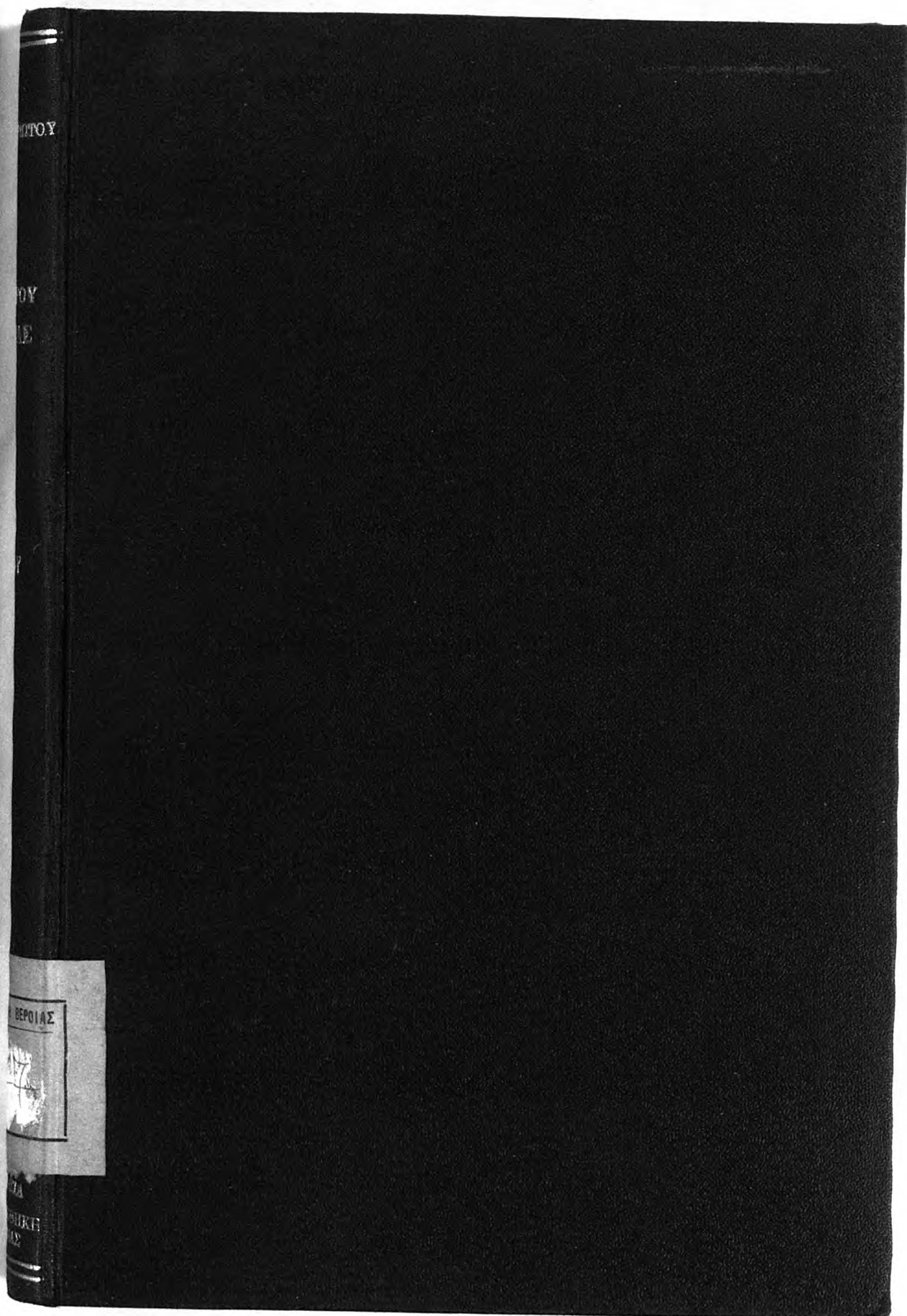

ΠΤΟΥ

ΟΥ
Ε

ΒΕΡΟΙΑΣ

ΒΕΡΟΙΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

800
204
Αρ:Β. ελσ. 777 = 1002

ΔΩΡΕΑ

Πᾶρ ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν μου θεωρεῖται
κλοπιμαῖον καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

Γ. Μοσχάκης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ Π ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Πατρόκλῳ δεηθέντι Ἀχιλλεὺς τὴν ἑαυτοῦ πανοπλίαν ἐπιτρέπει ἀναλαβεῖν καὶ τοὺς Μυρμιδόνας ἐξάγειν ἐπὶ τὸν πόλεμον. Οὗτοι δὲ ἐξελθόντες ἔτρεψαν τοὺς Τρῶας. Πάτροκλος δὲ Σαρπηδόνα τὸν Διὸς ἀναιρεῖ, τὸν παρήγορον ἵππον Ἀχιλλέως ἀνελόντα, Πήδασον. Ἐπειτα δὲ Πάτροκλον Ἑκτωρ ἀναιρεῖ, πληγέντα πρότερον ὑπὸ Εὐφόρβου, Ἀπόλλωνος ἀφελομένου τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ.

ΙΔΙΑΔΟΣ Π.

ΠΑΤΡΟΚΛΕΙΑ¹.

Ὡς οἱ μὲν περὶ νηὸς² εὐστέλμοιο μάχοντο·

¹) Αἱ πολλαὶ τῆς Πατροκλείας ἀρεταὶ δικαίως ὑπὸ τοῦ Bernhardt ἐξαίρονται· τὸ σύντονον τῆς διηγήσεως, τὸ ἐξοχὸν τῶν ἐννοιῶν, ὁ ζωηρὸς καὶ ὑψηλὸς τῆς παραστάσεως τόνος, ἡ ἐν-ἀργεια τῶν εἰκόνων καὶ ἡ πληθὺς τῶν παραβολῶν πανταχοῦ διαλάμπουσιν. Ἰδίᾳ ἡ ῥαψωδία αὕτη πανταχοῦ διακρίνεται κατὰ τὴν τοῦ αἰσθηματος θερμότητα, μεθ' ἧς ὁ ποιητὴς τὴν τύχην τοῦ Πατρόκλου παρακολουθεῖ. Ἐπὶ τούτῳ ὀκτάκις μεταχειρίζεται καὶ τὸ ἀλλαχοῦ σπάνιον τῆς ἀποστροφῆς σχῆμα καὶ ἄλλας ἐκφράσεις συμπαθείας, δι' ὧν ὁ ποιητὴς ἐν τοῖς σπουδαιοτέροις μέρεσι τῆς ὑποθέσεως ὅτε μὲν προσημαίνει, ὅτε δὲ θρηνεῖ τὴν τύχην τοῦ ἥρωος. (στίχ. 46. 686. 692 καὶ 856). Ἐν τῇδε τῇ ῥαψωδίᾳ τῶν συμφορῶν τῶν Ἀχαιῶν κορυφωμένων ἄρχεται ἡ λύσις τῆς πλοκῆς τοῦ μύθου. Ὅρα ἱστορ. τῶν Ὀμηρ. ἐπῶν σελ. 282. Ἡ ῥαψωδία αὕτη στενωῶς συνδέεται τῇ ἡγουμένῃ· διότι ὁ Αἴας ὁ ἀγωνιζόμενος νὰ σώσῃ τὴν ναῦν τοῦ Πρωτεσίλαου εὐρίσκεται ἐν τῇ αὐτῇ θέσει (Π, 101), ἐν ᾗ κατελείπομεν κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ο. Πλὴν τούτου ὁ Πάτροκλος, ὅστις ἐν τῇ ἡγουμένῃ ῥαψωδίᾳ (στίχ. 390) κατέλιπε τὸν Εὐρύπυλον, ὅπως παροτρύνῃ τὸν Ἀχιλ-

λέα εἰς μάχην, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆσδε παρίσταται πρὸ τοῦ φίλου. Παρὰ τοῦτου εἶχε πεμφθῇ ὁ Πάτροκλος, ὅπως ἐρωτήσῃ τὸν Νέστορα, τίνα Ἀχαιῶν τετρωμένων ἐξάγει ἐκ τῆς μάχης (Λ. 612). Ἀλλ' ὁ Hentze παρατηρεῖ, ὅτι καὶ ὁ Πάτροκλος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς τῆς ἐντολῆς ταύτης ἐπελάθοντο καὶ ὅτι ὁ πρῶτος ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς τὸν Νέστορα πᾶν ὃ τι συνέβη, ἦται τὴν ἄλωσιν τῶν τειχῶν, τὴν μάχην παρὰ ταῖς ναυσὶ καὶ τὴν ἀπειλὴν τῶν Τρώων ὅλως ἀγνοεῖ. Νομίζει δ', ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ δυσκολαὶ ἀφρονται, ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἐν τῇ ἀρχικῇ ποιήσει ὁ Πάτροκλος δὲν ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Νέστορα, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἰδίας προθυμίας διὰ τὴν αὔξουσαν πίεσιν τῶν Ἀχαιῶν παρίσταται νῦν παρακαλῶν τὸν Πηλεΐδην. Νομίζομεν, ὅτι καὶ αἱ δυσκολαὶ δὲν εἶναι πραγματικαὶ καὶ ὁ τρόπος τῆς ἄρσεως ἄτοπος. Ὁ Πάτροκλος δὲν ἀγνοεῖ, ὅτι οἱ Τρῶες εἰσῆλθον εἰς τὰ τεῖχη καὶ ὅτι μάχονται παρὰ ταῖς ναυσὶ, ἀλλὰ καὶ δὲν λέγει ταῦτα· διότι ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν Μυρμιδόνων ἦσαν ὁρατά (Λ, 600 καὶ Π, 124) καὶ αὐτὸς ὁ Ἀχιλλεύς γινώσκει ταῦτα (Π, 48). Διὰ τοῦτο καλῶς ποιῶν ὁ Πάτροκλος ὀνομάζει μόνον τοὺς ἀρίστους τῶν Ἀ-

Πάτροκλος δ' Ἀχιλλῇ περίστατο, ποιμένι λαῶν,
δάκρυα θερμὰ χέων ὥστε κρήνη μελάνυδρος¹,
ἥ τε κατ' αἰγίλιπος² πέτρης δνοφερὸν χέει ὕδωρ.
τὸν δὲ ἰδὼν ᾤκτειρε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

5

» Τίπτε δεδάκρυσαι³, Πατρόκλεις, ἥ τε κούρη
νηπίη, ἥ θ' ἅμα μητρὶ⁴ θεοῦσ' ἀνελέσθαι ἀνώγει,
εἰανοῦ⁵ ἀπτομένη, καὶ τ' ἐσσυμένην⁶ κατερύκει,
δακρυόεσσα δέ μιν ποτιδέρκεται⁷, ὄφρ' ἀνέληται·
τῇ ἱκελος, Πάτροκλε, τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβεις.⁸

10

χαιῶν, ὅσοι ἐτρώθησαν (23), οὓς ὁ Πηλεΐδης πόρρωθεν δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ. Ἄν μὴ ὁ Πάτροκλος ἐπορεύετο εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν, ὡς θέλει ὁ Hentze, πόθεν ἐγίνωσκε τοὺς τετραμένους; Δὲν ἔπρεπε νὰ ἐρωτήσῃ ὁ Ἀχιλλεύς, πόθεν ἔλαβε τὴν εἰδησιν ταύτην; Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ Πηλεΐδης προσποιεῖται ἄνοιαν τῆς αἰτίας, δι' ἣν δακρύει ὁ Πάτροκλος, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐπιτηδεύσεις, ὅπως δηλώσῃ τὴν ἀδιαφορίαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀδικήσαντας. Ἐν τέλει παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ Πατρόκλου, ἵνα αὐτὸς λαβῶν τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως ἐπέλθῃ μετὰ τῶν Μυρμηδόνων κατὰ τῶν Τρώων, ἐγένετο κατὰ συμβουλήν τοῦ Νέστορος (Λ, 796), ὅπερ τὰς δύο βαψυδίας ἀρρήκτως συνδέει.

¹) Ἐννοεῖ τὴν ναῦν τοῦ Πρωτεσίλαου, Ο, 705. Ἐδσσελμος λέγεται ἡ ἔχουσα καλὸν κατάστρωμα.

²) Μελάνυδρος εἶναι ἡ πολὺ ὕδωρ ἔχουσα. Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἐρμηνεύονται ἐν I, 14.

³) Ὁ ποιητὴς εἰκονίζει τὴν κρή-

νην χύνουσαν ὕδωρ κατὰ πετρῶν, ὅπως δηλώσῃ ἀθρόων δακρῶν ἔκχυσιν κατὰ τὸν Σχολιαστήν.

³) Οὐχὶ ἀπιθάνως παρατηρεῖ ὁ Düntzer, ὅτι ὁ Ἀχιλλεύς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ, διότι βλέπει τὸν φίλον εἰς δάκρυα κατατηκόμενον.

⁴) Ὅρθως λέγει ὁ Σχολιαστής: «Οὐχ ἅμα ἐκείνη θεοῦση καὶ αὐτὴ συνθεῖ, ἀλλὰ πρυσυπακουστέον τῇ μητρὶ τὸ βαδίζουσα, ὅπως συνεξανύη θεοῦσα ἡ κόρη».

⁵) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ἐννουμι σημαίνει γυναικεῖαν ἐσθῆτα. Ὅρα εἰς Γ, 385. Τὸ εἶναι ἐπένθεσιν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς εἴω, λέουσι λεῖουσιν.

⁶) Καὶ ἐν ᾧ ἡ μήτηρ τρέχει, ἡ κόρη τὴν ἐμποδίζει.

⁷) Μετὰ δακρῶν προσβλέπει αὐτήν. Ἐννοεῖ τὸ πλήρες ἐκφράσεως βλέμμα, ὅπερ τὴν παράκλησιν τῆς ψυχῆς ἀπεικονίζει.

⁸) Κατεβείς, κατασταΐεις.

ἤε τι Μυρμιδόνεσσι πιφάυσκεαι¹, ἢ ἔμοι αὐτῶ;
 ἤε τιν' ἀγγελίην Φθίης ἐξ ἔκλυες οἶος;
 ζῶειν² μὲν ἔτι φασι Μενοίτιον, Ἄκτορος υἱόν,
 ζῶει δ' Αἰακίδης Πηλεὺς μετὰ Μυρμιδόνεσσι, 15
 τῶν κε μάλ' ἀμφοτέρων³ ἀκαχοίμεθα τεθνηώτων.
 ἢ ἐσὺ γ' Ἀργείων ὀλοφύρεαι, ὡς ὀλέκονται
 νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ὑπερβασίης⁴ ἔνεκα σφῆς;
 ἐξαύδα, μὴ κεῖθε νόω, ἵνα εἶδομεν ἄμφω».

Τὸν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφη, Πατρόκλεις
 [ἱππεῦ· 20

»ὦ Ἀχιλεῦ, Πηλέος υἱέ, μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν⁵,
 μὴ νεμέσα· τοῖον γὰρ ἄχος βεβίηκεν⁶ Ἀχαιοὺς.
 οἱ μὲν γὰρ δὴ πάντες, ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
 ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐτάμενοί τε.
 βέβληται⁷ μὲν ὁ Τυδεΐδης, κρατερός Διομήδης, 25
 οὐτασται δ' Ὀδυσσεὺς δουρικλυτὸς ἡδ' Ἀγαμέμνων⁸,
 βέβληται δὲ καὶ Εὐρύπυλος κατὰ μηρὸν διστῶ.

¹) Προσημαίνεις, ἀναγγέλλεις. Ταῦτα μετὰ τινος ὑποκρίσεως λέγει ὁ Ἀχιλλεύς, ὡς εἴρηται ἐν ἀρχῇ.

²) Ἡ ἀναφορά δὲν εἶναι καθαρά, διότι τὸ αὐτὸ ῥῆμα ἔθηκε κατ' ἀπαρέμφατον καὶ καθ' ὀριστικὴν ἐγκλισιν.

³) Δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ἐκάτερος ἤθελε θρηνησεῖν τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ἀλλὰ καὶ οἱ δύο ἀμφοτέρους, ὅπερ εἶναι δεῖγμα τελείας καὶ ἀληθοῦς ἀγάπης τῶν φίλων.

⁴) Ἐνεκὰ τῆς παραδόσεως τοῦ δικαίου. Ὁ Ἀχιλλεύς θεωρεῖ τοὺς Ἀχαιοὺς ὑπευθύνους διὰ τὴν ἀδικίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὡς ἐν Α, 299.

⁵) Εὐφυνῶς ὁ Σχολιαστὴς λέγει· «Ὀμιλητικὴ ἡ ἀρχὴ καὶ θεραπεύουσα φιλότιμον ἄνδρα. Ὁ δὲ λόγος φιλικὴν

ἔχει δέησιν, ἔλεον ἀτυχούντων, ἐπὶ πληξὶν ἀπηνείας, μεγάλου ἔργου καὶ ῥαδίως ἀνυποσπομένου ἐλπίδα».

⁶) Ἐπίεσεν, ἐστενοχώρησεν. Ὁ ἐνεστὼς βιάω δὲν εἶναι εὐχρηστος, ἀλλ' ἀντὶ τούτου τὸ βιάζω.

⁷) Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη παρετηρήθη, ὅτι ὁ Πάτροκλος ἐνταῦθα δὲν μνημονεύει τοῦ Μαχάονος, ἐν ᾧ καὶ οὗτος ἐτρῶθη. Ἀλλ' ἐξήγουν τὴν ἀπορίαν λέγοντες, ὅτι ἐμνημόνευσε τῶν ἀρίστων, ἵνα κινήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα εἰς ἔλεον, παραλιπὼν τὸν ἐλάττωνα.

⁸) Ὅρα, ὅτι τὸν Ἀγαμέμνονα οὕτε προέταξεν, οὕτε μετὰ ἐπιθέτου ἐμνημόνευσεν, ὅπως μὴ διεγείρῃ τὴν ὀργὴν τοῦ ἥρωος.

τούς μὲν τ' ἰητροί¹ πολυφάρμακοι ἀμφιπέπονται,
 ἔλκε' ἀκειόμενοι· σὺ δ' ἀμήχανος² ἔπλευ, Ἀχιλλεύ.
 μὴ ἐμέ³ γ' οὖν οὗτός γε λάβοι χόλος, ὃν σὺ φυ-
 [λάσσεις⁴, 30

αἰναρέτη⁵. τί σευ ἄλλος ὀνήσεται ὀψίγονός περ,
 αἶ κε μὴ Ἀργείοισιν ἀεικέα λοιγὸν ἀμύνης;
 νηλεές, οὐκ ἄρα⁶ σοί γε πατήρ ἦν ἱππότα Πηλεΐδης,
 οὐδὲ Θέτις μήτηρ· γλαυκῇ⁷ δέ σε τίκτε θάλασσα
 πέτραι δ' ἠλίβατοι, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής. 35
 εἰ δέ τινα φρεσὶ σῆσι θεοπροπίην⁸ ἄλεείνεις
 καὶ τινά τοι παρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ,
 ἀλλ' ἐμέ περ πρόες ὦχ', ἅμα δ' ἄλλον λαὸν ὅπασσον
 Μυρμιδόνων, ἣν ποῦ τι φόως⁹ Δαναοῖσι γένωμαι.

1) Πλὴν τοῦ Μαχάονος καὶ Πο-
 δαλείριου ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ἰατροί,
 οὓς δὲν ὀνομάζει ὁ ποιητής, ὡς γίνε-
 ται ὅπλον ἐν Ν, 213.

2) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «ἀπρο-
 μάχης, πρὸς ὃν οὐκ ἔστι μηχανὴν
 εὐρεῖν».

3) Ὁ γὰρ τονίζει τὴν ἀντωνυμίαν,
 ὅπως ποιήσῃ ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Ἀ-
 χιλλεΐα. Διπλοῦς γὰρ ἐν τῇ αὐτῇ προ-
 τάσει εὐρηται καὶ ἐν Ε, 258.

4) Ἡμεῖς ἐν τοιαύτῃ περιστάσει
 μεταχειρίζομεθα τὸ τρέφειν.

5) Τὸ αἰναρέτης ἐκ τοῦ αἶνός καὶ
 ἀρετῆς σύνθετον ὃν σημαίνει τὸν εἰς
 κακὸν τῇ ἀρετῇ χρωμένον, τὸν ἐπὶ
 κακῷ ἀνδρεῖον. Ὅρα, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ
 ὀνόματι ἔμειξεν ἔπαινον καὶ φόγον. Πρὸς
 γενικὴν συντάχῃ τὸ ὀνήνημι πρὸς δη-
 λωσιν τοῦ προσώπου, παρ' οὗ λαμβά-
 νεις τις ὠφέλειαν.

6) Ἐκ τῶν πράξεων τοῦ Ἀχιλ-

λέως ὁ Πάτροκλος ἐξάγει συμπέρα-
 σμα ἀντίθετον πρὸς τὴν κρατοῦσαν πε-
 πολῆσιν. Οὐχὶ διάφορον εἶναι τὸ ἐν
 Θ, 163.

7) Ἀποστειλούσα, ἀπαστράπτουσα
 (ἐκ τοῦ γλαύσσω = λάμπω), δηλ. μὴ
 κινουμένη, ἀνευ κινήσεως καὶ ζωῆς,
 ὅπερ δηλοῖ τὸ ἀναίσθητον αὐτῆς κατὰ
 τὸν Ἀμειν. Ὁ Σχολιαστὴς ὅμως πα-
 ρατηρεῖ: «Τοῦτο δὲ φησὶ διὰ τὸ τῆς
 θαλάσσης ἐπικίνδυνον καὶ ἀνηλεές καὶ
 τῶν πετρῶν τὸ σκληρόν». Τοῦτο ἐμι-
 μήθησαν μεταγενέστεροι ποιηταί, ὡς
 ὁ Εὐριπίδης ἐν Βάκχ. 988 «τίς ἄρα
 νιν ἔτεκεν; οὐ γὰρ ἐξ αἵματος γυναι-
 κῶν ἔφυ' λεαίνας δὲ τινος ὅδ' ἢ Γορ-
 γόνων Αἰθυσσῶν γένους» καὶ ὁ Βιρ-
 γίλιος ἐν Αἰνείιδ. IV, 385.

8) Ἡ εἰκασία αὕτη ἐγένετο ὑπὸ
 τοῦ Νέστορος ἐν Α, 794· ἐρεθιστικῶς
 δὲ τοῦτο λέγεται τῷ φιλοδόξῳ ἀνδρὶ.

9) Ἐνταῦθα σημαίνει σωτηρίαν.

δὸς δέ μοι ὤμοιιν¹ τὰ σὰ τεύχεα θωρηχθῆναι,
αἱ κ' ἐμὲ σοὶ ἴσκοντες² ἀπόσχωνται πολέμοιο
Τρῶες, ἀναπνεύσωσι δ' ἀρήϊοι υἱες Ἀχαιῶν
τειρόμενοι· ὀλίγη³ δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο.
ῥεῖα δέ κ' ἀκμηῆτες⁴ κεκμηότας ἄνδρας αὐτῇ
ῶσαιμεν προτὶ ἄστυ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.»

ᾧ φάτο λισσόμενος μέγα νήπιος⁵· ἦ γὰρ ἔμελλεν
οἱ αὐτῷ⁶ θάνατὸν τε κακὸν καὶ κῆρα λιτέσθαι⁷.

τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας⁸ προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

» ὦ μοι, διογενὲς Πατρόκλεις, οἷον ἔειπες·
οὔτε θεοπροπίης ἐμπάζομαι⁹, ἦντινα οἶδα,
οὔτε τί μοι πὰρ Ζηνὸς ἐπέφραδε¹⁰ πότνια μήτηρ·
ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἰκάνει,
ὁππότε δὴ τὸν ὁμοῖον¹¹ ἀνὴρ ἐθέλησιν ἀμέρσαι

¹) Ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τοῦ δός, ἀλλ' ἐκ τοῦ θωρηχθῆναι.

²) Τὸ ἴσκω εἶναι διάφορος τύπος τοῦ ἴσχω· ὁμοιοῦντες, ἐκλαμβάνοντες ἐμὲ ἀντὶ σοῦ.

³) Κατὰ τὸν Koch ἐννοεῖται τὸ ἀνάπνευσις, δηλ. μικρά τις ἀναφυχή εἶναι πάντοτε ἀναφυχή, ἥτοι εὐεργεσία.

⁴) Ἀκμαῖοι, μὴ καταβεβλημένοι ἐκ τῶν πόνων τῆς μάχης.

⁵) Διὰ τί ὁ ποιητὴς οἰκτεῖρει τὴν νηπιότητα τοῦ Πατρόκλου, ἐξηγεῖ ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει.

⁶) Μετ' ἐμφάσεως προέταξεν ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου.

⁷) Ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἀμφοτέρωθεν, ἂν ᾖ ἐνεστώτος ἢ ἀορίστοῦ τοῦ ἴσσομαι. Κατὰ τὸν Koch εἶναι ἀόριστος ἔχων σημασίαν ἐνε-

στώτος. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «τὸ ἔμελλε σαφῶς οὐκ ἐπὶ χρόνου· οὐ γὰρ ἔμελλε λιτανεύσειν, ἀλλ' ἐλιτάνευσεν».

⁸) Ἡγανάκτησεν ὁ Ἀχιλλεύς, διότι ὁ Πάτροκλος ἔθηκεν εἰς ἀμφιβολίαν τὸ δίκαιον τῆς διαρκούς αὐτοῦ ὀργῆς.

⁹) Προσέχω, φροντίζω περὶ μαντείας. Ὁ Ἀρίσταρχος ἀντὶ ἦντινα ἔγραψεν εἴ τινα.

¹⁰) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον θεοπροπίην. Τοῦναντίον ἐν I, 411 λέγεται, ὅτι ὁ ἦρωες ἐγίνωσκε μαθὼν παρὰ τῆς μητρὸς τοιαύτην μαντείαν· δηλ. ἂν ἐπολέμει, ἤθελε μὲν ἀπολεσθῇ ὁ νόστος, ἀλλὰ τὸ κλέος ἤθελεν εἶναι ἄφθιτον.

¹¹) Τὸν ὁμοῖον κατὰ τὸ γένος καὶ τὸ ἀξίωμα. Ὁ Ἀχιλλεύς δὲν θέλει

καὶ γέρας ἄψ ἀφελέσθαι, ὃ τε¹ κράτει προβεβήκη·
αἰνὸν ἄχος τό μοί ἐστιν, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ.
κούρην² ἣν ἄρα μοι γέρας ἔξελον υἱές, Ἀχαιῶν,
δοῦρι δ' ἐμῷ κτεάτισσα³, πόλιν εὐτείχεα πέρσας,
τὴν ἄψ ἐκ χειρῶν ἔλετο κρείων Ἀγαμέμνων
'Ατρείδης ὥσεί τιν' ἀτίμητον μετανάστην⁴.
ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι⁵ ἐάσομεν· οὐδ' ἄρα πως ἦν
ἀσπερχές⁶ κεχολῶσθαι ἐνὶ φρεσίν· ἥτοι ἔφην⁷ γε
οὐ πρὶν μνηθιμὸν⁸ καταπαυσέμεν, ἀλλ' ὅπότ' ἂν δὴ
νῆας ἐμὰς ἀφίκηται αὐτὴ τε πτόλεμός τε.
τύνη δ' ὥμοιν μὲν ἐμὰ κλυτὰ τεύχεα δῶθι,

55

60

νά ὁμολογήσῃ, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων εἶ-
ναι ὑπέρτερος αὐτοῦ, εἰ καὶ ἔχει μεί-
ζονα δύναμιν (κράτει προβεβήκη). Τὸ
ἀμέρσαι εἶναι ἀδριστεῖν τοῦ ἀμέρδω =
ἀφαιρῶ.

¹) Δηλαδὴ ὅς τε. Τὸ προβαίνειν
ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ
ὑπερτερεῖν.

²) Προέταξε τὸ κούρην μετ' ἐμφά-
σεως.

³) Διὰ τοῦτο τὴν Βρισηίδα λέγει
δουρικτητὴν ἐν I, 347. Πόλις ἐν-
ταῦθα εἶναι ἡ Λυρνησσός. Τὸ δὲ εὐ-
τείχεα εἶναι αἰτιατικὴ κατὰ μεταπλα-
σμὸν ἐκ τοῦ εὐτείχεος. Δὲν δυνάμεθα
νὰ ὑποθέσωμεν τὴν ὀνομαστικὴν εὐτει-
χής. Σημειωτέον δ', ὅτι ὁ Thiersch
καὶ ὁ Lobeck ἔγραψαν εὐτειχεά.

⁴) Ἡ πῶσις αὐτῇ ἀνήκει εἰς τὸ
ἔλετο, ὅπερ συντάσσεται πρὸς δι-
πλὴν αἰτιατικὴν, ὡς ἐν O, 460. Ἀλλ'
ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψε μετανάστην
καὶ ἄλλοι μετανάστην εἰς τὴν Βρι-
σηίδα ἀναφέροντες. Περὶ τῆς λέξεως
ὅρα εἰς I, 648.

⁵) Τὸ πλήρες ἦθελον εἶναι· τὰ μὲν

προτετυγμένα τετύχθαι ἐάσωμεν, δηλ-
ᾶς ἀφήσωμεν τὰ γεγενημένα.

⁶) Ἀδιαλείπτως, ἀδιακόπως. Περὶ
τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὅρα εἰς Δ, 32.
Τὸ ἐνὶ φρεσὶ ἔνιοι συντάσσουσι τῷ
κεχολῶσθαι καὶ τὸ ἦν ἐξηγοῦσι
ἦτο δυνατόν, ὅπερ δὲν φαίνεται
ὀρθόν, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐπομένη πρό-
τασις. Διὰ τοῦτο τὴν φράσιν ἐν ἡ
φρεσὶν δεόν νὰ συντάξωμεν τῷ ἦν,
δηλ. δὲν ἦτο ἐν τῷ νῷ μου, δὲν ἐσκό-
πουν νὰ ἦμαι ὠργισμένος.

⁷) Ὁ Σχολιαστής, ὁ Grote καὶ
ἄλλοι ἐξηγοῦσι διὰ τοῦ διενόηθην,
ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν. Τὸ ῥῆμα πρέ-
πει νὰ ληφθῇ ἐν τῇ κυρίᾳ αὐτοῦ ση-
μασίᾳ, δηλ. εἶπον. Ὅντως ὁ Ἀχιλ-
λεὺς διεκήρυξεν ἐν I, 650 «οὐ γὰρ
πρὶν πολέμοιο μεδήσομαι αἱματόεν-
τος, πρὶν γ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος,
Ἐκτορα δῖον, Μυρμιδόνων ἐπί τε κλι-
σίας καὶ νῆας ἰκέσθαι». Ὅρθως δὲ
παρατηρεῖ ὁ Kiene, ὅτι ἐνταῦθα ὁ
Ἀχιλλεὺς λέγει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν δὲν
λαμβάνει αὐτὸς τὰ ὅπλα.

⁸) Ἐκ τοῦ μηνίω, ὀργή, θυμός.

ἄρχε' δὲ Μυρμιδόνεσσι φιλοπολέμοισι μάχεσθαι, 65
 εἰ δὴ κυάνεον Τρώων νέφος ἔμφιδέβηκε
 νηυσὶν ἐπικρατέως³, οἱ δὲ ῥγμῖνι θαλάσσης
 κεκλίεται⁴, χώρης ὀλίγην ἔτι μοῖραν ἔχοντες,
 Ἄργεῖοι· Τρώων δὲ πόλις⁵ ἐπὶ πᾶσα βέβηκε
 θάρσυνος⁶. οὐ γὰρ ἐμῆς κάρθος λεύσσουσι⁷ μέ-
 [τωπον 70
 ἐγγυθὶ λαμπομένης· τάχα κεν εὐγοντες ἐναύλους⁸
 πλήσειαν νεκυών, εἴ μοι κρείων Ἀγαμέμνων
 ἥπια εἰδείη⁹. νῦν δὲ στρατὸν ἀμμάχονται.
 οὐ γὰρ Τυδεΐδew Διομήδεος¹⁰ ἐν ἀλάμῃσι
 μαίνεται ἐγγχείη Δαναῶν¹¹ ἀπὸ λαὸν ἀμύναι. 75

1) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «πρὸς τὸ μάχεσθαι ἡγοῦ, οὐ πρὸς τὸ δεσπόζειν».

2) Λέγων νέφος ἐννοεῖ τὸ πυκνὸν πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, ὡς ἐν Δ, 274 «ἅμα δὲ νέφος εἶπετο πεζῶν». Καὶ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι λέγομεν ἐπὶ μεγάλου πλῆθους, ἐπλάκωσαν ἡ ἀνυσύνεψο.

3) Περιεκύκλωσε μὲ ὅλην τὴν δύναμιν.

4) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Προσανάκεινται καὶ περικλείονται τῷ τῆς θαλάσσης αἰγιαλῷ».

5) Ἀντὶ οἱ πολῖται, δηλ. ἀπὸ τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον. Ὁ Hentze τοὺς στίχους 69—79 ἀθετεῖ ὡς διασκευὴν· διότι οἱ στίχοι 69, 73 καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ 78 προϋποθέτουσιν οὐχὶ τὰς τελευταίας βασιλεύειας, ἀλλὰ τὸ τέλος τῆς ἐνδεκάτης, ὅπου ὁ Ἑκτωρ μετὰ τὴν τρώειν τῶν τριῶν ἀνάκτων παρασκευάζεται πρὸς ἄλωσιν τοῦ στρατοπέδου.

6) Ἡ ἀδὴ τεθαρσῆκυια.

7) Ὁ κείμενον εἶναι οἱ πολῖται ἐκ τοῦ ἡμένου πόλις. Ἡ λέξις μέτωπον ὡς ἐνταῦθα κεῖται ἐν μεταφορικῇ κασίᾳ, δηλ. τὸ πρόσθιον μέρος. Μεταφορικῶς ἐπαινεῖ ἑαυτὸν ὁ ἥρωας, διότι λέγει, ὅτι οἱ Τρῶες φοβοῦνται αὐτὸν, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ τὴν αὐτῆς τῶν δύνανται νὰ ὑποστῶσιν.

8) Ἀλλὰ καὶ οἱ τοὺς διὰ στενοῦ βέοντος παρούς, ἐνταῦθα δὲ τὴν τάφρον. Καὶ ἐν καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ λέγομεν, ἤθελον μίξει τὰ χαντάκια ἀπὸ φάρια (πτώματα).

9) Ἄν ἦτο φρων πρὸς με. Στρατὸς εἶναι τὸ στρατόπεδον.

10) Ὅτι ὁ Διομῆδης καὶ ὁ Ἀγαμέμνων ἐτρώθησαν, θεν ὁ Ἀχιλλεύς παρὰ τοῦ Πατρὸς.

11) Τὸ ἀπαμύνειν τὰ γὰρ πρὸς γενικὴν, ὡς καὶ ἐν σ. 80. Εὐρηται ὅμως καὶ τὸ ἀπλοῦς γενι-

οὐδέ πω Ἀτρεΐδew ὁπὸς ἔκλυον αὐδῆσαντος
 ἐχθρῆς ἐκ κεφαλῆς¹. ἀλλ' Ἐκτορος ἀνδροφόνου
 Τρῳαὶ κελεύοντος περιάγνυται², οἱ δ' ἀλαλητῶ
 πᾶν πεδῖον κατέχουσι³, μάχῃ νικῶντες Ἀχαιοὺς.
 ἀλλὰ καὶ ὥς⁴, Πάτροκλε, νεῶν ἀπὸ λοιγὸν ἀμύνων
 ἔμπεσ' ἐπικρατέως⁵, μὴ δὴ πυρὸς αἰθομένοιο⁶
 νῆας ἐνιπρήσωσι, φίλον δ' ἀπὸ νόστον ἔλωνται.
 πείθεο δ' ὥς⁷ τοι ἐγὼ μύθου τέλος ἐν φρεσὶ θεῖω,
 ὥς ἂν μοι τιμὴν μεγάλην καὶ κῦδος ἄρῃαι
 πρὸς πάντων Δαναῶν, ἅτάρ οἱ περικαλλέα κούρην
 ἄψ ἀπονάσσωσιν⁸, ποτὶ δ' ἀγλαὰ δῶρα πόρωσιν.
 ἐκ νηῶν ἐλάσας⁹ ἰέναι πάλιν· εἰ δέ κεν αὖ τοι
 δῶῃ κῦδος ἀρέσθαι ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
 μὴ σύ γ' ἄνευθεν ἐμεῖο λιλαίεσθαι πολεμίζειν¹⁰

80

85

κὴν συντεταγμένον, ὡς ἐν Δ, 11 καὶ
 M 403.

1) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ
 ὁπός. Ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνταῦθα δὲν
 κρύπτει τὸ πάθος αὐτοῦ.

2) Ἀντανακλᾶται, ἀντιγχεῖ· ὑπο-
 κείμενον εἶναι ἢ ὄψ, ἢ φωνὴ τοῦ
 Ἐκτορος.

3) Ἡ φράσις εἶναι λίαν ἀσθενής·
 διότι οἱ Τρῳῆς εἰσῆλθασαν μέχρι τῶν
 νεῶν. Ὁ ἐνεστὼς νικῶντες ἔχει
 σημασίαν παρακειμένου.

4) Κατὰ τὸν Hentze τοῦτο δὲν
 ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ προηγούμενα·
 διότι ἡ συνῆχαις διαταράχθη ὑπὸ τῆς
 διασκευῆς. Ἀλλὰ νομίζομεν, ὅτι ὁ
 ποιητὴς πρὸ ὀλίγου ἐμνήσατο τῆς
 ἔχθρας τοῦ Ἀγαμέμνονος (στίχ. 73
 καὶ 77), ἧς θεωρεῖ ὑπευθύνους πάν-
 τας τοὺς Ἀχαιοὺς. Λοιπὸν ὁ ποιη-
 τὴς λέγει· εἰ καὶ οἱ Ἀχαιοὶ μετε-

χειρίσθησαν ἐχθρικῶς ἀδικήσαντές με,
 ὅμως καὶ οὕτω βοήθησαν αὐτοῖς.

5) Εἰσόρμησον μετὰ δυνάμεως.

6) Φλεγόμενον, φλογερὸν πῦρ. Τὸ
 πρῆθω συνετάχθη πρὸς γενικὴν, ὡς
 καὶ ἐν B, 415.

7) Τὸ ὥς μεθ' ὑποτακτικῆς καί-
 ται ἐν τῇ σημασίᾳ μέλλοντος. Τὸ μύ-
 θου τέλος δὲν εἶναι περιγραφὴ
 ἀντὶ μύθου, ἀλλὰ σημαίνει τὸ σπου-
 δαιότατον τοῦ λόγου ἥτοι τῆς ἐντο-
 λῆς, ὡς ἐν I, 625.

8) Ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ
 ἀπονάω. Κυρίως σημαίνει ἐπανάγω
 εἰς τὸν πρότερον τόπον, ἀποδίδω. Ἡ
 ἐπομένη πρόθεσις δηλοῖ προσθήκην.

9) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον,
 Τρῳας.

10) Δηλαδὴ νὰ ἐξακολουθῇ τὸν
 πόλεμον.

Τρωσὶ φιλοπτολέμοισιν· ἀτιμότερον¹ δέ με θήσεις.

90

μηδ' ἐπαγαλλόμενος πολέμῳ καὶ δηϊοῇτι,

Τρῶας ἐναιρόμενος, προτὶ Ἴλιον ἡγεμονεύειν,

μή τις ἀπ' Οὐλύμποιο θεῶν αἰεγενετάων

ἐμβήη²· μάλα τοὺς γε φιλεῖ ἐκάεργος Ἀπόλλων·

95

ἀλλὰ πάλιν τρωπᾶσθαι³, ἐπὴν φάος ἐν νήεσσι

θήης, τοὺς⁴ δέ τ' ἔαν πεδίον κάτα δηριάσθαι.

[αἰ⁵ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλων,

μήτε τις οὖν Τρώων θάνατον φύγοι, ὅσσοι ἔασι,

μήτε τις Ἀργείων, νῶϊν⁶ δ' ἐκδύμεν ὄλεθρον,

ὄφρ' οἶοι Τροίης ἱερὰ κρήδεμνα⁷ λύωμεν.] α 100

Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,

Αἴας δ' οὐκέτ' ἔμιμνε⁸ βιάζετο γὰρ βελέεσσι·

1) Ἄν ὁ Πάτροκλος μετὰ τὴν σωτηρίαν τῶν Ἀχαιῶν ἐξηκολούθει μαχόμενος, οὗτοι δὲν ἤθελον ἔχει τὴν ἀνάγκην τοῦ Ἀχιλλέως, ὅστις οὕτως ἡτιμάζετο.

2) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἐμποδῶν στῆ. . . ἤτοι ἐναντιωθῆ σοι εἰς πάλην».

3) Γράφεται διὰ τοῦ ω μεγάλου ἀναλόγως τῷ στρωφῶ, νωμῶ, τρωχῶ. Νὰ ἐπιστρέψης ὀπίσω.

4) Τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς.

5) Ὁ Ζηνοδότος καὶ ὁ Ἀρίσταρχος ἠθέτουν τοὺς ἐπομένους τέσσαρας στίχους· διότι ἡ εὐχὴ εἶναι παιδαριώδης καὶ ἀδύνατος, εἴτα δὲ καὶ φθονερά. Νομίζομεν δ', ὅτι ὀρθῶς ποιοῦντες καὶ πλείστοι τῶν νεωτέρων κριτικῶν ἀκολουθοῦσι τοῖς ἀρχαίοις. Διότι ὁ Ἀχιλλεὺς οὐ μόνον δὲν ἠῤ-χετο, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἐλυπεῖτο διὰ τὸν ὄλεθρον τῶν Ἀχαιῶν, ὡς γίνε-ται δῆλον ἐν στιχ. 125.

6) Τὰ πλείστα τῶν χειρογράφων ἔχουσι νῶϊν δ' ἐκδύμεν ὄλεθρον, δηλ. τὸ ῥῆμα κατ' εὐκτικὴν ἔγκλισιν. Ἀλλ' οὕτω γεννᾶται ἡ ἀπορία, τίνας πτώσεως εἶναι τὸ νῶϊν. Ὁ μὲν Hentze λέγει, ὅτι εἶναι ἡμαρτημένη γραφὴ ἀντὶ νῶι, ὃ δὲ Düntzer, ὅτι εἶναι ὀνομαστική, ὡς καὶ ἐν Ψ, 52 τὸ σφῶϊν. Τὸ ἐκδύμεν ὡς εὐκτικὴ προήλθεν κατὰ συναίρεσιν ἐκ τοῦ ἐκδύειν. Ἄν ὅμως θεωρήσωμεν ὡς ἀπαρέμφατον, δηλ. ἐκδύμεν, ἡ ἀντωνυμία δύναται εὐκολώτερον νὰ ἐξηγηθῇ· διότι δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὸ γένοιτο ἡ εἴη, ὡς ἐνόει ὁ Ἀρίσταρχος, ἡ τὸ δότε, ὡς ὁ Döderlein. Καὶ ἡ γραμματικὴ αὕτη δυσκολία μαρτυρεῖ τὴν νοθεῖαν τοῦ χωρίου.

7) Κυρίως μὲν εἶναι τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς, μεταφορικῶς δὲ τὰ τεύχη.

8) Ὁ ποιητὴς ἀναλαμβάνει τὴν διήγησιν τὴν ἐν τῷ Ο, 727.

δάμνα' μιν Ζηνός τε νόος καὶ Τρῶες ἀγαυοὶ
 βάλλοντες· δεινὴν δὲ περὶ κροτάφοισι² φαεινὴ
 πῆληξ³ βαλλομένη καναχὴν ἔχε, βάλλετο⁴ δ' αἰεὶ 105
 κάπ φάλαρ⁵ εὐποίηθ'· ὁ δ' ἀριστερόν ὦμον ἔκαμνεν,
 ἔμπεδον αἰὲν ἔχων σάκος αἰόλον· οὐδ' ἐδύναντο⁶
 ἀμφ' αὐτῷ πελεμίζαι⁷ ἐρείδοντες βελέεσσιν.
 αἰεὶ δ' ἀργαλέῳ ἔχετ' ἄσθματι⁸, καὶ δὲ οἱ ἰδρῶς
 πάντοθεν ἐκ μελέων πολὺς ἔρρεεν, οὐδέ πη εἶχεν 110
 ἀμπνεῦσαι· πάντα δὲ κακὸν κακῷ ἐστήρικτο⁹.

Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 ὅπως δὴ πρῶτον πῦρ ἔμπεσε νηυσὶν Ἀχαιῶν.

Ἐκτῶρ Αἴαντος δόρυ μείλινον¹⁰ ἄγχι παραστάς
 πλῆξ' ἄορι μεγάλῳ, αἰχμῆς¹¹ παρὰ καυλὸν ὅπισθεν, 115
 ἀντικρὺ δ' ἀπάραξε· τὸ μὲν Τελαμώνιος Αἴας

1) Τὸ ἀσύνδετον ἐτέθη πρὸς ἐπεξήγησιν τῶν ἡγουμένων.

2) Ὁ προδιορισμὸς αὗτος ἀνήκει εἰς τὸ καναχὴν ἔχε.

3) Τὸ κράνος, ἡ περικεφαλαία. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὅρα εἰς Θ, 308. Ἡ ἐπομένη φράσις καναχὴν ἔχε ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ κανάχιζε (ἐκρότει, ἀντήχει), ὡς τὸ βοῆν ἔχειν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ βοᾶν.

4) Ὑποκείμενον εἶναι ἡ πῆληξ. Εἶναι δὲ ἐπεξηγηματικὴ ἐπέκτασις τοῦ βαλλομένη.

5) Δηλαδὴ κατὰ τὰ φάλαρα. Ὁ Σχολιαστὴς τὰ φάλαρα ἐξηγεῖ· «τὰ κατὰ τὸ μέσον τῆς περικεφαλαίας μικρὰ ἀσπίδισκία, ἅτινα κόσμου χάριν ἐντίθεται». «Ἄλλος ὅμως· «τὰ κατὰ τὰς παρεῖας ἐπιπίπτοντα μέρη». Καὶ οἱ νεώτεροι διαφωνοῦσι περὶ τὴν σημα-

σίαν τῆς λέξεως. Ἴδὲ καὶ εἰς Ε, 743.

6) Εἶναι ἀρνητικὴ ἐπεξήγησις τοῦ ἔμπεδον.

7) Ἐκ τῶν ἡγουμένων ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ σάκος. Καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κινήσωσι τὸ περὶ αὐτὸν σάκος, ἂν καὶ ὤθουν διὰ τῶν δοράτων.

8) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ἄω σημαίνει βαρεῖαν ἀναπνοήν, δύσπνοϊαν. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς καὶ ζωγραφίας ἐναργέστερον.

9) Τὸ ἐν κακὸν ἐπέβαιναν, ἐπεσώρευετο ἐπὶ τοῦ ἄλλου.

10) Ὁ ποιητὴς περιέγραψε τοῦτο ἐν Ο, 677.

11) Σχῆμα ὑπερβατὸν ἀντί, παρὰ καυλὸν ὅπισθεν αἰχμῆς. Τὸν καυλὸν ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «καυλὸς δόρατος ὁ τῷ σιδήρῳ τῆς ἐπιδορατίδος ἐνιέμενος».

πῆλ' αὐτως ἐν χειρὶ κόλον¹ δόρυ· τῆλε δ' ἀπ' αὐτοῦ
αἰχμὴ χαλκείη χαμάδις βόμβησε πεσοῦσα².

γνῶ δ' Αἴας κατὰ θυμὸν ἀμύμονα, ῥίγησέν τε,
ἔργα³ θεῶν, ὃ ῥα πάγχυ μάχης ἐπὶ μῆδεα κεῖρε 120
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, Τρώεσσι δὲ βούλετο νίκην·

χάζετο δ' ἐκ βελέων⁴. τοὶ δ' ἔμβαλον ἀμάματον πῦρ
νῆϊ θοῇ· τῆς δ' αἵψα κατ' ἀσθέστη κέχυτο φλόξ.

ὥς τὴν μὲν πρυμνὴν πῦρ ἄμφεπεν⁵. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
μηρῷ πληξάμενος⁶ Πατροκλῆα προσέειπεν· 125

»Ὅρσεο, διογενὲς Πατρόκλεις, ἵπποκέλευθε⁷.

λεύσσω δὴ παρὰ νηυσὶ πυρὸς δηΐοιο ἰωήν⁸.

μῆ⁹ δὴ νῆας ἔλωσι καὶ οὐκέτι¹⁰ φυκτὰ πέλωνται·

δύσεο τεύχεα θᾶσσον¹¹, ἐγὼ δὲ κε λαὸν ἀγείρω. «

¹) Κολοβόν· παρὰ τοῖς Ἰωσι κό-
λοι ἐλέγοντο οἱ κολοβοκέρατοι κριοί.

²) Φαίνεται, ὅτι κατ' ἀρχὰς δὲν ἀ-
πεκόπη ἡ αἰχμὴ, ἀλλ' ὅτε διέσεισε τὸ
δόρυ ὁ ἦρωες.

³) Εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ γνῶ.
Τὰ δὲ ἔργα ἐπεξηγοῦνται διὰ τῆς ἐπο-
μένης προτάσεως. Ἐνταῦθα τὸ ὃ κεῖ-
ται ἀντὶ τοῦ ὅτι. Ἐγνώρισεν, ὅτι ὁ
Ζεὺς πολὺ ἐματαίονεν, ἡλᾶττου τὰ
σχέδια τῆς μάχης.

⁴) Μέχρι τοῦδε τοῦ στίχου καθ' ἡμᾶς
προβαίνει ἡ πλοκὴ τοῦ μύθου,
ἀπὸ δὲ τοῦ ἐπομένου ἄρχεται ἡ λύσις.
Διότι τὸ πῦρ διεχύθη εἰς τὴν ναῦν
τοῦ Πρωτεσίλαου καὶ κίνδυνος ἐγένε-
το, ἵνα πᾶσαι αἱ νῆες καῶσιν. Ἐν-
ταῦθα λοιπὸν εἶναι μὲν τὸ ἔσχατον
τῆς δυστυχίας τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' ὅ-
μως καὶ τὸ πρῶτον τῆς εὐτυχίας αὐ-
τῶν. Λέγομεν δὲ ταῦτα κατὰ τὸν Ἀ-
ριστοτέλη, ὅστις ἐν τῷ Περὶ ποιητικ.
κεφ. 17 παρρηθεῖ· «Λέγω δὲ δέσιν

μὲν εἶναι τὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τούτου
τοῦ μέρους ὃ ἔσχατόν ἐστιν, ἐξ οὗ με-
ταβαίνει εἰς εὐτυχίαν, λύσιν δὲ τὴν ἀπὸ
τῆς ἀρχῆς τῆς μεταδόσεως μέχρι
τέλους».

⁵) Περιέτρυγίριζε, περιέφλεγεν.

⁶) Τοῦτο δηλοῖ τὴν λύπην τοῦ
Ἀχιλλέως.

⁷) Ἴπποκέλευθος εἶναι ὁ ἐφ' ἵπ-
που τὴν κέλευθον ποιούμενος, ὁ ἵπ-
πηλάτης. Ὁ Bentley ἤθελε νὰ γραφῇ
ἵπποκελεύστης, ὅπερ δὲν φαί-
νεται πιθανόν.

⁸) Πρισμός, τρίξιμον. Ἐν τῇ
Μασσαλιωτικῇ ἐκδόσει ὑπῆρχεν ἐ-
ρωήν, ἀλλ' ἡ γραφὴ αὕτη δὲν ἐκρά-
τησεν.

⁹) Τὸ ἀσύνδετον δηλοῖ τὴν σπου-
δὴν τοῦ λέγοντος.

¹⁰) Δὲν λέγει μὴ κέτι, διότι ἡ ἀρ-
νησις μετὰ τοῦ φυκτὰ ἀποτελεῖ
μίαν ἔννοιαν.

¹¹) Ὅσον οἶόν τε τάχως. Ἐν τῇ

Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ κορύσσετο νώροπι χαλκῷ. 130
 κνημῖδας¹ μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκε
 καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
 δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσιν ἔδυνε
 ποικίλον ἀστερόεντα² ποδώκεος Αἰακίδαο.
 ἀμφὶ δ' ἄρ' ὥμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον 135
 χάλκεον, αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε·
 κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὖτυκτον ἔθηκεν
 ἵππουριν· δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.
 εἶλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε, τὰ οἱ παλάμῃσιν ἀρήρει.
 ἔγχος³ δ' οὐχ ἔλετ' οἷον ἀμύμονος Αἰακίδαο, 140
 βριθὺ μέγα στιβαρόν· τὸ μὲν οὐ δύνατ' ἄλλος Ἀχαιῶν
 πᾶλλειν ἀλλὰ μιν οἷος ἐπίστατο πῆλαι Ἀχιλλεύς,
 Πηλιάδα⁴ μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ πόρε Χείρων
 Πηλίου ἐκ κορυφῆς⁵, φόνον ἔμμεναι ἡρώεσσιν.

ἐπομένη προτάσει μετεχειρίσθη τὴν
 ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ κί ἐν τῇ σημα-
 σίᾳ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς, ὡς ἐν
 Α, 137.

¹) Οἱ στίχοι 131-133 ἐρμηνεύον-
 ται ἐν Γ, 330-332.

²) Συνήθως τὸ ἐπίθετον προσδιω-
 ρίζει τὸν οὐρανόν, μόνον δ' ἐνταῦθα
 τὸν θώρακα. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν·
 «ἀστέρας ἐμπεποικιλμένους ἔχοντα».

³) Τὸν στίχον τοῦτον ὁ Ζηνόδοτος
 ἡθέτει, τοὺς δ' ἐπομένους τέσσαρας
 οὐδὲ ἔγραψεν. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ
 Bergk ἀποφαίνεται ὅτι οἱ στίχοι ἐλή-
 φθησαν ἐκ τοῦ T 388—91 καὶ ὑπὸ
 τοῦ διασκευαστοῦ ἐνταῦθα ἀμερίμνως
 ἐτέθησαν. Τῇ γνώμῃ ταύτῃ ἀκολου-
 θεῖ καὶ ὁ Ameis, ἀλλ' οὐχὶ καὶ οἱ
 ἄλλοι ἐκδότηαι. Ὁ τελευταῖος κριτι-
 κὸς παρατηρεῖ, ὅτι τὸ οἷον δὲν ποιεῖ

ἀντίθεσιν πρὸς τὰ δύο μνημονευθέντα
 δόρατα τοῦ ἡγουμένου στίχου (τὰ μὴ
 Ἀχιλλεία), ἀλλὰ πρὸς τὰ ἐν τοῖς
 στίχοις 133-138 μνημονευθέντα ὅπλα
 τοῦ Ἀχιλλεύως. Ἄν δέ τις ᾔθελε νὰ
 ἀποκόψῃ τὸν στίχον 139, ἔπρεπε νὰ
 ζητηθῇ ἐν στίχῳ 144 εἰδησις δηλοῦ-
 σα τὸ δόρυ, ὅπερ ἔλαβεν ὁ Πάτρο-
 κλος ἀντὶ τῆς Πηλιάδος. Ὁμολογοῦ-
 μεν, ὅτι οὐδεμίαν δυσκολίαν εὕρισκο-
 μεν ἐν τῷδε τῷ χωρίῳ· διότι ὁ ποι-
 ητὴς ἐνταῦθα ἐξηγεῖ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν
 ὁ ἥρωες ἔλαβε δόρατα, ὥστε ἡρμοζον
 εἰς τὰς παλάμας αὐτοῦ καὶ οὐχὶ τὴν
 Πηλιάδα.

⁴) Ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης
 ἀναφορικῆς προτάσεως.

⁵) Κατὰ τὸν γάμον τοῦ Πηλέως
 καὶ τῆς Θέτιδος οἱ θεοὶ ἐλθόντες εἰς
 τὸ Πήλιον ἐκόμισαν τῷ γαμβρῷ δῶρα·

ἵππους δ' Αὐτομέδοντα θοῶς ζευγνύμεν¹ ἄνωγε, 145
 τὸν μετ' Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα τίε μάλιστα,
 πιστότατος² δέ οἱ ἔσκε μάχῃ ἐνὶ μεῖναι ὁμοκλήν.
 τῷ³ δέ καὶ Αὐτομέδων ὕπαγε ζυγὸν ὠκέας ἵππους,
 Ξάνθον⁴ καὶ Βαλίον, τῷ ἅμα πνοιῇσι⁵ πετέσθην,
 τοὺς ἔτεκε Ζεφύρῳ ἀνέμῳ Ἄρπυια⁶ Ποδάργη, 150
 βοσκομένη λειμῶνι παρὰ ῥόον Ὠκεανοῖο.
 ἐν δὲ παρηρρήσιν⁷ ἀμύμονα Πήδασον ἔει,
 τὸν ῥά ποτ' Ἡετίωνος ἐλὼν πόλιν⁸ ἥγαγ' Ἀχιλλεύς,
 ὃς καὶ⁹ θνητὸς ἐὼν ἔπεθ' ἵπποις ἀθανάτοισι.

Μυρμιδόνας δ' ἄρ' ἐποιχόμενος θώρηξεν Ἀχιλλεύς 155
 πάντας ἀνὰ κλισίας σὺν τεύχεσιν¹⁰. οἱ δὲ λύκοι ὥς

ὁ δὲ Χείρων κόψας μελίαν εὐθαλῇ κα-
 τεσκέυασε δόρυ, ὕπερ παρέσχεν. Διὰ
 τοῦ δόρατος τούτου ἡράιστευσεν ὁ Πη-
 λεύς ἐν ταῖς μάχαις καὶ μετὰ ταῦτα ὁ
 Ἀχιλλεύς. Ὁ μῦθος οὗτος ἐφέρετο ἐν
 τοῖς Κυπρίοις ἔπεσιν. Φόνος ἐνταῦθα
 σημαίνει φονικὸν ὄργανον.

¹) Τὸ υ ἐγένετο μακρόν, ἐν ᾧ
 ἀλλαγὴ εἶναι βραχύ, ἐν Ο, 120 καὶ
 ὀρνύμεν ἐν I, 333. Τούτου ἕνεκεν ὁ
 Hermann, ὁ Thiersch καὶ ἄλλοι
 προτείνουσι νὰ γραφῇ ζευγνύμεν.

²) Ἀσφαλέστατος εἰς τὸ νὰ δέχη-
 ται τὴν προσταγὴν.

³) Δηλαδὴ τῷ Πατρόκλῳ.

⁴) Τὰ ὀνόματα ἐδόθησαν ἐκ τοῦ
 χρώματος. Βαλῖος σημαίνει τὸν ἔχοντα
 λευκὰ στίγματα. Οἱ ἵπποι οὗτοι ἦσαν
 δῶρον τοῦ Ποσειδῶνος τῷ Πηλεΐ, Π,
 867. Ψ, 277.

⁵) Οἵτινες ἔτρεχον μετὰ τῆς αὐ-
 τῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς καὶ αἱ πνοαὶ
 τοῦ ἀνέμου, ὥς καὶ ἐν Ω, 342.

⁶) Αἱ Ἄρπυιαι παρ' Ὀμήρῳ εἶναι
 προσωποποιεῖαι τῶν ἀρπαζουσῶν θυ-
 ελλῶν ἄνευ ὠρισμένης μορφῆς. Πο-
 δάργη εἶναι ἡ τοὺς πόδας ἀργῇ ἤτοι
 ταχέϊα. Τὴν ταχύτητα οἱ ἵπποι ὤ-
 φειλον εἰς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν.

⁷) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ
 παρήγορος (παραίρω) σημαίνει κατὰ
 τὸν Εὐστάθιον· « αἱ παρηρτημέναι τῷ
 ζυγῷ σειραὶ εἰς δεσμὸν περισσοῦ ἵππου,
 ὅς ἐστι παρήγορος ». Οἱ ἀρχαῖοι ἠπό-
 ρουν, ὅτι ὁ Αὐτομέδων ἔλαβε παρήγο-
 ρον ἵππον, ἐν ᾧ δὲν ὑπῆρχε φόδος
 τοῖς ἀθανάτοισι ἵπποις νὰ τρωθῶσιν ἢ
 ἀποκάμωσιν. Ἐλυον δὲ τὴν ἀπορίαν
 λέγοντες, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἐτι-
 τρώσκοντο. Τὸ ὄνομα τοῦ ἵππου πα-
 ράγεται ἐκ τοῦ πηδᾶν.

⁸) Ἐννοεῖ τὰς ὑποπλάκους Θή-
 βας, Α, 366.

⁹) Ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἤθελε τεθῇ
 τὸ καίπερ.

¹⁰) Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει

ὠμοφάγοι, τοῖσιν τε περὶ φρεσὶν ἄσπετος ἀλκή,
 οἳ τ' ἔλαφον κεραὸν μέγαν οὔρεσι δηώσαντες
 δάπτουσιν¹. πᾶσιν δὲ παρήιον αἵματι φοινόν·
 καὶ τ' ἀγέληδόν² ἴασιν ἀπὸ κρήνης μελανύδρου
 λάφοντες³ γλώσσησιν ἀραιῇσιν μέλαν ὕδωρ
 ἄχρον⁴, ἐρευγόμενοι φόνον αἵματος⁵. ἐν δέ τε θυμός
 στήθεσιν ἄτρομός ἐστι, περιστένεται⁶ δέ τε γαστήρ·
 τοιοὶ Μυρμιδόνων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες
 ἄμφ' ἀγαθὸν θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο
 ῥώνοντ⁷. ἐν δ' ἄρα τοῖσιν ἀρήϊος ἴστατ' Ἀχιλλεύς,
 ὀτρύνων ἵππους⁸ τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.

160

165

Πεντήχοντ⁹ ἦσαν νῆες θαοί, ἥσιν Ἀχιλλεύς
 ἐς Τροίην ἡγεῖτο δίφιλος· ἐν δὲ ἐκάστη
 πεντήχοντ¹⁰ ἔσαν ἄνδρες ἐπὶ κληῖσιν ἑταῖροι.

170

εἰς τὸ θῶρηξεν. Τοὺς ἡγεμόνας τῶν
 Μυρμιδόνων εἰκάζει λύκοις κεκορε-
 σμένοις καὶ εἰς ὕδωρ ἀπιουσίν.

¹) Κατασπαράσσουσιν. Τοῦ ῥήμα-
 τος τούτου ἐπιτατικώτερος τύπος εἶναι
 τὸ δαρδάπτω. Παρήιον εἶναι ἢ παρα-
 γναθίς, τὸ μάγουλον. Σημειωτέον δ',
 ὅτι περιεμένομεν τὸ ὄνομα κατὰ πλη-
 θυντικὸν ἀριθμόν. Τὸ ἐπίθετον φοινός
 παραγόμενον ἐκ τοῦ φ ο υ ς σημαίνει
 τὸν ἐρυθρόν, τὸν κόκκινον. Ὁ Σχολια-
 στής ἐξηγεῖ· « πεφοινιγμένον ἀπὸ τοῦ
 αἵματος ».

²) Ἐπίρρημα παραβολῆς δηλωτι-
 κόν. Ὁ προσδιορισμός ἀπὸ κρήνης
 ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸ ἴασιν, ἀλλ' εἰς
 τὸ λάφοντες.

³) Μέλλων τοῦ λάπτω = ῥοφῶ,
 πίνω. Ἡ λέξις, ὡς φαίνεται, ὀνομα-
 τοποιήθη ἀπὸ τοῦ γιγνομένου ἤχου ἐν
 τῇ πῶσει τῶν κυνῶν καὶ τῶν λύκων.

Ἀραιαὶ γλώσσαι εἶναι αἱ λεπτοφυεῖς.

⁴) Ἐννοεῖ τὴν ἐπιφάνειαν. Κατὰ
 τὸν Εὐστάθιον· « ἀλλὰ τοῦ ἐπιπολῆς
 ὕδατος πίνουσιν ὡς εἴ περ καὶ ἐλει-
 χον ».

⁵) Ἐμοῦντες, ἔερνῶντες τὸ αἷμα
 τοῦ σπαραχθέντος θηρίου.

⁶) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἀρί-
 σταρχος ἀντὶ τοῦ περιτείνεται. Οἱ δὲ
 στένει διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ».

⁷) Συνηθοῦζοντο ταχέως περὶ τὸν
 Πάτροκλον, ὡς ἐξηγεῖ ὁ Ameis.

⁸) Ἐννοεῖ τοὺς ἵππους, τοὺς ἄρμα-
 τηλάτας.

⁹) Τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς τὰ εἰρη-
 μένα ἐν B, 685.

¹⁰) Τὸν μέγιστον ἀριθμόν εἶχον αἱ
 νῆες τῶν Βοιωτῶν, δηλ. 120 ἄνδρας,
 ὡς λέγει ὁ ποιητής ἐν B, 510 καὶ ὁ
 Θουκυδίδης I, 10 παρέτηρήσεν· « πε-
 ποίηκε γὰρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν

πέντε δ' ἄρ' ἡγεμόνας ποιήσατο¹, τοῖς ἐπεποίθει,
 σημαίνειν· αὐτὸς δὲ μέγα κρατέων² ἦνασσε.
 τῆς μὲν ἱῆς³ στιχὸς ἦρχε Μενέσθιος αἰολοθώρηξ,
 υἱὸς Σπερχειοῖο⁴, διυπετέος ποταμοῖο·
 ὃν τέκε Πηλῆος θυγάτηρ, καλὴ Πολυδῶρη⁵, 175
 Σπερχειῷ ἀκάμαντι, γυνὴ⁶ θεῷ εὐνηθεῖσα,
 αὐτὰρ ἐπὶ κλησιν⁷ Βῶρψ, Περιήρεος υἱῷ,
 ὃς ῥ' ἀναφανδὸν⁸ ὄπυιε, πορῶν ἀπερείσια ἔδνα.
 τῆς δ' ἐτέρης⁹ Εὐδωρος ἀρήϊος ἡγεμόνευε,
 παρθένιος¹⁰, τὸν ἔτικτε χορῷ καλῇ Πολυμήλῃ, 180
 Φύλαντος θυγάτηρ· τῆς δὲ κρατὺς¹¹ ἀργειφόντης

τὰς μὲν Βοιωτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φολακτῆτου πεντήκοντα, δηλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας· ἄλλων γοῦν μεγέθους περὶ ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. Αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάντες, ἐν ταῖς Φιλοκτῆτου ναυσὶ δεδηλωκε· «Ὡστε σύμπαντες οἱ ὑπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα στρατευόμενοι ἦσαν 2,500. Ἐπειδὴ δὲ οἱ σύμπαντες Ἀχαιοὶ ἦσαν δώδεκα ἢ τέσσαρες καὶ δέκα μυριάδες (Ὅρα εἰς Β, 126), φαίνεται ἡμῖν ὄντως καταπληκτικόν, ὅτι οὕτω μικρὸς ἀριθμὸς μεγάλῳ στρατῷ βοθητῶν δύναται νὰ παραγάγῃ τοσαῦτα ἀποτελέσματα.

¹) Ὅτι ἡ διαίρεσις αὕτη προὔπηρχε, γίνεται ὁῦλον ἐκ τοῦ ἐπομένου στίχου.

²) Ἐννοεῖ, ὅτι εἶχε τὴν ὄλην ἀρχήν.

³) Δηλαδὴ τῆς μιᾶς τάξεως. Αἰολοθώρηξ λέγεται ὁ ἔχων λαμπρόν, ἀκτινοβόλον θώρακα.

⁴) Ἐκ τοῦ σπέρχῳ (τρέχω, σπεύδω). Ὁ ποταμὸς λέγεται διυπετής, οἶονεῖ

οὐρανόπεμπτος, διότι γίνεται ἐκ τῶν τοῦ Διὸς ὑετῶν.

⁵) Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι ἡ ἀδελφὴ αὕτη τοῦ Ἀχιλλέως οὐδαμοῦ ἄλλοθι μνημονεύεται. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀριστάρχος εἰκάζειν, ὅτι ὁ Πηλεὺς οὗτος δὲν εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἄλλος συνώνυμος.

⁶) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν θεόν.

⁷) Κατ' ἐπὶ κλησιν, ἤτοι φήμην.

⁸) Μόνον ἐνταῦθα εὐρηται τὸ ἀναφανδόν, ἀλλαχοῦ δ' ἀναφανδά. Τοῦτο λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐπόμενον λάθρῃ ἐν στιχ. 184. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «κατὰ νόμον συνήκει, ἐγεγάμηκει».

⁹) Δηλαδὴ δευτέρας στιχός.

¹⁰) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Παρθένιος λέγεται ὁ ἐξ ἑτι παρθένου νομιζομένης γεννώμενος, σκότιος δὲ ὁ κατὰ λαθραίαν μίξιν καὶ οὐκ ἀπὸ νομίμου γάμου». Χορῷ καλῇ εἶναι ἡ καλλίχορος, ἡ διαπρέπουσα ἐν τῷ χορεύειν.

¹¹) Εἶναι ταυτόσημον τῷ κρατερός.

ἡράσατ', ὀφθαλμοῖσιν ἰδὼν μετὰ μελπομένησιν
 ἐν χορῷ Ἀρτέμιδος χρυσηλακάτου¹ κελαδαινῆς.
 αὐτίκα δ' εἰς ὑπερῷ² ἀναβάς παρελέξατο λάθρῃ
 Ἑρμείας ἀκάκητα³, πόρεν δέ οἱ ἀγλὰν υἱόν⁴
 Εὐδωρον, πέρι μὲν θείειν ταχύν⁵ ἤδ' ἐμαχητήν.
 αὐτὰρ ἐπειδὴ τὸν γε μογαστόκος⁶ Εἰλείθυια
 ἐξάγαγε πρὸ φώσδε καὶ ἡελίου ἰδεν αὐγὰς⁷,
 τὴν μὲν Ἑχεκλῆος⁸ κρατερὸν μένος Ἀκτορίδαο
 ἡγάγετο πρὸ δώματ', ἐπεὶ πόρε μυρία ἔδνα,
 τὸν δ' ὁ γέρων Φύλας εὖ ἔτρεφεν ἠδ' ἀτίταλλεν,
 ἀμφαγαπαζόμενος⁹ ὥσεί θ' ἐὼν υἱὸν ἐόντα.
 τῆς δὲ τρίτης Πείσανδρος ἀρήϊος ἡγεμόνευε⁸
 Μαιμαλίδης¹⁰, ὃς πᾶσι μετέπρεπε Μυρμιδόνεσσιν

185

190

1) Ὡς ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος δὲν δηλοῖ τὴν ἔχουσαν χρυσὴν ἡλακάτην, ἥτοι ὄργανον, ἐξ οὗ αἱ γυναῖκες ἔλκουσι τὸ νῆμα, ἀλλὰ τὴν χρωμένην χρυσῷ βέλει. Κελαδαινὴ δὲ λέγεται ἡ θορυβώδης διὰ τὰς ἐν θήραις ἐκδοῦσας.

2) Οὕτως ἐλέγοντο οἱ ἀνώγατοι θάλαμοι τῶν γυναικῶν, ὅπου διέτριβον, ἵνα ὥσι δυσέντευκτοι καὶ μὴ εὐδίσποτοι.

3) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος παπαροξύνει, οἱ δὲ ἄλλοι προπερισπῶσιν, ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ ἐξόχου κριτικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας. Συνήθως ἡ λέξις θεωρεῖται σύνθετος ἐκ τοῦ α (στερητικ.) καὶ καχός, δηλ. ὁ μὴ προξενῶν κακά, ἀγαθοποιός. Κατὰ τὸν Döderlein ὁμως παράγεται ἐκ τοῦ ἄκειν, οὗ ὁ ἀόριστος ἀκακεῖν, ὡς τὸ ἀγαγεῖν τοῦ ἄγειν. Φαίνεται δ', ὅτι τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην ἐποίησεν ἐκ

τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Σχολιαστοῦ, -θεραπευτικός.

4) Γινώσκει ὁ ποιητὴς τὰς σχέσεις τοῦ γένους νὰ συγκαλύπτῃ διὰ τοῦ πέπλου λεπτῆς φράσεως.

5) Τὴν ἀρετὴν ταύτην ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρός. Τὸ πέρι = περισσῶς ἐννοεῖται καὶ εἰς τὸ μαχητήν.

6) Ὅρα εἰς Α, 270.

7) Δὲν εἶναι ταυτολογία, διότι προστίθεται εἰς τὴν γέννησιν τὴν πρόοδον τῆς ἀναπτύξεως.

8) Ἐν ᾧ ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι κατὰ τὰ δευτερόκλιτα Ἑχεκλος, ἡ γενικὴ ἐσχηματίσθη κατὰ τὰ τριτόκλιτα, ὡς καὶ τὸ Πάτροκλος, Πατροκλῆος, Πατροκλῆα, Πατροκλείς.

9) Τὸ μέσον εὐρηται μόνον ἐνταῦθα. Σημαίνει δὲ φερόμενος μετὰ πολλῆς ἀγάπης.

10) Κατὰ τὸν Düntzer ἐγένετο δι'

ἔγχει μάρνασθαι μετὰ Πηλεΐωνος ἑταῖρον¹. 195

τῆς δὲ τετάρτης ἤρχε γέρων ἱππηλάτα Φοῖνιξ²,
πέμπτης δ' Ἀλκιμέδων, Λαέρκεος υἱὸς ἀμύμων.
αὐτὰρ ἐπειδὴ πάντας ἅμ' ἡγεμόνεσσιν Ἀχιλλεὺς
στῆσεν ἐν κρίνας, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·

»Μυρμιδόνες, μή τίς μοι ἀπειλάων λελαθῆσθω, 200

ἄς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἀπειλεῖτε Τρώεσσι

πάνθ' ὑπὸ μνηιθμόν³, καὶ μ' ἡτιάσθε ἕκαστος·

ἴσχετλιε⁴ Πηλέος υἱέ, χόλῳ⁵ ἄρα σ' ἔτρεφε μήτηρ,

νηλεές, ὅς παρὰ νηυσὶν ἔχεις⁶ ἀέκοντας ἑταίρους·

οἴκαδ' ἐπερ σὺν νηυσὶ νεώμεθα ποντοπόροισιν 205

αὐτίς, ἐπεὶ ῥά τοι ὦδε κακὸς χόλος ἔμπεσε θυμῷ·

ταῦτά μ' ἀγειρόμενοι θάμ' ἐβάξετε⁷· νῦν δὲ πέφανται

φυλόπιδος μέγα ἔργον, ἔης⁸ τὸ πρὶν γ' ἐράσθε.

ἐνθα⁹ τις ἄλκιμον ἦτορ ἔχων Τρώεσσι μαχέσθω. α

ᾧς εἰπὼν ὦτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου. 210

μᾶλλον δὲ στίχες ἄρθεν¹⁰, ἐπεὶ βασιλῆος ἄκουσαν.

ἀναδιπλασιασμοῦ, ὡς καὶ τὸ ἀμαιμά-
κετος.

¹) Ἐννοεῖ τὸν Πάτροκλον.

²) Αὐτὸς ὁ Φοῖνιξ ἐν I, 447 διη-
γεῖται τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ.

³) Δηλαδὴ ὑπὸ πάντα τὸν τῆς ὁρ-
γῆς χρόνον.

⁴) Νέαν ἐτυμολογίαν ἐποίησεν ὁ
H. D. Müller θεωρήσας τὴν λέξιν
συγγενῇ τῷ σ κ α λ λ ω καὶ τῷ λατιν.
scelus· κατὰ τὸν ἐτυμολόγον ἔπρεπε
νά ᾗναι σχέλιος, ἀλλὰ παρενετέθη τὸ
τ, ὡς ἐν τῷ ἐφεσμεῖ ἀντὶ ἐφεσμή. Ἡ ἐ-
τυμολογία δὲν φαίνεται πιθανή.

⁵) Μὲ χολὴν καὶ οὐχὶ μὲ γάλα.
Δὲν εἶναι δ' ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ Dünt-
zer ἐξηγοῦντος πρὸς ὁργὴν διὰ

τὸν λόγον, ὅτι ὁ Ὅμηρος δὲν μνημο-
νεύει χολῆς. Ἐκ τῆς φράσεως ταύ-
της γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ Ὅμηρος ἐ-
γίνωσκε τὴν ἐπίδρασιν τῆς τροφῆς ἐπὶ
τοῦ θηλαζομένου.

⁶) Ἐνταῦθα σημαίνει κατέχεις.

⁷) Τὸ βάξιν = λέγειν συνετάχθη
ἐνταῦθα πρὸς διπλὴν αἰτιατικὴν. Κατὰ
τὸν La Roche ὅμως ἡ ἀντωνυμία δύ-
ναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς δοτικῆς
πτώσεως.

⁸) Μόνον ἐνταῦθα κεῖται τὸ ἔης
ἀντὶ τοῦ ἦς. Ἀνάλογον τούτου εἶναι
τὸ οὐ ἀντὶ οὗ.

⁹) Ἀναφέρεται εἰς τὴν προηγου-
μένην πρότασιν.

¹⁰) Εἶναι ἀόριστος παθητικὸς τοῦ

ὥς δ' ὅτε τοῖχον ἀνὴρ ἀράρη¹ πυκνοῖσι λίθοισι
 δώματος ὑψηλοῖτο², βίας ἀνέμων ἀλεείνων,
 ὥς ἄραρον κόρυθές τε καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι.
 ἀσπίς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε³, κόρυς κόρυιν, ἀνέρα δ' ἀνὴρ· 215
 ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
 νευόντων· ὥς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισι.
 πάντων δὲ προπάροιθε δὴ ἀνέρε θωρήσσοντο,
 Πάτροκλός τε καὶ Αὐτομέδων, ἓνα θυμὸν⁴ ἔχοντες,
 πρόσθεν Μυρμιδόνων πολεμιζέμεν. αὐτὰρ Ἀχιλλεύς 220
 βῆ⁵ ῥ' ἵμεν ἐς κλισίην, χηλοῦ⁶ δ' ἀπὸ πῶμ' ἀνέφυγε
 καλῆς δαιδαλέης, τήν οἱ Θέτις⁶ ἀργυρόπεζα
 ἔθηκεν ἐπὶ νηὸς ἄγεσθαι⁷, εὐ πλῆσασα χιτῶνων
 χλαϊνάων τ' ἀνεμοσκεπέων⁸ οὐλῶν τε ταπήτων.
 ἔνθα δὲ οἱ δέπας ἔσκε τετυγμένον⁹, οὐδέ τις ἄλλος 225
 οὔτ' ἀνδρῶν πίνεσκεν ἀπ' αὐτοῦ αἶθοπα οἶνον,

ἀραρίσκω, δηλ. ἡρμόσθησαν. Δὲν εἶναι ὀρθή ἢ ἐρμηνεία, ἐπὶ ῥηθῆσαν καὶ φρονήματος ἐπληρώθησαν, ὡς ἄλλοι ἐξηγοῦσιν.

1) Ὁρα, ὅτι τὸ ῥῆμα ἐνταῦθα μὲν μετεχειρίζεται ὡς μεταβατικόν, μετ' ὀλίγον δὲ ὡς ἀμετάβατον.

2) Τὸ ὑψηλὸν δῶμα ὡς μᾶλλον καταπνεόμενον κρεῖττον οἰκοδομεῖται, ἀμελέστερον δὲ τὸ ταπεινόν.

3) Ἡ μὲν ἀσπίς ἐπέεξε τὴν ἄλλην.

4) Ἐνταῦθα σημαίνει προθυμίαν, ἥτις ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου ἀπαρεμψάτου, πολεμιζέμεν.

5) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τῆς ῥίχης χα τοῦ χαίνω σημαίνει κιθώτιον. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· ἀκαλεῖται δὲ παρὰ μὲν Λάκῳσι κιθωτός, παρὰ δὲ Ἀττικοῖς λάρναξ, παρὰ δὲ Μιτυληναίοις ἀντίπηρ.

6) Δὲν ἀπέλιπε τὸν Ἀχ λλέα δωδεκαταῖον, ὡς μεταγενέστεροι ποιηταὶ ἔλεγον, ἀλλ' ἔμεινε παρὰ τῷ Πηλεΐ, μέχρις ὅτου ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐστρατεύσατο ἐπὶ Τροίαν.

7) Ἴνα λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ζηνόδοτος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραψαν ἰόντι.

8) Χλαῖναι ἀνεμοσκεπεῖς εἶναι αἱ σκεπάζουσιν, αἱ προφυλάττουσαι ἀπὸ ἀνέμους. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον λέγονται ἀλεξάνεμοι καὶ χεϊμάμυναι. Τὸ δὲ οὐλὸς παραγόμενον ἐκ τοῦ εἰλέω δηλοῖ τὸν συνεστραμμένον, τὸν δασύν.

9) Κεῖται ἀντὶ τοῦ εὐτυχτον = καλῶς κατεσκευασμένον. Προέταξε τὸ τις ἄλλος, ὡσεὶ τοῦτο ἦτο κοινὸν ὑποκείμενον τῶν δύο ἐπομένων ῥημάτων, ἀλλ' ἐν τῷ δευτέρῳ ὁ ποιητὴς μετέβαλε τὴν σύνταξιν.

οὔτε τεφ σπένδεσκε θεῶν, ὅτι¹ μὴ Διὶ πατρί.
τό ρα τότε² ἐκ χηλοῦ λαβὼν ἐκάθηρε θεεῖφ³
πρῶτον, ἔπειτα δὲ νίψ' ὕδατος καλῆσι ῥοῇσι⁴,
νίψατο δ' αὐτὸς χεῖρας⁵, ἀφύσσατο δ' αἶθοπα οἶνον. 230
εὖχετ' ἔπειτα στὰς μέσφ' ἔρκει⁶, λείβε δὲ οἶνον
οὐρανὸν εἰσανιδῶν· Δία δ' οὐ λάθε τερπικέραυνον·

»Ζεῦ ἄνα, Δωδωναῖε⁷, Πελασγικέ, τηλόθι ναίων,
Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου⁸· ἀμφοὶ δὲ Σελλοὶ
σοὶ ναίουσ' ὑποφῆται⁹ ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι. 235

1) Οὕτως ἔγραφεν ὁ Ἀρίσταρχος, ὃς ἠκολούθησεν ὁ Bekker καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὅτι μὴ μόνον ἐνταῦθα εὐρηται παρ' Ὀμήρῳ, ἐν ᾧ τὸ ὅτι μὴ τετράκις, ὁ Ameis προτιμᾷ τοῦτο. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ὡς εἰ καὶ εἰ μὴ, ἅπερ καὶ ἄνευ ῥήματος δύνανται νὰ ἐξηγῶνται. Σημαίνει ἐκτός.

2) Ὅρα, ὅτι ὁ ποιητὴς γινώσκει τὸ θεῖον ὡς καθαρτῆριον.

3) Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ βρυμάτων τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἀλλαγῶ.

4) Ἡ αἰτία λέγεται ἐν Ζ, 266 «χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείδειν αἶθοπα οἶνον ἄτομα».

5) Ἐν τῷ μέσφ' τοῦ ἔρκους τῆς αὐλῆς ἰδρύετο βωμός τοῦ Διός, ὅστις διὰ τοῦτο ἐλέγετο μεσέρκειος, Α, 774 χ, 334.

6) Ὑπό τε τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἀμφισβητεῖται, ἂν ἐνοηται ἡ ἐν Θεσπρωτίᾳ ἢ παρὰ τῇ Δωδώνῃ. Πολλοὶ τῶν νεωτέρων δέχονται τὸ δεύτερον. Περὶ τὴν Δωδώνην καὶ ἐν τῷ βορείῳ τῆς Θεσσαλίας κατοικοῦν Πελασγοί. Τὸ ὄνομα εἶναι σύνθετον ἐκ

τοῦ πέλας καὶ γίγνομαι ἢ ἐκ τοῦ πάλαι καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος. Ἀντὶ τοῦ τηλόθι ὁ Nauck εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ αἰθέρι.

7) Δυσχειμέρος λέγεται ὁ εἰς βαρὺν χειμῶνα ὑποκείμενος. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον Ἑλλοί, ὅπερ δὲν ἐκράτησεν. Περὶ τὸ ἐτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει μεγίστη διαφωνία παρὰ τοῖς ἐτυμολόγοις. Κατὰ τὸν Στράβωνα 328 τὸ ὄνομα παρήχθη ἐκ τῶν ἐλῶν, κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστὴν ἀπὸ τοῦ Σελλήεντος ποταμοῦ τῆς Θεσπρωτίας, κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ ἐλλά, δηλ. ἔδος, κατὰ τὸν Κούρτιον παράγεται ἐκ τῆς ῥίζης ἀλ, ἐξ ἧς καὶ τὸ ἄλλομαι, ὡς καὶ τὸ λατινικόν Sali κατ' ἄλλους εἶναι συγγενὲς πρὸς τὸ Ἑλληνες.

8) Χρησμολόγοι, διερμηνεῖς τῆς θείας θελήσεως. Κατὰ τὸν La Roche ἡ πρόθεσις σημαίνει ὅτι καὶ ἐν τοῖς ὑποδμήε, ὑσθνίτοχος καὶ ὑποδρηστήρ. Τὰ δύο ἐπόμενα ἐπ' ὅτεα δηλοῦσι τὸν τρόπον τοῦ βίου, ὃν σκληρόν καὶ ἀσκητικὸν διήγον. Χαμαιεῦνης εἶναι ὁ χαμαὶ κοιμώμενος,

ἡμὲν δὴ ποτ' ἐμὸν ἔπος ἔκλυες εὐξαμένοιο¹,
 τίμησας μὲν ἐμέ, μέγα δ' ἵψαο² λαὸν Ἀχαιῶν,
 ἦδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήνην ἐέλδωρ·
 αὐτὸς μὲν γὰρ ἐγὼ μενέω νηῶν ἐν ἀγῶνι³,
 ἀλλ' ἔταρον πέμπω⁴ πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσι 240
 μάρνασθαι· τῷ κῦδος ἅμα πρόε⁵, εὐρύσπα Ζεῦ,
 θάρσυνον δέ οἱ ἦτορ ἐνὶ φρεσίν, ὄφρα καὶ Ἑκτωρ
 εἴσεται ἢ ῥα καὶ οἷος ἐπίσθηται⁶ πολεμίξειν
 ἡμέτερος θεράπων, ἢ οἱ τότε⁷ χεῖρες ἄαπτοι
 μαίνονθ', ὅππότε⁸ ἐγὼ περ ἴω μετὰ μῶλον⁹ Ἀρης. 245
 αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ἀπὸ ναῦφι μάχην ἐνοπήν τε δίηται¹⁰,
 ἀσκηθῆς¹¹ μοι ἔπειτα θοὰς ἐπὶ νῆας ἵκοιτο
 τεύχεσι τε ξὺν πᾶσι¹¹ καὶ ἀγχεμάχοις ἐτάροισιν. α
 Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε· 250
 νηῶν μὲν οἱ ἀπώσασθαι πόλεμόν τε μάχην τε
 δῶκε, σῶν δ' ἀνένευσε μάχης ἕξ ἀπονέεσθαι.

1) Ἀποδίδεται εἰς τὸ ἐμὸν, ὥσπερ
 ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία ἦτο γενικὴ τῆς
 προσωπικῆς, B, 54 καὶ Γ. 180. Τοι-
 αύτη εὐχὴ ἀπ' εὐθείας γενομένη ὑπὸ
 τοῦ Ἀχιλλέως τῷ Διὶ προὑποτί-
 θεται, ὡς λέγει ὁ Ameis, καὶ ἐν
 Σ, 75.

2) Ἐπίεσας, ἔδωκας. Περὶ τοῦ
 ἐτύμου τῆς λέξεως ποιούμεθα λόγον
 ἐν A, 454.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τῷ ἀ-
 θροίσματι καὶ ναυστάθμῳ». "Ορα εἰς
 O, 428.

4) Μετὰ μέλλοντα ἔθηκεν ἐνε-
 στώτα, διότι ἡ ἐνέργεια ἤδη παρα-
 σκευάζεται.

5) Τὸ ἅμα πρόε· ἰσοδυναμεῖ τῷ
 ὀπαζε.

6) Ἡ ὑποτακτικὴ ἐνταῦθα ἰσοδυ-
 ναμεῖ πρὸς μέλλοντα τῆς ὀριστικῆς.

7) Δηλαδὴ μόνον τότε.

8) Τὸν πόνον τοῦ πολέμου, τὸν
 ἀγῶνα. B, 401.

9) Τὴν μάχην καὶ τὸν ἀλαλαγμὸν
 ἀποκρούση.

10) Ἀδελφῆς, σώος. Νομίζομεν,
 ὅτι τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως δὲν εὐρέθη
 ἔτι· διότι οὔτε ἡ ἀρχαία ἔτυμολογία
 ἐκ τοῦ ἀσκέω, οὔτε ἡ ἐκ τοῦ ἀσχε-
 θῆς (σκέθω), οὔτε ἡ τοῦ Döderlein
 ἐκ τοῦ σκάζω εἶναι πιθανή.

11) Τὸ πᾶσι ἐννοεῖται καὶ εἰς τὸ
 ἐτάροισιν.

ἦτοι ὁ μὲν σπείσας τε καὶ εὐξάμενος Διὶ πατρὶ
ἄψ κλισίην εἰσῆλθε, δέπας δ' ἀπέθηκ' ἐνὶ χηλῶ,
στῇ δὲ πάροιθ' ἐλθὼν κλισίης¹, ἔτι δ' ἤθελε θυμῷ 255
εἰσιδέειν Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπιν αἰνὴν.

Οἱ δ' ἅμα Πατρόκλῳ μεγαλήτορι θωρηχθέντες
ἔστιχον, ὄφρ' ἐν Τρωσὶ μέγα φρονέοντες² ὄρουσαν.
αὐτίκα δὲ σφήκεσσιν³ εἰοικότες ἐξεχέοντο
εἰνοδοῖς⁴, οὓς παῖδες ἐριδμαίνωσιν ἔθοντες, 260
[αἰεὶ⁵ κερτομέοντες, ὁδῶ ἔπι οἰκί' ἔχοντας,]
νηπίαχοι· ξυνὸν δὲ⁶ κακὸν πολέεσσι τιθείσι.
τοῦς⁷ δ' εἶπερ παρὰ τίς τε κιὼν ἄνθρωπος ὁδίτης
κινήσῃ ἀέκων, οἱ δ'⁸ ἄλκιμον ἦτορ ἔχοντες
πρόσσω πᾶς⁹ πέτεται καὶ ἀμύνει οἷσι τέκεσσι. 265
τῶν τότε Μυρμιδόνες κραδίην καὶ θυμὸν ἔχοντες

1) Ἡ γενικὴ ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ πάροιθε. Μετεχειρίσθη τὸ ἔτι, διότι καὶ ἐν στίχ. 124 ὁ ἥρωες ἐθεᾶτο τὴν μάχην.

2) Διὰ τῆς φράσεως μέγα φρονέοντες δηλοῖ τὴν πεπολθῆσιν τῶν Μυρμιδόνων εἰς τὴν νίκην.

3) Κατὰ τινὰς μὲν ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ σφίγγω, κατ' ἄλλους ὅμως πιθανώτερον ἐκ τοῦ σφάζω, ὡς καὶ τὸ διασφάζ. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ: «Θυμικὸν γὰρ σφίξ, καὶ μάλιστα ἐνδοῖας».

4) Δηλαδὴ τοῖς παρὰ τὴν ὁδὸν ἔχουσι τὴν σφηκιάν. Τὸ δὲ ἐριδμαίνειν ἐκ τοῦ ἀγρήστου ἐριδμα παραγόμενον σημαίνει ἐρεθίζειν. Ἡ δὲ μεταγωγὴ ἔθοντες δηλοῖ ἐξ ἔθους.

5) Τὸν στίχον τοῦτον ἡθέλει ὁ Ἀρίσταρχος· διότι παρέχει ταῦτολογίαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ διότι τὸ κερτομεῖν

μεταχειρίζεται ὁ ποιητὴς ἐπὶ τοῦ δι' ἔργων ἐρεθίζειν καὶ οὐχὶ διὰ λόγων.

6) Αἰτιολογεῖ τὸ νηπίαχος.

7) Ἐννοεῖ τοὺς σφήκας. Τὸ δὲ παράκιον σημαίνει παρερχόμενος, διερχόμενος πλησίον.

8) Εἶναι ἡ ἀπόδοσις τῆς προηγουμένης ὑποθέσεως. Ἡ προσθήκη τοῦ συνδέσμου εὔρηται οὐχὶ σπανίως παρ' Ὀμήρῳ.

9) Ὁ λόγος ἐγένετο ἀνακλόουτος· διότι τὸ προηγούμενον οἱ δὲ ἔμειναν ἄνευ ρήματος. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· ἀσχηματὸν ὃν σολοικοφανές, καινοπρεπές μὲν, οὐκ ἀσύνηθες δέ. Τὸ γὰρ πᾶς, συλληπτικὸν ὄνομα, ἐν φωνῇ ἐνικῇ πληθὺς δηλοῖ, καθὰ καὶ τὸ ἑκάστος, καὶ ἔστι ταῦτόν εἰπεῖν Ἀττικῶς πρὸς τὸ νοούμενον, οἱ δὲ πρόσσω πάντες πέτονται».

ἐκ νηῶν¹ ἔχροντο· βοή δ' ἄσβεστος ὁρώρει.

Πάτροκλος δ' ἐτάροισιν ἐκέκλετο μακρὸν αὔσας·

»Μυρμιδόνες, ἔταροι Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
ἀνέρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς, 270

ὡς ἂν Πηλεΐδην τιμήσομεν, ὃς μέγ' ἄριστος
'Αργείων παρὰ νηυσὶ καὶ ἀγγέμαχοι θεράποντες²,
γυνῶ³ δὲ καὶ Ἀτρεΐδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
ἦν ἄτην, ὅτ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισεν.»

Ὡς εἰπὼν ὥτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου. 275

ἐν δ' ἔπεσον Τρῶεσσιν ἀολῆες· ἀμφὶ δὲ νῆες
σμερδαλέον κονάβησαν αὐσάντων ὑπ' Ἀχαιῶν⁴.

Τρῶες δ' ὡς εἶδοντο Μενoitίου ἄλκιμον υἱόν,
αὐτὸν καὶ θεράποντα⁵, σὺν ἔντεσι μαρμαίροντας,
πᾶσιν ὀρίνθη θυμός, ἐκίνηθεν⁶ δὲ φάλαγγες, 280
ἐλπόμενοι⁷ παρὰ ναῦφι ποδώκεα Πηλεΐωνα
μηνιθμὸν μὲν ἀπορρῖψαι, φιλότητα δ' ἐλέσθαι·
πάπτηγεν δὲ ἕκαστος ὅπη φύγοι⁸ αἰπὺν ὄλεθρον.

1) Περιεμένομεν μᾶλλον ἐκ κλισιάων, ἀλλὰ συγνάκις αἱ νῆες κείνται ἀντὶ τοῦ στρατοπέδου, ὡς παρατηρεῖ ὁ Düntzer.

2) Ἀπὸ κοινοῦ ἐννοεῖται τὸ μέγ' ἄριστοι. Εἶναι ἐπέκτασις τῆς προηγουμένης ἀναφορικῆς προτάσεως. ὅς μετὰ τῶν ἀγχεμάχων αὐτοῦ στρατιωτῶν εἶναι ἄριστος.

3) Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος τίθενται καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀχιλλέως ἐν Α, 411, ἐνθα κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ameis μᾶλλον ἀρμόζουσιν. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι καὶ ἐνταῦθα δὲν εἶναι ἀνάρμοστοι· διότι ἡ ἀνδρεία τῶν Μυρμιδόνων τὴν σωτηρίαν

τῶν Ἀχαιῶν ἐπενεγκοῦσα θέλει διεγείρει τὴν συνείδησιν ἐν τῷ Ἀτρεΐδῃ, ὅτι ἤμαρτεν ἀδικήσας τὸν Ἀχιλλέα.

4) Μόνον ἐνταῦθα διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ἐννοοῦνται οἱ Μυρμιδόνες.

5) Δηλαδὴ τὸν Αὐτομέδοντα

6) Εἶναι τὸ ἀντιθέτον τῶν ἄρθων ἐν στίχ. 211· ἐταράχθησαν, ἐφοβήθησαν.

7) Σχῆμα κατὰ σύνεσιν. Ἀπιθάνως δ' ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφεν ἐλπίομεναι. Ὅρα, ὅτι τὴν ἐλπίδα μετεχειρίσθη ἐπὶ κακοῦ.

8) Τοῦτο δηλοῖ τὴν σιγῆν ἐκπληξιν, διότι ἡ φυγὴ γίνεται ἐν στίχ. 291.

Πάτροκλος δὲ πρῶτος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
 ἀντικρὺ κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο, 285
 νηῖ πάρα πρυμνῇ μεγαθύμου Πρωτεσιλάου,
 καὶ βάλε Πυραίχμην¹, ὃς Παίονας ἵπποκορουστάς
 ἤγαγεν ἐξ Ἀμυδῶνος² ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ ρέοντος·
 τὸν βάλε δεξιὸν ὦμον· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίησι
 κάππεσεν οἰμῶξας, ἔταροι δέ μιν ἀμφεφόβηθεν³ 290
 Παίονες· ἐν γὰρ Πάτροκλος φόβον ἤκεν ἅπασιν
 ἡγεμόνα κτείνας, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
 ἐκ νηῶν δ' ἔλασεν⁴, κατὰ δ' ἔσβεσεν αἰθόμενον πῦρ.
 ἡμιδαῆς⁵ δ' ἄρα νηὺς λίπετ' αὐτόθι· τοὶ δ' ἐφόβηθεν
 Τρῶες θεσπεσίῳ ὁμάδῳ· Δαναοὶ δ' ἐπέχυντο 295
 νῆας ἀνὰ γλαφυράς· ὁμαδος δ' ἀλίεστος ἐτύχθη.
 ὥς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
 κινήσῃ πυκινὴν νεφέλην στεροπηγερέτα⁶ Ζεὺς,
 ἔκ τ' ἔφανε⁷ πᾶσαι σκοπιαὶ καὶ πρόωνες ἄκροι
 καὶ νάπαι, οὐρανόθεν δ' ἄρ' ὑπερράγῃ⁸ ἄσπετος αἰθήρ, 300
 ὡς Δάναοι νηῶν μὲν ἀπωσάμενοι δῆτιον πῦρ
 τυτθὸν ἀνέπνευσαν, πολέμου δ' οὐ γίγνετ' ἐρώη⁹.

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Πεποιήται τὸ ὄνομα τοῦ στρατηγοῦ παρὰ τὸ πῦρ καὶ αἰχμὴν φέρειν ἐν τῇ νηϊ».

²) Πόλις τῶν Μακεδόνων παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν κειμένη.

³) Ἐτράπησαν εἰς φυγὴν τῇδε καίεισε. Ὁ Düntzer ἀναγινώσκει δύο λέξεις, δηλ. μιν ἀμφί, οἱ περὶ αὐτὸν ὄντες.

⁴) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον, Τρῶας.

⁵) Τὸ ἡμιδαῆς ἐκ τοῦ δαίω παραγόμενον σημαίνει ἡμίκαυστος.

⁶) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ

στεροπή καὶ ἀγείρω ἢ ἐγείρω, ὁ τὰς ἀστραπὰς συναθροίζων, ἢ ἐγείρων· εἶναι ἀνάλογος τοῦ νεωληγερέτης.

⁷) Τρίτον πληθυντικὸν τοῦ ἀορίστου ὁ ἀντί ἐφάνησαν, ἔγειναν φανερά. Πρόωνες εἶναι τὰ ὑψώματα. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὅρα εἰς Θ, 557. Εἰκάζεται, ὅτι ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἐντεῦθεν ἐλήφθησαν εἰς τὸ εἰρημένον χωρίον, ὅπερ ἰδέ.

⁸) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἐξ αἰφνης διέλαμψεν αἰθήριον».

⁹) Ἐπίσχεσις, πανσῶλη.

οὐ γάρ πώ τι Τρῶες ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
προτροπάδην¹ φοβέοντο μελαινάων ἀπὸ νηῶν,
ἀλλ' ἔτ' ἄρ' ἀνθίσταντο, νεῶν δ' ὑπόεικον ἀνάγκη. 305

Ἐνθα δ' ἀνὴρ ἔλεν ἄνδρα κεδασθείσης ὑσμίνης
ἡγεμόνων. πρῶτος δὲ Μενoitίου ἄλκιμος υἱὸς
αὐτίκ' ἄρα² στρεφθέντος Ἀρηϊλύκου βάλε μηρὸν
ἔγχρ' ὀξυόεντι, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε.

ῥῆξεν δ' ὀστέον ἔγχρος, ὃ δὲ πρηνὴς ἐπὶ γαίῃ 310
κάππεσ'. ἀτὰρ Μενέλαος ἀρήϊος οὐτα θόαντα
στέρνων γυμνωθέντα³ παρ' ἀσπίδα, λῦσε δὲ γυῖα.

Φυλείδης⁴ δ' Ἀμφικλον ἐφορμηθέντα δοκεύσας
ἔφθη ὀρεξάμενος⁵ πρυμνὸν σκέλος· ἔνθα πάχιστος
μυὼν ἀνθρώπου πέλεται· περὶ δ' ἔγχρος αἰχμῇ 315
νεῦρα διεσχίθη· τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψε⁶.

Νεστορίδαι⁷ δ' ὁ μὲν οὐτας Ἀτύμνιον ὀξείῃ δουρί

¹) Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν σημαίνει· «ὀλοσχερῶς ἐκστρέψαντες τὰ νῶτα», κατὰ δὲ τὸν Εὐστάθιον· «προτροπάδην δὲ φεύγειν ἐστὶ τὸ εἰς τὰ πρὸ τῆς φυγῆς ἑαυτὸν τρέψαι καὶ μηκέτι ἐπιστρέφεισθαι, οὗ τὸ ἀνάπαλιν ἐπίρρημα ὑποτροπάδην ἐστίν». Τὸ ἀντίθετον τούτου εἶναι τὸ ἀνθίσταντο.

²) Ἐπρεπε νὰ τεθῇ μετὰ τὴν μετοχὴν, δηλ. ἐπεὶ ἐστρέφθη Ἀρηϊλύκος, αὐτίκ' ἄρα.

³) Ἐπειδὴ ἡ ἀσπίς εἶχε σχῆμα ὠοειδές, δὲν ἐπῆρκει νὰ καλύψῃ τὸ σῶμα πάντοτε, ὡς γίνεται ὅπλον ἐκ τοῦδε τοῦ χωρίου καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων. Δ, 468. Α, 424.

⁴) Φυλείδης εἶναι ὁ Μέγης, Β, 626. Τὸ δὲ δοκεύσας σημαίνει καταδοκήσας, καιροφυλακτήσας.

⁵) Ἐπρόφθασε καὶ ἐκτύπησεν. Ἡ φράσις εὐρηται πληρεστέρα ἐν στίχ. 322. Κατὰ τὸν Döderlein ἡ λέξις σκέλος εἶναι συγγενὴς τῇ λατινικῇ scelus· διότι ἐκεῖνη μὲν δηλοῖ σκληρὸν μέλος τοῦ σώματος, αὕτη δὲ πρᾶξιν σκληρᾶς γνώμης. Ἡ συγγένεια αὕτη δὲν φαίνεται μοι πιθανή. Πύματον σκέλος εἶναι ἡ ῥίζα τοῦ σκέλους, ἡ γοστροκνημία.

⁶) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἡλεγχον τὸν ποιητὴν λέγοντες, ὅτι αἱ πρὸς τοὺς μύας πληγαὶ εἶναι μὲν ἐπώδυναι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ θανάσιμοι· διότι δὲν συνάπτονται τινα τῶν καιρίων.

⁷) Ὁμαλῶς ἔπρεπε νὰ εἴπῃ, Νεστορίδων ὁ μὲν Ἀντίλοχος οὐτάσεν Ἀτύμνιον, ὃ δὲ Θρασυμήδης Μάριν.

Ἄντιλοχος, λαπάρης δὲ διήλασε χάλκεον ἔγχος·
 ἤριπε δὲ προπάροιθε¹. Μάρις δ' αὐτοσχεδὰ δουρὶ
 Ἄντιλόχῳ ἐπόρουσε κασιγνήτοιο χολωθείς, 320
 στὰς πρόσθεν νέκυος· τοῦ² δ' ἀντιθέος Θρασυμήδης
 ἔφθη ὀρεξάμενος πρὶν οὐτάσαι³, οὐδ' ἀφάρματεν,
 ὦμον ἄφαρ⁴· πρυμνὸν δὲ βραχίονα δουρὸς ἀκωκῇ
 δρύψ⁵ ἀπὸ μυώνων, ἀπὸ δ' ὀστέον ἄχρις⁶ ἄραξε.
 δούπησεν δὲ πεσών, κατὰ δὲ σκότος ὅσσε κάλυψεν. 325
 ὥς τῷ μὲν δοιοῖσι κασιγνήτοισι δαμέντε
 βήτην εἰς Ἑρεβος, Σαρπηδόνος ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
 υἱὲς ἀκοντισταί⁷ Ἀμισωδάρου, ὅς ῥα Χίμαιραν
 θρέψεν ἀμαιμακέτην⁸, πολέσιν κακὸν ἀνθρώποισιν.
 Αἴας δὲ Κλεόβουλον Ὀϊλιάδης⁹ ἐπορούσας 330
 ζῶν ἔλε, βλαφθέντα κατὰ κλόνον¹⁰· ἀλλὰ οἱ αὖθι
 λῦσε μένος, πλήξας ξίφει αὐχένα κωπηέντι.
 πᾶν δ' ὑπεθερμάνθη ξίφος αἵματι· τὸν δὲ κατ' ὅσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

¹) Κατέθεσεν ἐμπρός (τοῦ Ἄντι-
 λόχου). Ὁ Ἀτύμνιος καὶ ὁ Μάρις
 ἦσαν Λύκιοι, υἱοὶ τοῦ Ἀμισωδάρου.
 Τὸ αὐτοσχεδὰ εὐρίηται μόνον ἐνταῦθα,
 ἀλλαχοῦ δὲ αὐτοσχεδόν. Τοιαῦτα καὶ
 τὰ ἀποσταδὰ, ἀναφανδὰ.

²) Κατὰ τινὰς μὲν ἐξαρθᾶται ἐκ
 τοῦ ἔφθῃ, ὅπερ ἔχει σημασίαν συγκρι-
 τικοῦ, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ ὤμων.

³) Πρὶν ὁ Μάρις νὰ πληγώσῃ τὸν
 Ἄντιλοχον.

⁴) Συνάπτεται τῷ ὀρεξάμενος· ἐ-
 πρόφασε καὶ παρευθὺς τὸν ἐκτόπησεν.

⁵) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «τὸν
 ἔσχατον μυῶνα τοῦ βραχίονος ἀπέ-
 δρυψεν ἢ ἀκωκῇ τοῦ δόρατος».

⁶) Ἀπέκοψεν ἐντελῶς μὲ κρύτον
 τὸ ὀστοῦν.

⁷) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν σ, 262
 ἀπαντᾷ ἡ λέξις, ἀλλαχοῦ δ' αἰχ-
 μητής.

⁸) Ἀκαταμάχητον, ἀπροσπέλα-
 στον. Περὶ τοῦ ἐτύμου ὅρα εἰς Ζ, 179.

⁹) Μετὰ πειθανότητος εἶπεν, ὅτι
 Αἴας ὁ τοῦ Ὀϊλέως ἐζώγρησε πολέ-
 μιον· διότι ἦτο τάχιστος.

¹⁰) Ἐμπλεχθέντα εἰς τὸν συνωθι-
 σμὸν τῆς μάχης. Μετεχειρίσθη τὸν
 ἀλλά, διότι ἕκαστος περιέμενεν, ὅτι
 τὸν ζωγρηθέντα ἐμελλε νὰ ἀγάγῃ εἰς
 τὰς ναῦς.

Πηνέλεως δὲ Λύκων τε συνέδραμον¹. ἔγχεσι μὲν γὰρ 335
 ἡμδροτον ἀλλήλων, μέλεον² δ' ἡκόντισαν ἄμφω.
 τῷ δ' αὖτις ξιφέεσσι συνέδραμον. ἔνθα Λύκων μὲν
 ἵπποκόμου κόρυθος φάλλον ἤλασεν, ἀμφὶ δὲ καυλὸν³
 φάσσανον ἐρραίσθη⁴. ὁ δ' ὑπ' οὐατος αὐχένα θεῖνε⁵
 Πηνέλεως, πᾶν δ' εἴσω ἔδου ξίφος, ἔσχεθε⁶ δ' οἶον 340
 δέρμα, παρηέρθη⁷ δὲ κάρη, ὑπέλυντο δὲ γυῖα.
 Μηριόνης δ' Ἀκάμαντα κιχεῖς ποσὶ καρπαλίμοισι
 νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὦμον.
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλὺς.
 Ἰδομενεὺς δ' Ἐρύμαντα κατὰ στόμα νηλεῖ χαλκῷ 345
 νύξε· τὸ δ' ἀντικρὺ δόρυ χάλκεον ἐξεπέρησε
 νέρθεν ὑπ' ἐγκεφάλαιο, κέασσε⁸ δ' ἄρ' ὅστέα λευκά.
 ἐκ δ' ἐτίναχθεν ὀδόντες, ἐνέπλησθεν δὲ οἱ ἄμφω
 αἵματος ὀφθαλμοί⁹. τὸ δ' ἀνὰ στόμα καὶ κατὰ ῥίνας
 πρῆσε¹⁰ χανῶν· θανάτου δὲ μέλαν νέφος ἀμφεχάλυψεν. 350
 Οὗτοι ἄρ' ἡγεμόνες Δαναῶν ἔλον ἄνδρα ἕκαστος.
 ὥς δὲ λύκοι ἄρνεσσιν ἐπέχραον¹¹ ἢ ἐρίφοισι

¹) Ὁρμησαν ἐναντίον ἀλλήλων.
²) Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής·
 «Τὸ διήγημα κατὰ ἀναστροφὴν· οὐ
 γὰρ πρῶτον ἀποτυχόντας εἰσάγει, εἴτα
 διὰ τοῦτο συμπλεκόμενους, ἀλλ' ὥσπερ
 αἰτίαν τῆς συνδρομῆς ἀποδιδούς τὸ
 προγεγενημένον, δεδήλωκεν ὅτι ἀκοντί-
 σαντες ἐπ' ἀλλήλους ἤμαρτον».

²) Τὸ ἐπίθετον κεῖται ἐπιρρημα-
 τικῶς, ματαίως.

³) Ἀλλαχοῦ δηλοῖ τὸ ἄκρον τοῦ
 δόρατος, ἐνταῦθα δὲ τὴν λαβὴν τοῦ
 ξίφους.

⁴) Ἀόριστος παθητικὸς τοῦ βάλλω,
 διεκλάσθη, συνετρίβη.

⁵) Ἐπάταξεν, ἐπλῆξεν.

⁶) Δέον νὰ ληφθῇ ὡς ἐνεργητικὸν
 ἀμετάβατον, ἐκράτησεν, ἐδάσταξεν.

⁷) Εἶναι ἀόριστος παθητικὸς τοῦ
 παραίρω, παρηρτήθη, ἐκρεμάσθη εἰς
 τὸ πλάγι.

⁸) Διέσχισε, διεπέρασε· εἶναι ἀό-
 ριστος τοῦ κεῖζω.

⁹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἡ
 αἱμορραγία ὅλην τὴν κεφαλὴν διελ-
 θούσα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐφάνη μά-
 λιστα· εἰσὶ γὰρ ἐξ ὑμένων λεπτῶν».

¹⁰) Ἀόριστος τοῦ πρῆθω. Ἐξεφύ-
 σησεν, ἐρεῖξάτο.

¹¹) Ἐπετέθησαν, ἐπέπεσαν.

σίνται¹, ὑπὲκ μῆλων αἰρεύμενοι, αἷ² τ' ἐν ὄρεσσι
ποιμένος ἀφραδίῃσι διέτμαγεν³. οἱ δὲ ἰδόντες
αἶψα διαρπάζουσιν ἀνάλκιδα θυμὸν ἐχούσας· 355
ὥς Δαναοὶ Τρώεσσιν ἐπέχραον· οἱ δὲ φόβοιο
δυσκελεύου⁴ μνήσαντο, λάθοντο δὲ θούριδος ἀλκῆς.

Αἶας δ' ὅ⁵ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἑκτορι χαλκορυστῇ
ἴετ' ἀκοντίσσαι· ὁ δὲ ἰδρεῖη πολέμοιο,
ἀσπίδι ταυρεῖη κεκαλυμμένος⁶ εὐρέας ὦμους, 360
σκέπτετ' ὀϊστῶν τε ῥοῖζον καὶ δοῦπον ἀκόντων.
ἧ μὲν δὴ γίγνωσκε μάχης ἑτερακλέα⁸ νίκη·
ἀλλὰ καὶ ὥς ἀνέμιμνε, σάω⁹ δ' ἐρήρως ἐταίρους.

Ἦς δ' ὅτ' ἀπ' Οὐλύμπου¹⁰ νέφος ἔρχεται οὐρανὸν εἴσω
αἰθέρος¹¹ ἐκ δίης, ὅτε τε Ζεὺς λαίλαπα τείνη, 365
ὥς τῶν ἐκ νηῶν γένετο ἰαχὴ τε φόβος τε,

1) Ἐκ τοῦ σύνεσθαι· ἄρπαγες, ἄρπακτικοί. Τὴν ἐπομένην φράσιν ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ὑπεξαίρουμένοι τῶν προβάτων». Μῆλα εἶναι τὰ μικρὰ ζῷα, πρόβατα, αἶγες.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀποδίδεται εἰς τὰ μῆλα· εἶναι δὲ σχῆμα κατὰ σύνεσιν.

3) Ἀόριστος ὁ παθητικὸς τοῦ διατμήγῳ ἀντὶ διετμάγησαν = διεσκορπίσθησαν.

4) Κακορύνου, θορυβώδους.

5) Τὸ ἄρθρον ἐτέθη πρὸς διαστολὴν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου Αἶαντος, ὅστις ἦτο μείων.

6) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν Ὑμν. III, 217 εὐρηται τὸ κεκαλυμμένος, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ εἰλυμένος, ὡς ἐν E, 486.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Σχο-

πεύων ἐφύλαττεν ἑαυτόν. Καλῶς δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ ταχέως καὶ κούφου ῥοιζόν φησιν, ἐπὶ δὲ τοῦ βραδέως καὶ βαρέως δοῦπον».

8) Κατ' ὀλίγον δὰ ἐγνωρίζεν, ὅτι ἡ νίκη ἔκλινεν εἰς τὸ ἕτερον μέρος. Ὅρα εἰς H, 26.

9) Παρατατικὸς τοῦ σάω κατὰ τὸν Kolbe ἀντὶ σάοε· ἐγένετο δὲ κατὰ συναίρεσιν τοῦ ο εἰς ω ἀντὶ ο υ.

10) Ἐνταῦθα εἶναι τὸ ὄρος καὶ οὐχὶ ὁ οὐρανός.

11) Παρ' Ὁμήρῳ εἶναι πάντοτε θηλυκοῦ γένους. Τὴν φράσιν ταύτην ὁ Franke συνάπτει καθ' ὑπέρβασιν μετὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως. Ὁ δὲ Friedländer νομίζει, ὅτι τὸ ἐμπρόθετον δηλοῖ τὴν ἀπὸ τύπου κίνησιν· διότι αἰθὴρ εἶναι ἡ κατοικία τοῦ Διός. Προτιμῶμεν ὅμως νὰ ἐρμηνεύσωμεν

οὐδὲ κατὰ μοῖραν¹ πέραον πάλιν. Ἑκτορα δ' ἵπποι
 ἔκφερον² ὠκύποδες σὺν τεύχεσι, λείπε δέ λαὸν
 Τρωϊκόν, οὐς³ ἀέκοντας ὀρυκτὴ τάφρος ἔρυκε.
 πολλοὶ δ' ἐν τάφρῳ ἐρυσάρματες ὠκέες ἵπποι 370
 ἄξαντ⁴ ἐν πρῶτῳ ῥυμῶ λίπον ἄρματ' ἀνάκτων.
 Πάτροκλος δ' ἔπετο σφεδανόν⁵ Δαναοῖσι κελεύων,
 Τρωσὶ κακὰ φρονέων· οἱ δὲ ἰαχῇ τε φόβῳ τε
 πάσας πλησαν ὁδοὺς, ἐπεὶ ἄρ' τμάγεν⁶. ὕψι δ' ἄελλα
 σκιδναθ⁷ ὑπὸ νεφέων, τανύοντο⁸ δὲ μώνυχες ἵπποι 375
 ἄφορρον προτὶ ἄστρῳ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων.
 Πάτροκλος δ' ἦ πλεῖστον ὀρινόμενον ἶδε λαόν,
 τῇ ρ' ἔχ' ὁμοκλήσας⁸. ὑπὸ δ' ἄξοσι φῶτες ἔπιπτον
 πρηγέες ἐξ ὀχέων, δίφροι δ' ἀνεχυμβαλίζον⁹.

τὸ ἐμπρόθετον ἐν χρονικῇ σημασίᾳ, ὡς ποιεῖ ὁ Σχολιαστὴς λέγων· «Ὡς ἐξ εὐδίας ἐπιταράσσεται ὁ οὐρανός, οὕτως ταραχὴ γέγονε τῶν Τρώων». Σημειωτέον δ', ὅτι ὁ Lehrs εἰκαζεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ αἰγιδος ἐκ δίης.

1) Ἀκόσμως, ἀτάκτως· εἶναι σχῆμα λιτότητος. Ἀτάκτως διέδαιναν ὀπίσω τὴν τάφρον.

2) Ὁ Ἑκτωρ ἀναβαίνει τὸ ἄρμα, διότι οὐδεμίαν πλέον ἐλπίδα ἔχει.

3) Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, διότι τὸ ὄνομα λαὸς εἶναι περιληπτικόν, Β, 278. Οἱ ἐρμηνεύται παρατηροῦσιν, ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἰσοπέδωσιν τῆς τάφρου ἐν Ο, 356. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Kochi ὁ εἰρημένος θεὸς δὲν ἐπλήρωσεν ὁλόκληρον τὴν τάφρον.

4) Εἰ καὶ προηγείται τὸ πολλοί, ὅμως ἔθηκε ὁυϊκὸν ἀριθμὸν, διότι ἀποβλέπει εἰς τὰς συνωρίδας, ὡς ἐν Ζ, 40, ὅπου ἀνάγνωθι καὶ περὶ τοῦ ῥυμοῦ. Κατὰ τὸν Bekker ἀντὶ τοῦ ἀνάκτων ἡδύναντο νὰ ᾤναι καὶ ἀνάκτοι (δηλ. τοῦ παραιβάτου καὶ τοῦ ἡνιόχου).

5) Κατὰ τινὰς μὲν ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τῷ σφαδάζω, σφοδρός, σφενδόνῃ, ὅπερ δυνάμεθα νὰ προτιμήσωμεν, κατ' ἄλλους δὲ τῷ σπεύδω. Σημαίνει δὲ ὀρμητικὰ, ἀκάθεκτα.

6) Διεσκορπίσθησαν. Μόνον ἐνταῦθα τὸ ἄελλα κεῖται ἀντὶ τοῦ κοινισαλός.

7) Ἐνταῦθα σημαίνει ὁρμαίνως τρέχειν.

8) Τὸ ἀντικείμενον ἵππους ἐννοεῖται.

9) Ἀνετρέποντο, ἄνευ αὐξήσεως ἀναχυμβαλίζον ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἀρίσταρχος καὶ ἔχουσι τὰ ἄριστα

ἀντικρὺ δ' ἄρα τάφρον ὑπέρθορον ὠκέες ἵπποι. 380
 [ἄμβροτοι¹, οὓς Πηληϊεὶ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα,]
 πρόσσω ἰέμενοι· ἐπὶ δ' Ἑκτορι κέκλετο θυμός².
 ἔετο γὰρ βαλῆειν· τὸν δ' ἔκφερον ὠκέες ἵπποι.
 ὥς δ' ὑπὸ λαίλαπι³ πᾶσα κελαινὴ βέβριθε χθών
 ἤματ' ὀπωρινῷ⁴, ὅτε λαβρότατον χέει ὕδωρ 385
 Ζεὺς, ὅτε δὴ ῥ' ἀνδρεσσι κοτεσσάμενος χαλεπήνη,
 οἱ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιάς⁵ κρίνωσι θέμιστας,
 ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὅπιν⁶ οὐκ ἀλέγοντες·
 τῶν' δέ τε πάντες μὲν ποταμοὶ πλήθουσι ῥέοντες,

χειρόγραφα, ὅπερ προτιμᾷ ὁ La Roche.

¹) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις καὶ εἰκάζεται, ὅτι εἰσῆλθον ἐνταῦθα ἐκ τοῦ στίχου 867.

²) Ἐναντίον τοῦ Ἑκτορος παρώτρυνεν ἡ καρδιά του.

³) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Λαίλαψ ὁ μετὰ ὑετοῦ ἄνεμος, ποτὲ δὲ ἀπλῶς ὑετός». Ὁ Goebel εἰκασεν, ὅτι τὴν ὀνομαστικὴν κελαινὴν πρέπει νὰ τρέψωμεν εἰς δοτικὴν, ὅπως συμφωνῇ πρὸς τὸ λαίλαπι· διότι τὸ κατηγορηματικὴν κελαινὴ οὐδέποτε ἀποδίδεται εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' εἰς τὴν λαίλαπα, Λ, 747 καὶ ἐν Υ, 51 λέγεται ἐρεμνὴ λαίλαπι. Τὴν εἰκασίαν ταύτην ἀπεδέξαντο ὁ Döderlein, ὁ Nauck καὶ ὁ Koch. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «τὸ δὲ βέβριθε χθών πολλὴν ἐπομβρίαν δηλοῖ ὡς βαρυτέρας τρικαῦτα γινομένης τῆς γῆς».

⁴) Τὰ περὶ τὴν σύνθεσιν τῆς λέξεως εἶναι ἀμφίβολα. Ὁ μὲν Curtius

λέγει ταύτην σύνθετον ἐκ τῆς ὀπ (= σιω) καὶ ὦρα, ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς ὀπ (= πεπ, πέπων), δηλ. ὁ χρόνος, καθ' ὃν ὠριμάζουσιν οἱ καρποί. Τὸ ἰ παρὰ μὲν Ὀμήρῳ εἶναι μακρόν, παρὰ δὲ τοῖς Ἀττικοῖς πάντοτε βραχύ. Ὁπόταν ὁ Ζεὺς χύνη βαγδασιότατην βροχήν.

⁵) Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τῇ σκαληνός. Μετεχειρίσθη τὸ ἐπίθετον κατὰ πρόληψιν. Τὸ ἀντίθετον εἶναι δίκη ἰθεῖα ἐν Ψ', 580.

⁶) Κατὰ μὲν τὸν Döderlein ἡ λέξις παράγεται ἐκ τῆς ῥίζης ὀπ (ὀπωπα) καὶ σημαίνει τὴν ἐπιτήρησιν τῶν θεῶν, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ ἐπομαι καὶ δηλοῖ τὸ ἐπακολούθημα τῶν κακῶν πράξεων, τὴν τιμωρίαν.

⁷) Συνήθως οἱ ἐρμηνευταὶ πρὸς τὸ πλῆθους ἰσχυρίζονται ἀναφέροντες εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐπειδὴ ὁμοιωτοῦτο εἶναι ἐγκοῦ ἀριθμοῦ, οὐχὶ ἀφωῶς ὁ La Roche τὴν γενικὴν ἑξαρτᾶ ἐκ τοῦ ποταμοί, δηλ. οἱ ποταμοὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν.

πολλὰς δὲ κλιτύς¹ τότ' ἀποτμήγουσι χαράδραι², 390
 ἐς δ' ἄλλα πορφυρέην³ μέγала στενάχουσι ῥέουσai
 ἐξ ὀρέων ἐπὶ κάρ⁴, μινύθει δέ τε ἔργ' ἀνθρώπων·
 ὡς ἴπποι Τρῳαὶ μέγала στενάχοντο θέουσai.

Πάτροκλος δ' ἐπεὶ οὖν πρῶτας ἐπέκερσε⁵ φάλαγγας,
 ἄψ' ἐπὶ νῆας ἔεργε παλιμπετές⁶, οὐδὲ πόλῃος 395
 εἶα ἱεμένους ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ μεσηγύ⁷
 νηῶν καὶ ποταμοῦ⁸ καὶ τείχεος ὑψηλοῖο
 κτεῖνε μεταίτσω, πολέων δ' ἀπετίνυτο⁹ ποιμήν.
 ἔνθ' ἦτοι Πρόνοον πρῶτον βάλε δουρὶ φαεινῷ,
 στέρνον γυμνωθέντα παρ' ἀσπίδα, λῦσε δὲ γυῖα· 400

1) Προῆλθε κατὰ συναίρεσιν ἐκ κλιτύας, ὡς τὰ σῦς, ἰχθύς, ὄφρυς. Ἡ λέξις κλιτύς ἐκ τοῦ κλίνειν παραγομένη σημαίνει κατὰ τὸν Εὐστάθιον τὰ ἀποκλίματα καὶ ἐξέχοντα τῶν ὀρέων.

2) Τὸ ἔτυμον καὶ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως παρέχει ὁ Σχολιαστής: «Κυρίως οἱ κοῖλοι τόποι, παρὰ τὸ κεχαράχθαι· νυνὶ δὲ αἱ ῥύσεις».

3) Συνήθως τὸ ἐπίθετον προσδιορίζει τὸ κύμα, μόνον δ' ἐνταῦθα τὴν θάλασσαν. Ἡ ἐπομένη φράσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν, μεγάλη στοναχή ῥέουσιν. Ὁρθῶς λέγει ὁ Σχολιαστής: «Πρὸς τοῦτο ἡ πᾶσα παραβολή· τὰ δὲ ἄλλα εὐσεβείας χάριν παρενέθηκεν».

4) Ἀποκεκομμένος τύπος τοῦ κάρη καὶ κυρίως μὲν σημαίνει κατὰ κεφαλῆς, κατακέφαλα, εἴτα δὲ ὁρμητικῶς, σφοδρῶς. Τὸ μινύθει κεῖται ἀμεταβάτως· ὀλιγοστεύουν, φθείρονται.

5) Ἐθέρισε, δηλ. ἐποίησε βῆγμα, ὡς λέγει ὁ Εὐστάθιος: «τὸ βῆξαι φά-

λαγγας κέρσαι ἐνταῦθα φησὶν Ὁμηρος».

6) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ πάλιν καὶ πίπτω· κυρίως σημαίνει ὀπίσω πίπτων. Πάλιν πρὸς τὰς ναῦς ἐμπόδιζεν ὀπίσω. Τοῦτο ἐπεξηγείται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως.

7) Τινὲς τῶν ἐκδοτῶν εἶκασαν μεσηγύς, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ πηγαὶ κατὰ τὸν La Roche ἔχουσι μεσηγύ. Ὁ Αἰεὶς παρατηρεῖ, ὅτι τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τῶν ἡγουμένων, ἔνθα αἱ νῆες καὶ ἡ πόλις εἶναι τὰ δύο ἅκρα τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Λέγει τοῦτο ὁ ἐρμηνευτής· διότι τὸν ἐπόμενον στίχον θεωρεῖ ὡς ἔργον διασκευαστοῦ θελοντος νὰ ἐξηγήσῃ τὸ μεσηγύ.

8) Ἐννοεῖ τὸν Σκάμανδρον, ὅστις διασχίζει τὸ Τρωϊκὸν πεδῖον.

9) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· ἀντὶ τοῦ πολλοῦς Ἑλλήνας ἐξεδίδει καὶ οὕτως οἱ Τρῶες ἐτίνυσαν ἢν ἐχρεώσασθαι ποιήν ὑπὲρ τῶν ἦδη ἀνηρημένων Ἀχαιῶν».

δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δὲ Θέστορα, Ἥνοπος υἱόν,
 δεύτερον ὀρμηθεῖς—ὁ μὲν² εὐξέστω ἐνὶ δίφρῳ
 ἦστο ἀλείς³· ἐκ γὰρ πλήγη φρένας, ἐκ δ' ἄρα χειρῶν
 ἠνία ἠίχθησαν⁴—ὁ δ' ἔγχει νύξε παραστάς
 γναθμόν⁵ δεξιτερόν, διὰ δ' αὐτοῦ⁶ πεῖρεν ὀδόντων, 405
 ἔλκε δὲ δουρὸς⁷ ἐλὼν ὑπὲρ ἄντυγος, ὥς ὅτε τις φῶς
 πέτρῃ ἐπιπροβλήτη καθήμενος ἱερὸν⁸ ἰχθύν
 ἐκ πόντοιο θύραζε λίνῳ⁹ καὶ ἦνοπι χαλκῷ·
 ὥς ἔλκ' ἐκ δίφροιο κεχηνότα¹⁰ δουρὶ φαεινῷ,

¹) Δηλαδή ὁ Πάτροκλος. Ὁ Θέστορα, ὡς γίνεται ὄχι ἀπὸ τῶν ἐπομένων, ἦτο ἡνίοχος τοῦ Προνοῦ.

²) Ὁ Nauck εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ, ὅς εὐξέστω.

³) Ἀόριστος 6' παθητικὸς τοῦ εἰλέω. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «συστραφεῖς ἐν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐκπλήξεως».

⁴) Κεῖται ἀντὶ τοῦ συνηθιστέον ἀπαντώντος· ἐφ' ὃν. Μετὰ τὴν λέξιν ταύτην ὁ ποιητὴς ἐπαναλαμβάνει τὴν πρότασιν, ἥς ἤρξατο ἐν στίχῳ 401.

⁵) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ γνάω (κνάω) παραγομένη δηλοῖ τὴν σιαγὸνα καὶ εἴτα τὴν παρεϊάν, ὡς ἐνταῦθα.

⁶) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὀδόντων. Σημειωτέον, ὅτι ὁ μὲν Düntzer εἰκασεν, ὅτι δύναται νὰ τραπῇ εἰς αὐτόν, ὁ δὲ Bekker εἰς αὐτῶν.

⁷) Ὁ μὲν Koch συνάπτει τῷ ἔλκε, οἱ δὲ ἄλλοι τῷ ἔλῳ ν, ὅπερ πιθανώτερον, διότι τὸ ἐν τῷ στόματι τοῦ Θέστορος ἐμπειρηγὸς δόρυ εἰκονίζεται ὡς μέλος αὐτοῦ. Οὕτω λοιπὸν ἡ σύνταξις ἔχει ὡς τὸ χειρὸς ἐλὼν καὶ λαβὼν ποδός.

⁸) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἐνόμισαν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸν ἀνθίαν, ἄλλοι τὸν χρύσοφρον καὶ ἄλλοι τὸν πομπίλαν. Φαίνεται ὅμως, ὅτι δὲν σημαίνει εἶδος ἰχθύων, ἀλλὰ ἀπλῶς δηλοῖ τὸν μέγαν, τὸν εὐτραφῆ. Οἱ ὀμηρικοὶ ἀνθρώποι δὲν τρώγουσιν ἰχθῦς, εἰ μὴ ἀναγκάζονται ὑπὸ λοιμοῦ, ὡς δ, 368 καὶ μ, 330. Ἐπειδὴ ὅμως γίνεται μνηστῆρας ἀλυσίας, φαίνεται, ὅτι αἱ κατώτεραι τάξεις δὲν ἀπέχον τῶν ἰχθύων.

⁹) Λίνον ἐνταῦθα εἶναι ἡ ὀρμιά, ἡ κοινῶς λεγομένη πετονιά, χαλκὸς δὲ τὸ ἄγκιστρον. Περὶ τοῦ ἐτύμου τοῦ ἐπιθέτου ἦνοψ ὑπάρχει διαφωνία· κατὰ τινὰς ἀρχαίους, ἐγένετο ἐκ τοῦ ἄνοψ (α στερητ. καὶ ὄψ), δηλ. ὅτι δὲν δύναται τις νὰ ἴδῃ, λαμπρόν, στιλπνόν, κατὰ δὲ τὸν Döderlein ἐκ τοῦ νάπη ἐγένετο ἄναπος καὶ ἐκ τούτου τὸ ἦνοψ = καμπύλος· διότι καὶ ἄνωμος ποιητὴς παρὰ Σουΐδα λέγει οὐρανὸς ἦνοψ (coelum, κοῖλον).

¹⁰) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Κεχηνάσιν ἀμφοτέροι. Καὶ ὁ μὲν ἔλκων παραδέβληται τῷ ἀλιεύοντι, ὁ δὲ ἐλκόμενος τῷ ἰχθύϊ, τὸ δὲ δόρυ, δι' οὗ ἐλλετο, τῷ ἀλιευτικῷ καλὰ μιν».

κάδ' δ' ἄρ' ἐπὶ στόμ'¹ ἔωσε· πεσόντα δέ μιν λίπε θυμός. 410
 αὐτὰρ ἔπειτ' Ἑρύαλον² ἐπεσσύμενον βάλε πέτρῳ
 μέσσην κακ' κεφαλὴν· ἥ δ' ἀνδιχα πᾶσα κεάσθη
 ἐν κόρυθι βριαρῇ· ὃ δ' ἄρα πρηνῆς ἐπὶ γαίῃ
 κάππεσεν, ἀμφὶ δέ μιν θάνατος χύτο θυμοραϊστής.
 αὐτὰρ ἔπειτ' Ἑρύμαντα³ καὶ Ἀμφοτερόν καὶ Ἐπάλτην,
 Τληπόλεμόν τε Δαμαστορίδην Ἐχίον τε Πύριν τε, 415
 Ἰφέα τ' Εὐϊππόν τε καὶ Ἀργεάδην⁴ Πολύμηλον,
 πάντας ἐπασσυτέρους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.

Σαρπηδὼν⁵ δ' ὥς οὖν ἰδ' ἀμιτροχίτωνας ἑταίρους
 χέρσ' ὑπο Πατρόκλοιῳ Μενoitιάδαο δαμέντας, 420

¹) Ἐνταῦθα δηλοῖ τὸ πρόσωπον, ὡς ἐν Ζ, 43. Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «πρηνῇ κατέρριψεν».

²) Οὐδὲν τῶν χειρογράφων κατὰ τὸν La Roche ἔχει τὴν γραφὴν ταύτην· διότι ταῦτα ἔχουσιν ἡ Ἑρύαλον, Εὐρύαλον ἢ Εὐρύαλον. Τοὺς στίχους 411—414 ἀθετεῖ ὁ Düntzer ἕνεκα ἀντιφάσεως, διότι ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ὁ Πάτροκλος εἰκονίζεται πεζῇ μαχόμενος, ἐν ᾧ ἐν στίχ. 427 πηδᾷ ἐκ τοῦ ἄρματος. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Henize καὶ ἐν στίχ. 404 ὁ ἦρωες διὰ τῆς φράσεως νύξε παραστὰς ὡς πεζὸς εἰκονίζεται. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἤγειραν οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλ' ἔλυον κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Πῶς λίθων εὐπορεῖ ἐφ' ἄρματος ὢν; ἔοικε κατὰ τὸ σιωπώμενον καταβεθῆκεναι ἀπὸ τοῦ δίφρου, εἴτα μετὰ τὸ πληῆσαι τὸν Ἑρύαλον πάλιν ἐπαναβεθῆκεναι».

³) Τοῖς κριτικοῖς φαίνεται λίαν παράδοξος ἡ ἐπανάληψις τοῦ ὀνόματος τούτου· διότι πρὸ ὀλίγου ἐν στίχ.

345 ἄλλος Ἑρύμας ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰδομενέως.

⁴) Πατρωνυμικὸν τοῦ Ἀργεᾶς, οὗ ἀνάλογα εἶναι τὰ Αὐγέας, Αἰνέας, Δημέας. Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι ἡ κατάληξις διετερήθη παρὰ τοῖς ὀρεινοῖς τοῦ Ταυγέτου, ὧν τὰ πλείεστα ὀνόματα τοιαύτην κατάληξιν ἔχουσιν.

⁵) Ὁ ποιητὴς τὸν μὲν ἄριστον τῶν Τρώων, τὸν Ἑκτορα, φυλάττει ὡς ἄθλον τῆς ἀνδρείας τοῦ Ἀχιλλέως, τὸν δὲ ἄριστον τῶν ἐπικούρων ἀντιπαράτασσεῖ πρὸς τὸν Πάτροκλον. Ἡ λέξις ἀμιτροχίτων εἶναι ἐκ τοῦ ἀ (στερητ), μίτρα καὶ χιτῶν, δηλ. οἱ μὴ φέροντες μίτρας. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τοὺς χιτῶνας μὲν ἔχοντας, τὰς δὲ μίτρας μὴ ἐξωσμέτους». Ὁ Gladstone παρατηρεῖ, ὅτι οἱ Λύκιοι βραχεῖς χιτῶνας φέροντες δὲν εἶχον ἀνάγκην ζώνης. Κατὰ τοῦτο ἀποτελοῦσιν ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Ἴωνας, οἵτινες λέγονται ἐλκεχίτωνες. Ὅρα σημειώσιν μου εἰς Ν, 685.

κέκλετ' ἄρ' ἀντιθέοισι καθαπτόμενος Λυκίοισιν·

»Αἰδώς, ὦ Λύκιοι, πόσε φεύγετε; νῦν θεοὶ ἔστε!¹
 ἀντήσω γὰρ ἐγὼ τοῦδ' ἄνερως, ὅφρα δαείω
 ὅστις² ὁδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἑσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν.« 425

Ἡ ρα καὶ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμαῖζε.
 Πάτροκλος δ' ἐτέρωθεν, ἐπεὶ ἶδεν, ἔκθορε δίφρου.
 οἱ δ', ὥς τ' αὐγυπιοὶ γαμφώνυχες³, ἀγκυλοχεῖλαι,
 πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε⁴ μάχωνται,
 ὥς οἱ κεκλήγοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν. 430

τοὺς δὲ ἰδὼν ἐλέησε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω,
 Ἥρην⁵ δὲ προσέειπε κασιγνήτην ἄλογόν τε.

»ὦ μοι ἐγών, ὅ τέ μοι⁶ Σαρπηδόνα, φίλτατον ἀνδρῶν,

¹) Καθ' ὁριστικὴν ἔγκλισιν γράφει ὁ Buttmann καὶ ἀποδίδωσι τῇ χωρίῳ σαρκαστικὴν ἔννοιαν. Φαίνεται, ὅτι τοῦτο ἔλαβε παρὰ τοῦ Εὐσταθίου, ὅστις λέγει· «ὀνειδίζει δὲ ὁ λόγος τοὺς ἀνδρίζεσθαι μὲν βραδείας, ὀξυκινήτους δὲ φεύγειν». Πρὸς τὴν διόρθωσιν ὁμοῦ καὶ ὅντως καλὴν ἐρμηνείαν ἀντίκειται ἡ ἐπομένη αἰτιολογικὴ πρότασις.

²) Εὐρίσκεται ἔτι ἐν ἀμφιβολίᾳ περὶ τοῦ προσώπου. Ὅρα ἐν στίχ. 281.

³) Οὕτω λέγεται ὁ ἔχων γαμψοὺς ἦτοι καμπύλους τοὺς ὄνυχας. Ἀγκυλοχεῖλης δὲ εἶναι ὁ ἔχων ἀγκύλον τὸ ῥάμφος.

⁴) Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος λέγει, ὅτι τὰ ζῷα ταῦτα μετὰ βοῆς μάχονται. Τὸ κύριον τῆς παραβολῆς κείται ἐν τῇ μεγάλῃ βοῇ (μεγάλα κλάζοντες, ὥς κεκλήγοντες).

⁵) Τὸν κάλλιστον διάλογον τοῦ

Διὸς πρὸς τὴν Ἥραν, μέχρι τοῦ στίχου 458 καὶ τὸ τούτῳ συνδεόμενον χωρίον ὁ Ζηνόδοτος κατέστησεν ἀμφίβολον. Διότι ἡ Ἥρα ἀπελθοῦσα εἰς τὸν Ὀλύμπον (Ο, 79) πῶς νῦν εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς Ἰδης; Ἔλυσεν δὲ τὴν ἄσπιδα οἱ ἄρχατοὶ λέγοντες, ὅτι κατὰ τὸ σιωπώμενον ἡ θεὰ κατήλθεν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου. Κατὰ τὸν Kiene ὁ διάλογος πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου· διότι ἡ θεὰ διὰ τὴν ὀργὴν αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἰδην, οὕτε ὁ Ζεὺς ἠδύνατο ἐνταῦθα νὰ ἴδῃ ταύτην εὐχαρίστως. Λοιπὸν οὗτος ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Ὀλύμπον, ἀλλ' ὁ ποιητὴς δὲν ἐδήλωσε τὴν ἐπιστροφὴν τούτου. Καὶ ὅντως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ Ζεὺς πέμπει τὴν Ἀθηνᾶν εἰς τὸ πεδὸν τῆς μάχης, ἐν P, 545. Ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ ῥαφῇ οὐκ ὀλίγον κατωτέρω πάλιν ὁ θεὸς εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς Ἰδης.

⁶) Ἡ κοινὴ γραφὴ ἦτο ὅ τε. Ἐ-

μοῖρ' ὑπὸ Πατρόκλοιο Μεινοιτιάδαο δαμῆναι.
 διχθὰ δέ μοι κραδίη μέμονε φρεσὶν ὀρμαίνοντι, 435
 ἢ μιν ζῶν ἐόντα μάχης ἄπο δακρυόεσσης
 θείω³ ἀναρπάξας Λυκίης ἐν πίοις δῆμῳ,
 ἢ ἤδη ὑπὸ χερσὶ Μεινοιτιάδαο δαμάσσω.»

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη·
 »Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες. 440
 ἄνδρα θνητὸν ἐόντα, πάλαι πεπρωμένον⁴ αἴσῃ,
 ἂψ⁵ ἐθέλεις θανάτοιο δυσηγέος ἐξαναλῦσαι;
 ἔρδ'⁶· ἀτὰρ οὐ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἶ κε ζῶν' πέμψῃς Σαρπηδόνα ὄνδε δόμονδε, 445
 φράζεο μὴ τις ἔπειτα θεῶν ἐθέλῃσι καὶ ἄλλος⁸
 πέμπειν ὃν φίλον υἱὸν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης·
 πολλοὶ⁹ γὰρ περὶ ἄστῳ μέγα Πριάμοιο μάχονται

πειδὴ ὅμως ἡ ἐπιφώνησις ὥμοι ἀ-
 πατεῖται αἰτιολογίαν καὶ οὐχὶ χρονικὴν
 πρότασιν, ἔπρεπε νὰ ᾔηται ὅτι ἢ ὁ τε =
 ὅτι, ὡς ἐν ε, 357. Τούτου ἕνεκεν
 ἡ λέξις ἐκδίδεται διαλελυμένως. Ὁ
 Αμείβει ὅμως διατηρεῖ τὸ ὅτι. Τὸν Σαρ-
 πεδόνα ὁ Ζεὺς λέγει φιλοτατον ὡς υἱόν.

1) Ἐννοεῖται τὸ ἐστίν.

2) Μόνον ἐνταῦθα τῆς Ἰλιάδος ἀ-
 παντὶ τὸ διχθὰ. Ἀντὶ τούτου εὐ-
 ρηταί τὰ διχθὰ. Τὸ δὲ μέμονα εἶναι
 παρακείμενος (ἐκ τῆς ῥίζης μα, ἐξ
 ἧς καὶ τὸ μέμα) ἔχων σημασίαν ἐνε-
 στῶτος· πρὸς δύο ἐπιθυμίας ἡ καρ-
 δία μου ἀμφιταλαντεύεται.

3) Ἐγένετο κατ' ἐπέκτασιν ἐκ τοῦ
 θέω.

4) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «κε-
 κριμένον τῇ μοίρᾳ».

5) Τοῦτο λέγεται ἐν σχέσει πρὸς
 τὸ πεπρωμένον. Περὶ δὲ τοῦ ἐξα-
 λῦσαι ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «ἀ-
 μορφή ἐστὶ τοῦ τῶν μοιρῶν μίτου·
 ἐπὶ τοιούτων γὰρ τὸ ἀναλῦειν κυριο-
 λεκτεῖται, ὡς ὀήλον καὶ ἐκ τοῦ τῆς
 Πηνελόπης ἱστοῦ, ὃν ἐκείνη ἀνέ-
 λυεν».

6) Οἶονεὶ διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ
 αἰθαιρέτου τοῦ Διός.

7) Ἡ ὀναμαστική ζῶς εὐρηται
 ἐν Ε, 887.

8) Δηλαδή καὶ ἄλλοις.

9) Ὁ μὲν Ἰάλμενος ἦτο υἱὸς τοῦ
 Ἀρεως, ὁ δὲ Μενέσθιος τοῦ Σπερ-
 χειοῦ, ὁ δὲ Εὐδωρος τοῦ Ἑρμοῦ, ὁ
 δὲ Ἀχιλλεὺς τῆς Θέτιδος καὶ ὁ Αἰ-
 νείας τῆς Ἀφροδίτης.

υἱέες ἀθανάτων, τοῖσιν¹ κότον αἰνὸν ἐνήσεις.
 ἀλλ' εἴ τοι φίλος ἐστί, τεδὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ, 450
 ἦτοι μὲν μιν ἕασον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
 χέρσ' ὑπο Πατρόκλοιο Μενoitιάδαο δαμῆναι·
 αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τὸν γε λίπη ψυχὴ τε καὶ αἰὼν²,
 πέμπειν μιν Θάνατόν τε φέρειν καὶ νήδυμον Ὕπνον³,
 εἰς ὅ κε δὴ Λυκίης εὐρείης δῆμον ἴκωνται, 455
 ἔνθα ἐταρχύσουσι⁴ κασίγνητοὶ τε ἔται τε
 τύμβῳ τε στήλῃ τε· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντωνα.

ἽΩς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 αἱματοέσσας δὲ ψιάδας⁵ κατέχευεν ἔραζε
 παῖδα φίλον τιμῶν, τὸν οἱ Πάτροκλος ἔμελλε 460
 φθίσειν ἐν Τροίῃ ἐριβώλακι, τηλόθι πάτρης.

Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 ἔνθ' ἦτοι Πάτροκλος ἀγακληϊτὸν Θρασύμηλον⁶,
 ὅς ῥ' ἠὲς θεράπων Σαρπηδόνος ἦεν ἀνακτος.

¹) Εἰς τοὺς ὁποίους (δηλ. ἀθανάτους) θὰ ἐμβάλης φοβεράν ὀργήν· διότι οὗτοι δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ δεῖξωσι τὴν αὐτὴν εὐνοίαν πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν.

²) Ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς, ὁ βίος.

³) Ὁ Ὑπνος· ἐλέγετο ἀδελφὸς τοῦ Θανάτου.

⁴) Τὸ ῥῆμα εἶναι συγγενὲς τοῖς τερσαίνω καὶ ταρσός καὶ σημαίνει κηδεύω, ἐνταφιάζω.

⁵) Κατὰ τὴν σημασίαν δὲν διαφέρει τοῦ ψεκᾶς. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὁ Εὐστάθιος λέγει· «Ψιὰς δὲ ἡ καὶ ψεκᾶς καὶ ἔερση ἀπὸ τοῦ ψίω ἀρρήτου γίνεται ῥήματος, ἅφ' οὗ καὶ ὁ ψιλός, ὡς περ ἀπὸ ἐτέρου τοῦ ψίχω ἢ ψίξ καὶ ἀπὸ τοῦ ψέω ἢ ψεκᾶς, ἴσω;

δὲ καὶ ἡ ψεδὴ θρίξ». Ἡ τερατεία αὕτη ἀρμόζει ἐνταῦθα, διότι μόνος ὁ Σαρπηδὼν ἐκ τῶν μαχομένων ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς. Τούτῳ πενθοῦντι συνάχθεται τὸ πᾶν. Κατὰ τὸν La Roche ὁμως καὶ ἄλλως εἶναι σημεῖον τῆς ἐπιχειμένης αἱματηρᾶς μάχης, ὡς παρ' Ἡσιόδ. ἐν Ἀσπίδ. 384 ἀκαδ' δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανόθεν ψιάδας βάλεν αἱματοέσσας σῆμα τιθεῖς πολέμοιο ἐφ' ἐμεγαθαρσεί παιδί. Τοῦτο ὁμως δὲν φαίνεται μοι πιθανόν, διότι ὁ Ὀμηρος ὡς αἰτίαν ἐπιφέρει τὸ παῖδα φίλον τιμῶν.

⁶) Τινὰ μὲν τῶν χειρογράφων ἔχουσι Θρασύμηλον, ἄλλα δὲ Θρασύδημον. Ὁ Σχολιαστὴς παραδίδωσι καὶ γραφὴν Θρασύδουλον.

τὸν βάλε νείαιραν¹ κατὰ γαστέρα, λῦσε δὲ γυῖα. 465
 Σαρπηδὼν δ' αὐτοῦ² μὲν ἀπήμβροτε δουρὶ φαινοῦ
 δεύτερος³ ὁρμηθεὶς, ὃ δὲ Πηδασὼν οὐτασεν ἔππον
 ἔγχρ' δεξιὸν ὦμον· ὃ δ' ἔβραχε⁴ θυμὸν αἰσθων.
 καὶ δ' ἔπεσ' ἐν κονίησι μακρῶν⁵, ἀπὸ δ' ἔπτατο θυμός.
 τῷ⁶ δὲ διαστήτην, κρίκε δὲ ζυγόν, ἡνία δὲ σφι 470
 σύγχυτ', ἐπεὶ δὴ καίτο παρήγορος ἐν κονίησι.
 τοῦ⁸ μὲν Αὐτομέδων δουρικλυτὸς εὗρετο τέκμωρ.

1) Εἶναι ἀνώμαλος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ νέος καὶ σημαίνει τὴν ἐσχάτην, τὴν τελευταίαν, τὴν κάτω κοιλίαν.

2) Δηλαδή τοῦ Πατρόκλου.

3) Ἡ κοινὴ γραφή ἦτο δεύτερος, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψε δεύτερον, ὅπερ προτιμᾷ ὁ La Roche. Πηδασὼς εἶναι ὁ παρήγορος ἵππος τοῦ ἄρματος τοῦ Ἀχιλλέως. Ὅρα εἰς στίχ. 152. Ἐπειδὴ ὁ Σαρπηδὼν ἔρριψε τὸ δόρυ αὐτοῦ, ὁ ποιητὴς ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἔβραχε· διότι τὸ οὐτάζειν λέγεται, ὅταν τύπη τις ἐγγύθεν.

4) Ἀόριστος δ' τοῦ ἀχρήστου βράχων τίθεται συνήθως τὸ ῥῆμα ἐπὶ ἀψύχων ὡς ἐπὶ ὄπλων, ἐπὶ ἄρματος καὶ ἐπὶ ὕδατος. Λέγεται ὅμως καὶ ἐπὶ τοῦ βρυχηθμοῦ τοῦ τετρωμένου Ἀρεως ἐν Ε, 859. Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «ἔβραχε νῦν μὲν ἐπὶ ἵππου πίπτοντος» ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν· διότι δὲν δηλοῖ τὸν δοῦπον τοῦ πίπτοντος ἵππου, ἀλλὰ τὸν μυκηθμὸν τοῦ τετρωμένου. Τὸ δὲ αἰσθῶν συγγενὲς ὃν τῷ ἄημι καὶ αἶω σημαίνει

ἐκπνέω, ὅπερ ὑποστηρίζει τὴν προηγούμενην σημασίαν.

5) Εἶναι ἐπικός ἀόριστος β' τοῦ μυκάομαι. Ὁ χρόνος οὗτος ἀπαντᾷ μόνον ἐπὶ βαρέως τετρωμένων, ὡς ἵππων, ἐλάφων, κάπρων.

6) Δηλαδή οἱ δύο ἵπποι τοῦ ἄρματος. Ὁρθῶς λέγει ὁ Εὐστάθιος· «Τὸ δὲ διαστήτην καιριώτατα εἴρηται. Πεσόντος γὰρ τοῦ παρηγόρου ἡ ξυνωρίς δίσταντο, ἡ παραγμὴ συγχυθέντες ἢ ἄλλως πρὸς ἀντέρεισιν, ἵνα μὴ συγκατενεχθῶσι». Ἀντὶ τοῦ κρίκε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχον καὶ αἱ γραφαὶ κρίγε καὶ τριγε, αἵτινες δὲν ἐκράτησαν παρὰ τοῖς ἐκδόταις. Τὸ ῥῆμα κρίζω, οὗ ὁ ἀόριστος δ' ἐκρίζον, εἶναι λέξις πεποιημένη καὶ σημαίνει τριζῶ, κάμνω κρίκω.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Γραφικῶς δὲ ἔδειξε τὸν μὲν παρήγορον κείμενον, τὰς δὲ ἡνίας συγκεχυμένας, τοὺς δὲ ἵππους διεστώτας, τὸ δὲ ζυγὸν ἡγοῦν τῇ παρατρέψει».

8) Ἡ γενικὴ ἐξαρτάται ἐκ τοῦ τέκμωρ καὶ δηλοῖ τὴν ὅλην ἐπικινδύονον θέσιν. Ὁ Αὐτομέδων ἐπενόησε διεξοδὸν ἐκ τῆς ἐπικινδύνου θέσεως.

σπασσάμενος¹ τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ,
 αἶξας ἀπέκοψε² παρήγορον οὐδ' ἐμάτησε³.
 τὼ δ' ἰθὺνθήτην⁴, ἐν δὲ ρυτῆρσι τάνυσθεν· 475
 τὼ⁵ δ' αὖτις συνίτην ἔριδος πέρι θυμοδόροιο.

Ἐνθ' αὖ Σαρπηδὼν μὲν ἀπήμβροτε δρουρὶ φαεινῷ,
 Πατρόκλου δ' ὑπὲρ ὤμον ἀριστερόν ἤλυθ' ἀκωχῇ
 ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὠρνυτο χαλκῷ
 Πάτροκλος· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός, 480
 ἀλλ' ἔβαλ' ἐνθ' ἄρα τε φρένες⁶ ἔρχεται ἀμφ' ἀδινὸν κῆρ.
 ἥριπε δ' ὥς ὅτε τις δρυς ἥριπεν ἢ ἀχερωῖς⁷,
 ἥε πίτυς βλωθρή, τήν τ' οὖρεσι τέκτονες ἄνδρες

1) Ἀσυνδέτως ἐτέθη ἡ πρότασις αὐτή, διότι ἐπεξηγεῖ τὸ τέκνωρ.

2) Ἀπέκοψε τὸ σχοινίον τὸ συνδέον τὸν παρήγορον μετὰ τῶν ἄλλων ἱππων.

3) Τὸ ματῶν κατὰ μὲν τὸν Döderlein εἶναι συγγενὲς τῷ ἀμαρτάνειν, ὅπερ ἀπὸ θανόν, κατ' ἄλλους δὲ τῷ μάτην. Σημαίνει δὲ χρονοτριβεῖν, χάνειν καιρόν. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἐματαιοπράγησεν.

4) Εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ διαστήτην. Ἡ δὲ λέξις ρυτὴρ ἐκ τοῦ ἐρύω παραγομένη σημαίνει τὸν ἔλκυστήρα, τὸν χαλινόν, τὰς ἡνίας. Λοιπὸν οἱ ἱπποὶ μεταξὺ τῶν χαλινῶν ἐλαβον τὸν εὐθὺν δρόμον, ἐν ᾧ πρότερον οὗτοι εἶχον διχαστή.

5) Ὁ Σαρπηδὼν καὶ ὁ Πάτροκλος.

6) Φρένες κατὰ τὸν Σχολιαστὴν εἶναι τὸ ὑπὸ τὸν πνεύμονα διάζωμα τοῦ θώρακος. Τὸ δὲ ἔρχεται εἶναι παθητικὸς παρακείμενος τοῦ ἔργω, ὑπὲρ συνηθέστερον εὐρηται ἐέργω

(ἐέργω). Ὅπου τὸ διάφραγμα εἶναι καθευγμένον περὶ τὴν καρδίαν. Οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἐπιθετον ἀδινός ἐκ τοῦ ἄδην παράγοντες ἐξήγουν τὸν πυκνὸν καὶ νευρώδη. Ἡ σημασία αὐτὴ ἐνταῦθα μὲν ἀρμόζει, ἀλλαχοῦ ὁμῶς ἐγείρει ἀμφισβητήσεις. Ὁ Schmalzfeld ἐξηγεῖ τὴν αἰωνίως κινουμένην, τὴν ἀνήσυχον καρδίαν, ἀλλὰ τὴν ἐξήγησιν ταύτην θεωρεῖ ἀπὸ θανόν ὁ Hentze.

7) Ἡ παραβολὴ αὕτη εὐρηται καὶ ἐν N, 389—393, ἐνθα ἐρμηνεύεται. Κατὰ τὸν Düntzer ἡ παραβολὴ ἐνταῦθα ἤττον ἀρμόζει καὶ τοῦτου ἐνεκεν νομίζει, ὅτι εἶναι παρεμβεβλημένη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων· διότι ὁ Ὀμηρος ἀποφεύγει τὴν ἐπανάληψιν τῆς αὐτῆς παραβολῆς. Βεβαίως ὁ ποιητὴς οὗτος ἔχων γονιμωτάτην φαντασίαν εὐρίσκει νέας παραβολάς, ἀλλ' ἂν ἠθέλομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τῷ μέτρῳ τοῦ εἰρημένου κριτικοῦ, ἔπρεπε πολλὰ χωρία νὰ ἐξαλείψωμεν.

ἐξέταμον πελέκεσι νεήκεσσι νήϊον εἶναι·
 ὥς ὁ πρόσθ' ἵππων καὶ δίφρου κεῖτο τανυσθεῖς, 485
 βεβρυχώς¹, κόνιός δεδραγμένος αἵματοέσσης.
 ἥυτε ταῦρον ἔπεφνε λέων ἀγέληφι μετελθών,
 αἴθωνα μεγάθυμον ἐν εἰλιπόδεσσι βόεσσιν,
 ὦλετό τε στενάχων² ὑπὸ γαμψηλῆσι λέοντος,
 ὥς ὑπὸ Πατρόκλῳ Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστῶν 490
 κτεινόμενος μενέαινε³, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἐταῖρον·
 »Γλαῦκε πέπον⁴, πολεμιστὰ μετ' ἀνδράσι, νῦν σε
 [μάλα χρῆ
 αἰχμητὴν τ' ἔμεναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστὴν·
 νῦν⁵ τοι ἐελδέσθω πόλεμος κακός, εἰ θεός ἐστι.
 πρῶτα μὲν ὄτρυνον Λυκίων ἡγήτορας ἀνδρας 495
 πάντῃ ἐποιχόμενος Σαρπηδόνοσ⁶ ἀμφιμάχεσθαι·
 αὐτὰρ ἔπειτα καὶ αὐτὸς⁷ ἐμεῦ πέρι μάρανο χαλκῷ.

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Βρυχώμενος, ποιὸν ἦχον ἀποτελῶν, πιλῶν τοὺς ὁδόντας καὶ συναρμόζων αὐτούς».

²) Διότι ἡ ἰσχὺς δὲν ὠφέλησεν αὐτόν. Ἐν τούτῳ κεῖται τὸ κύριον σημεῖον τῆς παρβολῆς.

³) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἐλιποθύμει, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν, ὡς δεικνύει ἡ παραβολὴ πρὸς τὸν ταῦρον. Ἀποθνήσκων ὠργίζεται.

⁴) Φαίνεται παράδοξον, ὅτι ὁ Σαρπηδὼν κατὰ τὰς φρένας τρωθεῖς φθέγγεται, ἀλλ' ὁ Εὐστάθιος θεωρεῖ τοῦτο ὡς ποιητικὴν ἁδεῖαν προστιθεῖς· «Φασὶ δὲ οἱ παλαιοὶ καὶ μηδὲν εἶναι τοῦτο θαῦμα· θάτερον γὰρ μέρος τοῦ πνεύμονος ὑπὸ τῶν ὑμένων σκεπόμενον ἀπαθὲς μένει». Ἡ ἐπομένη φράσις ἐφαίρει τὴν ἀνδρείαν τοῦ Γλαύκου.

⁵) Ἐπαναλαμβάνει τὸ ἐν στίχ. 492 μετ' ἐμφάσεως. Τὸ ἐέλδομαι μόνον ἐνταῦθα κεῖται ἐν παθητικῇ σημασίᾳ· ἐν ἐπιθυμίᾳ γενέσθω, ἔστω ἐπιθυμητός. Διὰ τί ὁ Σαρπηδὼν ὠνόμασε τὸν πόλεμον κακόν, ἐν ᾧ προτρέπει εἰς τοῦτον, ἡγείρεν ἀπορίαν. Τινὲς ἐξήγουν θ ρ α σ ὦ ν ἢ καὶ ἔγραφον οὕτως, ἄλλοι δὲ ἐθεώρουν κομητικὸν ἐπιθετον, δηλ. ὁ πόλεμος φύσει εἶναι κακός.

⁶) Τὸ ὄνομα κεῖται μετ' ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντιωνυμίας ἐμοῦ. Τὸ ἀμφιμάχεσθαι συντασσόμενον πρὸς γενικὴν δηλοῖ μάχεσθαι πρὸς ὑπεράσπισιν τινος.

⁷) Τῷ Ameis φαίνεται παράδοξον, ὅτι ὁ Σαρπηδὼν δὲν ἔμαθεν, ὅτι ὁ Γλαῦκος κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν

σοὶ γὰρ ἐγὼ καὶ ἔπειτα κατηφείη¹ καὶ ὄνειδος
ἔσσομαι ἤματα πάντα διαμπερές, εἴ κέ μ' Ἀχαιοὶ
τεύχεα συλήσωσι νεῶν ἐν ἀγῶνι² πεσόντα.

500

ἀλλ' ἔχεο κρατερῶς, ὄτρυνε³ δὲ λαὸν ἅπαντα.

Ὡς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο⁴ κάλυψεν
ὀφθαλμοὺς ῥίνας⁵ θ'. ὁ δὲ λάξ ἐν στήθεσι βαίνων
ἐκ χροὸς⁶ ἔλκε δόρυ, προτὶ δὲ φρένες αὐτῶ⁷ ἔποντο.

τρωθεὶς (M, 389) κατέστη ἀνίκανος
εἰς μάχην. Δὲν ἔχει οὕτως, ὡς νο-
μιζομεν· ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἐπελά-
θετο τοῦ τραύματος, γίνεται ὁπλον ἐκ
τῶν ἐπομένων, στίχ. 510 καὶ ἐξῆς,
ἀλλ' ὁ Σαρπηθῶν ἐν τοιαύτῃ θέσει
εὐρίσκόμενος ἡδύνατο νὰ ζητήσῃ βοή-
θειαν καὶ παρὰ τραυματίου. Τὴν ἐ-
πομένην φράσιν ὁ Ἀρίσταρχος ἔγρα-
φεν ὅφ' ἐν, δηλ. περιμάρναο, ὅπερ
δέχονται ἐκδοταί τινές, ἀλλ' ὁ Dünt-
zer παρατηρεῖ, ὅτι πρέπει νὰ προ-
τιμήσωμεν τὴν διάλυσιν, ἣτις ἐξαίρει
τὴν ἔννοιαν. Ἄλλως δὲν δυνάμεθα
νὰ δεῖξωμεν ῥῆμα περιμάρνασθαι.

¹) Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Εὐστά-
θιος· «τὸ μὲν οἴκοθεν αὐτοῦ δὴ τοῦ
Γλαύκου πάθος ἔσται, τὸ δὲ ἐξ ἄλ-
λων».

²) Ἐν τῇ συναθροίσει τῶν νεῶν,
ἐν τῇ ναυστάθμῳ, ὡς ἐν O, 428.
Ἄλλ' ὁ Christ προσκρούει ἐνταῦθα,
διότι οἱ Τρῶες καὶ οἱ ἐπικούροι τού-
των ἐν Π, 336 ἐξεδιώχθησαν τοῦ
στραταπέδου τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἐν τῷ
ἀνοικτῷ πεδίῳ καταπιέζονται. Κατὰ
τὸν εἰρημένον κριτικὸν ὁ στίχος εἶναι
παραδοξότερος, διότι περὶ τοῦ Σαρ-
πηθόνο ἐν M, 403 ἐλέχθη· Ζεὺς
κῆρας ἔμυνε πατιδὸς ἐοῦ, μὴ

νηυσὶν ἐπιπρυμνήσι δαμείη.
Ἄλλὰ τὴν φράσιν νεῶν ἐν ἀγῶνι
πρέπει νὰ λάβωμεν ἐν εὐρυτέρῃ ση-
μασίᾳ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Koch. Ση-
μειωτέον, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ τὴν δυσκο-
λίαν κατιδόντες τὸ νεῶν ἀνεγίνω-
σκον νέων.

³) Ἐννοεῖται ἡ φράσις κρατε-
ρῶς ἔχεσθαι, ὡς λέγει ὁ Ameis.

⁴) Πρὸς ἐξήγησιν τῆς φράσεως ὁ
Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «πρὸς διαστο-
λὴν ῥηθέν. Οὐ γὰρ ἅπαν τέλος νε-
κρικὸν ἐστὶ, ἀλλὰ τὸ τοῦ θανάτου,
ὡς περ οὐδὲ πᾶσα τελευτὴ θάνατος,
ἀλλ' ἡ τοῦ βίου».

⁵) Οἱ ἀρχαῖοι, ὡς ἀναγινώσκουμεν
παρὰ τῷ Σχολιαστῇ, ἔλεγον· «εἴπει οἱ
τελευτῶντες οὕτε βλέπουσιν οὔτε ἀ-
ναπνέουσιν». Πιθανώτερον ὅμως οἱ
νεώτεροι παρατηροῦσιν, ὅτι ἡ ῥίς
κατὰ πρῶτον γίνεται ψυχρὰ καὶ τὸ
χρῶμα τοῦ θανάτου λαμβάνει. «Ὅτι
διὰ τῆς φράσεως ὁ δὲ ἐννοεῖται ὁ
Πάτροκλος, γίνεται ὁπλον ἐκ τῆς συ-
νεχείας τοῦ λόγου καὶ δὲν εἶναι πα-
ράδοξον, ὡς ἐνόμισεν Düntzer».

⁶) Ἐνταῦθα δὲν εἶναι ἡ ἐπιδερ-
μὴς, ἀλλὰ τὸ σῶμα.

⁷) Δηλαδὴ τῷ δόρατι.

τοιοῦ δ' ἅμα ψυχὴν τε καὶ ἔγχεος ἐξέρυσ' αἰχμὴν. 505
 Μυρμιδόνες δ' αὐτοῦ³ σθένον ἵππους φυσιδώντας,
 ἰεμένους φοβέσθαι³, ἐπεὶ λίπον ἄρματ' ἀνάκτων.

Γλαυκῷ δ' αἰνὸν ἄχος γένετο φθογγῆς⁴ ἀίοντι.
 ὠρίνθη δὲ οἱ ἦτορ, ὅτ' οὐ δύνατο προσαμῦναι.
 χεῖρι δ' ἐλὼν ἐπέεζε⁵ βραχίονά· τεῖρε⁶ γὰρ αὐτόν. 510

¹) Ἡ γενικὴ ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐξέρυσε. Ἀπὸ τούτου συγχρόνως καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν αἰχμὴν τοῦ δούρατος ἐξεῖλκυσε. Οἱ ὁμηρικοὶ ἀνθρώποι ἐπίστευον, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐξέρχεται καὶ ἐκ τῆς ὀπῆς τοῦ τραύματος, "Ορα εἰς Ε, 518.

²) Οὐχὶ ὀρθῶς, ὡς νομίζομεν, ὁ Düntzer λαμβάνει τὴν λέξιν ὡς ἀνωμαλίαν, δηλ. τοῦ Σαρπηδόνης· διότι εἶναι ἐπίρρημα τοπικόν, ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

³) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· ἀσπεύδοντας εἰς φυγὴν». Ὁ μὲν Ζηνοδότος ἀνεγίνωσκε λίπον, ὡς ἔχουσι καὶ τὰ πλείστα χειρόγραφα, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος· λίπεν = ἐλίπησαν, ὡς τὸ διέτμαγεν = διετράγησαν. Κατὰ τοὺς δύο τούτους κριτικούς τῆς Ἀλεξανδρείας διαιροῦνται οἱ νεώτεροι. Ὁ La Roche ὑποστηρίζει τὴν Ἀριστάρχου ἀνάγνωσιν, ὡς καὶ ὁ Pierron. Κατὰ τοὺτους τὸ ἐλίπησαν σημαίνει ἐλείφθησαν, ἡρμώθησαν τῶν ἀνάκτων (δηλ. τοῦ Σαρπηδόνης καὶ τοῦ Θρασύμηλου)· ἀλλ' ὁ Koch παρατηρεῖ, ὅτι τὸ λείπεσθαί· τιнос παρ' Ὁμήρῳ δὲν ἔχει τοιαύτην σημασίαν· Καὶ ἡ Ζηνοδοτέος ἀνάγνωσις δὲν στερεῖται δυσκολίας· διότι δὲν ἐλέχθη, ὅτι οἱ ἵπποι ἀπηλλάγησαν τοῦ ἄρματος. Τούτου ἕνεκεν ὁ Düntzer νομί-

ζει, ὅτι ὁ στίχος εἶναι παρεμβολημένος. Δύναται ὅμως νὰ νοηθῇ, ὅτι ἡ ἀπαλλαγὴ ἐσιωπήθη, ὡς πολλαχοῦ ὑπάρχουσι σιωπώμενα παρὰ τῷ ποιητῇ. Καὶ ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς παρέχει δυσκολίαν. Ἡμεῖς γινώσκομεν, ὅτι μόνον περὶ τοῦ ἄρματος τοῦ Σαρπηδόνης πρόκειται. Πρὸς ἄρσιν τῆς δυσκολίας ὁ Friedländer εἰκάζει, ἐπεὶ λίπον ἄρματ' ἀνάκτες (δηλ. ὁ Πάτροκλος καὶ ὁ Σαρπηδών), ὑπερ ἀπ'θανον. Ἄν ἦτο ἀνάγκη διορθώσεως, ἴσως πιθανωτέρα ἦθελεν εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Nauck γενομένη, ὅστις ἔτρεψε τὸν πληθυντικὸν εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν. Παρὰ δὲ τῷ Pierron εὐρίσκομεν καὶ ἄλλην εἰκασίαν, δηλ. ὅτι ὑποκειμένον τοῦ λίπον εἶναι οἱ Τρῶες· ἀφ' οὗ οἱ Τρῶες κατέλιπον τὰ ἄρματα τῶν βασιλείων των. Ἀλλ' οὕτως ὁ Σαρπηδὼν καὶ ὁ Θρασύμηλος ἦθελον εἶναι ἄνακτες τῶν Τρῶων. Εἰκάζεται, ὅτι τὸ χωρίον διεφθάρη ἐκ τοῦ στίχ. 371.

⁴) Κυρίως ἐννοεῖ τὸ ποιὸν τοῦ ἥχου, τὸ πάθος τοῦ λέγοντος.

⁵) Ἐπειδὴ ὁ Γλαυκὸς ἐστρεῖτο ἀκεσινδύνων φαρμάκων, ἐπειρᾶτο διὰ τῆς πίσεως νὰ ἐλαττώσῃ τοὺς πό-νους.

⁶) Διότι κατέτρεχε, κατεπόνοι τὸν ἴδιον τὸ ἔλκος.

ἔλκος, ὃ δὴ μιν Τεϋκρος ἐπεσσύμενον βάλεν ἰϞ
τείχεος ὑψηλοῦ¹, ἀρὴν ἐτάροισιν ἀμύνων.
εὐχόμενος δ' ἄρα εἶπεν ἐκηβόλῳ Ἀπόλλωνι·

»Κλῦθι, ἀναξ, ὅς που² Λυκίης ἐν πίοιι δῆμῳ
εἰς³ ἧ ἐνὶ Τροίῃ· δύνασαι⁴ δὲ σὺ πάντοσ' ἀκούειν 515
ἀνέρι κηδομένῳ⁵, ὥς νῦν ἐμὲ κῆδος ἰκάνει⁶.
ἔλκος μὲν⁷ γὰρ ἔχω τόδε καρτερόν, ἀμφὶ δέ μοι χεῖρ
ὀξείης ὀδύνησιν ἐλήλαται⁸, οὐδέ μοι αἶμα
τερσῆναι δύνатаи⁹, βαρύθει δέ μοι ὤμος ὑπ' αὐτοῦ.
ἔγχος δ' οὐ δύναμαι σχεῖν ἔμπεδον, οὐδὲ μάχεσθαι 520
ἐλθὼν δυσμενέεσσιν. ἀνὴρ δ' ὠριστος ὄλωλε,
Σαρπηδῶν, Διὸς υἱός· ὃ δ' οὐδ' οὐ¹⁰ παιδὸς ἀμύνει.

¹) Ἡ γενική ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπεσσύμενον, δηλ. ἐφορμῶντα κατὰ τοῦ τείχους. Παράβαλλ. Μ, 383. Ἀρῇ ἐνταῦθα εἶναι ἡ κατάρα, τὸ δυστύχημά, ὃ ὀλεθρος.

²) Δὲν εἶναι τοπικόν, ἀλλ' εἰκαστικόν. Ὁ Ἀπόλλων ἦτο προστάτης θεὸς τῆς Λυκίας, τῆς πατρίδος τοῦ Γλαύκου.

³) Δεύτερον ἐνικόν πρόσωπον τοῦ εἰμ.ί. Τινὲς τῶν ἐχδοτῶν περισπῶσι τὴν λέξιν, ἀλλ' οἱ ἀκριβέστεροι ὀξύνουσιν. Ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων τὸ εἰς εἶναι ἐγκλιτικόν καί, ὅπου διατηρεῖ τὸν τόνον, ἔχει ὀξεῖαν καὶ οὐχὶ περισπωμένην.

⁴) Προετάχθη μετ' ἐμφάσεως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προηγουμένην ἀναφορικὴν πρότασιν, ἥτις περιέχει εἰκασίαν.

⁵) Τὸ ἀκούειν ὁ Ὀμηρος συντάσσει πρὸς γενικήν, ἐν ᾗ ἐνταῦθα ὑπάρχει δοτική. Παρὰ τοῖς μετ' Ὀμηρον εὐρηται συχνάκις δοτική, ὡς παρ'

Ἡσιόδ. ἐν Θεογον. 474 καὶ δὲ θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἧδ' ἐπιβοντον, παρὰ Σόλων. XIII, 2 «κλυτέ μοι εὐχομένῳ», παρὰ Θεόγνιδ. 4 καὶ παρ' ἄλλοις.

⁶) Διὰ τῆς προτάσεως ταύτης γίνεταί ἐφαρμογὴ τῆς γενικῆς ἐννοίας ἐπὶ ὠρισμένου προσώπου.

⁷) Ἡ λύπη τοῦ Γλαύκου περιλαμβάνει δύο τινά· τὸ μὲν πρῶτον λήγει εἰς τὸ δυσμενέεσσιν, τὸ δὲ δεύτερον εἶναι τὸ ἀνὴρ δ' ὠριστος ὄλωλεν.

⁸) Πέριξ δὲ ἡ χεῖρ μου βασανίζεται ὑπὸ ἀληθδόνων διαπεραστικῶν.

⁹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὐ δύναται ξηρανθῆναι τὸ αἶμα. Ἀλλαχοῦ δὲ τὴν ξηρασίαν φησὶν ὀδύνης ποιητικὴν». Τὸ δὲ βαρύθει (ἐκ τοῦ βαρὺς) ἀντὶ τοῦ βαρύνεταί ἐνταῦθα εὐρηται· ὃ δὲ ὤμός μου ὑπὸ τῆς πληγῆς εἶναι βαρὺς.

¹⁰) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ὦ παιδί, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἀνε-

*ἀλλὰ σύ¹ πέρ μοι, ἄναξ, τόδε καρτερόν ἔλκος ἄκεσαι,
κοίμησον² δ' ὀδύνας, δὸς δὲ κράτος, ὅφρ' ἐτάροισι
κεκλόμενος Λυκίοισιν ἐποτρύνῃ πολεμίζειν, 525
αὐτός τ' ἄμφι νέκυι κατατεθνηῶτι³ μάχωμαι.

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
αὐτίκα παῦσ' ὀδύνας, ἀπὸ δ' ἔλκος ἀργαλείο
αἶμα μέλαν τέρσηνε⁴, μένος δὲ οἱ ἔμβαλε θυμῷ.

Γλαῦκος δ' ἔγνω ἥσιν ἐνὶ φρεσὶ, γήθησέν τε, 530
ὅττι οἱ ὦκ' ἤκουσε μέγας θεὸς εὐξαμένοιο⁵.

πρῶτα μὲν ὤτρυνεν Λυκίων ἡγήτορας ἄνδρας,
πάντῃ ἐποιχόμενος, Σαρπηδόνος ἀμφιμάχεσθαι
αὐτὰρ ἔπειτα μετὰ Τρῶας κίε μακρὰ βιβάσθων,
Πουλυδάμαντ' ἐπι Πανθοίδῃν καὶ Ἀγήνορα διόν, 535
βῆ δὲ μετ' Αἰνείαν τε καὶ Ἕκτορα χαλκοκορυστήν.
ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

»Ἕκτορ, νῦν δὴ⁶ πάγχυ λελασμένος εἰς ἐπικούρων.
οἱ σέθεν εἵνεκα τῇλε φίλων καὶ πατρίδος αἵης

γίνωσκεν οὗ πατρός, ὅπερ ἐδέξαντο ἐπιφανεῖς κριτικοί, ὡς ὁ Spitzner, ὁ Bekker, ὁ Ameis, ὁ Düntzer καὶ ἄλλοι. Τὸ ῥῆμα τοῦτο συντάσσεται πρὸς γενικὴν οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν Σ, 171¹ συχνότατα ὅμως συντάσσεται πρὸς γενικὴν.

¹) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Δία, ὅστις ὑπὲρ τοῦ Σαρπηδόνος οὐδὲν πράττει.

²) Ὡς ἀνέμους ἐν M, 281, κύματα ἐν μ, 189. Ἰσοδυναμεί πρὸς τὸ παῦσον.

³) Εἶναι ὁ συνήθης τῷ Ὀμήρῳ πλεονασμός. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Σημεῖωσαι δὲ ἐν τούτοις καὶ τὸ τῶν ἐννοιῶν πυκνὸν καὶ τὸ συχνὸν κομ-

ματικόν. Ἀπὸ γὰρ τοῦ, κλυθὶ ἄναξ, ἕως τοῦ ἄμφι νέκυι κατατεθνηῶτι μάχωμαι, οὐκ ἐλάττους τῶν τεσσαρεσκαίδεκα ἐννοιῶν κείνται».

⁴) Ἀπεξήρανε, ἀπεμάκρυνε τὸ μαῦρον αἶμα ἀπὸ τῆς ὀδυνηρᾶς πληγῆς.

⁵) Ὅρα, ὅτι, ἐν ᾧ προηγείται δοτικὴ (οἱ), ἔπειτα γενικὴ. Καὶ ἐνταῦθα τὸ ἀκούειν συνέταξε πρὸς γενικὴν, ὡς πρὸ ὀλίγου.

⁶) Προδῆλως φανερά τῶρα πολὺ ἐλθισμένης τοῖς ἐπικούροις. Περὶ τοῦ τονισμοῦ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος ὅρα εἰς στίχ. 515. Ὁ Γλαῦκος θέλων νὰ διεγείρῃ τὴν προθυμίαν τοῦ Ἕκτορος οὐκ ὀφείλει τὴν ἀμείλιαν τούτου πρὸς τοὺς ἐπικούρους.

θυμὸν ἀποφθινύθουσι¹. σὺ δ' οὐκ ἐθέλεις ἐπαμύνειν.
 κείται² Σαρπηδὼν, Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων, 540
 ὃς Λυκίην εἵρυτο³ δίκησί τε καὶ σθένει ῥ'.
 τὸν δ' ὑπὸ Πατρόκλῳ⁴ δάμασ' ἔγχει χάλκεος Ἄρης.
 ἀλλά, φίλοι⁵, πάρστητε, νεμεσσήθητε δὲ θυμῷ,
 μὴ⁶ ἀπὸ τεύχε' ἔλωνται ἀεικίσσωσι⁷ δὲ νεκρὸν 545
 Μυρμιδόνες, Δαναῶν⁸ κεχολωμένοι ὅσσοι ὄλαντο,
 τοὺς ἐπὶ νηυσὶ θοῇσιν ἐπέφνομεν⁹ ἐγγείησιν».

ᾧ¹⁰ ὥς ἔφατο, Τρῶας δὲ κατὰ κρῆθεν¹¹ λάβε πένθος
 ἄσχετον, οὐκ ἐπιεικτόν¹², ἐπεὶ σφισιν ἔρμα πόλῃος

¹) Τὸ ῥῆμα μόνον ἐνταῦθα κεῖται ὡς μεταβατικόν· καταστρέφουσι τὴν ζωὴν των.

²) Προέταξε τὸ ῥῆμα μετ' ἐμφάσεως.

³) Ὑπερήσπιζε, διεφύλαττε τὴν Λυκίαν διὰ τοῦ δικαίου καὶ τῆς δυνάμεως. Οἱ ὁμηρικοὶ βασιλεῖς εἶχον τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα ἐν εἰρήνῃ. Ἐνταῦθα ὁ Σχολιαστὴς υπομινύσκει τὴν καλλίστην τοῦ Αἰσχύλου ῥῆσιν· «ὅπου γὰρ ἰσχύς συζυγοῦσι καὶ δίκη, ποία ξυνωρίς τῶνδε καρτερωτέρα;»

⁴) Ὁ Döderlein εἰκάσε Πατρόκλου, ὅπερ ὁ Nauck καὶ ἔγραψε. Βεβαίως ἡ σύνταξις εἶναι ἀσυνήθης, ἀλλὰ δὲν φαίνεται ἀναγκαῖα ἡ διόρθωσις. Ὁ Ἄρης λέγεται χάλκεος ἔνεκα τοῦ ὀπλισμοῦ αὐτοῦ.

⁵) Ἐκ τοῦ Ἑκτορος στρέφει τὸν λόγον εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῶν Τρῶων καὶ ἀπὸ ὀνειδιστικῶν εἰς ἱκετευτικὸς φέρεται λόγους. Ἡ σύνταξις εἶναι παρατακτικὴ ἀντί, νεμεσσηθέντες πάρστητε.

⁶) Ἡ πρότασις αὕτη ἐξαρτᾶται

οὐχὶ ἐκ τοῦ νεμεσσήθητε, ἀλλ' ἐκ τοῦ πάρστητε.

⁷) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «αἰκία δὲ οὐχ ἡ ὕβρις μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ αἵσχος, παρὰ τὸ μὴ εἰκέναι, ὃ δηλοῖ τὸ κατῆκεν».

⁸) Δηλοῖ τὸ αἴτιον τοῦ κεχολωμένου.

⁹) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· ἀπαλαιᾶς ἀνδραγαθίας ὑπέμνησεν, ὅπως μὴ ἀπολέσωσιν αὐτὴν τοῖς νῦν».

¹⁰) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἀνεγίνωσκον κατ' ἄκρην = κατ' ἄκρης, ὅπερ δέχεται ὁ Koch. Ἐκράτησεν ὅμως ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστάρχου ἀναγινώσκοντος κατὰ κρῆθεν, ὅπερ ἐσχηματίσθη κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ κάρη. Σημαίνει λοιπὸν κατὰ κεφαλῆς, ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, πέρα καὶ περὰ. Ἡ λέξις ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ εὐρηται παρ' Ἡσιόδ. ἐν Ἀσπίδ. 7 «τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανέων τοῖον ἄητο» καὶ ἐν λ, 772 «δένδρεα δ' ὕψοπέτῃλα κατὰ κρῆθεν χεῖε καρπὸν».

¹¹) Τὸ μὲν ἄσχετον δηλοῖ τὸν βαθμόν, τὸ δὲ ἐπιεικτόν τὴν διάρκειαν,

ἔσκε καὶ ἄλλοδαπός περ ἑών· πολέες γὰρ ἄμ' αὐτῷ
 λαοὶ ἔποντ', ἐν δ' αὐτὸς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι. 550
 βάν δ' ἰθὺς Δαναῶν λεληημένοι· ἦρχε δ' ἄρα σφιν
 Ἐκτωρ χωόμενος Σαρπηδόνοσ· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 ὥρσε Μανοντιάδew Πατροκλῆος λάσιον· κῆρ·
 Αἴαντε πρώτῳ² προσέφη μεμαῶτε καὶ αὐτῷ· 555

»Αἴαντε³, νῦν σφῶν ἀμύνεσθαι φίλον ἔστω.
 οἷοί⁴ περ πάρος ἦτε μετ' ἀνδράσιν, ἣ καὶ ἀρείους.
 κεῖται ἀνὴρ, ὃς πρώτος ἐσῆλατο⁵ τείχος Ἀχαιῶν,
 Σαρπηδών. ἀλλ' εἰ⁶ μιν ἀεικισσαίμεθ' ἐλόντες,
 τεύχεά τ' ὥμοιιν ἀφελοίμεθα, καὶ τιν' ἐταίρων 560

ἀκράτητον, ἀνένδοτον. Ἔρμα δὲ σημαίνει τὸ στήριγμα, τὸν στῦλον τῆς πόλεως. Κατὰ παραπλήσιον τρόπον ὁ Πίνδαρος λέγει τὸν Θῆρωνα ἐν Ὀλυμπ. II, 6 «ἔρεισμι' Ἀκράγαντος» καὶ τὰς Ἀθήνας ἐν ἀποσπασμ. 46 «Ἑλλάδος ἔρεισμα».

1) Ἡ λέξις εἶναι συγγενῆς τῇ δασύς καὶ λέγεται εἰς ἔνδειξιν ἀνδρείας.

2) Παράδοξον, ὅτι λέγει πρώτῳ ἐν ᾧ μόνον πρὸς τοὺς δύο Αἴαντας ὁμιλεῖ καὶ δὲν ἀποτελεῖ τὸν λόγον πρὸς ἄλλους.

3) Μόνον ἐν χειρόγραφον ἔχει Αἴαντες, πάντα δὲ τὰ ἄλλα Αἴαντε. Ἡ βραχεῖα συλλαβὴ (ε) πρὸ τοῦ νῦν μὴκνύεται, ὡς ἐν Ο, 99.

4) Πρὸ τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἠδύνατο νὰ τεθῇ τὸ τοιοῦτος, ὅπερ ἠθέλει εἶναι κατηγορηματικόν εἰς τὸ ἀμύνεσθαι. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἀρείους ἐτέθη κατ' αἰτιατικόν.

5) Τὴν πρᾶξιν ταύτην ὁ ποιητὴς ἀποδίδωσι τῷ Ἐκτορι, διότι ἐν Μ,

438 λέγει α' Ἐκτορι δῶκεν Πριαμῆδι, ὃς πρώτος ἐσῆλατο τείχος Ἀχαιῶν». Ὁ Σαρπηδὼν καθελὼν ἔπαλξιν τοῦ τείχους τῶν Ἀχαιῶν διηυκόλυνε τὴν εἴσοδον τοῦ Ἐκτορος, ὡς γίνεται δῆλον ἐν Μ, 397. Διὰ τοῦτο ὑπὸ τινα ὄψιν καὶ μετὰ τινος υπερβολῆς ἠδύνατο τὸ κατάρθωμα νὰ ἀποδοθῇ τῷ Σαρπηδόνι ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου, ὅστις εἶχε καὶ τὸ συμφέρον νὰ μεγεθύνῃ τὴν πρᾶξιν. Κατὰ τὸν Kiene καὶ τὸν La Roche ὁ Πάτροκλος κακῶς εἴκασεν ἢ διαφόρως ἔμαθε τὴν πρᾶξιν. Ὅπωςδήποτε δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀντίφασις, καὶ ὅμως ἐπιφανεῖς κριτικοί, ὡς ὁ Ribbeck, ὁ Franke, ὁ Köchly καὶ ὁ Düntzer ἀθετοῦσι τὸ χωρίον 555-562. Ὁ τελευταῖος κριτικὸς παρατηρεῖ, ὅτι τὸ μέρος τοῦτο διασπᾷ τὴν συνέχειαν καὶ μόνον ὡς μεταγενεστέρα προσθήκη δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

6) Τὸ εἰ μετὰ εὐκτικῆς κεῖται ἀντὶ τοῦ εἶθε, ὡς ἐν Κ, 111 καὶ 222. Ὁ Ἀρίσταρχος θεωρεῖν ὡς ὑ-

αὐτοῦ¹ ἀμυνομένων δαμνσαίμεθα νηλεῖ χαλκῶα.

᾽Ως ἔφαθ', οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ ἀλέξασθαι μενέαινον.

οἱ δ' ἐπεὶ ἀμφοτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας,

Τρῶες² καὶ Λύκιοι καὶ Μυρμιδόνες καὶ Ἀχαιοί,

σύμβalon³ ἀμφὶ νέκυι κατατεθνηῶτι μάχεσθαι 565

δεινὸν αὖσαντες· μέγα δ' ἔβραχε τεύχεα φωτῶν.

Ζεὺς δ' ἐπὶ νύκτ'⁴ ὅλοῃν τάνυσσε κρατερῇ ὑσμίνῃ,

ὄφρα φίλῳ περὶ παιδὶ μάχης ὅλοός⁵ πόνος εἴη.

᾽Ωσαν δὲ πρότεροι Τρῶες ἐλίκωπας Ἀχαιοὺς·

βλήτο γὰρ οὐ τι χάριστος⁶ ἀνὴρ μετὰ Μυρμιδόνεσσιν, 570

υἱὸς Ἀγακλῆος μεγαθύμου, διὸς Ἐπειγεύς⁷,

ὃς ῥ' ἐν Βουδείῳ⁸ εὐναιομένῳ ἦνασσε

τὸ πρὶν· ἀτὰρ τότε γ' ἐσθλὸν ἀνεψιὸν ἐξεναρίζας

ἐς Πηλῇ⁹ ἰκέτευσε⁹ καὶ ἐς Θέτιν ἀργυρόπεζαν·

οἱ δ' ἄμ' Ἀχιλλῇ¹⁰ ῥηξήνορι πέμπον ἔπεσθαι 575

πόθεσιν ἐνδοίει τὴν ἀπόδοσιν, καλῶς
ἀν γένοιτο.

¹) Δηλαδὴ τοῦ Σαρπηδόου. Ἡ
γενικὴ ἑφαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀμυνο-
μένων.

²) Ἀποτελεῖται σχῆμα χιαστόν·
διότι πρῶτον προτιτᾶσαι τοὺς Τρῶας
καὶ ἐπιτάσσει τοὺς ἐπικούρους, εἴτα
προτιτᾶσαι τοὺς εἰς ἐπικουρίαν ἑλθόν-
τες Μυρμιδόνας καὶ ἐπιτάσσει τοὺς
Ἀχαιοὺς.

³) Ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ μεταχει-
ρίζεται ὁ ποιητὴς τὸ μέσον ἐν Μ,
337. Συνεπλάκησαν περὶ τὸν νε-
κρὸν.

⁴) Νύξ ἐνταῦθα εἶναι τὸ σκότος,
ἢ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ζῦφωσις.

⁵) Ὁ Nauck εἶχασεν ἄλινος
πόνοσ.

⁶) Τοῦτο εἶναι λιτότης.

⁷) Παραγεται ἐκ τοῦ ἐπείγειν, ὡς
ὁ Σπερχειὸς ἐκ τοῦ σπέρχειν.

⁸) Ποῦ ἔκειτο τὸ Βούδειον, δέν
εἶναι ὠρισμένον. Ὁ μὲν Σχολιαστὴς
τίθησιν ἐν Θεσσαλίᾳ, Στέφανος δ' ὁ
Βυζάντιος ἐν Μαγνησίᾳ καὶ παρὰ τῷ
Εὐσταθίῳ ἀναγινώσκωμεν· «Βούδειον
* δὲ πόλις, φασί, Βοιωτικὴ ἀπὸ Βου-
δεῖας Βοιωτίας, μητρὸς Ἐργίνου τοῦ
καὶ παρὰ Πινδάρῳ περιφδομένου».

⁹) ᾽Ως ἰκέτης ἦλθεν. Μόνον ἐν-
ταῦθα τῆς Ἰλιάδος ἀπαντᾷ τὸ ῥῆμα.
Μεταγενέστεροι ποιηταὶ ἔλεγον, ὅτι
ἡ Θέτις τὴν δωδεκάτην ἡμέραν μετὰ
τὴν γέννησιν τοῦ Ἀχιλλεύου κατέλι-
πε τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πηλέως, ἀλλὰ
κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον, ὡς παραδίδει
ὁ Σχολιαστὴς· «οὐκ ἀπολειοῖται ἡ
Θέτις τὸν Πηλέως οἶκον, ἀλλὰ συ-
νῴκει αὐτῷ».

Ἴλιον εἰς εὖπωλον, ἵνα Τρώεσσι μάχοιτο.
 τὸν ῥα τόθ' ἀπτόμενον νέκυος¹ βάλε φαίδιμος Ἐκτωρ
 χερμαδίῳ κεφαλῇ· ἡ δ' ἀνδρὶα πᾶσα κεάσθη
 ἐν κόρυθι βριαρῇ· ὁ δ' ἄρα πρηνῆς ἐπὶ νεκρῷ
 κάππεσεν, ἀμφοῖ δὲ μιν θάνατος χύτο θυμοραϊστής. 580
 Πατρόκλῳ δ' ἄρ' ἄχος γένετο φθιμένου ἐτάριοι,
 ἴθυσεν² δὲ διὰ προμάχων ἱρῆκι ἑοικώς
 ὠκέϊ, ὅς τ' ἐφόβησε³ κολοιούς τε ψήράς τε·
 ὡς ἰθὺς Λυκίων, Πατρόκλεις ἵπποκέλευθε⁴,
 ἔσσυο καὶ Τρώων, κεχόλωσο δὲ κῆρ ἐτάριοι. 585
 καὶ ῥ' ἔβαλε Σθενέλαον, Ἰθαίμενεος⁵ ζῆλον υἱόν,
 αὐχένα χερμαδίῳ, ῥῆξεν δ' ἀπὸ τοῦο τένοντας.
 χώρησαν δ' ὑπὸ τε πρόμαχοι καὶ φαίδιμος Ἐκτωρ.
 ὅσση δ' αἰγανέης⁶ ῥιπὴ ταναοῦο τέτυκται,
 ἦν ῥά τ' ἀνὴρ ἀφέη πειρώμενος⁷ ἢ ἐν ἀέθλῳ 590

¹) Ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου ἐννοεῖται τοῦ Σορπηδόνα.

²) Κατ' εὐθείαν ὠρμησε, κατηύονθη.

³) Εἶναι ἐμπειρικός ἀόριστος. Ἡ λέξις κολοῖός ἐστι συγγενὴς τοῖς κολῶς καὶ κολῶμαι. Ὁ δὲ ψῆρ καὶ ἰωνικῶς ψάρ διετετήρησε μέχρι τοῦ νῦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ψαρῶνι καλούμενον. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τὸ κώνειον ἐσθιόντες οἱ ψᾶροι οὐ θανατοῦνται, ἐπεὶ θερμότατοί εἰσι καὶ πυκνοὺς τοὺς πόρους τῆς καρδίας ἔχοντες». Ὁ ποιητὴς τοὺς ἡγήτορας τῶν Λυκίων καὶ τῶν Τρώων ταπεινοὶ πρὸς κολοιούς καὶ ψᾶρας παραβάλλων, οἷτινες εἶναι μὲν φιλάλληλα καὶ συναγελαστικά ζῶα, ἀλλὰ δὲν δύνανται γὰρ ὑπερασπίζωσιν ἑαυτά.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Σχημα πανάριστον· ἄρχεται γὰρ ἀπὸ τρίτου προσώπου καὶ κατέρχεται εἰς δεύτερον».

⁵) Ἀνάλογον τῶν Ἰθαγενῆς καὶ Πυλαίμενης.

⁶) Ἡ λέξις κατὰ τινὰς μὲν παράγεται ἐκ τοῦ αἴξ (δηλ. ἀκόντιον· ἐπιτήδειον πρὸς θήραν αἰγῶν), κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ αἴσσω. Τὸ δὲ ἐπιθετον ταναός ἐκ τοῦ τείνω παραγόμενον σημαίνει ἔκτενης, μακρός. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «τὸ δὲ εἰπεῖν, αἰγανὴν ταναός, Ἀττικόν ἐστι καὶ Ἰωνικόν».

⁷) Ἄνευ ἀντικειμένου· κάμνων δοκιμῇν. Ὁ Εὐστάθιος ὅμως νομίζει, ὅτι λείπει τὸ ἑαυτοῦ ἢ τῆς οἰκείας δυνάμεως.

ἤε καὶ ἐν πολέμῳ¹, δῆϊων ὑπο θυμοραϊστέων,
 τόσπον ἐχώρησαν Τρῶες, ὥσαντο δ' Ἀχαιοί.
 Γλαῦκος δὲ πρῶτος, Λυκίων ἀγὸς ἀσπιστάων,
 ἐτράπετ'², ἔκτεινεν δὲ Βαθυκλῆα μεγάθυμον,
 Χάλκωνος³ φίλον υἱόν, ὃς Ἑλλάδι οἰκία νείων
 ὄλβῳ τε πλούτῳ τε μετέπρεπε Μυρμιδόνεσσι.
 τὸν μὲν ἄρα Γλαῦκος στήθος μέσον οὔτασεν δουρί,
 στρεφθεὶς ἐξαπίνης, ὅτε μιν κατέμαρπτε⁴ διώκων·
 δούπησεν δὲ πεσών· πυκινὸν δ' ἄχος ἔλλαβ' Ἀχαιοῦς,
 ὡς⁵ ἔπεσ' ἐσθλὸς ἀνὴρ· μέγα δὲ Τρῶες κεχάροντο, 600
 στάν δ' ἄμφ' αὐτὸν ἰόντες ἀολλῆες· οὐδ' ἄρ' Ἀχαιοὶ
 ἀλκῆς ἐξελάθοντο, μένος δ' ἰθὺς φέρον αὐτῶν.
 ἔνθ' αὖ Μηριόνης Τρώων ἔλεν ἄνδρα κορυστήν,
 Λαόγονον, θρασὺν⁶ υἱὸν Ὀνήτορος, ὃς Διὸς ἱερεὺς
 Ἰδαίου⁷ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὥς τίετο δῆμῳ· 605

¹) Ἐνταῦθα δὲν ἐννοεῖται τὸ πει-
 ρώμενος· διότι τίς πείρα δύναται νὰ
 γείνη ἐν πολέμῳ; Ὡστε ἡ φράσις
 αὕτη προσδιορίζει τὸ ἀφέν. Ὁ δὲ ἐ-
 πόμενος προσδιορισμὸς προσδιορίζει
 ἀκριβέστερον τὸ ἐν πολέμῳ· διὰ τοῦς
 πολέμιους, ἐξ αἰτίας τῶν πολέμων.

²) Τοῦτο ἐξηγεῖται σαφέστερον
 διὰ τῆς ἐπομένης φράσεως, σ τ ρ ε-
 φ θ ε ῖ ς ἐ ξ α π ῖ ν η ς· δηλ. ὁ Γλαῦ-
 κος ἔφευγεν, ἀλλ' αἰφνης στραφεὶς
 ἐφόνευσεν τὸν διώκοντα. Οὐχὶ ἀπιθά-
 νως ὁ Düntzer εἰκάζει, ὅτι τὸ βαθὺς
 ἐν τῷ ἐπομένῳ κυρίῳ ὀνόματι ἔχει
 ἐπιτατικὴν σημασίαν, ὡς καὶ ἐν τοῖς
 βαθυρροοῦς καὶ βαθυδινῆσις.

³) Φαίνεται, ὅτι ἔσχε τὸ ὄνομα
 ἐκ τῆς κτήσεως χαλκοῦ.

⁴) Ὅτε κατελάμβανε, κατέφθανε
 τοῦτον.

⁵) Ἐχει αἰτιολογικὴν σημασίαν
 κατὰ τὸν Ameis καὶ οὐχὶ χρονικὴν,
 ὡς νομίζουσιν ὁ Kochi καὶ ὁ Franke.

⁶) Ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι ἐστράφησαν,
 ὡς ὁ Γλαῦκος, ἐσιώπησεν ὁ ποιητής.
 Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἐστησαν
 περὶ τὸν Γλαῦκον, ἐπιδοθησοῦντες τῷ
 προκαταρξαμένῳ τῆς ὑποστροφῆς».

⁷) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἰθὺς. Ἐφε-
 ρον τὴν ὁρμὴν των κατ' εὐθείαν αὐ-
 τῶν.

⁸) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐγράφετο
 καὶ φίλον· διότι οὗτοι ἔλεγον· «Τί
 γὰρ ἐποίησε θράσους;». Ἡ ἐπομένη
 ἀναφορικὴ πρότασις ἀναφέρεται εἰς
 τὸν Ὀνήτορα καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Λαό-
 γονον· διότι ὁ ἱερεὺς δὲν δύναται νὰ
 μετὰσχη καὶ μάχη.

⁹) Ὁ Ζεὺς εἶχεν ἐπὶ τῆς Ἰδῆς
 τέμενος καὶ βωμόν, Θ, 48,

τὸν βάλ' ὑπὸ γναθμοῦ καὶ οὐατος¹. ὦκα δὲ θυμὸς
 ὤχετ' ἀπὸ μελέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλεν.
 Αἰνεΐας δ' ἐπὶ Μηριόνη δόρυ χάλκεον ἤκεν·
 ἔλπετο γὰρ τεύξεσθαι ὑπασπίδια² προβιδάντος·
 ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος· 610
 πρόσσω γὰρ κατέκυψε³, τὸ δ' ἐξόπιθεν δόρυ μακρὸν
 οὐδὲ ἐνισκίμθη⁴, ἐπὶ δ' οὐρίαχος πελεμίχθη
 ἔγχεος· ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης.
 [αἰχμῇ⁵ δ' Αἰνεΐαο κραδαινομένη κατὰ γαίης
 ὤχετ', ἐπεὶ ῥ' ἄλιον στιβαρῆς ἀπὸ χειρὸς ὄρουσεν.] 615
 Αἰνεΐας δ' ἄρα⁶ θυμὸν ἐχώσατο φώνησέν τε·
 »Μηριόνη, τάχα κέν σε, καὶ ὄρχηστήν⁷ περ ἐόντα,
 ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε διαμπερές⁸, εἰ σ' ἔβαλόν περ.«
 Τὸν δ' αὖ Μηριόνης δουρικλυτὸς ἀντίον ηὔδα·
 »Αἰνεΐα, χαλεπὸν σε, καὶ ἰφθιμὸν περ ἐόντα, 620
 πάντων ἀνθρώπων σθέσσαι⁹ μένος, ὅς κε σεῦ ἄντα

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Μεταξὺ τοῦ ὅσπου τῆς σιαγόνος καὶ τοῦ ὠτός».

²) Διότι ἤλπιζεν, ὅτι θέλει ἐπιτύχει αὐτόν, ἐν ᾧ προεχώρει κρυπτόμενος ἐντὸς τῆς ἀσπίδος. Περὶ τῆς φράσεως ἰδὲ εἰς N, 158 καὶ 807.

³) Εἰς τὰ ἐμπρός ἐσκυψε πρὸς τὰ κάτω.

⁴) Ἀόριστος παθητικός τοῦ ἐνισκίμπτω· τὸ μακρὸν δόρυ ἐκαρφώθη εἰς τὸ ἔδαφος. Οὐρίαχος εἶναι τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ δόρατος, ὅπερ ἐκραδάνθη.

⁵) Οἱ δύο οὗτοι στίχοι λείπουσιν ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις καὶ ἀθετοῦνται ὑπὸ τῶν πλείστων κριτικῶν·

διότι εἶναι ἐπανάληψις τῆς προηγουμένης διηγήσεως.

⁶) Ὁ Nauek εἶκασεν ἀνὰ θυμὸν.

⁷) Παραβάλλον τὸ εὐκίνηστον τοῦ ἀνδρὸς πρὸς ὄρχησιν σκώπτει τοῦτον. Δι' ἄλλων λέξεων λέγει, ὅτι αὐτὸς μὲν εὐστόχως ἀφῆκε τὸ δόρυ, τὸ δὲ ἁμάρτημα ἐγένετο διὰ τὴν παρτροπὴν ἐκείνου. Ὅρα στίχ. 610. Ὁ Σχολιαστὴς ἐννοεῖ τὴν πυρρίχην, ὅπερ ἀπίθανον.

⁸) Διὰ παντός. Ἡ ἐπομένη φράσις δηλοῖ· ἂν μόνον ᾔθελον σ' ἐπιτύχει.

⁹) Μόνον ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα εὐρηται ἐν μεταφορικῇ σημασίᾳ. Εἶναι δύσκολον νὰ δαμάσῃ τὴν δύναμιν ὧν τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν. «Σθέσις γὰρ δυνάμειος ὁ

ἔλθῃ ἀμυνόμενος· θνητὸς δὲ νύ' καὶ σὺ τέτυξαι.
 εἰ καὶ² ἐγὼ σε βάλοιμι τυχῶν μέσον³ ὀξείῃ χαλκῷ,
 αἰψά κε, καὶ κρατερός περ ἔων καὶ χερσὶ πεποιθώς,
 εὖχος ἐμοὶ δοίης, ψυχὴν δ' Ἄϊδι κλυτοπόλῳφ. » 625

᾽Ως φάτο, τὸν δ' ἐνένιπε Μενoitίου ἄλκιμος υἱός·
 » Μηρίονη, τί σὺ ταῦτα καὶ ἐσθλὸς ἔων ἀγορεύεις;
 ὦ πέπον, οὗ⁴ τοι Τρῶες ὀνειδεῖσις ἐπέεσσιν
 νεκροῦ⁵ χωρήσουσι· πάρος τινὰ γαῖα καθέξει.
 ἐν γὰρ χερσὶ τέλος⁶ πολέμου, ἐπέων' δ' ἐνὶ βουλῇ· 630
 τῷ οὗ⁷ τι χρὴ μῦθον ὀφέλλειν⁸, ἀλλὰ μάχεσθαι. »

᾽Ως εἰπὼν ὁ μὲν ἤρχ', ὁ δ' ἅμ' ἔσπετο ἰσόθεος φῶς.
 τῶν⁹ δ', ὥς τε δρυτόμων ἀνδρῶν ὀρυμπαγδὸς ὀρώρη¹⁰

θάνατος». Ὅρα, ὅτι ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἐτίθη καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν, ἐν ᾧ προηγεῖται πληθυντικός.

1) Κεῖται εἰρωνικῶς· ὡς νομίζω, ὡς φρονῶ.

2) Τοῦτο λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν στίχ. 618 εἰρημένον.

3) Διὰ πολλῶν παραλλήλων ὁ La Roche πειράται νὰ δεῖξῃ, ὅτι τὸ μέσον ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸ τυχεῖν, ὅπερ κεῖται ἀπολύτως, ἀλλ' εἰς τὸ βάλαιμι, ὡς ἐν Υ, 413 «τόν βάλε μέσον ἄκοντι».

4) Προέταξε τὴν ἄρνησιν μετ' ἐμφάσεως.

5) Δηλαδὴ τοῦ Σαρπηδόνος, ὃν ὑπερασπίζουσιν οἱ Τρῶες. Ἐπειδὴ τὸ χωρεῖν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἀποσύρεσθαι, συνετάχθη πρὸς γενιγίην. Ἐνίοτε δέχεται τὴν ἀπὸ πρόθεσιν, N, 724 καὶ Σ, 244.

6) Σημαίνει τὸν σκοπὸν, τὴν κρίσιν, δηλ. ἀπὸ τὰς χεῖρας ἐξαρτᾶται ἡ κρίσις, ἡ ἐκβάσις τοῦ πολέμου.

7) Ἐννοεῖται πάλιν τὸ τέλος. Ἀντὶ τῆς φράσεως ταύτης περιεμνομεν τὴν, ἐν ἐπέεσι δὲ τέλος βουλῆς. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «ὁ πόλεμος μὲν γὰρ χειρῶν δεῖται, βουλή δὲ καὶ ἐκκλησία λόγων».

8) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ διὰ τοῦ πολυλογεῖν, ληρεῖν.

9) Ἐννοεῖ τὰ δύο διαμαχόμενα μέρη.

10) Τὰ χειρογράφα ἔχουσιν ὁ ρώρει, ὡς ἔγραφε καὶ ὁ Ἀρίσταρχος. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Dünker τοῦτο εἶναι ἀνεξήγητον· διότι δὲν δύναται τις νὰ δεχθῇ ἐνεστώτα ὀρώρω, οἷα τὰ ἀνώγω καὶ γεγώνω. Τοιοῦτος ἐνεστώτως βεβαίως δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ἡδύνατο νὰ ᾔηται ὑπερσυντελικός, ὅστις ὅμως ἐν τῇ παραβολῇ δὲν δύναται νὰ ἔχη ὑπόστασιν. Διὰ ταῦτα ὁ Franke, ὁ La Roche, ὁ Koch καὶ ἄλλοι ἐλάσαν ὁ ρώρη.

οὔρεος ἐν βήσσης· ἔκαθεν δέ τε γίγνεται ἀκομή·
 ὡς τῶν ὠρνυτο δοῦπος ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης² 635
 χαλκοῦ τε ῥινοῦ³ τε βοῶν τ' εὐποιοιτάων,
 νυσσομένων ξίφεσσιν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν.
 οὐδ' ἂν ἔτι φράδμων⁴ περ ἀνὴρ Σαρπηδόνα διόν
 ἔγνω, ἐπεὶ βελέεσσι καὶ αἵματι καὶ κόνιησιν
 ἐκ κεφαλῆς εἴλυτο⁵ διαμπερές ἐς πόδας ἄκρους. 640
 οἱ δ' αἰεὶ περὶ νεκρὸν ὁμίλειον, ὡς ὅτε μυῖται⁷
 σταθμῷ ἐνὶ βρομέωσι⁸ περιγλαγέας κατὰ πέλλας
 ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ⁹, ὅτε τε γλάγος ἄγγεα δεύει·
 ὡς ἄρα τοὶ περὶ νεκρὸν ὁμίλειον, οὐδέ ποτε Ζεὺς¹⁰
 τρέψεν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης ὅσσε φαεινῶ, 645
 ἀλλὰ κατ' αὐτοὺς¹¹ αἰὲν ὅρα, καὶ φράζετο θυμῷ
 πολλὰ μάλ' ἀμφὶ φόνω Πατρόκλου, μερμηρίζων

1) Τὸ γίγνεται ἀκομή [ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀκούεται.

2) Ἡ λέξις σύνθετος οὔσα ἐκ τοῦ εὐρύς καὶ ὁδός σημαίνει τὴν εὐρείαν ἢ ἐκτεταμένην ὁδὸν ἔχουσαν. Εὐρηται μόνον κατὰ τὸ θηλυκὸν γένος, ὡς καὶ τὸ εὐρυάγρια.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἐννοεῖ τοὺς ἀκατεργάστους βόας, ἥτοι τὰ λαισιῆα, ἀπερ ἦσαν ἐλαφρότερα τῶν ἀσπίδων. Οὐχὶ ἀφύως ὁ Ἀρίσταρχος ἤθελε νὰ ἐξαλείψῃ τὸν τρίτον τέ, ἵνα ἦναι ῥινοῦς βοῶν.

4) Ὑπὸ τινῶν μὲν ἐξηγεῖται ὁ διορατικός, ὁ ἔμπειρος, ὑπ' ἄλλων δὲ κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «οὐδὲ ὁ πᾶν γινώσκων καὶ συνήθης τῷ Σαρπηδόνι ἡδύνατο γνωρίσαι αὐτὸν διὰ τὸ αἵματι καὶ κόνει πεφύρθαι».

5) Ὑπερσυντελικὸς τοῦ εἰλῶν·

ἦτο περιβεβλημένος ἐκ τῆς κεφαλῆς μέχρι τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν.

6) Τὰ δύο διαμαχόμενα μέρη.

7) Μετεχειρίσθη τὴν παραβολὴν πρὸς τὰς μυῖας οὐχὶ διὰ τὸ πλῆθος, ὡς νομίζει ὁ Σχολιαστής, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιμονήν.

8) Ἐκ τοῦ βρόμος παραγόμενον τὸ ῥῆμα σημαίνει βομβεῖν. Περιγλαγῆς δὲ εἶναι ὁ πλήρης γλάγους, ἥτοι γάλακτος, ὁ περισσῶς γεγαλακτωμένος. Τὴν πέλην ὁ Σχολιαστής λέγει ξύλινον ἄγγος, δηλ. κάδον, καρδάρι.

9) Ὁ Cobet εἰκάσεν ὥρῃ εἰαρινῇ, δηλ. ἄνευ τῆς προθέσεως καὶ οὕτως ἔγραψεν ὁ Nauck.

10) Ἐξακολουθεῖ μένων ἔτι ἐπὶ τῆς Ἰδῆς ὁ Ζεὺς.

11) Δηλαδὴ πρὸς τοὺς μαχομένους.

ἢ ἤδη¹ καὶ κεῖνον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
 αὐτοῦ² ἐπ' ἀντιθέῳ Σαρπηδόνι φαίδιμος Ἐκτωρ
 χαλκῷ δηώσῃ³, ἀπὸ τ' ὤμων τεύχε' ἔλῃται, 650
 ἢ ἔτι καὶ πλεόνεσσιν ὀφέλλειεν⁴ πόνον αἰπύν.
 ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
 ὄφρ' ἡὺς θεράπων Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 ἑξαυτίς⁵ Τρῳάς τε καὶ Ἐκτορα χαλκοκορυστήν
 ὥσαιτο προτὶ ἄστυ, πολέων δ' ἀπὸ θυμὸν ἔλοιτο. 655
 Ἐκτορι δὲ πρωτίστῳ ἀνάλκιδα θυμὸν ἐνῆκεν·
 ἐς δῖφρον δ' ἀναβάς φύγαδ' ἔτραπε⁶, κέκλετο δ' ἄλλους
 Τρῳας φευγέμεναι· γινῶ γάρ Διὸς ἰρὰ τάλαντα⁷.
 ἐνθ' οὐδ' ἴφθιμοι Λύκιοι μένον, ἀλλ' ἐφόβηθεν
 πάντες, ἐπεὶ βασιλῆα⁸ ἴδον βεβλαμμένον ἦτορ, 660
 κείμενον ἐν νεκύων ἀγύρει⁹. πολέες γάρ ἐπ' αὐτῷ

¹) Ἐν τῷ παρόντι, τώρα πλέον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μέλλον. Καὶ τὸν Πάτροκλον, ὡς οὗτος ἐφόνευσε τὸν Σαρπηδόνα.

²) Ἐπεξηγῆται διὰ τοῦ ἐπομένου προσδιορισμοῦ· ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἰσοθίου Σαρπηδόνας.

³) Ἐπειδὴ προηγῆται παρωχημένος καὶ ὑπάρχει ἀλλαγὴ ἐγκλίσεως (ὀφέλλειεν), ὁ Axt καὶ ὁ Naber ἀξιοῦσι νὰ μεταβληθῶσιν αἱ ὑποτακτικαὶ εἰς εὐκτικάς, δηλώσει· καὶ ἔλῃτο ἀλλ' ὁ Ameis ἀποκρούει τὴν διόρθωσιν. Ὁμοίᾳ ἀλλαγῇ τῆς ἐγκλίσεως ὑπάρχει καὶ ἐν Σ, 308.

⁴) Ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι ὁ Πάτροκλος.

⁵) Ἐκ νέου· τοῦτο λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐν στίχ. 394 εἰρημένα.

⁶) Ὁ Εὐστάθιος κατὰ πολλοὺς τρύ-

πους ἐρμηνεύει τὸ χωρίον· αἰς φυγὴν ἔτρεπεν ἢ τοὺς ἵππους κατὰ τό, φύγα δ' ἔτραπε μώνυχας ἵππους. ἢ καὶ τὸν λάον κατὰ τό, κέκλετο δ' ἄλλους φευγέμεναι, ἢ μᾶλλον παθητικὴν ἐρμηνείαν ἔχει, ἵνα λέγῃ ὡς εἰς φυγὴν ἐτράπετο.

⁷) Κατὰ τὸν Nägelsbach ἐννοεῖται τὸ μετακλιθέντα ἢ ῥέψαντα, ὅπερ οὐδύλως εἶναι ἀναγκαῖον. Ἡ φράσις αὕτη δι' αἰσθητικῆς εἰκόνος δηλοῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διὸς.

⁸) Δηλαδὴ τὸν Σαρπηδόνα. Ἡ ἐπομένη φράσις δηλοῖ νεκρὸν, φονευθέντα. Εὐρῆται καὶ ἡ γραφὴ βεβλημένον ἢ δεδαγμένον, ἀλλ' ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ La Roche, ὅτι ὁ Σαρπηδὼν δὲν ἐτρώθη ἐν τῇ καρδίᾳ.

⁹) Ἐν τῇ συναθροίσει, τῇ συσσωρεύσει τῶν νεκρῶν.

κάππεσον, εὖτ' ἔριδα κρατερὴν ἐτάνυσσε Κρονίων.
οἱ δ' ἄρ' ἅπ' ὤμοιιν Σαρπηδόνοσ' ἔντε' ἔλοντο
χάλκεα μαρμαίροντα, τὰ μὲν κοίλας ἐπὶ νῆας
δῶκε φέρειν ἐτάροισι Μενoitίου ἄλκιμος υἱός.
καὶ τότε Ἀπόλλωνά¹ προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

665

»Εἰ δ' ἄγε νῦν, φίλε² Φοῖβε, κελαινεφές αἶμα κάθηρον
ἐλθὼν ἐκ βελέων³ Σαρπηδόνα, καὶ μιν ἔπειτα
πολλὸν ἀποπρὸ⁴ φέρων λοῦσον ποταμοῖο ῥοῇσι
χρῖσόν τ' ἀμβροσίῃ⁵, περὶ δ' ἀμβροτα εἴματα ἔσπον·
πέμπε δέ μιν πομποῖσιν ἅμα κραιπνοῖσι φέρεσθαι,
Ἵπνω καὶ Θανάτῳ διδυμάσιν⁶, οἳ ῥά μιν ὦκα
θήσουσ' ἐν Λυκίῃς εὐρείῃς πίονι δήμῳ⁷,
ἐνθα ἐταρχύσουσι κασίγνητοί⁸ τε ἔται τε

670

1) Ὁ Πάτροκλος καὶ οἱ περὶ αὐτόν. Οὐχὶ ἀφ' ὧς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής· «εἰ γὰρ ἀσκήλευτον αὐτόν ἐκλεψεν Ἀπόλλων, οὐδ' ἂν ἐτόλμησαν Ἀχαιοὶ πρὸς τὸ τεῖχος ἔλθειν».

2) Ἐγείρεται τὸ ζήτημα, ποῦ ἦτο ὁ Ἀπόλλων. Ὁ Kiene νομίζει, ὅτι ὁ Ζεὺς ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν· διότι ἐν στίχ. 677 ὁ Ἀπόλλων κατέρχεται τῶν Ἰδαίων ὄρεων. Διὰ τοῦτο δεχόμεθα, ὅτι ὁ Ἀπόλλων κατὰ τὸ σιωπώμενον ἦλθεν εἰς τὴν Ἰδην.

3) Τὸν Φοῖβον προσαγορεύει φίλον, διότι εὐρίσκεται ἐν στενῇ μεθ' ἑαυτοῦ σχέσει. Τὸ καθαίρειν συνέταξε πρὸς διπλὴν αἰτιατικὴν, ὥς τὸ νίζεσθαι ἐν ζ, 224, τὸ ἀπολοῦσθαι ἐν Σ, 345 καὶ τὸ ἀπολιχμαῖσθαι ἐν Φ, 122. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε τὸ ὄνομα κατὰ δοτικὴν.

4) Ἡ πρόθεσις ἐνταῦθα ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐκτός· δηλ. ἐλθὼν ἐξ ἀγῆς ἐκ τοῦ χώρου, εἰς ὃν φθάνουσι τὰ βέλη.

5) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς· πολὺ μακράν. Ποταμός ἐστὶν ὁ Σκάμανδρος.

6) Ἐνταῦθα εἶναι μέσον καθαρκόν, ὡς ἐν Σ, 170.

7) Εὐστόχως οἱ ἀρχαῖοι εἶπον τὸν Ἵπνον καὶ τὸν Θάνατον διδύμους ἀδελφούς· διότι ὁ ὕπνος εἶναι παρεμφερὴς πρὸς τὸν θάνατον. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τελευτώντων γὰρ ἐκλείπει παντελῶς ἡ ψυχὴ, καθευδόντων δὲ συστέλλεται ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς».

8) Ἐν Λυκίᾳ ὑπῆρχεν ἥρῳον τοῦ Σαρπηδόνοσ.

9) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν κεῖται ἂντι τοῦ πάντες οἱ συγγενεῖς· διότι οὐδεὶς ἰστόρηκεν ἀδελφούς τοῦ Σαρπηδόνοσ.

τύμβω τε στήλῃ τε· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων. « 675

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἄρα πατὴρ ἀνηκούστησεν Ἀπόλλων.
βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων ἐς φύλοπιν κινήν,
αὐτίκα δ' ἐκ βελέων Σαρπηδόνα διὸν αἰέρας,
πολλὸν ἀποπρὸ φέρων, λοῦσεν ποταμοῖο ῥοῇσι
χρῖσέν τ' ἀμβροσίῃ, περὶ δ' ἄμβροτα εἶματα ἔσσε· 680
πέμπε δέ μιν πομποῖσιν ἅμα κραιπνοῖσι φέρεσθαι,
Ὑπνῷ καὶ Θανάτῳ διδυμάοσιν, οἳ ῥά μιν ὦκα
κάτθεσαν ἐν Λυκίης εὐρείης πίονι δήμῳ.

Πάτροκλος δ' ἵπποισι¹ καὶ Αὐτομέδοντι κελεύσας
Τρῶας καὶ Λυκίους μετεκίαθε², καὶ μέγ' ἀάσθη, 685
νήπιος³. εἰ δὲ ἔπος Πηληϊάδαο φύλαξεν,
ἦ τ' ἂν ὑπέκφυγε κῆρα κακὴν μέλανος θανάτοιο.
ἀλλ' αἰεὶ τε Διὸς κρείσσω νόος⁴ ἤεπερ ἀνδρῶν·
[ὅς τε⁵ καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ καὶ ἀφείλετο νίκην
ῥηιδίως, ὅτε⁶ δ' αὐτὸς ἐποτρύνῃσι μαχεσθαι·] 690

¹) Μεταχειρίζεται τὸ κελεύειν καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων, ὥσει οὗτοι ἦσαν λογικά ὄντα. Οἱ ἄρχαιοι ἐξήγουν τοῦτο διὰ τὸ θεῖον γένος τῶν ἵππων, ὧν ὁ ἕτερος καὶ ἀνθρωπίνην φωνὴν ἀφίησιν ἐν Τ, 404.

²) Κυρίως μετακίαθω σημαίνει ὑπάγω κατόπιν, εἴτα δὲ καταδιώκω, ὡς ἐνταῦθα. Τὸ δὲ ἀάσθη εἶναι ἀόριστος παθητικός τοῦ ἀάω καὶ σημαίνει ἐδράσθη ἐκ τῆς ἰδίας μανίας.

³) Ὁρθῶς λέγει ὁ Σχολιαστής· «Τὸ νήπιος καθ' ἑαυτὸ οὕτως γὰρ μᾶλλον ἐμφανίζει τὸν σχετιάζοντα. Ἀμαρτάνουσι δὲ οἱ συνάπτοντες». Ἔπος ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἐντολὴ ἡ δοθεῖσα ἐν στίχ. 87.

⁴) Νόον λέγει τὴν θέλησιν τοῦ

Διός. Ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀνδρῶν εὔρηται καὶ ἡ γραφὴ ἀνδρός, ὅπερ ὁ Düntzer δὲν θεωρεῖ ὀμηρικόν.

⁵) Ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις λείπουσιν οἱ δύο στίχοι οἱ ἐν ἀγκύλαις κεκλεισμένοι. Τούτους ἀθετοῦσι καὶ οἱ νεώτεροι κριτικοί, οἵτινες εἰκάζουσιν, ὅτι ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Ρ, 177. Ὅρα, ὅτι συνέδεσεν ἐνεστώτα μετ' ἐμπειρικοῦ ἀορίστου.

⁶) Ἐν τῷ Ρ, ὅθεν, ὡς εἰκάζεται, ἐλήφθησαν οἱ στίχοι, τὸ χωρίον ἔχει οὕτως· ὅτε δ' αὐτὸς ἐποτρύνει μαχέσασθαι. Οὕτω διώρθωσαν καὶ ἐνταῦθα τὸ χωρίον πλείστοι, ὡς ὁ Bekker, ὁ Düntzer, ὁ Ameis καὶ ἄλλοι.

ὅς οἱ καὶ τότε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἀνῆκεν¹.

Ἔνθα τίνα πρῶτον, τίνα δ' ὕστατον ἐξενάριξας,
Πατρόκλεις, ὅτε δῆ σε θεοὶ θάνατόνδε κάλεσαν;

Ἄδρηστον μὲν πρῶτα καὶ Αὐτόνοον καὶ Ἐχεκλον
καὶ Πέριμον Μεγάδην² καὶ Ἐπίστορα καὶ Μελάνιππον, 695
αὐτὰρ ἔπειτ' Ἐλασον καὶ Μούλιον ἠδὲ Πυλάρτην·
τοὺς ἔλεν³· οἱ δ' ἄλλοι φύγαδε μνώνοντο ἕκαστος.

Ἔνθα κεν ὑψίπυλον Τροίην⁴ ἔλον υἱες Ἀχαιῶν
Πατρόκλου ὑπὸ χερσὶ· περιπρὸ γὰρ ἔγχεϊ ὄθεν⁵·

εἰ μὴ Ἀπόλλων Φοῖβος εὐδμήτου ἐπὶ πύργου
ἔστη, τῷ ὀλοᾷ φρονέων, Τρώεσσι δ' ἀρήγων.

τρίς μὲν ἐπ' ἀγκῶνος⁷ βῆ τείχεος ὑψηλοῦ
Πάτροκλος, τρίς δ' αὐτὸν ἀπεστυφέλιξεν⁸ Ἀπόλλων,
χείρεσσ' ἀθανάτησι φαεινὴν ἀσπίδα νύσσων⁹.

ἄλλ' ὅτε δῆ τὸ τέκρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἴσος, 705
δεινὰ δ' ὁμοκλήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα¹⁰.

¹) Ἀντὶ τοῦ ἀνῆκεν οὐχὶ ἀπὶ-
θανῶς· ὁ Naber εἰκασεν ἐν ἤκεν.

²) Ὁ πατὴρ τοῦ Περύμου ἐλέγε-
το Μέγας. Τὸ πατρωνυμικὸν δὲν ἔ-
γεινε Μεγαλίδης, ὡς καὶ τὸ Μεγα-
πένθης καὶ Μέγης κατὰ τὸν Düntzer.

³) Ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφεν ἔλες,
ἀλλ' ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «ἀ-
γνοεῖ δὲ ὅτι ἀποστρέφει τὸν λόγον ἐκ
τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸν περὶ αὐτοῦ».

⁴) Ἐννοεῖ τὸ Ἴλιον.

⁵) Ἡ φράσις ὑπὸ χερσὶ φαίνεται
παράδοξος τεθειμένη ἐν ἐνεργητικῇ
συντάξει.

⁶) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «ἐμ-
μανῶς ἐμάχετο σὺν τῷ δόρατι».

⁷) Ἀγκῶν δηλοῖ καὶ τὴν ἐσωτε-
ρικὴν ἐξοχὴν τῆς χειρὸς καὶ τὴν ἐξω-

τερικὴν, μεταφορικῶς δὲ τὴν ἐξοχὴν,
τὴν γωνίαν τοῦ τείχους. Τοῦτο, ὅτι
τὰ τείχη τοῦ Ἴλίου κινδυνεύουσι δι'
ἓνα μόνον ἥρωα, ὅστις δὲν ἔχει ἐκ-
πολιορκητικὰς μηχανάς, ὑποδεικνύει,
ὅτι ταῦτα δὲν ἦσαν ὀχυρά. Ὅρα καὶ
Υ, 30.

⁸) Ἀπώθησε πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀ-
πέκρουσεν.

⁹) Διὰ τῶν ἀθανάτων χειρῶν ἀ-
πωθὼν τὴν ἀσπίδα, δι' ἧς ἀπωθεῖται
ὁ Πάτροκλος. Παραπλησίον λέγεται
ἐν Ε, 437.

¹⁰) Τινὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ὁ-
μοκλήσας προσέφη ἑκάεργος
Ἀπόλλων, ὅπερ ὁ La Roche
καὶ ὁ Düntzer εἰσήγαγον εἰς τὸ κεί-
μενον.

«Χάζεο, διογενὲς Πατρόκλεις· οὐ νύ τοι' αἶσα,
σῶ ὑπὸ δουρὶ πόλιν πέρθαι² Τρώων ἀγερώχων,
οὐδ' ὑπ' Ἀχιλλῆος, ὅς περ σέο πολλὸν ἀμείνων.»

Ὡς φάτο, Πάτροκλος δ' ἀνεχάζετο³ πολλὸν ὀπίσσω, 710
μῆνιν ἀλευάμενος ἐκατηβόλου Ἀπόλλωνος.

Ἐκτωρ δ' ἐν Σκαιῇσι πύλης ἔχε μώνυχας ἵππους·
δίξε⁴ γὰρ ἡὲ μάχοιτο κατὰ κλόνον⁵ αὐτὶς ἐλάσσας,
ἢ λαοὺς ἐς τεῖχος ὁμοκλήσειεν⁶ ἄλῃναι.
ταῦτ' ἄρα οἱ φρονέοντι παρίστατο Φοῖβος Ἀπόλλων, 715
ἀνέρι εἰσάμενος⁷ αἰζήῳ τε κρατερῶ τε,
Ἀσίῳ, ὃς μήτρως⁸ ἦν Ἐκτορος ἵπποδάμοιο,
αὐτοκασίγνητος Ἐκάβης, υἱὸς δὲ Δύμαντος⁹,
ὃς Φρυγίῃ ναίεσκε ῥοῆς ἔπι Σαγγαρίοιο·
τῷ μιν εἰσάμενος προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων· 720
»Ἐκτορ, τίπτε μάχης ἀποπαύεαι; οὐδέ τί σε χρή.

1) Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψεν οὐ νύ πω, ὅπερ δέχεται ὁ Düntzer.

2) Συγκεκομμένος μέσος ἀόριστος ἔχων παθητικὴν σημασίαν, σχηματισθεὶς κατὰ τὰ ὄρθαι, Θ, 471, δέχθαι, Α, 23, λέχθαι ο, 304, ἐν ᾧ εἰς ἄλλα ἀπαρέμφата παρενεβλήθη τὸ σ, ὡς βλήσθαι, φθίσθαι, χτάσθαι.

3) Ἐκ τῆς προρρήσεως ὁ Πάτροκλος ἐνόησεν, ὅτι ὁ εἰπὼν ἦτο θεός. Πάνου ἀπιθάνως ἀντὶ πολλὸν ὁ Ζηνόδοτος ἔγραψε τυτθόν, ποιήσας τὴν εἰκασίαν, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Ε, 443.

4) Κατὰ τὸν Döderlein ἐκ τοῦ δύο ἐγένετο διζω, ἐξ οὗ τὸ δίξω, ὅπερ σημαίνει ἔχω δύο γνώμας, ἀμφιβάλλω. Ἀντὶ τοῦ ῥήματος τούτου ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται τὴν φράσιν διάνδιχα ἢ δίχα μερμηρίζειν.

5) Προσδιορίζει τὸ ἐλάσσας, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς εὐκτικήν, δηλ. ἢ ἐλάσσειε καὶ μάχοιτο. Κλόνος εἶναι ὁ θύρυθος, ἡ ταραχή.

6) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «μετὰ ἀπειλῆς κελεύσει». Τὸ δὲ ἄλῃναι εἶναι ἀόριστος ὁ παθητικὸς τοῦ εἶλω. Ἡ νὰ διατάξῃ τοὺς λαοὺς νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς τὸ φρούριον.

7) Ἀφομοιωθεὶς, λαβὼν τὴν μορφήν. Αἰζηὸς ἐνταῦθα προδήλως δὲν σημαίνει τὸν νέον, ἀλλὰ τὸν ἀκμαῖον. Διότι ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἐκάβης δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι νέος.

8) Οἱ ἔπειτα ἔλεγον μήτρωα τὸν πρὸς μητρὸς πάππον, ἐνταῦθα δ' εἶναι ὁ πρὸς μητρὸς θεός.

9) Κατὰ μεταγενεστέρους ποιητὰς ἡ Ἐκάβη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, Εὐριπίδ. ἐν Ἐκὰδ, 3.

αἶθ' ὅσον ἦσσαν εἰμί, τόσον σέο φέρτερος εἶην·
τῷ κε τάχα στυγερώς πολέμου ἀπερωήσειας².
ἀλλ' ἄγε, Πατρόκλῳ ἔφεπε κρατερώνυχας ἵππους,
αἷ κέν πῶς μιν ἔλῃς, δῶή δέ τοι εὖχος Ἀπόλλων. α 725

Ὡς εἰπὼν ὁ μὲν αὖτις ἔβη θεὸς ἄμ πόνον ἀνδρῶν,
Κεβρίην δ' ἐκέλευσε δαΐφρονι φαίδιμος Ἴκτωρ
ἵππους ἐς πόλεμον πεπληγέμεν³. αὐτὰρ Ἀπόλλων
δύσεθ' ὁμίλον ἰών, ἐν δὲ κλόνον Ἀργείοισιν
ἦκε κακόν, Τρῳσὶν δὲ καὶ Ἴκτορι κύδος ὄπαζεν 730
Ἴκτωρ δ' ἄλλους μὲν Δαναοὺς ἔα οὐδ' ἐνάριζεν.
αὐτὰρ ὁ Πατρόκλῳ ἔφεπε κρατερώνυχας ἵππους.
Πάτροκλος δ' ἐτέρωθεν ἀφ' ἵππων ἄλτο χαμαῖζε
σκαίῃ ἔγχος⁴ ἔχων· ἐτέρηφι δὲ λάζετο πέτρον
μάρμαρον⁵ ὀκρίενθ', ὃν οἱ περὶ χεῖρ ἐκάλυψεν. 735
ἦκε δ' ἐρεισάμενος⁶, οὐδὲ δὴν χάζετο⁷ φωτός,

¹) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Καὶ τοῦτο προτροπὴς ἐστὶν εἶδος, τὸ μαρτυρεῖν μὲν ἀρετὴν, ἐλέγχειν δὲ ὡς ἀνάξια πράττοντα».

²) Ἀπερωήω σημαίνει ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι. Ὁ τὴν μορφήν τοῦ Ἀΐου λαβὼν θεὸς ἀπειλεῖ τὸν Ἴκτορα, ὅτι ἤθελε τιμωρῆσαι αὐτόν, ἂν ἦτο ἀνώτερος κατὰ τὴν δύναμιν.

³) Ἀόριστος ὁ μετὰ ἀναδιπλασιασμοῦ τοῦ πλήσσω. Ἐννοεῖται ὁ προσδιορισμὸς ἱμᾶσιν, Ψ, 363.

⁴) Ἡ θέσις αὕτη τοῦ Πατρόκλου εἶναι γραφικὴ. Ἀντὶ τοῦ λάζετο ὁ Nauck εἰκάζει, λάζετο.

⁵) Πέτρος καὶ λάς εἶναι λέξεις γενικαί, μάρμαρος δὲ ἐιδική, ἀπὸ τοῦ μαρμαίρειν λεχθεῖς. Τὸ δὲ ἐπιθετον ὀκρίεις ἐκ τοῦ ὀκρις = ἄκρις, ἄκρα παραγόμενον σημαίνει τὸν ἐχον-

τα ἐξοχάς, τὸν τραχύν. Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ὀκρίεντα τόν, ἀνθ' οὗ ἀκολουθοῦντες τῷ Bentley πολλοὶ τῶν ἐκδοτῶν ἐδέξαντο τὸ ὀκρίενθ' ὄν.

⁶) Ἡ ἐπομένη φράσις δὲν δηλοῖ, ὅτι ὁ λίθος ἦτο χειροπληθής, ἀλλ' ὅτι ἔλαβε τοῦτον ἀσφαλῶς διὰ τῆς χειρός, ὡς λέγει ὁ Düntzer.

⁷) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Τὸ δὲ ἐρεισάμενος γενναιότητα βαλῆς δηλοῖ, οὐκ ἔστι γάρ τινι βολεῖν στερεῶς μὴ ἐρεισαμένῳ».

⁸) Εὐρῆται καὶ ἡ γραφὴ ἄζετο, ὅπερ ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· αὐτὸς ὅμως ὑλάσθη αὐτόν». Ἀλλ' ἡ γραφὴ αὕτη δικαίως ἀπαρρίπτεται. Τινὲς νομίζουσιν, ὅτι ὑποκείμενον τοῦ χάζετο εἶναι ὁ πέτρος, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν. Κατὰ τὸν La Roche ὑποκείμενον ἔχει τὸν Πάτροκλον, ὅστις

οὐδ' ἀλίωσε¹ βέλος, βάλε δ' Ἑκτορος ἡνιοχῆα,
 Κεβριόνην, νόθον υἷὸν ἀγακλῆος² Πριάμοιο,
 ἵππων ἡνί' ἔχοντα, μετώπιον³ ὀξεί λαϊ.
 ἀμφοτέρας δ' ὄφρυς σύνελεν⁴ λίθος, οὐδέ οἱ ἔσχεν⁵ 740
 ὁστέον, ὀφθαλμοὶ δὲ χαμαὶ πέσον ἐν κονίῃσιν
 αὐτοῦ⁶ πρόσθε ποδῶν· ὃ δ' ἄρ' ἀρνευτῆρι⁷ ἐοικῶς
 κάππεσ' ἀπ' εὐεργέος δίφρου, λίπε δ' ὁστέα θυμός.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη, Πατρόκλεις ἵππευ·
 »ὦ πόποι, ἦ μάλ' ἐλαφρὸς ἀνὴρ, ὥς⁸ ῥεῖα κυδιστᾶ. 745
 εἰ δὴ που καὶ⁹ πόντῳ ἐν ἰχθυόεντι γένοιτο,

δὲν ὑπεχώρει πρὸ τοῦ Ἑκτορος.
 Ἄλλοι ὅμως νομίζουσιν, ὅτι φῶς
 εἶναι ὁ Κεβριόνης, ὅπερ δὲν δυνάμεθα
 νὰ δεχθῶμεν· διότι ὁ Πάτροκλος ἔρ-
 ριψε τὸν λίθον, οὐχὶ κατὰ τοῦ Κε-
 βριόνου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ Ἑκτορος.
 Ἡ σύνταξις εἶναι παρατακτική, διότι
 ἡ πρότασις αὕτη ἡδύνατο νὰ ᾔῃαι
 κατὰ μετοχήν. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον·
 «τὸ τῆς βολῆς γενναῖον πιθανολογεῖ·
 ὁ γὰρ μὴ χαζόμενός τις, ἀλλ' ἐγ-
 γὺς δηλαδὴ γεγωνῶς, θύναται' ἂν καὶ
 γενναῖαν ἐκείνῳ ἐκτινάξαι πλῆγην».

1) Τὸ ἄλλω ἐκ τοῦ ἄλλος παραγό-
 μενον σημαίνει ματαιῶν, ῥίπτω μα-
 ταίως. Συνηθέστερον κεῖται ἡ φρά-
 σις, τοῦ δ' οὐχ ἄλλιον βέλος ἐκφυγε-
 χεῖρός.

2) Ἐκ τοῦ ἄγαν καὶ κλέος σύν-
 θετον ὃν σημαίνει τὸν ἔνδοξον.

3) Δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἢ ὡς
 οὐσιαστικόν (σημαίνει δὲ τὸ μεσό-
 σφρυον, τὸν μεταξὺ τῶν ὤπων τόπον)
 ἢ ὡς ἐπίθετον κατηγορηματικῶς κεί-
 μενον εἰς τὸ ἦνοχῆα.

4) Ἀόριστος ὁ τοῦ συναίρεω.

Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «συνέχεε καὶ
 εἰς ἓν συνήγαγε· συνέθλασε, συνέ-
 τριψεν».

5) Ἐνταῦθα σημαίνει ἀντέσχευ.
 Ἄλλ' ὁ Koch ἐννοεῖ τὴν αἰτιατικὴν
 τὸν λίθον.

6) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς καὶ ὀρί-
 ζεται ἀκριβέστερον διὰ τῆς ἐπομένης
 φράσεως.

7) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ·
 «Κυδιστῆρι, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀρ-
 νῶν· οὗτοι γὰρ ἐν τῷ τρέχειν τὴν
 κεφαλὴν ἐπισείουσιν». Σημαίνει δὲ
 τὸν κολυμβητήν.

8) Κατὰ μὲν τὸν La Roche ἰσο-
 δυναμεῖ πρὸς τὸ ὅτι οὕτως, κατὰ
 δὲ τὸν Ameis εἶναι ἀνεξάρτητος ἐπι-
 φώνησις. Τὸ δὲ κυδιστάω παράγεται
 ἐκ τοῦ κύθε=κεφαλὴ καὶ σημαίνει πί-
 πτω κατακέφαλα, κολυμβῶ. Ὁ σαρ-
 κασμὸς κεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι ὁ Πά-
 τροκλος τὴν ἀκουσίαν τοῦ Κεβριόνου
 πτώσιν εἰκονίζει ὡς ἐκουσίαν ἐνέρ-
 γειαν καὶ ἐπιτηδεύτητα.

9) Ἐλέχθη ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὡς
 νῦν ἐν πεδίῳ, στίχ. 749.

πολλοὺς ἂν κορέσειεν ἀνὴρ ὅδε τήθεα¹ διφῶν,
νηὸς ἀποθρώσκων, εἰ καὶ δυσπέμφελος² εἴη,
ὥς νῦν ἐν πεδίῳ ἐξ ἵππων ρεῖα κυβιστᾷ.

ἦ ῥα καὶ ἐν Τρώεσσι κυβιστητῆρες ἔασιν. α

750

Ὡς εἰπὼν ἐπὶ Κεβριόνῃ ἡρώϊ βεβήκει³,
οἶμα⁴ λέοντος ἔχων, ὃς τε σταθμοὺς κεραῖζων⁵
ἔβλητο πρὸς στήθος, ἐή τέ μιν ὤλεσεν ἀλκή⁶.
ὥς ἐπὶ Κεβριόνῃ, Πατρόκλεις, ἄλσο μεμαώς⁷.

Ἐκτωρ δ' αὖθ' ἐτέρωθεν ἀφ' ἵππων ἄλτο χαμᾶζε. 755
τὼ περὶ Κεβριόναο λέονθ' ὥς δηρινθήτην⁸,

¹) Οἱ ἄρχαιοι παραδίδουσιν, ὅτι εἶναι ὅστρεα ἢ εἶδος ὁστρέων. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὁ Εὐστάθιος λέγει· α¹ ἴσως δὲ καὶ παρωνύμασται τῇ τροφῇ τῶν βρεφῶν τίθη διὰ τὸ τρυφερὸν καὶ οἷον γαλακτώδες καὶ δροσερόν. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Döderlein παράγει τὴν λέξιν ἐκ τῆς ῥίξης θα, ἐξ ἧς τὸ θῆσαι=θηλάσαι, διότι τὸ ὅστρεον ἔχει στόμα ὅμοιον πρὸς τὴν θηλὴν τοῦ ἀνθρωπίνου μαστοῦ. Ἡ παρὰ τῶν ὁστρέων τροφή θεωρεῖτο ὡς εὐτελής. Ἀλκίφρ. III, 49 «ἀνάγκη με σάνδικας ἐσθίειν ἢ τήθεα ἢ πᾶς ἀναλέγειν», Ὁ Ὀμηρος οὕτε τοὺς ἥρωας οὐδὲ τοὺς ἄροδιαίτους Φαίακας ἢ μνηστήρας εἰσάγει ἐσθιόντας ἰχθῆς ἢ ὅστρεα. Φαίνεται δ', ὅτι τοιοῦτων ἐγένετο χρῆσις μόνον κατ' ἀνάγκην ἐν πλῶ. Τὸ δὲ διφᾶω σημαίνει ζητῶ.

²) Ὑποκείμενον τῆς προτάσεως εἶναι ὁ πόντος. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «βέλτιον δὲ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, εἰ καὶ δυσχείμερος εἴη καὶ τραχεῖα». Περὶ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει

διαφωνία· οἱ ἄρχαιοι παρῆγον ἐκ τοῦ πέμπειν, ὁ δὲ Düntzer ἐκ τῆς ῥίξης πεμφ, ἐξ ἧς πέμφιξ, πεμφός, πομφός, πομφόλυξ.

³) Κατὰ τὸν Koch μετεχειρίσθη τὸν ὑπερσυντελικὸν πρὸς δήλωσιν τῆς ταχύτητος, δηλ. ἐν ᾧ ἔτι ἔλεγεν, εἶχεν ἐπιβῆ ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ Κεβριόναο.

⁴) Ὁ Düntzer παράγει ἐκ τῆς ῥίξης οἰ ἐξ ἧς καὶ τὰ οἶσμαι, οἰωνός, οἶστρος. Σημαίνει δὲ φοράν, ὁρμήν.

⁵) Τὸ κεραῖζειν συγγενὲς ὃν τῶ κεῖρειν σημαίνει καταστρέφειν, ἐρημόνειν.

⁶) Ἡ φράσις αὕτη ὑποδεικνύει τὸν ἐπικείμενον θάνατον τοῦ Πατρόκλου.

⁷) Τὸ κύριον σημεῖον τῆς παραβολῆς κεῖται ἐν τῷ οἶμα λέοντος ἔχων καὶ μεμαώς.

⁸) Ἀόριστος παθητικὸς τοῦ δηρίομαι ἔχων σημασίαν μέσου ἀορίστου. Σημαίνει δὲ διαμάχομαι. Ὡς ὁ Ἐκτωρ καὶ ὁ Πατρόκλος παρα-

ὦ τ' ὄρεος κορυφῇσι περὶ κταμένης ἐλάφοιο,
 ἄμφω πεινάνοντε¹, μέγα φρονέοντε μάχεσθον·
 ὥς περὶ Κεβριόναο δῶμα μήστωρες αὐτῆς,
 Πάτροκλός τε Μενoitιάδης καὶ φαίδιμος Ἴκτωρ, 760
 ἔεντ' ἀλλήλων ταμέειν χροῶ νηλεὶ χαλκῷ.
 Ἴκτωρ μὲν κεφαλῇφιν ἐπεὶ λάβεν², οὐχὶ μεθίει·
 Πάτροκλος δ' ἐτέρωθεν ἔχεν ποδός· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
 Τρῶες καὶ Δαναοὶ σύναγον κρατερὴν ὕσμινην.
 Ὡς δ' Εὐρώς τε Νότος τ' ἐριδαίνετον ἀλλήλοιν 765
 οὖρεος ἐν βήσσης³ βαθέην πελεμιζέμεν ὕλην,
 φηγόν τε μελίην τε τανύφλοιόν⁴ τε κράνειαν,
 αἶ τε πρὸς ἀλλήλας ἔβαλον τανυήκεας⁵ ὄζους
 ἡχῇ θεσπεσίῃ, πάταγος δὲ τε ἀγνυμενάων⁶,
 ὥς Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ ἐπ' ἀλλήλοισι θορόντες 770
 δῆρουν, οὐδ' ἕτεροι μνώνοντ' ὀλοοῖτο φόβοιο.
 πολλὰ δὲ Κεβριόνην ἀμφ' ὀξέα δοῦρ' ἐπεπῆγαι

βάλλονται πρὸς λέοντας, οὕτως ὁ Κεβριόνης πρὸς πεφονευμένον ζῶον.

¹) Λέγεται, ὅτι ὁ λέων πεινῶν εἶναι ἀκάθεκτος.

²) Εἰς τὸ λάβειν καὶ εἰς τὸ ἔχειν ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον, Κεβριόνην. Τὸ οὐχὶ εὐρεῖται μόνον ἐν ταῦθα καὶ ἐν Ο, 746· διότι ἐν π, 279, ὅπου ἄλλοτε ἀνεγινώσκετο, τὰ ἄριστα χειρόγραφα κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ La Roche ἔχουσιν οὕτω.

³) Ἐν ταῦθα ὁ ἄνεμος ἐμπέπτει σφοδρὸς διεξοδὸν οὐκ ἔχων. Διαγωνίζονται μετὰ τῶν ἐν ταῖς φάραξι τοῦ ὄρους διὰ τὰ σείεισι τὸ βαθὺ δάσος.

⁴) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ῥίζης ταν (τείνω) καὶ φλοιός. Κατὰ

τὴν σύνθεσιν ἔπρεπε νὰ σημαίνῃ τὴν ἔχουσαν μακρὸν φλοιόν, ὡς ὄντως ἐξηγεῖται ἐν τοῖς μικροῖς σχολίοις. Ἀλλὰ τί πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν διὰ τοῦ μακροῦ φλοιοῦ; Κατὰ τὸν Düntzer πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὸν ἰσχυρὸν φλοιόν. Δὲν ἠδυνάμεθα ἄρα γε νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ἔχουσαν τετνωμένον ἢ ὁμαλὸν φλοιόν; Κράνεια εἶναι τὸ δένδρον τὸ παράγον κράνα, ἅπερ ἐχρησίμευον πρὸς τροφήν τῶν χοίρων, κ, 242.

⁵) Ἐκ τοῦ ταναός καὶ ἀκή, καὶ σημαίνει τὸν ἔχοντα μακρὰν καὶ εὐθεῖαν ἀκωκήν. Τὸ ἐπ' ἔθετον συνήθως προσδιορίζει τὸ ξίφος καὶ τὸ δόρυ.

⁶) Ἐννοεῖται τὸ γένετο, ὅπερ εἶναι ἐμπειρικός ἀόριστος.

λοῖ τε πετρώεντες ἀπὸ νευρῆφι θορόντες,
πολλὰ δὲ χερμάδια μεγάλ' ἀσπίδας ἐστυφέλιξαν¹
μαρναμένων² ἀμφ' αὐτόν· ὁ δ' ἐν στροφάλιγγι³ κονίης 775
κεῖτο μέγας μεγαλωστί⁴, λελασμένος ἵπποσυνάων.

Ὅφρα μὲν Ἥελιος μέσον οὐρανὸν⁵ ἀμφιβεβήκει,
τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἤπτετο, πίπτε δὲ λαός·
ἦμος δ' Ἥελιος μετενίσσεται⁶ βουλυτόνδε,
καὶ τότε δῆ ῥ' ὑπὲρ αἴσαν⁷ Ἀχαιοὶ φέρτεροι ἦσαν. 780

1) Ἐκτύπησαν, ἔκρουσαν. Ὁ Nauck εἰκάζει ἐστυφέλιζον.

2) Ἡ γενική ἐφαρτᾶται ἢ ἐκ τοῦ ἀσπίδας ἢ ἐκ τοῦ χερμάδια.

3) Παράγεται ἐκ τοῦ στροφαλίζω καὶ σημαίνει στροβίλον, συστροφὴν.

4) Ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ μέγας. Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι λέγομεν, πλατεῖα φαρδεῖα. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Καὶ ὅρα τὸ τοῦ στίχου τούτου ὀλοδάκτυλον, μέγας ἔχοντος μετρικὸν καὶ συνεπεκτεινομένου τῷ μεγάλειν τοῦ κειμένου καὶ συνεξομοιουμένου ὡς οἶόν τε».

5) Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο πάντες οἱ κριτικοὶ προσκρούουσιν, ἐξ ὧν ὁ μὲν Kœchly ἀποκόπτει τοὺς στίχους 777—779, ὁ δὲ Kiene καὶ Naber ἀθετοῦσι μείζον τμήμα 777—782. Κατὰ τούτους ἡ προσθήκη ἐγένετο ὑπὸ βαφωδοῦ, ὅστις μόνον τὴν Πατρόκληαν ᾄδεν. Αἰτία τῆς ἀθετήσεως εἶναι, ὅτι ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ γείνη λόγος περὶ μεσημβρίας· διότι αὕτη ὑπῆρχεν ἤδη ἐν Α, 84, ἐνθα ὁ ποιητὴς λέγει· «Ὅφρα μὲν ἦν καὶ αἴετο ἱερὸν ἤμαρ». Ὅρα καὶ στίχ. 86. Νομίζομεν, ὅτι τὰ χωρία ταῦτα δὲν μαρτυροῦσιν, ὅτι τότε ἦτο μεσημβρία, ὡς

εἴπομεν ἐν τῇ Ἱστορ. τῶν ὁμηρικ. ἐπῶν σελ. 343.

6) Μετανίσσασθαι, σημαίνει κλίνειν, μεταβαίνειν. Τὸ δὲ βουλυτός, ἐξ οὗ τὸ ἐπίρρημα βουλυτόνδε, εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ βοῦς καὶ λύω καὶ δηλοῖ τὸν χρόνον, καθ' ὃν λύουσι τοὺς βόας. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Βουλυτός δέ, ὡς καὶ ἐν Ὀδυσσεῖα, ὁ πρὸς ἐσπέραν καιρός, ὁ δειλινός, ὅτε τοῦ ἐργάζεσθαι τοὺς βόας λύομεν». Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ ποιητὴς δὲν λέγει, ὅτι ἦτο ἐσπέρα, ἀλλ' ὅτι ἐκλινε πρὸς τὴν ἐσπέραν, πρέπει νὰ δεγθῶμεν, ὅτι ἐνταῦθα ἔννοει δειλινόν. Καὶ τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, διότι νῦν γίνεται ἐν Σ, 239 καὶ μάλιστα διὰ τινος θαύματος τῆς Ἡρας. Ἐν τῷ μεταξὺ συμβαίνουσιν οὐχὶ ὀλίγα, ἀπερ ἀπαιτοῦσι χρόνον τινά.

7) Ὁ Σχολιαστὴς θελων νὰ ἀποφύγῃ τὸ ὑπερμωρον ἐξηγεῖ· «ἀπλέον ἢ κατὰ τὸ μέτρον, ὑπὲρ τὸ καθήκον», ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν. Διότι ὁ ποιητὴς δηλοῖ διὰ τῆς φράσεως, ὅτι δὲν ἦτο πεπρωμένον τοῖς Ἀχαιοῖς νὰ νικῶσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνδρείαν τοῦ Πατρόκλου ἐνίκησαν. Οὐχὶ διάφορον εἶναι τὸ Ρ, 331 «Ἀργεῖοι δέ κε κῦ-

ἐκ μὲν Κεβριόνην βελέων ἥρωα ἔρυσσαν
 Τρώων ἐξ ἑνοπῆς¹, καὶ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἔλοντο.
 Πάτροκλος δὲ Τρωσὶ κακὰ φρονέων ἐνόρουσεν.
 τρίς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε θεῶ ἀτάλαντος Ἄρηι,
 σμεδαλέα ἰάχων, τρίς δ' ἐννέα² φῶτας ἔπεφνεν. 785
 ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι Ἴσος,
 ἔνθ³ ἄρα τοι, Πάτροκλε, φάνη βιότοιο⁴ τελευτή.
 ἦντετο γάρ τοι Φοῖβος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
 δεινός· ὁ μὲν τὸν ἰόντα κατὰ κλόνον οὐκ ἐνόησεν·
 ἥερί γάρ πολλῇ κεκαλυμμένος ἀντεδόλῃσε· 790
 στῆ δ' ὀπίθε, πληξεν δὲ μετάφρενον εὐρέε τ' ὤμω
 χειρὶ καταπρηνεῖ⁵, στρεφεδίνηθεν δέ οἱ ὄσσε.
 τοῦ δ' ἀπὸ μὲν κρατὸς κυνέην βάλε Φοῖβος Ἀπόλλων·

δος ἔλον καὶ ὑπὲρ Διὸς αἶσαν κάρ-
 τεϊ καὶ σθένε' ἔσφε τέρω» καὶ α,
 33 αἶξ ἡμέων γάρ φασι κάκ' ἔμμε-
 ναι· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ σφῆσιν ἀτασθα-
 λίῃσιν ὑπέρμορον ἄλγ' ἔχουσιν».

¹) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ
 ἐν ἑπ'ω σημαίνει τὸν ἀλαλαγμόν,
 τὴν κραυγὴν τῆς μάχης. Προσδιορί-
 ζει ἀκριβέστερον τὸ ἐκ βελέων.

²) Διὰ τῆς ὑπερβολῆς ταύτης
 προτίθεται ὁ ποιητὴς νὰ τιμῇ τὸν
 ἥρωα, ὅστις πρόκειται νὰ φονευθῇ.

³) Ἐν τῇ ἀποδόσει τοῦ ὅτε κεί-
 ται τὸ ἔνθα, ὡς καὶ ἐν I, 670.

⁴) Ὁ πρόχειρος εἰς εἰκασίας
 Nauck γράφει θανάτοιο τελευτή.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «πλα-
 τεῖα καὶ διατεταμένῃ», δηλ. ἐκτύπη-
 σε διὰ τῆς παλάμης. Περὶ τοῦ στρε-
 φεδίνεω ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «τὸ
 στρεφεδίνεον ἐκ τοῦ στρέφειν καὶ δι-
 νεῖν σύγκειται ταύτοσήμων λέξεων,

ὅποται καὶ ἄλλαι ἐν τῇ δ' ῥαψωδίᾳ
 κείνται, ὅπου καὶ περὶ καπυροῦ ἐρρέθη
 ὡς ἐκ τοῦ καλεῖν καὶ πυροῦν ταῦτο-
 λογικῶς συντίθεται, ἅφ' ἧς καὶ κα-
 πυρίδια». Ἐστρεφογύρισαν οἱ ὀφθαλ-
 μοὶ του.

⁶) Τὸ χωρίον τοῦτο φαίνεται ἀν-
 τιφάσκον πρὸς τὸ ἐν P, 125, ἔνθα ὁ
 ποιητὴς λέγει· «Ἐκτωρ μὲν Πάτρο-
 κλον, ἐπεὶ κλυτὰ τεύχε' ἀπῆρά,
 ἔλχ'». Διὰ τοῦτο ὁ La Roche εἰ-
 κάζει, ὅτι τὸ χωρίον 793-804 εἶναι
 μεταγενεστέρα προσθήκη. Ἀλλὰ διὰ
 τῆς ἀθετήσεως ταύτης οὐδὲν κατορ-
 θοῦται· διότι καὶ ἐν στίχ. 846 ὁ Πά-
 τροκλος ἀποδίδει τὴν ἀφαίρεσιν τῶν
 ὅπλων εἰς τὸν Κρονίδην καὶ τὸν Ἀ-
 πόλλωνα. Αἴρεται ἴσως ἡ ἀντίφασις,
 ἂν δεχθῶμεν, ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἀφείλε
 μὲν τὴν πανοπλίαν ἀπὸ τοῦ σώμα-
 τος τοῦ Πατρόκλου, ἀλλὰ δὲν ἔλαβε
 ταύτην, ὅπερ ἔπραξεν ὁ Ἐκτωρ.

ἡ δὲ κυλινδομένη καναχὴν ἔχε ποσσὶν ὕφ' ἵππων
 αὐλῶπις τρυφάλεια, μιάνθησαν δὲ ἔθειραι¹ 795
 αἵματι καὶ κονίησι· πάρος γε μὲν οὐ θέμις² ἦεν
 ἱππόκομον³ πῆληκα μιαίνεσθαι κονίησιν,
 ἀλλ' ἀνδρὸς θείοιο κάρη χάριεν⁴ τε μέτωπον
 ῥύετ', Ἀχιλλῆος· τότε δὲ Ζεὺς Ἑκτορι δῶκεν⁵
 ἧ κεφαλῇ φορέειν, σ'χεδόθεν⁶ δὲ οἱ ἦεν ὄλεθρος. 800
 πᾶν δὲ οἱ ἐν χεῖρεσσιν ἄγῃ δολιχόσκιον ἔγχος,
 βριθὺ μέγα στιβαρόν κεκορυθμένον⁷· αὐτὰρ ἀπ' ὤμων
 ἄσπις σὺν τελαμῶνι χαμαὶ πέσε τερμιόεσσα⁸.
 λῦσε δὲ οἱ θώρηκα ἀναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων.
 τὸν δ' ἄτῃ⁹ φρένας εἴλε, λύθεν δ' ὑπὶ φαίδιμα γυῖα, 805
 στῆ δὲ ταφῶν¹⁰· ὅπιθεν δὲ μετὰφρενον ὀξεί δουρὶ
 ὤμων μεσσηγὺς σ'χεδόθεν βάλε¹¹ Δάρδανος ἀνῆρ,
 Πανθοίδης Εὐφορβος¹², ὃς ἡλικίην ἐκέκαστο¹³

1) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· καὶ τρίγες τοῦ ἵππου αἱ ἐν τῇ κόρυθι.

2) Διότι τὰ ὄπλα τοῦ Ἀχιλλέως ἦσαν θεῖα δῶρα καὶ ἄμβροτα (P, 194), ὡς λέγει ὁ Ameis.

3) Ἴππου κόμην ἔχουσα.

4) Οἱ Ἀττικοὶ ἔλεγον χάριεν.

5) Ὁ Ζεὺς ἔδωκε τῷ Ἑκτορι τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως χάριν τοῦ ἐπικειμένου θανάτου τοῦ Πριαμίδου. Ὅρα P 205. Διὰ τοῦτο ἡ ἐπομένη πρότασις δέον νὰ ἐξηγηθῇ αἰτιολογικῶς.

6) Τὸ ἐπίρρημα κεῖται χρονικῶς, ἐκ τοῦ σύνεγγυς χρόνου.

7) Συνήθως προστίθεται ὁ προσδιορισμὸς χαλκῷ, Γ, 18.

8) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ποδῆρης, ἡ ὅλον τὸν ἄνθρωπον σκέπυσσα, μεγάλη». Λέγεται καὶ ποδηνεκῆς καὶ ἀμφιδρότη.

9) Εἶναι ἡ διατάραξις τῶν φρενῶν, ἥτις προήλθεν ἐκ τῆς πληξέως τοῦ θεοῦ, στίχ. 791.

10) Ἀόριστος 6', οὗ ὁ μὲν ἐνεστώς ἄχρηστος, ὁ δὲ παρακείμενος τέθηπα. Μείνας ἔκθαμβος.

11) Οὐχὶ ὀρθῶς ὁ Ζηνόδοτος ἔγραψε, σ'χεδὸν οὕτως Δάρδανος ἀνῆρ· διότι ὁ Πάτροκλος ἐτρώθη ἐκ βολῆς, ὡς γίνεται ὁλόν ἐν στίχ. 812.

12) Ὁ Εὐφορβος ὡς Πανθοίδης ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Πολυδάμαντος.

13) Ἦτο ὑπέρτερος τῶν συνηλικιωτῶν. Τὸ πρόσωπον τοῦ Εὐφόρβου ἐξαίρεται, ἵνα μὴ φαίνεται, ὅτι ὑπὸ τοῦ τυχόντος ἐτρώθη. Ὁρθῶς δὲ λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «Τὸ ἐγκώμιον οὖν τοῦ Εὐφόρβου τῆς Πατρόκλου ἀρετῆς ἐστὶν αὐξήσις».

ἔγχεϊ θ' ἵπποσύνῃ τε, πόδεσσί τε καρπαλίμοισιν·
καὶ γὰρ δὴ τότε φῶτας εἵκοσι βῆσεν¹ ἀφ' ἵππων, 810
πρῶτ' ἐλθὼν σὺν ὄχεσφι², διδασκόμενος³ πολέμοιο·
ὅς τοι πρῶτος ἐφῆκε βέλος, Πατρόκλεις ἵππευ,
οὐδὲ δάμασς⁴. ὁ μὲν αὖτις ἀνέδραμε, μίκτο δ' ὁμίλῳ,
ἐκ χροὸς ἀρπάξας δόρυ⁵ μείλινον, οὐδ' ὑπέμεινε
Πάτροκλον, γυμνόν⁶ περ ἐόντ', ἐν *δηϊοτῆτι. 815
Πάτροκλος δὲ θεοῦ πληγῇ καὶ δουρὶ δαμασθεὶς
ἄψ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων.

Ἐκτωρ δ' ὡς εἶδεν Πατροκλῆα μεγάλθυμον
ἄψ' ἀναχαζόμενον, βεβλημένον⁷ ὀξείῃ χαλκῷ,
ἀγχίμολόν⁸ ῥά οἱ ἦλθε κατὰ στίχας, οὗτα δὲ δουρὶ 820
νεύατον ἐς κενεῶνα⁹, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε.
δοῦπησεν δὲ πεσών, μέγα δ' ἤκαχε λαὸν¹⁰ Ἀχαιῶν.
ὡς δ' ὅτε σὺν ἀκάμαντα¹¹ λέων ἐδιήσατο χάρμη,

1) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «ἡ ἀντί τοῦ ἀνελὼν κατέρριψεν ἢ ἀντί ἐκ τῶν ὀχημάτων ἀνέτρεψε».

2) Κατὰ τὸν Αἰεῖς ἐνταῦθα περὶ τὸν τόνο τῆς προτάσεως. Μετὰ ὀχηματος νῦν τὸ πρῶτον ἦλθεν εἰς τὴν μάχην.

3) Αἰτιολογεῖ τὴν προηγουμένην μετοχὴν· διότι ἐμάθανε τὰ τοῦ πολέμου. Τὸ διδασκόμενος συνετάχθη πρὸς γενικὴν κατ' ἀναλογίαν τοῦ εἰδώς. Παραπλήσιον εἶναι τὸ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Ροδ. II, 278 «κύνας δεδαημένοι ἄγρης».

4) Ἐνταῦθα σημαίνει, δὲν ἐπληξε καιρίαν πληγὴν μετ' ὀλίγον δὲ διὰ τοῦ δαμασθεὶς δηλοῖ πληγὴν γέ·ς. Ὁ μὲν εἶναι ὁ Εὐφροβος.

5) Τὸ δόρυ εἶναι τοῦ Εὐφροβου.

6) Στερούμενον ὅπλων, ἀοπλον.

7) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό, ὡς βεβλημένος ἀνεχάζετο.

8) Ἐκ τοῦ ἄγχι καὶ μολεῖν ἦλθε πλησίον εἰς αὐτόν, ἐπλησίασεν. Κατὰ τὸν Düntzer ἐνταῦθα ὑποτίθεται, ὅτι ὁ Ἐκτωρ ἦτο μακρὰν τοῦ Πατρόκλου, ὅπερ ἀπίθανον, ὡς ἀπίθανον εἶναι, ὅτι οὐδεὶς τῶν Ἀχαιῶν ἦλθε πρὸς βοήθειαν τοῦ κινδυνεύοντος.

9) Εἶναι ὁ λαγών, τὸ μεταξὺ τοῦ ἰσχύου καὶ τῶν πλευρῶν μαλακὸν μέρος.

10) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Διὰ τὴν Πατρόκλου ἀρετὴν, διὰ τὸ Ἀχιλλέως ἐπ' αὐτῷ πένθος, διὰ τὴν προσδοκωμένην τροπὴν, διὰ τὸ μηδεμίαν φθάσαι ἀποδοῦναι χάριν ὡς εὐεργέτη».

11) Ἀκάματον, ἀκούραστον. Τὸ

ὦ τ' ὄρεος κορυφῇσι μέγα φρονέοντε μάχεσθον
 πίδακος¹ ἀμφ' ὀλίγης· ἐθέλουσι δὲ πείμεν ἄμφω· 825
 πολλά δέ τ' ἀσθμαίνοντα λέων ἐδάμασσε βίηφιν·
 ὡς πολέας πεφνόντα² Μενoitίου ἀλκιμον υἱόν
 Ἐκτωρ Πριαμίδης σχεδὸν ἔγχει θυμὸν ἀπηύρα,
 καὶ οἱ ἐπευχόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Πάτροκλ', ἥ που ἔφησθα πόλιν κεραϊζέμεν³ ἀμήν, 830
 Τρωιάδας δὲ γυναῖκας, ἐλεύθερον ἤμαρ ἀπούρας,
 ἄξειν ἐν νήεσσι φίλην ἔς πατρίδα γαῖαν,
 νήπιε· τῶν δέ⁴ πρόσθ' Ἐκτορος ὠκείες ἵπποι
 ποσσὶν ὀρωρέχονται⁵ πολεμίζειν· ἔγχει δ' αὐτὸς
 Τρωσὶ φιλοπτολέμοισι μεταπρέπω, ὃ σφιν ἀμύνω. 835
 ἤμαρ ἀναγκαῖον⁶· σὲ δέ τ' ἐνθάδε γυῖpes ἔδονται.
 ἂ δεῖλ', οὐδέ' τοι ἐσθλὸς ἐὼν χραίσμησεν Ἀχιλλεύς,

ἐπιθετον ἀποδίδεται εἰς τὸν ἥλιον καὶ
 τὸν Σπερχειόν.

1) Ἡ λέξις εἶναι συγγενῆς τῇ πι-
 δάω=πηγάω καὶ σημαίνει τὴν πηγὴν.
 Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν θ, 267 ἡ ἀμφὶ
 συντάσσεται πρὸς γενικήν. Διὰ τοῦτο
 ὁ Düntzer καὶ ὁ Nitzsch θεωροῦσιν
 ὑποπτον τὸν στίχον. Ἐν ἀφθόνως
 ῥέοντι ὕδατι ὁ σῦς δὲν ἠδύνατο νὰ
 ἀγωνισθῇ πρὸς λέοντα. Ἐν βραχεῖα
 ὅμως πίδακι διὰ τὴν μεγάλην δίψαν
 δύναται νὰ ἀποθρασυνθῇ οὗτος κατὰ
 τοῦ εἰρημένου θηρίου. Ἄθλον τοῦ
 ἀγῶνος πρόκειται τὸ ποτόν.

2) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραφε
 πέφνοντα, ὁ δὲ Τυραννίων πε-
 φνόντα, οὗ ἡ γραφὴ δικαίως ἐκράτησε
 παρὰ τοῖς νεωτέροις ἐκδοταῖς. Ἐπειδὴ
 δὲν εἶναι ἐνεστώς, ἀλλ' ἀόριστος, πρέ-
 πει νὰ τονισθῇ πεφνόντα, ὡς λαβόντα.

3) Μετὰ τὸ ἔφησθα περιεμένομεν

τὸ ἀπαρέμφατον κατὰ μέλλοντα χρό-
 νον, ὡς καὶ τὸ ἄξειν. Ὅντως ὁ Bek-
 ker καὶ ὁ Nauck, οἷς πολλοὶ ἐκδο-
 ται ἀκολουθοῦσιν, οὕτω γράφουσιν.
 Ἄλλ' ὁ La Roche διατηρεῖ τὸν ἐ-
 νεστώτα, διότι μετὰ τὸ φημι ἐν τῇ
 σημασίᾳ τοῦ ἔχειν κατὰ νοῦν ἀκο-
 λουθεῖ ἐνεστώς, ὡς ἐν Υ', 348. K,
 35 καὶ 562. Τὸ ἀμός εἶναι θωρικὸς
 τύπος ἰσοδύναμος τὸ ἡμέτερος.

4) Κατὰ τὸν Düntzer αἰτιολογεῖ
 τὸ νήπιε. Ὅρα τὸ ἀλαζονικὸν ἦθος
 τοῦ Ἐκτορος.

5) Παθητικὸς παρακείμενος, ἔχων
 σημασίαν μέσην, τοῦ ὀρέγω. Ὁ
 Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Ὀρμῶνται ἢ
 ἐκτέτανται», δηλ. τρέχουσι μὲ ἐκτε-
 ταμένους τοὺς πόδας.

6) Εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς ἀνάγκης,
 τῆς δουλείας.

7) Αἰτιολογεῖ τὴν προσφώνησιν.

ὅς πού τοι μάλα πολλὰ μένων ἐπετέλλετ' ἰόντι·
 'μή' μοι πρὶν ἰέναι, Πατρόκλεις ἱπποκέλευθε,
 νῆας ἔπι γλαφυράς, πρὶν Ἑκτορος ἀνδροφόνοιο 840
 αἵματόεντα χιτῶνα περὶ στήθεσσι δαΐξαι.'

ὥς πού² σε προσέφη, σοὶ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθε. «

Τὸν δ' ὀλιγοδρανέων προσέφη, Πατρόκλεις ἱππεῦ·
 » Ἦδη νῦν, Ἑκτορ, μεγάλ' εὖχεο· σοὶ γὰρ ἔδωκε
 νίκην Ζεὺς³ Κρονίδης καὶ Ἀπόλλων, οἳ μ' ἐδάμασσαν 845
 ῥηϊδίως· αὐτοὶ γὰρ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἔλοντο.
 τοιοῦτοι⁴ δ' εἶπερ μοι ἐείκοσιν ἀντεβόλησαν,
 πάντες κ' αὐτόθι⁵ ὄλοντο ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.
 ἀλλὰ με μοῖρ' ὅλοη καὶ Λητοῦς ἔκτανεν⁶ υἱός,
 ἀνδρῶν δ' Εὐφορβος· σὺ δέ με τρίτος⁷ ἐξεναρῖζεις· 850
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 οὐ θην οὐδ' αὐτὸς δηρὸν βέη⁸, ἀλλὰ τοι ἦδη
 ἄγχι παρέστηκεν θάνατος⁹ καὶ μοῖρα κραταιή,

1) Πρὸς εἰρωνεῖαν ὁ Ἑκτωρ μεινύεται τοὺς λόγους, οὓς ἡδύνατο νὰ εἴπῃ ὁ Ἀχιλλεὺς τῷ Πατρόκλῳ, ὅτε αὐτὸν ἐξέπεμπεν.

2) Ὡς νομίζω.

3) Κυρίως μόνον ὁ Ἀπόλλων ἀφείλε τὴν πανοπλίαν τοῦ Πατρόκλου, ἀλλ' οὗτος οὐδὲν ἡδύνατο νὰ πράξῃ ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ Διός. Ὅρα P, 177.

4) Ἐννοεῖται τό, οἷος σύ ἐσσι. Ὁ Πάτροκλος δεικνύει γενναῖον ἦθος, ὡς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής· αὐτοῦ γὰρ κατεπλάγη τὸν θάνατον, οὐ τὸ βάθος τῶν ἀλγηδύνων, οὐ τὴν ἐριμίαν τοῦ βοηθηθέντος, ἀλλ' ἔτι μεστός ἐστι φρουράματος καὶ ἐρεθίζει μάλλον

ἢ ἱκετεύει, ἀντιποιοῦμενος τῆς νίκης καὶ τελευτῶν.

5) Ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὅπου ἐγὼ ἔπεσα.

6) Δηλαδὴ ἐγένετο αἷτιος τοῦ θανάτου.

7) Ἐπειδὴ ἡ μοῖρα καὶ ὁ Ἀπόλλων θεωροῦνται ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς θείας δυνάμεως, ὁ Ἑκτωρ λογίζεται ὡς τρίτος. Μετεχειρίσθη τὸν ἐνεσιῶτα ἐξεναρῖζεις, διότι ὁ θάνατος ἔτι δὲν ἐτελείωσεν.

8) Οὐδὲ σὺ αὐτὸς βεβαίως μακρὸν χρόνον θάξῃς. Περὶ τοῦ ῥήματος ἰδὲ εἰς O, 194.

9) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχεν ἡ πίστις, ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ ἀποθάνωσιν εἶχον μαντικὴν δύναμιν. Ἀρτέ-

χερσὶ δαμέντ¹ Ἀχιλῆος ἀμύμονος Αἰακίδαο. «

᾽Ως ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε· 855
 ψυχὴ δ' ἐκ ρεθέων² πταμένη Ἀἰδόσδε βεβήκει,
 ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ³ ἀνδροτῆτα καὶ ἦβην.
 τὸν καὶ τεθνηῶτα προσηύδα φαίδιμος Ἔκτωρ·

» Πατρόκλεις⁴, τί νύ μοι μαντεύεαι αἰπὺν⁵ ὄλεθρον;
 τίς δ' οἶδ' εἴ κ' Ἀχιλεὺς, Θέτιδος παῖς ἠυκόμοιο, 860
 φθῆη⁶ ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπείς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι; «

᾽Ως ἄρα φωνήσας δόρυ χάλκεον ἐξ ὤτειλῃς

μὴν ὁ Μιλήσιος ἐν τῷ περὶ ὀνείρων
 ἔλεγεν· «ὅταν ἀθροισθῇ ἡ ψυχὴ ἐξ ὅ-
 λου τοῦ σώματος πρὸς τὸ ἐκκριθῆ-
 ναι, μαντικωτάτῃ γίνεται». Πλάτ. ἐν
 Ἀπολογ. 391 «καὶ γὰρ εἰμι ἦδη ἐν-
 ταῦθα, ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρωποι χρη-
 σιμωδοῦσιν, ὅταν μέλλουσιν ἀποθανεῖ-
 σθαι», Cicero, de Divinatione I, 30 «idque facilius avenit, appropin-
 quante morte ut animi futura aug-
 gorentur». Καὶ ὁ Ἔκτωρ θνήσκων
 προλέγει τῷ Ἀχιλλεῖ θάνατον ἐν X, 358.

¹) Τὸ πλήρες κατὰ τὴν προηγου-
 μένην δοτικὴν εἶναι δαμέντι.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Πάν-
 τα τὰ μέλη βέβηθ' Ὀμηρος προσάγο-
 ρεῖ. Οἱ δὲ Αἰολεῖς μόνον τὸ πρῶ-
 σπον».

³) Αἰτιολογεῖ τὸ γοόωσα. Τὰ
 πλεῖστα καὶ ἄριστα χειρόγραφα ἔχου-
 σιν ἀνδροτῆτα, ὀλίγα ἀνδρο-
 τῆτα, καὶ ἀνδροτῆτα. Τὴν ὑπὸ τῶν
 χειρογράφων στηριζομένην γραφὴν
 (ἀνδροτῆτα) ἐδέξαντο μεγάλοι κριτι-
 κοί, ὡς ὁ La Roche, ὁ Hoffmann
 καὶ ὁ Ameis. Ἀλλ' ἡ γραφὴ αὕτη

παρέχει μεγάλην δυσκολίαν, ὅτι τὴν
 πρώτην συλλαβὴν ἔχει βραχείαν, ἐν
 ᾧ ἔπονται τρεῖς σύμφωνοι. Καὶ ὅμως
 ταύτην ἐδέχτο καὶ ὁ Ἀρίσταρχος,
 ὅστις κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἐξήγει·
 «ἀνδροτῆτα δὲ οὐ τὴν ἀνδρείαν, ἀλλὰ
 τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν ἀνδρὸς φύσιν·
 ἀνδρείαν γὰρ οὐ καταλείπτει, ἀρετὴν
 οὖσαν ἰδίαν». Ἀνδρὸς δὲ σημαίνει
 τὴν ὀριμότητα, τὴν ἀκμὴν. Ἐπειδὴ
 τῷ Bekker δὲν ἤρεσαν αἱ γραφαὶ αὐ-
 ται, ἔπλασε τὴν λέξιν ἀρετῆτα = ἀρε-
 τήν, ὡς βιοτῆς = βιοτὴ καὶ πινυτῆς
 = πινυτή. Τὴν παράδοξον ταύτην εἰ-
 κασίαν ὁ Koch εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἐκ-
 δοσιν αὐτοῦ.

⁴) Ὁ Ἔκτωρ δὲν πείθεται εἰς τὸ
 μάντευμα τοῦ Πατρόκλου. Εἶναι αὐ-
 τὸς ἐκεῖνος ὁ ἥρωις, ὅστις ἐν M, 243
 εἶπεν· αἰεὶς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι
 περὶ πάτρης·.

⁵) Εἶναι ὁ αἰφνίδιος, ὁ ταχύς ὄ-
 λεθρος. Τοῦτο λέγεται ἐν σχέσει πρὸς
 τὴν φράσιν τοῦ Πατρόκλου· «ἦδη ἄγ-
 χι παρέστηκεν θάνατος».

⁶) Ἀνάλογον εἶναι τὸ στή ἐν E
 598. Ἡ δὲ φράσις δουρὶ τυπείς

εἵρυσσε, λάξ προσβάς, τὸν δ' ὕπτιον ὥσ' ἀπὸ δουρός.
 αὐτίκα δὲ ξὺν δουρὶ μετ' Αὐτομέδοντα βεβήκει,
 ἀντίθεον θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο· 865
 ἔστο γὰρ βαλέειν· τὸν δ' ἔκφερον ὠκέες ἵπποι
 ἄμβροτοι, οὓς Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.

ἔχει τι ἀγέρωχον· διότι ὁ Ἑκτωρ γύθεν διὰ τοῦ θύρατος. Ἀντὶ τοῦ
 δὲν λέγει, ὅτι θέλει βάλει αὐτὸν πόρ- τυπεῖς ὁ Nauck εἰκάζει δαμείς.
 ρωθεν, ἀλλ' ὅτι θέλει τύψει αὐτὸν ἐγ-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ ΡΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Περὶ τοῦ Πατρόκλου σώματος κρατερὰ συνίσταται μάχη, καθ' ἣν καὶ Εὐφορβος ἀναιρεῖται ὑπὸ Μενελάου, Ἔκτωρ δὲ τὴν Ἀχιλλέως ἐνδύεται πανοπλίαν καὶ ἀνθίσταται τοῖς Ἑλλήσιν. Οἱ δὲ περὶ Μενέλαον Ἀντίλοχον διαπέμπονται πρὸς Ἀχιλλέα, τὸν Πατρόκλου θάνατον ἀγγέλλοντα. Ὑποδύντες δὲ καὶ ἀράμενοι τὸ σῶμα τοῖς ὤμοις φέρουσιν· οἱ δὲ ἄραντες προμαχοῦσι καὶ ἀπείργουσι τοὺς πολεμίους.

ΙΔΙΑΔΟΣ Ρ.

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΑ¹.

Οὐδ' ἔλαθ'¹² Ἀτρεός υἱόν, ἀρητίφιλον Μενέλαον,

¹) Ἀφ' οὗ ὁ Πάτροκλος φονεύ-
θη, οἱ μὲν Τρῶες ἔπρεπε νὰ πειρα-
θῶσι κατὰ τὸ ἔθος τοῦ ἡρωϊκοῦ αἰῶ-
νος. ὅπως τὰ ὅπλα καὶ τὸ ἄρμα ἀ-
φαιρέσωσιν, οἱ δὲ Ἀχαιοί, ὅπως σώ-
σωσι πάντα ταῦτα μετὰ τῆς τιμῆς
τοῦ πεσόντος. Ἐν τῇ Ἰλιάδι δὲν ὑ-
πάρχει ἥρωας, ὅστις φονευθεὶς δὲν ἡ-
γεῖρε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον αἵμα-
τηράν μάχην. Ἄν ὁ ποιητὴς ἡδύνατο
νὰ σιωπήσῃ περὶ τοῦ Πατρόκλου, τοῦ
φιλάτου ἐταίρου τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ
εὐεργέτου καὶ σωτήρος τῶν Ἀχαιῶν
καὶ πρὸς ὃν αὐτὸς ὁ Ὀμηρος δει-
κνύει ἰδιαιτέραν συμπάθειαν, ἦτο δυ-
νατὸν νὰ λείπῃ ἐκ τοῦ ἔπους ἥδε ἡ
βραψυδία. Ἀλλὰ τίνες ἄρ' αὖτε ἐδικαι-
οῦντο νὰ συλήσωσι τὸν φονευθέντα;
Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀπόλλων δὲν εἶχεν ἀνάγ-
κην λαφύρων, ὁ Εὐφορβος, ὅστις τὸ
πρῶτον ἔτρωσε τὸν Πάτροκλον, καὶ
ὁ Ἔκτωρ ὁ τοῦτον φονεύσας, ὑπὲρ
πάντας εἶχον ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν βαρυ-
τίμων ἄθλων. Ὀντως ὁ μὲν Ἔκτωρ
ἐν τῷ τέλει τῆς ἡγουμένης βραψυδίας
τρέπεται πρὸς τοὺς θεοὺς τοῦ Ἀχιλ-
λέως ἱππους, ὁ δὲ Εὐφορβος ἐν τῇδε
πειρᾶται νὰ λάθῃ τὸ κλέος, ὅτι ἐγέν-
ετο κύριος τῆς πανοπλίας τοῦ Αἰα-
κίδου, στίχ. 13. Κατὰ τούτου ἐπεξ-

έρχονται δύο ἥρωες, ὁ Μενέλαος καὶ
ὁ Τελαμώνιος Αἴας, ἐκείνος μὲν ὡς
ἔχων συνειδήσιν, ὅτι ὁ Πάτροκλος
κεῖται χάριν τῆς τιμῆς αὐτοῦ, (στίχ.
92), ὁ δὲ Αἴας ὡς ὁ φοβερώτατος τοῦ
Ἑκτορος ἀνταγωνιστής. Πρὸς τού-
τοις ἔπρεπε νὰ ἀγγελοῖ τῷ Ἀχιλλεῖ
ὁ θάνατος τοῦ Πατρόκλου, ὅπερ ὄν-
τως γίνεται διὰ τοῦ Ἀντιλόχου, ἐν
στίχ. 685. Οὕτως ἐν τῇδε τῇ βραψυ-
δίᾳ συμβαίνουσιν, ὅσα ἐξ αὐτῆς τῆς
φύσεως τῶν πραγμάτων ἐπεβάλλοντο.
Παράβαλλ. ἱστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπῶν
σελ. 284. Βεβαίως ἡ κριτικὴ καὶ ἐν-
ταῦθα εὐρίσκει ἀντιφάσεις, ἀλλ' αὖ-
ται καὶ σπουδαῖαι ἂν ἦσαν, δὲν ἡδύ-
ναντο νὰ διασπᾶσιν τοὺς μεγάλους
δεσμούς τοὺς συνδέοντας τὸ ἔπος.
Κατ' ἐξοχὴν οἱ κριτικοὶ προσκρούου-
σιν ἐν στίχ. 122, ἐνθα ὁ Μενέλαος
λέγει τῷ Αἴαντι, ὅτι τὰ ὅπλα τοῦ
Πατρόκλου κατέχει ὁ Ἔκτωρ, ἐν ᾧ
ἐν στίχ. 13 ἐκείντο ἔτι παρὰ τῷ νε-
κρῷ ὅτε δ' ὁ Μενέλαος κατέλιπε τὸ
πτῶμα, ὁ Ἔκτωρ δὲν ἦτο ἔτι κύριος
τῶν ὅπλων. Κατὰ τοὺς κριτικούς ἂν
ὁ ποιητὴς προϋπέθετεν, ὅτι ὁ Πρια-
μίδης ἐν τῷ μεταξὺ κατέλαβεν ἥδη
τὰ ὅπλα, μένει ἀκατάληπτον, ὅτι ὁ
αὐτὸς δὲν προϋπέθεσεν, ὅτι καὶ τὸ

Πάτροκλος Τρώεσσι¹ δαμείς ἐν δηιοτήτι.
 βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἶθοπι χαλκῷ,
 ἀμφί² δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖν' ὥς τις περὶ πόρτακι³ μήτηρ
 πρωτοτόκος⁴ κινυρή, οὐ πρὶν εἰδυῖα τόκοιο· 5
 ὥς περὶ Πατρόκλῳ βαῖνε ξανθὸς Μενέλαος.
 πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' εἴσῃν,
 τὸν κτάμεναι μεμαῶς, ὅστις τοῦ γ⁵ ἀντίος ἔλθοι.
 οὐδ' ἄρα Πάνθου υἱὸς⁶ εὐμμελὴς ἀμέλῃσιν
 Πατρόκλοιον πεσόντος ἀμύμονος· ἄγχι δ' ἄρ' αὐτοῦ 10
 ἔστη, καὶ προσέειπεν ἀρηίφιλον Μενέλαον·
 » Ἀτρεΐδῃ Μενέλαε, διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,

πτῶμα εἴλυσεν. Πρὸς ταῦτα ἡδύνατο τις νὰ ἀποκριθῇ, ὅτι ἡ μία προὔποθεσις δὲν ἔλκει ἀναγκαίως καὶ τὴν ἑτέραν· διότι ἡ σύλλησις τῶν ὅπλων πάντως ἦτο εὐκολωτέρα τῆς ἔλξεως τοῦ σώματος. "Οτι τοιοῦτον δύναται νὰ νοηθῇ, γίνεται δῆλον ἐκ τούτου, ὅτι οἱ περὶ τὸν Πάτροκλον ἐγένοντο μὲν κύριοι τῆς πανοπλίας τοῦ Σαρπηδόνης ἐν Π, 664, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ πτώματος αὐτοῦ.

2) Ἡ ἀρχὴ τῆσδε τῆς βραψφδίας εἶναι ὁμοιοσχημίων τῇ τῆς Ξ. διότι καὶ ἐκεῖ ὁ ποιητὴς ἄρχεται ἐκ τῆς φράσεως. Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχή.

1) Ὁ Εὐφορδὸς ἦτο Δάρδανος Π, 803, ἀλλ' ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα λέγει γενικῶς.

2) Τὴν ἀμφὶ καὶ τὴν περὶ μεταχειρίζεται ὡς συνωνύμους.

3) Εὐρήται πόρις, πόρις καὶ πόρταξ καὶ σημαίνει τὴν δάμαλιν ὡς λέγει ὁ Ἡσύχιος· ἀπόρτις, δάμαλις, ἡ νέα βοῦς. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον

τὸ πόρταξ εἶναι ὑποκοριστικόν, οἷα τὰ λείμαξ, μείραξ, μύλαξ, λίθαξ, πίδαξ, καὶ πλούταξ. Ὁ Döderlein θεωρεῖ τὴν λέξιν συγγενῇ τῇ πορίζειν, οὗ ἡ ῥίζα καὶ ἐν τῷ λατινικῷ portare. Κατὰ δὲ τὴν γνώμην τοῦ ἐτυμολόγου τὸ πορίζειν ἐν προσηγορικῇ χρόνις εἶχε τὴν σημασίαν τοῦ parēre = γεννᾶν. Ἐκ τοῦ ἡγουμένου βαίνει κατὰ ζεύγμα ἐννοεῖται τὸ θέε.

4) Τὸ μὲν πρωτοτόκος ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν (ἡ πρῶτον γενήσασα), τὸ δὲ πρωτότοκος παθητικὴν (ἡ πρῶτον τεχθεῖσα). Κινυρὸς σημαίνει κλαυθυμρίζων. Ἡ πρωτοτόκος βοῦς εἰκονίζεται κλαυθυμρίζουσα, διότι δὲν δύναται νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ὑπὸ ἀρπακτικοῦ θηρίου ἀπειλούμενον μόσχον αὐτῆς, ὡς λέγει ὁ La Roche.

5) Δὲν ἐννοεῖ τοῦ Μενελάου, ἀλλὰ τοῦ Πατρόκλου.

6) Ἐῖναι ὁ Εὐφορδός. Τὸ εὐμμελής ἡμέλῃσιν λέγεται παρήχησις.

χάζεο, λείπε δὲ νεκρόν, ἕα δ' ἔναρα βροτόεντα¹.
 οὐ γάρ τις πρότερος² Τρώων κλειτῶν τ' ἐπικούρων
 Πάτροκλον βάλε δουρὶ κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην· 15
 τῷ με ἕα κλέος ἐσθλὸν ἐνὶ Τρώεσσιν ἀρέσθαι,
 μή³ σε βάλλω, ἀπὸ δὲ μελιηδέα θυμὸν ἔλωμαι. «

Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενέλαος·
 »Ζεῦ πάτερ, οὐ μὲν καλὸν ὑπέρβιον⁴ εὐχετάσθαι.
 οὔτ' οὖν παρδάλιος τόσσον μένος⁵ οὔτε λέοντος 20
 οὔτε συὸς κάπρου⁶ ὀλοόφρονος, οὗ τε μέγιστος
 θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι περὶ σθένει βλεμεαίνει⁷,
 ὅσσον Πάνθου υἱὲς εὐμμελῖαι⁸ φρονέουσιν.
 οὐδὲ μὲν οὐδὲ βίη Ὑπερήνορος⁹ ἵπποδάμοιο
 ἥς ἦδ' ἔσθ' ἀπόνθη¹⁰, ὅτε μ' ὦνατο¹¹ καὶ μ' ὑπέμεινε, 25
 καὶ μ' ἔφατ' ἐν Δαναοῖσιν ἐλέγχιστον πολεμιστὴν

¹) Οἱ ἀρχαῖοι ἐρμηνευταὶ παρετήρησαν τὴν βραχυλογία τοῦ στίχου.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ πρῶτος· διότι ἡ σύγκρισις δὲν γίνεται πρὸς ἕνα. Ἐνοεῖται ἡ γενικὴ ἐμοῦ.

³) Ἡ ἀπειλὴ κεῖται ὡς αἰτιολογία τῆς προηγουμένης προτάσεως.

⁴) Ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπερμέτρως.

⁵) Μένος ἐνταῦθα εἶναι ὁ θυμὸς, ἡ ὁρμή.

⁶) Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· ἀκαλῶς ἐμνήσθη συὸς οὐ θηλείας, ἀλλὰ κάπρου, αὐτὸς γὰρ μάλιστα καὶ ὀλοόφρων καὶ μεγάλθυμος.

⁷) Ρίπτει βλέμμα θρασύ, ἐπαίρεται. Κατὰ τὸν Döderlein τὸ ῥῆμα παρήχθη ἐκ τοῦ βλέμμα, οὗ τὸ δεύτερον μ' ἐπάπη εἰς φωνήν, δηλ. τὸ βλεμεαίνειν ἐκ τοῦ βλεμμαίνειν, ὡς τὸ στερεὸς ἐγένετο ἐκ τοῦ στερρός

(τέρσω) καὶ τὸ βορέης ἐκ τοῦ βορράς. Ἡ ἐτυμολογία αὕτη δὲν εἶναι ἀπίθανος.

⁸) Οὗτοι εἶναι ὁ Εὐφορβος, ὁ Πολυδάμας καὶ ὁ Ὑπερήνωρ.

⁹) Ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Μενελάου ἐν Ε, 516. Παρατηρήθη ὁμοίως, ὅτι ἐκεῖ ὁ Ὑπερήνωρ δὲν εἶπεν, ὅσα ἐνταῦθα λέγονται. Ἀλλὰ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐκεῖ ἐδήλωσε τὸν θάνατον βραχυλογικῶς.

¹⁰) Μέσος ἀόριστος 6' τοῦ ἀπονίνῃμι, δὲν ὠφελήθη ἐκ τῆς νεότητός του.

¹¹) Ὠνεΐδισεν, ὕδρισεν. Εἶναι μέσος ἀόριστος 4' τοῦ ὄνομαι. Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ τὸν ὦνατο, ἀλλαχοῦ δὲ ὠνόσατο, ὅπερ καὶ ἐνταῦθα εἰκάζει ὁ Van Herwerden γράφων ὠνόσατ' ἢ δ' ὑπέμεινε ν.

ἔμμεναι· οὐδέ ἔφημι πόδεσσί γε¹ ὅσι κίοντα
 εὐφρῆναι ἄλοχόν τε φίλην κεδνούς τε τοκῆας.
 ὥς θην² καὶ σὸν ἐγὼ λύσω μένος, εἴ κέ μευ ἄντα
 στήης· ἀλλὰ σ' ἔγω γ' ἀναχωρήσαντα κελεύω 30
 ἐς πληθύν³ ἰέναι, μηδ' ἀντίος ἵστασ' ἐμεῖο,
 πρὶν τι κακὸν παθέειν· ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω⁴. «
 Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ πείθεν· ἀμειβόμενος δὲ προσηύδα·
 »Νῦν μὲν δῆ, Μενέλαε διοτρεφές, ἧ μάλα τίσεις⁵
 γνωτὸν ἐμόν, τὸν ἔπεφνες, ἐπευχόμενος⁶ δ' ἄγορεύεις, 35
 χήρωςας δὲ γυναῖκα μυχῶ θαλάμοιο νέοιο⁸,
 ἄρητὸν⁹ δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας.

1) Τὸ γὰρ μετὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας ἐξάγει τὸ πόδεσσι, δηλ. τουλάχιστον οὐχὶ μετὰ τὰ ἴδια του τὰ πόδια, ἀλλ' ἵσως κομιζόμενος ὑπὸ τῶν φίλων· τοῦτο λέγει ἱρωνικῶς.

2) Εἰκασία μετὰ σαρκασμοῦ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν. «Φασὶ Πυθαγόραν ἐν τῷ κατὰ Ἄργος Ἡρακλῶ ἀσπίδα χαλκὴν θεασάμενον εἰπεῖν ὡς ταύτην φορῶν ἀνήρηται ὑπὸ Μενελάου, ὃν Εὐφορβος· στρέψαντας δὲ Ἄργεῖους τὴν ἀσπίδα ἰδεῖν ἐπίγραμμα Εὐφορβου». Ἰδὲ καὶ Διογένης. Λαέρτ. VIII, 1, 4 καὶ Ὀβίδ. ἐν Μεταμορφ. XV, 160. Ἄπορον, διὰ τὶ ὁ τερατευόμενος φιλόσοφος ἐξελέξατο τὸν Εὐφορβον· εἰκάζομεν ὅμως, ὅτι διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἐν στίχ. 51 περιγραφόμενον κάλλος ἐγένετο ἡ προτίμησις.

3) Τοῦτο λέγει μετὰ περιφρονήσεως· διότι ὁ Εὐφορβος ἀνήκει εἰς τοὺς ἀριστεῖς καὶ τοὺς προμάχους.

4) Εἶναι παροιμία κατὰ διαφόρους τρόπους ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διατυπω-

θεῖσα, Ἡσίοδ. ἐν Ἑργ. 246 ἀπαθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω», Πλάτ. ἐν Συμποσ. 222, Β. ἀπὸ τῶν ἡμετέρων παθημάτων γνόντα εὐλατῆθηναι, καὶ μὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, ὥσπερ νήπιον, παθόντα γινώσκειν. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν Προμηθεὺς θεωρεῖτο φρόνιμος δαίμων, ὁ δὲ Ἐπιμηθεὺς φαῦλος.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν. «Ἀντὶ τοῦ τιμωρίαν δῶσεις ὑπὲρ τοῦ ἐμοῦ γνωτοῦ, ὅ ἐστιν ἀδελφοῦ».

6) Ἐννοεῖται τὸ ἀπαρέμφατον πεφνεῖν. Ὁ ποιητής, ὡς συχνάκις, τὸ ἀναφορικὸν καταλιπὼν κατέστησε τὸν λόγον ἀνεξάρτητον.

7) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ χήρην ἐποίησας. Ἐνταῦθα μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα κυριολεκτικῶς, ἐν δὲ τῷ Ε, 642 μεταφορικῶς.

8) Ὁ Ὑπερήνωρ εἶχε πρὸ ὀλίγου νυμφευθῆ.

9) Αὕτη εἶναι ἡ συνήθης γραφή, ἀλλ' ἐν ὧν χειρογράφοις κατὰ τὴν διαθέσειν τοῦ La Roche εὐρηται ἄρρητον, ὅπερ δέχεται ὁ Ameis.

ἦ κέ σφιν¹ δειλοῖσι γόου κατάπαυμα γενοίμην,
εἴ κεν ἐγὼ κεφαλὴν τε τετὴν καὶ τεύχε' ἐνεΐκας
Πάνθῳ ἐν χεῖρεσσι βάλῳ καὶ Φρόντιδι² δῖη. 40
ἀλλ' οὐ μὰν ἔτι δηρὸν ἀπείρητος³ πόνος ἔσται
οὐδέ τ' ἀδῆριτος, ἦτ' ἀλκῆς⁴ ἦτε φόβοιο. α

Ὡς εἰπὼν οὕτωςε κατ' ἀσπίδα πάντοσ' εἴσθη·
οὐδ' ἔρρηξεν χαλκὸν, ἀνεγνάμφθη δὲ οἱ αἰχμῇ
ἀσπίδ' ἐνὶ κρατερῇ· ὁ δὲ δεύτερος ὤρνυτο χαλκῷ 45
Ἀτρείδης Μενέλαος, ἐπευξάμενος Διὶ πατρί·
ἄψ δ' ἀναχαζομένοιο κατὰ στομάχοιο θέμεθλα⁵
νύξ', ἐπὶ δ' αὐτὸς ἔρεισε⁶, βαρεῖν χεῖρι πιθήσας·
ἀντικρὺ δ' ἀπαλοῖο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκή.
δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ. 50
αἵματι οἱ δεύοντο⁷ κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι

Τὸ ἀράτον σημαίνει ἐπάρατον, μισητόν. Ἡ ἑρμηνεία αὕτη παρέχει τὴν δυσκολίαν, ὅτι τὸ ἀράομαι δὲν ἀπαντᾷ παρ' Ὀμήρῳ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ καταρῶμαι. Εὐρηται ὁμῶς τὸ ἀρή = κατάρα ἐν I, 566. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἐξηγοῦσι βλαπτικὸν ἐκ τοῦ ἀρή = βλάβη, ἀλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχει τὸ α πανταχοῦ βραχύ.

¹) Δηλαδὴ τοῖς τοκεῦσι καὶ τῇ γυναικί. Τὸ δειλοῖσι ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ δειλαίοις. Κατάπαυμα δὲ εἶναι ἡ παρηγορία.

²) Οὕτως ὠνομάζετο ἡ μήτηρ τοῦ Ὑπερήνορος. Εὐρηται καὶ ὡς ὄνομα ἀνδρός ἐν γ, 282.

³) Τὰ ἐπίθετα ἀπείρητος καὶ ἀδῆριτος ἔχουσι παθητικὴν σημασίαν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «διὰ πείρας ἐλευσόμεθα καὶ οὐ χωρὶς μάχης ἐσό-

μεθα, ὥστε ἢ ἀνδρῖσασθαι ἢ φυγεῖν».

⁴) Αἱ γενικαὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ πόνος = ἀγών, μάχη. Οὐδόλως ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν τοῦ Εὐφύροδου, ὅτι ἡδύνατο καὶ νὰ φονευθῇ.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τὸν βρόγχον οἷον τὰ ἔσχατα μέρη τοῦ λαιμοῦ».

⁶) Καὶ ὁ ἴδιος ὥθησεν.

⁷) Αἱ κόμαι ἐδρέγοντο, ἐρραντίζοντο ὑπὸ τοῦ αἵματος. Ἡ ἐπομένη φράσις εἶναι βραχυλογικὴ ἀντί, ταῖς τῶν Χαρίτων κόμαις. Ὁ Gladstone παρατηρεῖ, ὅτι ὁ ποιητὴς ἔχει ἰδιόζουσαν ἀγάπην πρὸς τὸ κάλλος. Διὰ τοῦτο τὸν θάνατον τοῦ Εὐφύροδου, ὅστις εἶναι ἐκ τῶν δευτερευόντων ἡρώων, κατ' ἐξοχὸν τρόπον ἐτίμησε καὶ δέκα τῶν καλλίστων στίχων τοῦ ἔπους ἀφιέρωσιν. Ὁ Ἀχιλλεύς, ὅς-

πλοχμοί¹ θ', οἱ χρυσῶ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφῆκωντο².
οἷον δὲ τρέφει ἔρνος³ ἀνὴρ ἐριθηλὲς ἐλαίης
χώρῳ ἐν οἰοπόλῳ⁴ δθ' ἄλις ἀναβέβρυχεν ὕδωρ,
καλὸν τηλεθάον⁵. τὸ δέ τε πνοιαί δονέουσι.

55

παντοίων ἀνέμων, καὶ τε βρύει⁶ ἀνθεὶ λευκῶ·
ἐλθὼν δ' ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ
βόθρου⁷ τ' ἐξέστρεψε καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ·
τοιοῦν Πάνθου υἱὸν εὐμμελίην Εὐφορβον
Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἐπεὶ⁸ κτάνε, τεύχε' ἐσύλα.

60

Ὡς δ' ὅτε τίς τε λέων⁹ ὀρεσίτροφος, ἀλκί πεποιθώς,
βοσκομένης ἀγέλης βοῦν ἀρπάσῃ, ἥτις ἀρίστη
τῆς δ' ἐξ αὐχέν' ἔαξε λαβὼν κρατεροῖσιν ὁδοῦσι

τις εἶναι ὁ ἀνδρείοτατος τῶν Ἀχαιῶν
εἶναι σὺναμα καὶ ὁ κάλλιστος. Ἴσως
οὐδεὶς ἄλλος ποιητῆς ἐτόλμησε τὸ
μέγιστον κάλλος μετὰ πινος σχεδὸν
ὑπερανθρώπου δυνάμειος νὰ συνενώσῃ.

1) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ πλέκω πα-
ραγομένη σημαίνει τὸν πλόκαμον.

2) Ὑπὸ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου συνε-
σφιγμένοι ἦσαν.

3) Βλαστός, φυτάνι. Τὸ δὲ ἐρι-
θηλὲς σημαίνει εὐθαλές, ἀκμαῖον.

4) Τὸ ἐπίθετον εἶναι σύνθετον ἐκ
τοῦ οἶος καὶ πέλομαι καὶ σημαί-
νει τὸν μονήρη, τὸν ἔρημον. Ὁ Σχο-
λιαστής τὸ ἀναβέβρυχεν ἐξηγεῖ·
ἀναπηγάξει, ἀναβλαστάνει, ἀναδίδο-
ται». Σημειωτέον δ', ὅτι ὁ Ζηνόδοτος
ἀνεγίνωσκεν ἀναβέβρυχεν, ὅπερ
ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ πίνεταί.

5) Τοῦ ῥήματος τηλεθάω εἶναι
εὐχρηστος μόνῃ ἡ μετοχή· εὐθαλές,
ἀνθηρόν. Εἶναι παρὰθεσις εἰς τὸ ἔρ-
νος. Τὸ δὲ δονέουσι σημαίνει σείου-
σι, κινουσιν. Οἱ κοῦφοι ἄνεμοι τρέ-

φουσι τὰ φυτὰ καὶ ἐντεῦθεν τὸ ἐπίθε-
τον ἀνεμοτρεφής ἐν Λ, 256. Ἐν τοῖς
χρόνοις τοῦ Εὐστάθιου τὰ τοιαῦτα
ἔλγον ἀνεμόδαρτα.

6) Βρίθει, εἶναι μετὸν λευκῶν
ἀνθέων (δηλ. τὸ ἔρνος).

7) Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τῷ
βάθος καὶ σημαίνει λάκκον, ἐνταῦθα
δ' ἐκείνον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν αἱ ῥίζαι
τῆς ἐλαίας. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον·
ἐπαρτετηρημένως ἐρρέθη, μετέωροι
γάρ εἰσι καὶ ἐπιπολῆς κείμεναι τῆς
ἐλαίας αἱ ῥίζαι καὶ διὰ τοῦτο εὐκατά-
στροφοι, διὸ καὶ γόρους ἐπισκάπτου-
σιν αὐταῖς.

8) Συνηθέστερον εὔρηται ἡ φρά-
σις, ἔκτανε καὶ ἐπειτα τεύχε' ἐσύλα.

9) Περὶ τῆς παραβολῆς ὁ Εὐστά-
θιος παρατηρεῖ· «ἡ παραβολὴ αὕτη
ὅλη ὅλῳ προσαρμύζει τῷ πράγματι
καί, κατὰ τοὺς παλαιούς εἰπεῖν, πάν-
τα πᾶσι παραδίδληται, τὸ πλῆθος
τῶν Τρώων ἀγέλη βοῶν, ὁ ἄριστος

πρῶτον, ἔπειτα δέ θ' αἶμα καὶ ἔγκατα πάντα λαφύσσει¹
 δῆων². ἀμφὶ δὲ τόν γε κύνες τ' ἄνδρες τε νομῆες 65
 πολλὰ μάλ' ἰύζουσιν³ ἀπόπροθεν οὐδ' ἐθέλουσιν
 ἀντίον ἐλθέμεναι· μάλα γὰρ χλωρόν⁴ δέος αἰρεῖ·
 ὥς τῶν οὐ τινι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐτόλμα
 ἀντίον ἐλθέμεναι Μενελάου κυδαλίμοιο.
 ἔνθα κε ρεῖα φέροι⁵ κλυτὰ τεύχεα Πανθοίδαο 70
 Ἀτρεΐδης, εἰ μὴ οἱ ἀγάσσατο⁶ Φοῖβος Ἀπόλλων,
 ὅς ῥά οἱ Ἔκτορ' ἐπῶρσε θεῶ ἀτάλαντον Ἀρηϊ,
 ἀνέρι εἰσάμενος, Κικόνων ἡγήτορι Μέντη⁷.
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 »Ἔκτορ, νῦν σὺ μὲν ὧδε θέεις, ἀκίχητα⁸ διώκων, 75
 ἵππους Αἰακίδαο δαΐφρονος· οἱ δ' ἀλεγεινοί⁹
 ἀνδράσι γε θνητοῖσι δαμῆμεναι ἡδ' ὀχέεσθαι¹⁰,
 ἄλλω γ' ἢ Ἀχιλλῇ¹¹, τὸν ἀθανάτη τέκε μήτηρ.

Εὐφορβος τῇ ἀρίστῃ βοῇ, ὁ κτείνας
 Μενέλαος τῇ τὸν αὐχένα τῆς βοῆς
 καρτεροῖς ὁδοῦσι κατάξαντι λένοντι, ἢ
 ἀπραξία τῶν Τρωικῶν ἀριστέων κυσὶ
 καὶ βουκόλοις, οἱ θέλοντες ἀμῦναι οὐ
 δύνανται».

¹) Καταρροφᾷ, καταπίνει.

²) Ἐνταῦθα σημαίνει σπαράσσων.

³) Φωνάζουσιν, ἢ, ὡς λέγομεν,
 χουτίζουσιν. Ἐντεῦθεν παράγεται τὸ
 ἰυγμός, καὶ ἰυγξ, ὅπερ εἶναι ὕρνεον.
 Ὅρα, ὅτι μετεχειρίσθη τὸ αὐτὸ ῥή-
 μα καὶ ἐπὶ ποιμένων καὶ ἐπὶ κυνῶν
 ἀντὶ νὰ εἴπῃ, ἄνδρες νομῆες σὺν
 κυσίν. Τὸ δὲ ἀπόπροθεν σημαίνει
 μακρόθεν.

⁴) Περὶ τῆς φράσεως ὅρα εἰς Η, 479.

⁵) Ἐνταῦθα περιέμενέ τις παρω-
 χημένον τῆς ὀριστικῆς.

⁶) Ἐφθόνησε, μετὰ φθόνου προσ-
 εἶδεν.

⁷) Ἐπειδὴ ἐν Β, 846 ὁ ἡγεμὼν
 τῶν Κικόνων λέγεται Εὐφρημος, πρέ-
 πει νὰ δεχθῶμεν ἢ ὅτι οὗτος ἦτο
 ὑπαρχηγός ἢ ὅτι βραδύτερον ἦλθεν, ὡς
 λέγει ὁ Koch. Τὸ ὄνομα τοῦ Μέντου
 δὲν ἀπαντᾷ ἀλλὰ γὰρ τῆς Ἰλιάδος.
 Τούτου ἐνεκεν ὁ Bergk ἐνορᾷ ἀπαρα-
 γνώριστον ἐπίδρασιν τῆς Ὀδυσσεΐας.
 Οἱ Κίκονες ἦσαν λαὸς Θρακικός.

⁸) Σύνθετον ἐκ τοῦ α (στερητ.)
 καὶ κιχάνω· ἀνέφικτα. Τούτο εἶναι
 παροιμιώδες.

⁹) Ἡ σύνταξις εἶναι προσωπικὴ
 ἀντὶ ἀπροσώπου· εἶναι δύσκολον οὐ-
 τοι νὰ δαμασθῶσιν.

¹⁰) Ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ αὐτοῖς.

¹¹) Καὶ ὁ βουκέφαλος μόνω τῷ
 Ἀλεξάνδρῳ ἡγάπα νὰ ὑπέκλῃ.

τόφρα¹ δέ τοι Μενέλαος, ἀρήϊος Ἀτρείος υἱός,
Πατρόκλῳ περιβάς Τρώων τὸν ἄριστον ἔπεφνε, 80
Πανθοίδην Εὐφορβον, ἔπαυσε δὲ θούριδος ἀλκῆς. «

Ὡς εἰπὼν ὁ μὲν αὖτις ἔβη θεὸς ἄμ' πόνον ἀνδρῶν,
Ἔκτορα δ' αἰνὸν ἄχος πύκασε φρένας ἀμφιμελαίνας·
πάπτηνεν δ' ἄρ' ἔπειτα κατὰ στίχας, αὐτίκα δ' ἔγνω
τὸν μὲν ἀπαινύμενον κλυτὰ τεύχεα, τὸν δ' ἐπὶ γαίῃ 85
κείμενον· ἔρρει δ' αἷμα κατ' οὐταμένην ὠτειλήν².
βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἶθοπι χαλκῷ,
ὀξέα κεκληγῶς, φλογὶ εἵκελος Ἥφαιστοιο³
ἄσβέστω⁴. οὐδ' υἱὸν λάθην Ἀτρείος ὀξὺ βοήσας·
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν· 90

» ὦ μοι ἐγών, εἰ μὲν κε λίπω κάτα τεύχεα⁵ καλὰ
Πάτροκλόν θ', ὅς κεῖται ἐμῆς ἔνεκ' ἐνθάδε τιμῆς⁶,
μή⁷ τις μοι Δαναῶν νεμεσῆσεται, ὅς κεν ἰδῇται.
εἰ δέ κεν Ἔκτορι μῶνος ἐὼν καὶ Τρωσὶ μάχωμαι
αἰδεσθεῖς, μή πως με περιστήσω⁸ ἓνα πολλοί· 95
Τρῶας δ' ἐνθάδε πάντας ἄγει κορυθαίολος Ἔκτωρ.
ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
ὅππότε⁹ ἀνὴρ ἐθέλη πρὸς δαίμονα φωτὶ⁹ μάχεσθαι,

1) Ἐν τῷ μεταξύ, ἐφ' ὅσον ὁ
Ἔκτωρ εἰδῶκε τοὺς ἵππους τοῦ Ἀ-
χιλλέως.

2) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «κατὰ
τὸ ἐξ οὐτήσεως τραῦμα».

3) Ἡφαιστος ἐνταῦθα σημαίνει τὸ
πῦρ.

4) Γίνεται συνίζησις, ἐν ᾧ ὑπάρ-
χει ἄνω στιγμή.

5) Ἐννοεῖ τὰ τοῦ Πατρόκλου
ὄπλα.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἐνεκα

τῆς ἐμῆς τιμωρίας, τουτέστι τοῦ ἐμὲ
τιμωρῆσαι τοὺς Τρῶας».

7) Ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἐννοεῖται συν-
ήθως τὸ δέδοικα. Φοβοῦμαι μήπως
κανεῖς ἐκ τῶν Δαναῶν με κατηγορήσῃ.

8) Οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἀρίσταρχος,
ἐν ᾧ χειρόγραφά τινα ἔχουσι περι-
στεῖωσ', ὅπερ προτιμᾷ ὁ La Roche,
διότι τὸ ἐκτείνεται εἰς εἰ πρό τοῦ ο.

9) Τὸ ἀντίθετον εἶναι σὺν δαί-
μονι Α, 792 καὶ Ο, 403. Κατὰ τὸν
Εὐστάθιον· ἀδιά μέσου φωτός θεοφιλοῦς

ὄν¹ κε θεὸς τιμᾷ, τάχα οἱ μέγα πῆμα κυλίσθη².
 τῷ μ' οὐ τις Δαναῶν νεμεσῆσεται, ὅς κεν ἰδῇται 100
 Ἑκτορι χωρήσαντ'³, ἐπεὶ ἐκ θεόφιν⁴ πολεμίζει.
 εἰ δέ που Αἴαντός γε βοὴν ἀγαθοῖο πυθοίμην,
 ἄμφω κ' αὖτις ἰόντες⁵ ἐπιμνησάμεθα χάρμης
 καὶ πρὸς δαίμονά περ, εἴ⁶ πως ἐρυσάμεθα νεκρὸν
 Πηλεΐδῃ Ἀχιλῆϊ· κακῶν δέ κε φέρτατον⁷ εἴη. α 105
 Εἶος ὁ ταυθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
 τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον· ἤρχε δ' ἄρ' Ἑκτωρ.
 αὐτὰρ ὁ γ' ἐξοπίσω ἀνεχάζετο⁸, λείπε δὲ νεκρὸν,
 ἐντροπαλιζόμενος⁹ ὥς τε λῖς ἡϋγένειος,
 ὃν ῥα κύνες τε καὶ ἄνδρες ἀπὸ σταθμοῖο δῶνται 110
 ἔγχεσι καὶ φωνῇ· τοῦ δ' ἐν φρεσὶν¹⁰ ἄλχιμον ἦτορ
 παχνοῦται¹¹, ἀέκων δέ τ' ἔβη ἀπὸ μεσσαύλοιο¹².

δαιμονομαχεῖν, στρυφνῶς δὲ καὶ συνε-
 στραμμένως πέφρασται διὰ συντο-
 μίαν·

1) Ἀναφέρεται εἰς τὸ φωτί· ὁ-
 λόκληρος δὲ ἡ ἀναφορικὴ πρότασις
 ἐπεξηγεῖ τὸ πρὸς δαίμονα.

2) Εἶναι ἐμπειρικός ἀόριστος.

3) Σημαίνει παραχωρήσαντα, ὑ-
 ποχωρήσαντα.

4) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὀρμηθεὶς
 θεοῦ, ὅπερ ὑπάρχει ἐν θ, 499.

5) Τοῦτο λέγεται ἐν σχέσει πρὸς
 τὸ χωρήσαντα.

6) Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ πειρώ-
 μενοι.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· αὖς ἐν
 κακοῖς τοῦτ' ἂν εἴη φέρτατον τὸ βύ-
 σασθαι τὸν νεκρὸν τῷ Ἀχιλλεῖ. Κρεῖττονος τούτου δὲν ἠδύναντο νὰ
 τύχῃσι, διότι ὁ Πάτροκλος ἐφονεύθη
 καὶ ἐσυλῆθη.

8) Μετεχειρίσθη παρατατικόν,
 διότι ὁ Μενέλαος κατ' ὀλίγον ὑπε-
 χῶρει.

9) Τὸ ἐντροπαλιζεσθαι δὲν σημαί-
 νει καθ' ὅλοκληρίαν φεύγειν, ἀλλὰ
 συχνὰ μεταστρέφεσθαι, ὡς λέ-
 γει ὁ Εὐστάθιος. Κατὰ δὲ τὸν Σχο-
 λιαστήν· αὐτῷ γὰρ καὶ λέων ὑποχω-
 ρεῖ, μὴ διδοὺς τὰ νῦτα τοῖς διώκου-
 σιν, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ὑποδαίνων.

10) Εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ζώων ἀπο-
 δίδονται ἰδιότητες ἀνάλογοι ταῖς τοῦ
 ἀνθρωπίνου πνεύματος, Δ, 245 καὶ
 Π, 157.

11) Κυρίως σημαίνει συστέλλεται
 ἐκ τοῦ ψύχους, εἴτα δὲ γίνεται ἀτολ-
 μος. Καὶ ἡμεῖς ἐπὶ φόβου λέγομεν,
 ἐπάγασεν ἡ καρδιά μου.

12) Παρὰ μὲν τοῖς Ἀττικοῖς ση-
 μαίνει τὴν μέσσην θύραν τῆς αὐλῆς τὴν
 χωρίζουσαν τὴν γυναικωνίτην ἀπὸ τοῦ

ὥς ἀπὸ Πατρόκλοιο χίε ξανθὸς Μενέλαος.

στῇ δὲ μεταστρεφθεῖς, ἐπεὶ ἔκετο ἔθνος ἐταίρων,
παπταίνων Αἶαντα μέγαν, Τελαμώνιον υἱόν. 115

τὸν δὲ μάλ' αἰψ' ἐνόησε μάχης· ἐπ' ἀριστερὰ πάσης
θαρσύνονθ' ἐτάρους καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι·
θεσπέσιον¹ γάρ σφιν φόβον ἔμβαλε Φοῖβος Ἀπόλλων·
βῆ δὲ θέειν, εἴθαρ² δὲ παριστάμενος ἔπος ηὔδα·

»Αἶαν, δεῦρο, πέπον, περὶ Πατρόκλοιο θανόντος³ 120
σπεύσομεν, αἶ κε νέκυν περ Ἀχιλλῆϊ προφέρωμεν
γυμνόν⁴· ἀτὰρ τάγε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἔκτωρ.«

Ὡς ἔφατ', Αἶαντι δὲ δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε.
βῆ δὲ διὰ προμάχων, ἅμα δὲ ξανθὸς Μενέλαος.

Ἔκτωρ μὲν Πάτροκλον, ἐπεὶ κλυτὰ τεύχε' ἀπηύρα, 125
ἔλχ⁵, ἴν' ἀπ' ὤμοιιν κεφαλὴν τάμοι ὀξεί χαλκῷ,
τὸν δὲ νέκυν Τρωῆσιν ἐρυσσάμενος κυσὶ δοίη⁶.

Αἶας δ' ἐγγύθεν ἤλθε, φέρων σάκος ἡύτε πύργον⁷.

Ἔκτωρ δ' ἄψ ἐς ὅμιλον⁸ ἰὼν ἀνεχάζεθ' ἐταίρων,

ἀνδρῶνος. Ἐνταῦθα δὲ σημαίνει τὴν
ἐπαυλιν, τὸ μανδρῖ.

1) Θεσπέσιος φόβος εἶναι ὁ ὑπὸ
τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐμπίπτων.

2) Παρευθὺς, ἀμέσως, ὥς ἐν
Ε, 337.

3) Φαίνεται, ὅτι ὁ Αἶας νῦν τὸ
πρῶτον μαρτυρεῖ τὸν θάνατον τοῦ
Πατρόκλου, διότι ἡγωνίζετο πόρρω
τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἔπεσεν ὁ ἥρωας, στίχ.
116. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μενέλαος σπεύδει,
δὲν λέγει ἀκριβῶς περὶ τοῦ θανά-
του, ὥς τῷ Ἀντιλόχῳ ἐν στίχ. 685.

4) Δηλαδὴ ἄνευ τῆς πανοπλίας,
ὥς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς ἐπομένης
προτάσεως.

5) Εὐκαίρως ἐρχεται ὁ Αἶας,

διότι ὁ Ἔκτωρ ἤρξατο σύρειν τὸ
πτῶμα τοῦ Πατρόκλου.

6) Οἱ ἀρχαῖοι ἐπειρῶντο νὰ ἐξη-
γήσωσι τὴν ὁμότητα τοῦ Ἀχιλλέως
πρὸς τὸν Ἔκτορα, ὃν ἐκ τῶν ποδῶν
προσαρτήσας εἰς τὸ ἄρμα εἴλκε, διὰ
τούτου, ὅτι καὶ ὁ Πριαμίδης φαί-
νεται σκληρὸς πρὸς τὸν Πάτροκλον.

7) Τὸ σάκος τοῦτο, ἐξ οὗ καὶ ὁ
υἱὸς τοῦ Αἶαντος ὠνομάσθη Εὐ-
ρυσάκης, περιγράφει ὁ ποιητὴς ἐν
Η, 219.

8) Μόνον ἐνταῦθα εὑρηται ἡ φρά-
σις ὅμιλος ἐταίρων ἀντὶ τῆς συνήθους
ἐταίρων ἔθνος. Ὅρα, ὅτι μόνη
ἡ θεὰ τοῦ Αἶαντος ἀποθαρρύνει τὸν
Ἔκτορα.

ἐς δίφρον δ' ἀνόρουσε· δίδου δ' ὃ γε τεύχεα καλὰ 130

Τρωσὶ φέρειν προτὶ ἄστυ, μέγα κλέος ἔμμεναι αὐτῷ.

Αἶας δ' ἀμφὶ Μενoitιάδῃ σάκος εὐρὺ καλύψας¹

ἐστήκει ὥς τις τε² λέων περὶ οἷσι τέκεσσιν,

ὧ ῥά τε νήπι³ ἄγοντι συναντήσωνται ἐν ὕλῃ

ἄνδρες ἐπακτῆρες⁴· ὁ δέ τε σθένει βλεμεαίνει⁵. 135

πᾶν δέ τ' ἐπισχύνιον⁶ κάτω ἔλκεται ὅσσε καλύπτων·

ὥς Αἶας περὶ Πατρόκλῳ ἥρωϊ βεβήκει.

Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν, ἀρητίφιλος Μενέλαος,

ἐστήκει, μέγα πένθος ἐνὶ στήθεσσιν ἀέξων.

Γλαῦκος δ', Ἴππολόχοιο πάϊς, Λυκίων ἀγὸς ἀνδρῶν, 140

Ἑκτορ' ὑπόδρα ἰδὼν χαλεπῷ ἡνίπαπε μύθῳ·

»Ἑκτορ, εἶδος ἄριστε⁷, μάχης ἄρα⁸ πολλὸν ἐδεύεο.

1) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «σκεπάσας καὶ οἷον κάλυμμα προστήσας τὸ πυργοειδὲς αὐτοῦ σάκος».

2) Τὸ τὲ ἐπέθῃ μετὰ τὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν, ὡς μετὰ τὸ ὅσον καὶ οἶος. Κατὰ τὸν Düntzer ὁ τὲ τονίζει τὰς λέξεις, εἰς ἃς τίθεται. Δύναται τις ὅμως τὸν τὲ νὰ συνάψῃ μετὰ τοῦ ὥς, ὡς ἐν στίχ. 109.

3) Οἱ στίχοι 134—137 δὲν ὑπάρχον ἐν τῇ Χίᾳ ἐκδόσει καὶ ὁ Ζηνύδοτος ἡθέτει, διότι οἱ ἄρσενες λέοντες δὲν σκυμαναγοῦσιν, ἀλλ' αἱ θήλειαι μόναι. Ἡ αἰτιολογία ὅμως δὲν εἶναι ὀρθή· διότι τὸ ὄνομα λέων εἶναι ἐπικοινὸν παρ' Ὀμήρῳ, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν θηλυκὸν τύπον λέαινα. Ὁμοίως ἱεραφ' τάσσεται καὶ ἐπὶ ἄρσενος καὶ ἐπὶ θηλείας. Καὶ ἐν Σ, 218 καὶ ἐν Φ, 483 ὁ ποιητὴς λέγει λέοντα, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ λεαίνης. Νήπια εἶναι οἱ σκύμνοι. Ὁ Ὀμηρὸς ἐγίνωσκε κάλλιον τὰ τῶν λεόντων ἢ ὁ Ἡρόδο-

τος, ὅστις λέγει ἐν III, 108, ὅτι ἡ λέαινα μόνον ἀπαξ τίχτει καὶ ἓνα μόνον σκύμνον. Ἀντὶ τοῦ συναντήσωνται ὁ Nauck εἰκάζει συναντήσωνται.

4) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἐπάγειν παραγομένη σημαίνει τοὺς κυνηγούς, οἵτινες ἐπάγουσι τοὺς κύνας.

5) Περὶ τῆς φράσεως εἴπομεν τὰ δέοντα ἐν στίχ. 22.

6) Ὁ Düntzer θεωρεῖ τὴν λέξιν συγγενῇ τοῖς σκύτος καὶ obscurus. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· ἀπὸ ἐπάνω τῶν ὀφθαλμῶν μέρος, ἥτοι τὸ τοῦ δέρματος συνοφρύωμα τοῦ μετώπου. Λέγεται δ', ὅτι ὁ λέων, ὅταν ἔχων σκύμνους ἀγωνίζεται πρὸς κυνηγούς, καλύπτει τοὺς ὀφθαλμούς, ὅπως μὴ βλέπων τὰ ῥιπτόμενα βέλη ἐκ δειλίας καταλίπῃ τούτους.

7) Τοῦτο λέγει σαρκαστικῶς, ὡς λέγεται ἐν Γ, 39 καὶ Ν, 769.

8) Ὁ Γλαῦκος ἐξάγει τὸ συμπέρασμα ἐκ τῆς πρό ὀλίγου διεγχείσεως.

ἦ σ' αὐτως⁴ κλέος ἐσθλὸν ἔχει, φύξην ἰν' ἔοντα.
φράζεο⁵ νῦν, ὅπως κε πόλιν καὶ ἄστὺ σαώσῃς
οἷος σὺν λαοῖσι, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν⁶.

145

οὐ γάρ τις Λυκίων γε μαχησόμενος Δαναοῖσιν
εἴσι⁷ περὶ πτόλιος, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις⁸ ἦεν
μάρνασθαι δηϊοῖσιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμές αἰεὶ.
πῶς κε σὺ χεῖρονα φῶτα σαώσῃς μεθ' ὀμίλον⁹,
σχέτλι¹⁰, ἐπεὶ Σαρπηδόν', ἅμα ξείνον καὶ ἑταῖρον,
κάλλιπες¹¹ Ἀργεῖοισιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι,
ὅς τοι πόλλ' ὄφελος γένετο, πτόλει¹² τε καὶ αὐτῷ,
ζωὸς ἑὼν· νῦν¹³ δ' οὐ οἱ ἀλαλκόμεναι κύνας ἔτλης.
τῷ νῦν, εἴ τις ἐμοί¹⁴ Λυκίων ἐπιπείσεται ἀνδρῶν,

150

δειλίας τοῦ Ἑκτορος μὴ τολμήσαν-
τος νὰ διαφυλάξῃ τὸ πῶμα τοῦ Σαρ-
πηδόνο.

1) Μάτην, ἀναξίως. Τὸ δὲ φύξη-
λις ἐκ τοῦ φύξις παραγόμενον ση-
μαίνει τὸν εὐκολον εἰς φυγὴν, τὸν
δειλόν.

2) Τοὺς στίχους 144—148 ἀθετεῖ
ὁ Köchly· διότι ἡ ἐν ταῦτοις ἔννοια
δὲν προπαρασκευάζεται καὶ διεγείρει
ἐκπληξιν, ἐν ᾧ ἐν στίχ. 154 κάλλιον
αὕτη αἰτιολογεῖται, καὶ ἐν τοῖς σπου-
δαιότεροις ἐπαναλαμβάνεται. Κατὰ
τὸν Εὐστάθιον· ἀζητητέον εἰ πόλιν
μὲν λέγει τὸ κατώτερον, ἄστὺ δὲ τὴν
ἀκρόπολιν, ἢ καὶ ἀνάπαλιν. Ἴσως δὲ
καὶ ἐκ παραλλήλου ἔφη πόλιν καὶ
ἄστὺ ὡς ἰσοδύναμα. Καὶ ἐκ τῶν
νεωτέρων ὁ La Roche θεωρεῖ τὰς
λέξεις ὡς συνωνύμους, οἷαι αἱ ἀπολε-
μοί τε μάχαι τε» ἐν Α, 177.

3) Ἐννοεῖ τοὺς ἐγγυρῖους· ἐν ἀν-
τιθέσει πρὸς τοὺς ἐπικούρους.

4) Ἔχει μελλοντικὴν σημασίαν.

5) Δὲν ὑπῆρχεν ἀναγνώρισις, εὐ-
γνωμοσύνη.

6) Κατὰ μὲν τὸν Düntzer σημαί-
νει ἐν τῇ μάχῃ, κατὰ δὲ τὸν La Ro-
che, νὰ φέρῃς εἰς τὸ πλῆθος καὶ νὰ
θέσῃς ἐν ἀσφαλείᾳ, ὅπερ νομιζομεν
πιθανώτερον.

7) Διὰ τοῦ ἐπιθέτου ἐλέγχει τὴν
ἀναισθησίαν τοῦ Ἑκτορος.

8) Ὁ Γλαῦκος ἀγνοεῖ, ὅτι τὸ σῶ-
μα τοῦ Σαρπηδόνο· ὑπὸ τοῦ Ἀπόλ-
λωνος ἐσώθη καὶ ἐπέμφθη εἰς Λυκίαν,
Π, 666—83. Ἡ δοτικὴ Ἀργεῖοισιν
ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔλωρ.

9) Εἶναι παράθεσις εἰς τὸ τοί, οὗ
τὴν ἔννοιαν ἐπεκτείνει.

10) Ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐν στίχ.
150 προσβολὴν μετὰ μεζονος πάθους.

11) Μετ' ἐμπράσεως, δηλ. ἐμοί,
ὅστις ὡς ἡγεμὼν δύναμαι νὰ περι-
μένω, ὅπως με ἀκολουθήσωσιν οἱ
Λύκιοι.

οἶκαδ' ἴμεν, Τροίη δὲ πεφήσεται¹ αἰπὺς ὄλεθρος. 155
 εἰ γὰρ νῦν Τρώεσσι² μένος πολυθαρσὺς ἐνείη,
 ἄτρομον, οἷόν τ' ἄνδρας ἐσέρχεται, οἱ περὶ πάτρης
 ἀνδράσι δυσμενέεσσι πόνον καὶ δῆριν³ ἔθεντο,
 αἰψά κε Πάτροκλον ἐρυσαίμεθα Ἴλιον εἴσω.
 εἰ δ' οὗτος προτὶ ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἀνακτος 160
 ἔλθοι τεθνηώς καί μιν ἐρυσαίμεθα χάρμης⁴,
 αἰψά κεν Ἀργεῖοι Σαρπηδόνοσ' ἔντεα καλὰ
 λύσειαν⁵, καί κ' αὐτὸν ἀγοίμεθα Ἴλιον εἴσω·
 τοίου⁶ γὰρ θεράπων πέφατ' ἀνέρος, ὅς μὲγ' ἄριστος
 Ἀργείων παρὰ νηυσὶ καὶ⁷ ἀγχέμαχοι θεράποντες. 165
 ἀλλὰ σύ γ'⁸ Αἴαντος μεγαλήτορος οὐκ ἐτάλασσας
 στήμεναι ἄντα⁹, κατ' ὅσσε ἰδὼν δῆϊων ἐν αὐτῇ,
 οὐδ' ἰθὺς μαχέσασθαι, ἐπεὶ σέο φέρτερός ἐστιν. «
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἑκτωρ·
 »Γλαῦκε, τίη δὲ σὺ τοῖος¹⁰ ἔων ὑπέροπλον ἔειπες; 170

1) Εἶναι μετ' ὀλίγον μέλλων τοῦ φαίνω· παρευθὺς ὁ ὄλεθρος θὰ γένηται προφανής, φανερός.

2) Ἡ λέξις εἴληπται ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ, δηλ. τοὶ Ἴλιω ἐγγεγάασιν. Τὸ δὲ πολυθαρήσας σημαίνει εὐθαρσής, εὐτολμος. Ἐνταῦθα ὁ Γλαῦκος λεληθώς ἐλέγχει καὶ τοὺς Τρῶας.

3) Ἐπεχείρησαν πόλεμον, ἀνέλαιον ἀγῶνα. Συνατάσσεται δὲ πρὸς δοτικὴν, ὡς τὸ ἀπλοῦν μάχεσθαι.

4) Ἐκ τῆς μάχης. Ἄνευ τῆς προθέσεως ἐκ ἐτέθη, ὡς καὶ ἐν Ε, 456.

5) Ὅρα, ὅτι τὸ λύειν ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐξαγοράζειν εὐρηται καὶ ἐπὶ ἀφύχων. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Οὕτω δὲ καὶ ἱπποὶ καὶ νῆες αἰχμα-

λωτοὶ λέγονται, εἰ δὲ ἐπανασωθῶσι, λύνονται».

6) Οὕτως ἐξόχου, ὡς ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως.

7) Ἐπεξέτεινε τὴν ἀναφορικὴν πρότασιν, ὡς ἐν Π, 272.

8) Γίνεται ἀντίθεσις πρὸς τὰ εἰρημένα ἐν στίχ. 156.

9) Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ κατ' ὅσσε ἰδὼν.

10) Ὅστις εἶσαι πάντοτε φρόνιμος. Ἡ σημασία αὕτη γίνεται δῆλη ἐκ τοῦ ἐπομένου στίχου. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὐκ εὐπορῶν ἀπολογίας ὡς ὑδρισμένος μὲν ἀγανακτεῖ, πρὸς δὲ τὰ κατηγορηθέντα οὐδὲν ἀποκρίνεται, καὶ τὴν αἰτίαν ψεύδεται, εἰς τὸν Δία τὸν ὅλον ἀναφέρων».

ὡ πόποι¹, ἣ τ' ἐφάμην σε περὶ φρένας ἔμμεναι ἄλλων,
 τῶν² ὅσοι Λυκίην ἐριβώλακα ναιετάουσι·
 νῦν δέ σευ ὠνοσάμην³ πάγχυ φρένας, οἷον⁴ ἔειπες,
 ὅς τέ με φῆς⁵ Αἴαντα πελώριον οὐχ ὑπομείναι.
 οὐ τοι ἐγὼν ἔρριγα⁶ μάχην οὐδὲ κτύπον ἵππων· 175
 ἀλλ' αἰεὶ τε Διὸς κρείσσω νόος αἰγιόχοιο,
 ὅς τε καὶ ἄλκιμον ἄνδρα φοβεῖ καὶ ἀφείλετο νίκην
 ῥηϊδίως, ὅτε δ' αὐτὸς ἐποτρύνει μαχέσασθαι.
 ἀλλ' ἄγε δεῦρο, πέπον, παρ' ἔμ' ἵστασο καὶ ἴδε ἔργον,
 ἧὲ πανημέριος κακὸς ἔσσομαι, ὥς ἀγορεύεις, 180
 ἢ τίνα καὶ Δαναῶν, ἀλκῆς⁷ μάλα περ μεμαῶτα,
 σχήσω ἀμυνόμεναι⁸ περὶ Πατρόκλοιο θανόντος. »
 Ὡς εἰπὼν Τρώεσσιν ἐκέκλετο μακρὸν ἄσας·
 » Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
 ἄνδρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς, 185
 ὅφρ' ἂν ἐγὼν Ἀχιλλῆος ἀμύμονος ἔντεα δύω⁹

1) Ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφεν, ὡ π ἐ-
 π ο ν, ὡς ἔχουσιν καὶ τίνα καλὰ χει-
 ρόγραφα. Τὴν γραφὴν ταύτην ἐδέ-
 ξαντο ὁ Bekker καὶ ὁ Nauck.

2) Τὸν στίχον τοῦτον ἠθέτει ὁ
 Ἀρίσταρχος, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ
 τῷ Σχολιαστῇ· «Μεμείωκε τὴν ἔμ-
 φασιν, καὶ τὰ τοιαῦτα εἴωθεν ἀθετεῖν
 ὁ Ἀρίσταρχος».

3) Μετεχειρίσθη ἀόριστον πρὸς
 δηλωσιν, ὅτι ἡ κρίσις ἐγένετο τότε,
 ὅτε ὁ Γλαῦκος ἔλεγεν.

4) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ, ὅτι τοῖον.

5) Ὁ La Roche βεβαιοῖ, ὅτι τὰ
 ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν ἐνεστώτα,
 ἀλλὰ παρατηρεῖ, ὅτι ὁμηρικώτερον
 ἦθελεν εἶναι φῆς = ἔφη. Τοῦτο δὲν
 φαίνεται πιθανόν.

6) Παρακείμενος ἔχων σημασίαν
 ἐνεστώτος· φρίττω, τρομάζω.

7) Τὴν γενικὴν ὁ La Roche ἔφαρ-
 τᾷ ἐκ τοῦ σχήσω, ἀλλ' ὁ Düntzer
 πιθανώτερον ἐκ τοῦ μεμαῶτα·
 διότι ἂν συντάξωμεν πρὸς τὸ σχήσω,
 τὸ ἀμυνόμεναι δυσκόλως συντάσσεται.

8) Τὸ ἐνεργητικὸν μόνον ἐνταῦθα
 εὑρηται συντεταγμένον τῇ περὶ καὶ γε-
 νικῇ, συχνότερον ὅμως τὸ μέσον.

9) Ὁρθῶς λέγει ὁ Σχολιαστής·
 «Προσεδόκησεν ἂν τις αὐτὸν δυσωπη-
 θέντα τοὺς λόγους καὶ κινηθέντα ἐπὶ
 τῷ πράγματι, οἷς αὐτὸς ἀπηγγελάτω,
 ἔμμενεν. Ὁ δὲ ἐπιλέλησται μὲν ὢν
 αὐτὸς εἶπεν, ἡμέληκε δὲ τῶν ὄντιδων,
 περὶ δὲ τὸ κοσμεῖσθαι γίνεται».

καλά, τὰ Πατρόκλοιο βίην ἐνάριζα' κατακτάς. α

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἑκτωρ
 δῆϊου ἐκ πολέμοιο· θέων δ' ἐείχανεν ἑταίρους
 ὦκα μάλ', οὐ πω τῆλε¹, ποσὶ κραιπνοῖσι μετασπών³, 190
 οἱ προτὶ ἄστρῳ φέρον κλυτὰ τεύχεα Πηλεϊωνος⁴.
 στὰς δ' ἀπάνευθε μάχης πολυδακρύου⁵ ἔντε' ἄμειβεν·
 ἥτοι ὁ μὲν τὰ ἄδωκε φέρειν προτὶ Ἴλιον ἱρὴν
 Τρωσὶ φιλοπτολέμοισιν, ὁ δ'⁶ ἄμβροτα τεύχεα δύνε
 Πηλείδew Ἀχιλλῆος, ἃ οἱ θεοὶ Οὐρανίωνες 195
 πατρὶ φίλῳ ἔπορον⁷. ὁ δ' ἄρα ᾧ παιδὶ ὅπασσε
 γηράς⁸. ἀλλ' οὐχ υἱὸς ἐν ἔντεσι πατρὸς ἐγήρα⁹.

Τὸν δ' ὥς οὖν ἀπάνευθεν¹⁰ ἶδεν νεφεληγερέτα Ζεὺς
 τεύχεσι Πηλείδαο κόρυσσόμενον θείοιο,
 κινήσας¹¹ ῥα κάρη προτὶ δὴν μυθήσατο θυμόν· 200

1) Τὸ ἐναρῖζειν συνετάχθη πρὸς διπλὴν αἰτιατικὴν, ὡς τὸ ἀπεναρῖζω ἐν Ο, 343 καὶ τὸ σολάω ἐν Ζ, 70.

2) Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ εἰόντας κατὰ τὸν Düntzer.

3) Ἀόριστος ἑ' τοῦ μεθέπω ἀκολουθήσας.

4) Αὕτη εἶναι ἡ κοινὴ γραφή, ἀλλὰ τὰ ἄριστα χειρόγραφα, ὡς βεβαίως ὁ La Roche, ἔχουσι Πηλεῖδαο. Δὲν ἐδεξάμεθα τοῦτο, διότι τὸ Πηλεῖδαο κατὰ τὸν Düntzer οὐδαμῶς εὑρηται ἐν τέλει τοῦ στίχου.

5) Κατὰ τὸν Ameis εἶναι γενικὴ τοῦ πολυδακρύου σχηματισθεῖσα κατὰ μεταπλασμόν. Εὑρηται καὶ ἡ γραφή πολυδακρύτου, ἣτις ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν, διότι τὸ υ ἐν ταύτῃ τῇ λέξει εἶναι μακρόν, ἐν ᾧ τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ βραχύ. Σημειω-

τέον, ὅτι ὁ Bentley εἶκασε πολυδάκρυος, ὅπερ ἰδέξαντο ὁ Doederlein, ὁ Rekker καὶ ὁ Nauck.

6) Μετὰ τὸ προηγούμενον ὁ μὲν ἐξαίρει τὴν ταυτότητα τοῦ ὑποκειμένου ἐν ταῖς ἀντιθέτοις πράξεσιν, ὡς λέγει ὁ Ameis.

7) Τὰ δῶρα ταῦτα ἐδόθησαν τῷ Πηλεῖ κατὰ τοὺς γάμους αὐτοῦ, Σ, 84.

8) Ἀόριστος ἑ' τοῦ γηράσκω.

9) Κατὰ τὸν Düntzer ἡ πρότασις αὕτη ἦτο ἐπιτυχεστέρα, ἂν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν τούτοις τοῖς ὅπλοις ἔπιπτεν.

10) Οἱ ἐρμηνευταὶ συντάσσουσι τῷ κορυσσόμενον, ὡς τοῦτο γίνεται φανερόν ἐκ τοῦ στίχου 192.

11) Ἡ κίνησις τῆς κεφαλῆς εἶναι σημεῖον σχετλιασμοῦ. Ἀντὶ τοῦ κινεῖν ὁ Σοφοκλῆς ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ

»¹ Α¹ δαίλ', οὐδέ τί τοι θάνατος καταθύμιός² ἐστίν,
 ὅς δ' ἡ τοι σχεδὸν εἰσί³. σὺ δ' ἄμβροτα τεύχεα δύνεις⁴
 ἀνδρὸς ἀριστῆος, τόν τε τρομέουσι καὶ ἄλλοι⁵.
 τοῦ δ' ἡ ταῖρον ἔπεφνες ἐνήεα⁶ τε κρατερόν τε,
 τεύχεα δ' οὐ κατὰ κόσμον⁷ ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων²⁰⁵
 εἴλεν· ἀτάρ⁸ τοι νῦν γε μέγα κράτος ἐγγυαλίσω,
 τῶν ποινήν⁹ ὃ τοι οὐ τι μάχης ἔκ νοστήσαντι
 δέξεται Ἀνδρομάχη κλυτὰ τεύχεα Πηλεΐωνος. α
 Ἡ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε¹⁰ Κρονίων.

μεταχειρίζεται τὸ σφειν (ἐν Ἀντιγόν. 291), ὡς καὶ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι.

¹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ὅτι δὲ τὸ ἄ κλητικόν ἐστιν ἐπίρρημα, καθ' ὃ καὶ τὸ ὦ, καὶ ὅτι πνευματίζεται ὡς ἐκεῖνο καὶ τάσιν πάσχει ὁμοίαν, καὶ ὅτι ἐκεῖνο μὲν ἐκφωνεῖται ὅτε κατὰ φύσιν ἔχει τις τοῦ ψυχικοῦ καταστήματος, τὸ δὲ ἄ ἐν θυμῷ ἐκκαλεῖται ἡ σ χ ε τ λ ι α σ μ ῶ ἢ τοιοῦτω τινὶ πάθει, προέγνωσται». Ταῦτα εἶναι ὀρθά, τὸ δὲ ἐπιφώνημα εἶναι σχετλιαστικόν.

²) Δὲν βάλλεις εἰς τὸν νοῦν σου, δὲν συλλογίζεσαι τὸν θάνατον.

³) Κατ' ἔννοιαν δὲν διαφέρει τῆς φράσεως ἄ γ χ ι πα ρ έ σ τ η κ ε ν ἐν Π, 853. Ἡ φράσις σ χ ε δ ό ν εἴμι· ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλ' εὐρηταὶ ἡ ἰσοδύναμος σ χ ε δ ό ν ἐ λ θ ε ι ν. Σημειωτέον, ὅτι ἡ γραφή τοῦ κειμένου εἶναι Ἀριστάρχειος, τὰ δὲ χειρόγραφα ἔχουσι σ χ ε δ ό ν ἐ σ τ ι.

⁴) Ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη περιέχει αἰτιολογίαν τῶν ἡγουμένων καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὅτι δύνεις. Ὅτι ἐκεῖνος, ὅστις μετ'

ὀλίγον θνήσκει, περιβάλλεται θεῖα ὕπλα, διεγείρει τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν σχετλιασμόν τοῦ Διός.

⁵) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πάντες κατὰ τὸν Düntzer.

⁶) Κατὰ τὸν Döderlein εἶναι συνώνυμον τοῦ π ρ ο σ η ν ή ς, ὅπερ παράγεται ἐκ τοῦ προσαίνομαι. Κυρίως ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι ἐ ν η ν ή ς, ἀλλὰ τὸ ν ἐν τῷ μέσῳ δύο φωνηέντων ἐξέπισε, ὡς ἐν τοῖς οἷος καὶ οἶνη, unus. Ἡ εἰρημένη ἰδιότης ἀποδίδεται τῷ Πατρόκλῳ καὶ ἐν Φ, 96 καὶ Ψ, 252.

⁷) Διότι δὲν ὤφειλε νὰ συλῇσιν τὰ παρὰ τῶν θεῶν δωρηθέντα ὕπλα. Ὅρα στίχ. 450.

⁸) Ζωηρῶς διακόπτει τὴν προηγούμενην ἔννοιαν.

⁹) Ὡς ἀντίποινον, ὡς ἀποζημιώσιν. Ἡ ἐπομένη ἄρνησις ἀνήκει καὶ εἰς τὸ ν ο σ τ ή σ α ν τ ι καὶ εἰς τὸ δέ ξ ε τ α ι.

¹⁰) Ἐπένευσεν ὁ Κρονίων, ἵνα νικήσῃ ὁ Ἐκτωρ, ὡς εἴρηται ἐν στίχ. 206. Ἰδὲ Α, 526.

Ἑκτορι δ' ἤρμοσε¹ τεύχε' ἐπὶ χροῖ, δὴ δέ μιν Ἄρης² 210
 δεινὸς ἐνυάλιος³, πλησθεν δ' ἄρα οἱ μέλε' ἐντὸς
 ἀλκῆς καὶ σθένεος. μετὰ δὲ κλειτούς ἐπικούρους
 βῆ ῥα μέγα ἰάχων· ἰνδάλλετο δὲ σφισι πᾶσι
 τεύχεσι λαμπόμενος μεγαθύμου Πηλεΐωνος⁴.
 ὠτρυνεν δὲ ἕκαστον ἐποιχόμενος ἐπέεσσι, 215
 Μέσθλην⁵ τε Γλαυκόν τε Μέδοντά τε Θερσίλοχόν τε,
 Ἀστεροπαῖόν⁶ τε Δεισήνορά θ' Ἴππόθοόν τε,
 Φόρκυν⁷ τε Χρομίον τε καὶ Ἔννομον οἰωνιστήν·

1) Κατὰ τὸν Ameis τὸ βῆμα εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, ὡς ἐν Γ, 333. Οὕτως ὑποκείμενον ἔχει τὸν Δία, ὅστις ἐνήργησεν, ἵνα ἀρμόσωσι τὰ ὄπλα τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἑκτορος, διότι οἱ δύο ἥρωες δὲν ἦσαν ἱσμεγέθεις. Ἄν μὴ συντάξωμεν οὕτω, ἀλλὰ δεχθῶμεν, ὅτι τὸ βῆμα εἶναι ἀμετάβατον, δέον νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν πανοπλίαν ἰδιότητα ὑπὸ τοῦ Ἡραΐστου δοθείσαν, ὡς ποιεῖ ὁ Σχολιαστὴς ἀπιδὼν εἰς τοῦτο, ὅτι ταύτην μετεχειρίσθησαν ὁ Πηλεΐς, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Πάτροκλος καὶ ὁ Ἑκτωρ. Προστίθῃσι δὲ «φύσις γὰρ αὕτη τῶν Ἡραϊστοτεύκτων, τὸ πᾶσιν ἀρμόδια γίνεσθαι».

2) Ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἐπιθυμία πρὸς μάχην.

3) Φονικός· ὡς ἐπιθετὸν εὔρηται μόνον ἐνταῦθα ἡ λέξις.

4) Τὰ πλεῖστα χειρογράφα ἔχουσι γενικήν, ἐν ᾗ ὁ Ἀριστάρχης ἀνεγίνωσκε, μεγαθύμῳ Πηλεΐωνι, ὅπερ ὑποστηρίζουσιν ὁ La Roche, ὁ Pierron καὶ ἄλλοι. Οἱ τὴν Ἀριστάρχειον ἀνάγνωσιν προτιμῶντες ἐξηγοῦσι κατὰ τὸν Σχολιαστήν· αὐ-

μοιοῦτο Πηλεΐωνι. Ἄλλ' ὁ Cobet ἀποδοκιμάζει ταύτην λέγων, ὅτι εἶναι εἰκασία τοῦ Ἀριστάρχου. Κατὰ τῆς ἀναγνώσεως ἠγέρθη ὁ Hentze, ὅστις παρατηρεῖ, ὅτι τὸ ἰνδάλλομαι οὐδαμῶς σημαίνει ὁμοιοῦμαι, ἀλλ' φαίνομαι, παρουσιάζομαι (γ, 246. Ψ, 460 καὶ τ, 224). Ἄν δὲ οἱ Τρῶες τὸν Ἑκτορα ἐξελάμβανον ὡς Ἀχιλλέα, τοῦτο ἤθελε διεγείρει τὸν τρόμον αὐτῶν, ὅπερ ἐνταῦθα δὲν παρατηρεῖται. Διὰ ταῦτα διετηρήσαμεν τὴν γραφὴν τῶν χειρογράφων, ἥτις παρέχει τὴν ἐξῆς ἔννοιαν· εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὄλων ἐφαίνετο λαμπρὸς διὰ τὴν πανοπλίαν τοῦ Πηλεΐδου καὶ διήγειρε τὴν προσοχὴν τούτων εἰς ἑαυτόν.

5) Εἶναι ἡγεμῶν τῶν Μαιόνων, B, 864. Ὁ μὲν Μέδων μόνον ἐνταῦθα μνημονεύεται, ὁ δὲ Θερσίλοχος ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως Φ, 209.

6) Περί τοῦ Ἀστεροπαίου ἰδὲ εἰς M, 102. Ὁ δὲ Ἴππόθοος ἦτο υἱὸς τοῦ Πελασγοῦ Ληθοῦ ἐκ Λαρίσσης, στίχ. 288-318 καὶ ἡγεμῶν τῶν Πελασγῶν B, 840.

7) Ἦτο υἱὸς τοῦ Φαίνοπος, στίχ. 318 καὶ ἡγεμῶν τῶν Φρυγῶν B,

τοὺς δ' γ' ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

»Κέκλυτε, μυρία φύλα περικτιόνων¹ ἐπικούρων· 220
οὐ γάρ² ἐγὼ πληθύν διζήμενος οὐδὲ χατίζων³
ἐνθάδ' ἀφ' ὑμετέρων πολίων ἤγειρα ἕκαστον,
ἀλλ' ἵνα μοι Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα
προφρονέως⁴ ῥύοισθε φιλοπτολέμων ὑπ' Ἀχαιῶν.
τὰ⁵ φρονέων δώροισι κατατρύχω⁶ καὶ ἐδωδῇ 225
λαούς, ὑμέτερον δὲ ἐκάστου θυμόν⁷ ἀέξω.
τῷ τις⁸ νῦν ἰθὺς τετραμμένος ἢ ἀπολέσθω⁹,
ἢ ἐσσωθήτω· ἢ¹⁰ γὰρ πολέμου δαριστὺς.
ὅς δέ κε Πάτροκλον, καὶ τεθνηῶτά¹¹ περ ἔμπηγς
Τρῶας ἐς ἵπποδάμους ἐρύσῃ, εἰζῇ¹² δὲ οἱ Αἴας, 230
ἡμῖσι τῷ ἐνάρων ἀποδάσσομαι¹³, ἡμῖσι δ' αὐτοὺς

862. Τὸ δὲ Χρομῖος λέγεται καὶ Χρόμις. Οὗτος ὀνομάζεται μετὰ τοῦ Ἐννόμου ἡγεμῶν τῶν Μυσῶν, ἐν Β, 858.

¹) Λέγει τοὺς ἐπικούρους περικτιόνας, ἥτοι ὁμήρους, εἰ καὶ τινες τούτων οἰκοῦσιν οὐχὶ ἐγγύς.

²) Ἡ αἰτιολογικὴ αὕτη πρότασις προπαρασκευάζει τὴν ἐν στίχῳ 227 παρακλήσειν.

³) Ἐκ τῆς προηγουμένης αἰτιατικῆς ἐννοεῖται ἡ γενικὴ πληθύν.

⁴) Προθύμως, εὐχαρίστως διασώζετε ἀπὸ τοῦ φιλοπολέμου Ἀχαιοὺς. Παράβ. I, 248.

⁵) Ἐννοεῖ τὰ ἐν τῇ ἡγουμένη τελικῇ προτάσει υπάρχοντα,

⁶) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Καταπονῶ, ὑμῖν δηλονότι δωρεὰς καὶ τὰ ἐπιτήδεια παρέχειν ἀναγκάζω». Ταῦτα εἶναι ἀπόκρισις πρὸς τὴν αἰτίαν τοῦ Γλαύκου ἐν στίχ. 146—148.

⁷) Ἐξυψῶ τὸ θάρρος, τὸ φρόνημα. Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «ὕψ' ὧν ψυχὴ μετεωριζομένη δοκεῖ πλείων ἑαυτῆς γίνεσθαι διαγεομένη».

⁸) Εἰς ἕκαστος· εἶναι περιληπτικόν.

⁹) Ἐννοεῖ πόλεμον ἐπὶ ζωῇ ἢ θανάτῳ. Παραπλήσια λέγονται ἐν O, 502.

¹⁰) Τὸ ὑποκείμενον καθ' ἑλξιν ἀφωμοιῶθαι πρὸς τὸ κατηγορούμενον· διότι τοῦτο (δηλ. ἢ τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο) εἶναι ἢ μετὰ τοῦ πολέμου κοινόν.

¹¹) Διὰ τῆς φράσεως ταύτης θέλει νὰ δηλώσῃ, ὅτι τὸ δεσχερέστερον, ἥτοι ὁ θάνατος, ἐξετελέσθη.

¹²) Κατέστησε τὸν λόγον ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ ἀναφορικοῦ.

¹³) Μείλλων τοῦ ἀποδαίνομαι· θὰ δώσω μερίδιον τὸ ἡμῖσι τῶν λαφύρων.

ἔξω ἐγὼ· τὸ δὲ οἱ κλέος ἔσσεται ὅσον ἐμοί περ. «

᾽Ως ἔφαθ', οἱ δ' ἰθὺς Δαναῶν βρίσαντες¹ ἔβησαν,
δούρατ' ἀνασχόμενοι· μάλα δὲ σφισιν ἔλπετο θυμὸς
νεκρὸν ὑπ' Αἴαντος ἐρύειν Τελαμωνιάδαο·

235

νήπιοι²· ἥ τε πολέσιν ἐπ' αὐτῷ θυμὸν ἀπηύρα.
καὶ τότε ἄρ' Αἴας εἶπε βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον·

» ᾽Ω πέπον, ὦ Μενέλαε διοτρεφές, οὐκέτι νῶϊ
ἔλπομαι αὐτῷ³ περ νοστήσέμεν ἐκ πολέμοιο.

οὐ τι τόσον νέκυος περιδεΐδια⁴ Πατρόκλοιο,
ὅς κε τάχα Τρώων⁵ κορέει κύνας ἡδ' οἰωνούς,
ὅσον ἐμῇ κεφαλῇ περιδεΐδια, μή τι πάθῃσι,
καὶ σῇ, ἐπεὶ πολέμοιο νέφος⁶ περὶ πάντα καλύπτει,
Ἔκτωρ, ἡμῖν δ' αὖτ' ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος.
ἀλλ' ἄγ' ἀριστῆας Δαναῶν κάλει, ἣν τις ἀκούσῃ⁷. «

245

᾽Ως ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
ἧσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς·

» ᾽Ω φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες,
οἳ τε παρ' Ἀτρεΐδης, Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ⁸,
δῆμια⁹ πίνουσιν καὶ σημαίνουσιν ἕκαστος

250

1) Ὁρμήσαντες μεθ' ὅλου τοῦ βάρους, συνασπίσαντες.

2) Κατὰ τὸν Koch εἶναι ἐπιφωνηματικὴ ὀνομαστική. Ἡ ἐπομένη πρότασις ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ εἰρημένον ἐν στίχ. 234.

3) Ὅχι μόνον δὲν θέλομεν σώσει τὸ πτώμα τοῦ Πατρόκλου, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι θέλομεν ἀπολεσθῇ.

4) Τὸ ῥῆμα συνέταξε πρὸς γενικήν τοῦ αἰτίου.

5) Ἀνήκει μόνον εἰς τὸ κύνας.

6) Ὅτι τὸ πλῆθος τῶν πολεμιστῶν ὁ ποιητὴς ὀνομάζει νέφος, οὔτε

παράδοξον, οὔτε δυσεξήγητον εἶναι. Φαίνεται ὅμως λίαν τολμηρόν, ὅτι ἐνταῦθα μόνον ἐν πρόσωπον, ἦτοι τὸν Ἔκτορα, λέγει νέφος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Hentze καὶ ὁ Nauck τὸν ἐπόμενον στίχον θεωροῦσιν ὑποκτον, ὅστις μετὰ τὸν στίχον 242 δὲν προστίθῃσι σπουδαῖόν τι.

7) Ἐκφράζει τοιαύτην ἀμφιβολίαν ἐνεκα τοῦ θορύβου τῆς μάχης.

8) Μόνον ἐνταῦθα ὁ Μενέλαος ἐξισοῦται τῷ παμδασίλει Ἀγαμέμνονι, ὅπερ φαίνεται παράδοξον.

9) Ταῦτα ἐν Δ, 259 λέγει γερού-

λαοις· ἐκ δὲ Διὸς τιμὴ¹ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
 ἀργαλέον δέ μοί ἐστι διασκοπιᾶσθαι ἕκαστον
 ἡγεμόνων· τόσση² γὰρ ἔρις πολέμοιο δέδθεν.
 ἀλλὰ τις αὐτὸς³ ἴτω, νεμεσιζέσθω δ' ἐνὶ θυμῷ
 Πάτροκλον Τρωῇσι κυσὶν μέλπηθρα⁴ γενέσθαι. α 255

Ὡς ἔφατ', ὁξὺ⁵ δ' ἄκουσεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας.
 πρῶτος δ' ἀντίος ἦλθε θέων ἀνὰ δῆριότητα,
 τὸν δὲ μετ' Ἴδομενεὺς καὶ ὀπάων Ἴδομενῆος,
 Μηριόνης, ἀτάλαντος Ἐνυαλίῳ ἀνδρεΐφόντῃ.
 τῶν δ' ἄλλων τίς κεν ᾗσι φρεσὶν⁶ οὐνόματ' εἴποι, 260
 ὅσσοι δὴ μετόπισθε μάχην ἡγεῖραν Ἀχαιῶν;

Τρῶες δὲ προὔτυψαν ἀολλέες· ἦρχε δ' ἄρ' Ἐκτωρ.
 ὥς δ' ὅτ' ἐπὶ προχοῇσι⁷ διυπετέος ποταμοῖο

σιον οἶνον. Κατ' ἀρχὰς ἡ λέξις δῆμιος δὲν εἶχε κακὴν σημασίαν· ἄρ' οὗτος ὅμως ἡ λέξις περιῆλθεν εἰς τὴν σημασίαν τοῦ κολαστοῦ, ἡ μὲν χρῆσις τοῦ παλαιοῦ δημίου ἤργησε, ἐκαίρισθη δ' ἀντ' αὐτοῦ ὁ δημόσιος. Τὸ τρίτον πρόσωπον ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει μετὰ κλητικὴν εἶναι σπάνιον. Περὶ τούτου ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «οὐ γὰρ εἶπεν, ὦ φίλοι, ὦ δῆμια πίνετε καὶ σημαίνετε λαοῖς, ἀλλὰ οὐ πίνουσι καὶ σημαίνουσι, μετὰ δὲ ἐκ δευτέρου προσώπου εἰς τρίτον, οὐ μόνον διὰ μέτρου εὐχρηστίαν καὶ ποικιλίαν φράσεως καὶ καινοπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ ἵνα μὴ τραχέως τῷ διόλου ἀποστρεπτικῷ σχήματι ὀνειδίζῃ τοὺς ἄριστους». Κατὰ παραπλήσιον τρόπον, ἀλλὰ τραχύτερον ἤλεγξε πρὸ ὀλίγου τοὺς ἐπικούρους ὁ Ἐκτωρ ἐν στίχ. 225.

¹) Ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἐδίδετο

παρὰ τοῦ Διὸς καὶ ἦτο τεκμήριον τῆς ἀγάπης τούτου B, 497.

²) Δηλαδὴ οὕτω μεγάλη.

³) Ἐξ ἑαυτοῦ, ἐξ ἰδίας ὁρμῆς, ἄνευ τῆς ἐμῆς παρακελεύσεως.

⁴) Ὁ Nauck εἰκασεν ἔλκηθρα, ὑπερ ἀπίθανον. Περὶ τῆς φράσεως ὅρα εἰς N, 233.

⁵) Συνήθως συντάσσεται τῷ νοεῖν.

⁶) Ἐκ τῆς ἰδίας μνήμης. Αἱ φρένες ἐνταῦθα θεωροῦνται ὡς εἶδος τῆς μνήμης, ὡς καὶ ἐν 557. Ἄν ὁ ποιητὴς ἤθελε νὰ εἴπῃ πάντα τὰ ὀνόματα, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν βοήθειαν τῶν Μουσῶν B, 484. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ζηνόδοτος τὸν στίχον τοῦτον μετὰ τοῦ ἐπομένου ἡθέτει. Ἄλλ' ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Οὐδὲν δὲ ἔχουσιν εἰς ἐπαιτίαν, ἀλλ' αὖξουσιν τὸ μέγεθος τῆς ὑπὲρ Πατρόκλου μάχης».

⁷) Προχοαὶ εἶναι αἱ προχύσεις, τὰ στόμια τῶν ποταμῶν. Ὁ ποτα-

βέβρυχεν¹ μέγα κῦμα ποτὶ ῥόον, ἀμφὶ δέ τ' ἄχραι
 ἡϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης² ἁλὸς ἕξω, 265
 τόσση ἄρα Τρῶες ἱαχῇ ἴσαν. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 ἕστασαν ἀμφὶ Μενoitιάδῃ ἓνα θυμὸν ἔχοντες,
 φραχθέντες σάκεσιν χαλκήρεσιν. ἀμφὶ δ' ἄρα σφι
 λαμπρῆσιν κορύθεσσι Κρονίων ἡέρα πολλήν
 χεῦ³, ἐπεὶ οὐδὲ Μενoitιάδην ἤχθαιρε⁴ πάρος γε, 270
 ὄφρα ζῶδες ἐὼν θεράπων ἦν Αἰακίδαο.
 μίσησεν⁵ δ' ἄρα μιν δῆτων κυσὶ κύρμα γενέσθαι
 Τρωῆσιν· τῷ καὶ οἱ ἀμυνέμεν ὤρσεν ἐταίρους.
 ὦσαν δὲ πρότεροι Τρῶες ἐλίκωπας Ἀχαιούς·
 νεκρὸν δὲ προλιπόντες ὑπέτρεσαν⁶, οὐδέ τιν' αὐτῶν 275
 Τρῶες ὑπέρθυμοι ἔλον ἔγχεσιν, ἰέμενοί περ,
 ἀλλὰ νέκυν ἐρύοντο· μίνυνθα δὲ καὶ τοῦ Ἀχαιοὶ
 μέλλον ἀπέσσεσθαι· μάλα⁸ γάρ σφεας ὥκ' ἐλέλιξεν
 Αἴας, ὃς περὶ μὲν εἶδος, περὶ δ' ἔργα τέτυκτο
 τῶν ἄλλων Δαναῶν⁹ μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα. 280

μὸς λέγεται διπετής, ὡς ἐκ τοῦ Διὸς
 ἢ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσών.

1) Οὕτως ἔχουσι τὰ ἄριστα χει-
 ρόγραφα, ἀλλ' ὁ Ἀριστοφάνης ἔ-
 γραφε βεβρυχῇ, ὅπερ εἶναι συνη-
 θέστερον ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. Τὸ
 ἀντίθετον εἶναι κατὰ ῥόον. Ὁ
 Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἀντιπίπτει τὸ
 βέμματι τοῦ ποταμοῦ τὸ τῆς θα-
 λάσσης».

2) Μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα τοῦτο,
 ὥσπερ καὶ ἡ θάλασσα εἶχε στόμα.

3) Τοῦτο ἐποίησεν ὁ Ζεὺς· πρὸς
 τιμὴν τοῦ Πατρόκλου, ὡς ἐν Π,
 459 πρὸς τιμὴν τοῦ Σαρπηδόου.

4) Εἶναι λιτότης ἀντί, λαν ἡγά-
 πησεν.

5) Ὁ Dūntzer νομίζων, ὅτι ὁ
 Ὅμηρος ἀγνοεῖ τὸ μίσσεν, ὡς καὶ
 τὸ μῖσος καὶ τὰ παράγωγα τούτων,
 λέγει, ὅτι ὁ στίχος οὗτος μετὰ τοῦ
 ἐπομένου εἶναι προσθήκη τῶν μετα-
 γενεστέρων.

6) Δηλαδὴ οἱ Ἀχαιοί.

7) Συνάπτεται μετὰ τοῦ Ἀχαιοί.
 Ἀλλὰ μόνον ὀλίγον χρόνον καὶ οἱ
 Ἀχαιοὶ ἔμελλον νὰ ᾔναι μακρὰν τοῦ
 σώματος τοῦ Πατρόκλου.

8) Προσδιορίζει τὸ ὥκα.

9) Ὡς τὸ περιεῖναι συντάσσεται
 πρὸς γενηκὴν, οὕτω καὶ τὸ περι-
 τετύχθαι. Δὲν μνημονεύει λόγων,
 διότι ὁ Τελαμώνιος Αἴας εἶχε τὴν
 γλῶσσαν ἀργὴν καὶ τὴν χεῖρα ἐργάτιν.

ἔθυσεν δὲ διὰ προμάχων συτ¹ εἵκελος ἀλκὴν
 καπρίῳ, ὅς τ' ἐν ὄρεσσι κύνας θαλερούς τ' αἰζηοὺς
 ῥηϊδίως ἐκέδασσεν, ἐλιξάμενος διὰ βήσσας·
 ὧς υἱὸς Τελαμῶνος ἀγανοῦ, φαίδιμος Αἴας,
 ῥεῖα μετεισάμενος² Τρώων ἐκέδασσε φάλαγγας,
 οἱ³ περὶ Πατρόκλῳ βέβασαν⁴, φρόνεον δὲ μάλιστα
 ἄστῃ πότι σφέτερον ἐρύειν καὶ κῦδος ἀρέσθαι.

285

Ἦτοι τὸν Λήθιοιο Πελασγοῦ φαίδιμος υἱός,
 Ἴππόθοος, ποδὸς ἔλκε κατὰ κρατερὴν ὕσμινην,
 δησάμενος⁵ τελαμῶνι παρὰ σφυρὸν ἀμφὶ τένοντας,
 Ἐκτορι καὶ Τρώεσσι χαριζόμενος⁶· τάχα δ' αὐτῷ
 ἦλθε κακόν, τό οἱ οὐ τις ἐρύκακεν ἱεμένων περ.
 τὸν δ' υἱὸς Τελαμῶνος, ἐπαῖξας δι' ὁμίλου,
 πληξ' αὐτοσχεδὴν κυνέης διὰ χαλκοπαρήν·
 ἤριξε⁷ δ' ἵπποδάσεια κόρυς περὶ δουρὸς ἀκωκῇ,
 πληγεῖς⁸ ἔγχεϊ τε μεγάλῳ καὶ χειρὶ παχείῃ,
 ἐγκέφαλος δὲ παρ' αὐλὸν⁹ ἀνέδραμεν ἐξ ὠτειλῆς

290

295

1) Ὅρα, ὅτι δὲν παρέβαλε πρὸς
 λέοντα, ἀλλὰ πρὸς κάπρον, διότι οὗτος
 πυκνῶς ἐν ταῖς φυγαῖς στρέφεται καὶ
 φονεύει τοὺς διώκοντας·

2) Μέσος ἀόριστος ὁ τοῦ μέτει-
 μι· ἐπακολουθήσας, διώξας.

3) Εἶναι σχῆμα κατὰ σύνεσιν, ὡς
 ἐν Π, 280 «ἐκίνηθεν δὲ φάλαγγες,
 ἐλπόμενοι».

4) Συγχεοκείμενος ὑπερσυντελικὸς
 τοῦ βαίνω.

5) Ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ μιν.
 Ὁ Εὐστάθιος εἰκάζει, ὅτι τελαμῶν
 ἐνταῦθα δὲν εἶναι ὁ ἀνέχων τὴν ἀσ-
 πιδα ἢ τὸ ξίφος, ἀλλ' ἀπλῶς πλα-
 τὺς ἱμάς, ὃν ὁ Ἴππόθοος μεθ' ἑαυ-

τοῦ ἔφερον. Ὅτι τοιοῦτους ἔφερον οἱ
 ἥρωες, γίνεται ὀηλον ἐκ τοῦ Φ, 31.
 Ὁ τρόπος τοῦ Ἴπποθοῦ εἶναι και-
 νοπρεπής· φοβούμενος νὰ πλησιά-
 σῃ, ἔλκει τὸ σῶμα κεκρυμμένος καὶ
 διὰ τοῦτο πληττεται κατὰ τὴν κε-
 φαλὴν.

6) Λέγει τοῦτο, διότι ἦτο ἐπικού-
 ρος τῶν Τρώων.

7) Ἀόριστος ὁ τοῦ ἐρείκω· ἐσχί-
 σθη, ἐρράγη.

8) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «καθ'
 ὃ μέρος τοῦ δόρατος τὸ ξύλον εἰσέρ-
 χεται, ἐπεὶ καὶ τὰς αἰγανέας δολι-
 χαύλους φησὶν (I, 156)». Ἐν τοῖς
 σχολίοις ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἐρμηνεία·

αἱματόεις· τοῦ δ' αὖθι λύθη μένος, ἐκ δ' ἄρα χειρῶν
 Πατρόκλοιό πόδα μεγαλήτορος ἦκε¹ χαμᾶζε
 κεῖσθαι· ὁ δ' ἄγχ' αὐτοῦ² πέσε πρηνῆς ἐπὶ νεκρῷ, 300
 τῆλ' ἀπὸ Λαρίσης³ ἐριβώλακος, οὐδὲ τοκεῦσι
 ὁρέπτρα⁴ φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰὼν
 ἔπλεθ' ὑπ' Αἴαντος⁵ μεγαθύμου δουρὶ δαμέντι.
 Ἐκτωρ δ' αὖτ' Αἴαντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
 ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος 305
 τυτθόν· ὁ δὲ Σχεδίων⁶, μεγαθύμου Ἰφίτου υἱόν,
 Φωκίων ὅχ' ἄριστον, ὃς ἐν κλειτῷ Πανοπηΐ⁷
 οἰκία ναιετάασκε πολέσσ' ἀνδρεσσιν ἀνάσσων,
 τὸν βάλ' ὑπὸ κλητῶν μέσσην· διὰ δ' ἀμπερές⁸ ἄκρη
 αἰχμῇ⁹ χαλκείῃ παρὰ νείατον ὦμον ἀνέσχε¹⁰. 310
 δοῦπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
 Αἶας δ' αὖ Φόρχυνά¹¹, δαίφρονα Φαίνοπος υἱόν,

αὐτὸν οὖν αὐτὸν φησι τὸν τοῦ αἵματος ἀκοντισμόν.

¹) Ἀφῆκε τὸν πόδα τοῦ Πατρόκλου, ὃν ἔσυρε, νὰ κηται.

²) Δηλαδὴ τοῦ Πατρόκλου.

³) Δὲν δύναται νὰ ᾔῃαι ἡ ἐν Τροίᾳ, διότι δὲν ἀρμόζει τὸ τῆ λ ε. Ὁ Κοχὶ δέχεται τὴν ἐν Κύμῃ, ἥτις ἐλέγετο Φρικωνίς Λαρίσσα, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής.

⁴) Εἶναι συγκεκομμένον ἐκ τοῦ ὁρεπτήρια, ὡς τὸ διδάκτρα ἐκ τοῦ διδακτήρια.

⁵) Ἡ σύνταξις ἔχει οὕτως· δαμέντι ὑπὸ δουρὶ μεγαθύμου Αἴαντος.

⁶) Ἄλλος ἦτο ὁ Σχεδίων, ὁ υἱὸς τοῦ Περιμήδους, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Ἐκτωρ ἐν Ο, 515. Καὶ οὗτος ἦτο ἡγεμὼν τῶν Φωκίων.

⁷) Ὁ Πανοπεύς ἦτο πόλις τῆς Φωκίδος κείμενος παρὰ τῷ Κηφισῷ.

⁸) Ἀντὶ διαμπερές· συνήθως ἡ τμήσις γίνεται ἐν τοῖς ῥήμασιν.

⁹) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό, αἰχμῆς ἀκμῇ. Ἡ ἐπομένη φράσις δηλοῖ τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ ὤμου.

¹⁰) Τὸ ῥῆμα κείται ἀμεταβάτως· διεπέρασεν.

¹¹) Ἡ αἰτιατικὴ εὔρηται Φόρχυνα καὶ Φόρχυν, ὡς ἐν στίχ. 318. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Düntzer ὁ τελευταῖος τύπος εὔρηται μόνον διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου. Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι ἐν Ε, 153 ὀνομάζονται δύο υἱοὶ τοῦ Φαίνοπος, ὁ Ξάνθος καὶ ὁ Θῶων. Ἀλλὰ λέγεται, ὅτι οὗτος δὲν εἶχε τρίτον υἱόν.

Ἴπποθόω περιβάντα μέσῃν κατὰ γαστέρα¹ τύψε
 ῥῆξε δὲ θώρηκος γύαλον², διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς
 ἦφυσ'· ὁ δ' ἐν κονίῃσι πεσὼν ἔλε γαῖαν ἀγοστῶ. 315
 χώρησαν δ' ὑπὸ τε πρόμαχοι καὶ φαίδιμος Ἴκτωρ·
 Ἀργεῖοι δὲ μέγα ἱάχον, ἐρύσαντο³ δὲ νεκρούς,
 Φόρκυν θ' Ἴπποθόον τε, λύοντο δὲ τεύχε' ἀπ' ὤμων.

Ἔνθα κεν αὖτε Τρῶες ἀρηιφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
 Ἴλιον εἰσανέβησαν ἀναλκείῃσι δαμέντες· 320
 Ἀργεῖοι δέ κε κυδὸς ἔλον καὶ ὑπὲρ Διὸς αἴσαν⁴
 κάρτεϊ καὶ σθένει σφετέρῃ· ἀλλ'⁵ αὐτὸς Ἀπόλλων
 Αἰνεΐαν ὤτρυνε, δέμας Περίφαντι⁶ εἰοικώς,
 κήρυκ'⁷ Ἥπυτιδῃ, ὅς οἱ παρὰ πατρὶ γέροντι⁸
 κηρύσσων γήρασκε⁹, φίλα φρεσὶ μῆδεα εἰδώς· 325
 τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων·
 »Αἰνεΐα, πῶς ἂν καὶ ὑπὲρ θεόν¹⁰ εἰρύσσαισθε

¹) Ἐννοεῖ τὸν ὀμφαλόν.

²) Κατὰ περίφρασιν λέγει τὸν θώρακα, Περὶ τῆς φράσεως λέγομεν ἐν Ν, 507.

³) Οἱ ἄρχαιοι ἤγειραν τὸ ζήτημα, διὰ τί δὲν εἴλκυσαν καὶ τὸ πτώμα τοῦ Πατρόκλου. Ἔλυον δὲ τὴν ἀπορίαν λέγοντες, ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχον σπουδαιότεροι Τρῶες καὶ ὅτι τῶν ἰδίων νεκρῶν ἡμέλουν.

⁴) Λέγει τοῦτο ὁ ποιητής, διότι κατὰ μὲν τὸν Düntzer ὁ Ζεὺς ὑπέσχετο τῷ Ἴκτωρι, ὅτι θέλει νικᾶ μέχρι ἑσπέρας, κατὰ δὲ τὸν Ameis, διότι ὁ Ζεὺς ἐν Ρ, 206 εἶπεν· «ἀτάρ τοι νῦν γε μέγα κράτος ἐγγυαλίξω» καὶ κατὰ τὸν Koch διὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιδα.

⁵) Κεῖται ἀντὶ τοῦ, εἰ μή.

⁶) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον σημαίνει

τὸν περισσῶς φωνοῦντα. Δύναται ὁ μὲν νᾶ σημαίνει καὶ τὸν περιερχόμενον καὶ φωνάζοντα.

⁷) Πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσι κήρυκι· ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ βράχυνσις τοῦ υ εἶναι ἀσυνήθης, οἱ νεώτεροι ἐκδόται πλὴν τοῦ La Roche ἐδέξαντο τὴν εἰκασίαν τοῦ Barnes, ὅστις ἔγραψε κήρυκ'. Ὁ πατὴρ τοῦ Περιφαντος ἐλέγετο Ἥπυτος, ὅπερ παράγεται ἐκ τοῦ ἡπύτα καὶ ἡπύω = φωνάζω, κράζω.

⁸) Ἐννοεῖ τὸν Ἀγχισην.

⁹) Μέχρι γεροντικῆς ἡλικίας ἐκήρυσσεν. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «ἡ ἡλικία καὶ ἡ φίλα ἐτοίμη πρὸς πειθῶ».

¹⁰) Παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ, ἂν οἱ θεοὶ δὲν ἔχωσιν εὐνοϊκῶς. Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν

Ἴλιον αἰπεινήν; ὥς¹ δὴ ἶδον ἀνέρας ἄλλους
κάρτεϊ τε σθένει τε πεποιοότας ἡγορέη τε
πλήθει τε σφετέρῳ², καὶ ὑπερδέα δῆμον ἔχοντας. 330
ἡμῖν³ δὲ Ζεὺς μὲν πολὺ βούλεται ἢ Δαναοῖσι
νίκην· ἀλλ' αὐτοὶ τρεῖτ'⁴ ἄσπετον οὐδὲ μάχεσθε. α

Ὡς ἔφατ', Αἰείας δ' ἑκατηβόλον Ἀπόλλωνα
ἔγνω⁵ ἐσάντα ἰδὼν, μέγα δ' Ἑκτορα εἶπε βοήσας·

»Ἑκτορ τ' ἡδ' ἄλλοι Τρώων ἄγοι ἡδ' ἐπικούρων, 335
αἰδῶς⁶ μὲν νῦν ἦδε γ', ἀρηϊφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
Ἴλιον εἰσαναβῆναι ἀναλκείησι δαμέντας.

ἄλλ' ἔτι γάρ τις φησι θεῶν, ἐμοὶ ἄγχι παραστάς,

ἄρνησιν, οὐκ ἂν ἐρύσαισθε. Πῶς
ἡδύνασθε νὰ σώσητε τὸ ὑψηλὸν Ἴλιον
καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ, ὥς
ἄλλοι τοῦτο ἔπραξαν;

¹) Εἶναι ὁμοιωματικόν. Ἐννοεῖται ἡ φράσις, ἐρυομένους τὰς αὐτῶν πόλεις.

²) Διὰ τοῦ ἰδίου λαοῦ, ἄνευ τῆς βοηθείας ἐπικούρων, ὥς συμβαίνει παρὰ τοῖς Τρωσίν. Ὁρθῶς ἐρμηνεύει ὁ Σχολιαστής· ἀπροτρεπτικός δὲ ὁ λόγος καὶ ἐλεγκτικός. Δείκνυσι δέ, ὅτι ἕτεροι καὶ ὑπὸ θεῶν οὐ βοηθοῦμενοι καὶ ὄντες τῇ πληθεί ὀλίγοι γενναίως μάχονται, ἐλέγχων τοὺς μὴ μαχομένους καὶ πολυπληθεῖα προὔχοντας καὶ βοηθεῖα θεοῦ. Τὸ δὲ ὑπερδεῖ· εἶναι σύνθετον ἐκ τῆς ὑπὲρ καὶ δέομαι καὶ σημαίνει τὸν ὑπερμέτρως μικρόν, τὸν ὀλιγάριθμον. Ἐγένετο δὲ κατὰ συγκοπὴν ἢ μάλλον κατὰ συνείρεσιν, ὥς λέγει ὁ La Roche, ὥς τὸ δυσκλέα ἐν B, 115 καὶ ἀ-

κλέα ἐν δ, 728 καὶ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ὡς τρισύλλαβον.

³) Ὁ Düntzer ἔγραψεν ὑμῖν, ἔσως οὐχὶ ἀτυχῶς. Τὸ πολὺ βούλεται ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μάλλον βούλεται=προτιμᾷ καὶ διὰ τοῦτο δέλεται δεύτερον ὅρον τῆς συγκρίσεως. Ἴδε εἰς A, 412.

⁴) Τρέμετε, τρομάζετε κατὰ τὸν La Roche. Ἄλλοι ἐξηγοῦσι φεύγετε.

⁵) Ὁ Αἰείας ἐγνώρισε τὸν Ἀπόλλωνα, διότι καὶ Ὁμηρον· ἀρίγνωτοι δὲ θεοὶ περ» ἐν N, 72. Κατὰ τὸν La Roche τὸ ἐσάντα πρέπει νὰ γράφηται διηρημένως ἐς ἄντα. Τὸ μέγα προσδιορίζει τὸ βοήσας.

⁶) Ἀντικείμενον αἰδοῦς. Ἡ ἐπομένη ἀντωνυμία ἔπρεπε νὰ ᾔηται κατ' οὐδέτερον γένος, ἀλλ' ἀφωμοιωθῇ πρὸς τὸ κατηγορούμενον.

⁷) Ἐννοεῖται πρότασις τις· ἀλλὰ μὴ διατάζεται. Τὸ ἔτι προσδιορίζει τὸ ἐπιτάρροθον εἶναι.

Ζῆν', ὕπατον μήστωρα, μάχης ἐπιτάρροθον¹ εἶναι·
τῷ ῥ' ἰθὺς Δαναῶν ἴομεν, μηδ' οἳ γε ἐκχλοῖ² 340
Πάτροκλον νηυσὶν πελασαῖατο τεθνηῶτα. «

Ὡς φάτο, καὶ ῥα πολὺ προμάχων ἐξάλμενος ἔστη·
οἱ δ' ἐλελίχθησαν καὶ ἐναντίοι ἔστασαν Ἀχαιῶν.
ἔνθ' αὖτ' Αἰνείας Λειώκριτον³ οὔτασε δουρί,
υἱὸν Ἀρίσβαντος, Λυκομήδεος ἐσθλὸν ἐπαῖρον. 345
τὸν δὲ πεσόντ' ἐλέησεν ἀρηΐφιλος Λυκομήδης,
στῇ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰών, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
καὶ βάλεν Ἰππασίδην Ἀπισάονα⁴, ποιμένα λαῶν,
ἦπαρ ὑπὸ πραπίδων, εἴθαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν,
ὃς ῥ' ἐκ Παιονίης⁵ ἐριβώλακος εἰληγλῦθει, 350
καὶ δὲ μετ' Ἀστεροπαῖον ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
τὸν δὲ πεσόντ' ἐλέησεν ἀρήϊος Ἀστεροπαῖος,
ἴθυσεν δὲ καὶ ὁ⁶ πρόφρων Δαναοῖσι μάχεσθαι·
ἄλλ' οὐπὼς ἔτι εἶχε⁷· σάκεσσι γὰρ ἔρχατο⁸ πάντῃ
ἑσταότες περὶ Πατρόκλῳ, πρό⁹ δὲ δούρατ' ἔχοντο. 355

¹ Ἐπιτάρροθος εἶναι ὁ ἐπίκουρος, ὁ βοηθός. Περὶ δὲ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει μεγάλη διαφωνία· κατὰ μὲν τὸν Düntzer παράγεται ἐκ τῆς ῥίζης ταρ, ἥτις σημαίνει βλάπτειν, ἀφανίζειν, διὰ προσθήκης τῆς συλλαβῆς ο θ, ὡς ἐν τοῖς κύαθος, σπύραθος, ὀρμαθός, ψάμαθος· κατὰ δὲ τὸν Göbel ἐγένετο ἐκ τοῦ ἐπι-τὰ-ρόθος, οὗ ἀνάλογα εἶναι τὸ ἐμπυριθῆτης καὶ ἐγχειρίθεις.

² Ἀκώλυτοι, ἀνεμπόδιοι, Ζ, 70.

³ Κατὰ τὸν Düntzer εἶναι τὸ μόνον ὄνομα παρ' Ὀμήρῳ, ὕπερ εἶναι συντεθειμένον ἐκ τοῦ λεῶς ἀντιλαός.

⁴ Εἶναι διάφορος τοῦ ἐν Α, 578 μνημονευομένου.

⁵ Οἱ Παῖονες οἰκοῦντες παρά τῃ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Θράκῃ ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Τευκρῶν καὶ ὡς τοιοῦτοι σύμμαχοι τῶν Τρώων. Ὁρα Β, 849 καὶ Ἡρόδοτ. V, 13.

⁶ Καὶ οὗτος, ὡς ὁ Αἰνείας, στίχ. 342. Μετὰ προθυμίας, μετὰ ζήλου· ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ ἀλλαχοῦ μεταχειρίζεται τὸ μεμαώς.

⁷ Τὸ ἔχειν ἐνταῦθα σημαίνει δύνασθαι, ὡς καὶ ἐν 217.

⁸ Ὑπερσυντελικὸς τοῦ ἔργου· ἦσαν περιεκλεισμένοι διὰ τῶν ἀσπίδων.

⁹ Κεῖται ἐπιρρηματικῶς· ἐκράτουν πρὸ ἑαυτῶν τὰ δόρατα.

Αἴας γὰρ μάλα¹ πάντας ἐπώχετο, πολλὰ κελεύων·
 οὔτε² τιν' ἐξοπίσω νεκροῦ χάζεσθαι ἀνώγει
 οὔτε τινὰ προμάχεσθαι³ Ἀχαιῶν ἔξοχον ἄλλων,
 ἀλλὰ μάλ' ἀμφ' αὐτῷ⁴ βεβάμεν, σχεδόθεν δὲ μάχεσθαι.
 ὥς Αἴας ἐπέτελλε πελώριος, αἵματι δέ χθών 360
 δεύετο πορφυρέῳ, τοὶ δ' ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον
 νεκροὶ ὁμοῦ⁵ Τρώων καὶ ὑπερμενέων ἐπικούρων
 καὶ Δαναῶν· οὐδ' οἱ γὰρ ἀναιμωτὶ γ' ἐμάχοντο,
 παυρότεροι δὲ πολὺ⁶ φθίνυθον· μέμνητο γὰρ αἰεὶ
 ἀλλήλοισι⁷ καθ' ὁμιλον ἀλεξέμεναι φόνον αἰπύν. 365
 Ὡς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρός, οὐδέ κε φαίης
 οὔτε ποτ' ἠέλιον σῶν⁸ ἔμμεναι οὔτε σελήνην.
 ἡέρι γὰρ κατέχοντο μάχης ἔπι ὅσοι⁹ ἄριστοι

¹) Ἐνισχύει τὸ πάντας.

²) Εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ πολλὰ κελεύων καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἀσύνδετον. Τὸ ἐξοπίσω συνέταξε πρὸς γενικὴν ὡς πρόθεσιν.

³) Ἐξερχόμενος τῶν τάξεων τῶν Ἀχαιῶν νὰ μάχεται. Τὸ δὲ ἔξοχον ἄλλων ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πρόσθ' ἄλλων καὶ ἐπεξηγεῖ τὸ προμάχεσθαι.

⁴) Ἐννοεῖ τὸν Πάτροκλον. Νὰ μὴ προχωρῇ, ἀλλὰ νὰ μένη περίξ τοῦ πτώματος τοῦ Πατρόκλου.

⁵) Ἀναφέρεται εἰς τὸ Τρώων καὶ ἐπικούρων.

⁶) Ὅρα, ὅτι ἔθηκε τὸ πολὺ μετὰ τὸ συγκριτικόν.

⁷) Τοῦτο λέγει μετ' ἐμφάσεως· δηλ. ἕκαστος δὲν ἐφρόντιζε μόνον νὰ ἀποκρούσῃ τὸν ὄλεθρον ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦν του. Καὶ ὁ Τυρταῖος ἐν XI, 11 λέγει· αἱ μὲν γὰρ τολμῶσι παρ' ἀλλήλοισι μένοντες ἔς τ' αὐτοσχέδιον καὶ

προμάχους ἰέναι, παυρότεροι θνήσκουσι».

⁸) Ἡδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου καὶ σελήνης. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν υ, 356 «ἠέλιος δὲ οὐρανοῦ ἑξαπόλωλε, κακὴ δ' ἐπιέδρομεν ἀχλύς». Ἐπειδὴ ἦτο ἡμέρα, ἤρκει μόνον νὰ εἴπῃ τὸν ἡλίον, ἀλλ' ἐπεξέτεινε τὴν ἔννοιαν.

⁹) Οὕτως ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, οἷς ἀκολουθεῖ ὁ La Roche. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἐφ' ὅσον οἱ ἄριστοι ἔστασαν, ἐπὶ τοσοῦτο ἀέρι κατέχοντο», κατὰ τὴν ἐξηγήσιν ταύτην ἐγένοντο διαφοροὶ διορθώσεις· ὁ μὲν Lachmann εἰκασεν, μάχης ὅσον τ' ἐπ' ἄριστοι, ὁ δὲ Hentze μάχης ἐπὶ θ' ὅσον καὶ ἄλλοι ἄλλως. Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκασίαν ἡ γενικὴ μάχης ἐξαργεῖται ἐκ τοῦ ὅσον, δηλ. ἀφ' ὅσον τε τῆς μάχης. Οἱ διατηροῦντες ὅμως τὴν

ἔστασαν ἀμφὶ Μενoitιάδῃ κατατεθνηῶτι.
οἱ δ' ἄλλοι¹ Τρῶες καὶ ἑυκνήμιδες Ἀχαιοὶ 370
εὐκνηλοὶ² πολέμιζον ὑπ' αἰθέρι, πέπτατο δ' αὐγὴ
ἡελίου ὀξεῖα³, νέφος δ' οὐ φαίνεται πάσης
γαίης οὐδ' ὁρέων⁴. μεταπαυόμενοι⁵ δ' ἐμάχοντο,
ἀλλήλων ἀλεείνοντες βέλεα στονόεντα,
πολλὸν ἀφεσταότες⁶. τοὶ δ' ἐν μέσῳ⁷ ἄλγε' ἔπασχον 375
ἡέρι καὶ πολέμῳ, τείροντο⁸ δὲ νηλεῖ χαλκῷ
ὅσσοι ἄριστοι ἔσαν. δύο δ'⁹ οὐ πω φῶτε πεπύσθην,
ἄνερε κυδαλίμω, Θρασυμήδης Ἀντίλοχος τε,
Πατρόκλοιο¹⁰ θανόντος ἀμύμονος, ἀλλ' ἔτ' ἔφαντο
ζῶν ἐνὶ πρώτῳ ὁμάδῳ¹¹ Τρώεσσι μάχεσθαι. 380
τῷ δ' ἐπισοσσομένῳ¹² θάνατον καὶ φύζαν ἐταίρων

γραφὴν τῶν χειρογράφων θεωροῦσιν
ὡς ἀναστροφὴν καὶ τὴν μάχην ἐξηγοῦ-
σι πεδίων τῆς μάχης, ἥτοι κατείχον-
το ὑπὸ ὁμίχλης, ὅσοι ἄριστοι ἔστη-
σαν περὶ τοῦ Μενoitιάδου. Κατὰ
τὸν Ameis τοῦτο εἶναι τὸ κέντρον
τοῦ πεδίου τῆς μάχης, στίχ. 375.

¹) Οἱ ἀγωνιζόμενοι οὐχὶ ἐν τῷ
μέσῳ, ἀλλ' ἐν ταῖς πτέρυξιν.

²) Ἀνενόχλητοι ὑπὸ τῆς ὁμίχλης.
Λέγει ὑπ' αἰθέρι· διότι ἐνταῦθα ὁ ἥ-
λιος δὲν ἐκαλύπτετο ὑπὸ τοῦ νέφους.

³) Διαπεραστικὴ ἀκτίς τοῦ ἡλίου.

⁴) Ἡ γενικὴ δηλοῖ τὴν ἐν τόπῳ
στάσιν, ὡς ἐν γ. 251 «ἢ οὐκ Ἄρ-
γεος ἦεν;» καὶ φ. 108.

⁵) Ἐν τῷ μεταξὺ διαναπαυόμε-
νοι. Τὸ ῥῆμα εὐρηται μόνον ἐνταῦθα,
ἀπαντᾷ ὁμῶς τὸ μεταπαυσωλὴ ἐν
Τ, 201 καὶ Β, 386. Λέγεται ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τὸ μάρναντο δέ-
μας πυρός ἐν στίχ. 366.

⁶) Ἐπεξηγεῖ τὸ ἀλεείνοντες βέλεα.

⁷) Ἐκ τῶν ἡγαυμένων γίνεται δῆ-
λον, ὅτι οὗτοι ἦσαν οἱ περὶ τὸ πτω-
μα τοῦ Πατρόκλου ἀγωνιζόμενοι.

⁸) Εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ π ο λ έ μ ω.

⁹) Πάλιν ἐκ τοῦ κέντρου ὁ ποιη-
τὴς μεταπηδᾷ εἰς τὸ ἄκρον, ὅπου ἐ-
μάχοντο οἱ υἱοὶ τοῦ Νέστορος, στίχ.
382. Τὸ χωρίον τοῦτο χρησιμεύει
ὡς προπαρασκευῆ τῆς ἀποστολῆς τοῦ
Ἀντιλόχου πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖ ἐν στίχ.
679—93. Ἀλλ' ὁ Ameis μετὰ μεγί-
στης πεποιθήσεως ἀποκηρύττει τοὺς
στίχους 377—83 ὡς ἔργον δισκευῆς.

¹⁰) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ
πεπύσθην.

¹¹) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ, ἐν προ-
μάχοις. Ὅρα καὶ στίχ. 471.

¹²) Ἐπισκοποῦντες, παρατηροῦν-
τες, μήπως φονευθῶσι καὶ φύγῳσιν
οἱ στρατιῶταί των. Κατὰ τὸν Εὐ-
στάθιον· «δηλοὶ στρυφνότης καὶ πάνυ

νόσφιν¹ ἐμαρνάσθην, ἐπεὶ ὥς² ἐπετέλλετο Νέστωρ,
ὀτρύνων πόλεμόνδε μελαινάων ἀπὸ νηῶν.

Τοῖς δὲ πανημερίοις³ ἔριδος μέγα νείκος ὁρώρει
ἀργαλέης· καμάτῳ⁴ δὲ καὶ ἰδρῶ νωλεμέες αἰεὶ 385
γούνατά τε κνήμαί τε πόδες θ' ὑπένερθεν ἐκάστου
χεῖρές τ' ὀφθαλμοί τε παλάσσετο⁵ μαρναμένοιιν
ἀμφ' ἀγαθὸν θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο.
ὥς δ' ὅτ' ἀνὴρ ταύροιο βοὸς⁶ μέγαλοιο βοείην
λαοῖσιν⁷ δῶή τανύειν, μεθύουσιν⁸ ἀλοιφῇ. 390

γοργῶς, ὡς περιδύλοντο οἱ Νέστο-
ρίδαι, ἵνα εἰ μὲν τινες ἔθανον, ὑπερ-
μάχωνται τῶν σωμάτων, εἰ δὲ εἰς
φυγὴν ἐτράποντο, σκεπάσωσιν, ὃ δὲ
στρατηγοῦ γέροντος ὡς εἰκὸς παράγ-
γελμας.

1) Μακρὰν τῆς θέσεως, ὅπου ἔ-
πесεν ὁ Πάτροκλος.

2) Οὐχὶ νὰ μάχωνται μακράν,
ἀλλὰ νὰ προσέχωσιν, ὡς εἴρηται πρὸ
ὀλίγου. Τὸ ἐπετέλλετο εἶναι παρατα-
τικὸς ἀντὶ ὑπερσυντελικοῦ. Τοιαύτης
ἐντολῆς τοῦ Νέστορος δὲν ἐμνημό-
νευσεν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ὁ ποιητής.

3) Ἐννοεῖ ὁλόκληρον τὸ ὅπο-
λ εἰσπόμενον μέρος τῆς ἡμέρας.
Τοῦτο εἶναι ὑπερβολή, ἥτις ἀπαντᾷ
πολλαχοῦ, ὡς ἐν Σ, 458.

4) Οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Nauck καὶ
ὁ Düntzer εἰκάζουσι λύθρω ὡς,
ὑπάρχει ἐν Δ, 169, διότι τὸ καμάτω
δὲν ἀρμόζει εἰς τὸ παλάσσετο.

5) Ἐμολύνοντο, ἐμιαίνοντο. Πε-
ριεμένομεν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὃ δὲ
Εὐστάθιος λέγει τοῦτο Πινδαρικὸν
σχήμα, ὅπερ δέχεται καὶ ὁ La Ro-
che. Προστίθῃσι δ' ἐκεῖνος· «οὐχ
ὅτι Πίνδαρος εὗρεν αὐτό, τῆς γὰρ

Ἑμήρου μεταλλείας καὶ τοῦτο ἐκεῖ-
νος ἐκέρθανεν, ἀλλ' ὅτι διαλεξάμενος
καὶ ζηλώσας κατεχρήσατο» παρ'
Ἑμήρῳ ἄλλα παραδείγματα τοῦ κα-
λουμένου Πινδαρικοῦ σχήματος δὲν
δύναται τις νὰ δεῖξῃ ἀσφαλῶς, ἀλλ'
ὑπάρχουσι παρ' Ἑσιόδ. ἐν Ἑργ.
331 «τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί» καὶ
825 «ἐκ δὲ οἱ ὤμων ἦν ἑκατὸν κε-
φαλαί» καὶ ἐν Ὑμν. V, 279 «ξαν-
θαὶ δὲ κόμαι κατενήνοθεν ὦμους».
Τοιοῦτον σχῆμα κατὰ τὸν Εὐστάθιον
ὑπῆρχε καὶ παρ' Ἑπιχάρμῳ «ἦν δ'
ἔρωδιοι μακροκαμπυλαύχενες». Φαί-
νεται δ', ὅτι ἀφορμὴ εἰς τὸ σχῆμα
ἐδόθη ἐκ τοῦ οὐδετέρου γένους γού-
νατα. Μετεχειρίσθη τὸν δούκον
ἀριθμὸν ἐν τῷ μαρναμένοιιν πρὸς δη-
λωσιν τῶν δύο διαχομένων μερῶν,
τῶν Ἀχαιῶν καὶ Τρώων.

6) Ἡδύνατο νὰ εἴπῃ, ταύροιο
βοείην, ἄνευ τοῦ βοός, ὅπερ παρ-
έλκει.

7) Λαοὶ ἐνταῦθα εἶναι αἱ ἐργάται
τοῦ ἐργαστασιάρχου.

8) Τὸ ῥῆμα ἐλήφθη ἐν μεταφορικῇ
σημασίᾳ, ὡς καὶ ἡμεῖς μεταχειριζό-
μεθα τὸ πίνειν ἐπὶ ξηρῶν· δέρμα πο-

δεξάμενοι δ' ἄρα τοί γε διαστάντες¹ τανύουσι
 κυκλός², ἄφαρ δέ τε ἱκμάς³ ἔβη, δύνει δέ τ' ἀλοιφή,
 πολλῶν ἐλκόντων, τάνυται⁴ δέ τε πᾶσα διαπρό·
 ὡς οἷ γ' ἔνθα⁵ καὶ ἔνθα νέκυν ὀλίγη ἐνὶ χώρῃ
 ἔλκεον ἀμφοτέροι· μάλα γάρ σφισιν ἔλπετο θυμός, 395
 Τρωσὶν μὲν ἐρύειν προτὶ Ἴλιον, αὐτὰρ Ἀχαιοὶς
 νῆας ἐπὶ γλαφυράς· περὶ δ' αὐτοῦ μῶλος ὀρώρει
 ἄγριος· οὐδέ κ' Ἄρης λαοσσός⁶ οὐδέ κ' Ἀθήνη
 τόν γε ἰδοῦσ' ὀνόσασιτ', οὐδ' εἰ μάλα μιν χόλος⁷ ἴκοι.

Τοῖον Ζεὺς ἐπὶ Πατρόκλῳ ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων 400
 ἥματι τῷ ἐτάνυσσε κακὸν πόνον. οὐδ' ἄρα πῶ τι
 ᾗδεν Πάτροκλον τεθνηῶτα δῖος Ἀχιλλεύς.
 πολλὸν γὰρ ἀπάνευθε νεῶν μάρναντο θεσάων,
 τείχει ὑπο Τρώων⁸. τό μιν⁹ οὐ ποτε ἔλπετο θυμῷ

τισμένον ἀπὸ ἄλειμμα. Κατὰ τὸν
 Εὐστάθιον· «ἐλαίῳ γὰρ ἢ τινι τοιοῦτῳ
 διαινούμεναι καὶ οὕτω μαλαττόμεναι
 καὶ τῆς σκληρότητος ἀνιέμεναι ἐπι-
 διδῶσιν, ὡς τοῦ πάχους λεπτυνομέ-
 νου εἰς μέγεθος». Ἡ εἰκὼν εἶναι μὲν
 εὐτελής, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐναργείας ἐ-
 λαμπρύνθη.

¹) Διαχωρισθέντες καὶ εἰς κύκλον
 στάντες.

²) Ὁ μὲν Ζηνόδοτος· ἔγραφε κύ-
 κλω, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος κύκλος.

³) Ἐξῆλθεν ἡ φυσικὴ ὑγρασία καὶ
 εἰσδύει τὸ ἔλαιον. Ὁ μὲν ἀόριστος
 δηλοῖ τὸ σιγμαιῖον, ὁ δὲ ἐνεστώς τὸ
 κατ' ὀλίγον. Οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Her-
 werden εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γρα-
 φῇ, δ' ἐξ ἱκμάς ἔβη.

⁴) Ὑποτίθῃσι τὸ ἐνεργητικὸν τ ἀ-
 νυμι. Τὸ διαπρό σημαίνει πέρα καὶ
 πέρα, πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις. Ὁ

La Roche γράφει τὴν λέξιν διηρημέ-
 νως καὶ οὕτω τὴν φράσιν θεωρεῖ ἰσο-
 δύναμον πρὸς τὸ διατάσσεται πρὸ.

⁵) Δηλαδή εἰς Τρῶας καὶ εἰς Ἀ-
 χαιοὺς. Ὅρα στίχ. 396. Τὸ ἐν τῷ
 ὀνόματι νέκυν εἶναι ἐνταῦθα μακρόν.

⁶) Ἐκ τοῦ λαὸς καὶ σεύω· ὁ παρ-
 ορμῶν τὸν λαόν. Ἰδὲ καὶ N, 128.

⁷) Ὁ χόλος εἶναι κατὰ τοῦ ἀν-
 τιθέτου μέρος, δηλ. ὁ μὲν Ἄρης
 κατὰ τῶν Ἀχαιῶν, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ κατὰ
 τῶν Τρώων. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον·
 «δηλοῖ ὅτι πολλοὶ καὶ διὰ χόλον μεμ-
 ψίμοιροι γίνονται».

⁸) Τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς τὸ εἰρη-
 λένον ἐν II, 702. Ὁ μὲν Ζηνόδοτος
 ἡθέτει ὀλόκληρον τὸ χωρίον τὸ ἀπὸ
 τῆς φράσεως ταύτης μέχρι τοῦ 425,
 ὁ δὲ Ἀρίσταρχος μόνον τοὺς τελευ-
 ταίους ἐξ στίχους 420—5.

⁹) Προαγγέλλει τὸ ἐπόμενον ἀ-

τεθνάμεν, ἀλλὰ ζών, ἐνιχριμφθέντα¹ πύλῃσιν, 405
 ἄψ ἀπονοστήσειν, ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἔλπετο πάμπαν,
 ἐκπέρσειν² πτολίεθρον ἄνευ ἔθεν, οὐδὲ σὺν αὐτῷ³.
 πολλάκι γὰρ τό γε⁴ μητρὸς ἐπεύθετο νόσφιν⁵ ἀκούων,
 ἢ οἱ ἀπαγγέλλεσκε Διὸς μέγαλοιο νόημα⁶.
 δὴ τότε⁷ γ' οὐ οἱ ἔειπε κακὸν τόσον, ὅσπον ἐτύχθη, 410
 μήτηρ, ὅτι ρά οἱ πολὺ φίλτατος ὦλεθ' ἑταῖρος.

Οἱ δ' αἰεὶ περὶ νεκρὸν ἀκαχμένα δούρατ' ἔχοντες
 νωλεμές ἐγχριπτοντο⁸ καὶ ἀλλήλους ἐνάριζον.
 ὧδε δέ τις εἶπεςκεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων·

»Ω φίλοι, οὐ μὰν ἡμῖν ἐϋκλεές ἀπονέεσθαι⁹ 415
 νῆας ἐπὶ γλαφυράς, ἀλλ' αὐτοῦ¹⁰ γαῖα μέλαινα
 παῖσι χάνοι¹¹. τό κεν ἡμῖν ἄφαρ¹² πολὺ κέρδιον εἶη,
 εἰ τοῦτον Τρώεσσι μεθήσομεν, ἵπποδάμοισιν

παρέμφατον τεθνάναι, ὡς ἐν Ε, 665.

¹) Πλησιάσαντα, ἐμπελασθέντα. Τοῦτο ἀπηγόρευσε ὁ Ἀχιλλεὺς τῷ θεράποντι αὐτοῦ Π, 89.

²) Ὑποκείμενον εἶναι τὸν Πάτροκλον.

³) Ὁ Ἀχιλλεὺς εἶχε διχθαδίας κῆρας, δηλ. ἢ βραχὺν μὲν βίον, ἀλλ' ἔνδοξον, ἢ μακρόν μὲν, ἀλλ' ἄδοξον, I, 410. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἥρωϊς προστίμησεν ἐκεῖνον, ἔπρεπε νὰ πέσῃ πρό τῆς ἀλώσεως τῆς Τροίας.

⁴) Ὅτι πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως τοῦ Πριάμου ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ.

⁵) Μακρὰν τῶν ἄλλων, μυστικά.

⁶) Τὴν βουλὴν, τὴν θέλησιν.

⁷) Κατὰ τὸν Αμοῖς ἀναφέρεται εἰς τὸ πολλάκι καὶ διὰ τοῦτο τὸ εἶπε ὡς καὶ τὸ ἐπεύθετο πρέπει

νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς ἔπερσαντελικοί. Οἱ κριτικοὶ ἐνταῦθα παρατηροῦσιν, ὅτι τὸ ἐνταῦθα λεγόμενον ἀντιφάσκει πρὸς τὸ ἐν Σ, 9, ἐνθα ἡ μήτηρ εἶχεν εἶπει, ὅτι αὐτοῦ ζῶντος θελεῖ πέσει ὁ ἄριστος τῶν Μυρμιδόνων. Ἄν μὴ πλανώμεθα, τοῦτο δὲν εἶναι ἀντίφασις· διότι ἡ Θέτις δὲν ὠνόμασε τὸν Πάτροκλον. Διὰ τοῦτο ὁ υἱὸς αὐτῆς καταφεύγει εἰς εἰκασίαν.

⁸) Μόνον ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῇ σημάσει τοῦ προσβάλλειν.

⁹) Ἄνευ τοῦ πτώματος τοῦ Πάτροκλου, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς ἐπομένης ὑποθετικῆς προτάσεως.

¹⁰) Ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἐν ᾗ εὐρίσχομεθα.

¹¹) Εἶναι περιγραφή ταχέως θανάτου. Ὅρα Δ, 182.

¹²) Παρευθὺς, ἄνευ ἀναβολῆς, ἄνευ ἄλλου ὄρου,

ἄστυ πότι σφέτερον ἐρύσαι¹ καὶ κῦδος ἀρέσθαι. «

᾽Ως δέ τις αὖ Τρώων μεγαθύμων αὐδήσασκεν². 420

» ᾽Ω φίλοι, εἰ καὶ μοῖρα παρ' ἀνέρι³ τῷδε δαμῆναι
πάντας ὁμῶς, μή πώ τις ἐρωείτω⁴ πολέμοιο. «

᾽Ως ἄρα τις εἶπεςκε, μένος δ' ὄρσασκεν ἑταίρου⁵.

ὥς οἱ μὲν μάρναντο, σιδήρειος⁶ δ' ὀρυμαγδὸς

χάλκεον⁷ οὐρανὸν ἔκε δι' αἰθέρος ἀτρυγέτοιο⁸. 425

ἵπποι δ' Αἰακίδαο μάχης ἀπάνευθεν⁹ ἐόντες

κλαῖον⁹, ἐπεὶ δὴ πρῶτα πυθέσθην ἡνίοχοιο¹⁰

ἐν κονίησι πεσόντος ὕφ' Ἑκτορος ἀνδροφόνιοι.

ἦ μὰν Αὐτομέδων, Διώρεος ἄλκιμος υἱός,

πολλὰ μὲν ἄρ μᾶστιγι θοῇ¹¹ ἐπεμαίετο θείνων, 430

πολλὰ δὲ μειλιχίοισι¹² προσηύδα, πολλὰ δ' ἀρειῇ¹³

1) Τὰ ἀπαρέμφοτα δηλοῦσι τὸ δυνατόν ἀποτέλεσμα.

2) Ἐφώναξε μεγάλη τῇ φωνῇ.

3) Ὅρα, ὅτι λέγει ἄνδρα, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ πτώματος.

4) Ἄς μὴ ὀπισθοδρομῇ, ἄς μὴ ἀποσύρῃται ἀπὸ τὴν μάχην.

5) Ὁ La Roche βεβαιοῖ, ὅτι πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἐκ ἑαυτοῦ. Οἱ πλείστοι τῶν ἐκδοτῶν προτιμῶσι τὸ ἑταίρου, ὅπερ δὲν εἶναι κακόν.

6) Παρὰ τῷ Σχολιαστῇ εὐρίσκειται δύο ἐρμηνείαι· «ὁ στερεὸς καὶ πολυτεχὴς» ἢ ἀπὸ ὅπλων τοῦ σιδήρου ψόφος». Πιθανωτέρα ἴσως εἶναι ἡ δευτέρα.

7) Λέγεται καὶ πολύχαλκος ἐν Ε, 504 καὶ γ, 2 καὶ σιδήρεος Θ, 329. Ἴσως διότι ὑπειθέτο, ὅτι ἐκ τοιούτων μετάλλων ἦτο κατεσκευασμένος ὁ τοῦ οὐρανοῦ θόλος. Περὶ τοῦ ἀτρυγέτος ὅρα εἰς Α, 316.

8) Ὁ ποιητὴς περὶ τούτου εἶπεν ἐν Π, 866 καὶ Ρ, 75.

9) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «ἔστι δὲ τὸ ζῶον φρενῆρες καὶ οἰκειότητα φυσικὴν ἔχον πρὸς τοὺς τρέφοντας· Ἑκτωρ γοῦν τοῖς ἵπποις διαλέγεται (Θ, 184). Οὗτοι δὲ ὡς ἀθάνατοι καὶ πλείω τὴν αἴσθησιν ἔχουσιν».

10) Ἡνίοχος εἶναι ὁ Πάτροκλος, ἂν καὶ ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ὁ ἥρωες ἦτο παραιδότης καὶ ἡνίοχος ὁ Αὐτομέδων.

11) Συνήθως ἡ μᾶστις ἔχει τὸ ἐπιθετον φαινή. Ὁ μὲν Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ταχυποιοῦ, ὁ δὲ Düntzer ταχέως κινουμένη. Ἡ ἐπομένη φράσις σημαίνει καθήκτετο κτυπῶν, μαστίζων.

12) Τὸ οὐδέτερον ἐπιθετον κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς τὸ κερτομοῖοισι ἐν Α, 539 καὶ τὸ ὄνειδεῖοισιν ἐν Χ, 497.

13) Ἐγένετο κατὰ τὸν Düntzer ἐκ

τῷ δ' οὐτ' ἄψ ἐπὶ νῆας ἐπὶ πλατύν¹ Ἑλλήσποντον
 ἠθελέτην ἰέναι οὐτ' ἐς πόλεμον μετ' Ἀχαιοὺς,
 ἀλλ' ὥς τε στήλη² μένει ἔμπεδον, ἥ τ' ἐπὶ τύμβῳ
 ἀνέρος ἐστήκη³ τεθνηότος ἡὲ γυναικός, 435
 ὥς μένον ἀσφαλῆως περικαλλέα δίφρον ἔχοντες,
 οὐδὲ ἐνισκίμψαντε⁴ καρήατα· δάκρυα δέ σφι
 θερμὰ κατὰ βλεφάρων χαμάδις ῥέε μυρομένοισιν
 ἡνίοχοιο πόθῳ⁵. θαλερὴ δὲ μιάινετο χαίτη
 ζεύγλης⁶ ἐξεριποῦσα παρὰ ζυγὸν ἀμφοτέρωθεν. 440
 μυρομένῳ δ' ἄρα τῷ γε ἰδὼν ἐλέησε Κρονίων,
 κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν·
 » Ἄ δειλῷ, τί σφῶϊ δόμεν Πηλεΐ ἀνακτι⁷
 θνητῷ, ὑμεῖς δ' ἐστὸν ἀγήρῳ⁸ τ' ἀθανάτῳ τε.
 ἦ ἵνα⁹ δυστήνοισι μετ' ἀνδράσιν ἄλγε' ἔχῃτον; 445
 οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν οἰζυρώτερον¹⁰ ἀνδρὸς

τοῦ ἀρχή, ὡς τὸ φοβεῖα ἐκ τοῦ φορ-
 βή. Κυρίως σημαίνει τὴν κατάραν,
 εἴτα δὲ τὴν ἀπειλήν.

1) Ἐπειδὴ ὁ ὁμηρικὸς Ἑλλή-
 σποντος περιλαμβάνει καὶ τὰ περίξ,
 ἔχει τὸ ἐπίθετον πλατύς.

2) Ὅρα, ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις ἤδη
 τοῦ Ὀμήρου ἐτίθεντο στήλαι ἐπὶ τῶν
 τύμβων.

3) Εἶναι διόρθωσις τοῦ Hermann,
 ἥτις ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν·
 διότι τὰ χειρόγραφα εἶχον ἐστήκει.

4) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «προσ-
 ερείσαντες καὶ πελάσαντες».

5) Ἐπειδὴ ὁ τύπος οὗτος μόνον
 ἐνταῦθα τῆς Ἰλιάδος ἀπαντᾷ, ὁ
 Heyne καὶ ὁ Bekker ἔγραψαν πο-
 θῆ, ὅπερ ἔδξετο καὶ ὁ Koch.

6) Οὕτω λέγεται τὸ μέρος τοῦ
 ζυγοῦ, εἰς ὃ εἰσέρχεται ὁ τράχηλος

τῶν ἵππων. Εἶχε δὲ ὁ ζυγὸς δύο
 ζεύγλας, ἂν δύο ἦσαν οἱ ἵπποι. Κατὰ
 τὸν Εὐστάθιον σημαίνει· «ἐπὶ τὰ ἔμ-
 προσθεν συνδιεκκύψασα τῇ κεφαλῇ,
 ἵνα οὕτω ῥᾶον πλαγιάσασα κάτω
 νεύῃ τῇ κατακύψει». Εἰς τὸ ἀμφοτέ-
 ρωθεν ἐννοεῖται τὸ ἵπποις.

7) Οἱ ἵπποι ἐδόθησαν τῷ Πηλεΐ
 ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος Ψ, 277.

8) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ ἀπλῶς, ἀγήρῳ
 τ' ἀθανάτῳ, ἐσχημάτισεν ὁλόκληρον
 ἀνεξάρτητον λόγον.

9) Τοῦτο λέγει σαρκαστικῶς. Μό-
 νον ἐνταῦθα τὸ ἐπίθετον δυστήνος
 ἀποδίδεται τοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες
 συνήθως λέγονται οἰζυροὶ καὶ δει-
 λοί. Μετὰ τὸν ἀόριστον δόμην ἔ-
 θηκεν ὑποτακτικὴν, διότι ὁ σκοπὸς ἐν
 τῷ παρόντι πραγματευταί.

10) Ὅρα, ὅτι τὸ συγκριτικόν

πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἔρπει¹.
 ἀλλ' οὐ μὰν ὑμῖν γε καὶ ἄρμασι δαιδαλέοισιν
 Ἐκτωρ Πριαμίδης ἐποχήσεται· οὐ γὰρ ἐάσω.
 ἦ οὐχ ἄλλις ὥς καὶ τεύχε' ἔχει καὶ ἐπεύχεται αὐτως²; 450
 σφῶν δ' ἐν γούνεσσι βαλῶ μένος ἡδ' ἐνὶ θυμῷ,
 ὄφρα καὶ³ Αὐτομέδοντα σαώσετον ἐκ πολέμοιο
 νῆας ἔπι γλαφυράς· ἔτι γάρ⁴ σρισὶ κῦδος ὀρέξω,
 κτείνειν, εἰς δ' κε νῆας εὐστέλμους⁵ ἀφίκωνται
 δὴ τ' ἥελιος καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ. « 455
 Ὡς εἰπὼν ἵπποισιν ἐνέπνευσεν μένος ἡδ' ὅ⁶.
 τῷ δ' ἀπὸ χαιτῶν κόνιν οὐδάσδε⁷ βαλόντε
 ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἄρμα μετὰ Τρῳᾶς καὶ Ἀχαιοῦς.
 τοῖσι⁸ δ' ἐπ' Αὐτομέδων μάχετ', ἀχνύμενός περ ἐταίρου,
 ἵπποις ἀΐσων ὥς τ' αἰγυπιὸς⁹ μετὰ χῆνας· 460
 ῥέα¹⁰ μὲν γὰρ φεύγεσκεν ὑπὲκ Τρῳῶν ὀρυμαγδοῦ,
 ῥεῖα δ' ἐπαΐξασκε πολὺν καθ' ὀμίλον ὀπάζων¹¹.
 ἀλλ' οὐχ' ἦρει¹² φῶτας, ὅτε σεύαιτο διώκειν·

γράφεται διὰ τοῦ ω παρὰ τὸν κανόνα
 ἐν ᾧ ἡ προηγουμένη συλλαβὴ εἶναι
 μακρά, ὥς καὶ κακὸς εἰνότερος
 ἐν υ, 376, ἀνιηρώτερον θ, 190
 καὶ τὰ υπερθετικά λαρωτάτος θ,
 350 καὶ ὄζυρωτάτος ε, 105.

1) Κινεῶνται, ζῶσιν.

2) Μάτην, ἄνευ αἰτίας· διότι ἡ
 δόξα ἀνήκει τῷ Ἀπόλλωνι, ὅστις ἀ-
 φώπλισε τὸν ἥρωα,

3) Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑμεῖς αὐτοὶ θέ-
 λετε σωθῆ.

4) Αἰτιολογεῖ, ὅτι μόνον περὶ σω-
 τηρίας τοῦ Αὐτομέδοντος ποιεῖται λό-
 γον καὶ οὐχὶ περὶ νίκης. Διὰ τοῦ
 σ φ ἵ σ ι ἐννοεῖ τοὺς Τρῳάιν,

5) Κυρίως οἱ Τρῳῆς δὲν ἔφθασαν
 μέχρι τῶν νεῶν, ἀλλὰ μόνον μέχρι
 τῆς τάφρου στίχ. 760 καὶ Σ, 198.

6) Οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἀρίσταρ-
 χος, ὁ δὲ Ζηνόδοτος, μένος π ο λ υ-
 θ α ρ σ ῆς ἐν ἤ κε.

7) Ἀποβαλόντες τὴν κόνιν κατὰ γῆς.

8) Ἐμάχετο ἐναντίον τῶν Τρῳῶν.

9) Ἡ παραβολὴ δηλοῖ τὴν τα-
 χύτητα.

10) Ἐγένετο συνίησις, ὥς ἐν Ν,
 144. Τὸ ῥέα μὲν—ῥεῖα δὲ εἶναι ἀνα-
 φορά.

11) Ἐνταῦθα σημαίνει ἐπακολου-
 θῶν, διώκων.

12) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Νῦν

οὐ γάρ πως ἦν οἶον ἐόνθ' ἱερῷ¹ ἐνὶ δίφρῳ
ἔγγει ἐφορμᾶσθαι καὶ ἐπίσχειν² ὠκέας ἵππους. 465

ὦφ' δὲ δὴ μιν ἐταῖρος ἀνὴρ ἶδεν ὀφθαλμοῖσιν
Ἀλκιμέδων, υἱὸς Λαέρκεος Αἰμονίδαο·
στῆ δ' ὀπίθεν δίφροιο, καὶ Αὐτομέδοντα προσηύδα·

»Αὐτόμεδον, τίς τοί νυ θεῶν νηκερδέα³ βουλήν
ἐν στήθεσσιν ἔθηκε, καὶ ἐξέλετο φρένας ἐσθλάς; 470

οἶον⁴ πρὸς Τρῶας μάχεται πρώτῳ ἐν ὁμίλῳ
μοῦνος· ἀτάρ τοι ἐταῖρος ἀπέκτατο⁵, τεύχεα δ' ἔκτωρ
αὐτὸς ἔχων ὥμοισιν ἀγάλλεται Αἰακίδαο.»

Τὸν δ' αὖτ' Αὐτομέδων προσέφη, Διῶρεος υἱός·
Ἀλκίμεδον, τίς γάρ⁶ τοι Ἀχαιῶν ἄλλος ὁμοῖος 475
ἵππων ἀθανάτων ἐχέμεν⁷ δμησὶν τε μένος τε,
εἰ μὴ⁸ Πάτροκλος, θεόφιν μῆστωρ ἀτάλαντος,

ἢ ἀντὶ τοῦ ἀνήρει». Τὸ ε τοῦ ὅτε
ἔπνετο μακρὸν πρὸ τοῦ σ, ὡς ἐν I,
411 καὶ θ, 87.

4) Μόνον ἐνταῦθα τὸ ἐπιθετον ἀ-
ποδίδεται τῷ δίφρῳ. Ὁ Σχολιαστὴς
ἔφη· «καὶ ὑπ' ἀθανάτων ἵππων φε-
ρομένων». Οἱ νεώτεροι ὅμως ἐξηγοῦ-
σιν ἰσχυρόν.

2) Διευθύνειν, ὁδηγεῖν τοὺς ἵπ-
πους κατὰ τῶν πολεμίων.

3) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ
ἡ καὶ κέρδος καὶ σημαίνει ἀνωφελῆ.
Κατὰ τὸν Döderlein ὅμως σημαίνει
ἀσύνετον. Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην, ὡς
φαίνεται, ἔλαβε παρὰ τῶν ἀρχαίων,
τοῦλάχιστον παρ' Εὐσταθίου ἀναγι-
νώσκοντες. «ὁ ἐστὶν ἀσύνετον κατὰ
τοὺς παλαιούς. Κέρδος γάρ, φασί,
καὶ ἡ σύνθεσις».

4) Ἐπιφώνησις πρὸς αἰτιολογίαν
τῶν ἡγουμένων.

5) Ἡ πρότασις αὕτη ἐξηγεῖ τὸ
μ ο ὕ ν ο ς.

6) Αἰτιολογεῖ παραλειφθεῖσαν πρό-
τασιν· βεβαίως μάχομαι μόνος, διότι
οὔδεις ἄλλος δύναται νὰ θαμάξῃ ἀθα-
νάτους ἵππους εἰ μὴ ὁ Πάτροκλος. Τὸ
δὲ ἄλλος λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν
στίχ. 477, εἰ μὴ Πάτροκλος.

7) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «διττὸν
δὲ ἐνταῦθα τὸ ἔχειν. Ἄλλως γὰρ ἔ-
χει τις δμησὶν ἵππων, καὶ ἄλλως μέ-
νος ἵππων. Δμησὶν μὲν γὰρ ἔχει ἀντὶ
τοῦ οἶδεν ὡς ἐπιστήμην ἔχων· μένος
δὲ ἔχει ἀντὶ τοῦ ἐπέχει, κρατεῖ. Ὁ-
μώνυμος οὖν αὕτη λέξις μερίζεται
πρὸς τε τοὺς ἵππους πρὸς τε τὸ μένος».

8) Τὸ εἰ μὴ ἐτέθη ἄνευ ῥήματος,
ὡς ἐν Σ, 193 καὶ Ψ, 792.

ζωὸς ἑὼν; νῦν αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει¹.
 ἀλλὰ σὺ μὲν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἀποδῆσομαι², ὅφρα μάχωμαι. « 480
 Ὡς ἔφατ', Ἀλκιμέδων δὲ βοηθόν³ ἄρμ' ἐπορούσας
 καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν,
 Αὐτομέδων δ' ἀπόρουσε. νόησε δὲ φαίδιμος Ἴκτωρ,
 αὐτίκα δ' Αἰνεΐαν προσεφώνεεν ἐγγὺς ἑόντα·
 »Αἰνεΐα, Τρώων βουλευφόρε χαλκοχιτώνων, 485
 ἵππω τῷδ' ἐνόησα πωδῶκεος Αἰακίδαο
 ἐς πόλεμον προφανέντε σὺν ἡνιόχοισι⁴ κακοῖσι.
 τῷ⁵ κεν ἐελποίμην αἶρησέμεν, εἰ σύ γε θυμῷ⁶
 σῶ ἑθέλεις⁷, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐφορμηθέντε γε νῶϊ

¹) Ἔχει σημασίαν παρακειμένου.

²) Ἐγὼ δὲ θὰ καταβῶ, θὰ ἐξέλθω ἐκ τοῦ ἄρματος.

³) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραπεν ὅτι ἔν, ἄλλοι δὲ διηρημένως, οἷς ἀκολουθεῖ ὁ Döderlein. Οὗτος γράφων βοῇ (μετὰ βοῆς) θεὸν συνάπτει τὴν βοῇ μετὰ τοῦ ἐπορούσας. Ἀλλ' ὁ Hentze παρατηρεῖ, ὅτι τὸ βοῇ ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ δὲν εἶναι ὁμηρικόν. Συνήθως τὸ ἐπίθετον ἀποδίδεται εἰς πρόσωπα, ἀλλὰ τὸ προκειμένον ἔχει τὸ παράλληλον αὐτοῦ ἐν τῷ «ἀσπίδα θυρῖν» Δ, 32. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «τό ἐν τῇ μάχῃ ταχύ». Τὸ ἐπορούω μόνον ἐνταῦθα εὐρεῖται πρὸς αἰτιατικὴν συντεταγμένον, ἀλλαχοῦ δὲ πρὸς δοτικὴν.

⁴) Λέγει καὶ τοὺς δύο ἡνιόχους, ἐν ᾧ νῦν ὁ Αὐτομέδων παρίσταται ὡς παραιβάτης, ἀλλὰ κυρίως ἦτο ἡνιόχος. Εἶπε δὲ κακοῦς ὡς ἔχοντας μικρὰν πέτραν περὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἀχιλλείων ἵππων.

⁵) Τὰ πλεῖστα καὶ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσι τ ῶ, ἄλλα δὲ τ ῷ. Τὴν πρώτην γραφὴν ὑποστηρίζει ὁ La Roche, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἄλλοι, ὡς ὁ Bekker, ὁ Nauck, ὁ Düntzer, ὁ Franke καὶ ὁ Ameis, τὴν δευτέραν. Τὸ τ ῶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλην σημασίαν ἢ αἰτιολογικὴν, δηλ. διὰ τοῦτο· ἐπειδὴ οἱ Ἴπποι ἔχουσι κακοῦς ἡνιόχους, διὰ τοῦτο δύναμαι νὰ ἐλπίζω, ὅτι θέλω συλλάβεαι. Προετιμήσαμεν ὁμῶς τὴν αἰτιατικὴν, διότι οὕτω λαμβάνομεν τὸ ἀντικείμενον τοῦ αἶρησέμεν καὶ διότι μετὰ τοιαύτας παρασκευαστικὰς προτάσεις, οἷα ὑπάρχει ἐν στίχ. 486, ἀρμόζει ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία.

⁶) Ἄν σὺ τοῦλάχιστον θέλῃς μετὰ τὴν καρδίαν σου, σπουδαίως.

⁷) Εὐρεῖται καὶ ἡ γραφὴ ἐθέλοισ, ἣν δέχονται ὁ Bekker, ὁ Franke, ὁ Nauck, καὶ ὁ Ameis, ἀλλ' ὁ La Roche καὶ ὁ Düntzer προτιμῶσι τὴν ὀριστικὴν, ἥτις μᾶλλον κυροῦται

τλαῖεν ἐναντίβιον στάντες μαχέσασθαι Ἄρηι.»

490

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησεν εὖς πάϊς Ἀγχίσαιο.

τὼ δ' ἰθὺς βήτην βοέης¹ εἰλυμένῳ ὤμους

αὔησι στερεῇσι· πολὺς δ' ἐπελήλατο² χαλκός.

τοῖσι δ' ἄμα Χρομῖος τε καὶ Ἄρητος θεοειδής

ἦσαν ἀμφοτέροι· μάλα δέ σφισιν ἔλπετο θυμός 495

αὐτῷ τε κτενέειν ἐλάαν τ' ἐριαύχενας ἵππους·

νήπιοι, οὐδ' ἄρ'³ ἔμελλον ἀναιμωτί γε νέεσθαι

αὐτίς ἀπ' Αὐτομέδοντος. ὁ δ' εὐξάμενος Διὶ πατρὶ

ἀλκῆς καὶ σθένεος πλῆτο φρένας ἀμφιμελαίνας⁵.

αὐτίκα δ' Ἀλκιμέδοντα προσηύδα, πιστὸν ἑταῖρον· 500

» Ἀλκίμεδον, μὴ δὴ μοι ἀπόπροθεν ἰσχύμεν ἵππους,

ἀλλὰ μάλ' ἐμπνεῖοντε⁶ μεταφρένῃ· οὐ γὰρ ἔγωγε

Ἑκτορα Πριαμίδην μένεος σχήσεσθαι⁷ οἶω,

ὑπὸ τῶν χειρογράφων. Νομίζομεν δ', ὅτι ἡ ἔννοια ἐνταῦθα ἀπαιτεῖ μᾶλλον ὀριστικήν. Τὸ δὲ ἐφορμηθέντε νῶϊ συνήθως λαμβάνεται ὡς αἰτιατική ἀνήκουσα εἰς τὸ τλαῖεν, ἀλλ' ὁ Koch παρατηρεῖ, ὅτι παρ' Ὀμήρῳ δὲν ὑπάρχει τοιαύτη σύνταξις. Τούτου ἕνεκεν θεωρεῖ ὡς ὀνομαστικήν ἀπύλυτον. Πιθανώτερον ὁ La Roche ἐξαρτᾷ τὸν φράσιν ἐκ τοῦ ἐναντίβιον σιάντες, ὅπερ κατὰ τὴν σημασίαν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐναντίβιον μίμνοτες. Τοῦτο δὲ συντάσσεται πρὸς αἰτιατικήν, ὡς ἐν N, 106 α μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν μίμνειν οὐκ ἐθέλεσκον ἐναντίον καὶ ξ, 270.

¹) Βοή ἐνταῦθα εἶναι ἡ ὑπὸ βελου δέρματος κεκαλυμμένη ἀσπίς. Ὅρα M, 137, καὶ E, 186.

²) Πολλὰ δὲ χάλκινα ἐλάσματα ἦσαν ἐξηπλωμένα ἐπὶ τῶν βοείων ἀσπίδων.

³) Δηλοὶ τοὺς δύο ὡς στενῶς συνδεδεμένους.

⁴) Ὡς ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος ἐγνώσθη. Τὸ νέεσθαι ἔχει μελλοντικὴν σημασίαν.

⁵) Περὶ τῆς φράσεως ἰδὲ εἰς A, 103.

⁶) Φυσιῶντες πλησίον τῆς ὁμοπλάτης. Ἐπειδὴ ὁ πληθύνει ἐκ τοῦ ἄρματος Αὐτομέδων φοβεῖται, μὴ διακινδυνεύσῃ, ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ τοὺς ἵππους οὕτω πλησίον, ὥστε τὸ φύσημα αὐτῶν νὰ φθάνη εἰς τὴν ὁμοπλάτην του. Παράβαλλ. N, 385.

⁷) Νομίζω, ὅτι δὲν θὰ παύσω τὸν Ἑκτορα ἀπὸ τοῦ πολεμικοῦ θάρρους.

πρίν γ' ἐπ' Ἀχιλλῆος καλλίτριχε βήμεναι ἵππω¹
 νῶϊ κατακτείναντα, φοβῆσαι τε στίχας ἀνδρῶν
 Ἀργείων, ἣ κ' αὐτὸς ἐνὶ πρῶτοισιν ἀλοίη².»

505

Ὡς εἰπὼν Αἴαντε³ καλέσσατο καὶ Μενέλαον·
 »Αἴαντ', Ἀργείων ἡγήτορε, καὶ Μενέλαε,
 ἦτοι μὲν τὸν νεκρὸν ἐπιτράπεθ' οἱ περ⁴ ἄριστοι,
 ἀμφ' αὐτῷ βεβάμεν καὶ ἀμύνεσθαι στίχας ἀνδρῶν, 510
 νῶϊν δὲ ζωῶσιν⁵ ἀμύνετε νηλεὲς ἡμαρ·
 τῇδε⁶ γὰρ ἔβρισαν πόλεμον κάτα δακρυόεντα
 Ἕκτωρ Αἰνεΐας θ', οἱ Τρώων εἰσὶν ἄριστοι.
 ἀλλ' ἦτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται⁷.
 ἦσω⁸ γὰρ καὶ ἐγὼ, τὰ⁹ δέ κεν Διὶ πάντα μελήσει.» 515

Ἡ ῥα καὶ ἀμπεπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
 καὶ βάλεν Ἀρήτοιο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' εἴσην·
 ἣ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διαπρὸ δὲ εἷσατο χαλκός,
 νειαίρη δ' ἐν γαστρὶ διὰ ζωστήρος ἔλασεν.

¹) Ἐννοεῖ τὸ ἄρμα, ἂν καὶ προέταξε τὸ καλλίτριχε.

²) Τὰ πλείστα καὶ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν ἀλὼη, ὅπερ προτιμᾷ ὁ La Roche· ὀλίγα τινὰ ἔχουσιν ἀλὼη ἢ ἀλολίη, ὅπερ δέχονται ὁ Döderlein, ὁ Bäumlein καὶ ἄλλοι. Ἐνταῦθα περιεμένομεν ἀπαρέμφατον, ὡς τὰ προηγούμενα, ἀλλὰ κατὰ τὸν Düntzer ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ Αὐτομέδων ζωηρῶς εὐχεται, δι' ἀνεξαρτήτου λογου ἐδηλώσεν. Τὴν τοιαύτην ἐξηγήσιν δὲν δέχεται ὁ Ameis, ἀλλὰ τὸ ἢ ἐξηγεῖ διὰ τοῦ εἰ δὲ μή, δηλ. εἰ δὲ μὴ εὐχεται ὁ ἴδιος μεταξὺ τῶν πρώτων νὰ φονευθῇ.

³) Ἐκ τῶν ἐπομένων γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ Αὐτομέδων εἶδε τοὺς Αἴ-

αντας ἐγγὺς τοῦ πτώματος τοῦ Πατρόκλου, ὅπερ τῷ Düntzer φαίνεται παράδοξον, διότι ὁ Αὐτομέδων εἶχε φύγει μακρὰν κατὰ τὴν προηγουμένην διήγησιν.

⁴) Ἀντὶ ἐκείνοις, οἵ περ.

⁵) Ποιεῖ ἀντίθετον πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ αἰτιολογεῖ τὸ ἀμύνετε.

⁶) Διότι ἐδῶ μεθ' ὅλου τοῦ βάρους ἐφώρμυσαν.

⁷) Συνήθης φράσις περὶ τοῦ ἀδήλου μέλλοντος.

⁸) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ἔστι δὲ τὸ ἦσω ἀντὶ τοῦ πέμψω, ἀκοντίσω, τὸ πολλοῦ καίμενον, ὅθεν καὶ ἡμῶν ὁ ἀκοντιστής».

⁹) Δηλαδὴ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀκοντισμοῦ.

ὥς δ' ἔτ' ἂν ὀξὺν ἔχων πέλεκυν αἰζήϊος¹ ἀνὴρ, 520
 κόφας ἐξόπιθεν κεράων βοὸς ἀγραύλοιο,
 ἵνα² τάμῃ διὰ πᾶσαν, ὃ δὲ προθορῶν³ ἐρίπησιν,
 ὥς ἄρ' ὃ γε προθορῶν⁴ πέσεν ὕπτιος· ἐν δέ οἱ ἔγχος
 νηδυίοισι⁵ μάλ' ὀξὺ κραδαινόμενον λύε γυῖα.
 Ἐκτωρ δ' Αὐτομέδοντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ· 525
 ἀλλ' ὃ μὲν ἅντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος·
 πρόσσω γὰρ κατέκυψε, τὸ δ' ἐξόπιθεν δόρυ μακρὸν
 οὐδὲ ἐνισκίμθη, ἐπὶ δ' οὐρίαχος πελεμίχθη
 ἔγχος· ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄδριμος Ἄρης⁶.
 καὶ νύ κε δὴ ξιφέεσσ' αὐτοσχεδὸν ὀρμηθήτην, 530
 εἰ μὴ σφω⁷ Αἶαντε διέκριναν μεμαῶτε,
 οἳ ῥ' ἤλθον καθ' ὀμιλον ἑταίρου⁸ κικλήσκοντος.
 τοὺς ὑποταρβήσαντες⁹ ἐχώρησαν πάλιν αὖτις

¹) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν μ, 83 ἀπαντᾷ τὸ αἰζήϊος, ἀλλαχοῦ δὲ αἰζήδης. Τὸ πρῶτον κατὰ τινὰς ἐγείνε κατ' ἐπέκτασιν ἐκ τοῦ αἰζήϊος. κατ' ἄλλους ὁμοῦς τοῦτο ἐγένετο κατὰ συγκατάνευσιν ἐκ τοῦ αἰζήϊος. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ. α' Ἀμφω ἠῤῥησε, τὸν μὲν πέλεκυν τῇ ὀξύτητι, τὸν δὲ ἄνδρα τῷ αἰζήϊος, ὡς εὐτονωτέραν τὴν καταφορὰν γενέσθαι. Ὁ δὲ τόπος τῆς πληγῆς καιριώτατος· ὅπισθε γάρ φησι κεράτων εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν νευρῶν· περὶ γὰρ τὰς τῶν κεράτων ῥίζας πυκνὰ καὶ συνεχῆ τὰ νευρά καὶ ἀρτηρίαί κεῖνται».

²) Εἶναι περιληπτικόν· ἐν γ, 449 λέγει τένοντας αὐχενίους.

³) Οἱ μὲν βόες προπίπτουσιν, τὰ δὲ ἄλλα ζῶα ἀνακλῶνται.

⁴) Τὸ κύριον σημεῖον τῆς παραβολῆς κεῖται ἐν τῷ προθορῶν πέσεν,

οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τῷ ὕπτιος, διότι τοῦτο ἐπὶ τοῦ βοὸς δὲν συμβαίνει.

⁵) Τὸ ὄνομα εὐρηται μόνον κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν. Νήδυια εἶναι τὰ κακὰ τὴν νηδὺν σπάγγνα, τὰ ἐντόσθια.

⁶) Ἄρης ἐνταῦθα εἶναι τὸ πολεμικὸν ὄργανον, ὁ σίδηρος. Ὁ Σχολιαστὴς εὐφυῶς παρατηρῶν ἐξηγεῖ· αὐτὸς δὲ ἴσθη τὴν ὀρμὴν ὁ σίδηρος· ὅταν γὰρ μηκέτι προΐεναι ἰσχύσῃ, τὸ τμηκαῦτα ἰστάμενος κραδαίνεται».

⁷) Ἐγένετο κατ' ἐκθλιψιν ἐκ τοῦ σφωέ, δηλ. τὸν Ἐκτορα καὶ τὸν Αὐτομέδοντα.

⁸) Δηλαδὴ τοῦ Αὐτομέδοντος.

⁹) Φοβηθέντες ὑπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Αἰάντων. Κατὰ τὸν Koch ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ καὶ ἐν τοῖς ὁμοίοις τοῖς δηλαῦσι φόβον ἢ φυγὴν ἢ πρόθεσιν ἀπώλεσε τὴν τοπικὴν αὐτῆς σημασίαν.

Ἐκτωρ Αἰνείας τ' ἠδὲ Χρομῖος θεοειδής,
Ἄρητον δὲ κατ' αὖθι' λίπον δεδαῖγμένον ἦτορ,
κείμενον². Αὐτομέδων δέ, θοῶ ἀτάλαντος Ἄρηϊ,
τεύχεά τ' ἐξενάριξε καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα·

535

» Ἡ δὲ μὲν ὀλίγον³ γε Μεινοιτιάδαο θανόντος
κῆρ ἄχεος μεθέηκα⁴, χερεῖονά περ καταπέφνων. «

Ὡς εἰπὼν ἐς δῖφρον ἐλὼν ἔναρα⁵ βροτόεντα
θῆκε, ἃν δ' αὐτὸς ἔβαινε πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν
αἱματόεις, ὥς τις τε λέων⁶ κατὰ ταῦρον ἐδηδώς.

540

Ἀψ' δ' ἐπὶ Πατρόκλῳ τέτατο κρατερὴ ὑσμίνη
ἀργαλέῃ πολὺδακρυς, ἔγειρε⁷ δὲ νεῖκος Ἀθήνη
οὐρανόθεν καταβᾶσα· προῆκε⁸ γὰρ εὐρύοπα Ζεὺς

545

²) Κατέλιπον αὐτόθι, ἦτοι ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ὅπου ἐφονεύθη. Ἐκ τῆς ἐπομένης φράσεως γίνεται δῆλον, ὅτι τὸ δόρυ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἐντόσθια εἶχε διατρυπήσει τὴν καρδίαν. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Heyne, ὁ Doederlein καὶ ὁ Nauck εἰκασαν δεδαῖγμένοι ἦτορ, δηλ. πληγωμένοι κατὰ τὴν καρδίαν, διότι κατέλιπον τὸν νεκρόν.

³) Ἐπεξηγεῖ τὸ δεδαῖγμένον ἦτορ.

⁴) Λέγει ὀλίγον, διότι ὁ φόνος τοῦ Ἀρήτου δὲν ἰσοσταθμίζει πρὸς τὸν τοῦ Πατρόκλου, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς φράσεως, χερεῖονά περ καταπέφνων. Ἡ ἐπομένη γενικὴ δὲν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλ' ἐξ. τᾶται ἐκ τοῦ ἄλλοις.

⁵) Ὀλίγον ἀνεκούφισα τὴν καρδίαν μου ἐκ τῆς λύπης τοῦ φονευέντος Μεινοιτιάδου. Περὶ τοῦ τονισμοῦ τοῦ καταπέφνων ὅρα εἰς Π, 827.

⁶) Ἀνῆκει εἰς τὸ ἐλὼν καὶ εἰς τὸ θῆκε ἀντί εἶλεν ἔναρα καὶ ἔθηκεν.

⁶) Ὁ Εὐστάθιος ἐπαινεῖ τὴν σεμνότητα καὶ γοργότητα τῆς παραβολῆς.

⁷) Ἀφ' οὗ ἀμφοτέρω οἱ Αἴαντες, ὁ Μενέλαος, ὁ Ἐκτωρ καὶ ὁ Αἰνείας αὖτις εἰς τὸ πτώμα τοῦ Πατρόκλου ἐπανήλθον.

⁸) Παρ' Ἡσιόδῳ ἡ Παλλὰς ἔχει τὸ ἐπίθετον ἐγρεκὺς οἶμος.

⁹) Κατὰ Σχολιαστήν· «Ζηνύδοτος ἀθετεῖ. Τινὲς οὐδὲ γράφουσι. Πῶς γὰρ ἐν τῇ Ἰδῇ ὧν ὁ Ζεὺς αὐτὴν πέμπει, ἡ δὲ οὐρανόθεν κάτεισιν; ἢ ὅτι οὐρανὸν ὑπερνήριον ὀνομάζει τόπον». Τὸ ζήτημα τοῦτο πολλάκις ἐν τῇ Ἰλιάδι ἐγείρεται ὑπὸ τῶν κριτικῶν, οἵτινες πάντοτε εἰς τὴν ἀθέτησιν καταφεύγουσιν. Ἐπειδὴ ὅμως πολλάκις γίνεται, δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι δὲν προσέκρουεν εἰς τὴν ὁμηρικὴν φαντασίαν καὶ ὅτι αἱ ἀθετήσεις εἶναι αὐθαίρετοι.

ὀρνύμεναι Δαναούς· δὴ¹ γὰρ νόος ἐτράπετ' αὐτοῦ.

ἤυτε πορφυρέην² Ἴριν θνητοῖσι τανύσση

Ζεὺς ἐξ οὐρανόθεν, τέρας ἔμμεναι ἢ πολέμοιο,

ἢ καὶ χειμῶνος δυσθαλπέος³, ὅς ῥά τε ἔργων

ἀνθρώπους ἀνέπαυσεν ἐπὶ χθονί, μῆλα δὲ κήδει⁴,

ὥς ἡ πορφυρέη νεφέλη πυκνίσασα ἔαυτὴν⁵

δύσσετ' Ἀχαιῶν ἔθνος, ἔγειρε δὲ φῶτα ἕκαστον.

πρῶτον δ' Ἀτρεὺς υἱόν⁶ ἐποτρύνουσα προσηύδα,

ἰφθιμον Μενέλαον (ὁ γὰρ ῥά οἱ ἐγγύθεν ἦεν)

εἰσαμένη Φοῖνικι⁷ δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν·

»Σοὶ μὲν δῆ, Μενέλαε, κατηφείη καὶ ὄνειδος

ἔσσεται, εἰ κ' Ἀχιλλῆος ἀγαυοῦ πιστὸν ἐπαῖρον

τείχει ὑπο⁸ Τρώων ταχέες κύνες ἐλκήσουσιν⁹.

ἀλλ' ἔχεο¹⁰ κρατερῶς, ὅτρυνε δὲ λαὸν ἅπαντα.»

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·

¹) Οὐχὶ ἀτόπως ἡ φράσις αὕτη ἐγείρει τὴν ἐκπληξιν τῶν κριτικῶν, οἵτινες παρατηροῦσιν, ὅτι ὁ Ζεὺς δὲν μετέβαλε γνώμην, διότι οὗτος εἶχεν ἀποφασίσει, ἵνα οἱ Τρῶες νικῶσι μὲν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅμως μὴ γέινωσι κύριοι τοῦ πτώματος τοῦ Πατρόκλου Ρ, 454 καὶ 272.

²) Πορφυρεὺς εἶναι ὁ πορφυροδαφής, ὁ κροκοειδής. Ὁ Ἀναξαγόρας ὠριζε τὴν Ἴριν οὕτως· «Ἴριν δὲ καλέομεν τὸ ἐν νεφέλῃσιν ἀντιλάμπον τῷ ἡλίῳ».

³) Δυσθαλπῇ λέγει τὸν κακῶς θάλλοντα, τὸν ψυχρόν.

⁴) Θλίβει, στενοχωρεῖ τὰ θρέμματα. Διότι ταῦτα δὲν δύνανται νὰ διαιτῶνται ἐν ὑπαίθρῳ, ἀλλὰ περιορίζονται ἐν τοῖς σταθμοῖς.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὐ-

δέποτε ὁ ποιητὴς οἶδε συνθέτους ἀντανυμίας».

⁶) Ἡ Ἀθηναῖα ἐξελέξατο τὸν Μενέλαον, διότι οὗτος διεκρίθη ἐν τῇ ὑπερασπίσει τοῦ πτώματος τοῦ Πατρόκλου.

⁷) Οὗτος ἡγεῖτο τῆς τετάρτης μοίρας τοῦ στρατοῦ τῶν Μυρμιδόνων Π, 196. Τοὺς ἀνθρώπους γνωρίζομεν ἐκ τῆς μορφῆς καὶ ἐκ τῆς φωνῆς.

⁸) Ἐννοεῖ, ὅτι οἱ Τρῶες θὰ γέινωσι κύριοι τοῦ πτώματος τοῦ Πατρόκλου καὶ ὑπὸ τὰ τεῖχη θὰ παραδώσωσιν εἰς τοὺς κύνας.

⁹) Τὸ ἐλκέω εἶναι ἐπεκτεταμένος τύπος τοῦ ἔλκω. Εὐρρηται ὅμως ἐν τοῖς χειρογράφοις καὶ ἐλκύσουσιν.

¹⁰) Δηλαδὴ τοῦ πολέμου ἢ τοῦ νεκροῦ.

»Φοῖνιξ, ἅττα¹ γεραιὲ παλαιγενές, εἰ γὰρ² Ἀθήνη
δοίη κάρτος ἐμοί, βελέων δ' ἀπερύκοι ἐρωήν·
τῷ³ κεν ἔγωγ' ἐθέλοιμι παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν
Πατρόκλῳ· μάλα γάρ με θανῶν ἐσεμάσσατο⁴ θυμόν·
ἀλλ' Ἐκτωρ πυρὸς⁵ αἰνὸν ἔχει μένος, οὐδ' ἀπολήγει 565
χαλκῷ δηϊόων· τῷ γὰρ Ζεὺς κύδος ὀπάξει. «

ᾧς φάτο, γήθησεν⁶ δὲ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ὅτι ῥά οἱ πάμπρωτα θεῶν ἡρήσατο πάντων.
ἐν δὲ βίην ὤμοισι καὶ ἐν γούνεσσιν ἔθηκε,
καὶ οἱ μυῖται⁷ θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἐνήκεν, 570
ἣ τε καὶ ἐργομένη μάλα περ⁸ χροὸς ἀνδρομέοιο
ἰσχανάα⁹ δακέειν, λαρόν¹⁰ τέ οἱ αἶμ' ἀνθρώπου·
τοίου μιν θάρσευς¹¹ πλησε φρένας ἀμφιμελαίνας.
βῆ δ' ἐπὶ Πατρόκλῳ, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
ἔσκε¹² δ' ἐνὶ Τρώεσσι Ποδῆς, υἱὸς¹³ Ἡετίωνος, 575

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τρο-
φεῦ· ἔστι δὲ νεωτέρου πρὸς πρεσβύτε-
ρον ἡθικὴ προσφώνησις.

²) Εἶναι εὐχῆ.

³) Διὰ τοῦ τῷ ἐπαναλαμβάνει τὴν
ἡγουμένην εὐχὴν,

⁴) Μέσος ἀόριστος ἁ τοῦ ἰσχυρο-
μαί. Τὸ ῥῆμα κυρίως σημαίνει ἐγγί-
ζω, ἐνταῦθα δ' ἐλήφθη ἐν μεταφορικῇ
σημασίᾳ· ὁ θάνατός του πολὺ συνε-
κίνησε τὴν καρδίαν μου.

⁵) Μετεχειρίσθη τὴν παραβολὴν
διὰ τὸ εὐκίνητον καὶ ταχύ.

⁶) Ὅρα, ὅτι καὶ οἱ θεοὶ τιμώμε-
νοι χαίρουσιν.

⁷) Ἡ παραβολὴ ἐγένετο πρὸς τὸ
ἱταμόν καὶ ἐπιμονον.

⁸) Προσδιορίζει τὸ καὶ ἐργο-
μένην.

⁹) Τὸ ῥῆμα κεῖται ἀμεταβάτως καὶ
σημαίνει ἐπιδιώκει, προσπαθεῖ. Δα-
κέειν εἶναι ἀόριστος δ' τοῦ δάκνω.

¹⁰) Ἀγαπητόν, ἐπιθυμητόν. Ὁ
Curtius παράγει τὸ ἐπίθετον ἐκ τοῦ
λάω = ἐπιθυμῶ.

¹¹) Ἐγένετο κατὰ τὸ Ἐρέβους, θέ-
ρευς, θάμβευς.

¹²) Εἶναι ἡ συνήθης ἀρχὴ τῆς διη-
γήσεως. Ὁ Bekker καὶ ὁ Dünzer
ἀναγινώσκουσι κατὰ τι χειρόγραφον,
ἦν δὲ τις ἐν. Κατὰ τὸν τελευταῖον τὸ
Ποδῆς ὀρθότερον ἤθελεν εἶναι Πόδης.

¹³) Οὗτος δὲν δύναται νὰ ᾔῃαι ἀ-
δελφός τῆς Ἀνδρομάχης, διότι ὁ Ἀ-
χιλλεὺς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ταύτης
ἐφόνευσεν Z, 421. Πρὸς δὲ ὁ ποιητὴς
δὲν ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, μάλιστα δὲ μιν
τίεν Ἐκτωρ δῆμου, ἀλλὰ βασι-

ἀφνειός τ' ἀγαθός τε· μάλιστα δέ μιν τίεν Ἐκτωρ
 δήμου, ἐπεὶ οἱ ἑταῖρος ἦν φίλος εἰλαπιναστῆς¹.
 τὸν ῥα κατὰ ζωστήρα βάλε ξανθὸς Μενέλαος
 αἰΐξαντα φόβονδε, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε·
 δούπησεν δὲ πεσών. ἀτὰρ Ἀτρεΐδης Μενέλαος 580
 νεκρὸν² ὑπὲκ Τρώων ἔρυσεν μετὰ ἔθνος ἑταίρων.

Ἐκτορα δ' ἐγγύθεν ἰστάμενος ὥτρυνεν Ἀπόλλων,
 Φαίνοπι Ἀσιάδῃ ἐναλίχιος, ὃς οἱ ἀπάντων
 ξείνων φίλτατος ἔσκεν, Ἀβυδόθι οἰκία ναίων·
 [τῷ³ μιν ἐισάμενος προσέφη ἐκάεργος Ἀπόλλων] 585

» Ἐκτορ, τίς⁴ κέ σ' ἔτ' ἄλλος Ἀχαιῶν ταρβήσειεν;
 οἷον δὴ Μενέλαον ὑπέτρεσας, ὃς τὸ πάρος⁵ περ
 μαλθακὸς⁶ αἰχμητῆς· νῦν δ' οἴχεται οἷος⁷ αἰέρας
 νεκρὸν ὑπὲκ Τρώων, σὸν δ' ἔκτανε πιστὸν ἑταῖρον,
 ἐσθλὸν ἐνὶ προμάχοισι, Ποδῆν, υἱὸν Ἡετίωνος. « 590

Ὡς φάτο, τὸν δ' ἄχεος νεφέλῃ ἐκάλυψε μέλαινα,
 βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἰθοπι χαλκῷ.
 καὶ τότε ἄρα Κρονίδης ἔλετ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν
 μαρμαρέην⁸, Ἴδην δὲ κατὰ νεφέεσσι κάλυψεν,

λέων. Ἦθελε δὲ εἶναι καὶ ἀνάρμοστον, ἂν ἔλεγε τὸν ἀδελφὸν τῆς ἡρωίδος ἀφνειόν, ἀφ' οὗ ὁ πατρικὸς οἶκος ἡρημώθη.

¹) Ὁ μὲν Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ σύσσιτον, ὃ δὲ Παραφραστὴς ὑμοτράπεζον.

²) Ἐννοεῖ τὸν νεκρὸν τοῦ Ποδῆ.

³) Ὁ στίχος οὗτος δὲν ὑπάρχει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις.

⁴) Ἀφ' οὗ τοιοῦτος πολεμιστῆς, οἷος ὁ Μενέλαος, ἐτρόμαζε τὸν Ἐκτορα, ὑπολείπεται, ἵνα καὶ ἄλλος ἀνανδρότερος πράξῃ τὸ αὐτό. Ὁ θεὸς ὀνειδίζει πικρὸς τὸν ἥρωα.

⁵) Ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐπόμενον νῦν δέ. Ἐννοεῖται τὸ ἦν ἢ ἔσκεν.

⁶) Κατὰ τὸν Döderlein παράγεται ἐκ τοῦ μαλᾶσσιν. Τὸ ἀντίθετον εἶναι κρατερός αἰχμητῆς.

⁷) Ἄνευ βοηθείας ἄλλου τινὸς καὶ δὴ τοῦ Ἀλάντος, ὃν ἡδύνατα νὰ φοβηθῇ ὁ Ἐκτωρ.

⁸) Ὁ Βύσταθιος παρατηρεῖ: «μαρμαρέην ἔφη τὴν τοιαύτην αἰγίδα διὰ τὴν μαρμαρυγὴν τῆς ἀστραπῆς, ἀλλὰ χροῦ δὲ ἐρεμνὴν αἰγίδα ἐπισείεσθαι λέγει διὰ τὸ ἐκ συννεφείας ἔρεδος».

ἀστράφας δὲ μάλα μεγάλ' ἔκτυπε, τὴν δ' ἐτίναξε· 595
νίκην δὲ Τρῳέσσι δίδου¹, ἐφόβησε δ' Ἀχαιοὺς.

Πρῶτος Πηνέλεως² Βοιωτίος ἦρχε φόβοιο.

βλήτο γὰρ ὦμον δουρί, πρόσω τετραμμένος αἰεῖ,
ἄκρον³ ἐπιλίγδην· γράψεν δὲ οἱ ὁστέον ἄχρις⁴
αἰχμὴ Πουλυδάμαντος⁵. ὁ γάρ ῥ' ἔβαλε σχεδὸν ἐλθών. 600
Λήϊτον⁶ αὖθ' Ἐκτωρ σχεδὸν οὐτάσε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ,
υἷον Ἀλεκτρούνος⁷ μεγαθύμου, παῦσε δὲ χάρμης·
τρέσσε⁸ δὲ παπτήνας, ἐπεὶ οὐκέτι ἔλπετο θυμῷ
ἔγχος ἔχων ἐν χειρὶ μαχήσεται Τρῳέσσιν.

Ἐκτορα⁹ δ' Ἴδομενεὺς μετὰ Λήϊτον ὀρμηθέντα 605
βεβλήκει θώρηκα κατὰ στήθος παρὰ μαζόν¹⁰.
ἐν καυλῷ δ' ἐάγη δολιχὸν δύρυ, τοῖ δ' ἐβόησαν¹¹
Τρῳες. ὁ δ' Ἴδομενεὺς ἀκόντισε Δευκαλίδας

1) Τὸ μὲν δίδου ἐτέθη κατὰ παρατατικὸν πρὸς δηλώσιν τῆς διαρκείας, τὸ δὲ ἐφόβησε κατὰ ἀόριστον, διότι ἀπαξ τοῦτο ἐγένετο.

2) Περὶ τοῦτου ὄρα εἰς Β, 494.

3) Προσδιορίζει τὸν ὦμον. Παρ' Ὀμήρῳ τὸ ἐπίθετον τοῦτο οὐδέποτε κεῖται ἐπιρρηματικῶς. Τὸ ἐπόμενον ἐπίρρημα συνήθως οἱ ἐτυμολόγοι παράγουσιν ἐκ τοῦ λῆω = θίγω, ὃ δὲ Döderlein ἐκ τοῦ λείγω. Σημαίνει δὲ ἐπιξέστικῶς, ἔζωπεσσα.

4) Πέρα καὶ πέρα. Τοῦτο δὲν ἀντιφάσκει πρὸς τὸ προηγούμενον, διότι δηλοῖ τὸ κατ' ἐπιδρομήν.

5) Δὲν προεῖπε τὸν τρώσαντα, ἀλλὰ νῦν διασαφεῖ. Οὕτως ὁ ποιητὴς ποικίλλει τὸν λόγον διὰ τῆς ἐξαλλοῦς.

6) Ὁ Λήϊτος ἦτο ἡγεμὼν τῶν Βοιωτῶν, ὡς καὶ ὁ Πηνέλεως Β, 494.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «οὐκ εἴρηται παρὰ τὸν ἀλεκτρούνα τὸ ζῶον τὸ ὄνομα· οὐδέπω γὰρ ἐγνωστο». Τὸ ὄνομα ἔχει πρὸς τὸ Ἀλέκτωρ (ἀντὶ Ἀλέξ-τωρ), ὡς τὸ Ἡλεκτρούων πρὸς τὸ Ἡλέκτωρ.

8) Ἐτρόμαξε δὲ παρατηρήσας περίεξ.

9) Συναπτεόν μετὰ τοῦ ὀρμηθέντα. Ὁ Ἐκτωρ ἠθέλησε νὰ κτυπήσῃ τὸν Λήϊτον καὶ τὸ δεύτερον.

10) Δὲν δηλοῖ τὸ μέλος τοῦ σώματος, ἀλλὰ τὴν θέσιν τοῦ θώρακος, ἐν ᾗ ἐβλήθη.

11) Οὕτως ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἀριστάρχης, ἐν ᾧ ἄλλοι τοῖ δ' ἐφόβηθεν, ὅπερ δικαίως δὲν ἐπιδοκιμάζεται· διότι οἱ Τρῳεὶς δὲν φεύγουσιν, ἀλλὰ διώκουσιν. Οὗτοι ἐβόησαν ἐκ χαρᾶς διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς βολῆς.

δίφρῳ¹ ἐφεσταότος· τοῦ μὲν ῥ' ἀπὸ² τυτθὸν ἄμαρτεν·
 αὐτὰρ ὁ Μηριόναο δπάονα³ θ' ἡνίοχόν τε, 610
 Κοίρανον, ὅς ῥ' ἐκ Λύκτου εὐκτιμένης ἔπετ' αὐτῷ
 (πεζὸς γὰρ τὰ πρῶτα λιπὼν νέας ἀμφιελίσσας
 ἤλυθε⁴, καὶ κε Τρωσὶ μέγα κράτος ἐγγυάλιξεν⁵,
 εἰ μὴ Κοίρανος ὦκα ποδώκεας ἤλασεν ἵππους·
 καὶ τῷ⁶ μὲν φάος ἤλθεν, ἄμυνε δὲ νηλεὲς ἡμαρ, 615
 αὐτὸς δ' ὤλεσε θυμὸν ὑφ' Ἑκτορος ἀνδροφόνιοι)
 τὸν⁷ βάλ' ὑπὸ γναθμοῖο καὶ οὐατος, ἐκ⁸ δ' ἄρ' ὀδόντας
 ὥσε δόρυ πρυμνόν⁹, διὰ δὲ γλῶσσαν τάμε μέσσην.
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, κατὰ δ' ἡνία χεῦεν ἔραζε.
 καὶ τὰ γε Μηριόνης¹⁰ ἔλαβεν χεῖρεσι φίλῃσι 620
 κύφας ἐκ πεδίοιο¹¹, καὶ Ἰδομενῆα προσηύδα·

¹) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Κατὰ Ἰδομενέως βάλλει· νεωστὶ τῷ δίφρῳ ἐπιδάντος». Πρὸ ὀλίγου ὁ Ἰδομενεὺς ἀνέβη τὸ ἄρμα, διότι ἄνευ δόρατος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγωνισθῇ καὶ ἦτο ἐπικίνδυνον, ἂν ἐφευγε πεζός. Ἀντὶ τῆς δοτικῆς ὁ Grashof εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ γενική. Ὁ δίφρος δὲν ἦτο τοῦ Ἰδομενέως, ὡς ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ, ἀλλὰ τοῦ Μηριόνου, καθ' ὃ γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχου 612.

²) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ ἄμαρτεν.

³) Τὸ ῥῆμα, εἰς ὃ φέρεται ἡ αἰτιατική, ὑπάρχει ἐν στίχ. 617.

⁴) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ Ἰδομενεὺς. Ὅρα Ν. 240.

⁵) Δηλαδὴ ἂν ἐφόνευε τοῦτον ὁ Ἑκτωρ.

⁶) Ἐννοεῖ τὸν Ἰδομενέα. Φάος ἐνταῦθα εἶναι ἡ σωτηρία, ὁ σωτήρ.

Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν. «Καινὸν καὶ περιπαθεὲς τὸ σύμπτωμα».

⁷) Ἐπειδὴ παρενεβλήθη παρενθετική πρότασις, ἐπαναλαμβάνει τὸ ἀντικείμενον διὰ τῆς ἀντωνυμίας, δηλ. τὸν Κοίρανον.

⁸) Ἡ πρόθεσις κεῖται ἐπιρρηματικῶς.

⁹) Τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ δόρατος, ἡ αἰχμή. Ἐπειδὴ τὸ ἐπιθετον πρυμνὸν μόνον ἐνταῦθα ἀποδίδεται τῷ δόρατι, ὁ Düntzer καὶ ὁ Nauck εἰκάζουσι πρυμνοὺς ἀναφέροντας εἰς τοὺς ὀδόντας, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν.

¹⁰) Ὁ Μηριόνης ἐμάχετο παρὰ τῷ Ἰδομενεὶ πεζός.

¹¹) Ἐκ τοῦ ἐδάφους. Συνακτέον τῷ ἔλαβεν. Ὁ ποιητὴς ἐσιώπησεν, ὡς συγχάνει, ὅτι τὰς ἡνίας ἐνεχείρισε τῷ Ἰδομενεὶ. Ὅτι δ' ὁ Μηριόνης ἐμείνεν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχ. 668.

»Μάστιε¹ νῦν, εἴως κε θαῶς ἐπὶ νῆας ἵκηαι·
γιγνώσκεις δὲ καὶ αὐτὸς ὃ τ' οὐκέτι κάρτος Ἀχαιῶν.»

᾽Ως ἔφατ', Ἴδομενεὺς δ' ἔμασεν καλλιτρίχας ἵππους
νῆας ἐπὶ γλαφυράς· δὴ γὰρ δέος ἔμπεσε θυμῷ. 625

Οὐδ' ἔλαθ' Αἴαντα μεγαλήτορα καὶ Μενέλαον
Ζεὺς, ὅτε² δὴ Τρώεσσι δίδου ἑτεραλκέα νίκην.
τοῖσι³ δὲ μύθων ἤρχε μέγας Τελαμώνιος Αἴας·

»᾽Ω πόποι, ἦδη μὲν κε, καὶ ὃς μάλα νήπιός ἐστι,
γνοίη ὅτι Τρώεσσι πατήρ Ζεὺς αὐτὸς⁴ ἀρήγει. 630

τῶν μὲν γὰρ πάντων βέλε' ἄπτεται⁵, ὅστις ἀφείη,
ἢ κακός, ἢ ἀγαθός· Ζεὺς δ' ἔμπης πάντ' ἰθύνει·
ἡμῖν δ' αὖτως⁶ πᾶσιν ἐτώσια πίπτει ἔραζε.

ἀλλ' ἄγετ' αὐτοὶ περ' φραζώμεθα μῆτιν ἀρίστην,
ἡμὲν ὅπως τὸν νεκρὸν ἐρύσσομεν, ἡδὲ καὶ αὐτοὶ 635
χάρμα φίλοις ἐτάροισι γενώμεθα νοστήσαντες,
οἳ που δεῦρ' ὁρώοντες ἀκηχέδατ'⁷ οὐδ' ἔτι φασὶν

1) Εἶναι διάφορος τύπος τοῦ μα-
στίζω. Εὑρίθται καὶ τὸ μέσον μα-
στίζεται ἐν Υ', 171.

2) Ὁ Döderlein καὶ ὁ Nauck
εἰκάζουσιν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ὅτι.
Πιθανώτερον ὅμως ὁ Düntzer συνά-
πτει τὸ Ζεὺς μετὰ τῆς ἐπομένης χρο-
νικῆς προτάσεως, ἥτις κατ' αὐτὸν εἴ-
ναι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἔλαθε. Κα-
τὰ τὴν σύνταξιν ταύτην τίθῃσι τὸ κόμ-
μα μετὰ τὴν λέξιν Μενέλαον.

3) Ἐκ τοῦ στίχου 626 γίνεται
δηλόν, ὅτι νοοῦνται μόνον ὁ Αἴας καὶ
ὁ Μενέλαος.

4) Οὐχὶ μικρόν τι, ἀλλ' αὐτὸς ὁ
Ζεὺς.

5) Πάντων τῶν Τρώων τὰ βέλη
πιτυγχάνουσιν. Τὸ ὅστις ὡς περιλη-

πτικὸν ἀναφέρεται εἰς τὸ τῶν π ἄν-
των. Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἀφείη,
ἀφίει, ἀφίει, ἐφείη, ἐφίει, ἐφίη. Ἄλλ'
ὁ La Roche ταῦτα ἡμαρτημένας γρα-
φὰς θεωρῶν γράφει ἀφήη διότι τὴν
εὐκτικὴν ἐνταῦθα λέγει ἀνάρμοστον.

6) Χωρὶς νὰ ἐπιτύχωσιν ἀκριδέ-
στερον ὁρίζεται διὰ τοῦ ἐτώσια.

7) Ἐξάγει τὸ αὐτοὶ ἐν ἀντιθέσει
πρὸς τὸν Δία.

8) Ἐκ τοῦ ἐνεστώτος ἀναχίζω γί-
νεται ὁ παρακαίμενος ἀκ ἀχημαί
καὶ ἀκήχημαί, οὗ τὸ τρίτον πλη-
θυντικὸν ἀκηχέδαται παρεμβολῇ
τοῦ εὐφωνικοῦ θ, ὡς ἐν τῷ ἐλελθθα-
το ἐν η, 86. Οἱ ὅποιοι, ὡς νομίζω,
ἐδῶ βλέποντες εἶναι λυπημένοι.

Ἑκτορος ἀνδροφόνιοι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους
 σχήτεσθ¹⁾, ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι²⁾.
 εἴη³⁾ δ' ὅστις ἑταῖρος ἀπαγγείλῃε τάχιστα 640
 Πηλεΐδῃ, ἐπεὶ οὐ μιν δότομαι οὐδὲ πεπύσθαι
 λυγρῆς ἀγγελίης, ὅτι οἱ φίλος ὤλεθ' ἑταῖρος.
 ἀλλ' οὐ πῃ δύναμαι ἰδέειν τοιοῦτον⁴⁾ Ἀχαιῶν·
 ἥερι γὰρ κατέχονται ὁμῶς αὐτοὶ τε καὶ ἱπποὶ.
 Ζεῦ πάτερ, ἀλλὰ⁵⁾ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἥερος υἱᾶς Ἀχαιῶν, 645
 ποιήσον δ' αἰθρην⁶⁾, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι⁷⁾.
 ἐν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον, ἐπεὶ νύ τοι εὐαδεν οὕτως⁸⁾. «
 Ὡς φάτο, τὸν δὲ πατὴρ ὀλοφύρατο δάκρυ χέοντα⁹⁾.
 αὐτίκα δ' ἥερα μὲν σκέδασεν καὶ ἀπῶσεν ὁμίχλην¹⁰⁾,
 ἥελιος δ' ἐπέλαμψε, μάχη δ' ἐπὶ πᾶσα φαάνθη· 650
 καὶ τότε ἄρ' Αἴας εἶπε βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον·

1) Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἡμᾶς.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «αὐτοὺς ἐμπεισέσθαι ταῖς ναυσίν, ἢ τὸν Ἑκτορα. Πιθανώτερον δὲ τὸν Ἑκτορα ἐμπεισέσθαι ταῖς ναυσίν». Τὸ μόνον ὀρθὸν εἶναι τὸ δεύτερον.

3) Εἶναι εὐχή.

4) Οἷος δύναται νὰ μεταβιβάσῃ τὴν ἀγγελίαν.

5) Ὁ σύνδεσμος ἐτέθη μετὰ τὴν κλητικὴν, ὡς παρὰ Σοφοκλ. ἐν Ἡλέκτρ. 410 «ὦ θεοὶ πατῶροι συγγένεσθέ γ' ἀλλὰ νῦν» καὶ ἐν στίχ. 415. Κατὰ τὸν Döderlein ὁ σύνδεσμος ἐξηγεῖται ἐκ τῆς παραλειφθείσης προτάσεως, ἐγὼ μὲν οὐ δύναμαι ῥύεσθαι.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ὁ ἀνέφελος καὶ εὐδὺς ἀήρ».

7) Μεγαλοφρονῶς ὁ Αἴας δὲν αἰτεῖ

παρὰ τοῦ Διὸς σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ἀπὸ ἔργων ἀγαθῶν.

8) Δηλαδή ἡμᾶς ὀλέσαι.

9) Περιπαθῶς ὁ ποιητὴς εἰσάγει τὸν Αἴαντα ὀρκιζόμενον· οὐδαμοῦ δ' ἄλλοθι ὁ γενναῖος μαχητὴς τοῦτο ἔπαθεν.

10) Ἐπεξηγεῖ τὸ ἥερα σκέδασεν. Ὁ Düntzer λέγει τὸ ὅλον πλάσμα τῆς ὁμίχλης παράδοξον· διότι ἐν στίχ. 500 καὶ ἐξῆς ὁ Αὐτομέδων εἶδε τοὺς δύο Αἴαντας καὶ τὸν Μενέλαον, οὓς καλεῖ, καὶ ὁμῶς ἐνταῦθα δὲν γίνεται μνεία ὁμίχλης. Διὰ τοῦτο εἰκάζει, ὅτι τὰ περὶ τῆς ὁμίχλης εἰρημένα ἀνήκουσιν εἰς μεταγενεστέραν ποιήσιν. Οἱ λόγοι ὁμῶς τοῦ κριτικοῦ δὲν εἶναι πιθανοί· διότι ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συχνάκις ἐγένετο ὁμίχλη διὰ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν αἰτίαν.

»Σκέπτεο νῦν, Μενέλαε διοτρεφές, αἶ κεν' ἰδῆαι
ζωὸν ἔτ' Ἀντίλοχον², μεγαθύμου Νέστορος υἱόν,
ὄτρυνον δ' Ἀχιλλεὶ δαΐφρονι θᾶσσον³ ἰόντα
εἰπεῖν, ὅτι ρά οἱ πολὺ φίλτατος ὤλεθ' ἑταῖρος.» 655

ᾠς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθῃσε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
βῆ δ' ἰέναι ὥς τις τε λέων ἀπὸ μεσσαύλοιο⁴,
ὅς⁵ τ' ἐπεὶ ἄρ κε κάμησι κύνας τ' ἄνδρας τ' ἐρεθίζων,
οἷ τε μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ⁶ ἐλέσθαι
πάννυχοι ἐγρήσσοντες⁷. ὁ δὲ κρειῶν ἐρατίζων⁸ 660
ἰθύει⁹, ἀλλ' οὐ τι πρήσσει· θαμέες γὰρ ἄκοντες
ἀντίον ἀΐσσουσι θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
καιόμεναί τε δεταί¹⁰, τὰς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ·
ῆῳθεν δ' ἀπονόσφιν ἔβη τετιηότι θυμῷ¹¹.
ὥς ἀπὸ Πατρόκλαιο βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος 665
ῆε πολλ' ἀέκων¹². περὶ γὰρ δῖε¹³, μὴ μιν Ἀχαιοὶ

1) Τοῦτο εἶναι περιπαθές, διότι ἐν τῇ δυσπραγίᾳ δὲν ἐλπίζει, ὅτι ὁ Ἀντίλοχος ἔτι ζῇ.

2) Ἐξελέξατο τὸν Ἀντίλοχον, διότι οὗτος μετὰ τὸν Πάτροκλον ἦτο προσφιλέστατος τῷ Ἀχιλλεῖ. Ὅρα ω, 78.

3) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ θᾶσσον ἰέναι καὶ εἰπεῖν.

4) Τῆς ἐπ' ἀγρῷ ἐπαύλεως, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής.

5) Τὸ ἀναφορικὸν μένει ἄνευ ῥήματος ἕνεκα τῶν παρεμπιπessουσῶν προτάσεων. Τὴν ἔννοιαν ὁμῶς, ἣν ἔμελλε νὰ δηλώσῃ διὰ τοῦ ῥήματος, ἐξέφρασε δι' ἀνεξαρτήτου προτάσεως ἐν στίχ. 664.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «τὴν λιπαρωτάτην τῶν βοῶν».

7) Καθ' ὅλην τὴν νύκτα γρηγοροῦντες, ὄντες ἔξυπνοι.

8) Εἶναι περίφρασις ἀντὶ τοῦ πεινῶν.

9) Ὅρμα κατ' εὐθείαν, ἐπιτίθεται, ἀλλὰ τίποτε δὲν κατορθώνει.

10) Ἐπίθετον θηλυκοῦ γένους (δε-τός) εἰλημμένον ἐν σημασίᾳ οὐσιαστικοῦ· δέμα ξύλων· πεύκης, πυρρός. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ὁ λέων κατ' ἐξοχὴν τὸ πῦρ φοβεῖται.

11) Ἐν τῇ ἀθυμίᾳ κεῖται ἡ παραβολή, τὰ δὲ ἐν τῷ μέσῳ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὸν ἥρωα. Ἡ αὐτὴ παραβολὴ εὐρηταί ἐν Α, 550. Κατὰ τὸν Düntzer ἡ παραβολὴ ἐνταῦθα εἶναι ἀρχικὴ, ἐν ᾧ ἐν τῷ Α εἶναι παρεμβεβλημένη ὑπὸ μεταγενεστέρου.

12) Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τετιηότι θυμῷ.

13) Διότι περισσῶς, πολὺ ἐφοβεῖτο.

ἀργαλέου πρὸ φόβοιο¹ ἔλωρ δηίοισι λίποιεν.
πολλὰ δὲ Μηριόνη τε καὶ Αἰάντεσσ' ἐπέτελλεν·

»Αἴαντ', Ἀργείων ἡγήτορε, Μηριόνη τε,
νῦν τις ἐνηείης² Πατροκλῆος δειλοῖο
μνησάσθω³· πᾶσιν γὰρ ἐπίστατο⁴ μείλιχος εἶναι
ζῶδς ἐών· νῦν αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.«

670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη ξανθὸς Μενέλαος,
πάντοσε παπταίνων ὥς τ' αἰετὸς, ὃν ῥά τέ φασιν
ὀξύτατον⁵ δέρκεσθαι ὑπουρανίων πετεηνῶν,
ὃν τε⁶ καὶ ὑψόθ' ἐόντα πόδας ταχὺς οὐκ ἔλαθε πτώξ⁷
θάμνῳ ὑπ' ἀμφικόμῳ⁸ κατακείμενος, ἀλλὰ τ' ἐπ' αὐτῷ

675

¹) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ὕπο φόβου, ὃ ἐστὶν ὑπὸ φυγῆς» δηλ. ὑπὸ τῆς φυγῆς παρορμηθέντες, ἀναγκασθέντες. Οὐχὶ πολλὴ διάφορον εἶναι τὸ ἐν Ω, 734 «ἐνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο, ἀλλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου». Ἡ τοιαύτη σημασία τῆς προθέσεως εἶναι σπανία.

²) Παράγεται ἐκ τοῦ ἐνηείης, ὅπερ εἶναι ἀντιθέτον τοῦ ἀπηνείης. Ὁ μὲν Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ προσηνείας, ὁ δὲ Παραφραστὴς πρᾶότητος. Ὅτι δὲ ὁ Πάτροκλος ἦτο πρᾶος, δηλον ἐκ τούτου, ὅτι καὶ τοῦ Νέστορος ἐπιμελῶς ἤκουσε καὶ τὸν Εὐρύπυλον φιλοστόργως ἰάσατο καὶ πρὸ τοῦ Ἀχιλλεύως ἐκλαυσεν.

³) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ μνησάσθω.

⁴) Τὸ συνήθως γινόμενον εἰκονίζεται ὡς γνώσις καὶ φυσικὴ ἰδιότης. Ὅρα Ζ, 444.

⁵) Εἶναι οὐδετέρου γένους. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης ὡς τοὺς νεοσσούς πρὸς τὸν ἥλιον ἴστησιν ὁ αἰετός, ἀναγκάζων βλέπειν

καὶ ὁ μὲν δυνηθεὶς ὁρᾶν τοῦ αἰετοῦ ἐστὶν υἱός, ὁ δὲ μὴ ἐκδέδληται καὶ γέγονεν ἀλιαίετος». Τὸ ὑπουράνιος λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐπιχθόνιος καὶ ἐρπετόν.

⁶) Ἐκ τῶν δύο ἀναφορικῶν προτάσεων ἡ μὲν πρώτη δηλοῖ τὴν γενικὴν ἰδιότητα τοῦ αἰετοῦ, ἡ δὲ δευτέρα εἰδικὴν περίστασιν ἐν τῷ τύπῳ ἐμπειρικοῦ ἀορίστου. Ὅρα, ὅτι ἐκ παντὸς τρόπου ὁ ποιητὴς αὐξάνει τὴν ὀξύτητα τοῦ αἰετοῦ· διότι εἰκονίζεται ὡς ἐπὶ μεγάλου ὕψους ἰστάμενος καὶ βλέπει λαγῶν, ζῶων μικρόν καὶ ὑπὸ θάμνῳ κατακείμενον.

⁷) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ πτώσσω παραγομένη σημαίνει κυρίως τὸν συνεσταλμένον, τὸν περιδεῖ· Ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐπίθετον κεῖται ἀντὶ οὐσιαστικοῦ, δηλ. τοῦ λαγωῦ. Ἀλλαχοῦ ὅμως τὸ ἐπίθετον παράκειται τῷ οὐσιαστικῷ ἐν Χ, 210 «ἢ πτώκα λαγῶν».

⁸) Ἀμφικόμος λέγεται ἡ δασεία, ἡ πυκνόφυλλος ὡς πάντοθεν κομῶσα. Τὴν τοιαύτην οἱ ῥήτορες λέγουσιν ἀμφιλαφεῖ.

ἔσσυτο, καὶ τέ μιν ὦκα λαβὼν ἐξείλετο θυμόν.
ὥς τότε σοί, Μενέλαε διοπρεφές, ὅσσε φαιινῶ
πάντοσε δινείσθην¹ πολέων κατὰ ἔθνος ἐταίρων, 680
εἴ που Νέστορος υἱὸν ἔτι ζῶντα ἴδοιτο².

τὸν δὲ μάλ' αἰψ' ἐνόησε μάχης ἐπ' ἀριστερά³ πάσης
θαρσύνονθ' ἐτάρους καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι.
ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος·

»Ἀντίλοχ', εἰ δ' ἄγε δεῦρο⁴, διοτρεφές, ὄφρα πύθηναι 685

λυγρῆς ἀγγελίης, ἥ μὴ ὤφελλε γενέσθαι.

ἤδη μὲν σὲ καὶ αὐτὸν ὀτομαι εἰσορόωντα⁵
γιγνώσκειν ὅτι πῆμα θεὸς Δαναοῖσι κυλίνδει,
νίκη δὲ Τρώων· πέφαται⁶ δ' ὄριστος Ἀχαιῶν,
Πάτροκλος, μεγάλη δὲ ποθὴ Δαναοῖσι τέτυκται. 690

ἀλλὰ σύ γ' αἰψ' Ἀχιλῆϊ, θεῶν ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
εἰπεῖν, αἰ⁷ κε τάχιστα νέκυν ἐπὶ νῆα σαώσῃ
γυμνόν· ἀτὰρ τά γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἑκτωρ. «

Ὡς ἔφατ', Ἀντίλοχος δὲ κατέστυγε⁸ μῦθον ἀκούσας.

¹) Εἰς ὅλα τὰ μέρη περιστρέφον-
το οἱ λαμπροὶ ὀφθαλμοί.

²) Οὕτως ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἀρίσταρ-
χος καὶ οὕτως ἔχουσι τὰ ἄριστα χει-
ρόγραφα, ἡ δὲ ἀνάγνωσις ἴδ' οἱ οὖο προ-
ῆλθεν ἐκ τοῦ Εὐσταθίου. Ὑποκείμε-
νον κατὰ τὸν Σχολιαστὴν εἶναι τὸ
ὅσσε. «Ὅτι τοιαύτη σύνταξις ἡδύνα-
το νὰ ὑπάρξῃ. δηλον καὶ ἐκ τοῦ Μ,
466 «πυρὶ δ' ὅσσε δεδήκει». Πιθανώ-
τερον ὅμως ὑπακείμενον εἶναι ὁ Με-
νέλαος.

³) Ὅτι ὁ Ἀντίλοχος ἦτο μακρὰν
τῆς μάχης, ἥτις ἐγίνετο περὶ τὸ πτώ-
μα τοῦ Πατρόκλου, ἐδηλώσω ἐν ὁ ποιη-
τῆς ἐν στίχ. 382.

⁴) Κατὰ τὸν Ameis μόνον ἐνταῦ-
θα κεῖται ἡ φράσις ἄνευ ἐπομένης προ-
στακτικῆς, ἀλλὰ τὸ δεῦρο ἔχει σημα-
σίαν προστακτικῆς, δηλ. δεῦρ' ἴθι.

⁵) Ὁ Ἀντίλοχος δὲν ἔμαθε μὲν
περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πατρόκλου,
ἀλλ' ἦτο ὁρατόν, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ φεύ-
γουσι στίχ. 596.

⁶) Παθητικὸς παρακείμενος, οὗ ὁ
ἀόριστος β' ἔπεφνον.

⁷) Δὲν εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς
ἀγγελίας, ἀλλὰ δηλοῖ τὴν προδοκίαν
τοῦ λέγοντος.

⁸) Ἀόριστος δ' τοῦ καταστυγέω·
ἔφριξεν, ἐλυπήθη.

δὴν δέ μιν ἀμφασίη¹ ἐπέων λάβε, τῷ δέ οἱ ὅσσε 695
 δακρυόφι πλησθεν, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο² φωνή.
 ἀλλ' οὐδ' ὥς Μενελάου ἐφημοσύνης³ ἀμέλησε,
 βῆ δὲ θέειν, τὰ δὲ τεύχε'⁴ ἀμύμονι δῶκεν ἐταίρω,
 Λαοδόκῳ, ὅς οἱ σχεδὸν ἔστρεφε⁵ μώνυχας ἵππους.

Τὸν μὲν δακρυχέοντα πόδες φέρον ἐκ πολέμοιο, 700
 Πηλεΐδῃ Ἀχιλῆϊ κακὸν ἔπος ἀγγελέοντα⁶.

οὐδ' ἄρα σοί, Μενέλαε διοτρεφές, ἤθελε θυμὸς
 τειρομένοις ἐτάροισιν⁷ ἀμυνέμεν, ἔνθεν ἀπῆλθεν
 Ἀντίλοχος, μεγάλη δὲ ποθὴ Πυλίοισιν ἐτύχθη·
 ἀλλ' ὅ γε τοῖσιν μὲν Θρασυμήδεα δῖον ἀνῆκεν⁸, 705
 αὐτὸς δ' αὖτ' ἐπὶ Πατρόκλῳ ἥρωϊ βεβήκει,
 στῇ δὲ παρ' Αἰάντεσσι θέων, εἴθαρ δὲ προσηύδα·

»Κεῖνον μὲν⁹ δὴ νηυσὶν ἐπιπροέηκα θοῇσιν,
 ἐλθεῖν εἰς Ἀχιλῆα πόδας ταχύν· οὐδέ μιν οἶω
 νῦν¹⁰ ἰέναι, μάλα περ κεχολωμένον Ἑκτορι δῖῳ· 710

¹) Ἀφασία, ἔλλειψις ὁμιλίας. Κατὰ τὸν Döderlein ἡ λέξις εἶναι συγκεκομμένη ἐκ τοῦ ἀναφασίη. Ἡ ἐπομένη λέξις παρέλκει ὡς ἐν τοῖς, βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνὴρ γ, 422, ποδόνιπτρα ποδῶν γ, 343. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· ἀκαὶ ἔστι τῷ Ἀντιλόχῳ φασὶν οἰκτροτέρᾳ λόγου παντὸς ἡ σιγή. Οὐδὲ γὰρ ἔσχε τὸν τρόπον τοῦ θανάτου ἐρωτῆσαι οἷα συγκεχυμένος τῷ πένθειν.

²) Ἡ δυνατὴ φωνὴ τοῦ ἐκρατήθη, ἐπιάσθη, ὡς λέγομεν οἱ νεώτεροι.

³) Σημαίνει ὅτι καὶ τὸ ἐφετμή, παραγγελία, ἐντολή.

⁴) Πράττει τοῦτο, ὅπως τρέχει ταχύτερον.

⁵) Ὁ Λαοδόκος ἠκολούθει ταῖς κινήσεσι τοῦ πεζῆ μαχομένου Ἀντιλόχου, ὅπως οὗτος ἔχη προχείρους τοὺς ἵππους.

⁶) Ἐβηκε τελικὴν μετοχὴν, διότι τὸ φέρον πόδες ἰσοδυναμεῖ πρὸς κινήσεως σημαντικὸν ῥῆμα.

⁷) Δὲν ἐννοεῖ τοὺς τοῦ Ἀντιλόχου, ὡς δεικνύει ἡ ἐπομένη πρότασις.

⁸) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ἀνέπεισε, παρώτρυνεν. Ἐπραξε δὲ τοῦτο, διότι δὲν ἦτο στρατηγικὸν νὰ ἀφήσῃ ἀνάρχους τοὺς Πυλῖους.

⁹) Ἡ ἀπόδοσις τοῦ μὲν ὑπάρχει ἐν στίχ. 712.

¹⁰) Προέταξε τὸ νῦν διὰ τὴν ἐμφασιν· νομίζω, ὅτι τῶρα δὲν θὰ ἔλθῃ.

οὐ γάρ πως ἄν γυμνός¹ ἔὼν Τρώεσσι μάχοιτο.
 ἡμεῖς δ' αὐτοὶ περ φραζώμεθα μῆτιν ἀρίστην,
 ἡμὲν ὅπως τὸν νεκρὸν ἐρύσσομεν, ἡδὲ καὶ αὐτοὶ
 Τρώων ἐξ ἐνοπῆς² θάνατον καὶ κῆρα φύγωμεν.»

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας· 715
 »Πάντα κατ' αἶσαν ἔειπες, ἀγακλεές³ ὦ Μενέλαε·
 ἀλλὰ σὺ μὲν καὶ Μηριόνης ὑποδύντε⁴ μάλ' ὤκα
 νεκρὸν αἰείραντες φέρετ' ἐκ πόνου· αὐτὰρ ὅπισθε
 νῶϊ μαχησόμεθα⁵ Τρωσὶν τε καὶ Ἑκτορι δίῳ,
 ἴσον θυμὸν ἔχοντες, ὁμώνυμοι⁶, οἳ τὸ πάρος περ 720
 μίμνομεν ὁξὺν Ἄρηα παρ' ἀλλήλοισι μένοντες'.«

Ὡς ἔφαθ', οἳ δ' ἄρα νεκρὸν ἀπὸ χθονὸς ἀγκάζοντο⁸
 ὕψι μάλα μεγάλως⁹· ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς ὅπισθε
 Τρωϊκός, ὡς εἶδοντο¹⁰ νέκυν αἶροντας Ἀχαιοὺς.

1) Ὁ Πηλεΐδης ἦτο γυμνός, διότι τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ εἶχε δώσει τῷ Πατρόκλῳ.

2) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ἐνέπω σημαίνει τὴν κραυγὴν, τὸν ἀλαλαγμὸν καὶ εἶτα τὴν μάχην αὐτήν.

3) Ἐθῆκε τὸ ὦ μεταξύ τοῦ ἐπιθέτου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς ἐν Δ, 189.

4) Ὑποδύομαι σημαίνει στέχομαι ὑποκάτω, ὅπως ὑποδεχθῶ τινα ἐπὶ τῶν ὤμων, ὡς ἐν Θ, 332 καὶ Ν, 424.

5) Καλῶς ἐποίησεν ὁ θεσπέσιος ποιητής, ὅτι τοὺς Αἴαντας ποιεῖ μαχομένους καὶ ὑπερασπίζοντας τὸ πρῶμα τοῦ Πατρόκλου· διότι οὗτοι ἦσαν ἀνδρειότεροι τοῦ Μενελάου καὶ Μηριόνου. Οἱ μὲν Ὁμηρον ὅμως ποιήσαντες τὸν τοῦ Ἀχιλλέως θάνατον εἰκόνισαν τὸν μὲν Αἴαντα βαστάζοντα,

τὸν δὲ Ὀδυσσεά ὑπερασπίζοντα, ὅπερ οὐχὶ εὐστοχόν.

6) Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐν Πέρσαις ἰδὼν, ὅτι Ἀλέξανδρος τις ἠνδρῖζετο ἐν τῇ μάχῃ, εἶπεν, ὅτι ἐθεάθη ἴσος τῆς ὁμώνυμίας.

7) Ἀντὶ τοῦ μένοντες ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραφε μένοντε.

8) Ἀγκάζομαι σημαίνει σηκώνω εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· ἀπὸ ἀπὸ χθονὸς ἀγκάζεσθαι ἀρχὴ τοῦ αἶρειν ἐστίν·

9) Περιέργος· ἐπίτασις τοῦ ὕψι. Ὁ Παραφραστὴς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ὕψωσαντες πάνυ πολλύ. Οἱ Τρῶες ἐφώνησαν ἐξ ἐκπλήξεως καὶ ἐπιθυμίας νὰ ἀγωνισθῶσιν.

10) Ἐπειδὴ τὸ ὑποκείμενον εἶναι περιληπτικόν, ἔθηκε τὸ ῥῆμα κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὡς ἐν Β, 278 «ὡς φάσαν ἢ πληθύς».

ἴθυσαν δέ κύνεσσιν¹ εἰοχότες, οἳ τ' ἐπὶ κάπρῳ 725
 βλημένῳ ἀΐξωσι πρὸ κούρων θηρητῆρων·
 ἔως² μὲν γάρ τε θέουσι διαρραῖσαι μεμαῶτες,
 ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐν τοῖσιν ἐλίξεται³ ἀλκὶ πεποithώς,
 ἄψ' τ' ἀνεχώρησαν⁴ διὰ τ' ἔτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος.
 ὥς Τρῶες εἴως μὲν ὁμιλαδὸν αἰὲν ἔποντο, 730
 νύσσοντες ξίφεσιν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν·
 ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' Αἴαντε μεταστρεφθέντε κατ' αὐτοὺς
 σταίησαν⁵, τῶν δὲ τράπετο χρώς, οὐδὲ τις ἔτλη
 πρόσσω ἀΐξας περὶ νεκροῦ δηριάσθαι.

Ὡς οἳ γ' ἐμμεμαῶτε νέκυν φέρον ἐκ πολέμοιο 735
 νῆας ἔπι γλαφυράς· ἐπὶ δὲ πτόλεμος τέτατό σφιν
 ἄγριος ἡύτε πῦρ⁶, τό τ' ἐπεσσύμενον πόλιν ἀνδρῶν
 ὄρμενον ἐξαίφνης φλεγέθει, μινύθουσι⁷ δὲ οἴκοι
 ἐν σέλαι μεγάλῳ· τό δ' ἐπιβρέμει⁸ ἕς ἀνέμοιο.
 ὥς μὲν τοῖς ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν αἰχμητῶν 740
 ἄζηχῆς ὀρυμαγδὸς ἐπήϊεν⁹ ἐρχομένοισιν·
 οἱ δ', ὥς θ' ἡμίονοι κρατερόν μένος ἀμφιβαλόντες¹⁰

¹) Παραβάλλει τοὺς Τρῶας πρὸς κύνες διὰ τὸ θράσος.

²) Ἀναγνωστός μονοσυλλάβως, ὡς ἐν 6, 148 καὶ ε, 123. Ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ τέως ὡς ἐν M, 141. N, 143· ἐπὶ τινα χρόνον.

³) Καὶ ἀλλαχοῦ εἴρηται, ὅτι ὁ κάπρος ἔχει τὸ ἔθος τῆς ἐπιστροφῆς.

⁴) Ἐθῆκε τὸν ἀόριστον πρὸς δηλωσιν ταχείας ἐνεργείας.

⁵) Ἡ εὐκτική δηλοῖ τὸ συχνάκις γινόμενον ἐν τῷ παρελθόντι. Διὰ τῆς ἐπομένης φράσεως δηλοῦται ἡ δειλία τῶν Τρῶων. Παραβάλλ. N, 279.

⁶) Κατὰ τὴν παραβολὴν λέγεται μάχη καυστερὴ ἐν Δ, 342 καὶ M, 316.

⁷) Ὀλιγοστεύουσι, διαφθείρονται.

⁸) Ὁ ἰσχυρὸς ἄνεμος ἐπιτείνει τὸν πρισμὸν τοῦ πυρός. Ἀντὶ τοῦ ἐπιβρέμει τῶν χειρογράφων ὁ Bentley εἰκάζει ἐπὶ βρέμει.

⁹) Κατὰ τὸν La Roche μόνον ἐνταῦθα εὐρηται τὸ ἔπειμι ἔχον ὑποκείμενον οὐχὶ πρόσωπον. Ἡ σύνταξις δύναται νὰ τραπῇ εἰς προσωπικὴν οὕτως· ἵπποι καὶ ἄνδρες μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ αὐτοὺς ἐπήϊσαν. Τὸ ἔρχεσθαι ἐνταῦθα σημαίνει ἀπέρχεσθαι.

¹⁰) Τὸ ῥῆμα κεῖται τροπικῶς, ἐν-

ἔλκωσ' ἐξ ὄρεος κατὰ παιπαλόεσσιν ἀταρπὸν¹
 ἢ δοκόν², ἡ δὲ δόρυ μέγα νήϊον· ἐν δέ τε θυμὸς
 τείρεθ' ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἰδρῶ σπευδόντεσσιν· 745
 ὡς οἱ γ' ἐμμεμαῶτε³ νέκυν φέρον. αὐτὰρ ὅπισθεν
 Αἴαντ' ἰσχανέτην⁴, ὡς τε πρῶν ἰσχάνει ὕδωρ
 ὑλῆεις, πεδίοιο⁵ διαπρύσιον τετυχηκώς,
 ὅς τε καὶ ἰφθίμων ποταμῶν ἀλεγεινὰ⁶ ῥέεθρα
 ἴσχει, ἄφαρ⁷ δέ τε πᾶσι ῥόον πεδίονδε τίθησι, 750
 πλάζων⁸. οὐδέ τί μιν σθένει ῥηγνῦσι⁹ ῥέοντες·
 ὡς αἰεὶ Αἴαντε μάχην ἀνέεργον ὀπίσσω
 Τρώων· οἱ δ' ἄμ' ἔποντο, δῶ δ' ἐν τοῖσι μάλιστα,
 Αἰνείας τ' Ἀγχισιάδης καὶ φαίδιμος Ἑκτωρ.
 τῶν¹⁰ δ', ὡς τε ψαρῶν νέφος ἔρχεται ἡὲ κολοιῶν, 755

θυέντες, ἀναλαβόντες. Τοιαῦτα εἶναι
 καὶ τὰ «ἐπιειμένον ἀλκὴν» ἐν Η, 164 καὶ «δύσει ἀλκὴν» ἐν Ι, 231.

1) Εἶναι ἐπιθετον περιελθόν εἰς
 σημασίαν οὐσιαστικοῦ κατὰ παράλει-
 ψιν τοῦ ὁδός. Κατὰ τινες μὲν τὸ
 α εἶναι στερεητικόν, δηλ. ὁδός, ἀφ' ἧς
 δὲν δύναται τις νὰ ἐκτραπῇ, κατὰ δὲ
 τὸν Döderlein τὸ α εἶναι λείψανον
 τῆς ἀνὰ προθέσεως· εἶναι δηλαδὴ ἀ-
 νοδος. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ παρ' Ἑσ-
 χίω «ἀτραπίζειν» βαδίζειν, ὁδοιπορεῖν.

2) Ὁ Εὐστάθιος παράγει τὴν λέ-
 ξιν ἐκ τοῦ Ἰωνικοῦ δέκεσθαι,
 δηλ. δεχομένη τὰ ἐπικείμενα.

3) Τὸ κύριον σημεῖον τῆς παρα-
 βολῆς κεῖται ἐν τῷ ἐμμεμαῶτε, ὅπερ
 ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σπευδόν-
 τεσσιν.

4) Ἐκράτουν, ἐμπόδιζον. Πρῶν
 δὲ κατὰ τὸν Σχολιαστὴν εἶναι προο-
 χή ὕρους. Οἱ μὲν Αἴαντες παρεβλή-

θησαν πρὸς ἐρριζωμένον ὄρος, οἱ δὲ
 Τρῶες πρὸς ὕδωρ.

5) Τοπικὴ γενική· ἐν τῇ πεδιάδι.
 Διαπρύσιον δὲ σημαίνει εἰς μεγάλην
 ἔκτασιν, παρατεταμένως. Τὸ δὲ τε-
 τυχηκώς δύναται νὰ ἐξηγηθῇ κατὰ τύ-
 χην εὐρισκόμενος.

6) Δεινὰ, φοβερά.

7) Εὐθὺς ὡς πλησιάζωσι τὸ προ-
 τεταμένον ὄρος.

8) Ἀποκρούων, ἀπωθών.

9) Ἐνίοτε μεγάλοι ποταμοὶ ἡδυ-
 νήθησαν νὰ διαρρήξωσιν ὄρη, ὡς πα-
 ρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος· αὗτοι δὲ καὶ ἐρ-
 ράγησαν πολλαχοῦ πρῶνες ὑπὸ ἰφθί-
 μῳ ποταμῶν ἀλγεῖνὰ ῥέεθρα ἐπιρ-
 ρησόντων, αἱ ἱστορίαι δηλοῦσιν, ἐν
 οἷς καὶ ὁ Πηνειὸς οὕτω λέγεται διεκ-
 δύναι κατὰ τὰ Θετταλικά Τέμπεη, λι-
 μονάζων πρὸ τούτου σὺν ἄλλοις πο-
 ταμοῖς τὰ ἐκεῖ.

10) Ἐν ᾧ προτάσσει γενικὴν μετὰ

οὔλον¹ κεκλήγοντες, ὅτε προΐδωσιν ἰόντα
 κίρκον², ὃ τε σμικρῇσι φόνον φέρει ὀρνίθεσσιν,
 ὡς ἄρ' ὑπ' Αἰνεία³ τε καὶ Ἑκτορι κοῦροι Ἀχαιῶν **760**
 οὔλον κεκλήγοντες ἴσαν, λήθοντο δὲ χάρμης.
 πολλὰ δὲ τεύχεα καλὰ πέσον⁴ περί τ' ἀμφί τε τάφρον
 φευγόντων⁵ Δαναῶν· πολέμου δ' οὐ γίγνεται ἔρωή⁶.

τὸ τέλος τῆς παραβολῆς ἀνακολού-
 θως τίθησιν ὀνομαστικὴν. Ψᾶρ εἶναι
 τὸ παρ' ἡμῶν καλούμενον μαυροπούλι.
 Ὅρα II, 583.

¹) Ὁ μὲν Düntzer θεωρεῖ τὴν
 λέξιν συγγενῇ πρὸς τὸ οὐλ-αμός καὶ
 ἀ-ολλ-ῆς ἐκ τῆς ῥίζης ἐλ τοῦ εἴλειν,
 ὃ δὲ Döderlein ταύτιζει τῷ οὔλος
 (ὀλέθριος)· διότι θεωρεῖ ὡς φωνὴν τοῦ
 θανάτου, δηλ. οἱ κινδυνεύοντες φω-
 νάζουσιν ὀλώλαμεν! ἢ ὀλούμεθα!
 Κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστὴν σημαίνει
 ὁξὺ ἢ πυκνόν. Ὅρα, ὅτι ἡ σύν-
 ταξις ἐγένετο πρὸς τὸ σημαί-
 νομενον, διότι ἐν ᾧ προηγείται
 νέφος, ἔπεται κεκλήγοντες, ὥστε προ-
 δτάσσετο ψᾶρες ἢ κολοιοί.

²) Εἶναι τὸ παρ' ἡμῶν καλούμενον

κίρκινέζι. Τὸ μικρὸς μόνον ἐν-
 ταῦθα εὑρηται μετὰ τοῦ σ. Ὁ Σχο-
 λιαστὴς παρατηρεῖ· «Ὁ γὰρ αἰετός
 μεγάλα φονεύει, ἐπὶ δὲ τῶν εὐτελῶν
 καὶ ἀσθενῶν οὐδέποτε κάτεισιν». Ὑπὸ
 τῶν ἐρμηνευτῶν παρατηρήθη ἡ ἐπι-
 σώρευσις πολλῶν παραβολῶν, ὡς ἐν
 B, 45ε—83.

³) Δηλαδὴ ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ
 Αἰνείου.

⁴) Ἐννοεῖ, ὅτι οἱ φεύγοντες ἔρρι-
 πτον τὰ ὅπλα, ὅπερ διὰ τινος εὐφη-
 μισμοῦ ἐδῆλωσεν.

⁵) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τεύχεα.

⁶) Δὲν ἐγένετο παῦσις, διακοπὴ
 τοῦ πολέμου, ἀλλ' οἱ μὲν Ἀχαιοὶ ἔ-
 φευγον, οἱ δὲ Τρῶες ἐδίωκον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ Σ ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Ἀχιλλεὺς τὸν Πατρόκλου θάνατον ἐπιγνοὺς ὀδύρεται. ἀνελθοῦσα δὲ ἡ Θέτις ἐκ τῆς θαλάσσης παρηγορεῖ αὐτὸν καὶ παραινεῖ ἀπέχεσθαι τοῦ πολέμου, ἕως ἂν αὐτῷ ὅπλα κομίσῃ παρὰ τοῦ Ἥφαιστου. κελυσάσης δὲ Ἥρας, ἄοπλος προσελθὼν ἐπὶ τὴν τάφρον ἐπιφαίνεται τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτὸν ἐκπλαγέντες φεύγουσι. καὶ κατὰ τὴν φυγὴν πολλοὶ διαφθείρονται. τὸ δὲ τοῦ Πατρόκλου σῶμα διασώσαντες οἱ Μυρμιδόνες λύουσιν. Ἥφαιστος δὲ Ἀχιλλεῖ πανοπλίαν κατασκευάζει.

ΙΛΙΑΔΟΣ Σ.

ΟΠΛΟΠΟΙΑ¹

Ὡς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο,
Ἀντίλοχος δ' Ἀχιλῆϊ πόδας ταχύς² ἄγγελος ἦλθε.
τὸν δ' εὔρε προπάρσιθε νεῶν ὀρθοκραιράων³,

1) Ἐπειδὴ οἱ Ἀχαιοὶ ἐξηλέγχθησαν ἀνεπαρκεῖς, ὅπως σώσωσι τὸ πτώμα τοῦ Πατρόκλου, ἦτο ἀνάγκη υπερτέρας δυνάμεως, ἥτοι τῆς παρουσίας τοῦ Ἀχιλλέως, ἥτις παρεσκευάσθη ἐν τῇ ἡγουμένη βραψυδίᾳ. Οὗτος ἐν τῇδε, καίπερ ἄοπλος, τρεῖς ὅμως φωνήσας τρέπει τοὺς Τρῶας εἰς φυγὴν. Ἐνταῦθα δὴ ἔχει κύρος τὸ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν σελ. 262 εἰρημένον. «Διὰ ταῦτα ἦν ἀναγκαῖον, ἵνα ὁ Ἕκτωρ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἐξελθὼν ἀριστεύσῃ, οἱ δ' Ἀχαιοὶ καὶ αἱ τελευταῖαι αὐτῶν δυνάμεις ἐξαντλήσωσι καὶ πρὸς τὸν ἀνδρεῖον Ἕκτορα ἀντιπαραβάλλωσιν. Διότι ὁ Ἕκτωρ ἐστὶ τὸ τῆς ἀνδρείας μέτρον, οὗ πάντες μὲν οἱ Ἀχαιοὶ ἡττώνται, μόνος δ' ὁ Ἀχιλλεὺς ἐξέχει». Ἐν τῇδε τῇ βραψυδίᾳ ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν μῆνιν ἀποβαλὼν ἀποφασίζει νὰ λάβῃ τιμωρίαν παρὰ τῶν Τρώων (στ'χ. 112), ὅπερ οὐ μόνον τοῖς ἡγομένοις συνάπτει, ἀλλὰ καὶ ὡς βάραις τῶν ἐπομένων ὑπόκειται. Καὶ αὐτὸς ὁ αὐστηρὸς κριτικὸς Hentze πα-

ρατηρεῖ, ὅτι ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῆς υποθέσεως καὶ τῶν δρώντων προσώπων καὶ ἐν τῇ ἀλλαγῇ τῶν σκηνῶν τὴν ἐσωτερικὴν ἐνότητα τοῦ ἔσματος δὲν δύναται τις νὰ παραγνωρίσῃ. Οὐχὶ ἄνευ λόγου ἡ ἀγγελία περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πατρόκλου πρὸς τὸν Ἀχιλλεὺς προετάρχθη· διότι ἐνταῦθα ὄντως κεῖται ἡ αἰτία τῆς ὅλης υποθέσεως τοῦ ἔσματος. Ἡ θλίψις τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ, ὅπως λάβῃ τιμωρίαν παρὰ τοῦ ἔχθρου, ἀποτελοῦσι τὸν στερεὸν πυρῆνα τῆς υποθέσεως. Ἐν τῷ τελευταίῳ μέρει ἡ μεγάλη τέχνη τῆς παραστάσεως διακρίνεται ἀπὸ τοῦ Lessing καὶ ἐξῆς ἐτιμῆθη. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Hentze ἡ διήγησις πολλοαχοῦ ἔχει ἀσάφειαν, ἀνεπαρκῆ αἰτιολογίαν καὶ δὴ ἀντιφάσεις. Ἐκ τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ ἔπους ἐλήφθη ἡ ἐπιγραφὴ, ἐν ᾗ ἡ καταταστικὴ τῶν ὅπλων τοῦ Ἀχιλλέως ἐκτενῶς περιγράφεται.

2) Ἀνήκει εἰς τὸ Ἀντίλοχος καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἄγγελος.

3) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον καὶ τὸν

τὰ φρονέοντ'¹ ἀνὰ θυμόν, ἃ δὴ τετελεσμένα ἦεν·
 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν·
 »Ω μοι ἐγὼ, τί τ' ἄρ' αὖτε² καρηκαμόωντες Ἀχαιοὶ
 νηυσὶν ἔπι κλονέονται³ ἀτυζόμενοι πεδίοιο;
 μὴ δὴ μοι τελέσωσι⁴ θεοὶ κακὰ κήδεα⁵ θυμῷ,
 ὥς ποτέ μοι μήτηρ διεπέφραδε⁶, καὶ μοι ἔειπε,
 Μυρμιδόνων τὸν ἄριστον⁷ ἔτι ζώντος ἐμεῖο
 χερσὶν ὕπο Τρώων λείψειν φάος ἡελίοιο⁸.
 ἦ μάλα δὴ⁹ τέθνηκε Μενoitίου ἄλκιμος υἱός,
 σχέτλιος· ἦ τ' ἐκέλευον ἀπώσάμενον δῆϊον πῦρ

Σχολιαστὴν τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος εἶναι κραῖρα = κεφαλὴ, ἐξ οὗ καὶ οἱ Ἀττικοὶ ἔλεγον ἡμικραῖραν τὸ ἡμισυ τῆς κεφαλῆς, Ἀριστοφάν. ἐν Θεσμοφορ. 234. Κατὰ δὲ τὸν Döderlein ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ὀρθός καὶ κέρας, δηλ. ὁ ροκέραιοι κατὰ τὸν Ἡσίοιον. Τὴν σύνθεσιν ταύτην ὑποστηρίζει καὶ τὸ «βουσίην εὐκραίρῃσιν» ἐν Ὑμν. εἰς Ἑρμ. 209 καὶ Αἰσχύλ. ἐν Ἰκέτις. 300 Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ «κατὰ πρῦμναν καὶ πρῶραν ἀνατεταμένων». Κυρίως τὸ ἐπιθετον ἀποδίδεται εἰς τοὺς βόας.

¹) Δὲν μαντεύεται ἐνταῦθα ὁ Ἀχιλλεύς, ἀλλ' ἐκ τῆς φυγῆς τῶν Ἀχαιῶν εἰκάζει.

²) Ὡς πρὸ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Πατρόκλου.

³) Θορυβοῦνται φεύγοντες διὰ τῆς πεδιδόδος.

⁴) Λέγει τοῦτο ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπομένην πρόρρησιν τῆς μητρὸς.

⁵) Κακὴν λύπην διὰ τὴν καρδίαν μου.

⁶) Ἐννοεῖται ἐκ τῶν ἡγουμένων τὸ τελέεσθαι. Οἱ κριτικοὶ νομίζουσιν, ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο ἀντιφάσκει πρὸς τὸ ἐν P, 410, ὅπου λέγεται, ὅτι ἡ μήτηρ δὲν προεῖπε τὴν συμφορὰν ταύτην. Ἐπειδὴ ὅμως αὕτη ἀσφῶς προεμάντευσε, δὲν ἠδυνήθη ὁ Ἀχιλλεύς νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι προὔκειτο περὶ Πατρόκλου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Εὐστάθιος τὸ μάντευμα τῆς Θέτιδος λέγει λοξὸν χρῆσμον. Ὁρθῶς δὲ παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστὴς «οὔτε τοῦνομα σαφῶς εἶπεν, οὔτε τὸν χρόνον, παρὰ τε τὸν καιρὸν λήθη γίνεται τῶν τοιούτων· ὅταν δὲ ἀποβῇ, μιμνήσκονται».

⁷) Ὁ Πατρόκλος ἦτο Λοκρὸς ἐξ Ὀποῦντος, ἀλλὰ νῦν ἡγεμὼν τῶν Μυρμιδόνων. Διὰ τοῦτο οὐχὶ πιθανῶς ὁ Ῥιανὸς καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἠθέτουν τοὺς στίχους 10 καὶ 11.

⁸) Τὸ ἀντιθετον εἶναι, ὁρᾷν φάος ἡελίοιο στίχ. 61 καὶ 442.

⁹) Ἡ φράσις δηλοῖ βεβαιότητα, ὡς ἐν Ψ, 149. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «ἀκριβῶς δὴ τέθνηκεν».

ἄψ ἐπὶ νῆας ἵμεν, μηδ' Ἑκτορί' ἱφι μάχεσθαι.»

Εἶος ὁ ταυθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν, 15
τόφρα οἱ ἐγγύθεν ἔλθεν ἀγαυοῦ Νέστορος υἱός,
δάκρυα θερμὰ χέων, φάτο δ' ἀγγελίην ἀλεγεινὴν·

»ὦ μοι, Πηλέος υἱέ δαΐφρονος, ἥ μάλα λυγρῆς
πεύσεαι ἀγγελίης, ἥ μὴ ὤφελλε γενέσθαι.

κεῖται Πάτροκλος², νέκυος δὲ δὴ ἀμφιμάχονται 20
γυμνοῦ³. ἀτὰρ τά γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἑκτωρ.»

Ὡς φάτο, τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα⁴.
ἀμφοτέρησι δὲ χερσὶν ἐλὼν κόνιν⁵ αἰθαλόεσσαν

1) Ὅντως τοιαύτην συμβουλήν
ἔδωκεν ὁ Ἀχιλλεὺς τῷ Πατρόκλῳ ἐν
Π, 87, ἀλλ' ἐκεῖ δὲν ἐμνημόνευσε
διαρρηθὲν τοῦ Ἑκτορος.

2) Ἀριστα ἐποίησεν ὁ ποιητής,
ὅτι εἰσήγαγε τὸν ἄγγελον βραχυλο-
γοῦντα, ὡς εὐφυνῶς παρετήρησεν ὁ
Εὐστάθιος· «Τοῦτο δὲ οἱ τραγικοὶ
οὐκ ἐξήλωσαν, ἀλλὰ μακρὰς ἐπάγουσι
διηγήσεις ταῖς συμφοραῖς, καὶ μάλι-
στα Εὐριπίδης. Κρεῖττον δὲ πάνυ
πολλῶ τὸ τοῦ ποιητοῦ. Ἐν γὰρ ταῖς
μεγίσταις λύπαις· οὐ καλὸν πολυλο-
γεῖν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τὸν ἄγγελον, ἵνα
μὴ μάτην λαλῇ. Ὁ γὰρ ἀκούσας οὐκ
εὐκαιρεῖ ἀκοῦειν μακρὰς ῥήσεως, ὡς
οἶα κωφωθεὶς ἐκ πρώτης τῇ βαρύτητι
τοῦ ἀκούσματος». Ἡ εἰρημένη πα-
ρατήρησις εἶναι ὀρθή, ἀλλ' ὁ Ἀντί-
λοχος, ὡς ἤκουσεν, οὕτω καὶ ἀφηγεῖ-
ται. Οἱ δὲ τραγικοὶ μακρολογοῦσι μὲν
περὶ θανάτου, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος κατὰ
τὸ ἀρχαῖον ἔθος δὲν συμβαίνει πρὸ
τῶν ὁμμάτων τοῦ θεατοῦ, ἀναγκάζον-
ται νὰ μακρολογῶσιν, ὅπως διεγεί-
ρωσι τὸ πάθος αὐτοῦ.

3) Χάριν ἐμφάσεως ἔθηκε τὴν λέ-
ξιν ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου.

4) Ὁ Ὀμηρομᾶστις Ζώϊλος ἡ-
λεγε τὸν ποιητὴν διὰ τὸν ὁδυρμόν
τοῦ Ἀχιλλέως λέγων, ὅτι τὸ υπερ-
πενθεῖν εἶναι γυναικῶδες καὶ ὅτι καὶ
βάρβαρος τιθῇ δὲν ἡδύνατο οὕτω νὰ
ποιήσῃ. Ἄν οἱ ἐν τῷ Τρωϊκῷ πεδίῳ
ἀγωνιζόμενοι ἦσαν φιλόσοφοι, πάντως
ἦθελεν εἶναι αἰσχυρόν, ἂν οὗτοι ὠδύ-
ροντο, ὡς νῦν ὁ Ἀχιλλεὺς, ἀλλὰ δὲν
ἦσαν τοιοῦτοι καὶ τὸ ἄγαν πενθεῖν, ὡς
νομίζομεν, δὲν εἶναι ἀλλότριον τῆς
ἀριλουσύφου ἀνδρείας.

5) Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν ση-
μαίνει τὴν ἀπὸ πυρός τέφραν, ὡς δει-
κνύει τὸ ἐπιθετὸν αἰθαλόεσσα, κατ'
ἄλλους ὁμως ἀρχαίους τε φράσει
κοινοῦ τῶν, ὅπερ δέχονται οἱ νεώ-
τεροι· διότι ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν εὗρίσκειτο
ἐν τῇ σκηνῇ (στίχ. 3), ὅπως λάβῃ τέ-
φραν, ἀλλ' ἐν ἀνοικτῇ πεδίῳ. Καὶ ὁ
Ἡρόδοτος λέγει σποδὸν ἐν τῇ σημα-
σίᾳ τοῦ κονιορτοῦ IV, 172. Δυνάμεθα
ὁμως νὰ ἐξηγήσωμεν καὶ ὡς μαῦρην
κόνιν καὶ κατὰ τὴν σημασίαν ταύτην
ποιεῖ ἀντιθέσιν πρὸς τὸ χαρτεῖν

χεύατο κακ' κεφαλῆς, χάριεν δ' ἤσχυνε πρόσωπον·
 νεκταρέω¹ δὲ χιτῶνι μέλαιν' ἀμφίζανε τέφρη. 25
 αὐτὸς δ' ἐν κονίησι μέγας μεγαλωστί τανυσθεὶς
 κεῖτο, φίλῃσι δὲ χερσὶ κόμην ἤσχυνε δαΐζων².
 δμῳαὶ δ', ἃς Ἀχιλλεὺς ληίσσατο³ Πάτροκλός τε,
 θυμὸν ἀκηχέμεναι μεγάλ' ἔαχον⁴, ἐκ δὲ θύραζε
 ἔδραμον ἀμφ' Ἀχιλῆα δαΐφρονα, χερσὶ δὲ πᾶσαι 30
 στήθεα πεπλήγοντο, λύθεν δ' ὑπὸ γυῖα ἐκάστης.
 Ἀντίλοχος δ' ἐτέρωθεν ὀδύρετο δάκρυα λείβων,
 χεῖρας ἔχων Ἀχιλῆος· ὁ⁵ δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ·
 δεῖδιε⁶ γὰρ μὴ λαιμὸν ἀπαμήσειε⁷ σιδήρῳ.
 σμερδαλέον δ' ὤμωξεν· ἄκουσε δὲ πότνια μήτηρ 35
 ἡμένῃ ἐν βένθεσσιν ἀλὸς παρὰ πατρὶ γέροντι,
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα· θεαὶ δέ μιν ἀμφαγέροντο,
 πᾶσαι, ὅσαι κατὰ βένθος ἀλὸς Νηρηίδες ἦσαν.
 ἔνθ'⁸ ἄρ' ἔην Γλαύκη τε Θάλειά τε Κυμοδόκη τε

πρὸς ὡπον. Ἡ σημασία αὕτη εἶ-
 ναι πιθανωτέρα, διότι μετ' ὀλίγον ὁ
 ποιητὴς λέγει, μέλαινα τέφρη.

1) Τὸν χιτῶνα λέγει νεκτάρειον ὡς
 ἔχοντα θεῖον κάλλος καὶ ὄντα ὁῶρον
 τῆς μητρὸς II, 223.

2) Συνηθέστερον λέγεται τιλλων.

3) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἐκ
 λαφυραγωγίας ἐκτῆσατο».

4) Ὑποτίθεται, ὅτι αἱ δμῳαὶ ἤκου-
 σαν ἢ τὴν ἀγγελίαν αὐτὴν, ἢ, ὅπερ
 πιθανώτερον, θρηνώδη φωνὴν τοῦ Ἀ-
 χιλλεῶς. Τοῦτο διαρρήδη λέγεται ἐν
 στίχ. 35, ἀλλὰ κατὰ τὸν Düntzer
 πρέπει νὰ νοηθῇ καὶ ἐν στίχ. 23.
 Αἱ δμῳαὶ θρηνοῦσι διὰ τὸ πρᾶον
 τοῦ θανόντος καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ
 ζώντος.

5) Ἡ πρότασις αὕτη εἶναι ἀντὶ
 τῆς γενικῆς στένοντος.

6) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ Ἀντίλο-
 χος, ὁ δὲ σύνδεσμος αἰτιολογεῖ τὸ
 χεῖρας ἔχων. Ὁ Εὐστάθιος δι-
 δωσι δύο ἐρμηνείας, ἐξ ὧν ἡ πρώτη
 εἶναι ὀρθή· «ἢ γὰρ εἶχε τὰς τοῦ Ἀχιλ-
 λέως χεῖρας ὁ Ἀντίλοχος φάτω τοῦ
 μὴ ἑαυτὸν διαχρήσασθαι, ἢ αὐταὶ μὲν
 εἶχοντο, ἵνα μὴ καταχέηται κόριν,
 Ἀχιλλεὺς δὲ ἔστενε, δεδιὼς μὴ ὁ Ἐ-
 κτωρ ἀπεδειροτόμησε Πάτροκλον».

7) Οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἀρίσταρχος
 καὶ οὕτως ἔχουσι σχεδὸν πάντα τὰ
 χειρόγραφα, ἐν ᾧ ὁ Ζηνῶδοτος ἀπο-
 τμήξειε. Ἀπαμᾶς σημαίνει θερμί-
 ζω, ἀποκόπτω, ὡς ἐν φ, 304.

8) Τὸν κατάλογον τῶν Νηρηίδων

Νησαίη Σπειώ¹ τε Θόη θ' Ἀλή τε βοῶπις, 40
 Κυμοθόη τε καὶ Ἀκταίη καὶ Λιμνώρεια
 καὶ Μελίτη καὶ Ἰαίρα² καὶ Ἀμφιθόη καὶ Ἀγαυή,
 Δωτώ τε Πρωτώ³ τε Φέρουσά τε Δυναμένη τε,
 Δεξαμένη τε καὶ Ἀμφινόμη καὶ Καλλιάνειρα,
 Δωρίς⁴ καὶ Πανόπη καὶ ἀγακλειτὴ Γαλάτεια, 45
 Νημερτής τε καὶ Ἀψευδής καὶ Καλλιάνασσα·

ἤθετε ὁ Ζηνοδότος δι' αἰτίας, ἃς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Ὁ τῶν Νηρηίδων χορὸς προθέτῃται καὶ παρὰ Ζηνοδότῃ ὡς Ἡσιόδειον ἔχων χαρακτῆρα. Ὁμηρος γὰρ κατὰ τὸ κοινὸν Μούσας λέγει καὶ Εἰλειθυίας, ἀλλ' οὐκ ὀνόματα. Γελοῖόν τε ἐξ ὀνόματος προθέμενον εἰπεῖν πάσας, ὥσπερ ἀποκαμόντα εἰπεῖν »ἄλλαι δ' αἱ κατὰ βένθος ἄλός Νηρηίδες ἦσαν». Οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων κριτικῶν καὶ ἐκδοτῶν ἠκολούθησαν τῇ γνώμῃ τοῦ τολμηροῦ τῆς Ἀλεξανδρείας κριτικοῦ, ὡς ὁ Bekker, ὁ Hoffmann, ὁ Bergk, ὁ La Roche καὶ ἄλλοι· πάνυ δ' ὀλίγοι, ὡς ὁ Nutzhorn καὶ ὁ Lehrs ὑποστηρίζουσι τὴν γνησιότητα τοῦ καταλόγου. Ἡμεῖς ἀφαιλομεν τὰς ἀγκύλας, ἃς ἔχουσιν οἱ ἐκδοταὶ διότι τὰς δύο εἰρημέναις αἰτίας· ἐθεωρήσαμεν ἀνεπαρκεῖς. Ἡ ποίησις τοῦ Ἡσιόδου ἔχει μὲν καταλογικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δηλοῖ, ὅτι μόνος οὗτος ἔχει τὸ προνόμιον. Τούναντίον ὁ Ὅμηρος τῶν πλείστων πρῶτος ποιεῖται ἀρχήν, ἀλλ' ἐν πᾶσι τηρεῖ τὸ προσήκον μέτρον. Δὲν εἶναι δὲ γελοῖον, ὅτι δὲν ἀριθμεῖ πάσας τὰς Νηρηίδας, ὁ δὲ Εὐστάθιος εὕρῃσκει καὶ τινα λόγον· «Καλῶς ἄρα φθάσας παρεσημύνατο τὸ, πᾶσαι ὅσαι κατὰ βένθος ἦ-

σαν. Τὸ γάρ, ὅσαι ἦσαν, ὑποδηλοῖ καὶ ἀπείναι τινὰς ἐκ τῶν ὧλων, αἱ δι' αὐτὸ δῆθεν οὐδ' ἡριθμήθησαν». Πρὸς τούτοις εἰκόζομεν, ὅτι ὁ Ἀρίσταρχος δὲν ἤθετε τὸν κατάλογον, διότι ἄλλως ἐπὶ τούτου καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ Ζηνοδότου ὁ Σχολιαστὴς ἤθελε στηριξέει τὴν ἀθέτησιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Καλλίστρατος παραδίδωσιν, ὅτι ἐν τῇ Ἀργολικῇ δὲν ἐφέροντο οἱ στίχοι, πρόδηλον, ὅτι ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκδόσεσι δὲν ἔλειπον. Ὁ Νηρεὺς εἶχε πεντήκοντα θυγατέρας, ἐν ᾧ ἐνταῦθα μόνον τριάκοντα καὶ τρεῖς μνημονεύονται. Ἐκ τούτων αἱ δέκα καὶ ὀκτὼ εἶναι κοιναὶ τοῖς καταλόγοις τοῦ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου. Τὰ ὀνόματα ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν θάλασσαν, τὴν ἀκτὴν, τὸ κάλλος, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀλήθειαν.

¹) Ὅτι ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ σπέος, σπέος (σπήλαιον), πρόδηλον.

²) Κατὰ τὸν Düntzer μόνον πορρυμένην δύναται νὰ σημαίνῃ, ὡς καὶ τὸ Ἴων = ὁδοιπόρος, καθ' ἃ ἀλλαχοῦ εἴπομεν.

³) Ὁ Perppmüller προσκρούει εἰς τὸ ὄνομα Πρωτώ, ὅπερ θέλει νὰ ἀντικαταστήσωμεν διὰ τοῦ Πρωτώ, ὡς παρ' Ἡσιόδου.

⁴) Ὑπομνήσκει τὰ πλούσια δῶρα τῆς θαλάσσης κατὰ τὸν Koch,

ἔνθα δ' ἔην Κλυμένη¹ Ἰάνειρά τε καὶ Ἰάνασσα,
Μαίρα² καὶ Ὠρείθυια εὐπλόκαμός τ' Ἀμάθεια
ἄλλαι θ', αἱ κατὰ βένθος ἄλός Νηρηίδες ἦσαν.
τῶν δὲ καὶ ἀργύφειον³ πλητὸ σπέος· αἱ δ' ἅμα πᾶσαι 50
στήθεα πεπλήγοντο, Θέτις δ' ἐξῆρχε γόοιο·

»Κλυτε, κασίγνηται Νηρηίδες, ὄφρ' εὖ πᾶσαι
εἶδεν⁴ ἀκούουσαι, ὅσ' ἐμῷ ἐνὶ κήδεα θυμῷ.
ὦ μοι ἐγὼ δειλή, ὦ μοι δυσαριστοτόκεια⁵,
ἦ τ'⁶ ἐπεὶ ἄρ τέκον υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε, 55
ἔξοχον ἡρώων· ὁ δ'⁶ ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἴσος·
τὸν μὲν ἐγὼ θρέψασα, φυτὸν ὥς γουνῷ ἀλωῆς⁷,
νηυσὶν ἐπιπροέηκα κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω
Τρωσὶ μαχησόμενον· τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις
οἴκαδε νοστήσαντα⁸, δόμον Πηληϊὸν εἴσω⁹. 60
ὄφρα δέ μοι ζῶει καὶ ὄρᾳ φάος ἡελίοιο,
ἄχνηται, οὐδέ τί οἱ δύναιμαι χραισμῆσαι ἰούσα.

¹) Τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τῆς ῥί-
ζης κλυ τοῦ κλύω = κυματίζω.

²) Ἐχει συγγένειαν πρὸς τὸ μαρ-
μαίρειν. Τὸ δὲ Ὠρείθυια κατὰ τινας μὲν
εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ὄρος καὶ θύω,
δηλ. ἡ ἐν τῷ ὄρει ὡς μανιώδης τρέ-
χουσα, κατὰ δὲ τὸν Wörner ἐκ τοῦ
ὠρύω ἢ ὠρύομαι, ὡς ὠρύον κύμα ἐν
Ἀνθολογ. 11, 31, 2. Ἀντὶ τοῦ Ἀ-
μάθεια παρ' Ἡσιόδῳ ἐν Θεογον.
στιχ. 260 εὕρηται Ψαμάθη ἐκ τοῦ ἄ-
μαθος ἢ ψάματος.

³) Εἶναι ἐκτενέστερος τύπος τοῦ
ἀργυφός καὶ σημαίνει τὸν ἀργυρόλευ-
κον. Καὶ αὕτη ἡ Θέτις λέγεται ἀργυ-
ρόπεζα. Τὸ σπῆλαιον ἔκειτο παρὰ τῷ
Ὠκεανῷ στιχ. 402.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἐπὶ

κακῷ τὸν ἄριστον τετοκυῖα». Ἴδε
καὶ Α, 418.

⁵) Ἡ ἀντωνυμία μένει ἄνευ ῥή-
ματος, οὗ ἡ ἔννοια κεῖται ἐν στιχ. 59,
ἀλλ' ἐν ἀνεξαρτήτῳ λόγῳ.

⁶) Κεῖται ἡ παρένθεσις ἀντὶ ἀνα-
φορικοῦ λόγου.

⁷) Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «τῷ
γονίμῳ τόπῳ τῆς γῆς». Περὶ τῆς
φράσεως ἀνάγνωθι ἐν I, 534.

⁸) Περιέμενε τις τὴν φράσιν κατὰ
τὸν La Roche, οὐ νοστήσει οἴκαδε,
ὥστε ἐμὲ αὐτὸν ὑποδέξασθαι.

⁹) Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ἂν
ὁ Ἀχιλλεὺς ἐνόσται, ἡ Θέτις ᾔθελεν
ἐπανελθεῖ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πηλεΐως,
ὡς λέγει ὁ Ameis.

ἀλλ' εἴμ', ὄφρα ἰδῶμι¹ φίλον τέκος, ἥδ' ἐπακούσω,
ὅττι μιν ἔκετο πένθος ἀπό² πτολέμοιο μένοντα. α

Ὡς ἄρα φωνήσασα λίπε σπέος· αἱ δὲ σὺν αὐτῇ 65
δακρυόεσσαι ἴσαν, περὶ δέ σφισι κῦμα θαλάσσης
ῥήγνυτο. ταῖ δ' ὅτε δὴ Τροίην ἐρίβωλον ἔκοντο,
ἀκτὴν εἰσανέβαινον ἐπισχερώ³, ἔνθα θαμειαὶ
Μυρμιδόνων εἵрунто νέες ταχὺν ἄμφ' Ἀχιλλῆα.
τῷ δὲ βαρὺ στενάχοντι παρίστατο πότνια μήτηρ⁴, 70
ὁξὺ δὲ κωκύσασα⁵ κάρη λάβε παιδὸς ἑοῖο⁶,
καὶ ῥ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

»Τέκνον, τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἔκετο πένθος;
ἐξαύδα, μὴ κευθε⁷· τὰ μὲν δὴ τοι τετέλεστα
ἐκ Διός, ὡς ἄρα δὴ πρὶν γ' εὔχεο⁸ χεῖρας ἀνασχών, 75
πάντας ἐπὶ πρύμνησιν ἀλήμεναι υἱας Ἀχαιῶν,
σεῦ ἐπιδουομένους⁹, παθέειν τ' ἀεκήλια¹⁰ ἔργα. α

1) Ἡ ἔμφασις πίπτει ἐπὶ τοῦ ἰδῶμι καὶ ἐπακούσω· ποιεῖ δὲ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ χραϊσμησαί.

2) Ἀφ' οὗ ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο μακρὰν τοῦ πολέμου, ἡ μήτηρ δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ, τίς συμφορὰ ἡδύνατο νὰ πλήξῃ αὐτόν.

3) Κατὰ σειράν, Ὅρα εἰς Α, 668.

4) Ἐνταῦθα κατὰ τὸν Dünlzer ὁ Ἀχιλλεύς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὑποτίθεται καθήμενοι, ὡς ἐν Α, 349 καὶ 360 καὶ ὅμως οὐδόλως ὑπηνίξατο περὶ τούτου ὁ ποιητής. Ἴσως ὁ Ἀχιλλεύς ὑποτίθεται ἔτι κείμενος, ὡς εἶπεν ἐν στίχ. 27.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Περὶ παλὴς τὸ σχῆμα, ὅτι πάλιν κωκίζει θεασαμένη τὴν κατάστασιν τοῦ παιδὸς καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ὕψεως κινηθεῖσα».

6) Κοινῶς γράφεται ἔηος, ἀλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι τὴν γραφὴν ταύτην ἔχουσι μόνον τρία δευτερεύοντα χειρόγραφα καὶ ὅτι ἐνταῦθα δὲν παραδίδεται ὡς Ἀριστάρχειος γραφή, ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις.

7) Ὅρα, ὅτι ἐνταῦθα δὲν προσετέθη ἡ δοτικὴ νόψ, ὡς ἐν Α, 363. Τὸ τὰ ἐπεξηγεῖται ἐν στίχῳ 76.

8) Ὁ Koch παρατηρεῖ, ὅτι τοιαύτη εὐχὴ πρὸς τὸν Δία μνημονεύεται μὲν ἐν Π, 236, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν Α. Νομίζομεν, ὅτι τοῦτο γίνεται καὶ ἐν τῇ πρώτῃ βραφιδῇ, ἀλλ' ἡ εὐχὴ ἐγένετο διὰ τῆς Θέτιδος Α, 409 «τοὺς δὲ κατὰ πρύμνας τε καὶ ἄμφ' ἄλα ἔλσαι Ἀχαιοὺς».

9) Ἐνταῦθα σημαίνει ποθοῦντας.

10) Ὁ Ἀσκαλωνίτης καὶ ὁ Ἀρ-

Τὴν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 »Μῆτερ ἐμή, τὰ μὲν ἄρ μοι Ὀλύμπιος ἐξετέλεσσαν·
 ἀλλὰ τί μοι τῶν ἥδος¹, ἐπεὶ φίλος ὦλεθ' ἐταῖρος, 80
 Πάτροκλος, τὸν ἐγὼ περὶ πάντων τῶν ἐταίρων,
 ἴσον ἐμῇ κεφαλῇ· τὸν ἀπώλεσα, τεύχεα δ' Ἐκτωρ
 δηρώσας² ἀπέδυσε πελώρια, θαῦμα ἰδέσθαι,
 καλὰ· τὰ μὲν Πηλεΐ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα³
 ἡματι τῷ, ὅτε σε βροτοῦ ἀνέρος ἔμβαλον εὐνῇ⁴. 85
 αἶθ' ὄφελος σὺ μὲν αὖθις⁵ μετ' ἀθανάτης ἀλήσι
 ναίειν, Πηλεὺς δὲ θνητὴν ἀγαγέσθαι ἄκοιτιν.
 νῦν δ'⁶, ἵνα καὶ σοὶ πένθος ἐνὶ φρεσὶ μυρίον⁷ εἷη
 παιδὸς ἀποφθιμένοιο⁸, τὸν οὐχ ὑποδέξαι αὖτις
 οἴκαδε νοστήσαντ', ἐπεὶ οὐδ' ἐμὲ θυμὸς ἄνωγε 90
 ζῶειν οὐδ' ἀνδρεσσὶ μετέμμεναι⁹, αἶ κε μὴ Ἐκτωρ

σταφχος παρήγον τὴν λέξιν ἐκ τοῦ ἔκηντος, ὅπερ δέχεται καὶ ὁ Düntzer· ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ ἐκίνου, ὅπερ ἀπὸθανον. Πιθανώτερον ὁ Döderlein παράγει ἐκ τοῦ αἰκέλιος κατ' ἐπέκτασιν καὶ συστολὴν συλλαβῶν. Κατὰ τὴν παραγωγὴν ταύτην σημαίνει ἀπρεπῆ, ἐπονεῖδιστα.

2) Δὲν διαφέρει τοῦ ὄφελος, ὡς ἐν ω, 95 «αὐτὰρ ἐμοὶ τί τόδ' ἥδος, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσα;».

3) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον Πάτροκλον.

4) Τῷ Πηλεΐδῃ εἶναι δεινόν, ὅτι πατρικὸν κτῆμα καὶ δῶρα τῶν θεῶν ἐγένοντο λάφυρον τῷ πολέμῳ.

5) Ὅτι τοῦτο ἐγένετο παρὰ τὴν θέλησιν τῆς Θέτιδος, λέγεται διαρρηδὸν ἐν στίχ. 432.

6) Ἐν τῇ κατοικίᾳ τῶν Νηρηίδων, ὡς ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης φράσεως.

6) Παρὰ τῷ Σχολιαστῇ εὐρίσκομεν τὴν ἐρμηνείαν· «νῦν δ' ἵνα καὶ σὺ πενθήσῃς τὸν υἱόν ἀπολέσασα, τοῦτον οὐχ ὑποδέξῃ ὑποστρέψαντα οἴκαδε». Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὴν εἰρημένην σύνταξιν ὁ τελικὸς λόγος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὑποδέξαι, δηλ. ἐκ μέλλοντος, δὲν ἐξηγεῖται ἡ εὐκτική· ἵνα-εἷη. Ὁ Düntzer ἐννοεῖ τὸ εἶμι, ὡς ἐν στίχ. 414, ὅπερ εἶναι ἀπὸθανον. Ἡ ἀντίθεσις δεικνύει, ὅτι πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ῥῆμα ἐκ τῶν ἡγουμένων, δηλ. κατὰ τὸν Κοχ, νῦν δέ σε βροτοῦ ἀνέρος ἔμβαλον εὐνῇ ἢ νῦν δέ σε Πηλεὺς ἡγάγετο, ἵνα. Διὰ τοῦ ἐπομένου καὶ ὑποδηλοῦται, ὅτι παρελείφθη τὸ ἀναφορικόν, ὡς ἐμοί.

7) Ἀπείρως μέγα.

8) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πένθος.

9) Ὁ Εὐστάθιος παρέχει δύο ἐρ-

πρῶτος¹ ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπείς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσση,
Πατρόκλοιο δ' ἔλωρα² Μενoitιάδεω ἀποτίσῃ. «

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα·
» Ὠκύμορος³ δὴ μοι, τέκος, ἔσσεαι, οἷ⁴ ἀγορεύεις⁵ 95
αὐτίκα γάρ τοι ἔπειτα μεθ' Ἑκτορα πότμος⁶ ἑτοῖμος. «

Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
» Αὐτίκα⁶ τεθναίην, ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλον⁷ ἑταίρω
κτεινομένῳ ἐπαμῦναι· ὁ μὲν μάλα τηλόθι πάτρης⁸
ἔφθιτ', ἐμεῖο δὲ δῆσεν⁹ ἀρῆς ἀλκτῆρα γενέσθαι. 100

μηνείας, ἀλλὰ καὶ αἱ δύο εἶναι ἡμαρτημένοι· « ἡ ἀπλοϊκῶς οὕτως κατὰ τὸ παρελκον κείται, ἥρκει γὰρ καὶ μόνον τὸ μὴ ζῶειν, ἢ καὶ ἄλλως εἰπεῖν, ἔτερον ἔστι παρὰ τὸ μὴ ζῆν τὸ μὴδ' ἀνδράσι μετεῖναι, δηλοῖ γὰρ τὸ μὴ τοῖς ἀνδράσι συναριθμεῖσθαι, ἢ καὶ ἔτι βαρύτερον, τὸ μὴδ' ἀπλῶς ἀνδρα λέγεσθαι, ἀλλὰ γυναικίαν τινά». Διότι τὸ μὲν ζῶειν δηλοῖ τὸ φυσικὸν μέρος, τὸ δὲ ἀνδρεσσι μετεῖναι τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν.

¹) Δηλαδὴ πρὸ πάντων· διότι τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὴν μάχην ἐλθόντος μέλλουσι πολλοὶ νὰ φονευθῶσιν. Δὲν εἶναι ὅμως ἀτυχῆς ἢ εἰκασία τοῦ Nauck καὶ τοῦ Herwerden, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ πρῶτον.

²) Εἶναι τὰ ἀντίποινα διὰ τὴν σκύλευσιν τοῦ Πατρόκλου. Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς εὐρηται μόνον ἐνταῦθα.

³) Καὶ τὸ ὠκύμορος καὶ τὸ αὐτίκα προσετέθησαν ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου πρὸς ἔμφασιν. Ἡ Θέτις ἐγίνωσκεν, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ ἐν τῷ Τρωικῷ πεδίῳ, ἀλλ' ἤλπικεν, ὅτι δὲν θέλει φονεῦσαι τὸν Ἑκτορα·

διότι κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς εἰμαρμένης ἔμελλε νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ θάνατος αὐτοῦ.

⁴) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὅτι τοῖα.

⁵) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ πίπτω παραγομένη σημαίνει τὸν εἰμαρμένον θάνατον.

⁶) Ἡ μὲν Θέτις ἐπέσεισε τὸ ταχὺ τοῦ θανάτου πρὸς ἀποτροπὴν, ὁ δὲ Ἀχιλλεύς μετ' ἐπιτάσεως ἀποκρούει τὴν ἀπειλὴν διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως.

⁷) Δὲν μοι ἦτο εἰμαρμένον νὰ βοηθῶμαι τῷ ἑταίρῳ φονευομένῳ.

⁸) Φαίνεται, ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὴν ὅλην Ἑλλάδα, ἀλλὰ τὴν Φθίαν. Παράβαλλ. Ω, 541. Περὶ Ὀποῦντος ἦττον πιθανῶς δύναται νὰ γείνη λόγος.

⁹) Μόνον ἐνταῦθα εὐρηται τὸ δῆσεν ἀντὶ τοῦ ἐδεύησεν. Εἶναι δὲ ἀόριστος τοῦ δέω. Ἐμοῦ ἐστερήθη, ἐγὼ τοῦ ἐλείψα, ὥστε νὰ ἀποκρούσω τὸ δυστύχημα, τὸ κατηραμένον κακόν. Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἀρῆς, ἀνθ' οὗ ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψεν Ἀρεῶ ἀλκτῆρα, ὅπερ κατὰ τὸν Εὐστάθιον ἐξηγεῖτο· «Τὸν δὲ Ἀρίσταρχόν φασι γράφειν, Ἀρεῶ ἀλκτῆρα, ἵνα

νῦν δ'¹, ἐπεὶ οὐ νόμοαί γε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
 οὐδὲ τι Πατρόκλῳ γενόμενῃ φάος οὐδ' ἐτάροισι
 τοῖς ἄλλοις², οἳ δὴ πολέες δάμεν Ἑκτορι δῖῳ,
 ἀλλ' ἤμαι παρὰ νηυσὶν ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης³,
 τοῖος ἐὼν οἶος οὐ τις⁴. Ἀχαιῶν χαλκοχιτῶνων 105
 ἐν πολέμῳ⁵. ἀγορῇ δέ τ' ἀμείνονές εἰσι καὶ ἄλλοι.
 ὡς⁶ ἔρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοιο,
 καὶ χόλος, ὅς τ' ἐφέηκε πολύφρονά⁷ περ χαλεπῆναι,
 ὅς τε πολὺ γλυκίων⁸ μέλιτος καταλειδομένοιο
 ἀνδρῶν ἐν στήθεσσιν ἀέξεται⁹ ἥύτε καπνός· 110
 ὡς ἐμὲ νῦν¹⁰ ἐχόλωσεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

λέγει, ὅτι ἐμοῦ ἐδέησεν εἰς τὸ ἀλεξίτη-
 ρα γενέσθαι τοῦ Ἄρεως, ὡς ἀπὸ συν-
 ἡθους εὐθείας τῆς ὁ Ἄρεως ὡς Με-
 νέλεος». Ἄλλ' ἡ γνώμη τοῦ Ἀρι-
 στάρχου δὲν ἐκράτησε παρὰ τοῖς νεο-
 τέροις.

¹) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό, ὅτι δὲν
 ἡδυνήθη νὰ κωλύσῃ τὸν Πάτροκλον,
 ὅπερ ἐδήλωσεν ἐν τῇ προηγουμένῃ
 προτάσει. Ἄρα δὲν εἶναι ἀντιθεσις
 πρὸς τὸ αὐτίκα τεθνάην, ὡς νο-
 μίζει ὁ Düntzer. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ
 ἐπεὶ ὑπάρχει ἐν στίχ. 114, ὅπου ἐ-
 παναλαμβάνει τὸ νῦν δέ. Κατὰ τὸν
 Σχολιαστήν «καὶ γὰρ ἐπανείληφε τὸ
 χρονικὸν ἐπίρρημα ὡς περ εἰς ὑπό-
 μνησιν τῆς ἀρχῆς, ἣν παραλιπὼν
 παρεξέβη».

²) Δὲν ἔννοεῖ τοὺς Μυρμιδόνas,
 ἀλλὰ καθ' ὅλου τοὺς Ἀχαιοὺς.

³) Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκφράζει ἐντο-
 νωτέραν τὴν μομφὴν ἢ ὁ Νέστωρ ἐν
 Δ, 664 καὶ 762 καὶ ὁ Πάτροκλος ἐν

Π, 34. Τὸ ἐτώσιος ἐκ τοῦ ἐτός παρα-
 γόμενον σημαίνει περιττός, ἄχρηστος.

⁴) Τὸ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν δὲν ἦτο
 ἄηθες τῷ ἡρωϊκῷ αἵωνι.

⁵) Ὁ πόλεμος καὶ ἡ ἀγορὰ ἦσαν
 τὰ στάδια, ἐν οἷς ἀγωνιζόμενοι διακρί-
 νοντο. Ὅτι δ' ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο ῥή-
 τωρ, ἔδειξεν ἐν τῷ I.

⁶) Τὸ ὡς μετὰ εὐκτικῆς δηλοῖ ἀ-
 ράν. Θεοὶ καὶ ἄνθρωποι ἐνταῦθα δη-
 λοῦσι τὸν ὅλον κόσμον.

⁷) Πολύφρων εἶναι ὁ πολὺ φρόνι-
 μος, ὁ συνετός.

⁸) Ἡ δευτέρα αὕτη ἀναφορικὴ
 πρότασις ἐπεξηγεῖ ἀκριβέστερον τὴν
 πρώτην. Ὁ θυμός παραβάλλεται πρὸς
 μέλι διὰ τὴν γλυκίαν ἐλπίδα τῆς τι-
 μωρίας. Οἱ ἀρχαῖοι ὥριζον τοῦτον
 οὕτως· «θυμός ἐστι ζέσις τοῦ περὶ
 καρδίαν αἵματος δι' ὅρεξιν ἀντιλυ-
 πήσεως».

⁹) Αὐξάνει, ἀνυψοῦται ὡς στήλη
 καπνοῦ.

¹⁰) Διὰ τοῦ ὡς νῦν γίνεται

ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἔασομεν, ἀχνύμενοί περ,
 θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι φίλον δαμάσαντες¹ ἀνάγκη.
 νῦν δ' εἴμ', ὅφρα φίλης κεφαλῆς ὀλετῆρα² κιχέω,
 Ἔκτορα· κῆρα δ' ἐγὼ τότε δέξομαι, ὅππότε κέν δῃ 115
 Ζεὺς ἐθέλῃ τελέσαι³ ἢ δ' ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.
 οὐδὲ⁴ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλῆος φύγε κῆρα,
 ὅς περ φίλτατος ἔσκε Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι·
 ἀλλὰ ἐμοῖρ' ἐδάμασσε⁵ καὶ ἀργαλέος χόλος Ἥρης·
 ὥς καὶ ἐγών, εἰ δῇ μοι ὁμοίη⁶ μοῖρα τέτυκται, 120
 κείσομ', ἐπεὶ κε θάνω· νῦν δὲ κλέος ἐσθλὸν ἀροίμην⁷
 καὶ τινα Τρωιάδων καὶ Δαρδανίδων βαθυκόλπων⁸,
 ἀμφοτέρησιν⁹ χερσὶ παρειάων ἀπαλάων
 δάκρυ¹⁰ ὁμορξαμένην, ἀδινὸν στοναχῆσαι ἐφείην·

ἐφαρμογὴ τῆς προηγουμένης γενικῆς ἐννοίας εἰς τὴν προκειμένην περὶ στασιν.

1) Τὸν Ἀχιλλεῖα κατέχουσι δύο πάθη, θυμὸς καὶ λύπη, ὧν τὸ δεύτερον ἐκράτησε τοῦ πρώτου.

2) Οὕτω λέγει τὸν καταστροφέα, τὸν φονέα.

3) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον, κῆρα.

4) Τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲ ἀποδίδεται εἰς τὸ φύγε κῆρα, τὸ δ' ἕτερον εἰς τὸ βίη Ἡρακλῆος. Πρὸς δῆλωσιν, ὅτι ὁ θάνατος εἶναι κοινὸς πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις, μετεχειρίσθη ὡς παράδειγμα τὸν ἰσχυρότατον πάντων τῶν θνητῶν.

5) Κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο ὁ Ὅμηρος ἀγνοεῖ τὴν ἀθανασίαν τοῦ Ἡρακλέους. Τοῦτο ἀντιφάσκει πρὸς τὸ ἐν λ, 601 λεγόμενον,

6) Ἀντὶ τοῦ ὁμοίη ὁ Nauck εἴλασεν ὁλοίη. Ἡ χρῆσις τοῦ ἐπιθέτου ἐνταῦθα δὲν εἶναι παράδοξος, ὡς ἐνόμισεν ὁ Ameis· διότι ἡ ὁμοιότης κεῖται ἐν τῷ θανάτῳ.

7) Τοῦτο λέγει εὐχόμενος.

8) Τὸ μὲν βαθυκόλπος ἀποδίδεται μόνον εἰς τὰς Τρωάδας στίχ. 339 καὶ Ω, 215, τὸ δὲ βαθύζωνος καὶ εἰς τὰς Ἀχαιίδας.

9) Πρὸς δῆλωσιν τῶν πολλῶν θρήνων. Ἡ ἐπομένη γενικὴ ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ὁμορξαμένην.

10) Τινὲς ἐκδῶται δέχονται τὸ δάκρυ, ὅπερ ὡς περιληπτικὸν ἠδυνάτο νὰ ὑπάρξῃ, ἀλλ' ὁ La Roche βεβαιεῖ, ὅτι τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσι δάκρυ. Τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην συνίστησι καὶ ὁ Cobet.

γνοῖεν¹ δ', ὡς δὴ δηρὸν² ἐγὼ πολέμοιο πέπαυμαι. 125
μηδὲ μ' ἔρκε μάχης, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις. «

Τὸν δ' ἡμίθετ' ἔπειτα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα·
»Ναὶ δὴ ταῦτά³ γε, τέκνον, ἐτήτυμον· οὐ κακὸν ἐστι
τειρομένοις ἐτάροισιν ἀμυνόμεν⁴, αἰπὺν ὄλεθρον·
ἀλλὰ τοι ἔντεα καλὰ μετὰ Τρῶεσσιν ἔχονται⁵, 130
χάλκεα μαρμαίροντα· τὰ μὲν κορυθαίολος Ἑκτωρ
αὐτὸς ἔχων ὤμοισιν ἀγάλλεται· οὐδέ ἔφημι
δηρὸν ἐπαγλαίεσθαι⁶, ἐπεὶ φόνος ἐγγύθεν αὐτῷ⁷.

¹) Ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ μὲν τὸν Düntzer εἶναι οἱ Τρῶες, κατὰ δὲ τὸν Koch αἱ Τρωάδες καὶ αἱ Δαρδανίδες, ὅπερ πιθανώτερον· διότι ἐξάγεται ἐκ τῶν ἡγουμένων. Ἡ εὐκτική παρέχει μείζονα δυσκολίαν· κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστήν· «ἀντὶ τοῦ ἵνα γνῶσιν», κατὰ δὲ τὸν Döderlein δηλοῖ εὐχὴν, ὡς καὶ αἱ προηγούμεναι εὐκτικά. Ὡς δυνητικὸν λόγον δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν, διότι λείπει ὁ κέ καὶ διότι ἡ ἔννοια ἤθελε δηλωθῇ λίαν ἀσθενῶς, ἐν ᾧ ἀπαιτεῖται τόνος. Φαίνεται, ὅτι ἡ πρότασις εἶναι τελική, ἣν ὁ ποιητὴς ἔθηκε κατὰ παράταξιν.

²) Λέγει δηρὸν, ἐν ᾧ μόνον 15 ἡμέρας ἀπέσχε, ἐξ ὧν τρεῖς ἡμέρας μάχης, ὡς ἐν Τ, 46.

³) Εὐρῆται καὶ ἡ γραφὴ τοῦτο, ὅπερ δὲν υποστηρίζεται ὑπὸ τοῦ κύρους τῶν χειρογράφων. Κατὰ δύο τρόπους δυνάμεθα νὰ στίξωμεν τὸ χωρίον ἢ· Ναὶ δὴ ταῦτά γε, τέκνον, ἐτήτυμον· οὐ κακὸν ἐστίν, ὅπερ ἀκολουθεῖ ὁ Düntzer ὁ Koch καὶ ἄλλοι ἢ· Ναὶ δὴ τοῦτά γε, τέκνον, ἐτήτυμον οὐ κακὸν ἐστίν,

ὅπερ δέχεται ὁ La Boche καὶ ὁ Döderlein. Κατὰ τὴν πρώτην στίξιν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ἔειπες ἢ ἐστίν καὶ τὸ ἐτήτυμον νὰ λάβωμεν ἐπιρρηματικῶς. Ἐπειδὴ ὅμως ἑκατέρα σύνταξις παρέχει δυσκολίας, ὁ μὲν Ahrens εἴκασεν, ἐτήτυμα· οὐ κακὸν ἐστίν, ὅπερ ἐδέξατο καὶ ὁ Ameis, ὁ δὲ Cobet συνίστησι τὴν γραφὴν· τοῦτό γε, τέκνον, ἐτήτυμον. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐπαινεῖται τὸ γενναῖον ἥθος τῆς Θετιδος προτιμώσης τὴν εὐκλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἰδίας συμφορᾶς.

⁴) Ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Ἀχιλλέως ἦτο οὐχὶ νὰ βοηθῇ τοῖς πιεζομένοις συμμάχοις, ἀλλὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Πάτροκλον. Ἀλλ' ἡ Θέτις ἀποβλέπει εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ λόγου τοῦ υἱοῦ στίχ. 124. "Ορα καὶ στίχ. 102.

⁵) Κρατοῦνται εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν Τρῶων.

⁶) Νομίζω, ὅτι δὲν θὰ καμαρώσῃ πολλὸν χρόνον με αὐτά.

⁷) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὑπ' αὐτοῦ φονευθέντα Πάτροκλον.

ἀλλὰ σὺ μὲν μήπω καταδύσεο¹ μῶλον Ἄρης,
πρίν γ' ἐμὲ δεῦρ' ἐλθοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃαι· 135
ἡῶθεν γάρ νεῦμαι², ἅμ' ἡελίῳ ἀνιόντι,
τεύχεα καλὰ φέρουσα παρ' Ἡφαιστοῖο ἀνακτος. «

Ὡς ἄρα φωνήσασα πάλιν τράπεθ' υἱὸς ἔηρος³,
καὶ στρεφθεῖς ἁλίῃσι κασιγνήτησι μετηύδα·

» Ὑμεῖς μὲν νῦν δῦτε θαλάσσης εὐρέα κόλπον⁴, 140
ὀψόμεναί τε γέρονθ' ἄλιον καὶ δώματα πατρός,
καὶ οἱ πάντ' ἀγορεύσατ'⁵. ἐγὼ δ' ἐς μακρὸν Ὀλυμπον
εἶμι παρ' Ἡφαιστον κλυτοτέχνην, αἱ κ' ἐθέλῃσιν
υἱεῖ ἐμῷ δόμεναι κλυτὰ τεύχεα παμφανόωντα. «

Ὡς ἔφαθ', αἱ δ' ὑπὸ κῦμα θαλάσσης αὐτίκ' ἔδυσαν· 145
ἡ δ' αὖτ' Οὐλυμπόνδε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
ἦεν, ὄφρα φίλῳ παιδί κλυτὰ τεύχε' ἐνεΐκαι⁶.

Τὴν μὲν ἄρ' Οὐλυμπόνδε πόδες φέρον· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ⁷

1) Ὅρα, ὅτι συνέταξε τὸ μὴ πρὸς δεῦτερον πρόσωπον τοῦ ἀορίστου τῆς προστακτικῆς, ὡς ἐν Δ, 410.

2) Ἐνταῦθα κεῖται ἀντὶ τοῦ νέομαι, ἔχει δὲ μελλοντικὴν σημασίαν. Ὅτι τὸ ῥῆμα σημαίνει οὐχὶ ἀπέρχομαι, ἀλλ' ἐπιστρέφω, πρῶτον δὲ ἐκ τῆς ἐπομένης μετοχῆς φέρουσα. Ὁ Geppert ἐδρίσκει ἄτοπον, ὅτι ὁ Ἡφαιστος μέλλει νὰ κατασκευάσῃ τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως ἐν νυκτί. Ἀλλ' οὐδὲν τὸ ἄτοπον, διότι ἐν τῷ ἡρωϊκῷ αἰῶνι θεοὶ καὶ ἄνθρωποι εἰργάζοντο καὶ κατὰ τὴν νύκτα ὑπὸ τεχνητὸν φῶς. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐπραγματεύθημεν διὰ μακρῶν ἐν τῇ Ἱστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπῶν σελ. 341.

3) Ἔτρεψεν ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ υἱοῦ

τῆς, ἀπεμακρύνθη. Συνετάχθη δὲ πρὸς γενικὴν, ὡς ἐν Υ', 439.

4) Κατὰ μὲν τὸν Döderlein εἶναι περιληπτικὸν ὄνομα τῶν κυμάτων, δηλ. σημαίνει τὴν ἐπιφάνειαν, κατ' ἄλλους ὅμως εἶναι τὸ βάθος, ὅπερ εἶναι πιθανώτερον.

5) Ἐν ᾧ περιεμένομεν τελικὴν μετοχὴν, ὡς εἶναι τὸ ὀψόμεναι, ἔτρεψε τὸν λόγον εἰς ἀνεξάρτητον. Ἐνταῦθα ἡ Θέτις οἶονεῖ ἀπολογεῖται ὑπὲρ τῆς ἀπουσίας αὐτῆς.

6) Μέσῃς ἀόριστος ἡ τῆς εὐκτικῆς τοῦ φέρω. Πρῶτερον ἐφέρετο ἐνείκοι, ὅπερ διορθωθὲν εἰς ἐνεΐκαι ὑπὸ τοῦ Spizner καὶ τοῦ Bekker ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν.

7) Διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἐπα-

θεσπεσίῳ ἀλαλητῷ ὑφ' Ἑκτορος ἀνδροφόνοιο
 φεύγοντες νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον¹ ἔκοντο. 150
 οὐδέ κε² Πάτροκλόν περ ἑυκνήμιδες Ἀχαιοὶ
 ἐκ βελέων³ ἐρύσαντο νέκυν, θεράποντ' Ἀχιλλῆος·
 αὐτὶς γὰρ δὴ τὸν γε κίχον λαός⁴ τε καὶ ἵπποι
 Ἑκτωρ τε Πριάμοιο πάϊς, φλογὶ εἵκελος ἀλκῆν.
 τρεῖς μὲν μιν μετόπισθε ποδῶν λάβε⁵ φαίδιμος Ἑκτωρ 155
 ἐλκέμεναι μεμαώς, μέγα δὲ Τρώεσσιν ὁμόκλα·
 τρεῖς δὲ δὺ' Αἴαντες, θοῦριν ἐπιειμένοι ἀλκῆν,
 νεκροῦ ἀπεστυφέλιξαν· ὁ δ' ἔμπεδον⁶, ἀλκί πεποιθώς,
 ἄλλοτ' ἐπαΐξασκε κατὰ μόθον⁷, ἄλλοτε δ' αὐτε
 στάσκε μέγα ἰάχων⁸· ὀπίσω δ' οὐ χάζετο πάμπαν. 160
 ὡς δ' ἀπὸ σώματος⁹ οὐ τι λέοντ' αἰθῶνα δύνανται

νέρχεται ὁ ποιητὴς εἰς τὴν διήγησιν
 τὴν διακοπεῖσαν ἐν τέλει τοῦ P.

1) Ἐνταῦθα ὁ Lachmann εὐρί-
 σκει ἀντίφασιν, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ εἰκο-
 νίζονται ὡς φυγόντες εἰς τὰς ναῦς, ἐν
 ᾧ οἱ Τρώες μέχρι τῆς τάφρου τού-
 τους κατεδίωξαν, ὡς γίνεται ὄφελον
 ἐν P, 760, Σ, 198. 215 καὶ 228.
 Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ ἐνταῦθα φράσις
 εἶναι ὑπερβολικὴ.

2) Μνημονεύεται καὶ ἡ γραφή,
 οὐδ' ἄρα, ἣν οὐχὶ ἀτόπως, ὡς νο-
 μίζομεν εἰδέξαντο ὁ Düntzer καὶ ὁ
 Nauck· διότι τὸ ἄρα, ὅπερ δεικνύει
 τὴν σχέσιν πρὸς τὰ προηγούμενα, ἀρ-
 μόζει ἐνταῦθα.

3) Δηλαδὴ ἐκ τῆς περιοχῆς, ὅπου
 ἡδύνατο νὰ φθάσωσι τὰ δόρατα.

4) Εἶναι οἱ πεζοὶ τῶν Τρώων.

5) Κατὰ τὰς περιγραφάς ἐν P,
 722. 735 καὶ 746 τὸ πτώμα τοῦ Πα-
 τρόκλου ἐκόμιζεν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ

Μηριόνης, ὅπισθεν δὲ ἀπέκρουον τὰς
 ἐπιθέσεις τῶν Τρώων οἱ δύο Αἴαντες.
 Πῶς λοιπὸν ὁ Ἑκτωρ ἔλαβε τὸ πτώ-
 μα ἐκ τῶν ποδῶν; Ὁ Ameis ὑπο-
 τίθησιν, ὅτι ἐνταῦθα τὸ πτώμα κείται,
 ἐν ᾧ περὶ τούτου οὐδόλως ὑπηνέξατο
 ὁ ποιητὴς. Νομίζομεν, ὅτι οὗτος θέλων
 νὰ δηλώσῃ τὴν μανιώδη τοῦ Ἑκτορος
 ὁρμὴν εἶπεν, ὅτι καὶ παρὰ τὴν φυλα-
 κὴν τῶν Αἰάντων κατάρθωσε νὰ εὕρῃ
 θέσιν, δι' ἧς εἰσδύσας ἤψατο τοῦ πτώμα-
 τος τοῦ Πατρόκλου, ἀλλ' ὅτι ἀπεκρού-
 σθη ὑπὸ τῶν μνημονευθέντων ἡρώων.

6) Ὁ La Roche ἐξηγεῖ χρονικῶς,
 ὡς ἐν O, 683, διηγετικῶς, ἀδιαλείπτως.

7) Μόθος εἶναι ἡ μάχη, ὁ ἀγὼν.

8) Κακῶς ὁ Ζηνόδοτος ἀνεγίνω-
 σκε μέγα ἀχέω· διότι ἐνταῦθα δὲν
 πρόκειται περὶ λύπης, ἀλλὰ περὶ πα-
 ρακελεύσεως τῶν Τρώων, ὅπως ἀ-
 φέλωνται τὸν νεκρὸν.

9) Ἐπὶ νεκροῦ μεταχειρίζεται ὁ

ποιμένες ἄγραυλοι μέγα πεινάοντα δίεσθαι¹,
ὥς ῥα τὸν οὐκ ἐδύναντο δύω Αἶαντε κορυστὰ
Ἑκτορα Πριαμίδην ἀπὸ νεκροῦ δειδίξασθαι².
καὶ νῦ κεν εἵρυσσέν τε καὶ ἄσπετον ἦρατο κῦδος, 165
εἰ μὴ Πηλείωνι ποδὴνεμος ὠκέα Ἴρις
ἄγγελος ἦλθε θεοῦσ' ἀπ' Ὀλύμπου θωρήσσεσθαι³,
κρύβδα⁴ Διὸς ἄλλων τε θεῶν· πρὸ γὰρ ἦκέ μιν Ἥρη.
ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Ὅρσεο, Πηλεΐδη, πάντων ἐκπαγλότατ'⁵ ἀνδρῶν· 170
Πατρόκλφ⁶ ἐπάμυνον, οὗ εἵνεκα φύλοπις αἰνή
ἔστηκε πρὸ νεῶν. οἱ δ' ἀλλήλους ὀλέκουσιν,
οἱ μὲν ἀμυνόμενοι νέκυος πέρι τεθνηῶτος,
οἱ δὲ ἐρύσσασθαι ποτὶ Ἴλιον ἡνεμόεσσαν
Τρῶες ἐπιθύουσι⁷. μάλιστα δὲ φαίδιμος Ἑκτωρ 175

¹ Ὅμηρος τὴν λέξιν αῶμα, ἀλλ' ὁ λέων δὲν ἀπτεται νεκροῦ σώματος. Ὅρα εἰς Γ, 23.

² Τὸ μέσον δίεμαι, οἷ τὸ ἐνεργητικὸν δίημι εἶναι. ἄχρηστον, σημαίνει διώκω.

³ Ἀόριστος ὁ τοῦ δειδίξομαι καὶ δεδίσκομαι, ὅπερ σημαίνει διὰ φόβου ἀποτρέπω.

⁴ Ἐνταῦθα προσέκρουσεν ὁ Friedländer, διότι ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν εἶχε τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ, ὅπως ὀπλισθῇ καὶ τοῦτο γινώσκει ἡ Ἴρις, στίχ. 197. Τοῦτου ἐνεκεν εἰκάζει, ὅτι τὸ ἀμάρτημα ἐγένετο ἐκ τοῦ Λ, 715 καὶ προτείνει νὰ διορθωθῇ εἰς, ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου. Ἀλλ' ὁ Bekker παρατηρεῖ οὐχὶ ἀτόπως, ὅτι τὸ θωρήσσεσθαι εἶναι συνώνυμον τοῦ καταδύναι μῶλον Ἀρηος, ὡς γίνεται ὅλην ἐκ τοῦ στίχου 134 ἐν

παραβολῇ πρὸς τὸν στίχ. 189. Τὸ ῥῆμα λοιπὸν ἔχει εὐρυτέραν σημασίαν, πορεύεσθαι εἰς τὴν μάχην.

⁴ Ἀντὶ κρύβδα ὁ Bekker ἔγραψε κρυδῶ, ὡς μιγδᾶ ἐν Θ, 437 καὶ ω, 77 ἀντὶ μίγδα. Τὸ ἐπίρρημα συντάσσεται πρὸς γενικὴν, ὡς καὶ τὸ νόσφιν. Διατρίβει μὲν ὁ Ζεὺς ἐπὶ τῆς Ἰδης, ὡς λέγεται ἐν Ρ, 593, ἀλλ' ἀπάτη τις ἡδύνατο νὰ γείνη.

⁵ Περὶ τῆς λέξεως ὅρα εἰς Α, 146.

⁶ Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψε τὸ ὄνομα κατὰ γενικὴν, ὅπερ δεχεται καὶ ὁ Koch, ἀλλὰ τὸ ῥῆμα συντάσσεται πρὸς δοτικὴν.

⁷ Εἶναι σύνθετον ἐκ τῆς ἐπὶ καὶ ἰθύω καὶ οὐχὶ τοῦ θύω· ἐφορμῶσιν, ἐπιτίπτουσιν. Ἐνταῦθα περιεμένομεν μετοχὴν καὶ οὐχὶ ὀρθὸν ῥῆμα.

ἐλκόμεναι μέμονεν¹. κεφαλὴν δέ εἰ θυμὸς ἀνώγει
 πῆξαι ἀνὰ σχολόπεσσι², ταμόνθ' ἀπαλῆς ἀπὸ δειρῆς.
 ἀλλ' ἄνα³, μῆδ' ἔτι κεῖσο· σέβας⁴ δέ σε θυμὸν ἰκέσθω,
 Πάτροκλον Τρωῆσι κυσὶν μέλπηθρα⁵ γενέσθαι·
 σοὶ λῶδῃ⁶, αἶ κέν τι νέκυς ἡσχυμμένος ἔλθῃ⁷.» 180

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 » Ἴρι θεά, τίς γάρ⁸ σε θεῶν ἐμοὶ ἄγγελον ἤκει ; »
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδῆνεμος ὤκεία Ἴρις·

¹) Παρακείμενος ἔχων σημασίαν ἐνεστώτος· θέλει, ἐπιθυμεῖ.

²) Κατὰ τοὺς πλείονας τῶν ἑρμηνευτῶν δηλοῖ τοὺς πασσάλους τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Ἀλλὰ τοιοῦτοι δὲν μνημονεύονται ἐν τοῖς τείχεσι τοῦ Ἰλίου. Ὁ La Roche εἰκάζει, ὅτι δὲν ἔλειπον, διότι σκόλοπες ὑπῆρχον ἐν τοῖς τείχεσι τῶν Φαιάκων η, 45 ατεῖχεα μακρά, ὑψηλά, σχολόπεσσι ἀρρήτῳ, θαῦμα ἰδέσθαι. Κατὰ τὸν Düntzer ἡ κεφαλὴ ἔμελλε νὰ ἐμπηχθῇ ἐπὶ τινος σκόλοπος τῆς τάφρου τῶν Ἀχαιῶν πρὸς γλεῦθον αὐτῶν. Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐξεδηλώθη μὲν ἡ πρόθεσις, ὅπως ἀποκοπῇ ἡ κεφαλὴ τοῦ φονευθέντος καὶ τὸ σῶμα ῥιφθῇ εἰς τὰς Τρωάδας κύνας P, 126, ἀλλὰ τὸ ἐνταῦθα λεγόμενον εἶναι ἐπίνοια, ὅπως παροξυνθῇ ὁ Ἀχιλλεύς.

³) Κεῖται ἀντὶ τοῦ ἀνάστηθι.

⁴) Ἐκ θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν λόγων.

⁵) Ὁ Nauck εἰκάζει ἔλκην-θρα.

⁶) Ἐννοεῖται τὸ ἔσταί.

⁷) Ἐπειδὴ ὁ Düntzer καὶ ὁ Düntzer προσέκρουσαν εἰς τοῦτο τὸ

ῥῆμα, ἐκείνος μὲν ἐθεώρησε τὸ νέκυς ὡς αἰτιατικὴν πληθυντικὴν, δηλ. ἐάν ὁ Πάτροκλος ἔλθῃ εἰς τοὺς νεκρούς, ὁ δὲ Düntzer ἔτρεψε ἡ ἔλθῃ εἰς εἶη. Τὴν πρώτην ἑρμηνεῖαν ἀντικρούει ὁ δεύτερος λέγων, ὅτι ὁ Πάτροκλος εἶναι ἤδη ἐν Ἀδου. Νομίζομεν, ὅτι ἑκάτερος ἀμαρτάνει· διότι ὁ Πάτροκλος μὴ τυχὼν ταφῆς δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸν Ἄδην κατὰ τὰς ἰδέας τῶν ὁμηρικῶν ἀνθρώπων. Πρὸς τοῦτοις παρατηροῦμεν, ὅτι οὐχὶ ὁρθῶς ὁ Düntzer τὴν ὑποτακτικὴν ἔτρεψεν εἰς εὐκτικὴν (τὸ ἔλθῃ εἰς εἶη)· διότι ἡ Ἴρις ἔχει συμφέρον, ὅπως ἐξερεθίσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα, νὰ εἰκονίσῃ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον οὐχὶ ὡς πόρρω κείμενην πιθανότητα, ἀλλ' ὡς προσδοκώμενόν τι. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται παρερμηνεῖαι καὶ διορθώσεις εἶναι περιτταί, διότι καὶ ἐν P, 160 λέγεται περὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Πατρώκλου· καὶ δ' οὗτος προτὶ ἄστὺ μέγα Προϊάμοιο ἄνακτος ἔλθαι τεθνήσκων.

⁸) Ὁ Ἀρίσταρχος ἐν τῇ ἐτέρᾳ τῶν ἐκδόσεων εἶχε τ' ἄρ', ὅπερ ἐδέξαντο ὁ Bekker, ὁ Düntzer καὶ ὁ Koch. Ἀλλ' ὁ γὰρ τίθεται ἐπὶ ἐρωτήσεως, ὡς ἐν A, 423.

«Ἦρῃ με προέηκε, Διὸς κυδρὴ¹ παράκοιτις·
οὐδ' οἶδε Κρονίδης ὑψίζυγος οὐδέ τις ἄλλος 185
ἀθανάτων, οἳ Ὀλυμπον ἀγάννιφον ἀμφινέμονται.»

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
» Πῶς τ' ἄρ' ἰω² μετὰ μῶλον; ἔχουσι δέ³ τεύχεα κεῖνοι·
μήτηρ δ' οὐ⁴ με φίλῃ πρίν γ' εἶα θωρήσσεσθαι,
πρίν γ' αὐτὴν ἐλθοῦσαν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδῶμαι· 190
στεῦτο⁵ γὰρ Ἡφαίστοιο πάρ' οἰσέμεν ἔντεα καλά.
ἄλλου δ' οὐ τευ⁶ οἶδα, τεῦ ἂν κλυτὰ τεύχεα δύω,
εἰ μὴ Αἴαντός γε σάκος⁷ Τελαμωνιάδαο.
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὅ γ', ἔλπομ⁸, ἐνὶ πρώτοισιν ὁμιλεῖ,
ἔγχεϊ δηϊόων⁹ περὶ Πατρόκλοιο θανόντος. « 195

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδὴνεμος ὠκέα Ἴρις·
» Εὖ νυ καὶ ἡμεῖς¹⁰ ἰδμεν ὅ τοι κλυτὰ τεύχε' ἔχονται·

1) Μόνον ἐνταῦθα ἡ Ἥρα ὀνομάζεται οὕτω καὶ ἡ Δητώ ἐν λ, 580.

2) Ἔθηκε τὴν ὑποτακτικὴν ἐπὶ ἀπορίας.

3) Ἔχει αἰτιολογικὴν σημασίαν.

4) Ἡ ἄρνησις ἀνήκει εἰς τὸ εἶα.

5) Παρατατικός τοῦ στεῦμαι· ὑπ-ισχεῖτο, διεδεδαίου. Αἱ προθέσεις αἱ πάσχουσαι ἐκθλιψιν δὲν ἀναστρέφονται κατὰ τὸν κανόνα, καὶ ὁμῶς ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε π ἄρ' καὶ οὐχὶ παρ', ἵνα μὴ τις συνάψῃ τῷ ἐπομένῳ ἀπαρεμφάτῳ, πα ρ ο ἰ σ έ μ ε ν α ι . Ὅρα Α, 350.

6) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ ἄλλον οὐ τινα ἔτρεψεν εἰς γενικὴν κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν ἐπομένην γενικὴν. Ὁ Krüger ἀντὶ τοῦ τε ὕ εἰκάζει το ὕ ἢ ο ἶ δ' ὅ τε υ. Οἱ ἀρχαῖοι οὐχὶ ἀτόπως ἤγειραν τὸ ζήτημα, διὰ τί ὁ Ἀχιλλεύς δὲν λαμβάνει τὰ ὅπλα τοῦ Πατρό-

κλου, ἀφ' οὗ τούτῳ ἤρμωσαν τὰ ἐ-κεῖνου. Ἀλλ', ὡς δὴ πάντοτε εἶναι ἐπινοητικοὶ πρὸς ἄρσιν ἀποριῶν, εἶπον πολλά· τινές, ὅτι ὁ Πατρόκλος ὡς ἡνίοχος δὲν εἶχεν ὅπλα, ἄλλοι, ὅτι τὰ μεῖζονα ὅπλα ἀρμύζουσι τῷ ἐλάττονι διὰ προσθήκης μαλαγμάτων, οὐχὶ ὁμῶς καὶ τὰ ἐλάσσονα τῷ μεῖζονι καὶ ὁ Κράτης, ὅτι τὰ ὅπλα τοῦ Πατρόκλου εἶχεν ὁ Αὐτομέδων, ἵνα ὁ μὲν παρέχῃ ὅψιν Ἀχιλλεύς, ὁ δὲ Πατρόκλου.

7) Τὸ σάκος τοῦ Αἴαντος ἦτο μέγα καὶ βαρὺ, ὡς περιγράφῃ ἐν Θ, 267.

8) Κεῖται παρενθετικῶς, ὡς τὸ ὁ ἴω ἐν Θ, 536 καὶ π, 309 καὶ τὸ ὁ ἴομαι ἐν χ, 140.

9) Φονικῶς μαχόμενος, ἐν φονικῇ μάχῃ κατὰ τὸν Ameis.

10) Δηλαδὴ ἡ Ἥρα καὶ ἐγώ.

ἀλλ' αὖτως¹ ἐπὶ τάφρον ἰὼν Τρώεσσι φάνηθι,
αἱ κέ σ' ὑποδδείσαντες ἀπόσχωνται πολέμοιο
Τρῶες, ἀναπνεύσωσι δ' ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
τειρόμενοι· ὀλίγη δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο². «

200

Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις,
αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς ὥρτο δίφιλος· ἀμφὶ δ' Ἀθήνη³
ὤμοις⁴ ἰφθίμοισι βάλ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν,
ἀμφὶ δέ οἱ κεφαλῇ νέφος ἔστεφε διὰ θεάων
χρύσειον⁵, ἐκ δ' αὐτοῦ⁶ δαΐτε φλόγα παμφανώωσαν.
ὥς δ' ὅτε καπνὸς ἰὼν ἐξ ἄστεος αἰθέρ' ἵκηται⁷,
τηλόθεν⁸ ἐκ νήσου, τὴν δῆϊοι ἀμφιμάχωνται⁹,
οἳ τε¹⁰ πανημέριοι στυγερῷ κρίνονται Ἀρηϊ
ἄστεος¹¹ ἐκ σφετέρου· ἅμα δ' ἡελίῳ καταδύντι¹²

210

1) Ὡς ἔχεις, ἄνευ ὅπλων. Οὐχὶ ἀφυῶς ὁ Ζηνόδοτος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραφον αὐτότως.

2) Εἶναι βραχυλογία ἀντί, ὀλίγη ἀνάπνευσις πολέμοιο, ὅμως ἀνάπνευσίς τις ἐστὶ, ὡς ἐν Π, 43. Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν ἐξ χειρογράφοις.

3) Ἡ Ἀθηνᾶ παρέστη εἰς τὴν μάχην ἐξ ἰδίας ὁρμῆς.

4) Ἐννοεῖ ὤμους τοῦ Ἀχιλλέως. Τὴν αἰγίδα περιγράφει ὁ ποιητὴς ἐν Β, 446 καὶ ἐξῆς.

5) Τὸ νέφος λέγει χρύσειον ἐνεκα τῆς λάμψεως αὐτοῦ.

6) Ὁ μὲν La Roche ἐννοεῖ τοῦ νέφους, ὁ δὲ Ameis τοῦ Ἀχιλλέως, ἥτοι τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὅπερ πιθανώτερον, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχ. 226. Τοῦτο ὑπομνησκει τὸ περὶ Διομήδους εἰρημένον ἐν Ε, 4.

7) Κατὰ τὸν Düntzer ἡ φράσις ἔπρεπε νὰ ᾤναι, αἰθέρ' ἰκόμενος

φαίνεται. Ἀντὶ τοῦ ἵκηται ὁ Passow συνίστησι νὰ γραφῇ ἱκάνει.

8) Τοῦτο λέγεται ἐκ τῆς θέσεως τοῦ παρατηρητοῦ.

9) Σχεδὸν πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἀμφιμάχονται, ἀλλ' οἱ ἐκδόται κατὰ συμβουλήν τοῦ G. Hermann ἔγραψαν ἀμφιμάχωνται.

10) Ἐκ τῆς θέσεως τῶν λέξεων ἔπρεπε νὰ ἀναφέρηται εἰς τοὺς θεοὺς, ἀλλ' ἡ ἐννοία δεικνύει, ὅτι ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἐν τῷ ἄστει, ἢ ἐν τῇ νήσῳ· ἐνεκα τῆς δυσκολίας ταύτης ὁ Ameis καὶ Düntzer ἔγραψαν, οἳ δέ.

11) Ἐκ τῶν τειχῶν, ἐκ τῶν πύργων τῆς πόλεως. Ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφεν, ἄστου ποτὶ σφετέρον.

12) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Ἐβὸς ᾗν τοῖς ἀρχαίοις τῇ μὲν ἡμέρᾳ τοὺς πολεμίους διὰ καπνοῦ μηνύειν, τῇ δὲ νυκτὶ φλόγα ἀνάπτειν καὶ συμμαχίαν ἐπικαλουμένους».

πυρσοί¹ τε φλεγέθουσιν ἐπήτριμοι, ὑψόσε δ' αὐγὴ
 γίγνεται ἀίσσουσα², περικτιόνεσσιν ἰδέσθαι³,
 αἶ' κέν πως σὺν νηυσὶν ἀρῆς⁴ ἀλκτῆρες ἱκωνται·
 ὡς ἀπ' Ἀχιλλῆος κεφαλῆς σέλας αἰθέρ' ἱκανε⁵.
 στῆ δ' ἐπὶ τάφρον ἰὼν ἀπὸ τείχεος⁶, οὐδ' ἐς Ἀχαιοὺς²¹⁵
 μίσγετο· μητρὸς γὰρ πυκινὴν ὠπίζειτ' ἐφετμήν.
 ἔνθα στάς ἦϋς⁷, ἀπάτερθε⁸ δὲ Παλλὰς Ἀθήνη

1) Κατὰ τὸν Döderlein τὸ ὄνομα παρήχθη ἐκ τοῦ πυράσσειν, ὡς ἐκ τοῦ κομπάζειν τὸ κόμπασος καὶ κομπός. Ὁ πυρσός βραδύτερον ἐλέγετο φρυκτωρία. Τὸ δὲ ἐπήτριμοι ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «οἱ ἐκ φρυγανώδους ὕλης ἀναπτύμενοι ἀλλεπάλληλοι». Περὶ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει διαφωνία· διότι ἄλλοι μὲν παράγουσιν ἐκ τῆς ἐπὶ καὶ ἡτρίον, δηλ. παρυσφασμένος, ἀλλεπάλληλος, ὁ δὲ Döderlein λέγει, ὅτι ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς φράσεως ἑτεροὶ ἐφ' ἑτέροις ἢ ἐφ' ἑτεροὶ ἑτέροις. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ εἶναι ἐφετέριμος, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἐξηγείται διὰ τῆς συγκοπῆς, ὡς ἐν τῷ ἱέραξ, ὅπερ ἐγένετο ἱρηξ. Καὶ τὸ ἡ ὁ εὐφυὲς ἔτυμολόγος ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ εὐρὼν τὸ ἀνάλογον ἐν τῷ ἐπήτριμος. Ὁ Ἀσκαλωνίτης ὤξυνε τὴν λέξιν, ἀλλ' ὁ Σχολιαστὴς ἐλέγχει διὰ τοῦ κανόνος: «τὰ γὰρ διὰ τοῦ ιμος ὑπὲρ δύο συλλαβὰς τρίτην ἀπὸ τέλους ἔχει τὴν ὀξείαν, νόμιμος σπόριμος. Οὕτως καὶ ἐπήτριμος».

2) Τὸ γίγνεται ἀίσσουσα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ αἰσσεῖται.

3) Δηλοὶ τὸ πιθανὸν ἀποτέλεσμα ὡς ἐν τῇ φράσει, ἐσσομένοι σι πυθέσθαι.

4) Καὶ ἐνταῦθα ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφεν Ἀρεω, ὡς ἐν στίχ. 100, ὅπου ἰδέ. Ἡ πιθανότης αὕτη κεῖται ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν κατοίκων τῆς κινδυνεύουσας πόλεως, ἂν καὶ οὗτοι δὲν εἶναι τὸ ὑποκείμενον ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει.

5) Ἐνταῦθα κεῖται τὸ κύριον σημεῖον τῆς παραβολῆς, ὅτ' τὸ ἀντίστοιχον εἶναι, ὑψόσε δ' αὐγὴ γίγνεται ἀίσσουσα.

6) Μακρὰν τοῦ τείχους, ὡς ἐν Λ, 242, δηλ. ὁ Ἀχιλλεὺς ἐξῆλθε τοῦ τείχους καὶ προεχώρησε πρὸς τὴν τάφρον. Τὸ μίσγεσθαι συντάσσεται πρὸς δοτικὴν, ἀνθ' ἧς ἔχομεν τὴν ἐς μετὰ αἰτιατικῆς, ὅπερ μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ.

7) Τὸ ῥῆμα παράγεται ἐκ τοῦ ὅπης καὶ σημαίνει προσέχω, σέδομαι. Ἡ ἐντολὴ τῆς μητρὸς ἐδόθη ἐν στίχ. 134.

8) Ὡς ἐκ τοῦ ἄνευ γίνεται ἄνευθε, ἀπάνευθε, οὕτως ἐκ τοῦ ἄτερ ἄτερθε, ἀπάτερθε σημαίνει δὲ χωριστά. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν: «ἀπίθανον γὰρ ἐκεῖνο τὸ διὰ μόνης τῆς Ἀχιλλεὺς φωνῆς τρέψαι τοὺς Τρῶας».

φθέγγατ'· ἀτὰρ Τρώεσσιν ἐν ἄσπετον ὤρσε κυδοιμόν¹.
 ὡς δ' ὅτ' ἀριζήλη² φωνή, ὅτε τ' ἔαχε σάλπιγξ³
 ἄστυ περιπλομένων⁴ δῆτων ὑπο θυμοραϊστέων, 220
 ὡς τότ' ἀριζήλη φωνή γένετ' Αἰακίδαο.
 οἱ δ' ὡς οὖν αἶον ὅπα χάλκεον⁵ Αἰακίδαο,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ καλλίτριχες ἵπποι
 ἄψ ὄχεα πρόπεον⁶· ὅσσοντο γὰρ ἄλγεα θυμῷ⁷.
 ἡνίοχοι δ' ἔκπληγεν⁸, ἐπεὶ ἶδον ἀκάματον πῦρ 225
 δεινόν⁹ ὑπὲρ κεφαλῆς μεγαθύμου Πηλείωνος
 δαιόμενον· τὸ δὲ δαΐε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 τρίς μὲν ὑπὲρ τάφρου¹⁰ μεγάλ' ἔαχε δῖος Ἀχιλλεύς,
 τρίς δὲ κυκήθησαν¹¹ Τρῶες κλειτοὶ τ' ἐπίκουροι.

1) Ἦγειρεν ἄπειρον θόρυβον, τα-
 ραχὴν.

2) Κυρίως σημαίνει πασιδῆλος,
 εἴτα δὲ ἡχηρὸς. Ἐννοεῖται τὸ γίγνεται.
 Μόνον ἐνταῦθα μεταχειρίζεται τὸ
 ὄνομα φωνή ἐπὶ ἀψόχου.

3) Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου γίνεται
 δῆλον, ὅτι ὁ Ὅμηρος ἐγίνωσκε τὴν
 σάλπιγγα, ἀλλὰ δὲν εἰσήγαγε τοὺς
 ἡρώας χρωμένους ταύτῃ. Τινὲς τῶν
 ἀρχαίων εἰκαζον, ὅτι εἶναι ἀναχο-
 νισμός. Τὰ παραγγέλματα τῆς μάχης
 οἱ στρατηγοὶ δίδουσιν οὐχὶ διὰ μου-
 σικῶν ὀργάνων, ἀλλὰ δι' ἡχηρᾶς φω-
 νῆς καὶ διὰ τοῦτο ἦτο ἔπαινος, ἂν τις
 ἦτο βοὴν ἀγαθός, ὡς ὁ Μενέλαος ἐν
 Β, 408. Εὐρηται καὶ τὸ ῥῆμα σαλ-
 πίζω ἐν Φ, 388.

4) Συγκεκομμένη μετοχὴ τοῦ πε-
 रिπέλομαι, ὅπερ ἐνταῦθα σημαίνει πε-
 ρικυκλόνω, πολιορκῶ. Ἡ σάλπιγξ
 ἦχετ' ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ τὴν ἀφορμὴν
 παρέχουσιν οἱ πολιορκοῦντες πολέμιοι.
 Ὅρα Π, 591.

5) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ χαλκῆν· εἶναι
 ὡς τὸ κλυτὸς Ἴπποδάμεια ἐν Β, 742.
 Ἐνναῦθα σημαίνει ἰσχυράν, δυνατὴν
 φωνήν. Κατὰ τοῦτο καὶ ὁ Στέντωρ
 λέγεται χαλκεόφωνος ἐν Ε, 785.

6) Τὸ ῥῆμα εἶναι θαμιστικόν, διότι
 ἡ ἐνέργεια ἐν ἐκάστῳ ἄρματι ἐπανε-
 λαμβάνετο. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ
 «εἰς τοῦπίσω τὰ ἄρματα ἔτρεπον».

7) Διότι ἐν τῇ διανοίᾳ των προέ-
 βλεπον, προησθάνοντο λυπηρά.

8) Συνήθως προστίθεται ἡ αἰτια-
 τικὴ ἡ το ρ ἡ φ ρ έ ν α ς, Γ, 318. Ν,
 394. Ἐξεπλάγησαν, ἐγένοντο ἀναι-
 σθητοί.

9) Ἡ λέξις κεῖται ἐπιρρημα-
 τικῶς καὶ προσδιορίζει τὸ δ α ι ὀ -
 μ ε ν ο ν.

10) Ποῦ ἔσθῃ ὁ Ἀχιλλεύς, εἴρηται
 ἐν στίχ. 215.

11) Ἀόριστος παθητικὸς τοῦ κυ-
 κᾶω· συνεπαράχθησαν, περιέπεσαν εἰς
 ταραχήν.

ἔνθα δὲ καί¹ τότ' ὄλοντο δυώδεκα φῶτες ἄριστοι 230
 ἀμφὶ σφοῖς² ὀχέεσσι καὶ ἔγχεσιν. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 ἀσπασίως³ Πάτροκλον ὑπὲκ βελέων ἐρύσαντες
 κάτθεσαν ἐν λεχέεσσι⁴. φίλοι δ' ἀμφέσταν ἐταῖροι
 μυρόμενοι· μετὰ δέ σφι ποδώκης εἶπετ'⁵ Ἀχιλλεὺς
 δάκρυα θερμὰ χέων, ἐπεὶ εἶσιδε πιστὸν ἐταῖρον 235
 κείμενον ἐν φέρτρῳ⁶ δεδαῖγμένον ὀξεί χαλκῷ.
 τὸν ῥ' ἦτοι μὲν ἔπεμπε⁷ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχχεσφιν
 ἐς πόλεμον, οὐδ' αὖτις ἐδέξατο νοστήσαντα⁸.
 Ἥελιον δ' ἀκάμαντα βοῶπις πότνια Ἥρη
 πέμψεν ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥοὰς ἀέκοντα⁹ νέεσθαι· 240

¹) Ὁ καί, ὅστις ἀνήκει εἰς τὸ ὄλοντο, δεικνύει τὴν σχέσιν πρὸς τὸ κυκλήθησαν κατὰ τὸν Düntzer.

²) Τὰ μὲν χειρόγραφα ἔχουσιν, ὡς ὑπάρχει ἐν τῷ κειμένῳ, ὁ δὲ Ζηνοδοτος ἔγραψεν, ἐνθάδε κοῦροι ὄλοντο δυώδεκα πάντες ἄριστοι οἷσιν ἐν βελέεσσιν. Τὴν Ζηνοδοτεῖον γραφὴν ὁ Brugman θεωρεῖ ὡς τὴν ἀρχικὴν, ἀλλ' ὁ Σχολιαστὴς ἐλέγχει· «εἰσὶ δὲ οὐτε τῇ συνθέσει ὁμηρικοί, οὐτε τὰ οἷσιν βελέεσσιν ὀγῶς εἴρηται τοῖς ἑαυτῶν· ἔδει γὰρ τοῖς ἀλλήλων». Ὁ δὲ Grashoff τὴν γραφὴν τῶν χειρογράφων ἀπορρίπτων εἰκάζει, ἀμφὶ οἷς ὀχέεσσι καὶ ἔγχεσιν. Καὶ ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου παρέχει δυσκολίας· κατὰ τὸν Koch σημαίνει· διὰ τῶν ἰδίων (δηλ. τῶν Τρωικῶν) ἀρμάτων κατεπλακώθησαν καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων (τῶν Τρωικῶν) δοράτων διετρυπήθησαν. Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἀμφὶ πρέπει νὰ ληφθῇ κατὰ διάφορον σημασίαν ἐν ἑκατέρᾳ δοτικῇ δηλ. εἶναι ζεύγμα.

³) Ὁ Nauck εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ἀσπασίοι.

⁴) Σημαίνει ὅ τι μετ' ὀλίγον τὸ φέρτρον.

⁵) Ἐκ τῆς τάφρου μέχρι τῆς σκηνῆς.

⁶) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «δηλοῖ δὲ νεκρικὸν φορεῖον, ἀσπίδα τυχὸν ἢ ἄλλο τι αὐτοσχέδιον» Ὁ αὐτὸς παρατηρεῖ, ὅτι ἡ λέξις εἶναι συγκεκομμένη ἐκ τοῦ φερτήριον, ὡς τὸ θρέπτρον ἐκ τοῦ θρεπτήριον.

⁷) Ὁρα, ὅτι ἔθηκε παρατατικὸν ἀντὶ ὑπερσυντελικοῦ.

⁸) Ὁρθῶς ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστὴς· «ἀφικόμενον εἰς τὸν τόπον οὗ ἔχωρίσθη».

⁹) Λέγει ἀέκοντα, διότι ὁ ἥλιος δύει πρὸ τοῦ ὀρισμένου χρόνου. Καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἐν ψ, 243. 345 μὴκύνει τὴν νύκτα χάριν τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ τῆς Πηνελόπης. Τοιαῦτα ὁμῶς παραβάσεις τῶν φυσικῶν νόμων εἶναι λίαν σπάνιαι παρ' Ὀμήρῳ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Helbig. Οἱ ἀρχαῖοι ἐπειρώων-

Ἡέλιος μὲν ἔδω, παύσαντο δὲ δῖοι Ἀχαιοὶ
φυλοπίδος κρατερῆς καὶ ὁμοίου πολέμοιο.

Τρῶες δ' αὖθ' ἐτέρωθεν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης
χωρήσαντες ἔλυσαν ὑφ' ἄρμασιν¹ ὠκέας ἵππους,
ἐς δ' ἀγορὴν ἀγέροντο², πάρος δόρποιο μέδεσθαι. 245
ὀρθῶν δ' ἐσταότων³ ἀγορὴ γένετ', οὐδέ τις ἔτλη
ἔξεσθαι· πάντας γὰρ ἔχε τρόμος⁴, οὐνεκ' Ἀχιλλεὺς
ἐξεφάνη, δηρὸν⁵ δὲ μάχης ἐπέπαυτ' ἀλεγεινῆς.
τοῖσι δὲ Πουλυδάμας πεπνυμένος⁶ ἦρχ' ἀγορεύειν
Πανθοίδης· ὁ γὰρ οἶος ὄρα πρόσσω⁷ καὶ ὀπίσω. 250
Ἐκτορι δ' ἦεν ἐταῖρος, ἱγ⁸ δ' ἐν νυκτὶ γένοντο·
ἄλλ' ὁ μὲν ἄρ' μύθοισιν, ὁ δ' ἔγχει πολλὸν ἐνίκαι·
ὁ σφιν εὐφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·

» Ἀμφί⁹ μάλα φράζεσθε, φίλοι· κέλομαι γὰρ ἔγωγε
ἄστυδε νῦν¹⁰ ἵεναι, μὴ μίμνεν· Ἡῶ δ' ἴαν 255

το νὰ ἐξηγήσωσι τὸν μῦθον ἀλληγορικῶς, ἐξ ὧν ὁ Κράτης κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἔλεγεν· αὐτὸν αὐτὸν Ἀπόλλωνα εἶναι καὶ ἥλιον· ἐπιτυχανόντων οὖν τῶν Τρώων χρονίζειν ἡδόμενόν τε καὶ μηκύνοντα αὐτοῖς τὸ ἐπίτευγμα· Ἦσαν δὲ τὰ ἐναντία βουλομένην ἀναγκάζειν αὐτὸν δύνειν».

¹) Δηλαδὴ τοὺς ὑπὸ τὰ ἄρματα ἔζευγμένους ἵππους.

²) Τὸν φόβον τῶν Τρώων δηλοῖ, ὅτι τὸ πλῆθος συντρέχει εἰς ἐκκλησίαν, ἐν ᾧ ὁ στρατηγὸς δὲν ἐκάλεσεν. Μόνον ἐνταῦθα μετὰ τὸ πάρος ἀκολουθεῖ ἐνεστώσως τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ οὐχὶ ἀόριστος.

³) Οἱ ἀκροαταὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πάντοτε ἐκάθηντο. Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀγορῆς.

⁴) Οὐχὶ ὀρθῶς ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφε φόβος, ὅπερ δηλοῦν τὴν μετὰ δέους φυγὴν δὲν ἀρμύζει ἐνταῦθα.

⁵) Ὅρα εἰς στίχ. 125.

⁶) Ποιεῖται σύστασιν τοῦ μέλλοντος βῆθησέσθαι λόγου.

⁷) Πρόσω μὲν εἶναι τὸ παρελθόν, ὀπίσω δὲ τὸ μέλλον.

⁸) Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Ἐννοίαν ἔχει τινὰ γενναίαν τὸ λεγόμενον, ὅτι οὐκ ἐν ταῖς ἡλικίαις, ἀλλὰ παρὰ τὰς φύσεις ἡ σύνεσις τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ γίνεταί».

⁹) Πρὸς τὰ δύο μέρη, ἐπομένως ἀκριβῶς. Συνετὰς συμβουλὰς δίδει ὁ Πολυδάμας καὶ ἐν Μ, 60. 216 καὶ Ν, 735.

¹⁰) Μετ' ἐμφάσεως· τώρα πα ρευθ

ἐν πεδίῳ παρὰ νηυσὶν¹· ἐκάς δ' ἀπὸ τείχεός εἰμεν.
 ὄφρα μὲν οὗτος² ἀνὴρ Ἀγαμέμνονι μήνιε δίῳ,
 τόφρα δὲ ῥήϊτεροι³ πολεμίζειν ἦσαν Ἀχαιοί·
 χαίρεσκον⁴ γὰρ ἔγωγε θεῆς ἐπὶ νηυσὶν ἰαύων⁵,
 ἐλπόμενος⁶ νῆας αἰρησέμεν ἀμφιελίσσας. 260
 νῦν δ' αἰνῶς δειδοίκα ποδώκεα Πηλεΐωνα·
 οἶος κείνου θυμὸς ὑπέρβιος⁷, οὐκ ἐθελήσει
 μῖνεναι ἐν πεδίῳ, ὅθι περ Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ
 ἐν μέσῳ⁸ ἀμφοτέροι μένος Ἄρηος δατέονται,
 ἀλλὰ περὶ πτόλιός⁹ τε μαχήσεται ἡδὲ γυναικῶν. 265
 ἀλλ' ἴομεν προτὶ ἄστυ, πίθεσθέ μοι· ὥδε¹⁰ γὰρ ἔσται.
 νῦν μὲν νύξ ἀπέπαυσε ποδώκεα Πηλεΐωνα
 ἀμβροσίῃ· εἰ δ' ἄμμε κιχήσεται ἐνθάδ' ἐόντας
 αὔριον ὀρμηθεὶς σὺν τεύχεσιν¹¹, εὖ νύ τις αὐτόν¹²

¹) Εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ τείχους (τῶν Τρώων), ὅπου ἐν κινδύνῳ ἡδύναντο νὰ καταφύγωσιν.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὗτος, ὃν ἔχομεν ἐν νῳ. Ἡθικὸν δὲ τὸ μὴ ὀνομάσαι Ἀχιλλέα· ἐν γὰρ τῷ οὗτος μελίζονα τὴν ἔμφρασιν εἰργάσατο».

³) Ἡ σύνταξις ἐγένετο προσωπική, ὡς ἐν τοῖς χαλεπός Α, 546 καὶ ἀργαλέος, Α, 589. Εἰς τὸ πολεμίζειν ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ αὐτοῖς.

⁴) Μετεχειρίσθη τὸ θαμιστικόν, ἐν ᾧ οἱ Τρῶες μόνον κατὰ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα διέμειναν ἐν τῇ πεδιάδι, Θ, 485.

⁵) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἐπαυλιζόμενος.

⁶) Τὴν ἐλπίδα ταύτην εἶχεν ὁ Ἔκτωρ μετὰ τοῦ Πολυδάμαντος καὶ πάντων τῶν Τρώων κατὰ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα, Θ, 497.

⁷) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ὑπὲρ καὶ βία καὶ σημαίνει τὸν τολμηρόν, τὸν θρασύν. Ἐν ᾧ συνήθως ἡ τοιαύτη πρότασις ἐπεται τῇ κυρίᾳ, ἣν αἰτιολογεῖ, ἐνταῦθα προηγείται· ὡς ἡ ἐπειδὴ ἡ καρδία αὐτοῦ εἶναι τολμηρά, δὲν θὰ θελήσῃ νὰ μείνῃ ἐν τῇ πεδιάδι.

⁸) Ἐννοεῖ τὸν χρόνον τὸν μεταξὺ τοῦ στρατοπέδου καὶ τῆς πόλεως. Τὸ οὐδέτερον κεῖται, ὡς ἐν Γ, 69. Τὴν ἐπομένην φράσιν ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «μερίζονται τὸν πόλεμον νικῶντες καὶ νικώμενοι».

⁹) Ἄθλον τοῦ πολέμου ἔσται ἡ πόλις καὶ αἱ γυναῖκες.

¹⁰) Ἐξηγεῖται διὰ τῶν ἐπομένων, ἐν οἷς λέγει τὴν βλάβην, ἐὰν μείνωσι καὶ τὴν ὠφέλειαν, ἐὰν ἐπανεέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.

¹¹) Ἐν ᾧ νῦν ἦλθεν ἄνευ ὅπλων.

¹²) Αὐτόν τὸν ἴδιον, οὐχὶ τὴν φω-

γνώσεται· ἀσπασίως γὰρ ἀφίξεται Ἴλιον ἱρήν 270
 ὅς κε φύγη, πολλοὺς δὲ κύνες καὶ γυῖπες ἔδονται¹
 Τρώων· αἱ γὰρ² δὴ μοι ἀπ' οὐατος ὧδε γένοιτο.
 εἰ δ' ἂν ἐμοῖς ἐπέεσσι πιθώμεθα, κηδόμενοι περ,
 νύκτα μὲν εἰν ἀγορῇ σθένος⁴ ἔξομεν, ἄστρῳ δὲ πύργοι
 ὑψηλαί τε πύλαι σανίδες⁵ τ' ἐπὶ τῆς ἀραρυταί 275
 μακραὶ εὐξεστοὶ ἐξευγμέναι εἰρύσσονται⁶.
 πρῶι δ' ὑπηροῖο σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες

νήν του, ὡς σήμερον συνέθη. Ἀκρι-
 βῶς θὰ γνωρίσῃ αὐτὸν ἕκαστος, ἀφ' οὗ
 πάθῃ ὑπ' αὐτοῦ.

¹) Ἔχει τὸ τελευταῖον ἀποτέ-
 λεσμα ἀντὶ τοῦ ἐγγύς.

²) Μακρὰν ἀπὸ τοῦ οὐς μου,
 εὐχόμαι νὰ μὴ τὸ ἀκούσω. Εἰς τὸ
 ὧδε ἐννοεῖται τὸ ἀναφορικόν, ὡς
 εἶπον.

³) Ἄν καὶ λυπούμεθα, διότι ἐπὶ
 δύο ἡμέρας εἴμεθα νικηταί.

⁴) Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐρμηνευτῶν
 ἐξηγοῦσι στρατιωτικὴν δύναμιν, στρα-
 τόν, δηλ. θὰ κρατήσωμεν τὸν στρα-
 τὸν συνηθροισμένον ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὅπως
 μὴ διασπαρῇ εἰς τὰς οἰκίας αὐτοῦ.
 Παρὰ τῷ Σχολιαστῇ ὅμως εὕρισκο-
 μεν καὶ ἄλλην ἐρμηνείαν· «τὴν νύ-
 κτα κατισχύσομεν καὶ κρατήσομεν τῇ
 βουλῇ», ἣν προτιμᾷ ὁ La Roche·
 διότι παρατηρεῖ, ὅτι εἶναι ἀπίθανον
 νὰ μείνῃ οὕτω μέγας ἀριθμὸς (Θ,
 562) ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ὁ λόγος ὅμως
 οὗτος δὲν εἶναι σπουδαῖος· διότι ὡς
 ἄλλοτε ἐγένετο ἀγορὰ ἐν τῷ Ἰλίῳ· καὶ
 ἦτο ἱκανὸς ὁ χώρος, οὕτω δύνανται
 καὶ νῦν νὰ γείνῃ. Σπουδαιότερα εἶναι
 ἡ παρατήρησις, ὅτι δὲν ἦτο ἀνάγκη
 νὰ μείνῃ ὁ στρατὸς ἐν τῇ ἀγορᾷ, διότι,

ὡς λέγει μετ' ὀλίγον ὁ ποιητής, τὸ
 πρῶι οἱ Τρῶες μέλλουσι νὰ ὀπλι-
 σθῶσι πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως.
 Νομίζομεν ὅμως, ὅτι αἰρεται ἡ δυ-
 σκολία αὕτη, ἂν διὰ τῆς φράσεως ἐν-
 νοήσωμεν, ὅτι οἱ Τρῶες θὰ λάβωσι
 τὰ ὅπλα, ἅπερ κατὰ τὴν νύκτα θὰ
 ἦναι κατατιθειμένα. Ἄν δ' ὁ ποιητής
 ἐνόει, ὅτι οὗτοι ἔμελλον αὐτοῖς νὰ
 συναθροισθῶσι, δὲν ἤρμοζε τὸ στυ-
 γόμεθα. Πρὸς τοῦτοις τὸ τῇ βου-
 λῇ κρατήσομεν εἶναι δυσνόητον.
 Ἡμεῖς τολμῶμεν νὰ προτείνωμεν
 τρίτην ἐρμηνείαν, δηλ. κατὰ μὲν τὴν
 νύκτα ἐν τῇ ἀγορᾷ θὰ λάβωμεν δύ-
 ναμιν, θὰ ἀνακτήσωμεν δυνάμεις·
 διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ἦσαν κεκη-
 κότες καὶ ἐπέκειτο νέος ἀγών. Οὕτως
 ἡ ἐρμηνεία ἡμῶν δὲν ἀπακροῦει τὴν
 διασπορὰν τῶν Τρώων, ἀλλὰ προστί-
 θησι τὴν ἀνάπαυσιν, ἥτις ἦτο λίαν ἀ-
 ναγκαία.

⁵) Ὅρα εἰς Μ, 455.

⁶) Θὰ προφυλάξωσιν ἐκ νυκτε-
 ρινῆς ἐφόδου. Ἡ ἐν Θ, 521 ὀνομα-
 σθεῖσα φυλακὴ δὲν μνημονεύεται μὲν,
 ἀλλ', ὡς νομίζομεν, νοεῖται· δὲν λέγει
 δὲ ταύτην, διότι τὸ σπουδαιότερον
 εἶναι οἱ πύργοι.

στησόμεθ' ἄμ πύργους· τῷ¹ δ' ἄλγιον, αἶ κ' ἐθέλῃσιν
ἐλθὼν ἐκ νηῶν περὶ τείχεος ἄμμι μάχεσθαι.

ἄψ πάλιν εἶσ' ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κ' ἐριαύχενας ἵππους 280
παντοίου δρόμου ἄσῃ² ὑπὸ πτόλιν ἤλασκάζων³.

εἶσω⁴ δ' οὐ μιν θυμὸς ἐφορμηθῆναι ἐάσει,
οὐδέ ποτ' ἐκπέρσει⁵· πρὶν μιν κύνες ἀργοὶ ἔδονται. «

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
»Πουλυδάμα, σὺ μὲν οὐκέτ'⁶ ἐμοὶ φίλα ταῦτ' ἀγο-
[ρεύεις, 285

ὅς⁷ κέλεαι κατὰ ἄστρῳ ἀλήμεναι αὖτις ἰόντας⁸.

ἧ οὐπω κεκόρησθε ἐελμένοι ἔνδοθι πύργων;
πρὶν¹⁰ μὲν γὰρ Πριάμοιο πόλιν μέροπες ἄνθρωποι
πάντες μυθέσκοντο πολύχρυσον πολύχαλκον¹¹.

νῦν δὲ δὴ ἐξαπόλωλε δόμων κειμήλια καλά, 290
πολλὰ δὲ δὴ Φρυγίην καὶ Μηονίην¹³ ἐρατεινὴν
κτήματα περνάμεν¹⁴ ἴκει, ἐπεὶ μέγας ὠδύσατο Ζεὺς.

¹) Δηλαδὴ τῷ Ἀχιλλεῖ.

²) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «παντοίου δρόμου κορέσει τοὺς ἵππους».

³) Εἶναι ἐκτενέστερος τύπος τοῦ ἡλάσκω, ὅπερ σημαίνει περίπλανῶμαι. Ὁ Πολυδάμας λέγει σκωπτικῶς, διότι ἀντὶ τοῦ τρέχων εἶπεν ἡλασκάζων, ἦτοι ἀνευ σκοποῦ περιπλανώμενος.

⁴) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό, εἰς πόλιν.

⁵) Ἐ τοῦ εἶσω ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀργοὶ ἰδὲ εἰς Α, 50.

⁶) Ὡς ἐν ταῖς προτέραις συμβουλαῖς σου.

⁷) Αἰτιολογεῖ τῇ προηγουμένῃ πρότασιν.

⁸) Συγκλεισθῆναι ἀναχωρήσαντας.

Τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως εἰς φυγὴν καὶ καθειργμὸν ἐκφαυλίζει ὁ Ἔκτωρ.

⁹) Εἶναι εἰρωνικὴ ἐρώτησις.

¹⁰) Ἐπ' εἰρήνης, πρὶν ἔλθειν υἱὰς Ἀχαιῶν.

¹¹) Ὅτι τὸ ἴλιον πρὸ τοῦ πολέμου ἦτο πλούσιον, μνημονεύει ὁ ποιητὴς καὶ ἐν I, 402 καὶ Ω, 543.

¹²) Ἡ γενικὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προθέσεως τοῦ προηγουμένου ῥήματος.

¹³) Ὅρα εἰς Γ, 401.

¹⁴) Τὸ πέρνημι εἶναι διάφορος τύπος τοῦ περῶ· κυρίως σημαίνει περνῶ πέρα καὶ πωλῶ. Ἐπωλοῦντο δὲ τὰ κειμήλια πρὸς διατήρησιν τῶν ἐπικούρων (P, 225) καὶ πρὸς λύτρωσιν αἰχμαλώτων.

νῦν δ' ὅτε πέρ μοι ἔδωκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω
 κῦδος ἀρέσθ' ἐπὶ νηυσί¹, θαλάσῃ τ' ἔλσαι Ἀχαιοὺς,
 νήπιε, μηκέτι ταῦτα νοήματα φαῖν² ἐνὶ δῆμῳ. 295
 οὐ γάρ τις Τρώων ἐπιπείσεται· οὐ γὰρ ἔασω.
 ἀλλ' ἄγεθ', ὥς ἂν ἐγὼν εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
 νῦν μὲν δόρπον ἔλεσθε κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσι³,
 καὶ φυλακῆς μνήσασθε, καὶ ἐγρήγορθε ἕκαστος·
 Τρώων δ' ὅς κτεάτεσσιν ὑπερφιάλως ἀνιάζει⁴, 300
 συλλέξας λαοῖσι δότῳ καταδημοβορήσαι⁵,
 τῶν⁶ τινα βέλτερόν ἐστιν ἐπαυρέμεν⁷ ἢ περ Ἀχαιοὺς.
 πρῶϊ δ' ὑπηροῖ⁸ σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες
 νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐγείρομεν δῶν Ἄρηα.
 εἰ δ' ἑτεόν⁹ παρὰ ναῦφιν ἀνέστη δῖος Ἀχιλλεύς, 305
 ἄλγιον, αἶ κ' ἐθέλῃσι¹⁰, τῷ ἔσσεται. οὐ μιν ἔγωγε

1) Τοῦτο λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Πολυδάμαντος ἐν στίχ. 255.

2) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· α' Ἀντὶ τοῦ πρόφερε, ἵνα λέγῃ ὅτι, κἄν εἰ καὶ νοῆς τοιαῦτα, ὅμως μὴ λάλῃ.

3) Τέλος ἐνταῦθα σημαίνει τὸ τάγμα, τὴν τάξιν. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «μὴ λύσαντες τὰς τάξεις».

4) Λυπεῖται, ἀνησυχεῖ διὰ τὰ κτήματά του. Οἱ ἄρχαιοι εἰκάζον, ὅτι ὑπαινίσσεται τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις πλούσιος ὢν ἐδείλινά νά προκινδυνεύῃ.

5) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό, κατὰ δὴ μὲν βορῇσαι, ἐξ οὗ εἶναι σύνθετον· ἄς τὰ δώσῃ εἰς τοὺς στρατιώτας νά τὰ φάγωσι κατὰ τὸ πλῆθος. Κατὰ τὸν Düntzer τὸ ῥῆμα προὔποτίθησι τὸ ὄνομα καταδημοβόρος. Ὁ

Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· ἀκαὶ ἔστι τοῦτο προτρεπτικόν τοῦ πλῆθους. Ὑπονοεῖ δὲ τοὺς πλουσίους ὄκνεῖν ἐκατραπεύεσθαι δειλιῶντας κινδυνεύειν».

6) Ἀναφέρεται εἰς τοὺς λαούς.

7) Ἀόριστος ὁ τοῦ ἐπαυρίσκω, ὅπερ σημαίνει ἀπολαύω. Τὸ ἐνεργητικὸν μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν ρ, 81 ἔχει ταύτην τὴν σημασίαν, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ μέσον.

8) Παρωδεῖ δὲ τὸν λόγον τοῦ Πολυδάμαντος τὸν ἐν στίχ. 277.

9) Τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ἀχιλλεύως θεωρεῖ ὡς μήπω βεβαίαν. Τὸ ναῦφιν κατὰ τὸν Düntzer εἶναι γενικῆς, ὡς πάντοτε. Ἄλλως ὁ ποιητὴς ἤθελε μεταχειρισθῇ τὸ νηυσίν.

10) Ἐννοεῖται τὸ ἀπαρέμφατον μάχεσθαι.

φεύξομαι ἐκ πολέμοιο¹ δυσηχέος, ἀλλὰ μάλ' ἄντην
στήσομαι, ἥ² κε φέρῃσι μέγα κράτος, ἥ κε φεροίμην.
ξυνὸς Ἐνυάλιος³, καί τε κτανέοντα κατέκτα⁴. »

Ὡς Ἐκτωρ ἀγόρευ', ἐπὶ δὲ Τρῶες κελάδησαν, 310
νήπιοι· ἐκ γάρ σφρων⁵ φρένας εἴλετο Παλλὰς Ἀθήνη.
Ἐκτορι μὲν γὰρ ἐπήνησαν κακὰ μητιόωντι,
Πουλυδάμαντι δ' ἄρ' οὔ τις, ὃς ἐσθλὴν φράζετο βουλήν.
δόρπον ἔπειθ' εἶλοντο κατὰ στρατόν· αὐτὰρ Ἀχαιοί⁶
παννύχιοι Πάτροκλον⁷ ἀνεστενάχοντο γοῶντες. 315
τοῖσι δὲ Πηλεΐδης ἀδινού⁸ ἐξήρχε γόοιο,
χειρας ἐπ' ἀνδροφόνους⁹ θέμενος στήθεσσι νείκεοντα,

1) Τὸ φεύγειν συνετάχθη πρὸς αἰτιατικὴν προσώπου καὶ πρὸς προσδιορισμὸν δηλοῦντα τὴν ἀπὸ τόπον κίνησιν, ὡς ἐν P, 714.

2) Δύναται νὰ νοηθῇ ἡ μετοχὴ πειρώμενος, ὅπως ἐξαρτηθῇ ἡ πρότασις. Τὸ μὲν φέρῃσι ἐτέθη καθ' ὑποτακτικὴν, ὡς προσδοκώμενον, τὸ δὲ φεροίμην κατ' εὐκτικὴν, ὡς εὐχὴ.

3) Ὁ θεὸς τοῦ πολέμου δὲν ἀνήκει εἰς ἓν τῶν μαχομένων μερῶν, ἀλλ' ὅτε μὲν εἰς τοῦτο, ὅτε δὲ εἰς ἐκεῖνο, Z, 339 «νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας». Διὰ τοῦτο ὁ Ἄρης λέγεται ἀλλοπρόσαλλος ἐν E, 831. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἔλεγον, Mars communis, Cicer. epist. ad Fam. VI, 4, 1.

4) Ὁρθῶς ἐρμηνεύει ὁ Σχολιαστής: «Κοινὴ ἡ τοῦ πολέμου τύχη, καὶ τὸν ἐλπίζοντα ἀνελεῖν τὸν πλησίον συμβαίνει πολλάκις ὑπ' ἐκείνου ἀναιρεθῆναι». Ἀντὶ τοῦ κτανέοντα, ὅπερ ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ

Cobet ἀπαιτεῖ νὰ γραφῇ κτανέοντα, ὅπερ ἐδέξατο ὁ Nauck.

5) Ἡ γενικὴ ἀνήκει εἰς τὸ φρένας. Κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν ἀρχαίων οὐδεὶς αὐτοκράτωρ τῆς ἑαυτοῦ γνώμης, ὅπερ αἵρει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἄνοια αὕτη τῶν Τρῶων συμβάλλεται εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ ἔπους· διότι ἂν οἱ Τρῶες ἔφευγον εἰς τὴν πόλιν, ἤθελε γείνει αὖθις πολιορκία καὶ ἡ ὑπόθεσις ἤθελεν ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

6) Ἐννοεῖ τοὺς Μυρμιδόνας, ὡς γίνεται ὁπλὸν ἐκ τοῦ στίχ. 323 καὶ 355. Ταῦτα γίνονται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἀχιλλέως, ὅπου ἐν τῷ μεταξὺ ἤχθῃ τὸ πτώμα τοῦ Πατρόκλου. Ὅρα στίχ. 231 καὶ ἐξῆς.

7) Ἀνήκει εἰς τὸ ἀνεστενάχοντο καὶ οὐχὶ εἰς τὸ γοῶντες.

8) Ὁξέας, μεγαλοφώνου θρήνου.

9) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡγέρθη ἀμβολία, ἂν τὰς ἑαυτοῦ χειρας ἐπέθηκε τοῖς στήθεσι τοῦ Πατρόκλου, ἢ τὰς ἐκείνου ἐπὶ τῷ ἰδίῳ στήθει. Μά-

πυκνὰ μάλα στενάχων ὥς τε λῖς¹ ἡϋγένειος,
 ὦ ρά θ' ὑπὸ² σκύμνους ἐλαφθόλος ἀρπάσῃ ἀνὴρ
 ὕλης ἐκ πυκινῆς· ὁ δέ τ' ἄχνυται ὕστερος³ ἐλθὼν, 320
 πολλὰ δέ τ' ἄγχε⁴· ἐπῆλθε μετ' ἀνέρος ἵχιν' ἐρευνῶν,
 εἰ ποθεν ἐξεύροι· μάλα γὰρ δριμύς⁵ χόλος αἰρεῖ·
 ὥς ὁ βαρὺ στενάχων μετεφώνεε Μυρμιδόνεσσιν·

» ὦ πόποι, ἦ ρ' ἄλιον ἔπος⁶ ἔκβαλον ἥματι κείνῳ,
 θαρσύνων ἥρωα Μενόιτιον ἐν μεγάροισι· 325

φῆν δέ οἱ εἰς Ὀπείντα⁷ περικλυτὸν υἱὸν ἀπάξειν
 Ἴλιον ἐκπέρσαντα, λαχόντα τε ληΐδος αἴσαν⁸.
 ἀλλ' οὐ Ζεὺς ἀνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾷ·
 ἄμφοι γὰρ πέπρωται ὁμοίην γαῖαν ἐρεῦσαι⁹

νον τὸ πρῶτον εἶναι ὀρθόν· διότι τὸ
 νὰ θέσῃ τὰς χεῖρας τοῦ νεκροῦ ἐπὶ
 τῷ ἑαυτοῦ στήθει δὲν δύναται νὰ ἔχῃ
 οὐδεμίαν σημασίαν.

1) Ἐννοεῖ λέαιναν, ὅπερ εἶναι μετα-
 γενέστερον· διότι ὁ λέων δὲν σκυμνα-
 γωγεῖ. Ὅρα εἰς T, 133.

2) Ἡ πρόθεσις ἀνέχει εἰς τὸ ἀρ-
 πάζει καὶ δηλοῖ τὸ κρυφίως, ἐν τῇ
 ἀπουσίᾳ τῆς λεαινῆς. Κατὰ τὸν Dö-
 derlein ὡς τὸ ἐρυμνός ἐγένετο ἐκ
 τοῦ ἐρυόμενος, οὕτω καὶ τὸ σκύ-
 μνος ἐκ τοῦ διακυόμενος, σκυόμενος.
 Σημαίνει δὲ πᾶν νεογέννητον θηρίον,
 ἰδίως δὲ τοῦ λέοντος. Ὅρα, ὅτι ἐν τῷ
 ἐλαφθόλος εἶναι τὸ εἶδος ἀντι-
 τοῦ γένους, δηλ. θηρητήρ.

3) Ὑστερον τοῦ ἀρπάσαντος, βρα-
 δύτερον.

4) Τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ἀμ-
 φέδωλον· τινὲς παράγουσιν ἐκ τοῦ
 ἄγνυμι. Σημαίνει δὲ φάραγγα, χα-
 ράδραν.

5) Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν
 γενομένων.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν. α' Ἐκτεί-
 νει τὸ πάθος ὁ τοιοῦτος λόγος· οὐ γὰρ
 ἔφ' οἷς αὐτὸς ἠπατήθη λυπεῖσθαι φη-
 σιν, ἀλλ' ἐφ' οἷς αὐτὸς ἠπάτησε τὸν
 Μενόιτιον.

7) Ὅπου εἶναι ἡ πατρίς τοῦ Πα-
 τρόκλου B, 531 καὶ Ψ, 85. Ὅτε ὁ
 Ἀχιλλεὺς ἔβριθε τοιαύτην ὑπόσχεσιν,
 δὲν ἐγίνωσκεν, ὅτι ἐμελλε νὰ φονευθῇ
 ἐν Τροίᾳ. Τοῦτο ἔμαθε βραδύτερον·
 παρὰ τῆς μητρός. Τὸ δὲ περικλυτὸν
 δὲν εἶναι κοσμητικὸν ἐπιθετὸν τοῦ υἱόν,
 ὡς νομίζει ὁ Düntzer, ἀλλὰ κατηγο-
 ρηματικὸν εἰς τὸ ἀπάξειν, δηλ. θὰ
 φέρῃ ὅπισω εἰς τὴν πατρίδα ἐνδοξον
 τὸν υἱόν.

8) Λαβόντα τὸ προσήκον μέρος
 τῆς λείας.

9) Τὸ ἐρεύθω, ἐξ οὗ τὸ ἐρυθρός,
 σημαίνει κοκκινίζω, ἐρυθραίνω. Ἐν-
 νοεῖται ἡ δοτικὴ αἵματι, ἥτις ἐν
 Δ, 394 ἐτέθη.

αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ, ἐπεὶ οὐδ' ἐμὲ νοστήσαντα 330
 δέξεται ἐν μεγάροισι γέρων ἱππηλάτα Πηλεὺς
 οὐδὲ Θέτις μήτηρ, ἀλλ' αὐτοῦ γαῖα καθέξει.
 νῦν δ' ἐπεὶ οὖν, Πάτροκλε', σεῦ ὕστερος εἶμ' ὑπὸ γαῖαν,
 οὗ σε πρὶν κτεριῶ, πρὶν γ' Ἑκτορος² ἐνθάδ' ἐνεῖκαι
 τεύχεα καὶ κεφαλὴν³, μεγαθύμου σοῖο φονῆος· 335
 δώδεκα δὲ προπάροιθε πυρῆς ἀποδειροτομήσω⁴
 Τρώων ἀγλαὰ τέκνα, σέθεν κταμένοιο χολωθείς.
 τόφρα δέ μοι παρὰ νηυσὶ κορωνίσσι κείσεαι αὐτως⁵,
 ἀμφὶ δὲ σὲ Τρῳαί⁶ καὶ Δαρδανίδες βαθύκολποι
 κλαύσονται νύκτας τε καὶ ἡμέματα δακρυχέουσai, 340
 τὰς αὐτοὶ καμόμεσθα⁷ βίῃφι τε δουρί τε μακρῶ,
 πιείρας⁸ πέρθοντε πόλεις μερόπων ἀνθρώπων. «
 Ὡς εἰπὼν ἐτάροισιν ἐκέκλετο διὸς Ἀχιλλεύς
 ἀμφὶ πυρὶ στήσαι τρίποδα⁹ μέγαν, ὄφρα τάχιστα
 Πάτροκλον λούσειαν ἄπο βρότον αἱματόεντα. 345
 οἱ δὲ λοετροχόον τρίποδ' ἵστασαν ἐν πυρὶ κηλέφ,

1) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ·
 «Περιπαθεὶς καὶ ἡθικὸν τὸ πρὸς τοὺς
 τεθνεώτας ὡς ζῶντας διαλέγεσθαι·
 καὶ ἔστι τοῦτο ἔμφυχον εἶδος τοῦ
 λόγου».

2) Τὰ ὄπλα ἀνῆκον μὲν τῷ Ἀ-
 χιλλεῖ, ἀλλὰ νῦν κατέχονται ὑπὸ τοῦ
 Ἑκτορος.

3) Ἡ ἀπειλὴ αὕτη τοῦ Ἀχιλ-
 λεύς δὲν ἐξετελέσθη. Τοῖς ἥρωσιν εἶ-
 ναι σὺνθεσις τὸ ἐπαινεῖν τοὺς ἐχθροὺς
 αὐτῶν. Ὁ Düntzer τὸ μεγαθύμου
 συνάπτει μετὰ τοῦ Ἑκτορος καὶ οὐχὶ
 μετὰ τοῦ φονῆος, ὅπερ δὲν εἶναι ἀτυ-
 χές. Πάντα τὰ χειρόγραφα πλὴν ἐνός
 κατὰ τὸν la Roche ἔχουσι σ εἰς ἀντὶ

σοῖο, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δέχονται οἱ ἐκ-
 δόται.

4) Ἀποσφάζω· ἡ μεταφορὰ ἐλή-
 φθη ἐκ τῶν ἀλόγων ζώων.

5) Δηλαδὴ ἄταφος.

6) Εἰς τὸ ὄνομα ἀποδίδει εὐρυ-
 τέραν σημασίαν· διότι λέγει Τρῳᾶς
 τὰς αἰχμαλωτισθείσας γυναῖκας ἐν ταῖς
 ὁμόροις πόλεσι καὶ νήσοις.

7) Μετὰ κόπου, μετὰ κακοπαθείας
 ἐκτησάμεθα.

8) Θηλυκὸν τοῦ πῖων = παχύς.
 Ἐννοεῖ πλουσίας πόλεις.

9) Ὁ τρίπους ἦτο λέβης ἔχων
 τρεῖς πόδας καὶ ἐχρησίμευε πρὸς μα-
 γειρείαν ἢ θέρμανσιν ὕδατος.

ἐν δ' ἄρ' ὕδωρ ἔχεαν, ὑπὸ δὲ ξύλα δαίον ἐλόντες¹
 γάστρην¹ μὲν τρίποδος πῦρ ἄμπεπε, θέρμετο δ' ὕδωρ.
 αὐτὰρ ἐπειδὴ ζέσσειν ὕδωρ ἐνὶ ἥνοπι χαρκῶ²,
 καὶ τότε δὴ λουσαν τε καὶ ἤλειψαν λίπ' ἐλαίῳ, 350
 ἐν δ' ὠτειλᾶς πλησαν ἀλείφατος ἐννεώροιο³.
 ἐν λεχέεσσι δὲ θέντες ἐανῶ⁴ λιτὶ κάλυψαν
 ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς, καθύπερθε δὲ φάρεϊ λευκῶ.
 παννύχιοι μὲν ἔπειτα πόδας ταχὺν ἀμφ' Ἀχιλλῆα
 Μυρμιδόνες Πάτροκλον ἀνεστενάχοντο γοῶντες⁵ 355
 Ζεὺς δ' Ἥρην προσέειπε κασιγνήτην ἀλοχόν τε⁶
 »Ἐπρηξας⁵ καὶ ἔπειτα, βοῶπις πότνια Ἥρη,

¹) Σημαίνει τὸ κοῖλον τοῦ λέβητος καὶ οἰονεῖ τὴν γαστέρα. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον ἡ λέξις ἐσχηματίσθη ὡς ἡ πάτηρ, ἡ μήτηρ, ἡ αἰθήρ. Ἡ λέξις διετηρήθη μέχρις ἡμῶν, ἀλλ' ὀνομάζομεν γάστρα ν οὐχὶ τὸ κοῖλον τοῦ ἀγγείου, ἀλλὰ τὸ ὅλον ἀγγεῖον, ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες φυτεύουσιν ἄνθη. Περί τοῦ ἐπομένου ῥήματος ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Τὸ δὲ ἀμφέπειν ἐπὶ πυρὸς ὡς ἐπὶ ἐμφύχου τινὸς κεῖται ποιητικῶς ἔθει. Διηλοὶ δὲ τὸ κυκλοῦν τὸν τρίποδα ὡς ἀμφίπυρον καὶ πάντοθεν ἐνεργεῖν».

²) Ὁ λέβης ἦτο κατεσκευασμένος ἐκ χαλκοῦ.

³) Οἱ ἀρχαῖοι λέγοντες τὴν λέξιν σύνθετον ἐκ τοῦ ἐννεά καὶ ὤρος = ἐνιαυτός ἐξήγουσαν ἔλαιον ἐννεατές. Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην εὕρισκόμεν οὐ μόνον παρὰ τοῖς Σχολιασταῖς, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλοις συγγραφεῦσι, Πλάτ. ἐν ἀρχῇ τῶν Νόμων καὶ ἐν Μέν. 319 Ε καὶ Στράβ. Χ, 730. Ὁ δὲ Εὐστάθιος λέγει· καὶ τὴν

αἰτίαν, δι' ἣν ἤλειψαν διὰ παλαιοῦ ἐλαίου· ὡς φαρμακώδη, φασί, δύναμιν ἔχοντος τοῦ παλαιοῦ ἐλαίου. Οἱ δὲ ξηραντικὸν φασιν εἶναι τι τὸ νῦν παραληφθὲν ἔλαιον σήψει νεκρῶν προσιστάμενον, ὅποσον καὶ τὸ κέδρινον. Τὸ ἔτυμον τοῦτο πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων μὴ δεχόμενοι δὲν εὕρισκousι πιθανώτερον π. χ. ὁ μὲν Düntzer παράγει ἐκ τοῦ νεώρη, δηλ. νέος, ἀκμαῖος, ὁ δὲ Classen ἐκ τοῦ ἀείρω, δηλ. ἔξοχον ἔλαιον.

⁴) Περί τοῦδε τοῦ ἐπιθέτου ἀνάγνωθι εἰς Γ, 385. Τίς εἶναι ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐπομένου οὐσιαστικοῦ, ἀμφισβητεῖται· ὁ μὲν Passow ὑποτίθῃσιν ἀρχαῖαν ἐπικὴν ὀνομαστικὴν λιτὴ ἢ λι, ἄλλοι δὲ λιτον ἢ λιτόν καὶ κατὰ μεταπλασμὸν ἐγένετο ἡ δοτικὴ λιτὶ. Σημαίνει δὲ λινόν περικάλυμμα, λινὴν σινδόνα.

⁵) Μετ' ἐμφάσεως προέταξε τὸ ῥῆμα· τέλος πάντων τὸ κατώρθωσας. Ἡ φράσις διηλοὶ τὸ μὲν δυσσάρεσκαιαν,

ἀνστήσας¹ Ἀχιλῆα πόδας ταχύν· ἥ ρά νυ σεῖο
ἐξ αὐτῆς² ἐγένοντο καρηχομόωντες Ἀχαιοί.³»

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρῃ· 360
»Αἰνότατε Κρονίδῃ, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες.
καὶ³ μὲν δὴ πού τις μέλλει βροτὸς ἀνδρὶ τελέεσσαι,⁴
ὅς περ θνητὸς⁵ τ' ἐστὶ καὶ οὐ τόσα μῆδεα οἶδε·
πῶς δὴ ἔγωγ', ἥ φημι θεάων ἔμμεν ἀρίστη,
ἀμφοτέρων, γενεῇ τε καὶ οὐνεκα σὴ παράκοιτις 365
κέκλημαι, σὺ δὲ πᾶσι μετ' ἀθανάτοισιν ἀνάσσεις,
οὐκ ὄφελον Τρῶεσσι κοτεσσαμένη κακὰ ράψαι⁶;»

τὸ δὲ εἰρωνεῖαν. Ὁ καὶ ἐτέθη ἐν σχέ-
σει πρὸς τὴν θέλησιν τῆς θεᾶς.

1) Ὅτι ἡ Ἥρα ἐφρόντισεν, ὅπως
ἐγερθῇ ὁ Ἀχιλλεύς, διηγείται ὁ ποι-
ητὴς ἐν στίχ. 168.

2) Λοιπὸν βεβαίως ἐκ σοῦ αὐτῆς
ἐγεννήθησαν οἱ Ἀχαιοί, δηλ. ἐφρόν-
τισας οὕτω περὶ αὐτῶν, ὥστε ἦσαν
τέκνα σοῦ.

3) Ὁ καὶ εἶναι ἐπιδοτικός καὶ
ἀνῆκει εἰς τὸ τις βροτὸς. Τὸ δὲ
μέλλει συνάπτεται μετὰ τοῦ τε-
λέεσαι. Ἡ Ἥρα οὐτε ἀρνεῖται
τὸ γεγονός, οὔτε λέγει, ὅτι δικαίως
ἔπραξεν, ἀλλὰ κολακεύουσα τὸν Δία
παρατηρεῖ, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκτελέσῃ
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς, διότι εἶναι γυνὴ
καὶ ἀδελφὴ τοῦτου.

4) Τὸ ἀντικείμενον λείπει μὲν,
ἀλλὰ δύναται νὰ νοηθῇ, δηλ. τὴν αὐ-
τοῦ θέλησιν πρὸς βλάβην τοῦ ἄλλου.

5) Προπαρασκευάζεται ὁ συλλο-
γισμός, ὅστις καλεῖται, a minori ad
maius.

6) Ἐνταῦθα σημαίνει μηχανορρα-
φεῖν, μηχανᾶσθαι κακὰ κατὰ τινος.

Ἐν μεταφορικῇ σημασίᾳ εἰληπται καὶ
τὸ φαίνειν ἐν Γ, 212. Ἀρχαῖος τις
γραμματικὸς Ζηνόδωρος (ἂν μὴ διορ-
θωθῇ εἰς Ζηνόδοτον) ἠθέτει ὁλόκλη-
ρον τὸν διάλογον τοῦ Διὸς πρὸς τὴν
Ἥραν. Αἱ αἰτίαι ὅμως, ἃς ἐπάγεται
πρὸς ἀθέτησιν, εἶναι ἀσθενεῖς, π. χ.
φέρει τὴν συνήθη μομφήν, ὅτι ὁ ποι-
ητὴς δὲν ἐδήλωσε τὴν μετάβασιν τοῦ
Διὸς ἐκ τῆς Ἰδῆς εἰς τὸν Ὀλυμπόν.
Τοῦτο ὅμως δύναται νὰ ἐξηγηθῇ, διότι
ἐγένετο κατὰ τὸ σιωπώμενον, ὡς
πολλαχοῦ εἴρηται. Ὁ αὐτὸς παρα-
τηρεῖ· «Ἡ γὰρ μὴν ἀπολογία τῆς Ἥ-
ρας καὶ ἀνοήτως ἔχει· δέον γὰρ προ-
βαλέσθαι, ὅτι κακὸν οὐδὲν εἰργάσατο
τοὺς Τρῶας σώσασα Πάτροκλόν, ὅ-
περ καὶ τῷ Διὶ ἐκεχάριστο, ἥ δὲ φη-
σιν ὅτι οὐκ ὄφελον Τρῶεσσι κοτεσα-
σαμένη κακὰ ράψαι» οὐδὲν γὰρ ἄλλο
πράττει νῦν ἢ συκοφαντεῖ ἑαυτήν».
Νομίζομεν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ἡ
θεά, ὅτι συμβουλεύει ὁ κριτικὸς·
διότι αὕτη ἤγειρε τὸν Ἀχιλλεῖα οὐχὶ
χαρίζομένη τῷ Πατρόκλῳ, ἀλλὰ θέ-
λουσα νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν τιμὴν τοῦς

Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον¹.
 Ἡφαίστου δ' ἴκανε δόμον Θέτις ἀργυρόπεζα
 ἄφθιτον ἀστερόεντα², μεταπρεπέ' ἀθανάτοισι,
 χάλκεον³, ὃν ῥ' αὐτὸς ποιήσατο κυλλοποδίων⁴.
 τὸν δ' εὖρ' ἰδρῶνonta ἐλίσσόμενον⁵ περὶ φύσας,
 σπεύδοντα· τρίποδας⁶ γὰρ εἴκοσι πάντας ἔτευχεν
 ἐστάμεναι περὶ τοῖχον ἑυσταθέος μεγάρου,

370

Τρῶας καὶ βλάβη τούτους. Καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις οἱ πλείστοι τῶν κριτικῶν, ὡς ὁ Franke, ὁ Düntzer, ὁ Faesi, ὁ Nauck καὶ ἄλλοι ἀθετοῦσι τοὺς στίχους 356—368. Ὁ Düntzer παρατηρεῖ, ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου ἐμελλεν ὄντως νὰ σωθῇ καὶ ἡ θέλῃσις τοῦ Διὸς νῦν ἐξεπληρώθη. Ἄν μὴ ἀπατώμεθα, οἱ κριτικοὶ παρανοοῦσι τὸ χαριέστατον τοῦτο χωρίον. Ὁ Ζεὺς δὲν ἐλέγχει τὴν Ἥραν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ μετὰ χάριτος εἰρωνεύεται τὴν θεάν, ὅτι τέλος πάντων τὰ πράγματα ἐγένοντο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς, ἡ δὲ θεὰ κολακεύει μετὰ γυναικείας πονηρίας τὸν σύζυγον.

¹) Ὅρα, ὅτι μετεχειρίσθη τὸ ἀγορεύειν ἐπὶ διαλόγου δύο προσώπων.

²) Ὁ μὲν La Roche ἐξηγεῖ λαμπρόν, ὃ δὲ Ameis πιθανώτερον, ἔχοντα ἀστεροειδῆ κοσμήματα. Τὸ μεταπρεπὲς εὐρηται μόνον ἐνταῦθα, ἀλλαχοῦ δὲ ἐκπρεπές. Βραχυλογικῶς εἶπεν ἀθανάτοισιν ἀντί, ἀθανάτων δόμοις.

³) Καὶ ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ τοιαῦτα δὲν ἔλειπον, δηλ. ἐκάλυπτον τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου διὰ χαλκίων ἐλασμάτων, η, 86 ἀγάλκεοι μὲν γὰρ τοῖχοι ἐληλέδατ' ἐνθα καὶ ἐνθα.

⁴) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ

κυλλός καὶ πούς καὶ σημαίνει τὸν χωλόν. Μέχρις ἡμῶν διετηρήθη τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος ἐν τῷ κυλλός.

⁵) Στρεφογυρίζοντα· τὸ βῆμα ἐξελέξατο ὁ ποιητὴς κατὰ τὸ κυλλοποδίων. Ἐκ τῶν τριῶν μετοχῶν τὸ ἐλίσσόμενον εἶναι τὸ κατηγόρημα εἰς τὸ τόν· διότι τὸ μὲν ἰδρῶνonta προσδιορίζει τὴνδε τὴν μετοχήν, τὸ δὲ σπεύδοντα ἐπεξηγεῖ τὰς δύο ἡγουμένας.

⁶) Κατὰ τινὰς μὲν εἶναι κοσμήματα τῆς αἰθούσης, κατ' ἄλλους δὲ ἀγυγεῖα περιέχοντα οἶνον καὶ κατ' ἄλλους καθίσματα, ὅπερ δικαίως ὑποστήριξε ὁ Gladstone (Homer. st. σελ. 222). Ἄν ᾤσαν ἀπλᾶ κοσμήματα, μένει ἀνεξήγητον, διὰ τὴν ἐμελλόν νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν συνάθροισιν τῶν θεῶν. Ὡσαύτως δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ἀγυγεῖα οἶνου, διότι ἡ λέξις ἀγών δὲν δεικνύει συμπόσιον τῶν θεῶν, ἀλλὰ μᾶλλον πολιτικὴν σύνοδον πρὸς διοικήσιν τοῦ κόσμου, καθ' ἣν τὸ τρώγειν καὶ πίνειν ἦτο δευτερεύον. Ἐπὶ τοιούτου τρίποδος ἐκάθητο καὶ ἡ ἱέρεια τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ εἴκοσιν ὁ Gladstone εἰκάζει, ὅτι τοιοῦτοι ᾤσαν οἱ μετέχοντες τῆς ἀγορᾶς τῶν θεῶν. Τοῦτο εἶναι λίαν πιθανόν. Τὸ πάντας δηλοῖ ἐν ὅλῳ.

χρύσεια δέ σφ' ὑπὸ κύκλᾳ¹ ἐκάστω πυθμένι θῆκεν, 375
 ὄφρα οἱ αὐτόματοι² θεῖον δυσαίαντ' ἀγῶνα³,
 ἥδ' αὖτις πρὸς δῶμα νεοίατο, θαῦμα ἰδέσθαι⁴.
 οἱ δ' ἤτοι τόσσον⁵ μὲν ἔχον τέλος, οὕατα δ' οὐ πω
 δαιδάλεα προσέκειτο⁶. τά ρ' ἤρτυε⁷, κόπτε δὲ δεσμούς.
 ὄφρ' ὅ γε ταῦτ'⁸ ἐπονείτο ἰδυίησι πραπίδεσσι, 380
 τόφρα⁹ οἱ ἐγγύθεν ἤλθε θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα.
 τὴν δὲ ἶδε προμολοῦσα¹⁰ Χάρις λιπαροκρήδεμνος,

1) Εἶναι πληθυντικός ἀριθμὸς τοῦ κύκλος καὶ ἐν τῷ οὐδετέρῳ γένει δηλοῖ τροχούς. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον ὑ π ὁ κ ὑ κ λ α, ὅπερ δὲν ἐκράτησεν. Ἡ δοτικὴ π υ θ μ ῆ ν ι ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ὑ π ἔ θ η κ ε ν. Πυθμὴν ἐνταῦθα εἶναι ἡ βάσις τοῦ καθίσματος.

2) Αὐτοκίνητοι, τὸ δὲ αὐτοκίνητον οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ διὰ τῶν τροχῶν κινήσεις. Δὲν εἶναι θαῦμα, ἀλλὰ τέχνη, ἣν ὀφείλει τις νὰ θαυμάσῃ, ὅτι οὕτω πρωτῆμος ἐν τῇ ἡρωϊκῇ αἰῶνι ἀνεπτύχθη. Ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου μνημονεύεται καὶ τάλαρος (καλαθίσκος) ὑπόκυκλος ἐν δ, 131. Θαῦμα ὅμως εἶναι αἱ χρυσαὶ ἀμφίπολοι, περὶ ὧν λέγει ἐν στ' χ. 417. Τοιαῦτα αὐτοκίνητα ὑπῆρχον βραδύτερον ἐν Ῥόδῳ, ὡς διηγείται ὁ Εὐστάθιος· «ὡς μικροῦ δεῖν τὰ εἶδωλα ἔμφυχα εἶναι, ὁποῖόν τι καὶ περὶ Ῥοδίων ἱστορεῖται, οἷς ἔγεμέ ποτε τοιαύτης τέχνης ἡ νῆσος. Καὶ τὰ ζῴδια ἐδόκουν μικροῦ καὶ κινήσεσθαι ἂν. Διὸ καὶ ἄλυσσιν ἐξεδέσμουσαν αὐτά, ἵνα δῆθεν μὴ κινήντα φύγοιεν. Ἦνίττοντο δὲ ἄρα οἱ νησιῶται διὰ τοῦ τοιούτου δεσμοῦ τὸ παρ' ὀλίγον αὐτοκίνητον τῶν ἀγαλμάτων ἐκείνων».

3) Ὁ Ἀρίσταρχος ἐξηγεῖ, τὴν συναγωγὴν τῶν θεῶν.

4) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ θαυμάσια.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «ἐπὶ τῶν παρὰ μικρὸν τετελειωμένων οὕτω λέγειν». Ὅρα Χ, 322 καὶ Ψ, 454.

6) Ὁ παρατατικός ἔχει σημασίαν ὑπερσυντελικοῦ. Μόνον τὰ ὧτα δὲν εἶχον ἀκόμη προστεθῇ.

7) Ἡτοίμαζε κατὰ τὸν Σχολιαστὴν. Δεσμοὶ δὲ εἶναι οἱ ἥλοι, δι' ὧν ἔμελλε νὰ προσηλώσῃ τὰς λαβὰς.

8) Ἀναφέρεται εἰς τὸ κόπτειν δεσμούς.

9) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις καὶ οἱ νεώτεροι κριτικοὶ προσκρούουσι λέγοντες, ὅτι, ἂν ἡ Χάρις ἐπλησίασεν εἰς τὸν Ἥφαιστον, ἔπρεπε οὗτος νὰ ἴδῃ τὴν θεάν καὶ νὰ μὴ ἀγγελοῇ τοῦτο ὑπὸ τῆς Χάριτος. Ἀλλ', ὡς νομίζομεν, ὁ ποιητὴς ἐγίνωσκε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν κρείττον ἢ πάντες οἱ κριτικοὶ αὐτοῦ· ὁ μὲν Ἥφαιστος ἀπησχολημένος εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ δὲν προσεῖχεν ἔξω, ἡ δὲ Χάρις διὰ τὸ γυναικεῖον ἦθος πρώτῃ ἰδοῦσα ἐξῆλθε τοῦ οἴκου.

10) Ἀόριστος ὁ τοῦ προβλώσκω· προεξελθοῦσα. Χάρις εἶναι ἡ προσω-

καλή, τὴν ὥπυιε¹ περικλυτὸς ἀμφιγυήεις·
 ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·

»Τίπτε, Θέτι τανύπεπλε², ικάνεις ἡμέτερον δῶ 385
 αἰδοίη τε φίλη τε; πάρος γε μὲν οὐ τι θαμίζεις.
 ἀλλ' ἔπεο προτέρω³, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω. «

ᾧ ἄρα φωνήσασα πρόσω ἄγε δῖα θεάων.
 τὴν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου,
 καλοῦ δαιδαλέου· ὑπὸ δὲ θρήνυς ποσὶν ἦεν· 390
 κέκλετο δ' Ἥφαιστον κλυτοτέχνην εἶπέ τε μῦθον·

»Ἥφαιστε, πρόμολ' ὦδε⁴. Θέτις νύ τι σεῖο χατίζει⁵. «
 Τὴν δ' ἡμέιβετ' ἔπειτα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις·

»Ἥ⁶ ῥά νύ μοι δεινὴ τε καὶ αἰδοίη θεὸς ἔνδον,
 ἥ μ' ἐσάωσ', ὅτε μ' ἄλγος ἀφίκετο τῆλε πεσόντα 395

ποποιήσας τῆς ἐν τῇ τέχνῃ χάριτος
 Ξ, 183 «τρίγληνα, μορόεντα· χάρις
 δ' ἀπελάμπετο πολλή». Ἐν θ, 267
 γυνὴ τοῦ Ἥφαιστου λέγεται ἡ Ἀφρο-
 δίτη, δηλ. ἡ θεὰ τοῦ κάλλους. Ἐπει-
 δὴ ὅμως οἱ τοιαῦται συζεύξεις εἶναι
 ἀλληγορικαὶ καὶ ἐπειδὴ ἡ χάρις δὲν
 ἀπέχει πολὺ τοῦ κάλλους, ἡ ἀντίφασις
 δὲν εἶναι πολὺ μεγάλη. Λιπαροκρή-
 δεμνος εἶναι ἡ ἔχουσα λιπαρὰ κρή-
 δεμνα Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «λαμ-
 πρά ἔχουσα περιθόλαια τῇ κεφαλῇ».

1) Ἐχει σημασίαν ὑπερσυντελι-
 κοῦ· εἶχε νυμφευθῇ. Περὶ τοῦ ἀμφι-
 γυήεις ἰδὲ εἰς Α, 607.

2) Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμω-
 δίας ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφε, Θέτις
 τανύπεπλος, ὅπερ ὡς ἀρχικὴν
 ἀνάγκωσιν συνιστῶσιν ὁ Cobet καὶ ὁ
 Naber. Τὸ Θέτι· ἔχει τὴν τελευταίαν
 συλλαβὴν μακράν.

3) Εἰς τὰ ἐντὸς τῆς οἰκίας, ὡς ἐν
 I, 192.

4) Ὁ Ἀρίσταρχος ἐξηγεῖ· «οὕ-
 τως ὡς ἔχεις σχήματος».

5) Ἐπειδὴ ἡ Θέτις δὲν ἐθάμιζεν
 εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἥφαιστου, εὐλό-
 γως ἡ Χάρις εἰκάζει, ὅτι κατὰ χρεῖαν
 ἦλθεν. Τὸν στίχον τοῦτον, ὡς λέγε-
 ται, παρῴδησεν ὁ Σωκράτης, ὅτε
 συνεβούλευσε τῷ Πλάτωνα, ἵνα καύσῃ
 τὰ ποιήματα, περὶ ἃ τὸ κατ' ἀρχάς
 ἡσχολεῖτο ὁ φιλόσοφος. Ὅρα εἰσα-
 γωγ. εἰς Γοργ. σελ. 8.

6) Τὸν λόγον τόνδε λέγει ὁ Ἥ-
 φαιστος ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, ὡς γί-
 νεται δῆλον ἐκ τῶν ἐπομένων.

7) Ὅρα, ὅτι ὁ εὐ παθὼν μέμνη-
 ται τῆς εὐεργεσίας. Ὁρθῶς δὲ καὶ
 ὁ Δημοσθένης ἔλεγεν· «Ἐγὼ νομίζω
 τὸν εὐ παθόντα δεῖν αἰεὶ μεμνηθῆναι
 πάντα τὸν χρόνον, τὸν ποιήσαντα δὲ
 εὐθὺς ἐπιλεθῆναι». Καὶ ὑπὸ τοῦ
 Διὸς ὁ Ἥφαιστος ἐρρίφθη ἐκ τοῦ
 Ὀλύμπου, ὡς λέγεται ἐν Α, 590.

μητρὸς ἐμῆς ἰότητι¹ κυνώπιδος, ἥ μ' ἐθέλησε
 χρῦσαι χωλὸν ἐόντα· τότ' ἂν πάθον ἄλγεα θυμῷ,
 εἰ μὴ μ' Εὐρυνόμη τε Θέτις θ' ὑπεδέξατο κόλπῳ,
 Εὐρυνόμη², θυγάτηρ Ἀψορρόου Ὀκεανοῖο.
 τῇσι παρ' εἰνάετες³ χάλκεον δαίδαλα πολλὰ, 400
 πόρπας⁴ τε γναμπτάς θ' ἔλικας κάλυκας τε καὶ ὄρμους
 ἐν σπῆϊ γλαφυρῷ· περὶ δὲ ῥόος Ὀκεανοῖο
 ἄφρῳ μορμύρων⁵ ῥέεν ἄσπετος· οὐδέ τις ἄλλος
 ᾗδεν⁶ οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων,
 ἀλλὰ Θέτις τε καὶ Εὐρυνόμη ἴσαν', αἱ μ' ἐσάωσαν. 405
 ἡ⁸ νῦν ἡμέτερον δόμον ἔκει· τῷ με μάλα χρεῶ
 πάντα Θέτι καλλιπλοκάμῳ ζωάγρια⁹ τίνειν.

¹) Διὰ τῆς θελήσεως, τῆς προτροπῆς τῆς κυνοπροσώπου. Λέγει οὕτω τὴν μητέρα, διότι αὕτη ἐπελάθετο τῆς μητρικῆς στοργῆς.

²) Τῷ Ἀμείβῃ φαίνεται παράδοξος ἡ ἐπανάληψις. Ὁρθῶς ὁμως ἐξηγεῖ ὁ Εὐστάθιος· «ἦν Εὐρυνόμην καὶ ἐπαναλαμβάνων, οὐ μόνον, ἵνα μὴ Νηρηίης νομισθεῖται καὶ αὕτη, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μάλα προσφιλῶς ὡς εἰκὸς αὐτῇ ἔχειν». Τὸ δὲ ἀψόρροος εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ἄψ καὶ ῥέω καὶ σημαίνει κυρίως τὸν ὀπίσω ῥέοντα, εἴτα τὸν περιρρέοντα, ὡς οἱ ὁμηρικοὶ ἄνθρωποι ἐνόμιζον τὸν Ὀκεανόν.

³) Ἐπειδὴ ὁ Ἥφαιστος ἐρρίφθη εὐθύς μετὰ τὸν τοκετὸν, φαίνεται παράδοξον, ὅτι τὸ νήπιον ἐχάλκευε τοιαῦτα ἔργα. Οἱ ἀρχαῖοι μῦθοι περιέχουσι πολλὰ τὰ παράλογα. Δαίδαλα εἶναι τεχνουργήματα, ἅπερ ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ἐπομένου στίχου.

⁴) Πόρπας μὲν λέγει τὰς περόνας, γναμπτάς δὲ ἔλικας τὰ ἐνώτια ἢ ψέλ-

λια, καὶ κάλυκας τοὺς δακτυλοὺς, οἵτινες ἦσαν ἐμφορεῖς κάλυξι ῥόδων. Ἄλλοι ὁμως ἔλεγον, ὅτι οἱ κάλυκες ἦσαν χρυσαὶ σύριγγες καὶ οἶονεὶ σωληνίσκοι, ἐν οἷς περιείχοντο οἱ πλόκαμοι. Ἡ δὲ λέξις ὄρμος ἐκ τοῦ εἶρω παραγομένη σημαίνει περιδέραιον.

⁵) Μὲ ἀφρόν μουρμουρίζων, ὁρμητικῶς ῥέων. Περὶ τοῦ ἐτύμου ὕρα εἰς Ε, 599.

⁶) Τὴν παρὰ τῇ Θετίδι διατριβὴν μου.

⁷) Ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου δεικνύει, ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς τὸ εἶμι, ἀλλ' ὅτι εἶναι ὑπερσυντελικὸς τοῦ οἶδα.

⁸) Ἐχει δεικτικὴν σημασίαν. Ὁ Ἥφαιστος ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ στίχου 394. Τὸ ἔκει πρὸ τοῦ Wolf ἐγράφετο ἡ κ ε ι .

⁹) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ζωὸς καὶ ἀγρεύω καὶ σημαίνει τὴν ἀμοιβὴν τὴν διδομένην πρὸς σωτηρίαν τῆς ζωῆς.

ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν οἱ παράθες ξεινήϊα καλά,
ὄφρ' ἂν ἐγὼ¹⁾ φύσας ἀποθείομαι ὅπλα τε πάντα. α

Ἦ, καὶ ἀπ' ἀκμοθέτοιο²⁾ πέλωρ αἶητον ἀνέστη 410
χωλεύων· ὑπὸ δὲ κνήμαι ῥώνοντο³⁾ ἀραιαί.
φύσας μὲν ῥ' ἀπάνευθε τίθει πυρός, ὅπλα τε πάντα
λάρνακ⁴⁾ ἐς ἀργυρέην συλλέξατο, τοῖς ἐπονείτο·
σπόγγῳ δ' ἄμφι πρόσωπα⁵⁾ καὶ ἄμφω χεῖρ' ἀπομόργνυ
αὐχένα τε στιβαρόν⁶⁾ καὶ στήθεα λαχνήεντα, 415
δὺ δὲ χιτῶν', ἔλε δὲ σκῆπτρον' παχύ, βῆ δὲ θύραζε⁸⁾
χωλεύων· ὑπὸ δ'⁹⁾ ἀμφίπολοι ῥώνοντο ἄνακτι
χρύσειαι, ζωῆσι νεήνισιν¹⁰⁾ εἰοικυῖαι.

1) Μετὰ τὸ σὺ μὲν περιεμένομεν παρατακτικὴν πρότασιν, ἀνθ' ἧς εὐρυσκομεν ἐξηγητημένην. Ὅπλα ἐνταῦθα εἶναι τὰ ἐργαλεῖα, τὰ σύνεργα. Ὅτι μετὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀπῆλθε τοῦ ἐργαστηρίου ἡ Χάρις, εἰσιώπησεν ὁ ποιητής.

2) Ἀκμόθετον λέγεται τὸ μέρος (τοῦτο συνήθως εἶναι ξύλον), ἐν ᾧ ἐμπήγεται ὁ ἄκμων. Πέλωρ λέγεται τὸ ἐξηλλαγμένον, τὸ υπερβαῖνον τὸ σύνθηες, τὸ τέρας. Περὶ τὸ ἔτυμον καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιθέτου αἶητος ὑπάρχει διαφωνία παρά τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις· ὁ μὲν Ἡρωδιανὸς ἐκ τοῦ εἰμί παράγων ἐξήγει μέγα καὶ ἀνυπέρεβλητον, ὁ δὲ Ἡσύχιος καὶ ὁ Döderlein ἐκ τοῦ ἄτος δηλ. ἀκέραιος. Ὁ τελευταῖος παρατηρεῖ, ὅτι ἡ μνεία ταύτης τῆς ιδιότητος ἐν στίγμῃ, καθ' ἣν ὁ Ἡφαιστος τὸ ἔργον αὐτοῦ διέκοψεν, ἱκανῶς ἀρμόζει. Πιθανώτερον ὁ Ameis δέχεται τὴν παραγωγὴν ἐκ τοῦ ἄημι, καθ' ἣν σημαίνει ἀσθμαίνων. Ἡ ἐρ-

μνεία αὕτη συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὸ ποιπνύοντα ἐν Α, 600 καὶ ἔρρων ἐν Σ, 421. Ἡ παρένθεσις τοῦ ἐγγένετο, ὡς καὶ ἐν τοῖς αἰεὶ ἐκ τοῦ αἰεὶ καὶ παρὰ ἐκ τῆς παρά.

3) Ἐκινουῦντο ἀδύνατοι. Τὸ ἄσθμα, περὶ οὗ εἴρηται, φαίνεται, ὅτι παρήγετο ἐκ τῆς δυσαρμονίας τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος πρὸς τὸ κάτω.

4) Λάρναξ εἶναι ἡ κιβωτός, ἡ θήκη.

5) Ἐννοεῖ τὰ δύο μέρη τοῦ προσώπου.

6) Παρατηρήθη, ὅτι οἱ πρὸς τὰ κάτω μέρη πεπηρωμένοι πρὸς τὰ ἄνω εἶναι παχεῖς.

7) Τὸ σκῆπτρον ἔλαβεν ὡς χυλός. Τοῦτου ἐνεκεν ἦτο καὶ παχύ.

8) Ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου εἰς τὴν αἴθουσαν.

9) Σημαίνει ὅτι καὶ τὸ ὑπαιθα ἐν στίχ. 421, δηλ. αἱ θεραπευνίδες ἔτρεχον πλαγίως ὑποδαστάζουσαι τὸν Ἡφαιστον ἢ τιμῶσαι διὰ τῆς υποστηρίξεως τοῦτον.

10) Τὸ ἐπιθετον εἰληπται ὡς οὐ-

τῆς ἐν μὲν νόος ἐστὶ μετὰ φρεσίν, ἐν δὲ καὶ αὐδῇ
καὶ σθένος¹, ἀθανάτων δὲ θεῶν ἅπο ἔργα ἴσασιν. 420

αἱ μὲν ὕπαιθα ἄνακτος ἐποίπνυον². αὐτὰρ ὁ ἔρρων³,
πλησίον, ἔνθα Θέτις περ, ἐπὶ θρόνου ἴζε φαεινοῦ,
ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

» Τίπτε, Θέτι τανύπεπλε, ἱκάνεις ἡμέτερον δῶ
αἰδοίη τε φίλη τε; πάρος γε μὲν οὔ τι θαμίζεις. 425

αὐδᾷ ὅ τι φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν,
εἰ δύναμαι τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον⁴ ἐστί. «

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα·
» Ἥφαιστ', ἡ ἄρα δὴ τις, ὅσαι θεαί⁵ εἰς' ἐν Ὀλύμπῳ,
τοσσάδ' ἐνὶ φρεσὶν ᾗσιν ἀνέσχετο κήδεα λυγρά, 430

ὅσος' ἐμοὶ ἐκ πασέων⁶ Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν;
ἐκ μὲν μ' ἁλλάων ἀλιάων ἀνδρὶ δάμασσεν⁷,

Αἰακίδῃ Πηλῆϊ, καὶ ἔτλην ἀνέρος εὐνὴν⁸
πολλὰ μάλ' οὐκ ἐθέλουσα. ὁ μὲν δὲ γήραι λυγρῷ

σιαστικόν. Μόνον ἐνταῦθα εὔρηται τὸ
εἰσοικεῖται ἀντὶ εἰσχυταί.

1) Νοῦς, φωνὴ καὶ δύναμις εἶναι
τὰ τρία οὐσιώδη χαρακτηριστικά, καθ'
ἃ διακρίνεται ὁ ζῶν ἄνθρωπος τοῦ
ἀγάλματος. Λέγων ἔργα ἐννοεῖ τὰ
γυναικεῖα, οἷα ἡ ταλασιουργία.

2) Ἡσθμαινον ἐκ τοῦ κόπου.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «οὐ
φιλῶς πορευόμενος, ἀλλὰ διὰ τὴν χω-
λύτητα ἐπαχθῶς βαδίζων».

4) Ἐὰν ᾗται ἐκτελεστόν, κατορ-
θωτόν. Ὅρα καὶ Ξ, 196.

5) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ θεὰ τις ἢ θεάων
ὅσαι. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολια-
στής· «Ἐμμήσατο ἦθος γυναικεῖον,
οὐ περὶ ὧν ἠρώτηται ἀποκρινομένη,
ἀλλὰ περὶ ὧν ἐλελύπητο».

6) Ὑπὲρ πάσας, ὡς ἐν ο, 723
Τὸν γάμον ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν στίχ. 85
ἀποδίδει τοῖς θεοῖς, ἡ δὲ Ἥρα ἑαυτῇ
ἐν Ω, 60. Ταῦτα ὅμως δὲν ἀντιφά-
σκουσι πρὸς ἄλληλα, διότι καὶ ὁ Ζεὺς
ἀνήκει εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ὁ Ζεὺς καὶ
ἡ Ἥρα ἐν τοιαύταις ἐνεργείαις δύ-
νανται νὰ ταῦτισθῶσιν.

7) Τὸ ῥῆμα συνετάχθη πρὸς δο-
τικὴν, ὡς ἐν Χ, 176.

8) Ὁ Döderlein εἰκάζει, ὅτι πρέ-
πει νὰ γραφῇ εὐνῇ· διότι τὸ π ο λ λ ᾱ
μ ᾱ λ α συνάπτει τῷ ἔτλην, ὅπερ δὲν
εἶναι ὀρθόν. Διότι ἡ φράσις αὕτη ἀ-
νήκει εἰς τὸ οὐκ ἐθέλουσα καὶ οὕτως
ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ π ὅ λ λ' ᾱ ἑ-
κ ο υ σ α,

κεῖται ἐνὶ μεγάρῳις ἀρημένος¹, ἄλλα δέ μοι νῦν² 435
 υἱὸν ἐπεὶ μοι δῶκε³ γενέσθαι τε τραφέμεν τε,
 ἔξοχον ἥρων, ὃ δ' ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἴσος·
 τὸν μὲν ἐγὼ⁴ θρέψασα φυτὸν ὥς γουνῶ ἁλωῆς,
 νηυσὶν ἐπιπροέηκα κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω
 Τρῳσὶ μαχησόμενον· τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις 440
 οἴκαδε νοστήσαντα, δόμον Πηλῆϊον εἴσω.
 ὄφρα δέ μοι ζῶει καὶ ὄρᾳ φάος ἡελίοιο,
 ἄχυνται οὐδέ τί οἱ δύνamai χραισμῆσαι ἰοῦσα.
 κούρη⁵, ἣν ἄρα οἱ γέρας ἔξελον υἱῆς Ἀχαιῶν,
 τὴν ἄψ ἐκ χειρῶν ἔλετο κρείων Ἀγαμέμνων. 445

1) Εἰς τί βῆμα πρέπει νὰ ἀναγάγωμεν τὴν ἐπικὴν ταύτην μετοχὴν, ἀδελον. Ἰσως οὐχὶ ἀφυσὶς ὁ Döderlein ἀνάγει εἰς τὸ ἄράω, ἐξ οὗ τὸ ἀράσσειν καὶ τὸ ἀράτὸν ἔλκος ἐν Σοφοκλ. Ἀντιγόν. 970. Ἄλλοι εὐρίσκουσι συγγένειαν πρὸς τὸ ἀρή, ἀραιός. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν σημαίνει «βεβλαμμένος τῇ ταπεινώσει τοῦ γῆρως». Ὁ δὲ Ameis ἐξηγεῖ, ἐξησθενημένος,

2) Ἐννοεῖται ἐκ τῶν ἡγουμένων ἢ φράσις, Ζεὺς ἄλγεα δῶκεν.

3) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ Ζεὺς.

4) Καθ' Ὅμηρον αὐτὴ ἡ Θέτις ἔθρεψε τὸν Ἀχιλλέα καὶ οὐχὶ ὁ Χείρων, ὡς ἔλεγον οἱ νεώτεροι.

5) Ὁ Ἀρίσταρχος ἠθέλει οὐχὶ ὀλίγους στίχους, ὡς ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· α' Ἀθετοῦνται στίχοι ιγ', ὅτι συνήγαγε τις τὰ διὰ πολλῶν εἰρημένα εἰς ἓνα τόπον, ὡς ἐκεῖνα (Α, 366) . . . καὶ ψεῦδος περιέχουσιν· οὐ γὰρ ταῖς λιταῖς πεισθεῖς Ὀδυσσεὺς καὶ Αἴαντος ἐξέπεμψε τὸν

Πάτροκλον, ἀλλ' ὕστερον ἐκουσίως ὁ Πάτροκλος κατελέγησας τὴν φθορὰν τῶν Ἑλλήνων ἰκέτευσε δοθῆναι αὐτῷ τοῦ Ἀχιλλεύως τὰ ὅπλα. Κατὰ τὰ εἰρημένα ἀθετοῦνται οἱ στίχοι 444—456, ἀλλὰ τοῦ χωρίου τούτου ἀποκοπέντος ὁ Ἡφαιστος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ, διὰ τί ὁ Ἀχιλλεὺς στερεῖται ὅπλων καὶ καθ' ὅλον ἡ αἴτησις τῆς Θέτιδος ἠθέλε γείνει δυσνόητος. Τὰ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ γινώσκει μὲν ὁ ἀκροατής, ἀλλ' ἄγνοεῖ ὁ Ἡφαιστος καὶ τούτου ἕνεκεν γίνεσθαι ἡ συνήθης ἀνακεφαλαίωσις, ὡς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής· α' Ἀνακεφαλαίωσις αὐτῇ κακῶς οὖν Ἀρίσταρχος ἀθετεῖ. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον τὰ μὲν περὶ τοῦ γάμου παλαιὰ τε ὄντα καὶ πᾶσι δῆλα λέγειν, σιωπᾶν δὲ δι' ὃ ἦλθεν;». Βεβαίως δὲν εἶναι ἀκριβές, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ταῖς λιταῖς πεισθεῖς ἐξέπεμψε τὸν Πάτροκλον (διότι τοῦτο ἐγένετο βραδύτερον δι' ἄλλην αἰτίαν), ἀλλ' ὁ Kiene ἐπειράθη νὰ ἄρῃ τὴν ἀντίφασιν θεῖς στιγμὴν μετὰ τὴν λέ-

ἦ τοι ὁ τῆς ἀγέων φρένας ἔφθιεν¹. αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 Τρῶες ἐπὶ πρύμνησιν εἰίλεον, οὐδὲ θύραζε²
 εἶων ἐξιέναι. τὸν δὲ λίσσοντο γέροντες³
 Ἀργείων, καὶ πολλὰ περικλυτὰ δῶρ' ὀνόμαζον⁴.
 ἔνθ' αὐτὸς⁵ μὲν ἔπειτ' ἠγαίνετο λοιγὸν ἀμύναι, 450
 αὐτὰρ ὁ Πάτροκλον περὶ μὲν τὰ ἅ τεύχεα ἔσσε,
 πέμπε δέ μιν πόλεμόνδε, πολὺν δ' ἅμα λαὸν ὄπασσε.
 πᾶν δ' ἡμαρ⁶ μάραναντο περὶ Σκαιῇσι πύλῃσι·
 καὶ νύ κεν αὐτῇμαρ πόλιν ἔπραθον, εἰ μὴ Ἀπόλλων
 πολλὰ κακὰ ῥέξαντα Μενoitίου ἄλκιμον υἱὸν 455
 ἔκταν' ἐνὶ προμάχοισι καὶ Ἑκτορι κῦδος ἔδωκε.
 τοῦνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ' ἰκάνομαι, αἶ κ' ἐθέλῃσθα
 υἱεῖ ἑμῷ⁷ ὠκυμόρῳ δόμεν ἀσπίδα καὶ τρυφάλειαν
 καὶ καλὰς κνημῖδας, ἐπισφυρίοις ἀραρυίας,

ξιν ἀμύναι ἐν στίχ. 450. Ἄλλ' ὁ Hentze παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἀπόπειρα ἀποτυγχάνει ἕνεκα τῆς ἀντιθέσεως, αὐτὸς μὲν—αὐτὰρ ὁ. Καὶ ἡ ἀποκοπὴ ὁμῶς τοῦ εἰρημένου χωρίου παρέχει μελίζονα ἔτι δυσκολίαν, ὅτι τὸ τοῦνεκα ἐν στίχ. 457 μένει δυσεξηγητόν. Φαίνεται λοιπόν, ὅτι ἕνεκα τῆς βραχυτέρας, μεθ' ἧς λέγει ὁ ποιητής, δὲν ὠρίσθη ἀκριβῶς ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐξεπέμφθη ὁ Πάτροκλος. Ὁ Lachmann ὁμῶς καὶ Bernhardy δὲν ἠρκέσθησαν νὰ ἀθετήσωσι τὸ χωρίον, ἀλλὰ προέδωκαν καὶ εἰς τὸν τολμηρότατον συλλογισμόν, ὅτι ὁ ποιήσας τότε τὸ χωρίον εἶχεν ὑπ' ὄψει τὴν Ἰλιάδα ἐν ὅλῃς ἀλλοίᾳ μορφῇ.

¹) Εἶναι παρατατικός, ὡς καὶ τὸ εἰίλεον. Ὁ Döderlein ὁμῶς λέγει ἀόριστον δ' τοῦ φθίνω ἐξηγῶν διὰ

τοῦ macerari coepit, ἤρχισε νὰ τήκηται.

²) Ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου.

³) Δηλαδή ὁ Αἴας, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Φοῖνιξ.

⁴) Ὑπὸ σκηνῶν κατ' ὄνομα, κατ' εἶδος. Ὅρα I, 121 καὶ 515.

⁵) Συνάπτεται τῷ ἀμύναι.

⁶) Ὅντως φαίνεται παράδοξος ἡ παρατήρησις τοῦ La Roche θεωροῦντος τοῦτο ἀντίφασιν· διότι, ὡς λέγει ὁ Πάτροκλος ἐπέμφθη πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀχαιῶν μετὰ μεσημέριαν, ἡγωνίσατο τὸ πρῶτον παρὰ ταῖς ναυσί, εἴτα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ πεδιάδι, καὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ παρὰ τοῖς τείχεσιν. Εἶναι ὁμῶς ἡ συνηθὴς υπερβολή, ἣν πολλαχοῦ τῆς Ἰλιάδος εὐρομεν.

⁷) Ἐγένετο συνίησις δύο μακρῶν φωνηέντων,

καὶ θώρηχ'· ὁ¹ γὰρ ἦν οἱ, ἀπώλεσε πιστὸς ἐταῖρος 460
Τρωσὶ δαμείς· ὁ δὲ² κεῖται ἐπὶ χθονὶ θυμὸν ἀχεύων. «

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις·
«Θάρσει· μὴ τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων.
αἶ γάρ μιν θανάτοιο δυσσηχέος ὧδε δυναίμην
νόσφιν³ ἀποκρύψαι, ὅτε μιν μόρος αἰνὸς ἰκάνοι, 465
ὥς οἱ τεύχεα καλὰ παρέσσεται, οἷά τις αὖτε⁴
ἀνθρώπων πολέων θαυμάσσεται, ὅς κεν ἴδῃται. «

«Ὡς εἰπὼν τὴν μὲν λίπεν αὐτοῦ⁵, βῆ δ' ἐπὶ φύσας·
τάς δ' ἐς πῦρ ἔτρεψε, κέλευσέ τε ἐργάζεσθαι.
φῦσαι δ' ἐν χοάνοισιν⁷ εἰίκοσι πᾶσαι ἐφύσων, 470
παντοίην εὐπρηστον⁸ αὐτμὴν ἐξανιέσαι,

¹) Ἀποδίδεται εἰς τὸν θώρακα.
Ὁ Πάτροκλος δὲν ἀπώλεσε μόνον
τὸν θώρακα, ἀλλ' ὁλόκληρον τὴν παν-
οπλίαν. Διὰ τοῦτο ὁ Döderlein ἐ-
κασεν αὐτὸ καὶ οὕτως ἔγραψεν ὁ Dün-
tzer. Ἡ ἀναφορὴ πρῶτασις περιέ-
χει τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀπώλεσε.

²) Δηλαδὴ ὁ Ἀχιλλεύς. Τοῦτον
ἡ Θέτις κατέλιπε κείμενον, ἀλλ' ἡ-
γειρεν ἡ Ἥρα διὰ τῆς Ἰριδος
ἐν στίχ. 178.

³) Νὰ τὸν ἀποκρύψω μακράν,
ὥστε νὰ ἀποφύγῃ τὸν θάνατον. Κατὰ
τὸν Σχολιαστήν· «εἶθε γὰρ αὐτὸν καὶ
τοῦ θανάτου δυναίμην ἀπαλλάξαι, ὡς
κάλλιστα τὰ ὅπλα ἔξει».

⁴) Ὁ Koch ἐξηγεῖ, ὡς ἐκεῖνα τὰ
ὑπὸ τῶν θεῶν τῷ Πηλεΐδε δωρη-
μένα.

⁵) Κατὰ τὸν Düntzer ἡ Χάρις ἔ-
μεινε παρὰ τῇ Θετίδι.

⁶) Εἶχον, ὡς φαίνεται, καὶ αὐταὶ
νοῦν καὶ ἀνεξάρτητον ἐνέργειαν, ὡς
αἱ θεοπαυιδες 417.

⁷) Συνήθως ἐξηγοῦνται ὡς ἀγγεῖα,
ἐν οἷς τήκεται ὁ χαλκός. Ὁ Döder-
lein ὅμως νομίζει, ὅτι εἶναι ὁ τῆς
φύσης σωλήν, δι' οὗ ὁ ἄνεμος ἐκχεῖ-
ται. Ἡ ἐξήγησις τοῦ ἐτυμολόγου δὲν
φαίνεται ἡμῖν ἀπορριπτέα· διότι πρὸς
τί αἱ φύσαι ἔμελλον νὰ φυσῶσιν ἐντὸς
τῶν ἀγγείων, ἐν οἷς ἐτήκετο ὁ χαλ-
κός; Ὁ εἰρημένος ἐρμηνευτὴς παρα-
τηρεῖ, ὅτι τὸ μέταλλον ἔτι δὲν εἶχε
τεθῆ, ἀλλὰ τοῦτο γίνεται ἐν στίχ.
474. Τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Döderlein
ὑποστηρίζει καὶ τὸ χωρίον τοῦ Ἡσιό-
δου ἐν Θεογον. 863 «κασσίτερος· ὡς
τέχνη ὑπ' αἰζῶν ὑπὸ τ' εὐτρεΐτου
χοάνοιο θαλφθεὶς ἤ ἐσίδηρος». Τὸ πᾶ-
σαι δηλοῖ ἐν ὅλῳ.

⁸) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ
πρήθω κατὰ μὲν τὸν Buttman ἔχει
ἐνεργητικὴν σημασίαν, κατ' ἄλλους
πιθανώτερον παθητικὴν, δηλ. σημαί-
νει τὸν καλῶς φυσώμενον, τὸν σφο-
δρῶς ἐξερχόμενον. Προσηκόντως δὲ
μετεχειρίσθη τὸ ἐξανιέσαι, ἐν

ἄλλοτε μὲν σπεύδοντι¹ παρέμμεναι, ἄλλοτε δ' αὖτε²,
ὅπως Ἡφαιστός τ' ἐθέλοι καὶ ἔργον ἄνοιτο³.

χαλκὸν δ' ἐν πυρὶ βάλλεν ἀτειρέα κασσίτερόν τε
καὶ χρυσὸν τιμῆντα⁴ καὶ ἄργυρον· αὐτὰρ ἔπειτα 475
ὠήκεν ἐν ἄκμοθέῳ μέγαν ἄκμονα, γέντο δὲ χειρὶ
ῥαιστήρα⁵ κρατερήν, ἐτέρηφι δὲ γέντο πυράγρην⁶.

Ποίει δὲ πρῶτιστα σάκος⁷ μέγα τε στιβαρόν τε

ᾧ ἡ μὲν πρώτη πρόθεσις δηλοῖ τὴν
ἐξοδὸν τοῦ ἀνέμου, ἡ δὲ ἀνά τὴν εὐ-
ρεῖαν αὐτοῦ διάδοσιν.

1) Ἐὰν μετὰ σπουδῆς ἐργάζεται,
νὰ ἦναι παρών, πρόχειρος ὁ ἀτμός
πρὸς συνδρομήν.

2) Περιεμένομεν τὴν ἀντίθεσιν, μὴ
σπεύδοντι παύεσθαι. Ἐπειδὴ
ἅμως ὁ ποιητὴς θέλει νὰ δηλώσῃ τοὺς
διαφόρους βαθμοὺς τῆς δυνάμεως τοῦ
ἀνέμου (κατὰ τὸ ἄρτι εἰρημένον παν-
τοῖον) μέχρι τῆς τελείας παύσεως,
ἐξέτεινε τὴν φράσιν διὰ τοῦ ὅπως
Ἡφαιστός τ' ἐθέλοι. Τοῦτο
δὲν θεωροῦμεν ὡς κακίαν, ἀλλ' ὡς
ἀρετὴν τῆς φράσεως καὶ μάτην ὁ Her-
verden καὶ ὁ Nauck εἴκασαν, ὅτι
πρέπει νὰ διορθωθῇ εἰς δ' αὖ μὴ.

3) Κατὰ τὴν σημασίαν τὸ ἄνω δὲν
διαφέρει τοῦ ἄνω, τελειῶν.

4) Ἐγένετο κατὰ συναίρεσιν ἐκ
τοῦ τιμῆντα. Τοῦτο, τὸ τιμῆς
ἐν 1, 605 καὶ τὸ τεχνῆσαι ἐν η, 110
εἶναι τὰ μόνον συνηρημένα ἐπιθετα εἰς
τῆς. Ἀπιθάνως δ' ὁ Gobel προὔτεινε
νὰ γραφῇ τιμῆ τ' σχηματίζων ἐπί-
θετον τιμῆς, τιμῆτας παρὰ τὸ τιμῆς
ὡς ἀργῆς παρὰ τὸ ἀργῆεις.

5) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Ῥαι-
στήρα δὲ θηλυκῶς κρατερὴν λέγει,
σφύραν μεγάλην οὐ λωπουργόν, ἀλλ'

οἷαν ἐξελαύνειν τὰ χαλκεύμενα. Ἰω-
νικῶς δὲ εἴρηται ἡ ραιστήρα. Φαί-
νεται, ὅτι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἔλεγον
ὁ ραιστήρ καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ζηνόδοτος
ἔγραφε κρατερὸν, ὅπερ δέχεται ὁ
Bekker. Ἄλλ' οἱ θηλυπρεπεῖς Ἰω-
νες πολλὰ ὀνόματα ἔλεγον θηλυκῶς,
ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἀρσενικῶς.

6) Ἐκ τοῦ πῦρ καὶ ἀγρεύ καὶ
σημαίνει τὸ ὄργανον, δι' οὗ λαμβάνε-
ται τὸ πῦρ, τὴν μασσάν, τὴν ἐν Τρι-
πόλει τζιμπίδα καλουμένην.

7) Οἱ ἀρχαῖοι δικαίως ἐθαύμαζον
καὶ τὰς ἐννοίας καὶ τὴν φράσιν τοῦ μέ-
ρους τούτου τῆς Ἰλιάδος. Παρὰ μὲν
τῷ Σχολιαστῇ ἀναγινώσκομεν· «Ἐν-
ταῦθα μεγάλη τινὶ καὶ κοσμοτόκῳ
διανοίᾳ τὴν τῶν ὅλων περιήθορισε γέν-
νησιν», παρὰ δὲ τῷ Εὐστάθιῳ· «Ἐν-
ταῦθα δὲ λειμὼν ἐκφραστικὸς ἐξήνη-
σεν, ἐνδεικνυμένου τοῦ ποιητοῦ τὴν
κατ' αὐτὸν ἐκφραστικὴν δύναμιν, ἧς
 χάριν καὶ τὸ πλάσμα τῆς ὀπλοποιίας
ἐμχανήσατο». Ἐν τοῖς νεωτέροις
ἡγέρθη ὁ θαυμασμὸς ἀπὸ τῶν χρόνων
τοῦ Lessing, ὅστις ἐποίησε σύγκρισιν
πρὸς τὴν παρὰ Βιργιλίῳ ἀσπίδα τοῦ
Αἰνείου. Παρ' Ὀμήρῳ δὲν ἀπεικονί-
ζεται ἀπειργασμένη ἀσπίς, ὡς παρὰ
Βιργιλίῳ VIII, 630—728, ἀλλὰ
τὸ ἔργον γεννᾶται καὶ τελειοῦται πρὸ

πάντοσε δαιδάλλων¹, περὶ δ' ἄντυγα βάλλε φαινήν,
 τρίπλακα² μαρμαρέην, ἐκ δ' ἀργύρεον τελαμώνα³. 480
 πέντε δ' ἄρ' αὐτοῦ⁴ ἔσαν σάκεος πτύχες· αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
 ποίει δαίδαλα πολλὰ⁵ ἰδυίησι πραπίδεςσιν.

Ἐν μὲν γαῖαν ἔτευξ⁶, ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν,

τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν καὶ ἀντί νε-
 κρᾶς ἀπεικονίσεως ἀναπαυομένου σώ-
 ματος ἔρχεται πρὸ αὐτῶν ζωηρά πα-
 ράστασις τῶν πράξεων.

1) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «εἰς
 πᾶν μέρος· δαίδαλα ἐνθαίς, ὅ ἐστι ποι-
 κίλλων αὐτό». Κατὰ τὸν Ameis ὁμοίως
 σημαίνει, τεχνιέντως ἐξεργαζόμενος,
 οὐχὶ ὁμοίως δι' εἰκόνας· διότι τοῦτο
 ἄρχεται ἐκ τοῦ στίχου 483. Τὸ πᾶν-
 τοσε ἐτέθη διὰ τὸ περιφερὲς καὶ ὑπο-
 μιμνήσκει τὴν φράσιν, ἅσπλις πᾶν-
 τοσ· εἴση. Ἄντιξ δὲ εἶναι ἡ πε-
 ριφέρεια τῆς ἀσπίδος, ὁ κύκλος αὐτῆς.

2) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ, τρίθετον
 κατὰ τρεῖς πλάκας.

3) Κατὰ μὲν τὸν Düntzer ἐν-
 νοεῖται το ποίει ἐκ τοῦ στίχου 478,
 κατὰ δὲ τὸν Ameis ἐκ τοῦ ἡγουμέ-
 νου βάλλε θέον γὰ νοηθῇ τὸ ἐξ ἧ πτε
 ἡ εἰς.

4) Αὐτοῦ τοῦ σάκεος ἐν ἀντιθέσει
 πρὸς τὴν ἄντυγα, ἣτις εἶχε τρεῖς
 πτύχας ἦτοι ἐλάσματα. Ἐκάστη πτυχή
 ἐγένετο ἐξ ἰδιαίτερου μετάλλου, ὡς
 λέγεται ἐν Υ', 270 «ἐπεὶ πέντε πτύχας
 ἤλασε κυλλοποδίων, τὰς δύο χαλ-
 κείας, δύο δ' ἐνδοθι κασσιτέριοι, τὴν
 δὲ μίαν χρυσέην». Ἀλλ' ἡ γνησιότης
 τούτου τοῦ χωρίου ἀμφισβητεῖται. Ὁ
 ποιητὴς μνημονεύει τεσσαράντα μετάλ-
 λων, χαλκοῦ, κασσιτέρου χρυσοῦ καὶ
 ἀργύρου Σ', 474,

5) Ὁ Ζηνόδοτος ᾔθετει τὴν λοι-
 πὴν περιγραφὴν, ἀλλ' ὁ Σχολιαστὴς
 ἐλέγχει τοῦτον· «Ζηνόδοτος ᾔθετεν
 ἀπὸ τούτου τοῦ στίχου τὰ λοιπὰ, ἄρ-
 κεσθεὶς τῇ κεφαλαιώδει προεκθέσει.
 Ὁμηρος δὲ οὐκ ἂν προετραγώδησεν
 τὰ κατὰ τὰς φύσας, εἰ μὴ καὶ τὴν τῆς
 ποικιλίας κατασκευὴν ἐμῶς διατί-
 θεσθαι». Τῷ Ζηνοδότῳ ὁμολογεῖ ὁ
 Düntzer καὶ ἄλλοι. Κατὰ τὸν Lucas
 ὁμοίως, ὅτι ἡ περιγραφή δὲν ἐποιήθη
 βραδύτερον, μαρτυρεῖ ἡ μικρὰ γυνῶσις
 τοῦ τεχνικοῦ μέρους, ἣτις δείκνυται
 ἐν τῇ γενικῇ, ἀπλῇ καὶ παιδαριώδει
 περιγραφῇ τῆς ἐξεργασίας τῶν με-
 τάλλων καὶ ἐν τοῖς ἀπλοῖς μηχανή-
 μασι· μεταγενέστερος διασκευαστὴς
 δὲν ᾔθελεν ἀπόσχει να ἀποδώσῃ τῇ
 θεῷ τὸ τέλειον τῆς ἑαυτοῦ ἐποχῆς.
 Ὅντως ὁ ποιητὴς λέγει λίαν γενικῶς·
 διότι οὔτε περὶ τῆς ποικίλης ἐργασίας
 τῶν μετάλλων, οὔτε περὶ τῆς τέξεως,
 τῆς συνδέσεως καὶ τοῦ χρωματισμοῦ
 αὐτῶν γίνεται λόγος. Καθ' ὅλου εἰ-
 πεῖν, ἡ διήγησις κεῖται προσηκόντως
 καὶ εἶναι μὲν ἐκτενής, ἀλλὰ τοιαῦται
 ὑποθέσεις ἦσαν ἀρεσταὶ τοῖς πολέμι-
 κοῖς ἀνδράσι τοῦ ἡρωϊκοῦ αἰῶνος.

6) Ὁ Ameis παρετήρησεν, ὅτι ὁ
 ποιητὴς τὸ κέντρον καὶ τὰς τέσσαρας
 ζώνας δι' ἰδιαίτερου ῥήματος ἐδηλω-
 σεν· 1) ἐν τῷ κέντρῳ μετεχειρίσθη τὸ
 ἔτευξε στίχ. 483. 2) ἐν τῇ πρώτῃ

ἡέλιόν τ' ἀκάμαντα σελήνην τε πλήθουσάν',
 ἐν δὲ τὰ τεύρεα² πάντα, τὰ τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται³, 485
 Πληιάδας⁴ θ' Ὑάδας τε, τό τε σθένος Ὠρίωνος
 Ἄρκτον⁵ θ', ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπὶ κλησὶν καλέουσιν,
 ἥ τ' αὐτοῦ στρέφεται καὶ τ' Ὠρίωνα δοκεύει⁷,

ζώνη τὸ ποίησε στίχ. 490· 3) ἐν τῇ δευτέρᾳ τὸ ἐτίθει, στίχ. 541. 550. 561· 4) ἐν τῇ τρίτῃ τὸ ποίησε, 573. 587 (ἐξαιρέσει τοῦ ποίειλλε ἐν στίχ. 590). 5) καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ τὸ ἐτίθει ἐν στίχ. 607. Λέγων ὁ ποιητὴς γῆν, οὐρανὸν καὶ θάλασσαν ἐννοεῖ τὸ σῦμπαν.

1) Πλήθουσα σελήνη εἶναι ἡ πανσέληνος.

2) Εἶναι διάφορος τύπος τοῦ τέρας καὶ σημαίνει σημεῖα, ἀστερισμούς.

3) Προϋποτίθῃσι τὴν σύνταξιν, στεφανοῦν τινὰ τι· διὰ τῶν ὁποίων ὁ οὐρανὸς εἶναι ἐστεφανωμένος.

4) Αἱ Πλειάδες εἶναι ἑπτὰ ἀστέρες ἀνήκοντες εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ταύρου. Οἱ ἀρχαῖοι ἐμυθεύοντο, ὅτι ὁ Ἄτλας μετὰ τῆς Πληϊόνης ἔσχεν ἑπτὰ θυγατέρας, αἵτινες τὴν παρθενοῖαν ἀγαπήσασαι συνεκινήγουν τῇ Ἀρτέμιδι. Ταύτας θεασάμενος ὁ Ὠρίων ἠράσθη καὶ ἐδίωκεν αὐτάς, αἵτινες ἠύξαντο τοῖς θεοῖς, ἵνα μεταβάλλωσι τὴν φύσιν αὐτῶν. Ἡ εὐχὴ ἐξεπληρώθη, διότι ὁ Ζεὺς ἐλεήσας μετέβαλεν εἰς ἀστέρας. Περὶ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει διαφωνία· διότι ἄλλοι μὲν παράγουσιν ἐκ τοῦ Πληϊόνης, ἄλλοι ἐκ τοῦ πλέω, ἄλλοι ἐκ τοῦ πέλομαι καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ πελειάδες. Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία ἐτυ-

μολογία ἔχουσι μείζονα πιθανότητα. Νῦν καλεῖται Πούλι· α. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ περὶ τῶν Ὑάδων· «Αἱ δὲ Ὑάδες ἐπὶ τῶν τοῦ Ταύρου κεῖνται κεράτων, ἡ διὰ τὸν ἀδελφόν Ὑάντα οὕτω κληθεῖσαι, ὡς εἴρηται, ἢ διότι τὸ υ στοιχείῳ παρεμφερὲς εἰσίν, ἢ ὅτι υετῶν ἐπισημασίας δηλοῦσι». Ἀλλ' οἱ νεώτεροι προτιμῶσι τὴν παραγωγὴν ἐκ τοῦ ὕς, διότι αἱ Ὑάδες νοοῦνται ὡς ἀγέλη χοιριδίων. Καὶ τὸν Ὠρίωνα οἱ παλαιοὶ ἐτυμολογοῦσιν εἴτε παρὰ τὴν ὥραν δι' Ἰωνικῆς φιλώσεως, εἴτε παρὰ τὸ ὀαρίζειν, ἥτοι ὀαρίων, καὶ κατὰ κρᾶσιν Ὠρίων, οἰονεῖ ὁμιλητής. Τὸ σθένος Ὠρίωνος εἶναι τιμητικὴ περιγραφή· οὗτος διεκρίνετο κατὰ τὴν βίωσιν καὶ τὸ κάλλος.

5) Ἐννοεῖ τὴν μεγάλην Ἄρκτον, περὶ ἧς λέγεται, ὅτι ἦτο Καλλιστὴ ἡ θυγάτηρ τοῦ Λυκάονος. Ταύτης ἠράσθη ὁ Ζεὺς, ἀλλ' ἐννοήσασα τὴν σχέσιν ἡ Ἥρα μετέβαλε τὴν ἐρωμένην εἰς ἄρκτον καὶ προσέταξε τῇ Ἀρτέμιδι, ὅπως τοξέουσι. Ὁ δὲ Ζεὺς ἀνήγαγεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ μετέβαλεν εἰς ἀστέρα. Τὸ ὄνομα ἄμαξα φιλοῦται Ἰωνικῶς. Τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι καὶ μετὰ τὸ ἐπώνυμον ἄμαξαν.

6) Ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, περὶ τὸν πόλον, χωρὶς νὰ κατέρχεται ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα.

7) Ἐπιτηρεῖ, παραφυλάττει. Κατὰ

οἷη¹ δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὀκεανοῖο.

Ἐν δὲ δύω² ποίησε πόλεις μερόπων ἀνθρώπων 490
καλάς. ἐν τῇ μὲν³ ῥα γάμοι τ' ἔσαν εἰλαπῖναι τε,
νύμφας δ' ἐκ θαλάμων δαΐδων ὑπο λαμπομενάων⁴
ἡγίνεον⁵ ἀνὰ ἄστῳ, πολὺς δ' ὑμέναιος⁶ ὀρώρει·
κοῦροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον⁷, ἐν δ' ἄρα τοῖσιν
αὐλοὶ φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον⁸. αἱ δὲ γυναῖκες 495
ιστάμεναι θαύμαζον⁹ ἐπὶ προθύροισιν ἐκάστη.

τὸν Σχολιαστήν· ἅμα μὲν γαριέν-
τως ὡς κυνηγόν, ἅμα δὲ ὅτι καὶ τὴν
αὐτὴν κίνησιν αὐτῷ ποιεῖται.

¹) Οἱ ἔρμηνευταὶ παρατήρησαν,
ὅτι δὲν εἶναι μόνῃ ἡ Ἀρκτος, ἥτις ἐν
τῷ ἀρκτικῷ οὐδέποτε δύει, ἀλλ' ὅτι
τοῦτο ἔχει κῦρος περὶ πάντων τῶν
ἀστερισμῶν τούτου τοῦ ἡμισφαίριου,
οἷτινες ὅτε μὲν ὑψηλότερον, ὅτε δὲ
βαθύτερον ἵστανται, οὐδέποτε ὅμως
ὅλως ἐξαλείφονται. Φαίνεται λοιπὸν ἡ
ὅτι ἡ παρατήρησις περιωρίσθη μόνον
ἐν τῇ Ἀρκτῇ ἢ ὅτι αὕτη ἐθεωρήθη
ὡς ὁ σπουδαιότατος πάντων τῶν ἀστε-
ρισμῶν τῆς βορείου σφαίρας. Παρὰ
τῷ Σχολιαστῇ εὐρίσκωμεν καὶ τρίτην
ἐξήγησιν· «Πρὸς ταῦτα τὰ ῥηθέντα
ἄστρα καὶ τὰ συγκαταλεχθέντα ἔχει
ἀναφοράν».

²) Ἐν τῇ πρώτῃ ζώνῃ ὁ ποιητὴς
περιγράφει δύο πόλεις, ὧν ἑκατέρα
ἔχει δύο σκηνάς· ¹) Ἡ μὲν εἰρηνικὴ
πόλις ἔχει πλήρεις εὐθυμίας γάμους
καὶ σπουδαῖον δικαστήριον 490—508·
²) Ἡ δὲ ἐν πολέμῳ πόλις ἔχει ἔξο-
δον τῶν πολιτῶν πρὸς ἐνέδραν καὶ
δεύτερον ἔφοδον κατὰ τῶν ἐχθρικών
κτινῶν καὶ μάχην πρὸς τοὺς πολε-
μίους.

³) Ἡ ἀπόδοσις ὑπάρχει ἐν στίχ.
509. Λέγει κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν
γάμους, εἰλαπῖνας, νύμφας, θαλά-
μους, ἐν ᾧ μόνον εἰς γάμος ὑπῆρχεν.
Εἰλαπῖνη εἶναι τὸ συμπόσιον τοῦ
γάμου.

⁴) Ὑπὸ τὴν λάμψιν τῶν δαΐδων.
Ἡ ὑπὸ μετὰ γενικῆς δηλοῖ τὸν συνερ-
γοῦσαν αἰτίαν.

⁵) Εἶναι διάφορος τύπος τοῦ ἄγω.
Ἡ λέξις ἀναγνωστέα ὡς τρισύλλατος
κατὰ συνίζησιν.

⁶) Ὑμέναιος εἶναι γαμήλιον
ἄσμα.

⁷) Περιεστρέφοντο χορεύοντες.
Ἀναγινώσκων τις τὴν περιγραφὴν
τοῦ ὁμηρικῷ τούτου γάμου νομίζει,
ὅτι βλέπει νεώτερον. Κατὰ ὅμως μοί-
ρα τὰ πλεῖστα τῶν γαμηλίων ἐθίμων
ὁσημέραι ἐξαλείφονται ἐκ τῶν πό-
λεων, διαμένουσι δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς.
Κατ' εὐθὺν λόγον σθένυνται ἡ σεμνὴ
εὐθυμία καὶ ἐπικρατεῖ ἡ τῶν τύπων
ψυχρότης.

⁸) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐδύναι. Ὁ
Nauck εἰκασε βοὴν χέον.

⁹) Δὲν σημαίνει ἐξεπλήσσοντο,
ἀλλ' ἐθελῶντα.

λαοὶ δ' εἰν ἀγορῇ¹ ἔσαν ἄθροοι· ἔνθα δὲ νεῖκος
 ὠρώρει, δύο δ' ἄνδρες ἐνεΐκεον εἵνεκα ποινῆς²
 ἀνδρὸς ἀποφθιμένου³. ὁ μὲν εὐχετο⁴ πάντ' ἀποδοῦναι,
 δῆμῳ πιφαύσκων⁵, ὁ δ' ἀναίνετο μηδὲν⁶ ἐλέσθαι. 500
 ἄμφω δ' ἰέσθην⁷ ἐπὶ ἱστορί πεῖραρ ἐλέσθαι.
 λαοὶ δ' ἀμφοτέροισιν ἐπήπυον, ἀμφὶς ἄρωγοί·

¹) Ἡ μὲν πρώτη σκηνὴ ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, αὕτη δ' ἐκ τοῦ δημοσίου.

²) Ποινὴ εἶναι τὸ ἀντίποινον, ἥτοι ἡ ἀποζημίωσις ἢ διδομένη παρὰ τοῦ φονέως τοῖς συγγενέσι τοῦ φονευθέντος. Ἐν τῷ Ἀττικῷ δικαίῳ ἡ ποινὴ αὕτη ἐκαλεῖτο ὑποφόνια. Ἐν τῷ ἡρωϊκῷ αἰῶνι ὁ φονεὺς δὲν κατεδιώκετο ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἀλλ' ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος.

³) Οὕτως ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ δὲ Ζηνούδοτος ἔγραψεν, ἀνδρὸς ἀποκτεμένου, ὅπερ ἐδέξαντο ὁ Nauck καὶ ὁ Bekker.

⁴) Ὅρθως ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής· «Ὁ μὲν διεβεβαιούτο λέγων δεδωκέναι τὸ ἀρκούν πρὸς ὅλον τὸ ἀδίκημα, ὁ δὲ ἡρνεῖτο».

⁵) Εἰς τοὺς περιστῶτας ἀνθρώπους τοῦ δήμου ἐξηγῶν, διασαφῶν.

⁶) Μόνον ἐνταῦθα κεῖται τὸ μηδέν, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ μή τι. Ἡ ἄρνησις ὑπάρχει ἔνεκα τῆς ἀρνητικῆς ἐννοίας τῆς ὑπαρχούσης ἐν τῷ ἀναίνετο, ὡς παρὰ Σοφοκλ. ἐν Ἀντιγόν. 442 «φῆς, ἢ καταρνεῖ μὴ δεδρακέναι τάδε;» Ἀριστοφ. ἐν Πλούτ. 241 «ἔξαρνός ἐστι μηδ' ἰδεῖν με πώποτε».

⁷) Ἦθελον, ἐπεθύμουν. Περὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως ἱστορῶν ὑπάρχει

διαφωνία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, διότι ἐξηγοῦσι μάρτυρα ἢ κριτὴν, δηλ. διαιτητὴν. Ὁ μὲν Σχολιαστής λέγει· «ἤθελον ἄμφω ἐπὶ τῷ μάρτυρι πέρας λαβεῖν τὴν δίκην», ὁ δὲ Εὐστάθιος «οἷτι δὲ ἰδύους καὶ Δράκων καὶ Σόλων τοὺς μάρτυρας φησίν, Ἀλλίος Διονύσιος ἱστορεῖ». Πλείστοι τῶν νεωτέρων ἐρμηνευτῶν, ὡς ὁ La Roche, ὁ Ameis, ὁ Koch καὶ ἄλλοι ἐννοοῦσι διαιτητὴν, ἐν ᾧ ὁ Lehrs, ὁ Nagelsbach, ὁ Schömann μετὰ πολλῶν ἄλλων μάρτυρα. Νομίζομεν, ὅτι τὸ τελευταῖον εἶναι πιθανώτερον, ὡς δεικνύει ἡ ἐπὶ μετὰ δοτικῆς· δηλ. ἤθελον νὰ λάβωσιν ἀπόφασιν στηριζομένην ἐπὶ μάρτυρος. Ἐπειτα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πρὸς τί ἐχρησίμευεν ὁ διαιτητὴς (δικαστὴς), ἀφ' οὗ οἱ γέροντες δικασταὶ ἦσαν παρόντες. Ἄν ἡ ὑπόθεσις ἀπῆται εἰδικὰς γνώσεις, ἦτο ἀνάγκη πραγματογνώμονος, ὅστις ἡδύνατο νὰ ὀνομασθῇ ἱστορῶν. Ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις ἦτο τοιαύτη, ἥτις διὰ μάρτυρος ἡδύνατο νὰ κριθῇ. Ἐχομεν δὲ καὶ τὴν γνώμην, ὅτι ὁ ἐπόμενος στίχος οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ ἢ μάρτυρας ὑπερασπίσεως ἑκατέρου τῶν διαδίκων. Τὸ ἐπηπύω σημαίνει ὑποστηρίζω διὰ φωνῶν. Ἄλλοι ὁμῶς ἐξηγοῦσιν ὡς ὑπερασπιστάς, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν.

κῆρυκες δ' ἄρα λαὸν ἐρήτυον· οἱ δὲ γέροντες
 εἶατ' ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοις ἱερῶ¹ ἐνὶ κύκλῳ,
 σκῆπτρα δὲ κηρύκων² ἐν χέρσ' ἔχον ἡεροφώνων· 505
 τοῖσιν³ ἔπειτ' ἦισσον, ἀμοιβῆδ' δὲ δικάζον.
 κεῖτο δ' ἄρ' ἐν μέσσοισι⁴ δύω χρυσοῖο τάλαντα,
 τῷ δόμεν⁵ ὃς μετὰ τοῖσι δίκην ἰθύντατα εἴποι.

Τὴν δ' ἐτέρην πόλιν ἀμφι⁶ δύω στρατοὶ εἶατο λαῶν

¹) Λέγει τὸν κύκλον ἱερόν, διότι τὸ δικάζειν ἔκειτο ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος 6, 69.

²) Τὸ σκῆπτρον ἦτο σύμβολον οὐ μόνον τῆς διοικητικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς διὰ τοῦτο κατὰ σειρὰν ἐδίδετο τὸ σκῆπτρον τῷ γέροντι, ὅστις ἔμελλε νὰ δικάσῃ, πρὸς δηλωσιν, ὅτι οὗτος ἐκτελεῖ δικαστικὸν καθῆκον. Ὅρα Ψ, 567. Συνήθως τὸ ἡερόφωνος θεωρεῖται σύνθετον ἐκ τοῦ ἁήρ καὶ φωνή, δηλ. ὁ φωνάζων εἰς τὸν ἄερα, ὡς τὸ ἀστυδῶται, λιγύφθογγοι καὶ ἡπύται. Ὁ δὲ Döderlein καὶ ὁ Düntzer ἐξηγοῦσι φωνὴν ἀείροντες, ὅπερ ἴσως εἶναι πιθανώτερον.

³) Μετὰ τούτων ἢ ἐπὶ τούτων ἐρειδόμενοι ἀνίσταντο.

⁴) Ὁ Ἀρίσταρχος, ὅστις ἔγραψεν ἀμοιβηδόν, ἐξήγει, κατὰ τάξιν τῆς ἡλικίας.

⁵) Ἐν τῷ μέσῳ τῶν γερόντων. Τίς ἦτο ἡ ἀξία τοῦ ὀμηρικοῦ τάλαντου (δηλ. βάρους, διότι ἐν τῷ ὀμηρικῷ αἰῶνι νομίσματα δὲν ὑπῆρχον), δὲν γινώσκουμεν, φαίνεται ὅμως, ὅτι δὲν ἦτο μεγάλη· διότι ἐν Ψ, 269 δύο χρυσαῖα τάλαντα τίθενται ὡς τέταρτον ἄθλον.

⁶) Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμ-
 φάτου εἶναι ἀόριστον· ἵνα δώσῃ τις εἰς τοῦτον, ὅστις μεταξὺ τῶν γερόντων δικαιοτάτα δικάσει. Παρ' Ὀμήρῳ λέγεται ἰθὺς δίκη ἐν Ψ, 580 καὶ σκολιὰ ὁμίστες Π, 587. Τὰ τάλαντα φαίνεται, ὅτι κατέθηκαν οἱ διαδίκαι. Ἀλλὰ τίς ἔμελλε νὰ λάβῃ ταῦτα; Ὁ Lucas, ὁ Koch καὶ ἄλλοι νομίζουσιν, ὅτι ἤθελε λάβει ἐκεῖνος ἐκ τῶν διαδίκων, ὅστις ἤθελε δείξει, ὅτι ἔχει τὸ δίκαιον· καὶ δὴ παρέβαλον πρὸς τὴν τῶν Ἀθηναίων παρακαταβολὴν καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων sacramentum. Νομίζομεν, ὅτι τὰ δύο τάλαντα εἶναι ἄθλον δικαιοκρίσεως· διότι τὸ ἰθὺς καὶ σκολιός, ὡς εἴρηται, εἰς τοὺς δικαστὰς καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς διαδίκους ἀρμόζουσι καὶ διότι οἱ διάδικοι δὲν πρόκειται νὰ εἰπωσί τι· διότι τοῦτο ἔπραξαν ἐν στίχ. 500 καὶ ἤρξαντο οἱ γέροντες νὰ ἀποφαίνωνται τὴν γνώμην αὐτῶν ἐν στίχ. 506.

⁷) Κεῖται μετὰ τὸ ὄνομα, εἰς ὃ ἀναφέρεται. Ἐνταῦθα γεννᾶται ζήτημα, ὅπερ πολλὴν σύγχυσιν φέρει τοῖς τε ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις ἐρμηνευταῖς· τίνες εἶναι οἱ δύο στρατοί; Οἱ πολιορκοῦντες καὶ οἱ εἰς ἐνέδραν ἐξελθόντες πολίται ἢ ὁ πολέμιος τῇ πόλει στρα-

τεύχεσι λαμπόμενοι. δίχα δέ σφισιν ἦνδανε βουλή¹, 510
 ἢ διαπραθέειν ἢ ἄνδιχα² πάντα δάσασθαι,
 κτῆσιν ὅσῃν πτολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς ἐέργει³.
 οἱ δ' οὐ πω πείθοντο, λόχῳ⁴ δ' ὑπεθωρήσσοντο.
 τεῖχος μὲν ῥ' ἄλοχοί τε φίλαι καὶ νήπια τέκνα
 ῥύατ' ἐφεσταότες⁵, μετὰ δ' ἄνδρες οὓς ἔχε γῆρας· 515
 οἱ δ'⁶ ἴσαν· ἦρχε δ' ἄρα σφιν Ἄρης καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
 ἄμφω χρυσεῖω⁷, χρύσεια δὲ εἵματα ἔσθην⁸,
 καλῶ καὶ μεγάλῳ σὺν τεύχεσιν, ὥς τε θεῶ⁹ περ,

τὰς ἦτο εἰς δύο διηρημένος; Παρὰ τῷ Σχολιαστῇ ὑπάρχει καὶ τρίτη ἐξήγησις· ἢ δύο ἐπὶ διαφόροις ἡκοντες αἰτίαις, ὁμονήσαντες δὲ κατὰ τῆς πόλεως, ἥτις εἶναι ἀπίθανος. Ὁ Kiene ἐννοεῖ δύο στρατοὺς τῶν πολιορκητῶν, ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν ἐρμηνευτῶν δέχονται τὴν πρώτην ἐξήγησιν. Ἄλλ' ἂν δεχθῶμεν τοὺς πολιορκητὰς καὶ πολιορκουμένους, γεννᾶται δυσκολία, διότι τὸ σφισιν μόνον εἰς τοὺς πολιορκητὰς δύναται νὰ ἀναφέρηται. Διὰ τοῦτο ὁ Döderlein εἰκάσεν, ὅτι μετὰ τὸν στίχον 510 ἐξέπεσεν στίχος τοιοῦτος, ὅς μὲν ἄρ' ἠπέλιθσαν ἐϋκτίμενον πολίεθρον. Ἄν οὕτως εἶχε τὸ χωρίον, οὐδεμία δυσκολία ὑπελείπετο.

¹) Δὲν σημαίνει, ὅτι οἱ πολιορκηταὶ διεφώνουν μεταξὺ τῶν, ἀλλ' ὅτι ἡ ἐπιθυμία αὐτῶν εἶχε δύο ἀντιθέτους πιθανότητας, δηλ. ἠπέλουν νὰ καταστρέψωσι τὴν πόλιν ἢ ἔπρεπε οἱ πολῖται νὰ παραδῶσιν τὸ ἥμισυ τῶν κινητῶν κτημάτων. Κατὰ τὴν ἐξήγησιν ταύτην δύναται νὰ ἔχη προσηκόντως καὶ ἡ φράσις, οἱ δ' οὐ πω πείθοντο ἐν στιχ. 513.

²) Ἐκ τῆς ἀνὰ καὶ δίχα· εἰς δύο (τοὺς πολιορκητὰς καὶ πολιορκουμένους) ὅλα νὰ μοιράσωνται. Ὅτι τοιοῦτον ἔθος ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἡρωϊκῷ αἰῶνι, γίνεται δῆλον ἐν X, 420.

³) Τὰ πλείστα χειρόγραφα ἔχουσιν ἐέργει, ὀλίγα δὲ ἐργεν· τὸ δὲ ἐργοι εἶναι εἰκασία τοῦ Bekker, ἀλλ' οὐδεὶς λόγος ἀναγκάζει πρὸς διόρθωσιν, ὡς παρατηρεῖ ὁ La Roche.

⁴) Δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς δοτικὴ τοῦ σκοποῦ. Ὁ La Roche ὁμῶς ἐξηγεῖ, ὑπὸ τὴν προστασίαν ἐνέδρας ὠπλίζοντο, καὶ ἤθελε νὰ γραφῇ, λόχῳ δ' ὑποθωρήσσοντο, ὡς ἔχουσιν ὀλίγα χειρόγραφα. Πιθανώτερον ὁμῶς ἡ ὑποσημαίνει τὸ κρυφίως.

⁵) Ἔθηκε τὴν μετοχὴν κατ' ἀρσενικὸν γένος, ὡσεὶ προηγέτο παῖδες, δηλ. εἶναι σχῆμα κατὰ σύνεσιν.

⁶) Οἱ ἄνδρες ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς εἰρημένους ἐν στιχ. 514.

⁷) Ἐκ τίνος μετάλλου ἦτο ἡ ζώνη, ἐφ' ἧς ἴσταντο οἱ θεοί, δὲν λέγει ὁ ποιητής.

⁸) Δυϊκὸς ἀριθμὸς τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τοῦ εἶμαι.

⁹) Ὡς ἤρμοζεν εἰς θεούς,

ἀμφίς¹ ἀριζήλω· λαοὶ δ' ὑπ' ὀλίζονες² ἦσαν.
οἱ δ' ὅτε δὴ ἱκανὸν ὄθι σφίσιν εἶχε³ λοχῆσαι, 520
ἐν ποταμῷ⁴, ὅθι τ' ἀρδμὸς ἔην πάντεσσι βοτοῖσιν,
ἐνθ' ἄρα τοί γ' ἔζοντ'⁵ εἰλυμένοι αἶθοπι χαλκῷ.
τοῖσι δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε δύω σκοποὶ εἶατο λαῶν⁶,
δέγμενοι⁷ ὁππότε μῆλα ἰδοῖατο καὶ ἔλικας βοῦς.
οἱ δὲ⁸ τάχα προγένοντο, δύω δ' ἅμ' ἔποντο νομῆες 525
τερπόμενοι σύριγξιν· δόλον δ' οὐ τι προνόησαν.

1) Κατὰ τὸν Düntzer σημαίνει
κεχωρισμένοι τοῦ πλῆθους· δύναται
ὅμως νὰ ἐξηγηθῇ καὶ περίεργοι.

2) Συγχεριτικὸν τοῦ ὀλίγου σχη-
ματισθῆν ἐκ τοῦ ὀλίγων. Ἐν τοῖς
χειρογράφοις εὐρηται ὑπ' ὀλίζονες
καὶ ὑπολίζονες· τὸ μὲν πρῶτον ση-
μαίνει, μεταξὺ τούτων μικρότεροι, τὸ
δὲ δεύτερον κατὰ τι μικρότεροι. Ἐ-
πειδὴ ὅμως τοιαύτην σημασίαν δὲν
ἔχει ἡ ὑπό παρ' Ὀμήρῳ, ὁ La Ro-
che προτιμᾷ τὴν πρώτην γραφήν. Ὁ
Εὐστάθιος νομίζει, ὅτι τὸ ἐπίθετον
κεῖται ἐπὶ πλῆθους· ἀπὸς πιθανότητα
κεῖται, ὡς ἄλλως ἀπίθανον ὃν μυρι-
οπληθῆ στρατὸν ἐνθίσθαι τῇ ἀσπίδι·
ἐχούσῃ πολυειδῆ ἀγάλματα». Τοῦτο
δὲν εἶναι ὀρθόν, διότι τὸ ἐπίθετον δη-
λοῖ μέγεθος, δηλ. οἱ ἄνθρωποι ἦσαν
μικρότεροι κατὰ τὸ μέγεθος τῶν θεῶν,
ὅπερ ὄντως φαίνεται ἐν τοῖς μνημείοις
τῆς τέχνης.

3) Ὁ μὲν Bekker λέγει παρατα-
τικὸν τοῦ εἰκὼ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ
ἐφαίνετο καλόν, ἄλλοι ὅμως θεωροῦ-
σιν ὅς ἐστι ὑπερσυντελικόν τοῦ εἰκοῖ ἀντί
ἐφίκει.

4) Εἶναι παράθεσις εἰς τὸ ὄθι.
Ἀκριβέστερον ἢ δύνατο νὰ εἴπῃ, παρὰ

ποταμῷ. Ἡ δὲ λέξις ἀρδμὸς ἐκ τοῦ
ἄρδω παραγομένη σημαίνει τόπον, ἐν
ᾧ ποτίζονται κτήνη, τὴν ποτίστραν.
Τὸ βοτὸν εὐρηται μόνον ἐνταῦθα καὶ
δηλοῖ βόσκημα, θρέμμα. Διὰ τοῦ πάν-
τεσσι ὑποδεικνύει ὁ ποιητής, ὅτι δὲν
ὑπῆρχεν ἄλλη ποτίστρα καὶ οἱ πολιορ-
κοῦντες ἐνταῦθα ὠφείλον νὰ ἀγάγωσι
τὰ κτήνη αὐτῶν.

5) Ἑστρατοπέδευον, ἐποιοῦν τὴν
ἐνέδραν αὐτῶν. Ὅρα Ν, 385.

6) Συνάπτεται τῷ ἀπάνευθε·
κεχωρισμένοι τοῦ ἐνεδρέοντος στρατοῦ.

7) Ἀντὶ τοῦ δέγμενοι ὁ Co-
bet καὶ ὁ Nauck εἰκασαν δέχμε-
νοι, ὅπερ θεωροῦσι ὡς συγχεοκμέ-
νον ἐνεστῶτα τῆς μετοχῆς. Τὰ κτήνη
ἢ ἡγαγόν μεθ' ἑαυτῶν οἱ πολιορκηταὶ
πρὸς τροφήν ἢ ἡρπάξαν ἐκ τῶν ἀγρῶν
τῶν πολιορκουμένων.

8) Ὁ Bekker νομίζει, ὅτι τὸ
οἱ δὲ δὲν δύναται νὰ ἀποδίδωται εἰς
τὸ βοῦς καὶ μῆλα ἔτρεψεν εἰς αἶε·
διότι κατὰ τὸν κριτικὸν ἐκεῖ, ἐνθα τὸ
γένος τῆς βοῦς δὲν δηλοῦται, σχεδὸν
πάντοτε νοεῖται κατὰ θηλυκὸν γένος.
Ἐπειδὴ δὲ αἱ βοῦς εἶναι τὸ σπουδαί-
οτατον, ἔτρεψεν εἰς θηλυκὸν γένος. Τὸ δὲ
προγένοντο σημαίνει ἐφάνησαν, ἐβγήκαν.

οἱ μὲν¹ τὰ προιδόντες ἐπέδραμον, ὧκα δ' ἔπειτα
 τάμνοντ'² ἀμφὶ βοῶν ἀγέλας καὶ πῶεα καλὰ
 ἀργεννῶν δῖων, κτεῖνον δ' ἐπὶ μηλοβοτῆρας³.
 οἱ δ' ὥς οὖν ἐπύθοντο πολὺν κέλαδον παρὰ βουσὶν 530
 εἰράων⁴ προπάροιθε καθήμενοι, αὐτίκ' ἐφ' ἵππων⁵
 βάντες ἀερσιπόδων μετεκίαθον, αἶψα δ' ἵκοντο.
 στησάμενοι⁶ δ' ἐμάχοντο μάχην ποταμοῖο παρ' ὄχθας,
 βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχεῖρσιν.
 ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ Κυδοιμός⁷ ὀμίλειον, ἐν δ' ὀλοή Κῆρ, 535
 ἄλλον ζῶν⁸ ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον,
 ἄλλον τεθνηῶτα κατὰ μόθον⁹ ἔλκε ποδοῖν.
 εἶμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοινεὸν¹⁰ αἵματι φωτῶν.

¹) Οἱ ἐνεδρεύοντες πολῖται.

²) Ἐκοπτον ἀπὸ τοῦ ἐν μέρος καὶ τὸ ἄλλο, περιηλαυνον, ἀπηλαυνον. Καὶ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι ἐπὶ ἀποσπάσεως κτηνῶν ἐκ μεγάλης ἀγέλης μεταχειρίζομεθα τὸ κόπτειν.

³) Ἐχει εὐρυτέραν σημασίαν· δὲν σημαίνει μόνον τοὺς ποιμένας μῆλων, ἀλλὰ καὶ τοὺς βουκόλους.

⁴) Ἡ εἶρη παράγεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίξης, ἐξ ἧς καὶ τὸ εἶρηκα, καὶ σημαίνει τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἀγορεύουσι, τὴν ἀγοράν. Ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίξης παράγεται καὶ ἡ εἰρήνη, δηλ. εἶναι εἰρημένη συμφωνία. Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὡς ἐν Θ, 46 τὸ ἀγοραί, πρὸς δηλωσιν τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τμημάτων. Καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτῶν πρὸ τῆς Τροίας εἶχον ἀγοράν, Θ, 223.

⁵) Ἐννοεῖ ἄρματα. Ὁλόκληρος ἡ σκηνὴ αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀπεικονισθῇ, ἀλλ' ὁ ποιητὴς λέγει, ὅπως

ἐξηγήσῃ τὴν μάχην, ὡς λέγει ὁ Düntzer.

⁶) Δηλαδὴ μάχην. Ὑποκείμενον τοῦ ἐμάχοντο εἶναι ἀμφότεροι οἱ στρατοί.

⁷) Εἶναι ὁ δαίμων τοῦ ἐν τῷ πολέμῳ ἀλαλαγμοῦ, Ε, 593.

⁸) Κεῖται κατηγορηματικῶς καὶ ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τεθνηῶτα. Ὑποδιαίρει δὲ τὸν ζῶν εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τὸν νεούτατον (νωστὶ πληγωμένον) καὶ εἰς τὸν ἄουτον (ἀπλήγτων, ἀβλαβῆ). Ὁ Düntzer υποτίθῃσι τὸ οὐσιαστικὸν οὗτος = πληγῇ.

⁹) Κατὰ τὸν ἀλαλαγμὸν τῆς μάχης. Ἀντὶ τοῦ ἔλκε περιεμένονεν τὴν μετοχὴν ἔλκουσα.

¹⁰) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· ἄλιαν πεφοινιγμένον ἀπὸ τοῦ αἵματος. Ἀλ-λαχοῦ εὐρηται δαφοινόν· ἀνάλογα εἶναι, τὰ δαιδάλεος δαιδαλός, ἀργύρεος ἄργυρος, ἀδελφεός ἀδελφός, παγγάλεος πάγχαλκος. Οἱ στίχοι 535—538

ὠμίλειον δ' ὥς τε ζωοὶ βροτοὶ ἡδ' ἐμάχοντο¹,
νεκρούς τ' ἀλλήλων ἔρυον κατατεθνηῶτας.

540

Ἐν δ' ἐτίθει² νειὸν μαλακὴν, πείριαν ἄρουραν,
εὐρεῖαν πρίπολον³. πολλοὶ δ' ἀροτῆρες ἐν αὐτῇ
ζεύγεα δινεύοντες ἐλάστρεον⁴ ἔνθα καὶ ἔνθα.

οἱ δ' ὁπότε στρέψαντες ἰκοίατο τέλσον⁵ ἀρούρης,
τοῖσι δ' ἔπειτ' ἐν χερσὶ δέπας μελιηδέος οἴνου

545

δόσκεν ἀνὴρ ἐπιών· τοὶ δὲ⁶ στρέψασκον ἄν' ὄγμους,
ιέμενοι⁷ νειοῖο βαθείης τέλσον ἰκέσθαι.

ἡ δέ⁸ μελαίνειτ' ὀπισθεν, ἀρηρομένη⁹ δὲ ἐφίκει,
χρυσεῖη περ ἐοῦσα· τὸ δὲ περὶ θαῦμα τέτυκτο.

εὔρηται καὶ παρ' Ἡσιόδῳ ἐν Ἀσπίδ.
156 — 159.

1) Ἐπέθηγε τὸ ὠμίλειον.

2) Ἐν τῇ δευτέρᾳ ζώνῃ εἰκονίζει
τὸν ἀγροτικὸν βίον κατὰ τὰς τρεῖς
ὥρας τοῦ ἔτους, τὸ ἔαρ, τὸ θέρος καὶ
τὸ φθινόπωρον. 1) Ἡ ἐν τῷ ἔαρὶ καλ-
λιέργεια τῆς γῆς 541 — 549. 2) Ἡ
ἐν τῷ θερίῳ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν
550 — 560. 3) Ὁ ἐν τῷ φθινοπώρῳ
τρύγητος 561 — 572. Νειὸς (ἡ) εἶναι
ἡ χέρσος γῆς, ἥτις ἐκ νέου καλλιε-
ρεῖται, K, 353.

3) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ
τρῖς καὶ πολέω. Κατὰ τὸν Σχολια-
στήν· «τρῖς ἐστραμμένην καὶ ἡρο-
τριασμένην».

4) Εἶναι θαμιστικὸν τοῦ ἐλαύνειν.
Ὁ Εὐστάθιος λέγει, ὅτι τὸ ρ παρενε-
τέθη, ὥς καὶ ἐν τῷ ὁστρέω ἀπὸ τοῦ
δοστέου. Διὰ τῆς ἐπομένης φράσεως
διηγοίτο πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω.

5) Τέλσον εἶναι τὸ πέρας τῆς γῆς,
ὅπερ τέμνει τὸ ἄροτρον, N, 707.

6) Ὁ Αμείς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ἄλ-

λοι, ὅπερ δὲν εἶναι ἀπὸ θανόν· διότι οἱ
ἀροτῆρες ἦσαν πολλοί. Τὸ στρέψα-
σκον δύναται μὲν νὰ ληφθῇ καὶ ὡς
ἀμετάβατον, ἀλλὰ πιθανώτερον νοεῖ-
ται τὸ ζεύγεα, ὡς δεικνύει ἡ φράσις
ζεύγεα δινεύοντες ἐν στίχ.
543. Τὸ δὲ ὄνομα ὄγμος ἐκ τοῦ ἄγω
παραγόμενον σημαίνει τὴν αὐλακα.

7) Οἱ ἀροτῆρες ἔσπευδον, ὅπως
πίνωσιν οἶνον. Καὶ νῦν ἔτι οἱ κύριοι
τῶν ἀγρῶν ἐπιτηδεύονται ἐνίοτε τοῦτο,
ὅπως θερμάνωσι τὸν ζῆλον τῶν ἐρ-
γατιῶν.

8) Δηλαδὴ ἡ νειὸς. Ὁ Σχολια-
στής παρατηρεῖ· «κατὰ γὰρ τὴν δια-
βολὴν τῶν βόλων μελανοῦται ἡ γῆ».
"Ὅτι ὁ χρυσὸς ἐγένετο μέλας, λέγε-
ται καὶ ἐν στίχ. 562 καὶ 567. Κατὰ
τὸν Αμείν τούτο δὲν εἶναι ἀπὸ θανόν·
διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ σκοτεινὸν ἔγ-
καυμα, οἱ δὲ Φοίνικες ἐγίνωσκον νὰ
χρωματίζωσι μέταλλα δι' ἐγκαύσεως
ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος π. X.

9) Παθητικὸς παρακείμενος τοῦ
ἀρώω.

Ἐν δ' ἐτίθει τέμενος¹ βαθυλήϊον· ἔνθα δ' ἔριθοι² 550
 ἤμων³ ὀξεῖας δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 δράγματα⁴ δ' ἄλλα μετ' ὄγμον ἐπήτριμα πίπτον ἔραζε,
 ἄλλα δ' ἀμαλλοδετῆρες⁵ ἐν ἑλλεδανοῖσι δέοντο.
 τρεῖς δ' ἄρ' ἀμαλλοδετῆρες ἐφέστασαν· αὐτὰρ ὅπισθε
 παῖδες δραγμαεύοντες⁶, ἐν ἀγκαλίδεσσι φέροντες, 555
 ἀσπερχές πάρεχον· βασιλεὺς⁷ δ' ἐν τοῖσι σιωπῇ
 σκῆπτρον ἔχων ἐστήκει ἐπ' ὄγμου γηθόσυνος⁸ κῆρ.
 κήρυκες δ' ἀπάνευθεν ὑπὸ δρυὶ δαῖτα πένοντο,
 βοῦν δ' ἱερεύσαντες⁹ μέγαν ἄμφεπον· αἱ δὲ γυναῖκες

1) Τμήμα γῆς κεχωρισμένον βασιλεῖ, βασιλικὸν κτήμα. Βαθυλήϊον λέγεται τὸ ἔχον βαθεὰ λήϊα, εὐφορον. Ἐν τισὶ χειρογράφοις εὐρηται βασιλήϊον.

2) Ἐριθοὶ εἶναι οἱ ἐπὶ μισθῷ ἐργαζόμενοι. Περί δὲ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει διαφωνία· οἱ μὲν παράγουσι παρὰ τὸ ἔρα=γῆ, οἱ δὲ παρὰ τὸ ἔριον (δηλ. κυρίως εἶναι ἐριουργοὶ) καὶ ἄλλοι παρὰ τὸ ἔρις, ἦτοι οἱ ἐρίζοντες ἐν τῷ ἔργῳ.

3) Παρατατικὸς τοῦ ἀμάω=θερίζω. Τὸ δρέπανον Ἰωνικῶς λέγεται δρεπάνη.

4) Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ δράσσομαι καὶ σημαίνει κατὰ τὸν Σχολιαστήν τὰ τῶν χειρῶν πληρώματα. Περί τοῦ ἐπήτριμα ὅρα εἰς στίχ. 211.

5) Ἀμαλλοδετῆρες λέγονται οἱ ἐκ τῶν δραγμάτων κατασκευάζοντες δέματα. Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἀμαλλα (ἀμάω) καὶ δέω. Ἑλλεδανὸς δὲ σημαίνει δεσμὸν ἐξ ἀσταχῶν. Κατὰ τὸν Düntzer ἡ λέξις παράγεται ἐκ τῆς ῥίζης ἑλλ, εἰλ, ἰλ, ἐξ ἧς καὶ τὰ εἴλη, ἰλη.

6) Τὸ ῥῆμα παράγεται ἐκ τοῦ δράγμα καὶ σημαίνει συλλέγω δράγματα, ἅπερ ἐν Πελοποννήσῳ ὀνομάζομεν χειρόδοξα. Ὁ Εὐσταθίος τὸ ἀγκαλίδες θεωρεῖ ὡς ὑποκοριστικόν, διότι λέγει· «ἐσμίκρυνε τὰς ἀγκαλίδας διὰ τὴν τῶν παιδῶν βραχύτητα», ὅπερ ἀποδοκιμάζεται ἐν τῷ ὁμηρικῷ λεξικῷ τοῦ Ebeling· Σημαίνει τὴν ἀγκαλιάν, ὡς ἐν X, 505. Ἡ λέξις δηλοῖ καὶ τὸ φερόμενον ἐν τῇ ἀγκάλῃ, ὡς ἀναγινώσκομεν παρ' Εὐσταθίου· «Δηλοῖ δέ, φασιν, ἡ λέξις καὶ φρυγάνων δεσμούς, ὅθεν καὶ ἀγκαλιδαγωγεῖν καὶ ἀγκαλίδας αἶρειν ἀντὶ τοῦ ξύλου». Καὶ ἡμεῖς λέγομεν, μὴ ἀγκαλὶ ξύλου.

7) Ὁ Σχολιαστὴς νομίζει, ὅτι σημαίνει τὸν δεσπότην τοῦ ἀγροῦ, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν· διότι δηλοῖ τὸν ἄνακτα, ὡς μαρτυροῦσι τὸ τέμενος, τὸ σκῆπτρον καὶ οἱ κήρυκες.

8) Φαίνεται, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχαιρε διὰ τὴν πλουσίαν συγκομιδὴν.

9) Σφάζαντες βοῦν. Ἐπεξηγεῖ τὸ δαῖτα πένοντο.

δεῖπνον ἐρίθοισιν λεύκ' ἄλφριτα πολλὰ πάλυνον¹. 560

Ἐν δ' ἐτίθει σταφυλῇσι μέγα βρίθουσιν ἄλωήν²,
καλὴν χρυσεῖην· μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν,
ἐστήκει³ δὲ κάμαξι διαμπερές ἀργυρέησιν⁴.
ἄμφι δὲ κυανέην κάπετον⁵, περὶ δ' ἔρκος ἔλασσε
κασσιτέρου⁶· μία δ' οἷη ἀταρπιτὸς⁷ ἦεν ἐπ' αὐτήν, 565
τῇ νίσσοντο⁸ φορῆες, ὅτε τρυγόφωεν ἄλωήν.
παρθενικαί⁹ δὲ καὶ ἡτίθουσι ἀταλὰ φρονέοντες¹⁰
πλεκτοῖς ἐν ταλάροισι¹¹ φέρον μελιηδέα καρπὸν.
τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ
ἰμερόεν¹² κιθάριζε, λίνον δ' ὑπὸ καλὸν αἰεῖδε. 570

¹) Κατὰ τὸν Düntzer ὁ βασιλεὺς δίδωσι τοῖς ἑαυτοῦ συμπόσιον, οἱ δὲ ἐργάται λαμβάνουσι μόνον ἄλευρον κατὰ τινὰ ἰδιαίτερον τρόπον κατεσκευασμένον. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ἐξηγήσωμεν, ὅτι αἱ γυναῖκες ἐπέκασσον ἄλευρον ἐπὶ τοῦ ἐψημένου κρέατος ξ, 77· διότι τοῦτο κωλύει τὴν διαστολὴν τοῦ φαίτου ἀπὸ τοῦ δεῖπνου. Τῆς ἐρμηνείας ταύτης δὲν ἀπέχει καὶ ἡ τοῦ Σχολιαστοῦ, ὅστις ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ἔκασσον ἢ ἔφυρον.

²) Ἐνταῦθα σημαίνει τὴν ἄμπελον.

³) Ὑποκείμενον εἶναι ἡ ἄλωή. Κάμακες (ἡ) δὲ εἶναι κάλαμοι ἢ ξύλα, δι' ὧν υποδαστάζονται τὰ κλήματα, υποδαστάγματα τούτων. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Στύλοις, οἳ εἰσι ξύλα ὀρθὰ παραπεπηγῶτα ταῖς ἀμπέλοις».

⁴) Ὁ Ζηνόδοτος ἔγραψεν ἀργυρέοισιν.

⁵) Ἐκ τοῦ σκάπτω παραγομένη ἡ λέξις δηλοῖ ἐνταῦθα τάφρον ὀρωρυγμένην ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῆς ἀμπελου.

⁶) Εἶναι γυνική τῆς ὕλης.

⁷) Ἀντὶ ἀτραπιτός, στενὴ ὁδός, μονοπάτι. Ὅτι δὲ ἡ ἀτραπιτὸς εἶναι διάφορος τῆς ὁδοῦ, δηλοῖ καὶ ἡ παροιμία, ὁ δ οὐ παρούσης τὴν ἀτραπὸν ζῆτες. Ὁ ἐπόμενος προσδιορισμὸς δηλοῖ δι' αὐτῆς, ὡς ἐν Η, 88 ἀπλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον».

⁸) Ἴσοδυναμεῖ πρὸς τὸ νέομαι· ἐβάδιζον, ἐπορεύοντο. Φορῆες δὲ εἶναι οἱ φέροντες τοὺς βότρυς.

⁹) Τὸ ἐπιθετὸν κεῖται ἀντὶ οὐσιαστικοῦ.

¹⁰) Εὐθυμον διάθεσιν ἔχοντες. Τὸ ἀρσενικὸν ἐκράτησε τοῦ θηλυκοῦ.

¹¹) Τάλαρος ἐκ τοῦ τλήναι· παραγομένη σημαίνει κάλαθον, κόφινον. Ὀνομάζεται δὲ ἡ σταφυλὴ μελιηδής, ὡς καὶ ὁ οἶνος.

¹²) Τὸ ἐπιθετὸν κεῖται ἐπιρρηματικῶς, θελκτικῶς, ἐρασμῶς. Ὁ μὲν Ζηνόδοτος ἔγραψε λίνος, δηλ. ἐθεώρει ὡς ὑποκείμενον, ἡ ἐκ λίνου χορδὴ ἦδεν· διότι οἱ ἀρχαιότεροι ἄνθρωποι κατεσκεύαζον χορδὰς οὐχὶ ἐξ ἐντέρων,

λεπταλέη¹ φωνῇ· τοὶ δὲ ῥήσσοντες² ἄμαρτῇ
μολπῇ τ' ἰυγμῷ³ τε ποσὶ σκαίροντες⁴ ἔποντο.

Ἐν δ' ἀγέλην ποίησε⁵ βοῶν ὀρθοκραιράων·
αἱ δὲ βόες χρυσοῖο⁶ τετεύχματο κασσιτέρου τε,

ἀλλ' ἐκ λίνου· ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ἔγρα-
φεν, ὡς ἔχομεν ἐν τῷ κειμένῳ, δηλ.
λίνον, ὃν ἔλεγε γένος τι ὕμνου. Οἱ
ἀρχαῖοι ἐμυθεύοντο, ὅτι ὁ Λίνος κα-
ταλύσας τὸν λίνον πρῶτος χορδὰς με-
τεχειρίσθη καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ
Ἀπόλλωνος ἐφονεύθη. Ὁ φονευθεὶς
ἐτάφη ἐν Θήβαις καὶ ἐτιμῆθη διὰ θρη-
νητικῶν ᾠδῶν, αἷ ἐκάλεσαν λινωδίας.
Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «ἔστι δὲ μέ-
λος θρηνητικὸν ὁ λίνος μετ' ἰσχυο-
φωνίας ἀδόμενον». Καὶ οἱ νεώτεροι
δέχονται, ὅτι ὁ λίνος εἶναι θρηνητικὸν
ᾄσμα, καὶ ἐξηγοῦσι συμβολικῶς, ὅτι
ᾄθην οἱ ἄδοντες θρηνοῦσι διὰ τὴν
ταχέαν φθορὰν τῆς φυτικῆς φύσεως;
Τοῦτο ἡμεῖς γε δὲν δεχόμεθα ἐνταῦθα·
διότι ἡ ὅλη σκηνὴ εἶναι εὐθυμίας καὶ ἔ-
πρεπε νὰ ᾄῃ τοιαύτη, διότι οἱ καρποὺς
συγκομίζοντες εἶναι γ η θ σ υ ν ο ι
κ ῆ ρ, ὡς πρὸ ὀλίγου εἶπεν ὁ ποιητής·
Τὰ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγό-
μενα συμβαίνουσιν ἀκριβῶς μέχρι τοῦ
νῦν· καὶ αἱ παρθέναι καὶ οἱ νέοι καὶ
οἱ κόφινοι καὶ ἐνίοτε οἱ παῖδες μετὰ
μουσικῶν ὀργάνων δὲν λείπουσι καὶ
πολλάκις ἡμεῖς αὐτοὶ μετέσχομεν τοι-
αύτης εὐθυμίας ἐν ταῖς ἀμπελίσκοις τῆς
Μαντινείας. Μόνον τὸ θρηνητικὸν ἔ-
λειπε, ἂν καὶ οἱ μακροὶ τῆς δουλοσύ-
νης χρόνοι ἐπέχυσαν εἰς τὴν νεωτέραν
ποίησιν ἄγαν μελαγχολικὴν χοροῖαν.
Ἐπεὶ δ' οὕτως ἔχει, ἄπορον φαί-
νεται ἡμῖν, ὅτι οὐδεὶς κριτικὸς ἐπει-
ράθη διὰ τινος μικρᾶς μεταβολῆς χά-

ριν τοῦ μέτρου νὰ τρέψῃ εἰς λήνον,
λήνον ἢ ληνάον πρὸς δηλώσιν ᾠδῆς
ἀνηκούσης εἰς τὸν λήνον, οὗ ἐργάζεται
εἶναι οἱ φορεῖς τῶν σταφυλῶν. Τοι-
αύτη ᾠδὴ καὶ εὐθυμίας ἤθελεν εἶναι
καὶ ἀρμόζουσα εἰς τὴν περίστασιν.

¹) Ἐγένετο ἐκ τοῦ λεπτός, σημαί-
νει δὲ τὸν ἰσχυρόν, τὸν λεπτούτσικον,
τὸν τρυφερόν.

²) Ὁ Düntzer ἐννοεῖ τὸ ἀντικεί-
μενον π ἐ δ ο ν. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν·
«κρατοῦντες σὺν ἁρμονίᾳ καὶ τύπῳ
τοῖς ποσὶ τὸ ἔδαφος». Τὸ δὲ ἄμαρτῇ
δηλοῖ ταύτοχρόνως, συγχρόνως.

³) Ἰυγμός εἶναι ἄσσημος κραυγὴ.
Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Μολπὴ
δὲ ἰυγμοῦ διαφέρει, ὡς καὶ λόγος ἐμ-
μελῆς βοῆς ἀμελοῦς. Μολπὴ μὲν γάρ
καὶ μέλπειν μεμελισμένον ἔπος, ἰυγμός
δὲ καὶ ἰύζειν φωνή τις ἄσσημος, ὁποῖος
καὶ ὁ συριγμός». Εὐρηται καὶ ἡ γρα-
φὴ ἰω γ μ ω, δηλ. διώξει, ὡς παρα-
τηρεῖ ὁ Σχολιαστὴς· «Οἱ γὰρ κατὰ
τάξιν πορευόμενοι καὶ προηγούμενοι
κινηθέντες ἐπὶ τῷ σκαίρειν εἰς τὸν ἕνα
διώκειν».

⁴) Σκιρτῶντες, χοροπηδῶντες.

⁵) Ἐν τῇ τρίτῃ ζώνῃ ἐποιήθησαν
τρεῖς εἰκόνες ἐκ τοῦ ποιμεινικοῦ βίου·

1) Ἀγέλη βοῶν προσβληθεῖσα ὑπὸ
δύο λεόντων 573—586. 2) Εἰρη-
νικὴ παίμνη προβάτων, 587—589 καὶ
3) Χορὸς 590—606.

⁶) Αἱ γενικαὶ δηλοῦσι τὴν ὕλην,
ἐξ ἧς κατεσκευάσθησαν αἱ βόες.

μυκηθμῶ δ' ἀπὸ κόπρου¹ ἐπεσσεύοντο νομόνδε 575
 πὰρ ποταμὸν κελάδοντα², παρὰ ῥοδανόν³ δονακῆα.
 χρύσειοι δὲ νομῆες ἅμ' ἐστιχόωντο βόεσσι.
 τέσσαρες, ἐννέα⁴ δέ σφι κύνες πόδας ἀργοὶ ἔποντο.
 σμερδαλέω δὲ λέοντε δύ' ἐν πρώτῃσι βόεσσι⁵
 ταῦρον ἐρύγμηλον⁶ ἐχέτην· ὁ δὲ μακρὰ μεμυκῶς 580
 ἔλκετο· τὸν δὲ κύνες μετεκίαθον ἧδ' αἰζήροι.
 τῷ μὲν ἀναρρήξαντε βοός⁷ μεγάλοιο βοεῖην
 ἔγκατα κχι μέλαν αἶμα λαφύσσετον⁸· οἱ δὲ νομῆες
 αὐτῶς ἐνδίεσαν⁹ ταχέας κύνας ὀτρύνοντες.
 οἱ δ' ἦ τοι δακέειν¹⁰ μὲν ἀπετρωπῶντο λεόντων, 585
 ἰστάμενοι δὲ μάλ' ἐγγὺς ὑλάκτεον ἔκ τ' ἀλέοντο¹¹.

¹) Διὰ τῆς κόπρου ἐννοεῖ τὸ βουστάσιον, τὸν βούσταθμον.

²) Μετοχὴ τοῦ ἀχρήστου ῥήματος κελάδω, θορυβώδης, πολυπάτατος. Τοὺς τύπους κελάδων καὶ κελάδοντα ὁ Nauck δὲν θεωρεῖ ὡς ὁμηρικούς, ἀνθ' ὧν γράφει κελαδέων καὶ κελαδεῦντα.

³) Οἱ ἀρχαῖοι παρήγον τὸ ἐπίθετον ἐκ τοῦ ῥέω, ὡς ἀναγινώσκουμεν παρ' Εὐσταθίου· «Ροδανόν δὲ λεγεί τὸν οἰοῖν ῥοανόν ὡς ῥοώδη, πλεονασμῶ τοῦ δ». Σημαίνει δὲ εὐλύγιστον. Ἄλλ' ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφε κ ρ α δ α λ ὦ ν, ὅπερ ἐδέξατο ὁ Düntzer. Ὁ δὲ δονακεὺς (ἐκ τοῦ δόναξ, ὅπερ ἐκ τοῦ δονέω) σημαίνει καλαμῶνα. Κυρίως ἔπρεπε νὰ εἴπῃ, παρὰ ποταμοῦ δονακῆα. Ὁ τοιοῦτος τόπος εἶναι ἐπιτηδεῖος πρὸς ἐνέδραν ἀγρίων θηρίων.

⁴) Φαίνεται, ὅτι ἕκαστος ποιμὴν εἶχε δύο κύνας καὶ εἰς ἐχρησίμευεν ὡς ὁδηγός.

⁵) Ἐν ταῖς ἐμπροσθιωτάταις βουσίῃ, ἢ πορρωτάτῳ τῶν ποιμένων.

⁶) Τὸ ἐπίθετον παράγεται ἐκ τοῦ ἐρυγεῖν (ἀρίστος δ' τοῦ ἐρεύγομαι) κατὰ πλεονασμὸν τοῦ μ, ὡς λέγουσιν οἱ ἀρχαῖοι. Σημαίνει δὲ τὸν βαρέως μυκώμενον. Τονίζεται δέ, ὡς τὸ κίβδηλος, ἔκηλος, πέτηλος.

⁷) Πλεονάζει τὸ βοός, διότι ἦρκει τὸ βοεῖην.

⁸) Ἀνώμαλος σχηματισμὸς ἀντὶ λαφύσσετήν, ὡς διώκετον ἀντὶ διωκέτην ἐν K, 364 καὶ ἐτεύχετον ἀντὶ ἐτευχέτην ἐν N, 346.

⁹) Παρατατικὸς τοῦ ἐνδήμι· μάτην διεσόδουν, διεπτύουν. Ὅρα στίχ. 162 καὶ P, 410. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Μάτην ἤψεσαν ἐπὶ τοὺς λέοντας».

¹⁰) Εἶναι αἰτιατικὴ τοῦ κατὰ τι. Ὁ ποιητὴς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ἀπετρωπῶντο λεόντων ἢ δακείν λεόντας. Τὸ δακείν ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἰστάμενοι.

¹¹) Ἐξέκλινον, διέφευγον.

Ἐν δὲ νομὸν ποίησε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις
ἐν καλῇ βήσση¹ μέγαν οἶων ἀργεννάνων,
σταθμούς τε κλισίας² τε κατρηφεάς ἰδὲ σηκούς.

Ἐν δὲ χορόν³ ποίχιλλε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις, 590
τῷ ἱκελον, οἶόν⁴ ποτ' ἐνὶ Κνωσῷ εὐρείῃ
Δαίδαλος⁵ ἤσκησεν καλλιπλοκάμῳ Ἀριάδνῃ.
ἔνθα⁶ μὲν ἤθεοι καὶ παρθένοι ἀλφεισίβοιαι
ὠρχευντ', ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχοντες⁷.
τῶν δ' αἱ μὲν λεπτάς ὀθόνας⁸ ἔχον, οἱ δ' χιτῶνας 595
εἷατ'⁹ ἐϋννήτους, ἦκα στίλβοντας ἐλαίῳ.

¹) Προσηκόντως τοὺς μὲν βύας ἔθηκε παρὰ τῷ ποταμῷ, τὰ δὲ πρό-
βατα ἐν κοιλῳματι γῆς.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Κλι-
σίας δὲ τὰς τῶν ποιμένων οἰκίας, καὶ
σηκούς ἐνθα κοιμῶνται τα θρέμματα».

³) Οἱ στίχοι 590—606 ὑπὸ τοῦ
Amelis θεωροῦνται ὡς μεταγενεστέρα
προσθήκη· διότι ὁ εἰκονιζόμενος χορὸς
οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὰς δύο
προηγούμενας σκηνάς καὶ διότι ἐν τῇ
εἰσαγωγῇ τῆς εἰκόνος μεταχειρίζεται
τὸ ῥῆμα π ο ί κ ι λ λ ε ἀντὶ τοῦ π ο ί -
η σε 573. 587. Πρὸς τοῦτοις εὐρη-
νται κατὰ τὸν κριτικὸν καὶ ἄλλα τοῦ
ὁμηρικῷ ἔθους ἀλλότρια. Τὸν χορόν
ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ὡς τὸν πρὸς χο-
ρεῖαν τύπον, ἀλλ' οἱ νεώτεροι δέχονται
τὸ σύστημα τῶν χορευόντων.

⁴) Παράδοξος φαίνεται ἡ παρα-
βολὴ πρὸς τεχνιτὸν ἔργον. Περὶ Κνω-
σοῦ ὅρα εἰς B, 646. Οἱ Κνώσιοι μέ-
χρι τῆς δευτέρας μ. X. ἑκατονταετη-
ρίδος, ὅτε ἔζη ὁ Πausanias, ἐσεμνύ-
νοντο διὰ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Δαϊδά-
λου, Pausan. IX, 40, 2 ἀπὸ τοῦ-

τοις δὲ καὶ ὁ τῆς Ἀριάδνης χορὸς,
οὗ καὶ Ὁμηρος ἐν Ἰλιάδι μνήμην ἐ-
ποίησατο, ἐπειρασμένος ἐστὶν ἐπὶ λευ-
κοῦ μαρμάρου καὶ VII, 4, 5 ἀπὸ
Μίνω ἔφυγεν εἰς Κρήτην καὶ αὐτῷ τε
ἀγάλματα Μίνῳ καὶ τοῦ Μίνῳ ταῖς
θυγατράσιν ἐποίησε, καθότι καὶ Ὁμη-
ρος ἐν Ἰλιάδι ἐδήλωσεν.

⁵) Δαίδαλος εἶναι ὁ κατασκευα-
στὴς τοῦ λαβυρίνθου καὶ ἀντιπρόσω-
πος τῆς ἀρχαιοτάτης ἑλληνικῆς τέχνης.

⁶) Ἐπὶ τῆς εἰκόνος τῆς παριστώ-
σης τὸν χορόν· Χοροὺς διὰ μόνων
νέων ἢ παρθένων ἀγνοεῖ ὁ ποιητής.
Τὸ δὲ ἀλφεισίβοιαι παραγόμενον ἐκ
τοῦ ἀλφεῖν καὶ βοῦς δηλοῖ παρθένους
φερούσας εἰς τοὺς γονεῖς αὐτῶν βοῦς,
αὗς προσφέρουσιν οἱ γαμβροὶ ὡς
ἔδνα.

⁷) Κατὰ τὸν κανόνα ἔθηκε τὴν με-
τοχὴν κατ' ἀρσενικὸν γένος διὰ τὸ
ἐπικρατέστερον.

⁸) Αἱ ὀθόνας ἦσαν λεπτὰ λινὰ ἐν-
δύματα τῶν γυναικῶν.

⁹) Ὑπερσυντελικὸς τοῦ ἐννυμι. Τὸ
δεύτερον συνθετικὸν μέρος τοῦ ἐννυμ-

καί ρ' αἱ μὲν καλὰς στεφάνας¹ ἔχον, οἱ δὲ μαχαίρας
εἶχον χρυσείας ἐξ ἀργυρέων τελαμώνων.
οἱ δ'² ὅτε μὲν θρέξασκον ἐπισταμένοισι πόδεσσι
ρεῖα μάλ', ὥς ὅτε τις τροχόν³ ἄρμενον ἐν παλάμῃσιν 600
ἐζόμενος κεραμεύς πειρήσεται⁴, αἶ κε θέσιν·
ἄλλοτε δ' αὖ θρέξασκον ἐπὶ στίχας ἀλλήλοισθ⁵.
πολλὸς δ' ἡμερόεντα χορὸν περιύσταθ' ὄμιλος

τος εἶναι νηῶν (παρ' ἡμῖν γνέθω) καὶ σημαίνει τὸν εὐκλωστον. Τὴν ἐπομένην φράσιν ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «οὐκ ἄγαν λαμπρούς, ἀλλ' ἡσυχῇ ὡς ἔλαιον ἀποστρίβοντας». Δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὀλίγον στρίβοντας, ἢ υποστρίβοντας. Πλὴν τῆς εἰρημένης ἐξηγήσεως τοῦ Σχολιαστοῦ ὑπάρχει καὶ ἄλλη, καθ' ἣν τοὺς μίτους τοῦ ὑφάσματος ἔδαπτον ἐν ἔλαιῳ, ὅπως οὗτοι προσλάβωσι στιλπνότητα. η, 405 «καιροῦν δ' ὁθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον».

1) Ἡ στεφάνη δὲν ἦτο μόνον κόσμος, ἀλλ' ἐκρησίμευε καὶ πρὸς συνοχήν τῆς κόμης. Ἡ καλὴν στεφάνην ἔχουσα ἐλέγετο εὐστέφανος, Φ, 541. Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἠθέτοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὡς ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «ἀθεταῦνται οἱ δύο, ὅτι οὐδέποτε μάχαιραν εἶπε τὸ ξίφος. Ἄλλως τε καὶ οὐ πρόπον χορεύοντας μαχαίρας ἔχουσιν. Οὗτοι δὲ οὐδὲ παρὰ Ἀριστοφάνει ἦσαν». Αἱ ἀντιρρήσεις τῶν Ἀλεξανδρινῶν δὲν εἶναι σπουδαῖαι, διότι καὶ νῦν ἔτι δὲν εἶναι ἄηθες τὸ χορεύειν μετὰ μαχαιρῶν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κρησὶ ἐγένετο. Ἀλλαχοῦ μάχαιρα σημαίνει ἐγγειρίδιον ἡρτημένον παρὰ τῷ ξίφει, νομιζόμεν ὁμῶς,

ὅτι ὑπῆρχον καὶ μεγάλαι μάχαιραι, ὡς ξίφη, δι' ὧν ἐμάχοντο, ὡς μαρτυρεῖ καὶ τὸ ἔκτυμον τῆς λέξεως.

2) Οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ ὅτε μὲν κεῖται ἐν στίχῳ 602, ἄλλοτε δ' αὖ. Τὸ θρέξασκον εἶναι θαμιστικός τύπος τοῦ θρεῖα. Ἐπιστάμενοι πόδες εἶναι οἱ ἐξησκημένοι, οἱ ἐμπειροί.

3) Ἡ μὲν λέξις παράγεται ἐκ τοῦ τρέχω, ἢ δὲ παραβολὴ αἰσθητοποιεῖ οὐ μόνον τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ κυκλοτερές τοῦ χοροῦ ἐν ἀντιθέσει πρὸ τῶ ἐπὶ στίχας ἐν στίχ. 602. Τὸ δὲ ἄρμενον εἶναι μέσος ἀόριστος ὁ τοῦ ἀραρίσκω καὶ σημαίνει καλῶς ἡρμοσμένον.

4) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Καὶ τὸ πειρήσεται θαυμάσιον· οὐδέπω γὰρ ἐργαζόμενον τὸν τροχὸν ἔλαβεν· ἐν γὰρ τῷ ἐργάζεσθαι ὁ πηλὸς βαρύνων ἐμποδίζει πρὸς τὸ ὀξύ».

5) Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «ἀντὶ τοῦ ἔτρεχον λύοντες τὸν τοῦ χοροῦ κύκλον εἰς τινὰς εὐθείας κινήσεις· ἢ καὶ ἄλλως· μάλιστα κατὰ τοὺς παλαιούς, ποτὲ μὲν τραχειῶδη καὶ κυκλοτερῆ δρόμον ἐποιούντο, ποτὲ δὲ ἀντιμέτωποι ἀλλήλων γινόμενοι, κατ' ὁρθὸν δι' ἀλλήλων ἔθεον, ὃ καὶ εἰσέτι νῦν ποιοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα δεινοὶ χορευταί».

τερπόμενοι¹· μετὰ δέ σφιν² ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς
φορμίζων· δοιὼ δὲ κυδιστητῆρε³ κατ' αὐτοὺς
μολπῆς ἐξάρχοντος⁴ ἐδίνεον κατὰ μέσσους. 605

Ἐν δ' ἐτίθει⁵ ποταμοῖο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο
ἀντυγα πὰρ πυμάτην σάκεος πύκα ποιητοῖο.

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεύξε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
τεῦξ' ἄρα οἱ⁶ θώρηκα φαινότερον πυρὸς αὐγῆς, 610
τεύξε δέ οἱ κόρυθα⁷ βριαρὴν κροτάφοις ἀραρυῖαν,
καλὴν δαιδαλέην, ἐπὶ δὲ χρύσειον λόφον ἤκε,
τεύξε δέ οἱ κνημῖδας ἑανοῦ⁸ κασσιτέριοι.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πάνθ' ὅπλα⁹ κάμε κλυτὸς ἀμφιγυήεις,
μητρὸς Ἀχιλλῆος θῆκε προπάροιθεν αἰέρας. 615
ἣ δ' ἱρξῆ¹⁰ ὥς ἄλτο κατ' Οὐλύμπου νιφόνετος,
τεύχεα¹¹ μαρμαίροντα παρ' Ἡφαίστοιο φέρουσα.

1) Ἐπειδὴ τὸ ὄμιλος εἶναι περιληπτικόν, μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ σημαντικὸν μὲνον.

2) Ἐν τῷ μέσῳ τῶν χορευόντων.

3) Κυδιστητῆρες λέγονται οἱ κατὰ κέφαλα περιστρεφόμενοι. Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «οἱ μετὰ κυδιστήσεως ὀρχούμενοι», ὅπερ δὲν φαίνεται ἡμῖν ἀπίθανον. Τὸ κατ' αὐτοὺς ἀκριδέστερον ὀρίζεται διὰ τοῦ κατὰ μέσσους.

4) Ἐννοεῖται ἡ γενικὴ ἀοιδου, ὅπερ σπανίως συμβαίνει ἐπὶ τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Σημειωτέον, ὅτι τὰ χειρόγραφα μετὰ τοῦ Ἀριστάρχου ἔχουσιν ἐξάρχοντες.

5) Ἡ τετάρτη ζώνη τῆς ἀσπίδος εἰκονίζει τὸν Ὠκεανόν. Ὡς οὗτος περιβάλλει τὴν ὅλην γῆν, οὕτω καὶ τὴν ἀσπίδα.

6) Δηλαδὴ τῷ Ἀχιλλεῖ.

7) Λέγει κόρυθα καὶ οὐχὶ κυνέην, διότι κατὰ τὸν Düntzer ὁ Ὀμηρος μεταχειρίζεται τὸ κυνὴ μόνον ἐκεῖ, ἔνθα ὁ στίχος δὲν ἐπιτρέπει τὸ κόρυς.

8) Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «εὐχύτου, ἀπαλοῦ».

9) Συνήθως τὸ ὄνομα εὔρηται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ.

10) Κριτικοὶ τινες εὐρίσκουσι παράδοξον, ὅτι ἡ θεὰ δὲν ἐξεδήλωσε τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς. Τοῦτο ἴσως συνέβη διὰ τὴν γοργότητα τοῦ τελευταίου μέρους τῆς περιγραφῆς.

11) Ὁ στίχος οὗτος ἐγράφετο καί, τεύχεα καλὰ φέρουσα παρ' Ἡφαίστοιο ἄνακτος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ Τ ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Θέτιδος κομισάσης Ἀχιλλεὺς τὰ ὄπλα παρὰ Ἡφαίστου, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἕλληνας ὁ ἥρως ἀπόρρησιν ποιεῖται τῆς μήνιδος. Καὶ λαμβάνει τὰ δῶρα, ἅπερ αὐτῷ Ἀγαμέμνων ὑπέσχετο. Τροφὴν δὲ ἀνελομένων ἐκείνων, αὐτὸς ἄσιτος παραμείνας ὀπλίζεται καὶ στρατεῖαν ἐξάγει ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ὁ δὲ ὕστερος τῶν ἵππων αὐτοῦ, Ξάνθος, τὴν ἐσομένην αὐτῷ ἀναίρεσινμαντεύεται, ὥ καὶ ἐπιπλήττει.

ΙΛΙΑΔΟΣ Τ.

ΜΗΝΙΔΟΣ ΑΠΟΡΡΗΣΙΣ¹.

Ἡὼς¹ μὲν κροκόπεπλος ἀπ' Ὠκεανοῦ ροάων

¹) Ἡ ἀπορρησις τῆς μῆνιδος οὐ μόνον παρεσκευάσθη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Πατρόκλου, ἀλλὰ καὶ εἶναι προϋπὸθεσις τῶν ἐπομένων μαχῶν. Αὐτός ὁ Ἀχιλλεὺς διαρρηθὴν ἀπεκέρυξε ὡς κατηραμένην τὴν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ἔριν ἐν Σ, 107· οὐδὲν δ' ἄλλο πάθος ταράσσει τὴν καρδίαν τοῦ ἥρωος ἢ ἡ τιμωρία τοῦ Πατρόκλου. Ὁ Hentze ὁμολογεῖ μὲν τὴν ἐνότητά τούτου τοῦ τμήματος τῆς Ἰλιάδος, ἀλλ' ἐν τοῖς μέρεσιν εὐρίσκει ἑλλείψεις. Σπουδαῖος δεσμὸς τῆς ἐνότητος εἶναι, ὅτι πάντα τὰ πρόσωπα τῆς βαφωδίας ταύτης γινώσκουσι τὰ ἐν ταῖς ἡγουμέναις γενόμενα· ἀλλ' ὁ Jacob παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ ὀνομάζει μόνον τὸν Ὀδυσσεύ, ὅτι ἐπρέσβευσε πρὸς τὸν Ἀχιλλεὺ στίχ. 149, οὐχὶ δὲ τὸν Αἴαντα καὶ τὸν Φοῖνικα. Εἶχον μὲν πρεσβεύσαι οἱ τρεῖς οὗτοι ἡγεμόνες, ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεὺς ὑπέσχετο τὰ δῶρα I, 261. Πρὸς τοῦτοις κριτικαὶ τινες παρατηροῦσιν, ὅτι μετὰ τὴν ἀπορρησιν τῆς μῆνιδος δὲν ὑπῆρχε λόγος πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἔπους· διότι ὁ ποιητὴς ἐν τῷ προοιμίῳ ὑπέσχετο νὰ ἄσῃ τὴν μῆνιν τοῦ Ἀχιλλεύως. Πρὸς ταῦ-

τα δυνάμεθα νὰ ὑπομνήσωμεν τὰ ἐν τῇ Ἱστορ. τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν ἐν σελ. 286 εἰρημένα· α' Ἀλλ', εἰ τὸ ἔπος ἐνταῦθα ἔληγεν, ἡγείροντο ἀπορίαι τινές, ὧν τὴν λύσιν ὁ ὁμηρικὸς ἀκροατὴς ὥφειλεν ἀπαιτεῖν. Τίς ἦν οὗτος ὁ ἥρωας, πρὸ οὗ οἱ Ἀχαιοὶ ἐταπεινώθησαν; Ἀράγε οὗτος ἡδύνατο σῶσαι αὐτούς; Ἀράγε ἡδύνατο τιμωρῆσαι τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου, ὡς ἕκαστος ἥρωας τὸν ἴδιον ἠνίοχον; Ἀράγε ὁ Ἑκτωρ διέμεινεν ἀτιμώρητος; Ἀρά γε ὁ Πάτροκλος ἄταφος; Ἀρά γε οἱ θεοί, οἵτινες ἐν τῷ πρώτῳ ἡμίσει τῆς Ἰλιάδος κατ' ἀλλήλων μαίνονται, νῦν τοῦ Ἀχιλλεύως τὴν ὀργὴν καταλιπόντος καὶ τοῦ Διὸς μηκέτι κωλύοντος οὐκ ἔσπευσαν, ὥπως τῆς μάχης μετασχόντες τὰ ἴδια πάθη κορέσων; Πῶς ὁ Ὀμηρος, ὅστις οὐδεμίαν ἀπορίαν τοῦ ἀκροατοῦ ἀνέχεται, ὅστις οὐδὲν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ ἐμπιστεύει, ὁ Ὀμηρος, λέγομεν, ἡδύνατο τοσαύτας ἀπορίας καταλιπεῖν;»

²) Ἡ ἀρχὴ τῆς βαφωδίας ἔχει ὡς καὶ ἐν Θ. Κροκόπεπλος λέγεται ἢ ἔχουσα κροκοδαφὴ πέπλον. Ἡ αὕτη ὀνομάζεται ροδόπηχυς καὶ ροδοδάκτυλος.

ᾠρνυθ', ἔν' ἀθανάνοισι φόως φέροι ἡδὲ βροτοῖσιν·
 ἡ δ' ἔς νῆας ἔκανε θεοῦ πάρα δῶρα φέρουσα.
 εὔρε δὲ Πατρόκλῳ περικείμενον² ὄν φίλον υἱόν,
 κλαίοντα λιγέως· πολέες δ' ἄμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
 μύρονθ'³. ἡ δ' ἐν τοῖσι παρίστατο δῖα θεάων,
 ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

5

» Τέκνον ἐμόν, τοῦτον μὲν ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ,
 κεῖσθαι, ἐπειδὴ πρῶτα θεῶν ἰότητι⁴ δαμάσθη·
 τύνη⁵ δ' Ἑφαιστοιο πάρα κλυτὰ τεύχεα δέξο⁶,
 καλὰ μάλ', οἷ' οὐ πω τις ἀνὴρ ὤμοισι⁷ φόρησεν. «

10

᾽Ως ἄρα φωνήσασα θεὰ κατὰ τεύχε' ἔθηκε
 πρόσθεν Ἀχιλλῆος· τὰ δ' ἀνέβραχε⁸ δαίδαλα πάντα.
 Μυρμιδόνας δ' ἄρα πάντας ἔλε τρόμος⁹, οὐδέ τις ἔτλη
 ἄντην εἰσιδέειν, ἀλλ' ἔτρεσαν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
 ὡς εἶδ', ὡς μιν μᾶλλον ἔδυ χόλος¹⁰, ἐν δέ οἱ ὄσσε
 δεινὸν ὑπὸ βλεφάρων ὡς εἰ σέλας ἐξεφάνθην¹¹.

15

1) Δηλαδή ἡ Θέτις, ὡς εἶναι γνω-
 στὸν ἐκ τοῦ τέλους τῆς ἡγουμένης ρα-
 φιδίας.

2) Ταῦτα γίνονται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ
 Ἀχιλλεύως, ὡς ἐν Σ, 354.

3) Ἐδάκρουν, ἐθρήνουν.

4) Τῇ βουλήσει, τῇ ἀποφάσει τῶν
 θεῶν.

5) Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων σημειοῦται
 ὡς Δωρικὸς τύπος. Κατὰ τὸν Dūnt-
 zer ἐν τῇ ἐπομένῃ φράσει ἡδύνατο νὰ
 ἐννοηθῇ ἡ μετοχή ἐλθόντα, ο, 538
 καὶ π, 468.

6) Εἶναι συγκεκριμένος ἀόριστος
 τοῦ δέχομαι, ὡς τὸ ἄρσο ἐν Δ, 204.
 Ε, 109 καὶ λέξο ἐν Ω, 650 καὶ
 ζ, 320.

7) Ἐκ τῶν ὤμων ἐξαρθῶνται τὰ

σπουδαιότερα ὄπλα, ἡ ἀσπίς, ὁ θώ-
 ραξ καὶ τὸ ἕλφος.

8) Ἦχῃσαν, ἐδρόντησαν. Ἡ λέξις
 εἶναι πεποιημένη. Λέγει τὰ ὄπλα δαί-
 δαλα ὡς τεχνικὰ ἔργα.

9) Τοῦτο συνέβη οὐχὶ ἕνεκα τοῦ
 φόβου τῶν ὄπλων, ἀλλ' ἕνεκα τῆς
 λάμπειως αὐτῶν, ὡς δεικνύει ἡ ἐπο-
 μένη πρότασις.

10) Κατὰ τοῦ φονέως τοῦ Πα-
 τρόκλου. Οἱ ἀρχαῖοι πρὸς ἐξήγη-
 σιν τοῦ πάθους τοῦ Ἀχιλλεύως ὑπο-
 μιμνήσκουσι τὸ γνωστὸν «αὐτὸς
 γὰρ ἐφέλκεται ἀνδρὰ σίδηρος» ἐν
 π, 294.

11) Οὕτως ἔγραφεν ὁ Ἀρίσταρχος,
 ἄλλοι δὲ ἐξέφααν θη,

τέρπετό δ' ἐν χεῖρεσσιν ἔχων¹ θεοῦ ἀγλαὰ δῶρα.
αὐτὰρ ἐπεὶ φρεσὶν ἦσι τετάρπετο δαίδαλα λεύσσω,
αὐτίκα μητέρα ἦν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

20

»Μῆτερ ἐμή, τὰ μὲν ὅπλα θεὸς πόρεν οἷ² ἐπεικὲς
ἔργ' ἔμεν ἀθανάτων, μηδὲ βροτὸν ἄνδρα τελέσσαι.
νῦν³ δ' ἦτοι μὲν ἐγὼ θωρήξομαι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
δεῖδω, μὴ μοι τόφρα⁴ Μενoitίου ἄλκιμον υἱὸν⁵
μῦται καδδῦσαι κατὰ χαλκοτύπους⁶ ὠτειλὰς
εὐλὰς⁷ ἐγγείνωνται, ἀεικίσσωσι δὲ νεκρόν,
(ἐκ δ' αἰὼν πέφαται⁸) κατὰ δὲ χροά πάντα σαπήνη⁹·

25

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα·
«Τέκνον, μὴ τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων.
τῷ¹⁰ μὲν ἐγὼ πειρήσω ἀλαλκεῖν ἄγρια φύλα,
μῦτας, αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους¹¹ κατέδουσιν·
ἦν περ γὰρ κῆταί¹² γε τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν,

30

1) Ὁ Ἀχιλλεύς ἔλαβε τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, ὅπως παρατηρήσῃ ταῦτα ἀκριδέστερον.

2) Ἡ ἀναφορική πρότασις ἀποτελεῖ τὸ κατηγόρημα τοῦ ὅπλα. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ὅποια εἰκὸς θεοῦ ἔργα εἶναι, τουτέστιν οἷα ἔπρεπε θεὸν παρέχειν· ἐπεικὲς γὰρ τὸ πρέπον».

3) Ἀφ' οὗ ἐκτετράμην τὰ ὅπλα. Τὸ θωρήξομαι ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· ὠπλισμένος μαχοῦμαι.

4) Ἔχει τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ πρὸς τὸ θωρήξομαι· ἐν ᾧ ἐγὼ πολέμῳ.

5) Ἐξαρτάται ἐκ τοῦ καδδῦσαι· εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀλκιμοῦ υἱοῦ.

6) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ χαλκός καὶ τύπτω καὶ δηλοῖ τὸν χαλκὸν κτύπον. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «τάς ἀπὸ τυπῆς ἦγουν τύψεως χαλκῶν ἦτοι ξιφῶν».

7) Ὁ σκώληξ ὠνομάσθη εὐλή, ὡς λέγει ὁ Döderlein, ἐκ τοῦ ὅτι εἰλεῖται, ὡς καὶ ἡ ἑλμινς δηλ. ἐελεμένη. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «σκώληκας ἐγεννήσωσιν».

8) Παθητικὸς παρακείμενος ἐκ τῆς ῥίζης φεν, ἐξ ἧς ὁ ἀόριστος δ' ἔπεφον· ὁ βίος, ἡ ζωὴ πεφόνευται.

9) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ νεκρός. Ἡ σύνταξις ἔχει ἀττικῶς.

10) Δηλαδὴ τῷ Πατρόκλῳ ἢ τῷ νεκρῷ. Ἀγρια φύλα λέγει τὰ θρασέα καὶ ἀναιδῆ.

11) Τὸ ἐπίθετον εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ Ἀρης καὶ πέφαται· τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πεπονευμένους. Ἀνάλογον εἶναι τὸ ἀρηιφάτους ἐν X, 72.

12) Ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἤθελεν εἶναι κῆται. Σημειωτέον, ὅτι κατὰ τὸν La Roche μόνον ἐν χειρόγραφον ἔχει

αἰεὶ τῷδ' ἔσται χρώς ἔμπεδος¹, ἥ καὶ ἀρείων.
ἀλλὰ σύ γ' εἰς ἀγορὴν καλέσας ἥρωας² Ἀχαιοὺς,
μῆνιν ἀποειπὼν³ Ἀγαμέμνονι, ποιμένι λαῶν,
αἶψα μάλ' ἐς πόλεμον θωρήσσεο, δύσσεο δ' ἀλκήν».

35

Ὡς ἄρα φωνήσασα μένος πολυθαρσὲς ἐνῆκε,
Πατρόκλῳ δ' αὖτ' ἀμβροσίην καὶ νέκταρ ἐρυθρὸν
στάξει κατὰ ῥινῶν⁴, ἵνα οἱ χρώς ἔμπεδος εἴη.

Αὐτὰρ ὁ βῆ παρὰ θῖνα θαλάσσης δῖος Ἀχιλλεύς 40
σμερδαλέα ἰάχων⁵, ὄρσεν δ' ἥρωας⁶ Ἀχαιοὺς.
καί ῥ' οἵ περ τὸ πάρος γε νεῶν ἐν ἀγῶνι⁷ μένεσκον,

κῆται· ἀλλ' ἡ ὑποτακτικὴ ἐνταῦθα εἶ-
ναι ἀναγκαία. Διὰ τοῦ γὰρ γίνεται ἀν-
τίθεσις πρὸς τὴν ταφὴν. Τὸν τελεσφό-
ρον ἐνῆαυτὸν ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ·
αὐτὸν πάντα τελειοῦντα».

1) Ἀμετάκλητος, ἀδολογὴς ἡ καὶ
καλλίτερος.

2) Ὅρα, ὅτι λέγει ἥρωας σύμ-
παντας τοὺς Ἀχαιοὺς.

3) Τὸ ο τῆς προθέσεως λαμβάνε-
ται ὡς μακρόν, διότι τὸ εἰπὼν εἶχε
τὸ δίγαμμα. Ὁ Hoffmann τούτου
ἐνεκεν ἤθελε νὰ ἀποκόψῃ τὸν στίχον,
ἀλλὰ τούτου ἀποκοπέντος, ὡς παρα-
τηρεῖ ὁ Hentze, οὐ μόνον ὁ σκο-
πὸς τῆς ἀγορᾶς μένει ἀσαφής, ἀλλὰ
καὶ γεννᾶται χάσμα ἐν τῇ συνεχείᾳ
τῶν πράξεων.

4) Εἶναι εἰδὸς τι ταριχεύσεως.
Τοιοῦτόν τι ἐποιοῦν οἱ Αἰγύπτιοι καθ'
Ἡρόδοτον II, 86 ἀπρῶτα μὲν σκο-
λιῷ σιδήρῳ διὰ τῶν μυζωτήρων ἐξά-
γουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν οὕτω
ἐξάγοντες, τὰ δὲ ἐγγέοντες φάρμακα».
Ὅτι μετὰ τοῦτο ἡ Θέτις ἐπανῆλθεν
εἰς τὸν Νηρέα, ἐσιώπησεν ὁ ποιητής.

5) Ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Ἀ-
χιλλεύς καλεῖ εἰς ἀγορὰν τοὺς Ἀχαι-
οὺς οὐχὶ διὰ κηρύκων, ἀλλὰ δι' ἰσχυ-
ρᾶς φωνῆς.

6) Ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Ῥιανὸς
ἔγραφον ἐρίηρας Ἀχαιοὺς, ὅ-
περ δικαίως δὲν ἐκράτησε παρὰ τοῖς
ἐκδόταις.

7) Ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ ἐν ταῖς
σκηναῖς, ὅπερ λέγεται ἐν ἀντιθέσει
πρὸς τὴν ἀγορὰν. Ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα
ἐπειράθη νὰ ἐξάγῃ τὴν μεγάλην αἴ-
σθησιν, ἣν παρήγαγεν ἡ πρόσκλησις
τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ τὸ χωρίον 42-
53 ὁ Naber καὶ ὁ Düntzer θεωροῦσιν
ὡς προσθήκην τῶν μεταγενεστέρων·
διότι ἀποχωρίζονται οἱ κυβερνήται
καὶ οἱ πηδαλιούχοι ἀπὸ τοῦ ἄλλου
στρατοῦ καὶ διότι σκάζουσι καὶ οἱ δύο
ἡγεμόνες, ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσ-
σεύς, ὡς μετ' ὀλίγον ἔσται λόγος.
Καὶ ὁ Θουκυδίδης ἔχει τὴν γνώμην,
ὅτι πάντες μετεῖχον τῆς μάχης I, 10
ατοξάτας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς
προσκόπους. Περίνεως δὲ οὐκ εἰκὸς
πολλοὺς ἐμπλεῖν ἔξω τῶν βασιλέων
καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει».

οἳ τε¹ κυβερνήται καὶ ἔχον οἰήια νηῶν
 καὶ² ταμίαι παρὰ νηυσὶν ἔσαν, σίτιοι³ δοτῆρες,
 καὶ μὴν οἱ τότε γ' εἰς ἀγορὴν ἴσαν, οὔνεκ' Ἀχιλλεύς 45
 ἐξεφάνη, δηρὸν δὲ μάχης ἐπέπαυτ' ἀλεγεινῆς.
 τῶ δὲ δύω σκάζοντε⁴ βόατην Ἄρεος θεράποντε,
 Τυδεΐδης τε μενεπτόλεμος καὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
 ἔγχει ἐρειδομένω· ἔτι γὰρ ἔχον ἔλκεα λυγρά·
 κάδ⁵ δὲ μετὰ πρώτη ἀγορῇ ἵζοντο κίοντες. 50
 αὐτὰρ ὁ δεύτατος⁶ ἦλθεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
 ἔλκος ἔχων⁷· καὶ γὰρ τὸν ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ
 οὔτα⁸ Κόων Ἀντηνορίδης χαλκῆρεϊ δουρί.
 αὐτὰρ ἐπειδὴ πάντες ἀολλίσθησαν Ἀχαιοί,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 55
 » Ἀτρεΐδῃ, ἧ ἄρ τι τόδ'⁹ ἀμφοτέροισιν ἄρειον
 ἔπλετο, σοὶ καὶ ἐμοί, ὅτε νῶϊ περ, ἀχθυμένω κῆρ,
 θυμοδόρῳ ἔριδι μενεήναμεν¹⁰ εἵνεκα κούρης ;

1) Εἶναι ἀναφορικόν, οὗ τὸ κατηγορούμενον οἱ κυβερνήται. Ἡ ἐπομένη φράσις ἐπεξηγεῖ τὸ κυβερνήται. Τὸ οἰήϊον παραγόμενον ἐκ τῆς ῥίζης οἶ, ἐξ ἧς καὶ τὸ οἶσω, σημαίνει κυρίως τὴν λαβὴν τοῦ οἴακος, συνεκδοχικῶς δὲ καὶ αὐτὸν τὸν οἴακα, τὸ πηδάλιον.

2) Ἐκ τῆς προηγουμένης προτάσεως ἐννοεῖται τὸ ἀναφορικόν.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Σίτος μὲν καλεῖται καὶ ὁ κατεργασμένος καὶ ὁ ἀκατέργαστος, πυρὸς δὲ μόνος ὁ ἀκατέργαστος. »

4) Ὁ μὲν Διομήδης εἶχε τρωθῆ κατὰ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς Λ, 377 ὁ δὲ Ὀδυσσεύς κατὰ τὴν πλευράν. Ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἀποροῦσιν, ὅτι χωλαίνει καὶ ὁ τρωθεὶς κατὰ τὴν

πλευράν. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ὁ ποιητὴς μετεχειρίσθη τὸ σκάζοντε κατὰ τὸ πάθος τοῦ Διομήδους, ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον κατὰ σύλληψιν.

5) Ἀνήκει εἰς τὸ ἵζοντο Ἡ ἐπομένη φράσις σημαίνει ἐν τῷ ἐμπροσθίῳ μέρει τῆς ἀγορᾶς.

6) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὑστάτος, ὡς ἐν α, 286.

7) Αἰτιολογεῖ τὸ δεύτατος.

8) Τοῦτο ἐγένετο ἐν Λ, 248.

9) Ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως τῆς ἀρχομένης ἐκ τοῦ ὅτι ε. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἄρα σοι δοκεῖ τὰ τῆς ἔριδος καλῶς ἡμῖν προκεχωρηκεῖν ; » Ἡ ἀπόκρισις ὑποτίθεται ἀποφατικῇ.

10) Ἀόριστος τοῦ μενεαίνω· ἦλθο-

τὴν ὄφελ' ἐν νήεσσι¹ κατακτάμεν Ἄρτεμις ἰῶ,
 ἥματι τῷ, ὅτ' ἐγὼν ἐλόμην Λυρνησόν² ὀλέσσας· 60
 τῷ³ κ' οὐ τόσσοι Ἀχαιοὶ ὁδάξ' ἔλον ἄσπετον οὐδας
 δυσμενέων ὑπὸ χερσίν, ἐμεῦ ἀπομηνίσαντος⁴.
 Ἐκτορι μὲν καὶ Τρωσὶ τὸ κέρδιον⁵· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δὴρὸν ἐμῆς καὶ σῆς ἔριδος μνήσεσθαι οἶω.
 ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ 65
 θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι φίλον δαμάσαντες ἀνάγκη.
 νῦν δ' ἥ τοι μὲν ἐγὼ παύω χόλον, οὐδέ' τί με χρὴ
 ἀσκελέως⁶ αἰεὶ μενεαινέμεν· ἀλλ' ἄγε θᾶσσον⁷

μεν εἰς μανιώδη ἔχθραν, ἐγενόμεθα
 ἐχθροί.

1) Ὁ μὲν Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ὅτε
 ἀνέβη ἐπὶ τῆς νεῶς μετὰ τῆς ἄλλης
 λείας», ὁ δὲ Amcis ὅτε ἤχθη εἰς τὸν
 ναύσταθμον ὡς αἰχμαλωτὶς. Κατὰ
 τὴν πίστιν τῶν ὁμηρικῶν ἀνθρώπων
 ἐκ τῶν αἴφνης θνησκόντων οἱ μὲν ἄν-
 δρες ἐφονεύοντο ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος,
 αἱ δὲ γυναῖκες καὶ αἱ παρθένοι ὑπὸ
 τῆς Ἀρτέμιδος.

2) Εἶναι ἡ πατρίς τῆς Βρισηίδος
 B, 690.

3) Ἄν ἐπραγματοῦτο ἡ προηγου-
 μένη ἀρά.

4) Τοῦτο συμβαίνει ἐξ ἀγανακτή-
 σεως καὶ ὀδύνης τῶν τελευτώντων.
 Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «καὶ ἔστι μὲν
 ἀληθῶς οὔτε ἄσπετον οὐδας οὔτε ἀ-
 πείρων γῆ ἡ θακνομένη πρὸς τοῦ πί-
 πτοντος, ἐλάχιστον δὲ τι γῆς τμημά-
 τιον. Ὀνομάζεται δὲ ὁμῶς τὸ μέρος
 καὶ ἐνταῦθα ὡς τὸ ὅλον ποιητικώ-
 τερον».

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἡ πρό-
 θεσις εἶναι περιττή, ἀλλ' ὁ Döderlein
 παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Ὅμηρος δυσκόλως

μεταχειρίζεται σύνθετον ἀντὶ ἀπλοῦ.
 Ὁ μὲν Χαμαιλέον ἐγραφεν ἐπιμη-
 νίσαντος, ὁ δὲ Ἀσκαλωνίτης
 πάνυ ἀπιθάνως ὡς ἀποφοβήσαν-
 τος καὶ ὁ Νικίας ἀνέστρεψε τὴν πρό-
 θεσιν δηλ. ἐμοῦ ἀπομηνίσαντος.
 Τοῦτο δέχεται ὁ Döderlein ἐξηγῶν
 τὸ ἄπο, ὡς τὸ ἀπάνευθε, ἀπάτερθε,
 ἀπονόσφιν.

6) Ὁ Νέστωρ ἀποτρέπων τῆς ἔ-
 ριδος ἐν A, 255 ἔλεγε· «ἦ κεν γηθή-
 σαι Πρίαμος Πριάμοιο τε παῖδες,
 ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο
 θυμῷ». Ἐνταῦθα ἀρμόζει τὸ πολυ-
 θρόλητον, ὅτι ἐν δέ τε νήπιος
 ἔγνω.

7) Αἰτιολογεῖ τὴν προηγουμένην
 πρότασιν· τὴν κυρίαν ὁμῶς αἰτίαν τῆς
 ἀπορρήσεως τῆς μνήιδος παραλείπει.

8) Ὁ μὲν H. D. Müller θεωρῶν
 τὴν λέξιν συγγενῇ πρὸς τὸ ἀσφάλλω
 ἐξηγεῖ σφοδρῶς, ὁ δὲ Döderlein λέ-
 γει σύνθετον ἐκ τοῦ α (ἐπιτατ.) καὶ
 σκέλλω = ξηραίνω. Κατὰ τὴν σύνθε-
 σιν ταύτην σημαίνει σκληρῶς, ἀδυσω-
 πῆτως, διαρκῶς.

9) Ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

ὄτρυνον πόλεμόνδε καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς,
 ὄφρ' ἔτι καὶ Τρώων πειρήσομαι ἀντίος ἐλθών, 70
 αἷ' κ' ἐθέλωσ' ἐπὶ νηυσὶν ἰαύειν². ἀλλὰ τιν' οἶω
 ἀσπασίως αὐτῶν γόνυ κάμψειν³, ὅς κε φύγησι
 δῆφου ἐκ πολέμοιο ὑπ' ἔγχεος ἡμετέροιο⁴·.

᾿Ως ἔφαθ', οἱ δ' ἐχάρησαν ἑυκνήμιδες Ἀχαιοὶ
 μῆνιν ἀπειπόντος⁵ μεγαθύμου Πηλείωνος. 75
 τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 [αὐτόθεν⁶ ἐξ ἔδρης, οὐδ' ἐν μέσσοισιν ἀναστάς].

¹) Τινὲς νομίζουν, ὅτι καθ' ὑπερ-
 βατὸν πρέπει νὰ συντάξωμεν πρὸς τὸ
 ἐθέλωσι, διότι ἡ σύνταξις τοῦ ἔτι
 καὶ ἐν τῇδε τῇ προτάσει παρέχει δυσ-
 κολίαν. Νομίζομεν, ὅτι τὸ μὲν ἔτι
 ἀνήκει εἰς τὸ πειρήσομαι, ὃ δὲ
 καὶ εἰς τὸ Τρώων. Ἡ φράσις περιέχει
 σαρκαστικὴν λιτότητα· ἵνα καὶ τοὺς
 Τρῶας ἀκόμη δοκιμάσω, δηλ. ἂν θὰ
 ἐξακολουθήσωσι νὰ ἔχωσι τὸ θάρρος,
 ὅπερ ἔδειξαν κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου.

²) Παραυλίσσεται, ἔξω διανυκτε-
 ρεῦει. Τοῦτο λέγει σαρκαστικῶς ἐν
 σχέσει πρὸς τοῦτο, ὅτι οἱ Τρῶες κατὰ
 δύο παρελθούσας νύκτας διενυκτέρευ-
 σαν ἐν τῇ πεδιάδι.

³) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Οἱ
 φεύγοντες τεταμένον ἔχουσι τὸ γόνυ,
 οἱ δὲ καθήμενοι κεκαμμένον. Ἀσπα-
 σίως οὖν, φησί, καθεδεῖται! τις τῶν
 φευγόντων».

⁴) Διωχθεὶς ὑπὸ τοῦ δόρατός μου,
 πρὸ τοῦ δόρατός μου.

⁵) Ἄνευ τοῦ ο ἔγραφεν ὁ Ἀρί-
 σταρχος καὶ οὕτως εἶχον αἱ πλείους
 τῶν ἐκδόσεων. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη
 νὰ διορθώσωμεν εἰς, μῆνιν ἀποει-
 πόντος ἀγαυοῦ Πηλείωνος

κατὰ τὸν Bekker· διότι εὔρηται μὲν
 ἀποειπὼν ἐν στιχ. 35, ἀλλὰ καὶ
 ἀπειπέμεν ἐν α, 91, παρειαῖν ἐν
 Α, 555, ὡς ὑπεῖκω ἐν Α, 294 καὶ
 ὑποείκω Δ, 62, ἀπαίνυμαι καὶ ἀπο-
 αίνυμαι, ἀφαιρεῖσθαι καὶ ἀποαιρεῖσθαι.

⁶) Κατὰ τὸν Ameis ἡ φράσις αὕτη
 ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἐπομένης, ἐν ᾗ ἡ ἐμ-
 φασις πίπτει ἐπὶ τοῦ ἐν μέσσοισιν,
 οὐχὶ ἐπὶ τοῦ ἀναστᾶς, ὡς θέλει ὁ
 Düntzer, δηλ. χωρὶς νὰ ἐγερθῇ ἐν τῷ
 μέσῳ τῆς ἀγορᾶς, ὅπερ ὁμῶς δὲν ἀπο-
 κλείει, ὅτι ἡγέρθη. Ὅτι δ' ὁ Ἀγα-
 μέμνων ἡγέρθη, γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ
 στίχου 79 (ἑσταότος). Τὸν στίχον τοῦ-
 τον δὲν ἔγραφεν ὁ Ζηνόδοτος, ᾧ ἀκο-
 λουθοῦσιν οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων,
 ὡς ὁ Bekker, ὁ Franke, ὁ Düntzer
 καὶ ἄλλοι. Σημειωτέον δ', ὅτι ἐν τῇ
 Μασσαλιωτικῇ καὶ τῇ Χίᾳ ὁ στίχος
 οὗτος καὶ ὁ προηγούμενος ἐφέροντο·
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέ-
 φη κρείων Ἀγαμέμνων,
 μῆνιν ἀναστεινάχων καὶ ὄφ'
 ἔλκεος ἄλγεα πάσχα. Οἱ
 ἀρχαῖοι παραδίδουσιν, ὅτι ὁ Ἀρί-
 σταρχος παρενέθηκα τὸν προκείμενον
 στίχον νομίσας, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων

»Ω φίλοι¹, ἥρωες Δαναοί, θεράποντες Ἄρης, ἐσταότος² μὲν καλὸν ἀκούειν, οὐδὲ ἔοικεν ὑββάλλειν³· χαλεπὸν γάρ, ἐπισταμένῳ περ ἐόντι⁴. 80 ἀνδρῶν δ' ἐν πολλῷ ὁμάδῳ⁵ πῶς κέν τις ἀκούσαι ἦ εἴποι; βλάβεται⁶ δὲ λιγύς περ ἐὼν ἀγορητής. Πηλεΐδῃ⁷ μὲν ἐγὼν ἐνδείξομαι· αὐτὰρ οἱ ἄλλοι σύνθεσθ⁸ Ἀργεῖοι, μῦθόν τ' εὖ γινώτε ἕκαστος.

κάθεται καὶ αἰτεῖ διὰ τοῦτο συγγνώμην ἕνεκα τοῦ τραύματος. Ἄλλ' ἢ τοιαύτη αἴτησις ἤθελεν εἶναι ἄτοπος, διότι οὗτος ἦτο τετραμένος οὐχὶ κατὰ τὸν πόδα, ἀλλὰ κατὰ τὴν χεῖρα. Καὶ μετ' ὀλίγον ἐν στίχ. 252 ἀποσφάττει κάπρον.

¹) Ἐν πολλοῖς μέρεσι τοῦ μακροῦ λόγου τοῦ Ἀγαμέμνονος οἱ κριτικοὶ προσκρούοντες ἀθετοῦσι ταῦτα.

²) Δηλαδὴ τοῦ ῥήτορος.

³) Ἀντὶ ὑποβάλλειν, ὡς τὸ ἀπέμψαι ἀντὶ ἀποπέμψαι ἐν ο, 83. Σημαίνει δὲ διακόπτειν, ἐμποδίζειν τὸν λέγοντα. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Τινὲς δὲ νοοῦσιν ἐνταῦθα τοὺς φιλαχιλλεῖς κραυγάζειν χαίροντας ἐπὶ τῇ τοῦ ἥρωος ἐξόδῳ, οὗς καὶ κατασιγάξων ὁ βασιλεὺς φησὶ δεῖν σιωπῇ ἀκούειν καὶ μὴ ὑποβάλλειν, ἥγουν ὑποκρούειν, θορύβῳ τὸν λέγοντα». Ὅρα καὶ τὸ ὑποβλήθην ἐν Α, 292.

⁴) Οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἀρίσταρχος, ἐν ᾧ τὰ χειρόγραφα ἔχουσι ἐπιστάμενον περ ἐόντα, ὅπερ ἐκ τῶν νεωτέρων δέχονται μόνον ὁ Döderlein καὶ ὁ Düntzer. Ἀλλὰ κατὰ τὸν La Roche οὕτως ἡ μετοχὴ ἔπρεπε νὰ ἀναφέρηται εἰς τὸν ἀχροατὴν καὶ νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ἀκούειν, διότι ἄλλο ῥῆμα δὲν προηγείται. Κατὰ τὴν

δοτικὴν ὅμως ἐννοεῖται ἀπαρέμφατόν τι ἐκ τοῦ ὑββάλλειν, δηλ. εἶναι ὀχληρόν, διαταρακτικὸν εἰς τὸν ῥήτορα, καὶ ἂν ἦναι ἔμπειρος.

⁵) Εἶναι ὁ θόρυβος τῶν ἀτάκτως ὀμιλοῦντων.

⁶) Ὁ τύπος οὗτος διτηρήθη μέχρις ἡμῶν. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «ἐπιλήσμων τῶν λόγων γίνεται» καὶ κατ' ἄλλους οὐχὶ πολὺ διαφόρως ἐξηγείται, συγγέεται, θορυβεῖται. Οὐχὶ δ' ἀπιθάνως ὁ Ameis ἐννοεῖ τὴν βλάβην ὡς πρὸς τὴν φωνήν, ἥτις δὲν γίνεται ἀκουστή. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ταύτην τὸ λιγύς κεῖται ἐν τῇ κυρίᾳ αὐτοῦ σημασίᾳ, δηλ. ὀξύφωνος.

⁷) Ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ὀνόματος τολμῶμεν νὰ εἰκάζωμεν, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ δὲν ἐθορύβουν ἀσήμως, ἀλλ' ἔλεγον λόγους ἐλέγχοντας τὸν Ἀτρεΐδην, ὅστις λέγει· εἰς τὸν Πηλεΐδην βεβαίως καὶ οὐχὶ εἰς σᾶς θὰ ἀπολογηθῶ, θὰ ἐξηγηθῶ. Ὁ Döderlein ἐξηλείψε τὴν ἄνω στιγμὴν μετὰ τὸ ἐνδείξομαι καὶ οὕτω τὸν μῦθον ἐθεώρησεν ὡς ἀντικείμενον καὶ τῶν τριῶν ῥημάτων.

⁸) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «κρίνατε, δοκιμάσατε». Ἀλλὰ πιθανώτερον ὁ La Roche διὰ τοῦ προσέχετε, ἀκούετε ὡς ἐν Α, 76, ο, 27 καὶ 317.

πολλάκι δὴ μοι τοῦτον¹ Ἀχαιοὶ μῦθον ἔειπον,
καὶ τέ με νεικείεσκον· ἐγὼ δ' οὐκ αἰτίος εἰμι,
ἀλλὰ Ζεὺς καὶ μοῖρα καὶ ἡεροφοῖτις² Ἐρινός,
οἳ τε μοι εἰν ἀγορῇ φρεσὶν ἔμβαλον ἄγριον³ ἄτην,
ἥματι τῷ, ὅτ' Ἀχιλλῆος⁴ γέρας αὐτὸς ἀπηύρων.
ἀλλὰ τί κεν ῥέξαιμι⁵; θεὸς διὰ⁶ πάντα τελευτᾷ. 90
πρέσβα⁷ Διὸς θυγάτηρ Ἄτη, ἣ πάντας ἀᾶται⁸,
οὐλομένη· τῇ μὲν θ' ἀπαλοί⁹ πόδες· οὐ γὰρ ἐπ' οὐδεὶ
πίλναται, ἀλλ' ἄρα ἥ γε κατ' ἀνδρῶν κράατα¹⁰ βαίνει

¹) Φαίνεται παράδοξον, διὰ τί μετεχειρίσθη τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν· ἂν ὅμως δεχθῶμεν, ὡς ἄρτι εἰκάσαμεν, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ ἔλεγον λόγους, ἐξηγῆται ἡ χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας· πολλάκις δὲ τοῦτον τὸν λόγον, ὃν νῦν λέγουσι, οἱ Ἀχαιοὶ μοι εἶπον. Ὅντως ὁ Νέστωρ ἐν I, 109, ὁ Θερσίτης ἐν B, 239 καὶ ὁ Κάλχας, εἰς ὃν μετεμορφώθη ὁ Ποσειδῶν, ἐν N, 107 ἤλεγξαν τὴν πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα ὕβριν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Τίς ἦτο ὁ λόγος, ἀποφύγει νὰ εἴπῃ ὁ ποιητής, ἀλλ' ὑπαινίσσεται διὰ τοῦ νεικείεσκον.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἡ διὰ τοῦ σκότους φοιτῶσα, ἡ ἀόρατος, ἡ ἢ ἀπροοράτως φοιτῶσα καὶ ἐπερχομένη ὡς τιμωρὸς τῶν ἀδικημάτων».

³) Ὅρα, ὅτι τὸ ἐπίθετον ἔχει ὡς δικατάληκτον. Τὸ ἐπίθετον δηλοῖ τὸν μέγιστον βαθμὸν τοῦ πάθους, ὡς ἐν I, 629.

⁴) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ γέρας καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀπηύρων, ὡς ἐν σ, 273.

⁵) Δηλαδὴ ὥφειλον νὰ ὑπακούσω εἰς τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ, ὅστις τὰ

πάντα ἐκτελεῖ. Τοὺς στίχους 90—136 πολλοὶ κριτικοὶ θεωροῦσιν ὡς προσθήκην τῶν μεταγενεστέρων διὰ τὸ ἄκαιρον τῆς μακρᾶς διηγήσεως, διὰ τὸ ἄτοπον τῆς ὧλης παραβολῆς τῆς θέσεως τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὴν τοῦ Διὸς καὶ διὰ τὴν ἀντίφασιν πρὸς τὸν στίχον 87, ὅπου ὁ Ἀγαμέμνων τὴν ἀπάτην αὐτοῦ ἀποδίδει εἰς τὸν Δία, τὴν μοῖραν καὶ τὴν Ἐρινόν. Δια ταῦτα ὁ Nitzsch, ὁ Bergk καὶ ὁ La Roche νομίζουσιν, ὅτι τὸ μέρος τοῦτο προσετέθη ἔκ τινος ἄσματος τοῦ Ἡρακλέους.

⁶) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ τελευτᾷ.

⁷) Τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἐν τῇ Ἰλιάδι ἀποδίδεται μόνον τῇ Ἡρᾷ. Ἐννοεῖται τό ἐστι, τὸ δὲ θυγάτηρ εἶναι κατηγορούμενον. Καὶ οἱ Λίται εἶναι θυγατέρες τοῦ Διὸς, I, 502.

⁸) Δεικνύει τὸ ἔτυμον τῆς Ἄτης.

⁹) Οἱ πόδες τῆς Ἄτης ἦσαν ἀπαλοί, ὅπως μὴ αἰσθάνωνται οἱ ἄνθρωποι, ὅταν βαίῃ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν. Ἐν I, 505 λέγεται· «ἡ δ' Ἄτη σ' ἔναρῃ τε καὶ ἄρτίπος».

¹⁰) Ἡ πρόθεσις δηλοῖ τὴν διεύ-

βλάπτουσ¹· ἀνθρώπους· κατὰ δ' οὖν ἕτερόν γε πέδησε.
καὶ γὰρ δὴ νύ ποτε Ζεὺς² ἄσατο, τὸν περ ἄριστον³ 95
ἀνδρῶν ἡδὲ θεῶν φασ' ἔμμεναι· ἀλλ' ἄρα καὶ τὸν
Ἥρη θῆλυς⁴ ἐοῦσα δολοφροσύνης ἀπάτησεν
ἥματι τῷ, ὅτ' ἔμελλε βίην Ἑρακλῆειν
Ἀλκμήνῃ⁵ τέξεσθαι ἐϋστεφάνῳ⁶ ἐνὶ Θήβῃ.
ἦ τοι ὃ γ' εὐχόμενος⁷ μετέφη πάντεσσι θεοῖσι· 100
ἑκέλυτέ⁸ μευ, πάντες τε θεοὶ πᾶσαι τε θέαι ναι,

θυσιν, ὡς τὸ κατὰ πόλιν. Λέγει τοῦτο, διότι ἡ Ἄτη τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνθρώπων ταραττει.

1) Τὸν στίχον τοῦτον ἡθέτει ὁ Ἀρίσταρχος, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· α' Ἀθετεῖται ὡς περὶ σὸς καὶ κακοσύνητος· τί γὰρ ἄλλο δύναται ποιεῖν ἡ Ἄτη ἢ βλάπτειν; οὐχ ὑγιῶς δὲ οὐδὲ τὸ ἕτερον τέτακται· ἔδει γὰρ ἄλλον». Ὁ Ἀγαμέμνων λέγει ἐνταῦθα γενικῶς, ἀλλ' ὑποτίθησι δύο ἐρίζοντας, ὡς αὐτὸν τὸν λέγοντα καὶ τὸν Ἀχιλλεῖα. Οὕτω δύναται νὰ ἐξηγηθῇ τὸ ἕτερος. Τὴν γνησιότητα τοῦ στίχου ὑποστηρίζουσιν ὁ Franke καὶ ὁ Ameis· διότι διὰ τῆς ἐξαλείψεως τοῦ στίχου ἡ προηγουμένη ἔννοια δὲν συμπληροῦται. Ἡ μὲν πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ πέδῃσε, τὸ δὲ οὖν ἔχει βεβαιωτικὴν σημασίαν· ἂν μὴ τοὺς δύο, τοῦλάχιστον τὸν ἕνα κατέπλεξεν εἰς τὰ δίκτυά της.

2) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι Ζῆν' ἄσατο, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε Ζεὺς ἄσατο, ὅπερ πλείστοι τῶν νεωτέρων δέχονται. Κατὰ τὴν Ἀριστάρχειον γραφὴν τὸ βῆμα εἶναι μέσον, ὡς καὶ ἐν I, 116.

3) Τῷ La Roche φαίνεται παρά-

δοξος ἡ φράσις, διότι ὁ Ζεὺς δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς ἀνδρας. Νομίζει δ', ὅτι τὸ υπερθετικὸν κεῖται ἀντὶ τοῦ συγκριτικοῦ, ὡς ἐν λ, 482 «σετο δ', Ἀχιλλεῦ, οὐ τις ἀνὴρ προπάρῃθε μακάρτατος οὗτ' ἄρ' ὀπίσω». Πιθανώτερον λέγει ὁ Ameis, ὅτι εἶναι τυπικὴ φράσις, δηλ. πάντων τῶν ζώντων. Παράβαλλ. N, 631.

4) Κατὰ τύπον μὲν εἶναι ἄρσενικόν, κατὰ σημασίαν δὲ θηλυκόν, ὡς ἐν Ψ, 409 καὶ ε, 467. Ὁ μὲν Ameis νομίζει, ὅτι τὸ ἐπίθετον ὑποδηλοῖ τὴν ἀσθενείαν, ὃ δὲ Koch περιφρόνησιν· διότι κατὰ τὸν τελευταῖον ὁ δόλος δὲν ἀπαιτεῖ ἰσχύν.

5) Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἡλεκτρώωνος, βασιλέως τῶν Μυκηνῶν, καὶ γυνὴ τοῦ Ἀμφιτρώωνος λ, 266.

6) Τὰ τεῖχη νοοῦνται ὡς στέφανος τῆς πόλεως. Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ τεῖχεσιν εὖ ἐστεφανωμένη. Ἀλλως λέγεται εὐπυργος καὶ εὐτείχεος.

7) Σεμνῶς ἀναγγέλλων, καυχώμενος.

8) Ἡ σπουδαίτης, μεθ' ἧς ὁ Ζεὺς ποιεῖ τὴν ἀγγελίαν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν δεινὴν ἦταν, ἣν ὑπέστη, ἔχει τι τὸ κομικόν.

ὄφρ' εἴπω, τά με θυμός ἐνὶ στήθεσσιν ἀνώγει.
 σήμερον¹ ἄνδρα φώωσδε μογοστόχος Εἰλειθυία
 ἐκφανεῖ², ὃς πάντεσσι περικτιόνεσσιν ἀνάξει,
 τῶν ἀνδρῶν³ γενεῆς, οἳ θ' αἵματος⁴ ἐξ ἐμεῦ εἰσι.⁵ 105
 τὸν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη·
 'ψευστήσεις⁶, οὐδ' αὖτε τέλος μύθῳ ἐπιθήσεις⁷.
 εἰ δ' ἄγε νῦν μοι ὅμοσσαν, Ὀλύμπιε, καρτερόν⁸ ὅρκον,
 ἧ μὲν τὸν πάντεσσι περικτιόνεσσιν ἀνάξειν,
 ὃς κεν ἐπ' ἤματι τῷδε πέσῃ⁹ μετὰ ποσσὶ γυναικὸς 110
 τῶν ἀνδρῶν, οἳ σῆς ἐξ αἵματός⁹ εἰσι γενέθλης.⁹
 ὥς ἔφατο· Ζεὺς δ' οὐ τι δολοφροσύνην ἐνόησεν,
 ἀλλ' ὅμοσεν μέγαν ὅρκον, ἔπειτα¹⁰ δὲ πολλὸν ἀάσθη.

¹) Προτάσσει τὴν λέξιν ἅτε ἔμψαιιν ἔχουσιν. Περὶ τῆς μογοστόκου Εἰλειθυίας ὅρα ἐν Α, 270.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· α' Ἐξαγάγη πρὸς τὸ φῶς καὶ φανερῶσι, ὃ ἐστὶ γεννηθῆναι ποιήσειν.

³) Ἐξαργάται ἐκ τοῦ γενεῆς καὶ αὕτη ἐκ τοῦ ἄνδρα.

⁴) Περιεμένομεν αἰτιατικὴν τοῦ κατὰ τι, ἀλλ' ἔθηκε γενικὴν μετὰ τινος ἐλευθερίας, ὡς ἐν στίχ. 111. Εἶπεν αἵματος μεταφορικῶς ἀντὶ τοῦ γένους, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν λέγεται. Ἡ Ἀλκμήνη κατήγετο ἐκ Διός, διότι ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἡλεκτρώωνος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Περσέως, ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ εἰρημένου θεοῦ.

⁵) Θὰ ψευθῆς, δὲν θὰ κρατήσης τὸν λόγον σου. Τὸ ῥῆμα μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ. Οὕτως ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἀρίσταρχος καὶ οὕτως ἔχουσι τὰ χειρόγραφα. Ὑπῆρχεν ὁμῶς καὶ ἡ γραφή ψεύστης εἴ ἢ εἴς, ἣν δέχονται ὁ Bekker, ὁ Naber καὶ ὁ Koch.

Τὸ αὖτε κατὰ τὸν Düntzer ἔξαιρει τὴν δευτέραν ἐπεξηγηματικὴν πρότασιν.

⁶) Τὴν ὑπόσχεσίν σου θὰ ἐκτελέσης.

⁷) Ὁ ὅρκος λέγεται καρτερός, διότι ἀναγκαῖον καθῆκον ἐπιβάλλει· ὅρα Ο, 38.

⁸) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ γεννηθῆ. Ἡ πονηρὰ Ἥρα δὲν μετεχειρίζεται τὴν φράσιν, ἣν ὁ Ζεὺς ἐν στίχ. 103, διότι ὁ Εὐρύσθευς, οὗ τὴν γέννησιν διανοεῖται νὰ ἐπισπεύσῃ, γεννᾶται ἀνευ τῆς Εἰλειθυίας.

⁹) Ἡ Ἥρα ἐπαναλαμβάνει τὴν αὐτὴν φράσιν τοῦ Διὸς μετὰ τινος ἐπουσιώδους διαφορᾶς· διότι τὸ γενικὸν τῆς φράσεως διευκολύνει, ὅπως ἀντὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Διὸς (τοῦ Ἡρακλέους) ἀντικαταστήσῃ τὸν ἀπέγγονον (τὸν Εὐρύσθεα). Ἐπειδὴ ὁμῶς ὁ Ζεὺς δὲν δύναται νὰ θέσῃ εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ ἀντικατάστασιν, ὁμνυεῖ, ὅπερ εἶναι ἡ ἀπάτη τοῦ θεοῦ.

¹⁰) Κατὰ μὲν τὸν Ameis ἀναφέρει-

οὐ δυνάμην λελαθέσθ' Ἄτης, ἥ πρῶτον ἀάσθην.
 ἀλλ' ἐπεὶ ἀσάμην, καὶ μευ φρένας ἐξέλετο Ζεὺς,
 ἂψ ἐθέλω ἀρέσαι, δόμεναί τ' ἀπερείσι' ἄποινα·
 ἀλλ' ὄρσευ πόλεμόνδε, καὶ ἄλλους ὄρνυθι λαούς¹.
 δῶρα δ' ἐγὼν ὅδε πάντα παρασχεῖν², ὅσσα τοι ἐλθὼν
 χθιζὸς³ ἐνὶ κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῖος Ὀδυσσεύς⁴. 140
 εἰ δ' ἐθέλεις, ἐπίμεινον, ἐπειγόμενός⁵ περ Ἄρης·
 δῶρα δέ τοι θεράποντες⁶ ἐμῆς παρὰ νηὸς ἐλόντες
 οἴσουσ'· ὄφρα ἰδῇαι ὅ τοι μενοεικέα δώσω.»

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 » Ἀτρεΐδῃ κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον, 145
 δῶρα μὲν, αἶ κ' ἐθέλησθα, παρὰσχεμέν⁸, ὡς ἐπιεικές,
 ἥ τ' ἐχέμεν· πάρα σοί⁹. νῦν δὲ μνησώμεθα χάρμης

κῦρος τῶν χειρογράφων κατὰ τὸν La Roche. Εὐρηται καὶ ἡ γραφή ὠλε-
 σκεν, ἀλλὰ τὰ θαμιστικά λῖαν σπα-
 νίως λαμβάνουσιν αὐξήσιν.

¹) Κατὰ μὲν τὸν Ameis ἐννοεῖ
 τοὺς Μυρμιδόνας, κατὰ δὲ τὸν La
 Roche σύμπαντας τοὺς Ἀχαιοὺς·
 διότι ὁ Ἀγαμέμνων αἶτε τετρωμένος
 παραδίδωσι τὴν στρατηγίαν.

²) Ἐννοεῖται τὸ εἰμί· ἐγὼ εἴμαι.
 ἐδῶ, ἥτοι ἔτοιμος, ὥστε νὰ παρὰ-
 σχω. Δὲν λέγει, ὅτι θέλει δώσει πα-
 ρευθὺς, ἀλλ' ὁμιλεῖ γενικῶς, ὡς δει-
 κνύει ἡ ἀντίθεσις ἐν στίχ. 142.

³) Τινὲς τῶν κριτικῶν εὐρίσκουσιν
 ἐνταῦθα χρονολογικὴν ἀντίφασιν· διότι
 ἡ πρέσβευσις ἐγένετο κατὰ τὴν νύκτα
 τῆς παρελθούσης ἡμέρας καὶ ὁ ποιη-
 τὴς ἔπρεπε νὰ εἴπῃ προχθές. Πρὸς
 τοῦτο ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Τῇ
 νυκτὶ τῆς χθὲς ἡμέρας· οὐ γὰρ ἄλλως
 τὸ χθὲς συμφωνήσει. Φαίνεται οὖν

εἰδῶς προϋποστᾶσαν τὴν νύκτα τῆς
 ἡμέρας».

⁴) Τρεῖς μὲν Ἀχαιοὶ ἐπρέσβευ-
 σαν, ἀλλ' ἡ ὑπόσχεσις ἐγένετο διὰ
 τοῦ στόματος τοῦ Ὀδυσσεύς.

⁵) Συνετάχθη πρὸς γενικὴν τὸ ἐ-
 πείγεσθαι, ὡς καὶ ἐν στίχ. 189 καὶ α,
 309· μετὰ σπουδῆς ἐπιθυμῶν, βια-
 στικός διὰ τὸν πόλεμον.

⁶) Οὗτοι ἐν στίχ. 238 λέγονται
 κατ' ὄνομα.

⁷) Κατὰ σύλληψιν μετεχειρίσθη τὸ
 φέρειν· διότι τὰ ἔμφυχα δὲν φέρονται,
 ἀλλ' ἄγονται.

⁸) Τὸ ἀπαρέμφατον καίται ἀντὶ
 προστακτικῆς, παράσχες, ὡς τὸ ἐπό-
 μενον ἀντὶ τοῦ ἔχε.

⁹) Πάρεστί σοι· εἶναι εἰς τὴν ἐξ-
 ουσίαν σου νὰ πράξῃς τὸ ἐν ἧ τὸ ἄλ-
 λο. Ὁ Düntzer ἀφελὼν τὴν προη-
 γουμένην ἄνω στιγμὴν συνάπτει τήνδε
 τὴν φράσιν μετὰ τοῦ ἐχέμεν, δηλ. ἐ-

αἶψα μάλ'· οὐ γὰρ χρή κλοτοπεύειν¹ ἐνθάδ' ἐόντας
οὐδὲ διατρίβειν· ἔτι γὰρ μέγα ἔργον² ἄρεκτον· 150
ὥς³ κέ τις αὖτ' Ἀχιλλῆα μετὰ πρῶτοισιν ἰδῆται
ἔγχει χαλκίῳ Τρώων ὀλέκοντα φάλαγγας.
ὣδὲ τις ὑμείων μεμνημένος⁴ ἀνδρὶ μαχέσθω. «

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
«Μὴ δ' οὕτως⁵, ἀγαθός περ ἐὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ, 155
νῆστιας⁶ ὄτρυνε προτὶ Ἴλιον υἷας Ἀχαιῶν
Τρῶσιν μαχησομένους, ἐπεὶ οὐκ ὀλίγον χρόνον ἔσται
φύλοπις, εὖτ' ἂν πρῶτον ὁμιλήσωσι φάλαγγες⁷»

χέμεν παρὰ σοί, ἦτοι ἐν τῇ σῇ κλισίῃ, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν.

1) Εἶναι ἀμφίβολον τὸ ἔτυμον, ὡς καὶ ἡ σημασία τῆς λέξεως. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «δηλοῖ κατὰ τοὺς παλαιούς τὸ κλοπεύειν καὶ οἶον παρακλέπτειν τὸν καιρὸν, ἢ τὸ κλυτοπεύειν καὶ οἶον καλλιλογεῖν καὶ κλυτοῖς ἐπεσιν ἐνδιατρίβειν καὶ οὕτω καταργεῖν ἐν κενοῖς». Ὁ Döderlein παράγει ἔκ τινος ὀνόματος κ λ υ τ ο ψ κατὰ τὸ ο ἱ ν ο ψ καὶ α ἱ θ ο ψ. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου ἐσχηματίσθη τὸ κλυτοπεύειν, ὡς ἐκ τοῦ ἔλλοψ τὸ ἐλλοπεύειν. Κατὰ τὸ ἔτυμον τοῦτο σημαίνει· δὲν πρέπει νὰ δεικνύωμεν ἡμᾶς ὡς κλυτοὺς καὶ χρονοτριβώμεν. *Επειδὴ ὁ Döderlein τοιαύτην σημασίαν ἀποδίδει· εἰς τὸ ῥῆμα, νομίζει, ὅτι ἡ ἔμφασις πίπτει μᾶλλον εἰς τὸ ἐνθάδε ἢ εἰς τὸ κλοτοπεύειν.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Τὸ ἀναιρεθῆναι ἔκτορα καὶ δίκην ὑπὲρ Πατρόκλου λαβεῖν».

3) Εἶναι τελικόν, ἀλλ' ὁ Ameis

θεῖς κόμμα μετὰ τὴν λέξιν φάλαγγας ἐθεώρησεν ὡς ἀναφορικὸν κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· αὐτῶς δὲ τις ὑμῶν μαχέσθω, ὡς ἂν ἐμὲ Ἀχιλλεῖα ἴδοι Τρώων ὀλέκοντα φάλαγγας, μεμνημένος τοῦ μιμεῖσθαί με.

4) Τὸ ἀντικείμενον τοῦ μεμνημένος ἀφῆκεν ὁ ποιητὴς ἀόριστον καὶ ἐγένοντο πολλαὶ εἰκασίαι. Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν ἐννοεῖται τοῦ μιμεῖσθαί με, κατὰ δὲ τὸν Εὐστάθιον· «ἢ ἀλκῆς ἢ ἐμῶν ποτε ἀριστευμάτων», κατὰ δὲ τὸν Koch ἡ ἔννοια τῆς γενικῆς περιέχεται ἐν τῇ ἐπομένῃ προστακτικῇ καὶ κατὰ τὸν Ameis τοῦ εἶναι μέγα ἔργον ἄρεκτον, ὅπερ ὑπάρχει ἐν στίχ. 150. Λέγων ἄνδρα ἐννοεῖ τὸν ἀντίπαλον τῶν Ἀχαιῶν.

5) Δηλαδή μὴ δὴ οὕτως, ὡς ἐν Α, 131.

6) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ νῆ καὶ ἔδω σημαίνει τὸν νηστικόν.

7) Ἐννοεῖ τὰς φάλαγγας ἐκατέρου τῶν στρατοπέδων.

ἀνδρῶν, ἐν δὲ θεὸς πνεύσῃ μένος ἀμφοτέροισιν.
 ἀλλὰ πάσασθαι ἄνωχθι θοῆς ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιοὺς 160
 σίτου καὶ οἴνοιο· τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἀλκή.
 οὐ γὰρ ἀνὴρ πρόπαν ἤμαρ ἐς ἥελιον καταδύντα
 ἄκμηνος¹ σίτοιο δυνήσεται ἅντα μάχεσθαι·
 εἰ περ γὰρ θυμῷ γε μενοινάα πολεμίζειν,
 ἀλλὰ τε λάθρη γυῖα βαρύνεται, ἥδὲ κιχάνει 165
 δίψα² τε καὶ λιμός, βλάβεται δέ τε γούνατ' ἰόντι.
 δς δέ κ' ἀνὴρ οἴνοιο³ κορεσσάμενος καὶ ἐδωδῆς
 ἀνδράσι δυσμενέεσσι πανημέριος πολεμίζῃ,
 θαρσαλέον νύ οἱ⁴ ἦτορ ἐνὶ φρεσίν, οὐδὲ τι γυῖα
 πρὶν κάμνει, πρὶν πάντας ἐρωῆσαι⁵ πολέμοιο. 170
 ἀλλ' ἄγε λαὸν μὲν σκέδασον⁶ καὶ δεῖπνον ἄνωχθι
 ὕπλεσθαι⁷· τὰ δὲ δῶρα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 οἰσέτω⁸ ἐς μέσσην ἀγορὴν, ἵνα πάντες Ἀχαιοὶ
 ὀφθαλμοῖσιν⁹ ἴδωσι, σὺ δὲ φρεσὶ σῆσιν ἰανθῆς¹⁰.
 ὁμνυέτο δέ τοι ὄρκον, ἐν Ἀργείοισιν ἀναστάς, 175

1) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἄγευστος, παρὰ τὴν ἀκμὴν· οὕτω δὲ Αἰολεῖς τὴν ἀσιτίαν λέγουσιν». Τὸ ἔτυμον τοῦτο δέχεται καὶ ὁ Düntzer, ἀλλ' ὁ Döderlein παράγει ἐκ τοῦ κομμεῖν, δηλ. κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ ἀκομηνός, ὅπερ ἔχει ἀνάλογα τὰ ἀμενηνός καὶ ἀδακηνός. Κατὰ τὸ ἔτυμον τοῦτο τονίζει ἀκμηνός καὶ ἐρμηνεύει ἀπεριπονήτος, ἀθεράπευτος.

2) Οἱ μὲν Ἴωνες ἔλεγον δίψα, οἱ δ' Ἀττικοὶ δίψος.

3) Λέγεται, ὅτι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀκρατοποιοῦντας ὠπλίζοντο.

4) Μετεχειρίσθη τὴν προσωπικὴν

ἀντωνυμίαν ἀντὶ δεικτικῆς, ὅπερ συμβαίνει μετὰ ἀοριστολογικᾶς προτάσεως, ὡς ἐν B, 392.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «πρὶν παύσασθαι τῆς μάχης ἅπαντας».

6) Τὴν παρακλῆυσιν διευθύνει πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα, διότι οὗτος ἐκάλεσε τὴν ἀγοράν.

7) Παρασκευάζειν, ἐτοιμάζειν.

8) Ἐπικὸς ἀόριστος ὅς.

9) Τοῦτο λέγεται μετ' ἐμφάσεως.

10) Εὐφρανθῆς, φαιδρυνθῆς. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Γενναῖως γρηῃται τῷ διανοήματι· οὐ γὰρ ἔφη ὡς ἀνπλουσιώτερος γένῃ, ἀλλὰ τὸ τῆς τιμῆς προβάλλεται».

μήποτε τῆς¹ εὐνῆς ἐπιβήμεναι ἡδὲ μιγῆναι·
[ἡ² θέμις ἐστίν, ἄναξ, ἥτ' ἀνδρῶν ἤτε γυναικῶν.]

καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ φρεσὶν ἴλαος³ ἔστω.

αὐτὰρ ἔπειτά σε δαιτὶ ἐνὶ κλισίῃς ἀρεσάσθω⁴

πιεῖρῃ⁵, ἵνα μή τι δίκης ἐπιδευὲς ἔχῃσθα.

180

Ἀτρεΐδῃ, σὺ δ'⁶ ἔπειτα δικαιοτέρος καὶ ἐπ' ἄλλω⁷

ἔσσεαι· οὐ μὲν γάρ τι νεμεσσητὸν βασιλῆα⁸

ἄνδρ' ἀπαρέσσασθαι⁹, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ. «

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·

«Χαίρω σεῦ¹⁰, Λαερτιάδῃ, τὸν μῦθον ἀκούσας·

185

ἐν μοίρῃ¹¹ γὰρ πάντα διίκεο καὶ κατέλεξας.

ταῦτα¹² δ' ἐγὼν ἐθέλω ὁμόσαι, κέλεται δέ με θυμός,

οὐδ' ἐπιорκήσω πρὸς δαίμονος. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς

μιμνέτω αὖθι τέως περ¹³ ἐπειγόμενός περ Ἄρῃος·

1) Ἐννοεῖ τῆς Βρισηΐδος, ἣν δὲν ὠνόμασεν.

2) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις.

3) Τὸ α ἔχει βραχύ, ὡς ἐν I, 639, ἀλλ' ἐν A, 538 ἔχει μακρόν.

4) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ φιλοφρονησάσθω.

5) Θηλυκὸν τοῦ πίνων· διὰ παχέος γεύματος. Δίκη ἐνταῦθα εἶναι τὸ δίκαιον, τὸ προσήκον. Τὸ ἐπιδευὲς ἔχειν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐπιδεῦσθαι. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τὰ δῶρα διὰ τὴν ἄμυναν, ὄρκον διὰ τὴν ἐρωμένην, ἐπτίσιν διὰ τὴν ὕδριν».

6) Μετάθεσις, ὡς ἐν A, 282 ἀντί, σὺ δέ, Ἀτρεΐδῃ.

7) Δὲν ἐρμηνεύει ὁρθῶς ὁ Ameis, ὡς νομιζομεν, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄλλου, κατὰ τὴν γνώμην ἄλλου· διότι

σημαίνει καὶ πρὸς ἄλλον, δηλ. δὲν θὰ ἀδικήσῃ ἄλλον, ὡς τὸν Ἀχιλλέα.

8) Οἱ νεώτεροι ἐρμηνευταὶ συνάπτουσι τὰς δύο λέξεις βασιλῆα ἄνδρα, ἀ; θεωροῦσιν ὡς ἀντικείμενον τοῦ ἀπαρέσσασθαι, ἀλλὰ πιθανώτερον τὸ μὲν βασιλῆα εἶναι ὑποκείμενον, τὸ δὲ ἄνδρα ἀντικείμενον κατὰ τὸν Σχολιαστήν, ὅπερ δέχεται καὶ ὁ La Roche· δὲν εἶναι κατὰ τι αξιοκατάκριτον βασιλεὺς καθ' ὅλοκληρίαν νὰ ἐξιλεώσῃ ἄνδρα, ὅταν ἄρξῃ τῆς χαλεπότητος.

9) Ἡ πρόθεσις ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος, ὡς ἐν τοῖς ἀποτιμᾶν ἐν N, 113 καὶ ἀποσχυδμαίνειν ἐν Ω, 65.

10) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀκούσας.

11) Πρεπόντως, δικαίως.

12) Τὰ εἰρημένα ἐν στίχ. 175.

13) Ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις

μῖμνετε δ' ἄλλοι πάντες ἀολλέες, ὄφρα κε δῶρα
 ἐκ κλισίης ἔλθῃσι καὶ ὄρκια πιστὰ τάμωμεν.
 σοὶ δ' αὐτῷ τόδ' ἐγὼν ἐπιτέλλομαι ἡδὲ κελεύω·
 κρινάμενος κούρητας¹ ἀριστῆας Παναχαιῶν
 δῶρα ἐμῆς παρὰ νηὸς ἐνεικέμεν², ὅσσ' Ἀχιλῆϊ
 χθιζὸν ὑπέστημεν δώσειν, ἀγέμεν τε γυναῖκας.
 Ταλθύβιος δέ μοι ὦκα κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 κάπρον³ ἐτοιμασάτω, ταμέειν Δίι τ' Ἡελίῳ τε. »

195

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 » Ἀτρεΐδῃ κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
 ἄλλοτέ⁴ περ καὶ μᾶλλον ὀφέλλετε ταῦτα πένεσθαι,
 ὁππότε τις μεταπαυσωλῆ⁵ πολέμοιο γένηται,
 καὶ μένος⁶ οὐτόσον ἦσιν ἐνὶ στήθεσσι ἐμοῖσι.
 νῦν δ' οἱ μὲν⁷ κέαται δεδαῖγμένοι, οὓς ἐδάμασσαν
 Ἐκτωρ Πριαμίδης, ὅτε οἱ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν,

200

ἀναγινώσκεται αὖθις τέως περ.
 Φαίνεται, ὅτι ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγί-
 νωσκεν ἄνευ τοῦ περ, ὅπερ εἶναι
 ἀναγκαῖον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ
 στίχου. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ μὲν
 Bentley ἔγραψε τέως μὲν, ὁ δὲ
 G. Hermann αὐτόθι τείος, ὃ
 ἠκολούθησαν οἱ πλείστοι τῶν ἐκδοτῶν.
 Τὸ τέως ἐπεξηγῆται διὰ τῆς ἐπο-
 μένης προτάσεως τῆς ἀρχομένης ἐκ
 τοῦ ὄφρα.

¹) Ἑσχηματίσθη ἐκ τοῦ κοῦρος,
 ὡς τὸ γυμνὴς ἐκ τοῦ γυμνός κατὰ
 τὸν Dünzer.

²) Ἐπὶ μὲν τῶν ἀφύχων μετε-
 χειρίσθη τὸ ἐνεικέμεν, ἐπὶ δὲ τῶν
 γυναικῶν τὸ ἀγέμεν. Καὶ τὰ δύο ἀπα-
 réμματα κείνται ἀντὶ προστακτικῆς.

³) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Πρὸς

δὲ τὰ ὄρκια τρισὶν ἐχρῶντο Ἀττικοί,
 κάπρω, κριῶ, ταύρω».

⁴) Ἐν ἄλλῃ περιστάσει, ἣν ἐπε-
 ξηγεί διὰ τοῦ ὁππότε. Ἡ φράσις
 καὶ μᾶλλον δεικνύει ἐπίδοσιν, τὴν
 πλήρη συγκατάθεσιν τοῦ Ἀχιλλέως.
 Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Ἐν τούτοις
 δὲ πᾶσιν ἀποδέχεται μὲν ὁ ἥρωες τὰ
 τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Ὀδυσσεύς, πα-
 ρακαίρια δὲ αὐτὰ εἶναι κρίνει».

⁵) Ἡ μετὰ ταῦτα ἀνάπαυσις κατὰ
 τὸν Σχολιαστὴν.

⁶) Μένος ἐνταῦθα εἶναι ἢ κατὰ
 τῶν πολεμίων ὀργή. Τὸ δὲ ἦσιν κεί-
 ται ἀντὶ τοῦ ἔησιν, ὡς ἐν θ, 147.

⁷) Ἡ περίοδος αὕτη περιέχει δύο
 προτάσεις, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη εἰκο-
 νίζει τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ

ὅμεις¹ δ' ἐς βρωτῶν ὀτρύνετον. ἦ τ' ἂν ἔγωγε
 νῦν μὲν ἀνώγοιμι πτολεμίζειν υἱας Ἀχαιῶν
 νήστιας² ἀκμήνους, ἅμα δ' ἡελίῳ καταδύντι
 τεύξεσθαι μέγα δόρπον, ἐπὶν³ τισαίμεθα λώβην.
 πρὶν δ' οὐ πως ἂν ἔμοιγε φίλον κατὰ λαιμόν ιεῖη⁴
 οὐ πόσις οὐδὲ βρώσις, ἑταίρου τεθνηῶτος, 210
 ὃς μοι ἐνὶ κλισίῃ δεδαῖγμένος ὀξεί χαλκῷ
 κεῖται, ἀνὰ πρόθυρον⁵ τετραμμένος, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
 μύρονται· τὸ μοι οὐ τι μετὰ φρεσὶ ταῦτα μέμηλεν,
 ἀλλὰ φόνος τε καὶ αἷμα⁶ καὶ ἀργαλέος στόνος ἀνδρῶν. «
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 » ὦ Ἀχιλεῦ, Πηλέος υἱέ, μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν, 215
 κρείσσων εἰς⁷ ἐμέθεν καὶ φέρτερος οὐκ ὀλίγον περ
 ἔγχει, ἐγὼ δέ κε σεῖο νοήματί γε προβαλοίμην
 πολλόν, ἐπεὶ πρότερος γενόμην καὶ πλείονα οἶδα.

δευτέρα μετὰ μομφῆς ἐξαίρει τὴν ὀλι-
 γωρίαν τῶν φίλων.

¹) Ἐννοεῖ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ
 τὸν Ὀδυσσεύα. Βρωτὺς ἔχει τὴν αὐ-
 τὴν σημασίαν τοῦ βρώσις καὶ σημαί-
 νει τὸ ἔδεσμα καὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ
 τρώγειν.

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Νῆ-
 στις μὲν ὁ οὐ πάντως λιμώσσω, ἀκμη-
 μῆνος δὲ ὁ εἰς ἀκμὴν ἦκων τοῦ πεινῆν
 καὶ δεόμενος τοῦ φαγεῖν».

³) Ἐθῆκε τὸ ἐπὶν μετὰ εὐκτικῆς
 ἕνεκα τῆς εὐκτικῆς τῆς κυρίας προτά-
 σεως, ὡς ἐν Ω, 227.

⁴) Εὐκτικὴ τοῦ εἶμι ἀπαντῶσα μόνον
 ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ Ἰοί. Τὴν γραφὴν
 ταύτην ὑποστηρίζουσιν οὐ μόνον καλὰ
 χειρόγραφα, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι, Ἦσυχ.
 » Ἰεῖη· πορεύοιτο διὰ φιλήης καὶ ὁ

Σχολιαστὴς· «ἰεῖη· φιλῶς καὶ παράκει-
 ται τὸ ἰέναι ἀπαρέμφατον». Παρὰ τῷ
 Εὐσταθίῳ εὐρηται μὲν ἡ γραφὴ ἰεῖη,
 ἀλλὰ διδόνται καὶ αἱ δύο ἐξηγήσεις
 πορευθεῖη καὶ πεμφθεῖη.

⁵) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ·
 «Κεῖται ἐπὶ τὴν θύραν ὄρων, ὃ ἔστι
 τετραμμένους ἐν αὐτῇ ἔχων τοὺς πό-
 δας. Οὕτω γὰρ τίθενται οἱ νεκροὶ
 διὰ τὸ ἐξερχομένους τοῦ ἀνθρωπίνου
 βίου μηκέτι ἀναστρέφειν εἰς τοὺς οἴ-
 κους».

⁶) Ἡ ἐπιστρώσεως τῶν συνωνύ-
 μων δεικνύει τὸ πάθος τοῦ λέγοντος.

⁷) Παρ' Ὀμήρῳ κατὰ τὸν La
 Roche εἶναι πάντοτε ἐγκλιτικόν.

⁸) Ἐπειδὴ ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ
 περιεῖναι καὶ περιγίγνεσθαι συντάσ-
 σεται πρὸς γενικήν.

τῷ τοι ἐπιτλήτω¹ κραδίη μύθοισιν ἐμοῖσιν. 220
 αἰψά τε φυλόπιδος πέλεται κόρος ἀνθρώποισιν,
 ἧς τε² πλείστην μὲν καλάμην χθονὶ χαλκὸς ἔχευεν,
 ἄμητος³ δ' ὀλίγιστος, ἐπὴν κλίνῃσι τάλαντα
 Ζεὺς, ὃς τ' ἀνθρώπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται.
 γαστέρι⁴ δ' οὐ πως ἔστι νέκυν πενθήσαι Ἀχαιοὺς· 225
 λίην γὰρ πολλοὶ καὶ ἐπήτριμοι⁵ ἥματα πάντα
 πίπτουσιν· πότε κέν τις ἀναπνεύσειε πόνοιο⁶;
 ἀλλὰ χρή τὸν μὲν καταθάπτειν, ὃς κε θάνῃσι,
 νηλέα⁷ θυμὸν ἔχοντας, ἐπ' ἥματι⁸ δακρύσαντας·
 ὅσσοι δ' ἂν πολέμοιο περὶ⁹ στυγεροῖο λίπωνται, 230
 μεμνησθαι¹⁰ πόσιος καὶ ἐδητύος, ὅφρ' ἔτι μᾶλλον

1) "Ὡς καρτερῇ ἡ καρδία σου εἰς τοὺς λόγους μου, ὥς ἀκούῃ μεθ' ὑπομονῆς.

2) Ἀναφέρεται εἰς τὴν φύλοπιν· Ἡ καλάμη ἐνταῦθα κεῖται περιληπτικῶς καὶ σημαίνει τοὺς κατὰ τὴν μάχην πίπτοντας μαχητάς· Χαλκὸς δὲ εἶναι τὸ δρέπανον καὶ τὸ ξίφος, ὡς ἐνταῦθα· Τὸ δὲ ἔχευεν εἶναι ἐμπειρικὸς ἀόριστος.

3) Ἀμητος εἶναι ὁ καιρὸς τοῦ ἁμᾶν ἥτοι θερρίζειν· Ἡ καλὴ αὕτη ἀλληγορικὰ παρέχει δυσκολίας καὶ διαφόρως ἐρμηνεύεται. Τῶν Σχολιαστῶν τις ἐξηγεῖ· αὐτὸν κλίμα καὶ τροπὴ τῆς μάχης γένηται, ἐν ὀλίγῳ διώξαντες χρόνῳ πολλὰ καταβαλοῦμεν τῶν πολεμίων σώματα· Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἐρμηνεία δὲν συνάπτεται μετὰ τῆς ἀξιώσεως, ὅπως οἱ Ἀχαιοὶ φάγωσι καὶ ἐνισχυθῶσιν. Διὰ τοῦτο πιθανώτερον ἐρμηνεύει ὁ La Roche· Ἐάν ὁ Ζεὺς ἐπενέγκῃ τὴν ἡττὰν τῶν πολεμίων,

ὁ χρόνος, ἐν ᾧ ἄλλως οἱ πλείστοι πολέμοιο δύνανται νὰ πείσωσι, ἔσται βραχύς, ἂν μὴ διὰ βρώσεως καὶ πόσεως καλῶς ἐνισχυθῶμεν. Νομίζομεν δ', ὅτι τὴν δυσκολίαν παρέχει μᾶλλον ἡ λέξις κόρος ἢ ἡ ἄμητος, ὡς ἐνόμισαν οἱ ἀρχαῖοι Σχολιασταί. Αὕτη ἐνταῦθα σημαίνει οὐχὶ ἀηδίαν, ἀλλὰ κάματον, κόουρασιν.

4) Διὰ τῆς νηστείας. Ὅρα Ω, 601.

5) Περὶ τῆς λέξεως ἰδὲ εἰς Σ, 211.

6) Δηλαδή τοῦ πενθήσαι γαστέρι.

7) Ἀλλαχοῦ ἡ λέξις ἐμφαίνει ψόγον, ἐνταῦθα δὲ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ταλαπενθῆς = καρτερόπονος, ὑπομενετικός. Ἐννοεῖται ἡ ἀντανωμία ἡμᾶς.

8) Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἥτοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν θάπτεται ὁ νεκρός.

9) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ λίπωνται. Ἀλλαχοῦ τοῦτο λέγεται ὑπολείπεσθαι ἐν Ψ, 615 καὶ η, 230.

10) Ἐννοοῦνται αἱ λέξεις τοῦς χρόνους.

ἀνδράσι δυσμενέεσσι μαχώμεθα νωλεμές αἰεῖ,
 ἐσάμενοι χροῖ χαλκὸν ἀτειρέα. μηδέ τις ἄλλην¹
 λαῶν ὀτρυντὺν² ποτιδέγμενος ἰσχανάσθω·
 ἦδε³ γὰρ ὀτρυντὺς κακὸν ἔσσεται, ὃς κε λίπηται
 νηυσὶν ἐπ' Ἀργείων· ἄλλ' ἀθρόοι⁴ ὀρμηθέντες
 Τρωσὶν ἐφ' ἵπποδάμοισιν ἐγείρομεν ὄξυν Ἀρηα. α
 Ἦ, καὶ Νέστορος υἱὰς ὀπάσσατο⁵ κυδαλίμοιο,
 Φυλείδην τε Μέγητα⁶ Θόαντά τε Μηριόνην τε
 καὶ Κρειοντιάδην Λυκομήδεα⁷ καὶ Μελάνιππον. 240
 βὰν δ' ἴμεν ἐς κλισίην Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο.
 αὐτίκ' ἔπειθ' ἅμα μῦθος⁸ ἦν, τετέλεστο δὲ⁹ ἔργον·
 ἐπτὰ μὲν ἐκ κλισίης τρίποδας¹⁰ φέρον, οὓς οἱ ὑπέστη,
 αἰθωνας δὲ λέβητας εἴκοσι, δώδεκα δ' ἵππους¹¹.
 ἐκ δ' ἄγον αἶψα γυναῖκας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας 245

1) Τὸ τρώγειν καὶ πίνειν θεωρεῖ
 ὡς παρότρυνσιν εἰς τὸν πόλεμον.

2) Παρότρυνσις, προτροπή.

3) Αὕτη ἡ δευτέρα παρότρυνσις,
 ἥτοι ἀμελεία. Φοβερωτέραν ταύτης
 ἀπειλὴν λέγει ὁ Ἀγαμέμνων ἐν Β,
 391.

4) Κεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ λή-
 πηται.

5) Προσέλαβεν ὡς ἀκολούθους τοὺς
 υἱοὺς τοῦ Νέστορος, ἥτοι τὸν Ἀντί-
 λωχον καὶ Θρασυμήδη.

6) Περί μὲν τοῦ Μέγητος ὄρα εἰς
 Β, 627, περὶ δὲ τοῦ Θόαντος αὐτόθι
 638.

7) Ὁ μὲν Λυκομήδης μνημονεύε-
 ται καὶ ἐν Ι, 84, ὁ δὲ Μελάνιππος
 μ.νον ἐνταῦθα.

8) Μῦθος εἶναι ἡ παρακλήσεις τοῦ
 Ὀδυσσεύς πρὸς τοὺς ἀκολούθους αὐ-

τοῦ. Οἱ μὲθ' Ὀμηρον ἔλεγον, ἅμ'
 ἔπος καὶ ἅμ' ἔργον, dictum fa-
 ctum. Παραπλήσιαί φράσεις ὑπάρχου-
 σιν ἐν ὁμηρ. Ὑμν. ΙΙΙ, 46 «ὧς ἅμ' ἔπος
 τε καὶ ἔργον ἐμήδετο κύδιμος Ἑρ-
 μῆς» καὶ παρ' Ἀπολλων. Ῥοδ. ΙV,
 103 «ἐνθ' ἔπος ἦδ' καὶ ἔργον ὁμοῦ
 πέλεν ἐσσυμένοισιν».

9) Ἀντὶ τοῦ δὲ ὁ Passow εἵκασε
 τε· διότι ὁ Ὀμηρος συνάπτει τὸ ἅ-
 μα μετὰ τοῦ καὶ ἢ οὕτως· ἅμα τε-
 καί, ἅμα τε-τε, τὸ δὲ ἅμα τε-δὲ ἐν ἀν-
 τιθέσει, ἥτις ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει.
 Τὴν διόρθωσιν ἐδέξαντο οὐχὶ ὀλίγοι,
 ὡς ὁ Ameis, ὁ Düntzer, ὁ Döder-
 lein καὶ ἄλλοι.

10) Ταῦτα ὑπέσχετο ὁ Ἀγαμέ-
 μνων ἐν Ι, 122.

11) Κατὰ ζεῦγμα ἐννοεῖται τὸ
 ἄγον.

ἔπτ', ἀτὰρ ὀγδοάτην Βρισηίδα καλλιπάρηρον.
 χρυσοῦ δὲ στήσας¹ Ὀδυσεὺς δέκα πάντα τάλαντα
 ἦρχ', ἅμα δ' ἄλλοι δῶρα φέρον κούρητες Ἀχαιῶν.
 καὶ τὰ μὲν ἐν μέσση ἀγορῇ θέσαν, ἂν δ' Ἀγαμέμνων
 ἵστατο· Ταλθύβιος δὲ θεῶ ἐναλίγκιος² αὐδὴν 250
 κάπρον³ ἔχων ἐν χερσὶ παρίστατο ποιμένι λαῶν.
 Ἀτρεΐδης δὲ ἐρυσσάμενος χεῖρεσσὶ⁴ μάχαιραν,
 ἣ οἱ πὰρ ξίφεος μέγα κουλεὸν αἰὲν ἄωρτο,
 κάπρου ἀπὸ τρίχας ἀρξάμενος⁵, Διὶ χεῖρας ἀνασχὼν
 εὖχετο· τοὶ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτόφιν⁶ εἶατο σιγῇ 255
 Ἀργεῖοι κατὰ μοῖραν, ἀκούοντες βασιλῆος.
 εὐξάμενος⁷ δ' ἄρα εἶπεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν·
 » Ἴστω⁸ νῦν Ζεὺς πρῶτα, θεῶν ὑπατος καὶ ἄριστος,
 Γῇ τε καὶ Ἡέλιος καὶ Ἑρινύες, αἶθ' ὑπὸ γαῖαν
 ἀνθρώπους τίνυνται⁹, ὅτις κ' ἐπιόρκον ὁμόσση, 260

¹) Ζυγίσας, ὡς γίνεται δηλὸν καὶ ἐκ τοῦ Ν, 745. Τὸ δὲ πάντα δηλοῖ ἐν συνόλῳ.

²) Συνήθως τὸ ἐπιθετὸν ἀποδίδεται τοῖς ἀοιδοῖς.

³) Τοῦτο πράττει ὁ Ταλθύβιος κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος τὴν δοθεῖσαν ἐν στίχ. 197.

⁴) Ὁ Lachmann παρετήρησεν, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων κατὰ τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἐτρώθη τὴν χεῖρα ἐν Λ, 248 καὶ ὅτι δὲν ἠδύνατο διὰ τῶν χειρῶν νὰ σύρῃ τὴν μάχαιραν καὶ σφάζῃ τὸν κάπρον. Ἀλλ' ὁ Düntzer ἀντιπαράττει, ὅτι ἡ τρωθεῖσα χεὶρ ἦτο ἡ ἀριστερά, διότι διὰ τῆς δεξιᾶς κρατεῖ ἔτι τὸ δόρυ ἐν Λ, 256, 265. Πρὸς τοῦτοις παρατηρεῖ, ὅτι τὸ πληθυντικὸν χεῖρεσι λέγεται περὶ μιᾶς χειρός, Γ, 271· 367, Οὕτω λοιπὸν

ἐνταῦθα δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν μόνον τὴν δεξιὰν χεῖρα.

⁵) Πρὶν νὰ σφάξῃσι τὸ θῦμα, κόπτοντες τρίχας ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔρριπτον εἰς τὸ πῦρ Ε, 422 «ἀλλ' ὅγ' ἀπαρχόμενος κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλεν ἀργιῶδοντος ὕδης». Τοῦτο λέγεται ἀπαρχεσθαι τρίχας.

⁶) Ἴσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ ἑαυτοῦς, ἕκαστος ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὁ Ἀγαμέμνων ἵστατο ἐν μέσση ἀγορῇ στίχ. 249. Παραπλήσιον εἶναι τὸ «σιγῇ ἐφ' ἡμέων» ἐν Η, 195. Ὁ Nauck εἵκασεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ αὐτὸ θι.

⁷) Τὸ εὐχόμενος εὐρηται σπανίως, ἐν Ζ, 304.

⁸) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Μαρτυρεῖτω, θθεν καὶ ἴστωρ ὁ μάρτυς».

⁹) Ἀντὶ τοῦ τίνυνται ὁ Nauck

μὴ μὲν ἐγὼ¹ κούρη Βρισηίδι χεῖρ² ἐπενεῖται,
οὔτ' εὐνῆς³ πρόφασιν κεχρημένος οὔτε τευ ἄλλου.
ἀλλ' ἔμεν' ἀπρωτίμαστος⁴ ἐνὶ κλισίῃσιν ἐμῇσιν.
εἰ δέ τι τῶνδ' ἐπίορκον⁵, ἐμοὶ θεοὶ ἄλγεα δοῖεν
πολλὰ μάλ', ὅσσα διδοῦσιν ὅτις⁶ σφ' ἀλίτῃται ὁμόσσας. « 265

Ἦ, καὶ ἀπὸ στόμαχον κάπρου τάμε νηλεῖ γαλκῶ.
τὸν μὲν Ταλθύβιος πολιῆς ἀλὸς ἐς μέγα λαῖτμα⁷
ῤῥῖ⁸ ἐπιδινήσας, ὅσιν' ἰχθύσιν· αὐτὰρ Ἀχιλλεύς
ἀνστάς Ἀργείοισι φιλοπτολέμοισι μετηύδα·

»Ζεῦ πάτερ, ἡ μεγάλας ἄτας ἄνδρεςσι διδοῖσθα⁹. 270
οὐκ ἂν δὴ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι ἐμοῖσιν
Ἀτρείδης ὦρνε διαμπερές¹⁰, οὐδέ κε κούρη
ἤγεν ἐμεῦ ἀέκοντος ἀμήχανος¹¹. ἀλλὰ ποθὶ Ζεὺς
ἤθελ' Ἀχαιοῖσιν θάνατον πολέεσσι γενέσθαι.
νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἀρηα. « 275

εἰκάζει τὸ νύσθ, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν· διότι ὁ λόγος δὲν εἶναι κατὰ κλητικὴν, ὡς ἐν Γ, 276. Τὸ ὅτις ἀναφέρεται μὲν εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, ἀλλ' εἶναι περιληπτικόν.

¹) Περιεμένομεν ἐμὲ ἢ ἔπρεπε νὰ ᾔνοι ἐπ' ἐνέικα. Κατὰ τὸν Koch ἐννοεῖται τὸ ὄμνυμι. Τὸ ἐπιφέρειν χεῖρα σημαίνει πειράζειν.

²) Ἡ γενικὴ αὐτὴ καὶ ἡ ἐπομένη τευ ἄλλου ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ κεχρημένος, ἡ δὲ αἰτιατικὴ πρόφασιν εἶναι τοῦ κατὰ τι. Προφασίζόμενος, ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ στρώσῃ τὴν κλίνην ἢ ἄλλο τι. Ὅντως οὐδαμοῦ ὑπάρχει ὑπαινιγμός, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων εἶχεν ἔρωτα πρὸς τὴν Βρισηίδα.

³) Κατὰ μὲν τὸν La Roche εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ α (στερητικ.) καὶ

προσμοίμαι, κατ' ἄλλους ὅμως πιθανώτερον ἐκ τοῦ α, πρὸς καὶ μάσσω, ἀνέπαφος, ἀψηλάφητος.

⁴) Ἐννοεῖται τὸ ἐστίν.

⁵) Κεῖται ἀντὶ τῆς δοτικῆς, ἣν ἀπαιτεῖ τὸ διδοῦσιν. Τὸ σφὲ συνήθως τίθεται ὡς δοτικόν, ἐνταῦθα δὲ ὡς πληθυντικόν, σφάς=θεοὺς. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ὅς ὁμόσας εἰς αὐτοὺς ἀμάρτη».

⁶) Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς πρὸς τὸ λαιμός καὶ σημαίνει χάσμα, βυθόν.

⁷) Παράγεται ἐκ τοῦ βόσσω καὶ δηλοῖ βοσκήν, τροφήν.

⁸) Ἐπεξετάθη ἀντὶ διδοῖς, ὡς τὸ τίθησθα ἐν ι, 404 καὶ ε, 476.

⁹) Πέρα καὶ πέρα, ἐν τῇ βάρει.

¹⁰) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον «ἀνάλωτον μηχαναῖς», ἄκαμπτον, ὡς ἐν Ν, 726.

Ὡς ἄρ' ἐφώνησεν, λῦσεν δ' ἀγορὴν αἰψήρην¹.
οἱ μὲν ἄρ' ἐσκιδόναντο ἐὴν ἐπὶ νῆα ἕκαστος,
δῶρα δὲ Μυρμιδόνες μεγαλήτορες ἀμφεπένοντο²,
βάν δ' ἐπὶ νῆα φέροντες Ἀχιλλῆος θείοιο
καὶ τὰ μὲν ἐν κλισίῃσι θέσαν, κάθισαν³ δὲ γυναῖκας, 280
ἵππους δ' εἰς ἀγέλην⁴ ἔλασαν θεράποντες ἀγαυοί.

Βρισηῖς δ' ἄρ' ἔπειτ', ἐκέλη χρυσήν Ἀφροδίτη⁵,
ὥς ἴδε Πάτροκλον δεδαΐγμένον ὀξεί χαλκῷ,
ἀμφ' αὐτῷ χυμένη λίγ' ἐκώκυε, χερσὶ δ' ἄμυσσε⁶
στήθεά τ' ἠδ' ἀπαλὴν δειρὴν ἰδὲ καλὰ πρόσωπα. 285
εἶπε δ' ἄρα κλαίουσα γυνὴ εἰκυῖα θεῇσι·

» Πάτροκλέ μοι⁷ δειλῇ πλεῖστον κεχαρισμένε θυμῷ,
ζῶν μὲν σε ἔλειπον ἐγὼ κλισίῃθεν ἰοῦσα⁸,
νῦν δέ σε τεθνηῶτα κιχάνομαι, ὄρχαμε λαῶν,
ἄψ ἀνιοῦσ'· ὥς⁹ μοι δέχεται κακὸν ἐκ κακοῦ αἰεὶ. 290
ἄνδρα¹⁰ μὲν, ᾧ ἔδοσάν με πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ,
εἶδον πρὸ πτόλιος δεδαΐγμένον ὀξεί χαλκῷ,
τρεις τε κασιγνήτους, τοὺς μοι¹¹ μία γείνατο μήτηρ,

1) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἐξήγει ἐ-
πιρρηματικῶς, αἰψήρως, ταχέως, οἱ
δὲ νεώτεροι κατὰ πρόληψιν, ὡς τὸ ἐν
Κ, 358 ἀλκιφρὰ δὲ γούνατ' ἐνώμα».
Ὁ Ἀχιλλεὺς διαλύει τὴν ἀγοράν,
διότι οὗτος καὶ ἐκάλεσεν.

2) Μόνον ἐνταῦθα τὸ βῆμα συν-
τάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν πράγματος·

3) Ἐβαλον νὰ καθίσωσι πλησίον
τῶν ἄλλων γυναικῶν.

4) Ἀγέλην συνήθως λέγει τὸ πλῆ-
θος τῶν βοῶν.

5) Γυναῖκες διακρινόμεναι κατὰ τὸ
κάλλος παραβάλλονται πρὸς τὴν Ἀ-
φροδίτην ἢ τὴν Ἀρτεμιν Γ, 158.

6) Ἐσπάρασσεν, ἐξουγράφει.

7) Ἡ σύνταξις αὕτη εὕρηται μό-
νον ἐνταῦθα. διότι ἀλλαγῇ λέγεται,
τῷ ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ.

8) Τοῦτο γίνεται ἐν Α, 346.

9) Εἶναι ἐπιφώνησις, ἥτις μετὰ τοῦ
αἰὲ τὴν μνημονευθεῖσαν εἰδικὴν περι-
στασιν γενικεύει. Τὸ δέχεσθαι μόνον
ἐνταῦθα κεῖται ὡς ἀμετάβατον· σημα-
νει δὲ ἀκολουθεῖν.

10) Οὗτος ἐλέγετο Μῶνης καὶ ἦτο
βασιλεὺς τῆς Λυρνησσοῦ, στίχ. 296.
Περὶ τούτου ἰδὲ καὶ εἰς Β, 690.

11) Ἀνήκει εἰς τὸ μία, δηλ. ἡ αὐ-
τή, ἥ καὶ ἐμὲ γείνατο.

κηδείους¹, οἳ πάντες ὀλέθριον ἡμαρ ἐπέσπον.
 οὐδὲ μὲν οὐδέ μ' ἔασκες², ὅτ' ἄνδρ' ἐμὸν ὤκυς Ἀχιλλεὺς
 ἔκτεινεν, πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο Μύνητος, 295
 κλαῖειν, ἀλλά μ' ἔφασκες Ἀχιλλῆος θείοιο
 κουριδίην³ ἄλοχον θήσειν, ἄξειν τ' ἐνὶ νηυσὶν
 ἐς Φθίην, δαίσειν⁴ δὲ γάμον μετὰ Μυρμιδόνεσσι.
 τῷ σ' ἄμοτον κλαίω τεθνηότα μείλιχον αἰεῖ⁵. « 300

ᾧ ἔφατο κλαίουσ', ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες,
 Πάτροκλον πρόφασιν⁶, σφῶν δ' αὐτῶν κήδ' ἑκάστη.
 αὐτὸν⁸ δ' ἄμφι γέροντες Ἀχαιῶν ἡγερέθοντο
 λισσόμενοι δειπνῆσαι· ὁ δ' ἤρνεϊτο στεναχίζων·
 » Λίσσομαι, εἴ τις ἔμοιγε φίλων ἐπιπιέθεθ'⁹ ἐταίρων, 305

μή με πρὶν¹⁰ σίτοιο κελεύετε μηδὲ ποτῆτος
 ἄσασθαι φίλον ἦτορ, ἐπεὶ μ' ἄχος αἰνὸν ἰκάνει.
 δύντα δ' ἐς ἥελιον μενέω καὶ τλήσομαι ἔμπης. «

ᾧ εἰπὼν ἄλλους μὲν ἀπεσκέδασεν βασιλῆας,
 δοιῶ δ' Ἀτρεΐδα μενέτην καὶ δῖος Ὀδυσσεύς, 310

¹) Φροντίδος ἀξιους, προσφιλεῖς, ἀγαπητούς. Ἡ παράθεσις αὕτη λέγεται μετ' ἐμφάσεως.

²) Τίνα ἀφορμὴν εἶχεν ἡ Βρισηΐς νὰ κλαίῃ, δεικνύει ἡ ἐκ τοῦ ὅτε ἀρχομένη πρότασις.

³) Κουριδίη ἄλοχος λέγεται ἡ νόμιμος σύζυγος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν παλλακίδα. Ὅρα σημειώσιν μου εἰς Α, 114. Τοιαύτης ὑποσχέσεως οὐδαμῶς ἄλλοθι τῆς Ἰλιάδος γίνεται μνεία.

⁴) Ὅτι θὰ παρασκευάσῃ τὸ συμπόσιον τοῦ γάμου, θὰ τελέσῃ γάμους, ὡς ἐν δ, 3.

⁵) Ὅτι ὁ Πάτροκλος ἦτο τοιοῦτος, λέγεται ἐν Ρ, 672.

⁶) Εἶναι αἰτιατικὴ τοῦ κατὰ τι, ὡς ἐν στίχ. 262.

⁷) Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ κλαίουσαι. Κατὰ τὸν Bergk ἡ προσποίησης αὕτη δὲν ἀρμόζει εἰς τὴν ἀντικειμενικὴν παράστασιν τοῦ ἐπικού ποιητοῦ.

⁸) Δηλαδὴ τὸν Ἀχιλλεῦς ὡς κύριον πρόσωπον. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ ἥρωος τούτου εἰς τὴν σκηνὴν δὲν ἐμνημονεύθη.

⁹) Ἐὰν κανεῖς ἀπὸ σᾶς τοὺς ἀγαπητοὺς ἐταίρους ἦναι διατεθειμένους νὰ ἀκολουθήσῃ ἐμὲ τοῦλάχιστον.

¹⁰) Τοῦτο ὀρίζεται ἀκριβῶς ἐν στίχ. 308.

Νέστωρ Ἰδομενεύς τε γέρων θ' ἱππηλάτα Φοῖνιξ,
τέρποντες¹ πυκινῶς ἀκαχήμενον· οὐδέ τι θυμῷ
τέρπετο, πρὶν πολέμου στόμα² δύμεναι αἱματόεντος.
μνησάμενος³ δ' ἀδινῶς ἀνενείκατο⁴ φώνησέν τε·

«Ἡρά νύ μοί ποτε καὶ σύ⁵, δυσάμμορε, φίλταθ' ἐταίρων,
αὐτὸς ἐνὶ κλισίῃ λαρόν⁶ παρὰ δεῖπνον ἔθηκας 315
αἶψα καὶ ὀτραλέως, ὅποτε σπερχοίατ' Ἀχαιοὶ
Τρῳσὶν ἐφ' ἱπποδάμοισι φέρειν πολὺ δάκρυον Ἄρηα.
νῦν δὲ σὺ μὲν κεῖσαι δεδαγμένος, αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
ἄκμηνον πόσιος καὶ ἐδητύος, ἔνδον ἐόντων⁸, 320
σῇ ποθῇ⁹· οὐ μὲν γάρ τι κακώτερον ἄλλο πάθοιμι¹⁰,
οὐδ' εἴ κεν τοῦ πατρὸς ἀποφθιμένοιο πυθοίμην,
ὅς που νῦν Φθίῃφι τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβει
χῆται¹¹ τοιοῦδ' υἱὸς· ὁ δ' ἄλλοδαπῷ ἐνὶ δῆμῳ

1) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Πει-
ρῶμενοι τέρπειν, ἢ ἀποτρέποντες τῆς
λύπης».

2) Ἐπειδὴ ὁ πόλεμος παραβάλλε-
ται πρὸς θηρίον, δύνатаι νὰ ἔχη καὶ
στόμα. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τὸ
τομώτατον καὶ ἀναλωτικώτατον μέρος
τοῦ πολέμου».

3) Ἐννοεῖται ἡ γενικὴ Πατρόκλου.

4) Μέσος ἀόριστος ἃ τοῦ ἀναρέ-
ρω, ἐκ βάλους ἀνέπνευσεν, ἀναστένα-
ξεν. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἀθρόως
καὶ ἔλεινῶς καὶ οἰκτρῶς ἀνέκραξεν,
ἢ οἷον εἰ ἀνεστέναξε καὶ πολὺ ἤγαγε
πνεῦμα».

5) Ὡς οἱ θεράποντες ἄλλων ἡγε-
μόνων. Δυσάμμορος εἶναι ὁ καχύμοι-
ρος, ὁ δυστυχής.

6) Νόστιμον, εὐχάριστον, δεῖπνον.

7) Τὸ χωρίον τοῦτο μαρτυρεῖ, ὅτι

καὶ πρὸ τῆς μῆνιδος ἐγίνοντο παρα-
τάξεις.

8) Ἐν ᾧ εἶναι οὐδετέρου γένους,
ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα θη-
λυκά.

9) Ἡ κτητικὴ ἀντιωνύμια κεῖται
ἀντὶ τῆς γενικῆς ἐξ ἀντικειμένου, δηλ.
ποθῇ σοῦ, ὡς Πλάτ. ἐν Ἀπολογ. 20
Ε· «ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ».

10) Ὁ Madwig καὶ ὁ Nauck ἐνό-
μισαν, ὅτι λείπει ὁ ἄν καὶ ἔτρεφαν τὸ
τι εἰς κέ· ἀλλ' ὁ Leop. Schmidt ὁρ-
θῶς παρατηρεῖ, ὅτι ἡ εὐκτική ἄνευ
τοῦ ἂν ἐν ταῖς ἀποφατικαῖς προτάσεσι
δηλοῖ ἰσχυράν ἄρνησιν· διότι τὸ ὑπὸ
τοῦ ῥήματος δηλούμενον παρίσταται
ὡς μὴ δυνάμενον νὰ νοηθῇ.

11) Ἡ λέξις εἶναι συγγενῆς πρὸς
τὸ χατέω καὶ σημαίνει ἔλλειψιν, στέ-
ρησιν.

εἵνεκα ῥιγεδανῆς¹ Ἑλένης Τρωσὶν πολεμίζω².

325

ἡὲ τόν³, ὃς Σκύρῳ μοι ἔνι τρέφεται φίλος υἱός.

[εἴ⁴ που ἔτι ζῶει γε Νεοπτόλεμος θεοειδής.]

πρὶν⁵ μὲν γάρ μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει

¹) Στυγεράς, μισητῆς· παράγεται, παρὰ τὸ βίγος κατὰ τὰ μηκεδανός, ἡπεδανός, οὐτιδανός. Μόνον ἐνταῦθα τῆς Ἰλιάδος καὶ ἐν Ὀδυσσεύς ξ, 68 κοχίζεται ἡ Ἑλένη ἐκ μέρους τῶν Ἀχαιῶν.

²) Μετὰ μεγάλης ἐλευθερίας ὁ ποιητὴς ἔθηκε τὸ ῥῆμα κατὰ πρῶτον πρόσωπον, ἐν ᾧ προηγείται τὸ ὁ δέ. Τοῦτο συμβαίνει συνήθως ἐν ταῖς ἀναφορικαῖς προτάσεσιν, ὡς ἐν Ο, 257 καὶ Π, 835.

³) Ἐννοεῖται ἐκ τῶν ἡγουμένων τὸ ἀποφθίμενον, ὅπερ συντάσσεται πρὸς τὸ πυθοίμην ἐν στίχ. 322. Ὁρα, ὅτι μετέβαλε τὴν σύνταξιν ἐκ γενικῆς πρὸς αἰτιατικὴν. Τὸ πυνθάνεσθαι συντάσσεται καὶ πρὸς γενικὴν, ὡς ἐν Α, 257· Ν, 522 καὶ πρὸς αἰτιατικὴν, ὡς ἐν Ε, 702 καὶ Ζ, 50. Ὁ Ameis θεωρεῖ τὸ χωρίον ὡς προσθήκην τῶν μεταγενεστέρων· διότι ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλεύς οὐδαμῶς ἄλλοθι τῆς Ἰλιάδος μνημονεύεται καὶ διότι ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ τὴν στρατείαν εἰς Τροίαν νοεῖται ὡς λίαν νέος Ι, 438. Νομίζομεν, ὅτι οἱ λόγοι δὲν εἶναι λίαν ἰσχυροί· διότι ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλεύς δὲν μνημονεύεται μὲν ἐν τῇ Ἰλιάδι, ἀλλὰ διὰ μακρῶν ἐν τῇ Ὀδυσσεύς λ, 506. Πρὸς δὲ ἐν τῷ Ι, 438 λέγεται, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν ἐγίνωσκε τὰ τοῦ πολέμου καὶ τὰ τῶν ἀγορῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτῷ διδάσκαλος ὁ Φοῖνιξ. Ἀλλ' ἀφ' οὗ μετ' ὀλίγον ἦλθεν

εἰς Τροίαν καὶ ἡρωϊκῶς ἡγωνίσαστο, ἡδύνατο ἐν Σκύρῳ νὰ γείνη καὶ πατὴρ τέκνου. Κατὰ δύο τρόπους παραδίδονται ἡ διατριβὴ τοῦ Ἀχιλλεύς ἐν Σκύρῳ. Ὁ ποιήσας τὴν μικρὰν Ἰλιάδα ἔλεγεν, ὅτι ὁ ἥρωας ἐκ τοῦ Τηλέφου τοῦ Μυσοῦ προσωμίσθη εἰς τὴν Σκύρον. Κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν διήγησιν, ὅτε οἱ Ἀτρεΐδαι ἐστρατολόγουν κατὰ τῶν Τρώων, ὁ Πηλεὺς γινώσκων, ὅτι τῷ υἱῷ ἦτο πεπρωμένον νὰ ἀποθάνῃ ἐν Τροίᾳ, παρέθετο αὐτὸν παρὰ τῷ Λυκομήδει, τῷ βασιλεῖ τῆς Σκύρου. Ἐνταῦθα γυναικεῖα ἐνδύματα περιεβλημένος καὶ μετὰ τῶν παρθένων τοῦ Λυκομήδους ἀνατρεφόμενος ἐφθείρε τὴν Δηϊδάμειαν, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ὁ Νεοπτόλεμος. Βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς ἀνακαλυφθεὶς ἦλθεν εἰς τὴν Τροίαν.

⁴) Ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Ἀριστάρχος ἠθέτουν τὸν στίχον δι' αἰτίας, ἃς ἀναγινώσκομεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Τό τε γὰρ ἐπὶ παιδὸς κομιδῇ λέγεσθαι διστακτικῶς, εἴ που ἔτι ζῶει, καὶ ταῦτα μὴδὲ πόρρω τῆς Σκύρου κειμένης ὑποπτον, τό τε θεοειδὲς ἀκαίρως προσέρριπται. Τεκμήριον δὲ τῆς διασκευῆς τὸ καὶ ἑτέρως φέρεσθαι τὸν στίχον, εἴ που ἔτι ζῶει γε Πυρῆς ἑμός, ὃν κατέλιπον». Οἱ νεώτεροι κριτικοὶ ἀκολουθοῦσι τοῖς ἀρχαίοις.

⁵) Πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Πατρόκλου.

οἶον' ἐμὲ φθίσεσθαι ἀπ' Ἄργεος ἵπποδότοιο
 αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ, σὲ δέ τε Φθίῃνδε νέεσθαι,³ 330
 ὡς ἂν μοι τὸν παῖδα θοῇ ἐνὶ νηὶ³ μελαίνῃ
 Σκυρόθεν ἐξαγάγοις⁴ καὶ οἱ δείξειας ἑκάστα,
 κτῆσιν⁵ ἐμὴν δμῶάς τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα.
 ἤδη γάρ Πηλῆά γ' ὀόμαι ἢ κατὰ⁶ πάμπαν
 τεθνάμεν, ἢ που τυτθὸν⁷ ἔτι ζώντ' ἀκάχησθαι 335
 γῆραί τε στυγερῶ⁸, καὶ ἐμὴν ποτιδέγμενον αἰεὶ
 λυγρὴν ἀγγελίην, ὅτ'⁹ ἀποφθιμένοιο πύθεται. »

Ὡς ἔφατο κλαίων, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γέροντες,
 μνησάμενοι τὰ¹⁰ ἑκάστος ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπον.
 μυρομένους δ' ἄρα τούς γε ἰδὼν ἐλέησε¹¹ Κρονίων, 340
 αἶψα δ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Τέκνον ἐμόν, δὴ πάμπαν ἀποίχαι¹² ἀνδρὸς ἔηρος.

1) Ἄνευ τοῦ Πατρόκλου.

2) ἔχει σημασίαν μέλλοντος.

3) Πλὴν ἐνὸς χειρογράφου πάν-
 τα τὰ ἄλλα ἔχουσι σ υ ν ν η ῖ, ὡς ἐν
 Α, 389, ὅπερ δέχεται ὁ La Roche.

4) Βραδύτερον τὸν Νεοπτύλεμον
 ἐκ τῆς Σκύρου ὁ Ὀδυσσεὺς ἐξαγαγὼν
 ἤγαγεν εἰς τὴν Τροίαν λ, 508.

5) Ἐπεξηγεῖ τὸ ἑκάστα καὶ δηλοῖ
 τὴν ὅλην περιουσίαν.

6) Ἀνήκει εἰς τὸ τεθνάμεν.

7) Προσδιορίζει τὸ ζῶντα. Κατὰ
 τὸν Σχολιαστήν· «Δαιμονίως ἐνέφηγε
 τὸν ὀλίγως ζῶντα διὰ τὴν ἀσθένειαν».
 Τὸ δὲ ἀκάχησθαι εἶναι παρακείμενος
 τοῦ ἀκαχίζω καὶ σημαίνει εἶναι περί-
 λυπον.

8) Δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ἀκάχη-
 σθαι, ὡς καὶ τὸ ποτιδέγμενον, Ὁ
 Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «ἔχει τι καὶ

αὐτὸ ξενίζον ἐν τῇ συντάξει. Ὅφει-
 λων γάρ εἰπεῖν ὁμοιοπύτως γῆραί
 τε στυγερῶ καὶ τῇ περὶ ἐμοῦ δυσελ-
 πιστίᾳ, ὃ δὲ ἔφη γῆραί τε στυγερῶ καὶ
 ἐμὴν ποτιδέγμενον λυγρὴν ἀγγε-
 λίην».

9) Ἡ χρονικὴ αὕτη πρότασις ἐπ-
 εξηγεῖ τὴν λυγρὴν ἀγγελίην.

10) Ἀντὶ τούτων ἃ ἐννοοῦνται δὲ
 κατ' ἐξοχὴν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέ-
 κνα. Μόνον ὁ Εὐστάθιος ἔχει ἔλει-
 πον, τὰ δὲ χειρόγραφα ἔλειπε ἢ ἔ-
 λιπεν.

11) Εἶναι παράδοξον, ὅτι ἐν ᾧ οἱ
 θρῆνοι τῶν γερόντων ἤγειραν τὸν ἔ-
 λον τοῦ Διὸς, οὗτος φροντίζει μόνον
 περὶ τοῦ Ἀχιλλεύς.

12) Ἀφίστασαι, μένεις μακράν.
 Ὅρα εἰς Α, 393.

ἢ νύ τοι οὐκέτι πάγχυ μετὰ φρεσὶ μέμβλετ' ¹ Ἀχιλλεύς;
 κεῖνος ² ὃ γε προπάροιθε νεῶν ὀρθοκραιράων
 ἦσται ὀδυρόμενος ἕταρον φίλον· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι 345
 οἴχονται μετὰ ³ δεῖπνον, ὃ δ' ἄκμηνος καὶ ἄπαστος.
 ἀλλ' ἴθι οἱ νέκταρ τε καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν
 σταῶν ⁴ ἐνὶ στήθεσσ', ἵνα μὴ μιν λιμὸς ἴκηται. «
 Ὡς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην·
 ἦ δ' ἄρπῃ ⁵ εἰκυῖα τανυπτέρυγι λιγυφώνῃ 350
 οὐρανοῦ ἐκκατέπαλτο ⁶ δι' αἰθέρος. αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 αὐτίκα ⁷ θωρήσσοντο κατὰ στρατόν· ἦ δ' Ἀχιλλεῖ
 νέκταρ ἐνὶ στήθεσσι καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν
 σταῶν ⁸, ἵνα μὴ μιν λιμὸς ἀτερπὴς γούναθ' ἴκηται ⁸,
 αὐτὴ δὲ πρὸς πατρὸς ἐρισθενέος πυκινὸν δῶ 355

¹) Ἐπικός παρακείμενος τοῦ μέ-
 λω· δὲν φροντίζεις πλέον περὶ τοῦ
 Ἀχιλλεύς; Τὸ ὅλον εἶναι ἐπιφώνη-
 σις καὶ οὐχὶ ἐρώτησις κατὰ τὸν Α-
 meis.

²) Τοπικῶς, ἐκεῖ, ὅπερ ἐπεξηγεῖ-
 ται διὰ τοῦ προπάροιθε. Κατὰ τὸν
 Ameis τοῦτο ἀντιφάσκει πρὸς τὴν
 προηγουμένην διήγησιν (315 καὶ 211),
 καθ' ἣν ὁ Ἀχιλλεύς νοεῖται ἐν τῇ
 σκηνῇ αὐτοῦ παρὰ τῷ πτώματι τοῦ
 Πατρόκλου. Ἴσως ὁ Ζεὺς ἐνταῦθα
 λέγει γενικώτερον, καθ' ὅσον αἱ σκη-
 ναὶ ἔκειντο πρὸ τῶν νεῶν.

³) Συνηθέστερον λέγεται ἐπὶ δεῖ-
 πνον.

⁴) Κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ἀμβρο-
 σίην, εἰς δὲ τὸ νέκταρ κατὰ ζεύγμα
 πρέπει νὰ νοηθῇ ἄλλο ῥῆμα. Τὸ νέ-
 κταρ καὶ ἡ ἀμβροσία δὲν πρόκειται
 νὰ παράσχωσιν αὐτῷ ἀθανασία, ἀλ-
 λά μόνον ἐνίσχυσιν τοῦ σώματος, ἐφ

ὅσον οὗτος δὲν δέχεται τροφήν. Ἐν-
 τεῦθεν ὁ Koch ἐξάγει τὸ συμπέρα-
 σμα, ὅτι οὐδεὶς γίνεται ἀθάνατος, ἂν
 μὴ διηνεκῶς λαμβάνῃ νέκταρ καὶ ἀμ-
 βροσίαν.

⁵) Τινὲς μὲν τῶν ἀρχαίων ἔλεγον
 ἰκτίνον, ἄλλοι δὲ φήνυν. Ἀλλ' οἱ νεώ-
 τεροι θεωροῦσιν ὡς εἶδος ἱέρακος.

⁶) Μέσος ἀόριστος ὁ τοῦ ἐκκατα-
 πάλλω· ἐτίναχθη κάτω, κατεπλήθησεν.
 Τινὲς γράφουσι ἐκκατεπάλτο ἐκ τοῦ
 κατεφάλλομαι, ὅπερ δὲν δέχονται οἱ
 πλείστοι τῶν ἐκδοτῶν.

⁷) Μετὰ τὸ δεῖπνον.

⁸) Πάντα τὰ χειροῦ γράφα ἔχουσιν
 ἔκ η τ α ἰ καὶ οὕτως ἐφέρετο ἐν πάσαις
 ταῖς ἐκδόσεσι, μέχρις οὗτο ὁ Wolf
 ἔγραψεν ἔκ ο ι τ ο . Ἀλλ' ὁρθῶς
 ποιῶν ὁ La Roche ἐπανάγαγε τὴν
 γραφὴν τῶν χειρογράφων· διότι ἡ
 ὑποτακτικὴ μετὰ ἱστορικὸν χρόνον
 ὑπάρχει πολλαχού, ὡς ἐν B, 4.

ᾤχετο. τοὶ δ' ἰ ἀπάνευθε νεῶν ἔχέοντο θοάων.
 ὡς δ' ὅτε ταρφειαὶ νιφάδες Διὸς ἐκποτέονται²,
 ψυχραὶ, ὑπὸ ῥίπῃς αἰθρηγενέας³ Βορέας,
 ὡς τότε ταρφειαὶ κόρυθες λαμπρὸν γανόωσαι
 νηῶν ἐκφορέοντο καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι 360
 θώρηκές τε κραταιγύαλοι⁴ καὶ μείλινα δοῦρα.
 αἶγλη δ' οὐρανὸν ἔκε, γέλασσε⁵ δὲ πᾶσα περὶ χθῶν
 χαλκοῦ ὑπὸ στεροπῆς· ὑπὸ δὲ κτύπος ὤρνυτο ποσσὶν
 ἀνδρῶν· ἐν δὲ μέσοισι κορύσσετο δῖος Ἀχιλλεύς.
 [τοῦ⁶ καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλε· τῷ δὲ οἱ ὅσσε 365
 λαμπέσθην ὥσεί τε πυρὸς σέλας, ἐν δὲ οἱ ἦτορ
 δύν' ἄχος ἄτλητον· ὁ δ' ἄρα Τρωσὶν μενεαίνων
 δύσετο δῶρα θεοῦ, τά οἱ Ἥφαιστος κάμε τεύχων.]
 κνημίδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκε
 καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας· 370
 δεῦτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσι ἐδυνεν.
 ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον
 χάλκεον· αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε
 εἵλετο, τοῦ δ' ἀπάνευθε σέλας γένετ' ἥύτε μήνης⁷.

1) Δηλαδή οἱ Ἀχαιοί. Νῆες ἐν-
 ταῦθα εἶναι τὸ στρατόπεδον καὶ ἀκρι-
 βέστερον αἱ σκηναί.

2) Ἰωνικῶς ἀντὶ ἐκπέτονται· ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ πετώσιν.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Τοῦ
 αἰθρίας αἰτίου καὶ γεννητικοῦ, τουτέ-
 στι τοῦ ψύχους· ψύχος γὰρ ὁ Βορρᾶς
 ἐπιφέρει».

4) Οἱ ἔχοντες κρατερὰ, ἰσχυρὰ
 γύαλα, ἥτοι κυρτώματα τοῦ θώρακος.

5) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Πε-
 ρίστραψεν· ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων
 περιστρίψεων διάχυσις γίνεται τοῦ

περὶ γῆν ἁέρος». Παραπλήσιον εἶναι
 τὸ ἐν Ὑμν. V, 14 «γαῖα τε πᾶσ'
 ἐγέλασσε», Ἡσιόδ. Θεογον. 40 «γελαῖ
 δέ τε δῶματα πατρὸς».

6) Τοὺς τέσσαρας στίχους ἠθέτουν
 οἱ ἀρχαῖοι κριτικοί, ὡς λέγει ὁ Σχο-
 λιαστὴς· «Ἀθετοῦνται στίχοι τέσσα-
 ρες· γελοῖον γὰρ τὸ βρυχᾶσθαι τὸν
 Ἀχιλλέα, ἢ τε συνέπεια οὐδὲν ζητεῖ
 διαγραφέντων αὐτῶν».

7) Μῆνη εἶναι ἡ σελήνη. Κατὰ
 τὸν Σχολιαστὴν· «Καλῶς οὐχ' ἡλίω
 εἰκασταὶ διὰ τὴν τῶν ὑλῶν μελανότητά·

ὥς δ' ὅτ' ἂν ἐκ πόντοιο¹ σέλας ναύτησι φανήη
 καιομένοιο πυρός· τὸ δέ καίεται ὑψόθ'² ὄρεσφι
 σταθμῷ ἐν οἰοπόλῳ³· τοὺς δ' οὐκ ἐθέλοντας ἄελλαι
 πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φίλων⁴ ἀπάνευθε φέρουσιν·
 ὥς ἀπ' Ἀχιλλῆος σάκεος σέλας αἰθέρ' ἴκανε
 καλοῦ δαιδαλέου. περὶ⁵ δὲ τρυφάλειαν αἰείρας
 κρατὶ θέτο βριαρήν⁶· ἡ δ' ἀστήρ ὥς ἀπέλαμπεν
 ἵππουρις τρυφάλεια, περισσεύοντο⁷ δ' ἔθειραι
 χρύσειαι, ἃς Ἥφαιστος ἰεὶ λόφον ἀμφὶ θαμειάς.
 πειρήθη δ' ἔο αὐτοῦ⁸ ἐν ἔντεσι δῖος Ἀχιλλεύς,
 εἰ οἱ ἐφαρμόσσειε⁹ καὶ ἐντρέχοι ἀγλαὰ γυῖα·
 τῷ δ' εὖτε¹⁰ πτερὰ γίγνεται, αἶρε δὲ ποιμένα λαῶν.
 ἐκ δ' ἄρα σύριγγος¹¹ πατρώϊον ἐσπάσας ἔγχος,

380

385

παρέπονται γὰρ τῇ σελήνῃ τινὲς μελανότητες».

1) Ἐκ τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους, ὅπου τὰ πλοῖα εὐρίσκονται.

2) Ἐξηγεῖ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὸ πῦρ φαίνεται πόρρωθεν.

3) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ οἶος καὶ πέλομαι καὶ σημαίνει τὸν ἔρημον.

4) Ἐκ τῆς φράσεως ταύτης δηλον γίνεται, ὅτι οἱ ναῦται ἦσαν ἐγγὺς τῆς ξηρᾶς.

5) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ θέτο. Ἐντεῦθεν παρὰ τοῖς ἔπειτα ἡ περιεφραλα.

6) Τὴν μὲν ἀσπίδα ὁμοίωσε πρὸς τὴν σελήνην, τὸ δὲ κράνος πρὸς ἀστέρα, αὐτὸν δὲ τὸν Ἀχιλλεῖα μετ' ὀλίγον παραβάλλει πρὸς τὸν ἥλιον.

7) Τὸ χωρίον τοῦτο εὐρηται καὶ ἐν X, 315, ὅπου ἡ ἔννοια μᾶλλον ἀρμόζει· διότι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκεῖ εἶναι ἐν κινήσει,

8) Δηλαδή τοῦ σώματός του. Οὕτως ἔχουσι τὰ ἄριστα χειρόγραφα καὶ οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἀρίσταρχος, ἐν ᾧ ὁ Ζηνόδοτος ἐοῦ αὐτοῦ, ὅπερ ἀποδοκιμάζεται.

9) Ἐὰν τὰ ὅπλα ἐφαρμόζωσιν εἰς τὸ σῶμά του, ἐὰν του πηγαίνωσι καὶ κινῶνται ἐλευθέρως τὰ μέλη. "Ορα Γ, 333.

10) Εἶναι συνεσταλμένον τὸ ἡ ὅ τ ε, ὡσεὶ, ὡς ἐν Γ, 10. Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραψεν οὕτως, ὁ δὲ Ἀριστοφάνης, τῷ δ' ὥ σ τ ε καὶ αἱ τῶν πόλεων εἶχον τῶν δ' αὐτ ε, ὅπερ δὲν εἶναι ὀρθόν. Τὰ δῶρα τοῦ Ἥφαιστου ἦσαν οὐ μόνον καλὰ, ἀλλὰ καί, καίπερ ἐκ μετὰλλων κατεσκευασμένα, ὅμως ἔλαφρά ὡς πτερὰ. Δὲν πρέπει νὰ θεωρησώμεν τοῦτο ὡς θαῦμα ἢ τερατώδες τι, ἀλλὰ συνέβαινεν ἐκ τῆς συμμετρίας.

11) Ἐνταῦθα σημαίνει τὴν δορατοθήκην.

βριθὺ' μέγα στιβαρόν· τὸ μὲν οὐ δύνατ' ἄλλος Ἀχαιῶν
 πάλλιν, ἀλλὰ μιν οἷος ἐπίστατο² πῆλαι Ἀχιλλεύς,
 Πηλιάδα μελίην, τὴν πατρὶ φίλῳ πόρε³ Χείρων 390
 Πηλίου ἐκ κορυφῆς, φόνον ἔμμεναι ἠρώεσσιν.
 ἵππους δ' Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος⁴ ἀμφιέποντες
 ζεύγνυον· ἀμφὶ⁵ δὲ καλὰ λέπαδν' ἔσαν, ἐν δὲ χαλινούς
 γαμφηλῆς⁶ ἔβαλον, κατὰ δ' ἥνια τείναν ὀπίσσω
 κολλητὸν ποτὶ δίφρον. ὁ δὲ μᾶστιγα φαεινὴν 395
 χειρὶ λαβὼν ἀραρυῖαν' ἐφ' ἵπποιν ἀνόρουσεν,
 Αὐτομέδων. ὀπιθεν δὲ κορυσσάμενος βῆ Ἀχιλλεύς,
 τεύχεσι παμφαίνων ὥς τ' ἠλέκτωρ⁸ Ὑπερίων.
 σμερδαλέον δ' ἵπποισιν ἐκέκλετο πατρὸς ἑοῖο⁹.
 »Ξάνθε τε καὶ Βαλῖε, τηλεκλυτὰ¹⁰ τέκνα Ποδάργης,
 ἄλλως¹¹ δὴ φράζεσθε σωσέμεν ἡνιοχῆα¹² 400

1) Οἱ στίχοι 388-391 ἀθετοῦνται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, διότι ὑπάρχουσι καὶ ἐν τῷ ὁπλισμῷ τοῦ Πατρόκλου Π, 141. Κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστήν· «Ἐκεῖ δὲ ἀναγκάως λέγονται, ἵνα γνῶμεν, διὰ τί οὐκ ἔλαβε τὴν μελίαν».

2) Σημαίνει ἡ δύνατο.

3) Κατὰ τὸν La Roche σχεδὸν πάντα τὰ χειρόγραφα, ἐν οἷς καὶ τὰ ἄριστα, ἔχουσι τὴν δευτέραν Ἀριστάρχειον ἀνάγνωσεν τὰ με.

4) Εἶναι συντετμημένον ἐκ τοῦ Ἀλκιμέδων, ὅπερ εὔρηται ἐν Π, 197.

5) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ ἔσαν ὅπερ κοινῶς ἐφέρετο ἔσαν Ἀλλὰ δύο χειρόγραφα ἔχουσι τὸ ἔσαν, δηλ. ἀόριστον τοῦ ἔννυμι. Τὰ λέπαδνα ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Τοὺς καθευμένους κατὰ τῶν ἵππων τραχήλων

περιστηθίους ἱμάντας πρὸς τὸ δεσμεῖν».

6) Γαμφηλαὶ εἶναι αἱ γνάθοι, αἱ σιαγόνες, Ν, 200.

7) Ἀρμύζουσιν εἰς τὴν χεῖρα. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· αὐτὰ ἐξολισθαίνουσιν τῆς χειρὸς».

8) Τὸ μὲν ἠλέκτωρ δηλοῖ τὸν λαμπρόν (ὅρα Ζ, 513). τὸ δὲ Ὑπερίων τὸν ἥλιον. Περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως ἰδὲ εἰς Θ, 480.

9) Οἱ ἵπποι εἶχον δοθῆ δῶρον τῷ πατρὶ τοῦ Ἀχιλλεύς, Π, 380.

10) Μόνον ἐνταῦθα εὔρηται τηλεκλυτὸς ἀντὶ τηλεκλειτός.

11) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Μὴ ὥς ἐπὶ Πατρόκλῳ».

12) Ἐνταῦθα ἡνιοχῆα λέγει τὸν παραδάτην, ὥς ἐν Θ, 89, καθ' ὅσον καὶ οὗτος διευθύνει τὸ ἄρμα.

ἄψ Δαναῶν ἐς ὄμιλον, ἐπεὶ χ' ἔωμεν¹ πολέμοιο,
μηδ' ὡς Πάτροκλον λίπετ' αὐτόθι² τεθνηῶτα. «

Τὸν δ' ἄρ' ὑπὸ ζυγόφῃ προσέφη πόδας αἰόλος³ ἵππος
Ξάνθος, ἄφαρ δ' ἤμυσε⁴ καρήατι· πᾶσα δὲ χαίτη 405
ζεύγλης ἐξεριποῦσα παρὰ ζυγὸν οὐδας ἔκανε·
αὐδῆεντα⁵ δ' ἔθηκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·

»Καὶ λῖγην σ' ἔτι νῦν⁶ γε σαώσομεν, ὄβριμ' Ἀχιλλεῦ·
ἀλλὰ τοι ἐγγύθεν ἤμαρ ὀλέθριον· οὐδέ τοι ἡμεῖς
αἵτιοι, ἀλλὰ θεός τε⁷ μέγας καὶ μοῖρα κραταιή. 410

¹) Ἡ γραφὴ αὕτη κυροῦται ὑπὸ τῶν χειρογράφων, εὐρηναὶ ὁμοῦ καὶ ἄλλαι, ὡς χ' ἔομεν, χ' ἔωμεν, χ' ἔωμεν. Τινὲς σχηματίζουσιν ἐκ τοῦ ἄω (ἄσαι, ἄμεναι Φ, 70), ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ ἱημι. Ἀλλὰ ἐκ τοῦ ἄω δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ ἔωμεν, τὸν δὲ σχηματισμὸν ἐκ τοῦ ἱημι κωλύει ἡ σημασία. Ὁ Döderlein τὸ ἔωμεν θεωρεῖ ἰσοδύναμον τῷ μεθέωμεν, ἀλλ' ὁ Düntzer παρατηρεῖ, ὅτι τὸ μεθίεναι πολέμοιο κεῖται ἐπὶ κακῆς σημασίας (Δ, 351. N 114). Ἀλλως κατὰ τοῦτον δὲν πρόκειται περὶ ἀμελείας, οὐδὲ περὶ κόρου, ἀλλὰ περὶ γενναίας μάχης, στίχ. 423. Ὁ τελευταῖος οὖτος εἰκάζει ἐπεὶ ἐκτέωμεν ἢ ἐκτέωμεν, ἅπερ θεωροῦμεν ὡς ἀτυχῶς ἐξευρημένα. Νομίζομεν, ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ κόρου ὡπωσδήποτε πρέπει νὰ ἐξαχθῇ.

²) Δηλαδὴ ἐν πολέμῳ.

³) Εὐκίνητος, γοργός κατὰ τοὺς πόδας.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Παρέκλινε τὴν κεφαλὴν, ἐπιστρέφων ἐαυτὸν, ὥστε ἐναντίας τῷ Ἀχιλλεῖ γενέσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν λαλῆσαι».

⁵) Οὐχὶ ἀπλῶς φωνὴν ἔχοντα, ἀλλ' ἀνθρωπίνην. Πρῶτος ὁ Ὅμηρος τοῦτο ἐποίησεν, εἴτα ὁ Ἡσιόδος ἐπὶ Ἰέρακος, ὁ Ἀρχιλόχος ἐπὶ Ἀετοῦ καὶ ὁ Αἰσώπος βραδύτερον ἐποίησε κατάχρησιν. Τὸν στίχον τοῦτον ἠθέλει ὁ Ἀρίσταρχος, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής· «Ἀθετεῖται ὡς περιττός καὶ ἐναντίον ἔχων»· διότι αἱ Ἐρινύες αἱ παρασχοῦσαι ἐκώλυσαν ταύτην, ὡς καὶ ἐν B, 318. Πρὸς τούτοις ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ ἔδωμεν, τί σκοπεῖ ἡ Ἥρα διὰ τῆς παρασκευῆς ταύτης· διότι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐγίνωσκεν ἤδη παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ὅτι μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἑκτορος ὁ ἑαυτοῦ θάνατος ἐπικεῖται, Σ, 416. Τὴν ἀπορίαν ταύτην λύει κατὰ τινὰ τρόπον ὁ Σχολιαστής· ἀρῆτέον δὲ ὅτι εἰς πρᾶγμα τολμηρὸν καταβαίνων ὁ ποιητής, τὸ φωνῆς μετέχοντας ἵππους εἰσάγειν, θεῶν τὴν αἰτίαν ἀνατίθῃσι, καὶ Ἥρᾳ, ἐπεὶ φωνὴ ἐστὶν ἀὴρ πεπληγμένος».

⁶) Διὰ τοῦ γέ λαμβάνει ἔμφασιν ἕνεκα τῆς ἐπομένης ἀντιθέσεως.

⁷) Κατὰ μὲν τὸν Koch εἶναι ὁ Ζεὺς στίχ. 87, κατὰ δὲ τὸν La Roche

οὐδὲ γὰρ ἡμετέρῃ βραδυτῇτί τε νωχελίῃ¹ τε
Τρῶες ἀπ' ὤμοιν Πατρόκλου τεύχε' ἔλοντο·
ἀλλὰ θεῶν ὄριστος², ὃν ἡύκομος τέκε Λητώ,
ἔκταν' ἐνὶ προμάχοισι καὶ Ἑκτορι κῦδος ἔδωκε.

νωῖ δὲ καὶ κεν ἅμα πνοιῇ Ζεφύροιο θέοιμεν, 415
ἦν περ³ ἐλαφροτάτην φάσ' ἔμμεναι· ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ⁴
μόρσιμόν ἐστι θεῶ⁵ καὶ ἀνέρι ἴφι δαμῆναι. «

Ὡς ἄρα φωνήσαντος Ἑρινύες⁶ ἔσχεθον αὐδὴν.
τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

»Ξάνθε, τί μοι θάνατον μαντεύεαι; οὐδέ τί σε χρή.⁴²⁰
εὖ νύ τοι οἶδα καὶ αὐτός, ὃ⁷ μοι μόρος ἐνθάδ' ὀλέσθαι,
νόσφι φίλου πατρός καὶ μητέρος⁸· ἀλλὰ καὶ ἔμπηξ

ὁ Ἀπόλλων. Τοῦτο δύναται νὰ ἀνα-
φέρηται καὶ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Πα-
τρόκλου καὶ εἰς τὸν τοῦ Ἀχιλλέως,
διότι ἐκατέρου αἴτιος ἦτο ὁ Ἀπόλλων
Φ, 278.

1) Τινὲς παράγουσιν ἐκ τοῦ νη
καὶ ὀκέλλω, πιθανώτερον δὲ ὁ Dö-
derlein ἐκ τοῦ ὀχλεῖν, ὀχλῆζειν.
Κατὰ τοῦτον δὲν εἶναι ταυτολογία·
διότι βραδυτῆς μὲν σημαίνει τὴν νω-
θρότητα ἐν τῇ κινήσει, νωχέλεια δὲ
τὸ μὴ ἔχειν προθυμίαν, ὅπως ἀκολου-
θήσῃ τῇ προσγενομένῃ ὥθῃσει.

2) Τὸ ἐπίθετον τοῦτο κατ' ἐξοχὴν
ἀρμόζει τῷ Διὶ Ν, 154.

3) Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμε-
νος ἤθετοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατὰ
τὸν Σχολιαστήν· «Ἀθετοῦνται στί-
χοι καὶ οὗτοι οἱ δύο, ὅτι οὐκ ἀναγ-
καῖοι εἰσιν· οἷδαμεν γὰρ ὅτι ἡ πνοὴ
ἐλαφροτάτη ἐστὶ. Τὸ δὲ καὶ προσθεῖ-
ναι φασι νῦν ὡς ἀπὸ ἱστορίας ἐστὶ πα-
ρειληφὸς ἀγνοοῦμένον τι, καὶ ἀπίθα-

νον ἵππον λέγειν φασὶν ὥσπερ ἄν-
δρα πολυίστορα». Τὴν ἀθέτησιν δέ-
χονται ὁ Bekker, ὁ Nauck, καὶ ὁ
Koch.

4) Δηλαδὴ χωρὶς ἡμεῖς νὰ δυνά-
μεθα κατὰ τι νὰ συντελέσωμεν ἢ νὰ
ἐμποδίσωμεν.

5) Κατὰ τὸ μάντευμα τοῦ θνή-
σκοντος Ἑκτορος ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλω-
νος καὶ τοῦ Πάριδος Χ, 359.

6) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ·
«Ἐπίσκοποι γὰρ εἰσὶ τῶν παρὰ φύ-
σιν». Παρὰ φύσιν εἶναι, ὅτι ὀμιλοῦ-
σιν ἄλογα ζῶα. Πιθανώτερον ὅμως
ἐκώλυσε τὴν φωνήν, ὅπως μὴ ὁ Ξάν-
θος καταστήσῃ γνωστὸν ἀκριβέστερόν
τι παρὰ τὴν βούλησιν τῆς εἰμαρ-
μένης.

7) Ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ
ὅτι. Τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ Ἀχιλλεύς
ἔμαθε παρὰ τῆς Θέτιδος ἐν Σ, 96.
Μόρος ἐνταῦθα σημαίνει τὴν μοῖραν.

8) Ἡ φράσις εἶναι τυπική, δηλ.

οὐ λήξω πρὶν Τρῶας ἄδην¹ ἐλάσαι πολέμοιο. α

Ἦ ῥα, καὶ ἐν πρώτοις ἰάχων ἔχε² μώνυχας ἵππους.

μακράν τῆς πατρίδος· διότι ἡ Θέτις
ὡς θεὰ ἔρχεται εἰς τὴν Τροίαν.

στήν· ἀθρόως κορέσαι καὶ πληρῶ-
σαι.

2) Διηύθυνεν οὐχὶ αὐτὸς διὰ τῶν
χειρῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ὥριζε τὴν διεύ-
θυνσιν τῷ Αὐτομέδοντι.

1) Πρὶν νὰ φέρω τοὺς Τρῶας εἰς
κόρον πολέμου. Κατὰ τὸν Σχολια-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ Υ ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΔΙΑΣ

Διὸς ἐπιτρέψαντος κατέρχονται βοηθήσοντες οἱ θεοὶ πάντες, τοῖς μὲν Ἑλλησιν Ἥρα καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ποσειδῶν καὶ Ἥφαιστος καὶ Ἑρμῆς, τοῖς δὲ Τρῶσιν Ἀφροδίτη καὶ Ἀπόλλων, ἔτι δὲ καὶ Ἄρτεμις καὶ Ἀητώ, Ἄρης τε καὶ Σκάμανδρος. Αἰνείαν δὲ ἀντιστάντα Ἀχιλλεὺς σῶζει Ποσειδῶν νεφέλῃ καλύψας. Ἀχιλλεὺς δὲ ἄλλους τε ἀναιρεῖ, καὶ Πολύδωρον τὸν Πριάμου παῖδα. Ἑκτωρ δὲ ἀντιστὰς αὐτῷ φεύγει, Ἀπόλλωνος σώσαντος αὐτόν· τοὺς δὲ ἄλλους Ἀχιλλεὺς ἐπὶ τὴν πόλιν φεύγοντας κατήπειγεν.

ΙΛΙΑΔΟΣ Υ.

ΘΕΟΜΑΧΙΑ¹

“Ὡς οἱ μὲν παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν θωρήσσοντο

1) Ἡ Θέτις ἰκέτευσε τὸν Δία, ὅπως πιέσας τοὺς Ἀχαιοὺς τιμῇσιν τὸν υἱὸν αὐτῆς Α, 505 καὶ οὗτος εἰς ἀγορὰν πάντας τοὺς θεοὺς καλέσας αὐστηρῶς ἀπηγόρευεν, ἵνα μηδεὶς τούτων βοηθῇ τοῖς Τρωσὶν ἢ τοῖς Δαναοῖς Θ, 11. ‘Οσάκις δ’ οὗτοι ἐπειράθησαν νὰ μετάρχωσι τῆς μάχης, κακῶς ἐκείθεν ἀπεπέμφθησαν. Οὕτως ὁ Ζεὺς κατὰ τὴν βούλησιν αὐτοῦ διηύθυνε τὰ τῆς μάχης. Ἀφ’ οὗ ὁμοῦ Ἀχιλλεὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀχαιῶν ἀπέειπε τὴν μῆνιν, ὁ Ζεὺς οὐδένα λόγον εἶχεν, ὅπως κωλύη τοὺς ἑλλοὺς θεοὺς ἀπὸ τῆς μάχης. Διὰ ταῦτα ὁ ἀκροατὴς προσδοκᾷ, ὅπως οἱ θεοὶ λάβωσι τὴν ἑαυτῶν ἐλευθερίαν. Ἡ προσδοκία αὕτη πληροῦται ἐν τῇδε τῇ ῥαψωδίᾳ ὡς οἶόν τε μεγαλοπρεπῶς. Κατὰ τὸν Jacob ὁμοῦ περιέμενέ τις σύσκεψιν περὶ τῆς τύχης τῆς Τροίας καὶ τοῦ Ἑκτορος· ὁμοῦ οὕτε τοῦτο γίνεται, οὔτε καθ’ ὅλου εἶναι γνωστὸν περὶ τίνος οἱ θεοὶ βουλεύονται. Τοιαύτην προσδοκίαν, ὡς νομίζομεν, μόνον ὁ Jacob ἔχει· διότι πάντες ἀνεμόμενοι οὐχὶ βουλὴν περὶ τίνος, ἀλλ’ ἀνακλήρουσιν τῆς ἐλευθερίας ἐνεργείας τῶν θεῶν, ὅπερ ὄντως γίνεται. Κατὰ

τὸν Jacob τὸ ὅλον ἐν τῇδε τῇ ῥαψωδίᾳ ἡστόχησεν, ἐξαίρεσει μίᾳς μόνης παραβολῆς (164—174), ἐν μεγίστῳ βαθμῷ καὶ εἶναι ἀνάξιον τοῦ Ὁμήρου. Μετριοτέρως ἀποφαίνεται ὁ Hentze, ὅστις παρατηρεῖ, ὅτι ἡ περιγραφή τοῦ Ἀχιλλεύως οὕτως εἶναι ἄχρους, ὥστε περὶ τῆς διαπύρου διψῆς πρὸς τιμωρίαν, ὡς ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ἀπαιτεῖ, οὐδὲν ἔχνος εὐρίσκομεν καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ταύτης τῆς παραστάσεως εἰς πᾶσαν ἄλλην θέσιν ἠθέληεν ἀρμόζει ἢ εἰς τὴν προκειμένην. Ἀλλ’ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν τῇδε τῇ ῥαψωδίᾳ οὐδὲν ἄλλο ἔχει ἐν τῇ διανοίᾳ ἢ τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἑκτορος (στίχ. 75, 425) καὶ θεοὶ (27) καὶ ἀνθρωποὶ τὴν παρουσίαν τούτου τοῦ ἥρωος φοβοῦνται (45). Βεβαίως εὐθὺς ἐν ἀρχῇ δὲν προτάσσονται αἱ μέγιστα τῶν πράξεων τοῦ Ἀχιλλεύως, οὐδὲ οἱ Τρῶες εὐθὺς ἐν τῇ δΐε τοῦ ἥρωος τρέπονται εἰς φυγὴν, ἀλλὰ ταῦτα γίνονται κατ’ ὀλίγον, ὅπερ εἶναι φυσικώτερον. Ἐν τέλει παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ ἐπιγραφή Θεομαχία ἀρμόζει εἰς τὸ μῆμα 54—74, ὅπερ εἶναι εἰσαγωγή τῆς ἀληθοῦς θεομαχίας τῆς εἰκονιζομένης ἐν τῇ ἐπομένῃ ῥαψωδίᾳ.

ἀμφὶ σέ, Πηλέος υἱέ, μάχης ἀκόρητον Ἀχαιοί,
Τρῶες δ' αὖθ' ἐτέρωθεν ἐπὶ θρωσμφ¹ πεδίοιο.

Ζεὺς δὲ Θέμιστα² κέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε καλέσσαι
κρατὸς³ ἀπ' Οὐλύμποιο πολυπτύχου· ἡ δ' ἄρα πάντη 5
φοιτήσασα κέλευσε Διὸς πρὸς δῶμα νέεσθαι.
οὔτε τις οὖν ποταμῶν⁴ ἀπέην νόσφ' Ὀκεανοῖο⁵,
οὔτ' ἄρα νυμφῶν, αἳ τ' ἄλσεα⁶ καλὰ νέμονται
καὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ πίσεα⁷ ποιήεντα.
ἐλθόντες δ' ἐς δῶμα Διὸς νεφεληγερέταο 10
ξεστῆς αἰθούσῃσιν ἐνίζανον⁸, ἃς Διὶ πατρὶ

1) Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ θρώσκειν καὶ σημαίνει ὑψωμα, οἶονεὶ ἀναπήδημα. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «σταδίων πέντε τὴν περίμετρον, μεταξὺ Σιμουῦντος τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς Ἰλίου καλουμένης κώμης».

2) Διὰ τί ἡ Θέμις καλεῖ τοὺς θεοὺς εἰς ἀγοράν, ἐξηγεῖ αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἐν β, 70 «Ζηνός· Ὀλυμπίου ἡ δὲ Θέμιστος, ἡ τ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμὲν λυεῖ ἡ δὲ καθίζει».

3) Προσδιορίζει τὸ κέλευσε· ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου, ὅπου κατῴκει Α, 533.

4) Κατὰ τὸν Kiene ἡ παρουσία τῶν ποταμῶν θεῶν γίνεται ἀναγκαία ἔνεκα τῆς θεομαχίας, ἐν ᾗ ὁ Ξάνθος εἰς σπουδαῖον μέρος εἶναι ὠρισμένος. Ἴσως καὶ τοῦτο εἶναι λόγος τις, ἀλλὰ νομίζομεν, ὅτι ὁ ποιητὴς διὰ τῆς παρουσίας πάντων τῶν θεῶν σκοπεῖ νὰ δείξῃ τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀγορᾶς καὶ τιμῇ τὸν Ἀχιλλεῖα, ὡς εἰς τὴν ἀγοράν τῶν Ἀχαιῶν ἔρχονται οἱ κυβερνήται τῶν νεῶν καὶ οἱ ταμίαι, οἵτινες ἄλλοτε δὲν μετέχον τῆς ἀγορᾶς Τ, 42.

5) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Πρόγονος γὰρ θεῶν, ἵνα μὴ τοῖς ἀπογόνοις ἑαυτοῦ παρῇ πολεμοῦσιν». Κατὰ τοὺς νεωτέρους ὅμως ὁ Ὀκεανὸς ἀνήκων εἰς ἀρχαιότερον γένος θεῶν δὲν μετέχει τῆς παρουσίας διοικήσεως τοῦ κόσμου.

6) Τῶν νυμφῶν αἱ μὲν κατοικοῦσαι τὰ ἄλση λέγονται ἀλσηίδες, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν δένδρων ἀμαδρυάδες, αἱ δὲ περὶ τὰ νάματα τῶν ὑδάτων ναῖδες καὶ ὕδριάδες, καὶ τούτων αἱ μὲν κρηνίδες, αἱ δὲ ἐπιποταμίδες· αἱ δὲ διατρίβουσιν περὶ τὰ βοσκήματα καλοῦνται ἐπιμηλίδες καὶ αἱ ἐπὶ τῶν ὄρεων ὄρειάδες.

7) Τὸ πίσεος ἐκ τοῦ πίνω παραγόμενον σημαίνει τόπον ποτισμένον. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τὰ βοτανώδη καὶ ὑδρῆλα χωρία».

8) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκεν ἐνίζανον, ὁ δὲ Ζηνῶδοτος ἐφίζανον. Παρὰ τοῖς νεωτέροις ἐκράτησεν ἡ ἀνάγνωσις τοῦ πρώτου· διότι αἱ αἰθούσαι δὲν εἶναι θρόνοι ἢ

Ἥφαιστος ποίησεν ἰδυίησι πραπίδεςσιν.

ὥς οἱ μὲν Διὸς ἔνδον¹ ἀγγέρατ'· οὐδ' ἐνοσίχθων
νηκούστησε² θεᾶς, ἀλλ' ἐξ ἄλως ἦλθε μετ' αὐτούς,
ἴξε δ' ἄρ' ἐν μέσσοισι, Διὸς δ' ἐξείρετο βουλὴν·

15

»Τίπτ' αὐτ', ἀργικέραυνε, θεοὺς ἀγορήνδε κάλεσσας;
ἦ τι περὶ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν μερμηρίζεις;
τῶν γὰρ νῦν ἄγχιστα³ μάχη πόλεμός τε δέδθη. «

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

»Ἐγνως, ἐννοσίγαιε, ἐμὴν ἐν στήθεσι βουλὴν,

20

ὦν⁴ ἔνεκα ξυνάγειρα· μέλουσί⁵ μοι ὀλλύμενοί περ.

ἀλλ' ἦτοι μὲν ἐγὼ μενέω πτυχι⁶ Οὐλύμποιο
ἦμενος, ἔνθ' ὁρώων φρένα τέρφομαι· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
ἔρχεσθ', ὄφρ' ἂν ἵκησθε μετὰ Τρώας καὶ Ἀχαιοὺς,
ἀμφοτέροισι δ' ἀρήγεθ', ὅπη νόος ἐστὶν ἐκάστου.⁷

25

εἰ γὰρ Ἀχιλλεὺς οἶος⁸ ἐπὶ Τρώεσσι μάχεϊται,
οὐδὲ μίνυνθ' ἔξουσι ποδώκεα Πηλεΐωνα.

καθεῖραι, ὅπως λέγει ἐφ' ἱζανον, ἀλλὰ στοαὶ Z, 243.

1) Δηλαδή ἐντός τοῦ δώματος τοῦ Διὸς.

2) Ὁρθῶς λέγει ὁ Σχολιαστής· «Ὁ δὲ Ποσειδῶν οὐ παρήκουσε τῆς Θέμιδος. Τοῦτο δὲ εἴρηκε διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ μικρῇ πρόσθεν πρὸς τὸν Δία φιλονεικίαν».

3) Ἀπιθάνως συντάσσει καὶ ἐξηγεῖ ὁ Doderlein, δηλ. ἄγχιστα ὄντων ἡμῖν τῷ γένει ἦτοι τῶν ἀγγίστων· *horum enim, qui paroxime ad nos pertinent, bellum nunc ardet*. Ὁ Düntzer καὶ ὁ La Roche ἐξηγοῦσι χρονικῶς. Πιθανώτερον ὁ Ameis ἐρμηνεύει τοπικῶς, δηλ. εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ πολλὸν ἀφεσταότες P, 375.

Κατὰ δὲ τὸν Koch παρ' Ὁμήρου τὸ ἄγγι μόνον τοπικὴν σημασίαν ἔχει.

4) Εἶναι γένους οὐδετέρου· ἡ ἀναφορικὴ πρότασις ἐξηγεῖ τὴν βουλὴν.

5) Ὑποκείμενον εἶναι οἱ Τρῶες, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχου 26.

6) Μόνον ἐνταῦθα τὸ ὄνομα εὐρηται καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν. Ἡ μετοχὴ τῆς μάχης δὲν ἀρμῶζει εἰς τὸ μέγαλειον τοῦ Διὸς.

7) Ἐνταῦθα αἴρεται ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ Διὸς ἡ γενομένη ἐν Θ, 10 καὶ ἐξῆς.

8) Δηλαδή ἄνευ μετοχῆς τῶν θεῶν. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Ζεὺς ποιεῖ ἐναντία ἐκείνων, ἃ θέλει· «Κρείττους μὲν γὰρ Τρώων οἱ Ἕλληνες τὴν ἰσχὺν καὶ δι' αὐτὸ ἀνίστα».

αὔε δ' Ἄρης ἐτέρωθεν, ἐρεμνὴ λαίλαπι ἴσος,¹
 ὀξύ² κατ' ἀκροτάτης πόλιος Τρώεσσι κελεύων,
 ἄλλοτε παρ Σιμόεντι θέων³ ἐπὶ Καλλικολώνη.

Ὡς τοὺς ἀμφοτέρους⁴ μάκαρες θεοὶ ὀτρύνοντες
 σύμβalon,⁵ ἐν δ' αὐτοῖς ἔριδα ῥήγνυντο βαρεῖαν. 55

δαινὸν δὲ βρόντησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 ὑψόθεν· αὐτὰρ ἔνερθε Ποσειδάων ἐτίναξε⁶
 γαῖαν ἀπειρεσίην ὀρέων τ' αἰπεινὰ κάρηνα.

πάντες δ' ἑσσεῖοντο πόδες⁷ πολυπίδακος Ἴδης
 καὶ κορυφαί, Τρώων τε πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν. 60

¹) Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ameis, ὅτι ἡ παραβολὴ αὕτη καὶ αἱ ὁμοίαι ἀρμόζουσιν μᾶλλον εἰς ῥήματα δηλοῦντα κίνησιν ἢ μάχην, ὡς ἐν M, 375 καὶ A, 747.

²) Προσδιορίζει τὸ κελεύων διὰ διαπεραστικῆς φωνῆς ἐξεγείρων, παρορμῶν. Ἀκροτάτη πόλις εἶναι ἡ ἀκρόπολις, ἡ Πέργαμος. Τὴν ἀκρόπολιν θεωρεῖ ὡς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως δηλουμένου. Ἡ δύνατο ἡ πρότασις νὰ ἀρχηται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι μὲν, ὡς ἐν τῇ ἡγουμένῃ περιόδῳ.

³) Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς λέξεως ὑπῆρχε διαφωνία κατὰ τὸν Σχολιαστήν· α' Ἡρόδικος βαρέως ἀνεγίνωσκεν ὡς τρέχων, μετοχὴν ποιῶν· ὁ μὲντοι Ἀρίσταρχος περιέσπασα, λέγων οὕτως καλεῖσθαι τὸν τόπον, θεῶν Καλλικολώνη, ὥσπερ καὶ Ἀχαιῶν λιμὴν. Κατὰ τούτους διαιροῦνται καὶ οἱ νεώτεροι. Καλλικολώνη κυρίως σημαίνει, καλὸς κολωνός, ἥτοι λόφος. Ποῦ ὅμως ὑπῆρχε, διαφωνοῦσιν οἱ τοπογραφῆ-

σαντες. Κατὰ Δημήτριον τὸν Σικήσιον ἔκειτό μεταξὺ τῆς πόλεως τῶν Ἰλίων καὶ τοῦ Σιμόεντος, κατὰ δὲ τὸν Welcker εἶναι ἡ αὕτη τῷ τύμῳ τοῦ Αἰσχύτου B, 793 (ὅστις νῦν κατὰ τὸν Düntzer λέγεται ujetepé ἢ ἄγιος Ἡλίας).

⁴) Τοὺς Τρώας καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ στίχοι 54-75 ὑπὸ τοῦ Nitzsch καὶ τοῦ Hentze θεωροῦνται ὡς προσθήκη τῶν μεταγενεστέρων· διότι ἡ διὰ μεγαλοπρεποῦς ἀπεικονίσεως διεγερθεῖσα προσδοκία ἰσχυρᾶς μάχης κατ' ὀλίγον διαψεύδεται καὶ ἐξαφανίζεται. Καθ' ἡμᾶς ἡ φοβερά μάχη ὄντως γίνεται, ἀλλ' ὀλίγον βραδύνει, ἅτε ἐν τῇ ἐπομένῃ ῥαψωδίᾳ γενομένη.

⁵) Δηλαδὴ μάχεσθαι, ὡς ἐν Γ, 70.

⁶) Οἱ ὁμηρικοὶ ἄνθρωποι τοὺς σεισμοὺς ἀπέδιδον τῷ Ποσειδῶνι, ὃν ἔλεγον ἐννοσίγαιον.

⁷) Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, διότι ἀποβλέπει εἰς τὰς διάφορους κορυφὰς τῆς Ἴδης.

ἔδδεισεν δ' ὑπένερθεν ἄναξ ἐνέρων¹ Ἀιδωνεύς,
 δείσας δ' ἐκ θρόνου ἄλτο καὶ ἴαχε, μή² οἱ ὑπερθε
 γαῖαν ἀναρρήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
 οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη
 σμερδαλέ' εὐρώεντα,³ τὰ τε στυγέουσι θεοὶ περ. 65
 Τόσσος ἄρα κτύπος ὦρτο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.
 ἦ τοι μὲν γὰρ ἔναντα⁴ Ποσειδάωνος ἄνακτος
 ἵστατ' Ἀπόλλων Φοῖβος, ἔχων ἰά⁵ πτερόεντα,
 ἄντα δ' Ἐνυαλίῳ θεᾷ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 Ἥρῃ δ' ἀντέστη χρυσηλάκατος⁶ κελαδαινὴ 70
 Ἄρτεμις ἰοχέαιρα, κασιγνήτη ἐκάτοιο·
 Λητοῖ δ' ἀντέστη σῶκος⁷ ἑριούνιος Ἑρμῆς,
 ἄντα δ' ἄρ' Ἡφαίστοιο μέγας ποταμὸς βαθυδίνης,
 ὃν Ξάνθον καλέουσι θεοί,⁸ ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.
 Ὡς οἱ μὲν θεοὶ ἄντα θεῶν ἴσαν· αὐτὰρ Ἀχιλλεύς 75
 Ἕκτορος ἄντα μάλιστα⁹ λιλαίετο δῦναι ὅμιλον

1) Ὁ βασιλεὺς τῶν κάτω. Περί τοῦ ἐτύμου ὅρα εἰς O, 188.

2) Κατὰ μὲν τὸν La Roche ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ δείσας, κατὰ δὲ τὸν Ameis μᾶλλον ἐκ τοῦ ἴαχε, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν.

3) Τὸ ἐπίθετον εὐρώεις ἐκ τοῦ εὐρὸς παραγομενον σημαίνει μυχλιασμένος. Ἀπιθάνως δ' ὁ Nauck εἵκασεν, ὅτι ἡ ἀρχαία ἀνάγνωσις ἦτο ἡερόεντα.

4) Ἀντικρὺ, ἀπέναντι. Ἡ λέξις εὑρηται μόνον ἐνταῦθα, ἀλλαχοῦ δ' ἀπαντᾷ ἄντα, ἀντίος, ἀντίον, ἐναντίον, ἐναντίδιον.

5) Ἡ λέξις ἰός ἐκ τοῦ ἱημι παραγομένη σημαίνει τὸ βέλος. Ἐν τῷ

πληθυντικῷ ἀριθμῷ εὑρηται ἰοὶ καὶ μόνον ἐνταῦθα ἰά.

6) Κατὰ τὸν W. Jordan ὡς τὸ ἀργυρότοφος λέγεται ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀργυροῦν φῶς τοῦ ἡλίου, οὕτως ἡ χρυσηλάκατος ἐν σχέσει πρὸς τὸ χρυσοῦν τῆς σελήνης. Ὅρα εἰς Π, 183.

7) Δύο ἐτυμολογίαι καὶ δύο σημασίαι ἀποδίδονται τῇ λέξει, ἡ παρὰ τὸ σῶς (λατιν. sa-nus) καὶ ἐξηγείται ἰσχυρός, ἡ παρὰ τὸ σάω καὶ εἶναι ὁ σωτήρ.

8) Περί τῆς ὁμηρικῆς διωνυμίας πραγματευόμεθα ἐν τῇ εἰσαγωγῇ σελ. 31.

9) Προσδιορίζει τὸ Ἕκτορος ἔντα κατ' ἐξοχὴν ἐναντίον τοῦ Πρια.

Πριαμίδεω· τοῦ¹ γάρ ῥα μάλιστά ἐ θυμὸς ἀνώγει
αἵματος ἄσαι Ἄρηα² ταλαύρινον πολεμιστήν.

Αἰνείαν δ' ἰθὺς³ λαοσσόρος ὤρσεν Ἀπόλλων
ἀντία Πηλεΐωνος, ἐνῆκε δέ οἱ μένος ἧ⁴.

80

υἱεῖ δὲ Πριάμοιο Λυκάονι⁴ εἷσατο φωνήν·

τῷ μιν ἐεισάμενος προσέφη Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων·

» Αἰνεία, Τρώων βουληφόρε, ποῦ τοι ἀπειλαί⁵,
ἅς Τρώων βασιλεῦσιν⁶ ὑπέσχεο οἰνοποτάζων,

Πηλείδεω Ἀχιλλῆος ἐναντίβιον πολεμίζειν; »

85

Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας ἀπαμειβόμενος προσέειπε·

» Πριαμίδη, τί με ταῦτα⁷ καὶ οὐκ ἐθέλοντα κελεύεις
ἀντία Πηλεΐωνος ὑπερθύμοιο μάχεσθαι;

οὐ μὲν γάρ νῦν πρῶτα ποδώκεος ἄντ' Ἀχιλλῆος

στήσομαι,⁸ ἀλλ' ἤδη με καὶ ἄλλοτε δουρὶ φόβησεν⁹

90

ἐξ Ἰδης, ὅτε βουσὶν ἐπήλυθεν ἡμετέρησι¹⁰,

πέρσε¹¹ δὲ Λυρνησσὸν καὶ Πήδασον· αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς

μίδου Ἑκτορος ἐπεθύμει νὰ συνάψῃ
μάχην.

1) Ἡ γενικὴ αὕτη ἐφαρτᾶται ἐκ
τοῦ αἵματος.

2) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· αἵματος
κορέσαι τὸ ἑαυτοῦ ξίφος».

3) Ἐπ' εὐθείας. Ὁ Ἀπόλλων
ἐγείρει τὸν Αἰνείαν εἰς μάχην πρὸς τὸν
τὸν Ἀχιλλέα, ὅπως ἀπασχολήσῃ τὸν
ἥρωα καὶ διαφύγῃ ὁ Ἑκτωρ.

4) Ὁ Λυκάων ἐγένετο ἐκ τῆς
Λαοδόης Χ, 46. Ἐλάβεν ὁ θεὸς
τὴν φωνὴν τοῦ Λυκάονος· ἐκ τοῦ ἐει-
σάμενος ὁμῶς γίνεται δῆλον, ὅτι ὅλος
μετεμορφώθη.

5) Ἐνταῦθα σημαίνει καυχῆσεις.
Δύναται νὰ νοηθῇ τὸ οἴχονται, ὡς
ὑπάρχει ἐν Ν, 463.

6) Ἐννοεῖ τοὺς ἡγεμόνας τοὺς ἀ-
ποτελοῦντας τὴν βουλὴν τοῦ Πριά-
μου. Τὸ οἰνοποτάζων σημαίνει πίνων
πολὺν οἶνον, μεθοκοπῶν, ὡς λέγομεν
οἱ νεώτεροι.

7) Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου
ἀπαρεμφάτου, ὡς ἐν Ψ, 415.

8) Ὅρα, ὅτι μετεχειρίσθη μέλ-
λοντα, ἐν ᾧ εἶπεν ἐν στίχ. 87, ὅτι
δὲν θέλει νὰ πολεμήσῃ πρὸς τὸν Ἀ-
χιλλέα. Λέγει δ' οὕτως ἐν τῇ προῦ-
ποθέσει, ὅτι θέλει ἀκολουθήσῃ τῇ
συμβολῇ τοῦ Λυκάονος.

9) Περὶ τούτου λέγει ἀκριβέστερον
ἐν στίχ. 187.

10) Ἡ κεῖται ἀντὶ τοῦ ἑμοῖς ἢ ἐν-
νοεῖ τὰς βοῦς τοῦ πατρὸς.

11) Καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐφαρτᾶ

εἰρύσασθ', ὅς μοι ἐπῶρσε μένος λαίψηρά¹ τε γούνα.
 ἦ κ' ἐδάμην ὑπὸ χερσὶν Ἀχιλλῆος καὶ Ἀθήνης,
 ἦ οἱ πρόσθεν ἰούσα τίθει φάος² ἤδ' ἐκέλευεν 95
 ἔγχεϊ χαλκείῳ Λέλεγας³ καὶ Τρῶας ἐναίρειν.
 τῷ οὐκ ἔστ' Ἀχιλλῆος ἐναντίον ἄνδρα μάχεσθαι·
 αἰεὶ γὰρ πάρα εἰς γε⁴ θεῶν, ὅς λοιγὸν ἀμύνει.
 καὶ δ' ἄλλως⁵ τοῦ γ' ἰθὺ βέλος πέτετ', οὐδ' ἀπολήγει
 πρὶν χροὸς ἀνδρομέοιο διελθεῖν.⁶ εἰ δέ θεός περ 100
 ἴσον τείνειεν πολέμου τέλος,⁷ οὐ με μάλα ρέα
 νικήσει,⁸ οὐδ' εἰ παγγάλκεος εὔχεται εἶναι. «

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱός, Ἀπόλλων·
 » Ἥρως, ἄλλ' ἄγε καὶ σὺ θεοῖς αἰειγενέτησιν
 εὔχεο· καὶ δὲ σέ φασι Διὸς κούρης Ἀφροδίτης 105
 ἐκγεγάμεν, κεῖνος δὲ χερεῖονος⁹ ἐκ θεοῦ ἐστίν·
 ἦ μὲν γὰρ Διὸς ἐσθ', ἦ δ' ἐξ ἀλίοιο γέροντος.
 ἄλλ' ἰθὺς φέρε χαλκὸν ἀτειρέα, μηδέ σε πάμπαν
 λευγαλέοις¹⁰ ἐπέεσσιν ἀποτρεπέτω καὶ ἀρειῇ. «

ται ἐκ τοῦ ὅτε. Ὁ Αἰνείας ἐκ τῆς
 Ἰδῆς κατέφυγεν εἰς τὴν Λυρνησσόν,
 στ'χ. 191. Περὶ Πηδᾶσου ἀνάγνωθι
 ἐν Ζ, 35.

1) Ἐκ τοῦ προηγουμένου ῥήμα-
 τος ὁ Düntzer ἐννοεῖ τὸ ἔθηκε.

2) Εἰκονικῶς λέγει τὴν νίκην.

3) Ἡ Πηδᾶσος ἦτο πρωτεύουσα
 τῶν Λελέγων. Ὅρα ἐν Κ, 429.

4) Δηλαδὴ πολλάκις ἔχει παρ'
 ἑαυτῷ πλείους θεοὺς βοηθοὺς, ἀλλὰ
 εἰς τοῦλάχιστον εἶναι παρών. Ὁ
 Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Εὐπρεπῶς
 καὶ τοῦτο, ἵνα διὰ τὴν τῶν θεῶν βοή-
 θειαν καὶ μὴ διὰ τὴν ἰδίαν δειλίαν
 ὀκνεῖν δοκῇ».

5) Καὶ ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν θεῶν,

6) Τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων
 κατὰ τὸν La Roche ἔχουσι διε-
 λέμεν.

7) Τὴν κρίσιν τῆς μάχης μεταξὺ
 ἀμφοτέρων, ὡς ἐν Γ, 291.

8) Ὁ Bentley εἰκασεν εὐκτικὴν,
 ἀλλ' ἡ διόρθωσις δὲν θεωρεῖται ἀναγ-
 καία. Τὸ παγγάλκεος λέγεται ἐνταῦθα
 ὡς πρὸς τὸ ἄτρωτον καὶ στερεόν·
 Ὅρα Β, 490.

9) Ἡ Θέτις δὲν ἀνῆκεν εἰς τοὺς
 Ὀλυμπίους θεοὺς, ὡς ἡ Ἀφροδίτη,
 Φ, 184.

10) Δι' ὀνειδιστικῶν, δι' ὑβριστικῶν
 λόγων. Εἰς τὸ ἀποτρεπέτω ἐννοεῖται
 ἡ γενικὴ πολέμοιο, ὅπερ ὑπάρχει
 ἐν Μ, 249. Ἀρεὴ σημαίνει ἀπειλήν.

Ὡς εἰπὼν ἔμπνευσε μένος μέγα ποιμένι λαῶν, 110
βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἶθοπι χαλκῷ.
οὐδ' ἔλαθ' Ἀγχίσαιο πάϊς λευκώλενον Ἥρην
ἀντία Πηλείωνος ἰὼν ἀνὰ οὐλαμὸν ἄνδρῶν.
ἡ δ' ἄμυδις² στήσασα θεοὺς μετὰ μῦθον ἔειπε·

»Φράζεσθον δὴ σφῶϊ, Ποσειδάον³ καὶ Ἀθήνη, 115
ἐν φρεσὶν ὑμετέρησιν, ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.
Αἰνείας δδ⁴ ἔβη κεκορυθμένος αἶθοπι χαλκῷ
ἀντία Πηλείωνος, ἀνῆκε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων·
ἀλλ' ἄγεθ', ἡμεῖς πέρ⁵ μιν ἀποτρωνώμεν ὀπίσσω
αὐτόθεν· ἥ τις ἔπειτα⁷ καὶ ἡμείων Ἀχιλλῆϊ 120
παρσταίῃ, δοίῃ δὲ κράτος μέγα, μηδέ τι θυμῷ
δευέσθω, ἵνα εἰδῇ⁹ ὅ μιν φιλέουσιν ἄριστοι
ἀθανάτων, οἱ δ' αὖτ' ἀνεμώλιοι¹⁰ οἱ τὸ πάρος περ
Τρῶσιν ἀμύνουσιν πόλεμον καὶ δῆϊοτῆτα.

Περὶ τοῦ ἐτύμου γίνεται λόγος ἐν Ρ, 431.

1) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ πύκνωμα.

2) Εἰς ἐν συναγαγοῦσα, διὰ τῆς φωνῆς συναθροίσασα, ὡς Κ, 300. Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε στήσασα, ὃ δὲ Ζηνόδοτος ἄμυδις καλέσασα θεοὺς βεῖτα ζῶοντας. Ἡ μετὰ κεῖται ἐπιρρηματικῶς, δηλ. μεταξὺ τῶν συνηθροισμένων θεῶν. Λέγων θεοὺς ἐννοεῖ τοὺς φιλικῶς διακίμενους πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Δι' ὑπεροχὴν τούτους προσεφώνησεν».

4) Λέγεται δεικτικῶς.

5) Διὰ τοῦ πέρ γίνεται ἀντιθεσις πρὸς τὸν Φοῖβον.

6) Ἐκ τῆς θέσεως, ὅπου εὕρεσκειται ὁ Αἰνείας.

7) Δηλαδὴ ἂν μὴ ἀποφασίσωμεν τὸ πρῶτον. Καὶ τις ἡμείων, ὡς ὁ Ἀπόλλων παρίσταται τῷ Αἰνείᾳ.

8) Ἀντὶ θυμῷ ὁ Döderlein καὶ ὁ Nauck εἰκάζουσι θυμοῦ, ὅπερ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον· διότι ἡ φράσις δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἄνευ διορθώσεως. Κατὰ μὲν τὸν Koch ἐκ τῶν ἡγουμένων ἐννοεῖται ἡ γενικὴ κρατερός, κατὰ δὲ τὸν La Roche τὸ τινός.

9) Διὰ τῶν πραγμάτων μάθη. Τὸ ὃ ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὅτι.

10) Ἀνωφελεῖς, ἀδύνατοι. Τὸ ἐπιθετὸν μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ ἐπὶ προσώπου.

πάντες¹ δ' Ουλύμποιο κατήλθομεν ἀντιόωντες² 125
 τῆσδε μάχης, ἵνα μή τι μετὰ Τρώεσσι πάθῃσι
 σήμερον· ὕστερον αὖτε τὰ πείσεται ἄσσα οἱ Αἶσα
 γεινομένω³ ἐπένησε λίνω, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.
 εἰ δ' Ἀχιλεὺς οὐ⁴ ταῦτα θεῶν ἐκ πεύσεται ὁμφῆς,⁵
 δείσεται ἔπειθ', ὅτε κέν τις ἐναντίβιον θεὸς ἔλθῃ 130
 ἐν πολέμῳ· χαλεποί⁶ δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς. «

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων·

» Ἥρη, μὴ χαλέπαινε παρέκ νόον·⁷ οὐδέ τί σε χρὴ.
 οὐκ ἂν ἔγωγ' ἐθέλοιμι θεοὺς ἔριδι ζυνελάσσαι⁸
 [ἡμέας⁹ τοὺς ἄλλους, ἐπειτὴ πολὺ φέρτερί εἰμεν]· 135
 ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ἔπειτα καθεζώμεσθα κιόντες

¹) Ἐννοεῖ μόνον τοὺς φιλικῶς δια-
 κειμένους πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς. Ὁ
 Ἀρίσταρχος ἐνταῦθα ἡθέλει τέσσαρας
 στίχους κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἡ-
 θέτηνται στίχοι δ' ὡς ἐναντιούμενοι
 τοῖς ὑπὸ Διὸς εἰρημένοις (στίχ. 30)
 ἢ αὖξει τὴν πρὸς ἐκείνον φιλοστο-
 γίαν τῷ δεοικέναι». Νομίζομεν, ὅτι
 δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις, ἀλλ' ὁ μὲν
 Ζεὺς φοβούμενος, ὅτι Ἀχιλλεὺς δύ-
 ναται νὰ ἐκπορθῇ καὶ τὸ Ἴλιον
 (80), ὁρθῶς ἐκτιμᾷ τὴν θέσιν τῶν
 πραγμάτων, ἡ δὲ Ἥρα δὲν δύναται
 νὰ ἐκτιμῇ καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγχεται
 καὶ ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος.

²) Ἡ μετοχὴ εἶναι χρόνου μέλ-
 λοντος δηλοῦσα τὸν σκοπὸν.

³) Κατὰ τὸν La Roche σχεδὸν
 πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσι γ ε ι ν ο -
 μ ἐ ν ω καὶ οὐχὶ γιγνομένῳ ἢ γινο-
 μένῳ, ὅπερ δέχονται οἱ ἐκδοταί. Τὸ
 ῥῆμα ἔχει παθητικὴν σημασίαν καὶ
 σημαίνει γεννώμαι. Ἐπινέω σημαίνει
 ἐπικλῶθω, ὅπερ εὐρηται συχνότερον

Ω, 525, α, 17. Δίον ἐνταῦθα εἶναι
 τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τὸ ὑπὸ τῶν Μοι-
 ρῶν κλωθόμενον. Ἡ πρόληψις αὕτη
 ὑπάρχει καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις
 Ἑλλησιν, οἵτινες κατὰ τὴν ἡμέραν
 τοῦ τοκετοῦ παραθέτουσι τῇ κλίνῃ τοῦ
 βρέφους πολύτιμα πράγματα.

⁴) Δὲν λέγει μὴ, διότι τὸ οὐ μετὰ
 τοῦ πεύσεται ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν,
 ὡς ἐν Γ, 289. Διὰ τοῦ ταῦτα ἐννοεῖ,
 ὅτι ἤλθομεν, ὅπως ὑπερασπίσωμεν
 αὐτόν.

⁵) Ἐάν δὲν μάθῃ ἐκ θείας φωνῆς,
 ἐξ ἀμέσου ἀνακοινώσεως, στίχ. 120.

⁶) Κατὰ τὸν Koch ἰσοδυναμεῖ
 πρὸς τὸ, χαλεποὶ δὲ οἱ θεοί, φαινόμε-
 νοι ἐναργεῖς. Οἱ θεοὶ εἶναι ἐπικίνδυνοι
 κατὰ τὸ ἐμφανίζεσθαι αὐτοπροσώπως.

⁷) Παρὰ τὸν καθήκοντα νοῦν,
 ἀνοήτως.

⁸) Λεῖπει τὸ μάχεσθαι κατὰ τὸν
 Σχολιαστήν.

⁹) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν πολ-
 λοῖς καλοῖς χειρογράφοις.

ἐκ πάτου¹ ἐς σκοπὴν, πόλεμος δ' ἄνδρεςσι μελήσει.²
 εἰ δέ κ' Ἄρης ἄρχωσι³ μάχης ἢ Φοῖβος Ἀπόλλων,
 ἢ Ἀχιλῆ⁴ ἰσχωσι καὶ οὐκ⁵ εἰῶσι μάχεσθαι,
 αὐτίκ' ἔπειτα καὶ ἄμμι⁶ παρ' αὐτόφι νεῖκος ὀρεῖται. 140
 φυλόπιδος· μάλα δ' ὦκα διακρινθέντας⁶ δῖω
 ἄψ ἵμεν Οὐλυμπόνδε, θεῶν μεθ' ὁμήγουριν⁷ ἄλλων,
 ἡμετέρης ὑπὸ χερσὶν ἀναγκαίηφι δαμέντας. »

Ὡς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο κυανοχαίτης
 τεῖχος ἐς ἀμφίχυτον⁸ Ἡρακλῆος θείοιο, 145
 ὑψηλόν, τὸ ρά οἱ Τρῶες καὶ Παλλὰς Ἀθήνη
 ποίεον, ὄφρα τὸ κῆτος⁹ ὑπεκπροφυγῶν ἀλέαιτο,
 ὅπποτε μιν σεύαιτο ἅπ' ἡϊόνος πεδίονδε.

¹) Πάτος σημαίνει τὴν πεπατημένην ὁδόν. Ὁ Σχολιαστὴς ὀρθῶς ἐξηγεῖ· «ἐκτοθεν τῆς κοινῆς ὁδοῦ, τουτέστι τῆς συναναστροφῆς».

²) Οἱ θνητοὶ θέλουσι φροντίσει περὶ τῆς μάχης καὶ ἄνευ ἡμῶν.

³) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκεν ἄρχωσι, ὅπερ ἔχουσι καὶ τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων, ὁ δὲ Ζηνόδοτος ἄρχῃσι. Τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν ὡς σχῆμα Ἀλκιμανικόν ἢ προεπιζευξιν, περὶ ἧς ἀνάγνωθι ἐν Ε, 774.

⁴) Καὶ ἐνταῦθα ἐν ὑποθετικῷ λόγῳ ἔχει τὸ οὐ, διότι μετὰ τοῦ ἐπομένου ῥήματος ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν.

⁵) Τοῖς φιλικῶς διακειμένοις πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς. Τὸ παρ' αὐτόφι ἰσχυόμεθα πρὸς τὸ παρ' αὐτοῖς, δηλ. κατ' αὐτῶν, Ἄλλοι ἀναγινώσκουσι παρ' αὐτοῖς.

⁶) Αὐτοὺς, τὸν Ἄρη καὶ τὸν Φοῖβον.

⁷) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ

ὁμός καὶ ἄγουρις καὶ δηλοῖ τὴν συνάθροισιν.

⁸) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «οὐκ ἐκ λίθων δέ, ἀλλ' ἐξ ἀναχωμάτων ἦν, ὑπὲρ τοῦ βραδῶς ἀνατρέχειν τὸν Ἡρακλῆα ἐπ' αὐτό, τὴν τοῦ κήτους ὑποφεύγοντα ἐφοδόν». Σημαίνει περιεχυμένον.

⁹) Ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἀπόλλων κατ' ἐντολὴν τοῦ Διὸς ἐθήτευσαν παρὰ τῷ Λαομέδοντι ἐπὶ ὠρισμένῳ μισθῷ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Λαομέδων δὲν ἔδιδε τὸν μισθόν, ὁ Ποσειδῶν ὀργισθεὶς ἐπεμφε κῆτος κατὰ τῆς χώρας. Ὁ Λαομέδων ἐκήρυξεν, ὅτι τῷ ἀνελόντι τὸ κῆτος θέλει δώσει ἄθλον τοὺς ἀθανάτους ἵππους τοὺς δεδωρημένους τῷ Τρωϊ ὑπὸ τοῦ Διὸς. Ὄντως ὁ Ἡρακλῆς, ἄφ' οὗ ἡ Ἀθηνα κατεσκευάσεν ὡς πρόβλημα τὸ καλούμενον ἀμφίχυτον τεῖχος, εἰσδύσας διὰ τοῦ στόματος τοῦ κήτους εἰς τὴν κοιλίαν διέφθειρε τοῦτο. Ἀλλ' ὁ Λαομέδων ὑπαλλάξας τοὺς θεοὺς ἵππους ἔδωκε θνητοὺς, ὅπερ

ἔνθα Ποσειδάων κατ' ἄρ' ἔζετο καὶ θεοὶ ἄλλοι,¹
 ἀμφὶ δ' ἄρ' ἄρρηκτον νεφέλην ὤμοισιν ἔσαντο· 150
 οἱ δ' ἔτέρωσε καθίζον ἐπ' ὀφρύσι³ Καλλικολώνης
 ἐμφὶ σέ, ἦϊε⁴ Φοῖβε, καὶ Ἄρηα πτολίπορθον.
 ὥς οἱ μὲν ῥ' ἐκάτερθε καθεῖατο⁵ μητιόωντες
 βουλὰς· ἀρχέμεναι δὲ δυσηλεγός⁶ πολέμοιο
 ὦκνεον ἀμφότεροι, Ζεὺς δ' ἤμενος ὕψι⁷ κέλευε. 155

Τῶν⁸ δ' ἅπαν ἐπλήσθη πεδίον, καὶ λάμπετο χαλκῷ,
 ἀνδρῶν ἡδ' ἵππων· κάρκαιρε⁹ δὲ γαῖα πόδεσσιν
 ὀρνυμένων ἄμυδις. δύο δ' ἄνδρες ἔξοχ' ἄριστοι
 ἐς μέσον ἀμφοτέρων συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι,
 Αἰνείας τ' Ἀγγισιάδης καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. 160
 Αἰνείας δὲ πρῶτος ἀπειλήσας¹⁰ ἐβεδήχει,

ἐπιγνοὺς ὁ Ἡρακλῆς ἐπόρθησε τὸ Ἴλιον καὶ ἤλασε τοὺς ὑπεσχημένους ἵππους.

¹) Δὲν ἐννοεῖ πάντας τοὺς θεούς, ἀλλὰ μόνον τοὺς φίλους τῶν Ἀχαιῶν.

²) Τῷ Ameis φαίνεται παράδοξον, ὅτι οἱ φίλοι τῶν Τρώων θεοὶ ἄνευ ἐξηγήσεως ἀκολουθοῦσι τῷ παραδείγματι τῶν ἀντιθέτων.

³) Ἐπὶ τῶν ὕψωματων τῆς Καλλικολώνης. Οὕτω λέγεται καὶ Ἴλιος ὁ φρυόεσσα X, 441.

⁴) Περὶ τοῦ ἐτύμου καὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐπιθέτου ἀνάγνωθι ἐν O, 365. Τὸ δὲ ἐπιθέτον πτολίπορθος μόνον ἐνταῦθα ἀποδίδεται τῷ Ἀρει.

⁵) Ἐπικῶς ἀντὶ τοῦ ἐκάθηντο.

⁶) Οἱ ἄρχαιοι παράγουσιν ἐκ τοῦ δυς καὶ λέγω=κείμαι καὶ ἐξηγοῦσι κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Κακοκοιμήτου· οὐκ ἔστι γὰρ αὐτὸν κοιμηθῆναι διχα πολλῶν θανάτων», Ἀλλ' ὁ

Döderlein καὶ ὁ Ameis παράγουσι παρὰ τὸ ἀλγεῖν, τὸ δὲ εἰ παρεντέθη, ὥς καὶ ἐν τῷ ἀλγεῖνός. Κατὰ τὸ ἐτυμον τοῦτο σημαίνει κακῶδυνος.

⁷) Δὲν κεῖται ἐπιθετικῶς ὥς τὸ ὑψίζυγος Δ, 66, ἀλλὰ λέγεται πρὸς δηλωσιν τῆς παρουσίας διατριβῆς τοῦ Διὸς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους θεούς. Ἐν τῷ ἐπομένῳ ῥήματι κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἐννοεῖται ἡ φράσις· «βοηθεῖν οἷς βούλονται». Ἡ πρότασις αὕτη ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προηγούμενην· ἂν καὶ ἐκέλευεν ὁ Ζεὺς, ὅμως οἱ θεοὶ ὥκνουν.

⁸) Ὁ ποιητὴς ἐπανέρχεται εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς μάχης, ἧς ἡ εἰσαγωγὴ ὑπάρχει ἐν στίχ. 54.

⁹) Ἐκραδαίνετο, ἐσείετο. Τὸ ῥῆμα ἐγένετο κατ' ἀναδιπλασιασμόν, ὥς τὰ μαρμαίρω, πορφύρω, μορμύρω, Τάρταρος, βόρβορος καὶ τὰ τοιαῦτα.

¹⁰) Τοῦτο ἔπραξεν ὁ Αἰνείας οὐχί

νευστάζων κόρυθι βριαρῇ· ἀτὰρ ἀσπίδα θοῦριν
 πρόσθεν ἔχε στέρνοιο, τίνασσε δὲ χάλκεον ἔγχος.
 Πηλεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐναντίον ὄρτο, λέων ὡς
 σίντης,¹ ὃν τε καὶ ἄνδρες ἀποκτάμεναι μεμῶσιν 165
 ἀγρόμενοι, πᾶς δῆμος·² ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀτίζων
 ἔρχεται, ἀλλ' ὅτε κέν τις ἀρηϊθῶν αἰζήων
 δουρὶ βάλλῃ, ἐάλη³ τε χανών, περὶ τ' ἀφρὸς ὀδόντας
 γίγνεται, ἐν δὲ τέ οἱ κραδίη στένει ἄλκιμον ἦτορ,
 οὐρῇ δὲ πλευράς τε καὶ ἰσχία ἀμφοτέρωθεν 170
 μαστίεται⁴, ἐξ δ' αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσασθαι,
 γλαυκιῶν⁵ δ' ἰθὺς φέρεται μένει, ἦν τινα πέφνη
 ἀνδρῶν, ἣ αὐτὸς φθίεται⁶ πρῶτον ἐν ὁμίλῳ·
 ὥς Ἀχιλῆϊ ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
 ἀντίον ἐλθέμεναι μεγάλητορος Αἰνείαο. 175
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 »Αἰνεία, τί σὺ τόσσον ὁμίλου πολλὸν ἐπελθὼν

διὰ λόγων, ἀλλὰ διὰ τῆς στάσεως αὐ-
 τοῦ, ὡς δεικνύουσι τὰ ἐπόμενα.

1) Ἡ παραβολὴ αὕτη ἐπαινέται
 ὑπὸ τε τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων.
 Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Λέοντι εἴχα-
 σται οὐ πεινᾶντι ἢ τὸ πῖα ἐλεῖν θέ-
 λοντι ἢ σκυμναγωγῶντι ἢ σταθμοὺς
 περῶντι, ἀλλ' ὅλην χώραν λυμαίνο-
 μένῳ, ἦν γεωργεῖν μὴ δυνάμενοι συ-
 νίαισι κατ' αὐτοῦ».

2) Ἐπιτείνει τὴν προηγουμένην
 ἔννοιαν ἢ παράθεσις αὕτη, ἥτις εἶναι
 μὲν καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἔχει ἔν-
 νοιαν πληθυντικῶν. Τὸ δὲ ἀτίζων ση-
 μαίνει ἀτιμάζων, καταφρονῶν.

3) Ἀόριστος παθητικὸς β'. τοῦ

εἶλω. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Συνε-
 στράφη πρὸς τὸ πηδῆσαι».

4) Τὸ μαστίω εἶναι διάφορος τύ-
 πος τοῦ μαστίξω. Τὸ ἐξ κεῖται ἀντί
 τοῦ ἐ καὶ εὐρεται μόνον ἐνταῦθα καὶ
 ἐν Ω, 134.

5) Τὸ γλαυκιῶ συγγενὲς ὃν τοῦ
 γλαύσσω σημαίνει βλέπω διαπύρως, μὲ
 σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμοὺς.

6) Εἶναι ἀόριστος τῆς ὑποτακτι-
 κῆς, ὡς τὸ πέφνη.

7) Ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ
 πολλόν, ὡς ἐν Φ, 275. Ἡ ἐπομένη
 γενικὴ δηλοῖ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν,
 ὡς ἐν Μ, 304.

ἔσσης; ἢ σέ γε θυμὸς ἐμοὶ μαχέσασθαι ἀνώγει
 ἐλπόμενον Τρῶεσσιν ἀνάξειν¹ ἵπποδάμοισι 180
 τιμῆς τῆς Πριάμου; ἀτὰρ εἴ κεν ἔμ' ἐξαναρίξῃς,
 οὐ τοι τοῦνεκά γε Πρίαμος γέρας² ἐν χερὶ θήσει·
 εἰσὶν γάρ οἱ παῖδες, ὃ δ' ἔμπεδος³ οὐδ' ἀεσίφρων.
 ἢ νύ τί τοι Τρῶες τέμενος τάμον ἔσοχον ἄλλων,
 καλὸν φυταλῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμῃαι,⁴ 185
 αἶ κεν ἐμὲ κτείνῃς; χαλεπῶς δὲ σ' ἔολπα τὸ ρέξειν.
 ἤδη μὲν σέ γε φημι καὶ ἄλλοτε δουρὶ φοβῆσαι.
 ἢ οὐ μέμνη, ὅτε πέρ σε βοῶν ἄπο⁵ μούνον ἐόντα
 σεῦα κατ' Ἰδαίων ὀρέων ταχέεσσι πόδεσσι
 καρπαλίμως; τότε δ' οὐ τι μετατροπαλίζεο⁶ φεύγων. 190
 ἔνθεν δ' ἐς Λυρνησσὸν ὑπέκφυγες· αὐτὰρ ἐγὼ τὴν
 πέρσα μεθορμηθεὶς σὺν Ἀθήνῃ⁷ καὶ Διὶ πατρὶ,
 ληϊάδας⁸ δὲ γυναικας, ἐλευθέρον ἤμαρ ἀπούρας,

1) Τὸ ἀνάσσειν ἐνταῦθα σημαίνει εἶναι κύριον· ὅτι θὰ γείνηται κύριος τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος τοῦ Πριάμου μεταξύ τῶν Τρώων. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «μάτην βασιλεῖα διὰ τοῦς τοῦ Πριάμου κληρονόμους». Ὁ Σχολιαστής παρατηρεῖ· «Ἀθετοῦνται στίχοι ζ', ὅτι εὐτελεῖς εἰσι τῇ κατασκευῇ καὶ τοῖς νοήμασι, καὶ οἱ λόγοι οὐ πρόποντες τῇ τοῦ Ἀχιλλέως πρόσωπῳ». Τὴν ἀθέτησιν δέχεται καὶ ὁ Düntzer.

2) Γέρας ἐνταῦθα εἶναι τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα. Ὁ Gladstone παρατηρεῖ, ὅτι παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς δὲν ὑπάρχει ὁμοιον παράδειγμα, καθ' ὃ ὁ βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παράσχω ἄλλῳ τὴν βασιλείαν.

3) Στερεός, βίβαιος κατὰ τὰς φρένας. Τὸ ἀντίθετον εἶναι φρένας ἐκπεπαταγμένος σ, 327. Τὸ δὲ ἀεσίφρων

σημαίνει τὸν φρενοβλαβή, διότι εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ἄω καὶ φρήν. Ἐσχηματίσθη δὲ κατὰ ταμείαχρος, ἀλφεσίβοιος, φαεσίμβροτος καὶ ἑλκεσίπεπλος.

4) Ὅρθως παρατηρεῖ ὁ La Roche, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τοῦ τάμον, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπομένης ὑποθετικῆς προτάσεως.

5) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ σεῦα. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ῥιανός καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἀνεγίνωσκον βοῶν ἐπ. ι.

6) Μετατροπαλίζομαι ἢ ἐντροπαλίζομαι σημαίνει στρέφω τὸ πρόσωπόν μου πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «ἀμεταστρεπτὴ εἶτε καὶ προτροπάδην ἔφευγες».

7) Προσδιορίζει τὸ πέρσα.

8) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ληϊστάς αἰχμαλώτους».

ἦγον· ἀτὰρ σέ Ζεὺς ἐρρύσατο καὶ θεοὶ ἄλλοι.
 ἀλλ' οὐ νῦν σε ῥύεσθαι οἶομαι, ὥς ἐνὶ θυμῷ
 βάλλεαι· ἀλλὰ σ' ἔγωγ' ἀναχωρήσαντα κελεύω
 ἐς πληθύν ἰέναι, μῆδ' ἀντίος ἴστασ' ἐμεῖο,
 πρὶν τι κακὸν παθέειν· ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω. α

195

Τὸν δ' αὖτ' Αἰνείας ἀπαμείβετο φώνησέν τε·
 »Πηλείδῃ, μὴ δὴ μ' ἐπέεσσιν¹ γε νηπύτιον ὥς
 ἔλπεο δειδίξεσθαι, ἐπεὶ σάφα οἶδα καὶ αὐτὸς
 ἡμὲν κερτομίας² ἢδ' αἵσυλα μυθήσασθαι.
 ἴδμεν³ τ' ἀλλήλων γενεήν, ἴδμεν δὲ τοκῆας,
 πρόκλυτ⁴ ἀκούοντες ἔπεα θνητῶν ἀνθρώπων·
 ὄφει⁵ δ' οὐτ' ἄρ' πω σὺ ἐμοὺς ἴδες οὐτ' ἄρ' ἐγὼ σοὺς· 205
 φασὶ σέ μὲν Πηλῆος ἀμύμονος ἔκγονον εἶναι,
 μητρὸς δ' ἐκ Θέτιδος⁶ καλλιπλοκάμου ἁλοσύδνης·

200

1) 'Ο Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· α
 Ἀθετοῦνται στίχοι τέσσαρες, ὅτι
 ἐπὶ τῆς Μενελάου πρὸς Εὐφορβὸν
 συστάσεως (P, 30) ὁρθῶς λέγονται·
 σκοπὸς γὰρ ἀμφοτέροις ἐστὶν ἀνελέ-
 σθαι τὸν νεκρὸν καὶ τὰ ὅπλα· νῦν δὲ
 παντελῶς ἐκλεινόμενος τις ὁ Ἀχιλ-
 λεύς φαίνεται, τῷ πρώτῳ συστάντι
 τοιαῦτα λέγων».

2) Διὰ τοῦ γε τίθεται ἔμφασις εἰς
 τὰ ἔπη ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς πράξεις.
 Οἱ λόγοι ὅμως τοῦ Ἀχιλλέως δὲν
 εἶναι κενοί, ἀλλ' ἀναφέρονται εἰς
 πράξεις.

3) Κερτομαίαι μὲν εἶναι οἱ δηκτι-
 κοὶ λόγοι, οἱ σαρκασμοί, αἵσυλα δὲ
 οἱ ἀλαζονικοὶ λόγοι, αἱ ἀνόητοι ἀ-
 πειλαί.

4) 'Ο La Roche θεωρεῖ τὸ τμήμα
 203—246 ὡς προσθήκην τῶν μεταγε-
 νεστέρων· διότι ἐκάτερος γινώσκει τὴν

ἱστορίαν τοῦ ἑτέρου καὶ διότι ὁ Ἀ-
 χιλλεύς, ὅστις ὑπὸ μόνῃς τῆς ἐπιθυ-
 μίας κατείχετο νὰ τιμωρῇ τὸν Ἑ-
 κτορα, δὲν ἦτο διατεθειμένος νὰ ἐπι-
 τρέψῃ μακρὰς διηγήσεις. Ἡ διήγη-
 σις ὅμως αὕτη παρεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ
 λόγου τοῦ Ἀπόλλωνος (στῆχ. 105).
 Ἄλλως ἡμεῖς οἱ νεώτεροι πάντοτε
 εὐρίσκομεν τοὺς ὁμηρικὺς ἥρωας μα-
 κρηγοροῦντας.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τὰ ὑπὸ
 τῶν προτέρων πεφημισμένα, παλαιά».

6) Διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐν ἀντιθέ-
 σει πρὸς τὸ ἀκούοντες.

7) Ἐννοεῖται τὸ εἶναι ἄνευ τοῦ
 ἔκγονον. Τὸ δὲ ἁλοσύδνη κατὰ τι-
 νας μὲν εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ἁλὸς καὶ
 σεύομαι, δηλ. ἐν ἁλὶ σευομένη, κατ'
 ἄλλους δὲ εἶναι τῆς αὐτῆς ῥίζης, ἐξ
 ἧς καὶ το υἱός. Παρὰ μὲν τῷ Ἑσ-
 χῷ εὐρηται ὁ δὲ ναὶ ἔγγανοι, ὁ δὲ

αὐτὰρ ἐγὼν υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσαο
 εὖχομαι ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ μοι ἔστ' Ἀφροδίτη·
 τῶν' δὴ νῦν ἕτεροί γε φίλον παῖδα κλαύουσιναι 210
 σήμερον·² οὐ γάρ φημι ἐπέεσσί γε νηπυτίοισιν
 ὥδε³ διακρινθέντε μάχης ἔξ ἀπονέεσθαι.
 εἰ δ' ἐθέλεις, καὶ ταῦτα⁴ δαήμεναι, ὅφρ' εὖ εἰδῆς
 ἡμετέρεην γενεήν, πολλοὶ δέ μιν ἄνδρες ἴσασι·
 Δάρδανον αὖ⁵ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεὺς,
 κτίσσε δέ Δαρδανίην,⁶ ἐπεὶ οὐπω Ἴλιος ἱρὴ 215
 ἐν πεδίῳ⁷ πεπόλιστο, πόλις μερόπων ἀνθρώπων,⁸

Καλλίμαχος μετεποίησε τὸ ὄνομα εἰς ὑδατσοῦδντην. Σημαίνει τὴν θαλάσσογενῆ.

1) Ἐκ τῶν δύο εἰρημένων ζευγῶν. Ὁ Σχολιαστὴς ἐκ τούτου τοῦ χωρίου εἰκάζει, ὅτι ζῆ ὁ Ἀγχίσης.

2) Οἱ ἀρχαῖοι προσέχρουον εἰς τὸ σήμερον λέγοντες, ὅτι ἦτο ἀδύνατον ὁ Πηλεὺς τοῦλάχιστον νὰ μάθῃ τὴν εἴδωσιν τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἐλεγον δ', ὅτι δύναται νὰ νοηθῇ ἡ μετοχὴ ἀναιρεθέντα. Νομίζομεν, ὅτι εἶναι βραχυλογία, ἥτις καὶ παρ' ἡμῖν ὑπάρχει ἐν τῇ αὐτῇ φράσει, δὲν ἡξεύρω, τί νος μὰ νὰ θὰ κλαύσῃ σήμερα, ἐν ᾗ δὲν ἀποδύετο, ἀν ἦναι δυνατὴ ἡ μετάδοσις τῆς ἀγγελίας τοῦ φονευθέντος. Σημαίνει λοιπὸν θὰ ἀπολέσῃ τὸν υἱὸν σήμερον, ὅπερ θὰ ἦναι ἀφορμὴ νὰ κλαύσῃσιν. Ἐπειδὴ τὸ φημί μόνον ἐνταῦθα πάσχει ἀποστροφῇ, ὁ Nauck καὶ ὁ Düntzer εἰκάζουσι φημί ἔπεσσι. Ἡ φράσις ἐπέεσσι νηπυτίοισιν εἰρηται μετ' ἐμφάσεως, δηλ. οὐχὶ διὰ λόγων, ἀλλὰ δι' ἔργων.

3) Ὡς νῦν πράττομεν.

4) Ἄλλοι δὲν θέτουσι κόμμα μετὰ τὸ ἐθέλεις, καὶ ἐννοοῦσι ἔξωθεν τὴν ἀπόδοσιν, λέγω σοι ἡ ἄκουε, ὡς καὶ ἐν Z, 150, ὅπου ὑπάρχουσιν οἱ δύο οὗτοι στίχοι. Ὁ δὲ Ameis προσκρούει εἰς τὴν φράσιν καὶ τὰ αὐτὰ λέγων, ὅτι ἐν Z ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, οὐχὶ δὲ καὶ ἐνταῦθα. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἀποδίδονται εἰς τὰ τοῦ γένους, ὅπερ προηγούνται.

5) Τινὰ τῶν χειρογράφων ἔχουσιν αὖ, ἀλλὰ δὲ ἄρ, ὅπερ συνίστησιν ὁ Van Herwerden. Ὁ δὲ Axt εἰκάζει οὖν. Τὸ αὖ ὅμως ὑπάρχει καὶ ἐν B, 671.862 καὶ ἀλλαχοῦ. Μετεχειρίσθη τὸ πρῶτον πρὸς δῆλωσην τοῦ γενάρχου.

6) Ἡ Δαρδανία κειμένη παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδῆς ἦτο διάφορος τῆς Αἰολικῆς πόλεως Δαρδάνου.

7) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Δαρδανίην, ἥτις ἔκειτο ὑψηλότερον. Δὲν ἦτο ἐκτισμένη ἐν τῇ πεδιάδι.

8) Λέγεται, ὡς πόλις ἀνδρῶν, ἄστὺ βροτῶν.

ἀλλ' ἔθ' ὑπωρείας¹ ᾤκεον πολυπίδακος Ἴδης.
 Δάρδανος αὖ τέκεθ' υἱὸν Ἐριχθόνιον βασιλῆα,
 ὃς δὴ² ἀφνειότατος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων· 220
 τοῦ τρισχίλιαι ἵπποι ἔλος³ κάτα βουκολέοντο
 θήλειαι, πῶλοισιν ἀγαλλόμεναι ἀταλῆσι. —
 τῶν⁴ καὶ Βορέης ἠράσσατο βοσκομενῶν,
 ἵππῳ δ' εἰσάμενος παρελέξατο⁵ κυανοχαίτη·
 αἱ δ' ὑποκυσάμεναι ἔτεκον δυοκαίδεκα πῶλους· 225
 αἱ δ' ὅτε μὲν σκιρτῶν⁶ ἐπεὶ ζεῖδωρον ἄρουραν,
 ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων⁷ καρπὸν θεόν οὐδὲ κατέκλων·
 ἀλλ' ὅτε δὴ σκιρτῶν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
 ἄκρον ἐπὶ⁸ ῥήγμινος ἀλὸς πολιοῖο θέεσκον. —

1) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ὑπὸ καὶ ὄρος καὶ σημαίνει τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους.

2) Εἰκονίζει τὸ πρᾶγμα ὡς γνωστότατον. Ἐγένετο συνζησις.

3) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ἤδονται τοῖς ὕδασι αἱ ἵπποι καὶ μάλιστα τοῖς ἐν τοῖς ἔλεσι, φιλόλουτρον γὰρ τὸ ζῶον». Ὅρα, ὅτι τὸ βουκολεῖσθαι μετεχειρίσθη ἐπὶ ἵππων. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Φοινίσῃ. 28 λέγει ἵπποδουκόλον.

4) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ, ὅτι λείπει τὸ τινῶν· διότι δὲν ἠράσθη πασῶν. Ὅτι οὕτως ἔχει, γίνεται δὴλον ἐκ τοῦ στίχου 225.

5) Οἱ ἄρχαιοι παρετήρησαν, ὅτι καταχρηστικῶς μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα· «ἵππος γὰρ οὐ παρακοιμάται, ἀλλ' ἐπιβάλλει», ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς. Τὸ ἐπιθετον κυανοχαίτης συνήθως ἀποδίδεται τῷ Ποσειδῶνι.

6) Τὸ ῥῆμα εἶναι συγγενὲς τῷ

σκαίρειν. Ὁ Εὐστάθιος τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος ὀρίζει οὕτως· «Ἐστι δὲ σκιρτᾶν οὐ τὸ ἀπλῶς θέειν, ἀλλὰ τὸ ἀνέτως καὶ δίχα ἐπιταγῆς καὶ πηδητικῶς καὶ οἷον ὀρχηστικῶς κατὰ τοὺς καλπάζοντας».

7) Κατὰ μὲν τὸν Εὐστάθιον τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τοῦ ἀθήρ πνεύμασμι τοῦ ν, κατὰ δὲ τὸν Döderlein ὡς ἐκ τοῦ ἀνθεράζειν γίνεται ἀνθραξ, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἀνθερίζειν ἀνθερίξ. Σημαίνει δὲ τὸν καρπὸν ἢ καυλὸν τῆς ἀσφοδέλου, ἐνταῦθα δὲ τοὺς ἐν τοῖς στάχυσι λεπτοὺς ἀθέραις, ὡς παρ' Ἡσίοδῳ ἐν ἀποσπάσμ. 28 λέγεται περὶ τοῦ Ἰφίχλου· «ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέειν οὐδὲ κατέκλα, ἀλλ' ἐπὶ πυραμίνων ἀθέρων δρομάσκει πάδεσσιν».

8) Ἐπειδὴ ὁ Ὅμηρος τὸ ἄκρον δὲν μεταχειρίζεται ἐπιρρηματικῶς, ὁ Ahrrens εἵκασεν ἄκρον ἐπὶ ῥήγμινος, ὅπερ ἐδέξαντο οὐχὶ ὀλίγοι ἐκ-

Τρῶα δ' Ἐριχθόνιος τέκετο Τρώεσσιν ἄνακτα· 230
 Τρωὸς δ' αὖ τρεῖς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο,
 Ἴλος τ' Ἀσσάρακός¹ τε καὶ ἀντίθεος Γανυμήδης,
 ὃς δὴ κάλλιστος² γένετο θνητῶν ἀνθρώπων·
 τὸν καὶ ἀνηρείψαντο³ θεοὶ Διὶ οἶνοχοεῦειν
 κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἐν' ἀθανάτοισι μετεῖη. 235
 Ἴλος δ' αὖ τέκεθ' υἱὸν ἀμύμονα Λαομέδοντα,
 Λαομέδων δ' ἄρα Τιθωνὸν τέκετο Πριάμὸν τε
 Λάμπων τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὅζον Ἄρηος.
 Ἀσσάρακος δὲ Κάπυν, ὃ δ' ἄρ' Ἀγχίσην τέκε παῖδα·
 αὐτὰρ ἔμ' Ἀγχίσης, Πριάμος δ' ἔτεχ' Ἑκτορά⁴ δῖον. 240
 ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὐχομαι εἶναι.
 Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἀνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει⁵ τε,
 ὅπως κεν ἐθέλῃσιν· ὃ γὰρ κάρτιστος ἀπάντων.
 ἀλλ' ἄγε μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα νηπύτιοι ὥς,
 ἔσταότ'⁶ ἐν μέσση ὑσμίνῃ δηϊοτῆτος. 245

δόται, πιθανώτερον ὅμως ὁ La Roche
 διὰ μικροτέρας μεταβολῆς ἔτυχε τοῦ
 σκοποῦ γράψας ἄκρον ἔπι. Διὰ
 τῆς φράσεως δηλοῦνται ἡ ἐπιφάνεια
 τῆς θαλάσσης.

¹⁾ Διὰ τοῦ Ἴλου καὶ τοῦ Ἀσσα-
 ράκου τὸ γένος διαιρεῖται εἰς δύο οἴ-
 κους, οἵτινες καταλήγουσιν εἰς τὸν
 Πριάμον καὶ τὸν Αἰνεΐαν, ἐν οἷς ὑ-
 πῆρχεν ἀρχαία διαφορά N, 460.

²⁾ Ὁ Gladstone παρατηρεῖ, ὅτι
 τὸ κάλλος ἦτο διαρκὲς κτήμα τοῦ οἴ-
 κου τῶν Δαρδανιδῶν. Οὐ μόνον ὁ
 Ἑκτωρ διακρίνεται κατὰ τὸ κάλλος
 X, 370, ὁ Διήφοβος M, 94. δ, 276,
 ὁ Αἰνεΐας B, 820. N, 98, ἡ Λαοδίκη
 Γ, 124 καὶ ἡ Κασσάνδρα N, 365,
 ἀλλὰ καὶ ὁ Πριάμος Ω, 483 καὶ 631.

Τὸ ἔσοχον κάλλος μαρτυρεῖ καὶ ἡ
 σχέσις τοῦ Ἀγχίσου πρὸς τὴν θεάν
 τοῦ κάλλους καὶ ἡ τοῦ Πάριδος πρὸς
 τὴν αὐτὴν θεάν, Ω, 30. Κάλλιστος
 ἦτο καὶ ὁ Τιθωνός, οὗ ἡράσατο ἡ
 Ἥώς, Λ, 1.

³⁾ Ἀόριστος ὁ τοῦ ἀνερρίπομαι,
 ἐσήκωσαν ὀρμητικῶς, ἀνῆρπασαν.

⁴⁾ Ὁ Αἰνεΐας ἐνταῦθα δὲν εἶχεν
 ἀφορμὴν νὰ μνημονεύσῃ τοῦ Ἑκτο-
 ρος, ἀλλ' ἐπραξε τοῦτο, ὅπως ἐξισώσῃ
 τὸν οἶκον αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλεύ-
 οντα.

⁵⁾ Ἐνταῦθα ὁ ἥρωος πειρᾶται νὰ
 ἀποτρέψῃ τὸ ὄνειδος τῆς φυγῆς ἐξαρ-
 τῶν τὴν ἀνδρείαν ἐκ τῆς εὐνοίας ἢ
 τῆς δυσμενείας τοῦ Διὸς.

⁶⁾ Δηλαδὴ μένοντες ἀδρανεῖς, ὅ-

ἔστι γάρ¹ ἀμφοτέροισιν ὀνειδέα μυθήσασθαι
 πολλὰ μάλ'· οὐδ' ἂν νηὺς ἐκατόζυγος² ἄχθος ἄροιτο.
 στρεπτή³ δὲ γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν, πολέες δ' ἐνὶ⁴ μῦθοι
 παντοῖοι, ἐπέων δὲ πολὺς νομὸς⁵ ἔνθα καὶ ἔνθα.
 ὀπποῖόν⁶ κ' εἶπρησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις. 250
 ἀλλὰ τίη⁷ ἔριδας καὶ νείκεα νῶϊν ἀνάγκη
 νεικεῖν ἀλλήλοισιν ἐναντίον⁸, ὥς τε γυναῖκας⁹,
 αἱ τε χολωσάμεναι ἔριδος πέρι θυμοδόροιο
 νεικεῦσ' ἀλλήλησιν μέσσην ἐς ἄγυιαν ἰοῦσαι,
 πόλλ' ἑτεὰ τε καὶ οὐκί¹⁰· χόλος δέ τε καὶ τὰ κελεύει. 255

περ ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐπομένην φράσιν. Ὑσμῆνη δημοτικὸς εἶναι ἢ συμπλοκή τῆς μάχης.

1) Ἡ αἰτία κυρίως ὑπάρχει ἐν στίχ. 251, ἧς προτάσσονται δύο προτάσεις. Ἐκ τούτων ἡ μὲν πρώτη δηλοῖ τὴν πληθὺν τῆς ὕλης πρὸς ὀνειδιστικούς λόγους, ἡ δ' ἑτέρα τὴν εὐχολαν, μεθ' ἧς δύναται τις νὰ εἴπῃ τούτους. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἔστι εἶναι τὸ ὀνειδέα = ἀντικείμενα ὕδρευς.

2) Ἐκατόζυγος λέγεται ἡ ἔχουσα ἑκατὸν ζυγά, ἥτοι ἐδῶλια τῶν κωπηλατῶν, δηλ. ἑκατοντάκωπος. Τοιαῦται νῆες ἐν τῷ ἡρωικῷ αἰῶνι δὲν ὑπῆρχον, ἀλλ' ὁ Αἰνείας πλάττει ταύτην διὰ τῆς φαντασίας πρὸς δῆλωσιν κολοσσίου μεγέθους.

3) Εὐκίνητος, εὐλύγιστος, καθ' ὅσον καὶ καλὰ καὶ αἰσχροῖς δύναται νὰ λέγῃ

4) Εἶναι ταῦτόν τῳ ἔνεστι.

5) Εὐρεῖα νομή, ὡς παρ' Ἡσιόδ. ἐν Ἑργ. 403. «ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων νομός». Τὰ ἔπη εἰκονίζονται ὡς πτηνὰ (ἔπεα πτερόεντα), ἀπερ νέμονται ἐν

εὐρεῖα νομή. Διὰ τοῦ ἔνθα καὶ ἔνθα δηλοῖ καὶ πρὸς τὰ δύο μέρη.

6) Παραπλήσιον λέγει καὶ ὁ Ἡσιόδ. ἐν Ἑργ. 721. «Εἰ δὲ κακὸν εἴπῃς, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκούσαις». Ὁ Düntzer καὶ ὁ Ameis νομίζουσιν, ὅτι ἐνταῦθα ὁ στίχος δὲν ἀρμόζει.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἀθετοῦνται οἱ ἐπόμενοι πέντε στίχοι ὡς ἄκαιροι καὶ ὀχληροί, ἀκαὶ τὰ λεγόμενα ἀνάξια τῶν προσώπων. Καὶ παρὰ βαρβάρους δὲ ἐστὶ τὸ τὰς γυναῖκας προσερχομένας λοιδορεῖσθαι, ὡς παρ' Αἰγυπτίοις. Νείκεα εἶναι οἱ ὕβριστικοὶ λόγοι.

8) Τὸ νεικεῖν συντάσσεται πρὸς τὸ ἐναντίον καὶ τὴν δοτικὴν ἀλλήλοισιν, ὡς τὸ μάχεσθαι.

9) Ἐθῆκεν αἰτιατικῇ, ὥστε μὴ προσηγέτο ἢ φράσις, νῶϊν ἀνάγκη, ἀλλὰ χρὴ ἡμῶς.

10) Ἐννοεῖται τὸ ἑτεὰ. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε πολλὰ τ' ἐόντα καὶ οὐκί, ὁ περ δέχεται ὁ Düntzer.

ἀλκῆς¹ δ' οὐ μ' ἐπέεσσιν ἀποτρέψεις μεμαῶτα
πρὶν χαλκῷ² μαχέσασθαι ἐναντίον· ἀλλ' ἄγε θάσσον
γευσόμεθ³ ἀλλήλων χαλκήρεσιν ἐγγείησιν. α

Ἦ ῥα, καὶ ἐν δεινῷ σάκει ἤλασεν ὄβριμον ἔγχος,
σμερδαλέω⁴· μέγα δ' ἀμφὶ σάκος μύκε⁵ δουρὸς ἀκωκῆ. 260
Πηλεΐδης δὲ σάκος μὲν ἀπὸ ἔο⁶ χειρὶ παχείῃ
ἔσχετο ταρβήσας· φάτο γὰρ δολιχόσκιον ἔγχος
ῥέα διελεύσεσθαι μεγαλήτορος Αἰνείας,
νήπιος, οὐδ' ἐνόησε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ὥς οὐ ῥήϊδι⁷ ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα
ἀνδράσι γε θνητοῖσι δαμήμεναι οὐδ' ὑποείκειν⁸.
οὐδὲ τότε⁹ Αἰνείας δαΐφρονος ὄβριμον ἔγχος
ῥῆξε σάκος· χρυσὸς⁹ γὰρ ἐρύκακε, δῶρα θεοῖο·
ἀλλὰ¹⁰ δύω μὲν ἔλασσε διὰ πτύχας, αἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς
ἦσαν¹¹, ἐπεὶ πέντε πτύχας ἤλασε κυλλοποδίων¹², 270

1) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀποτρέ-
ψεις· διὰ λόγων (μὲ λόγια) δὲν θὰ μ'
ἀποτρέψῃς ἀπὸ τὴν ἀνδρείαν.

2) Λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸ τὸ
ἐπέεσσιν. Ὑποκείμενον τοῦ ἀπα-
ρεμφάτου εἶναι τὸ τοῦ κυρίου ῥή-
ματος.

3) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἀπό-
πειραν ληψόμεθα τῆς ἀλλήλων δυ-
νάμεως».

4) Ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ δει-
νῷ. Ἴσως οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ W.
Jordan εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ
δαϊδαλέω.

5) Ἀόριστος· ὁ τοῦ ἀμφιμυκάομαι
ἀντήχησεν ἡ ἀσπίς ἐκ τῆς ἀκωκῆς τοῦ
δούρατος.

6) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· α' Ἐξω
ἀνέτεινεν ἑαυτοῦ.

7) Ἦ ἔννοια χωρεῖ εἰς ὑφασιν.

Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· οὐχ ὅσον
τρωθῆναι, ἀλλ' οὐδ' ἐνδοῦναί. Ὁ
Düntzer καὶ ὁ Nauck εἰκάζουσιν,
ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ ὑποείκει.

8) Εἶναι εἰδικὴ περίστασις τῆς εἰ-
ρημένης γενικῆς παρατηρήσεως.

9) Ἦ ἐκ χρυσοῦ κατεσκευασμένη
ἀσπίς.

10) Τοὺς τέσσαρας ἐπομένους στί-
χους ἡθέλει ὁ Ἀρίσταρχος· διότι τὰ
θεῖα ὅπλα εἶναι ὅλως ἄτρωτα καὶ
διότι ἡ χρυσῇ πτυχῇ δὲν δύναται νὰ
νοηθῇ ἐν τῷ μέσῳ. Τὴν ἀθέτησιν δέ-
χονται πλείστοι ἐκ τῶν νεωτέρων, ὡς
ὁ Franke, ὁ Düntzer, ὁ Christ καὶ
ἄλλοι. Ὑποκείμενον τοῦ ἔλασσε εἶναι
τὸ ἔγχος τοῦ Αἰνείου.

11) Ὑπελείποντο ἀδελφεῖς.

12) Περὶ τῆς λέξεως ἰδὲ εἰς Σ,
371.

τάς δύο χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθι κασσιτέριοι,
τὴν δὲ μίαν χρυσέην¹· τῇ ῥ' ἔσχετο μείλινον ἔγχος.

Δεύτερος αὖτ' Ἀχιλεὺς προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
καὶ βάλεν Αἰνεΐαο κατ' ἀσπίδα πάντοσ' εἴσῃν,
ἄντυγ² ὑπο πρῶτην, ἣ λεπτότατος θέε χαλκός, 275
λεπτοτάτη δ' ἐπέην ῥινός³ βοός· ἣ δὲ διαπρὸ
Πηλιδᾶς ἤϊξεν⁴ μελίη, λάκε δ' ἀσπίς ὑπ' αὐτῆς.
Αἰνεΐας δ' ἐάλη⁵ καὶ ἀπὸ ἔθεν ἀσπίδ' ἀνέσχε
δεΐσας· ἐγχεΐη δ' ἄρ' ὑπὲρ νώτου ἐνὶ γαίῃ⁶
ἔστη ἰεμένη, διὰ δ' ἀμφοτέρους ἔλε κύκλους⁷ 280
ἀσπίδος ἀμφιβρότης⁸· ὁ δ' ἀλευάμενος δόρυ μακρὸν
ἔστη, καὶ δ' ἄχος⁹ οἱ χύτο μυρίον θοθαλμοῖσι,
ταρβήσας¹⁰ ὃ οἱ ἄγχι πάγῃ βέλος. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
ἐμμεμαῶς ἐπόρουσεν ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξύ,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χειρμάδιον λάβε χειρὶ 285
Αἰνεΐας, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,
οἷοι νῦν¹¹ βροτοὶ εἰς· ὁ δὲ μιν ῥέα πάλλῃ καὶ οἷος·

¹) Ἐκ τῆς περιγραφῆς γίνεται δεξιόν, ὅτι ἡ χρυσή πτυχὴ ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ, ὅπερ ἀπέθανον.

²) Ἄντυξ εἶναι ἡ περιφέρεια τῆς ἀσπίδος. Συνήθως ἡ ἐξωτάτη ἄντυξ λέγεται πυμάτη Ζ, 118. Σ, 607.

³) Τὸ δέρμα τοῦ βοός.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῆς ἀσπίδος διάλου διαπεράσαν τὸ δόρυ ὀπίσω ἐπάγει τοῦ Αἰνεΐου». Τὸ δὲ λάκε εἶναι ἀόριστος ὅς τοι λάσκω καὶ κατὰ τὸν Εὐστάθιον σημαίνει· «ἤγχεσε διακοπεῖσα, ὅθεν καὶ λακίδες ἱματίων αἱ διακοπαί».

⁵) Συνειλήθη, ἐμαζεύθη, ἐζάρωσεν.

⁶) Προσδιορίζει τὸ ἔστη.

⁷) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Τὸν βύρσινον καὶ τὸν χαλκοῦν».

⁸) Τῆς καλυπτοῦσης τὸν βροτόν. Περὶ τῆς λέξεως ἰδὲ εἰς Β, 389.

⁹) Ὁ Αἰνεΐας ἐλυπήθη διὰ τὴν φθορὰν τῆς ἀσπίδος ἐν στιγμῇ, καθ' ἣν ἦτο ἀναγκαῖα. Ἀντὶ τοῦ ἄχος οἱ ὁ Bentley ἀντικαθίστησι τὸ ἀχλὺς, ὁ δὲ Cobet τὴν φράσιν γράφει οὕτως· καὶ δ' ἄχλὺς χύτο μυρίη θοθαλμοῖσιν.

¹⁰) Ἡ μετοχὴ ἀνήκει εἰς τὸ ἔστη· διότι ἡ προηγουμένη πρότασις κεῖται παρενθετικῶς. Τὸ ὃ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ὅτι.

¹¹) Διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ ποιητὴς ὁμολογεῖ, ὅτι εἶναι μεταγενέστε-

ένθα κεν Αἰνεΐας μὲν ἐπεσσύμενον βάλε πέτρῳ
ἢ κόρυθ¹, ἡὲ σάκος, τό² οἱ ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,
τὸν δέ κε Πηλεΐδης σχεδὸν ἄορι θυμὸν ἀπηύρα, 290
εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.

αὐτίκα δ' ἀθανάτοισι³ θεοῖς μετὰ μῦθον ἔειπεν·

»Ω πόποι, ἦ μοι ἄχος⁴· μεγαλήτορος Αἰνεΐαο,
ὃς τάχα⁵ Πηλεΐωνι δαμείς Ἀϊδόςδε κάτεισι,
πειθόμενος μῦθοισιν Ἀπόλλωνος ἐκάτοιο, 295
νήπιος, οὐδέ⁶ τί οἱ χραισμήσει λυγρὸν ὄλεθρον.

ἀλλὰ τίη νῦν οὗτος ἀναΐτιος ἄλγεα πάσχει,
μάψ⁷ ἔνεκ' ἀλλοτρίων ἀχέων, κεχαρισμένα δ' αἰεὶ
δῶρα⁸ θεοῖσι δίδωσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσιν;
ἀλλ' ἄγεθ' ἡμεῖς πέρ μιν ὑπὲκ θανάτου ἀγάγωμεν, 300

ρος τῶν Τρωικῶν, "Ορα εἰς Ἱστορ.
τῶν Ὀμηρικ. ἐπ. σελ. 47.

1) Κατὰ τὸν Εὐσιάθιον· ἀέκφρα-
λίζων ὁ ποιητὴς τὸ ῥηθὲν τοῦ Αἰνεΐου
βέλος· οὐ τόπον ὀρίζει τῇ βολῇ, ἀλλ'
ἀορίστως λέγει· Ἡ βολὴ ἐνταῦθα δὲν
εἶναι πραγματικὴ, ἀλλ' ὑποθετικὴ.

2) Γραμματικῶς ἀναφέρεται μό-
νον εἰς τὸ σάκος, κατ' ἐννοίαν ὅμως
καὶ εἰς τὴν κόρυθα. Καὶ ἐνταῦθα ἐν-
νοεῖται ὁ κεν ἐκ τῆς ἡγουμένης προ-
τάσεως· τὰ ὑποῖα ἡδυνάντο νὰ ἀπο-
σοβήσωσι τὸν ὄλεθρον.

3) Ἐννοεῖ τοὺς φιλικῶς διακει-
μένους πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς.

4) Ἐνταῦθα, ὡς ἐν Ε, 759 καὶ
φ, 249 ἐννοεῖται τὸ ἐστί. Ἡ ἐπο-
μένη γενικὴ δηλοῖ τὸ αἷτιον, ὡς ἐν
N, 417.

5) Κατὰ τὸν Ameis ἐπειδὴ ὁ Πο-
σειδῶν φοβεῖται, μὴ συμβῇ τι ὑπέρ-

μορον στίχ. 302, ἐπέρχεται ὑπὲρ τῶν
Τρώων κατὰ τοῦ Ἀχιλλεύως.

6) Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ
τὸ νήπιος· Ὑποκείμενον τοῦ ἐπομένου
ῥήματος εἶναι ὁ Ἀπόλλων· διότι οὐ-
δόλως θὰ ἀποκρούσῃ τὸν ὄλεθρον.

7) Ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης
φράσεως. Ἡ λέξις ἀχέων παρέχει
πράγματα τοῖς ἐρμηνευταῖς· διότι ἐν-
νοοῦσι τὰς λύπας τῶν Τρώων τὰς ἐκ
τοῦ πολέμου προερχομένας. Ἀλλ',
αὐταὶ ἀνήκουσι καὶ εἰς τὸν Αἰνεΐαν,
ὡς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Τρώας. Ὁ
μὲν Döderlein λαμβάνει τὴν λέξιν
ὡς μετοχὴν ἐξηγῶν alienas ob res
dolens, ὁ δὲ Bentley εἰκασεν ἄ-
τ εἰ οὐ ν. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι ἡ λέξις
δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἄνευ διορθώσεως·
ἄχῃ εἶναι τὰ ἀντικείμενα λύπης. Λοι-
πὸν ὁ Αἰνεΐας πάσχει δι' ὑποθέσεις,
δι' αἷς ἄλλοι ἐπρέπε νὰ λυπῶνται.

8) Ἐννοεῖ θυσίας.

μή πως καὶ¹ Κρονίδης κεχολώσεται, αἶ κεν Ἀχιλλεύς
 τόνδε κατακτείνῃ· μόριμον² δέ οἱ ἔστ' ἀλέασθαι,
 ὄφρα μὴ ἄσπερμος³ γενεὴ καὶ ἄφαντος ὄληται
 Δαρδάνου, ὃν Κρονίδης περὶ πάντων φίλατο παίδων,
 οἱ ἔθεν ἐξεγένοντο γυναικῶν τε θνητῶν. 305
 ἦδη⁴ γὰρ Πριάμου γενεὴν ἤχθηρε Κρονίων·
 νῦν⁵ δὲ δὴ Αἰνεΐας βίη Τρώεσσιν ἀνάξει
 καὶ παίδων παῖδες, τοί κεν μετόπισθε γένωνται. «
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη·
 »Ἐννοσίγαι', αὐτὸς σὺ μετὰ φρεσὶ σῇσι νόησον 310
 Αἰνεΐαν⁶, ἣ κέν μιν ἐρύσσει, ἣ κεν ἐάσῃς⁷

¹) Ἐκτός τοῦ ὅτι ἤθελεν εἶναι ἄδικον.

²) Μόνον ἐνταῦθα ἔνεκα μετρικοῦ λόγου δὲν λέγει μόριμον = πεπρωμένον, εἰμαρμένον.

³) Ἄνευ σπέρματος, ἄνευ ἀπογόνων. Τὸ ἄφαντος εἶναι συνέπεια τοῦ ἄσπερμος.

⁴) Τοῦτο λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προτέραν ἀγάπην τοῦ Διὸς Δ, 46 «τάων μοι περὶ κῆρι τίσκετο Ἴλιος ἱρή καὶ Πριάμος καὶ λαὸς ἑὺμμελίω Προιάμοιο». Ὁ Σχολιαστὴς ἀνευρίσκει τὴν αἰτίαν ἐν τῇ ἐπιγορείᾳ.

⁵) Κατὰ τὸν Düntzer κεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἦδη. Τὸ ἐνταῦθα λεγόμενον μέλλει μετ' ὀλίγον νὰ τελεσθῇ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διὸς. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐπιστεύετο, ὅτι οἱ σίγχοι οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τὴν κτίσιν τῆς Ῥώμης καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν Ρωμαίων. Ἐλεγον δέ, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐγίνωσκε τοῦτο ἐκ τῶν χρησμῶν τῆς Σιδύλλης. Σημειωτέον δ', ὅτι ὁ Σχολιαστὴς μνημονεύει καὶ ἄλλης γραφῆς, νῦν δὲ δὴ Αἰνεΐω γενέη π ἄ ν

τε σσιν ἀνάξει. Καὶ ὁ Βιργίλιος ἐμιμήθη ἐν τῇ Αἰνεΐαδ. III, 97 «hic domus Aeneae cunctis dominabitur oris et nati natorum et qui nascentur ab illis». Ὅτι ὁ Αἰνεΐας μέλλει νὰ ἄρξῃ τῶν Τρώων, προλέγει ἡ Ἀφροδίτη τῷ Ἀγχίση ἐν Ὑμν. IV, 196 «σοὶ δ' ἔσται φίλος υἱός, ὃς ἐν Τρώεσσιν ἀνάξει, καὶ παῖδες παῖδεσσι διαμπερές ἐκγεγόντα». Μόνον ὁ Ἀκουσίλαος μνημονεύει, ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἐμηχανήσατο τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, διότι ἐγίνωσκε τὸν χρησμὸν, καθ' ὃν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀγχίσου μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ γένους τῶν Πριαμιδῶν ἐμελλον νὰ ἄρξωσι τῶν Τρώων. Καθ' ἡμᾶς δὲν εἶναι ἀπὸθαυος ἡ εἰκασία τοῦ Düntzer, καθ' ὃν ὁ χρησμὸς ὑπαινίσσεται ἀρχαῖον μῦθον, ὅτι δηλαδὴ ὁ ἐν Ἰλίῳ βασιλεύων οἶκος εἴλκε τὸ γένος ἐκ τοῦ Αἰνεΐου.

⁶) Ἐθῆκεν ἀντικείμενον τῆς ἀνεξαρτήτου προτάσεως, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ ᾔναι ὑποκείμενον τῆς ἐξηρητημένης.

⁷) Ἡ κοινὴ γραφή ἦτο ἐάσεις, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ La Roche δικαίως προ-

[Πηλείδῃ¹ Ἀχιλῆϊ δαμήμεναι, ἐσθλὸν ἐόντα].

ἧ τοι μὲν γὰρ νῶϊ πολέας² ὠμόσσαμεν ὄρκους
 πᾶσι³ μετ' ἀθανάτοισιν, ἐγὼ καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
 μή ποτ' ἐπὶ⁴ Τρώεσσιν ἀλεξήσῃν κακὸν ἡμαρ,
 μῆδ' ὁπότ' ἂν Τροίῃ μαλερῷ πυρὶ πᾶσα δάηται
 δαιομένη⁵, δαίωσι δ' Ἀρήϊοι υἱες Ἀχαιῶν. α

315

Αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
 βῆ ρ' ἵμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων,
 ἔξε δ' ὅθ' Αἰνείας ἤδ' ὁ κλυτὸς ἦεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτίκα τῷ μὲν ἔπειτα κατ' ὀφθαλμῶν χέεν ἀχλὺν
 Πηλείδῃ Ἀχιλῆϊ· ὁ δὲ⁶ μελίην εὐχαλκον
 ἀσπίδος ἐξέρυσεν⁷ μεγαλήτορος Αἰνείαο.
 καὶ τὴν μὲν προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλῆος ἔθηκεν,
 Αἰνείαν δ' ἔσσευεν⁸ ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' αἰέρας.
 πολλὰς δὲ στίχας ἡρώων, πολλὰς δὲ καὶ ἵππων

320

325

τιμᾶται ἢ ὑποτακτική, ἥτις εὐρηταὶ
 ἐν τισι χειρογράφοις.

1) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς
 ἀρίστοις χειρογράφοις καὶ φαίνεται,
 ὅτι προσετέθη ὑπὸ τινος θέλοντος νὰ
 συμπληρώσῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐάσης.

2) Κατὰ τὸν La Roche πᾶσαι αἱ
 πηγαὶ ἔχουσι π ο λ ε ῖ ς. Περὶ τοῦ ἐν-
 ταῦθα λεγομένου οὐδαμοῦ ἄλλοθι τῆς
 Ἰλιάδος γίνεται μνεία.

3) Φαίνεται, ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἐν
 τῇ ἀγορᾷ τῶν θεῶν.

4) Ἡ πρόθεσις ἀνῆκει εἰς τὸ ἀ-
 λεξήσῃν.

5) Διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως τῶν δια-
 φόρων τύπων τοῦ αὐτοῦ ῥήματος δη-
 λοῦται τὸ μῖσος τῆς Ἥρας.

6) Δηλαδὴ ὁ Ποσειδῶν.

7) Ἐπειδὴ τὸ δόρυ τοῦ Ἀχιλ-

λέως διελθὼν τὰ νῶτα τοῦ Αἰνείου
 ἔστη ἐπὶ τῆς γῆς στίχ. 279, ὁ Ἀρι-
 σταρχος μὴ δυνάμενος νὰ ἐξηγήσῃ,
 πῶς τὸ δόρυ ἦτο συνημμένον τῇ ἀ-
 σπίδι, ἠθέτει τοὺς στίχους 322—324,
 τὴν δὲ ἀθέτησιν δέχονται ὁ Koch, ὁ
 Düntzer καὶ ἄλλοι. Ἀλλ' ὁρθῶς πα-
 ρατηρεῖ ὁ Ameis, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀθέ-
 τησις δὲν δύναται νὰ γείνῃ δεκτὴ·
 διότι ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως ἐν στίχ.
 345 προϋποτίθει τὴν ἐνταῦθα διήγη-
 σιν. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἐνταῦθα ὁ
 ποιητὴς ἐννοεῖ οὐχὶ ὀλόκληρον τὴν
 ἀσπίδα, ἀλλὰ μόνον τοὺς δύο κύκλους
 ταύτης, οὓς ἀφείλε τὸ δόρυ στίχ. 280.

8) Ἔδωκε τούτῳ κίνησιν. Ὅτι
 δὲ ὁ Ποσειδῶν δὲν ἤγαγε, γίνεται δη-
 λον ἐκ τοῦ στίχου 330, ὅπου ὁ θεὸς
 πλησιάζει εἰς τὸν Αἰνείαν.

Αἰνεΐας ὑπερᾶλτο θεοῦ ἀπὸ χειρὸς δρούσας¹,
 ἔξε δ' ἐπ' ἐσχατιὴν πολυαΐκος² πολέμοιο,
 ἔνθα τε Καύκωνες³ πόλεμον μέτα θωρήσσαντο.
 τῷ δὲ μάλ' ἐγγύθεν ἦλθε Ποσειδάων ἐνοσίχθων, 330
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Αἰνεΐα, τίς σ' ὧδε⁴ θεῶν ἀτέοντα κελεύει
 ἀντία⁵ Πηλεΐωνος ὑπερθύμοιο μάχεσθαι,
 ὃς σεῦ ἅμα κρείστων καὶ φίλτερος ἀθανάτοισιν;
 ἀλλ' ἀναχωρῆσαι, ὅτε κεν συμβλήσεται⁶ αὐτῷ, 335
 μὴ καὶ ὑπὲρ μοῖραν δόμον Ἄϊδος εἰσαφίκηαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κ' Ἀχιλεὺς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπη,
 θαρσύνσας δὴ ἔπειτα μετὰ πρώτοισι μάχεσθαι·
 οὐ μὲν γάρ τίς σ' ἄλλος Ἀχαιῶν ἐξεναρίζει. «

Ὡς εἰπὼν λίπεν αὐτόθ', ἐπεὶ διεπέφραδε⁷ πάντα. 340
 αἶψα δ' ἔπειτ' Ἀχιλῆος ἀπ' ὀφθαλμῶν σκέδασ' ἀχλὺν
 θεσπεσίην· ὃ δ' ἔπειτα μέγ' ἔξιδεν⁸ ὀφθαλμοῖσιν,
 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν·
 » ὦ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν⁹ δρῶμαι.

1) Ἀφ' οὗ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ θεοῦ ἔλαβε τὴν ὀρμήν.

2) Περὶ τοῦ ἐτύμου καὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως λέγομεν ἐν Α, 165.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Περὶ Παφλαγονίαν φασὶν οἰκεῖν τοὺς Καύκωνας». Ἰδὲ καὶ εἰς Κ, 429.

4) Προσδιορίζει τὸ ἀτέοντα, ὅπερ σημαίνει ἐν ἄτῃ ὄντα, φρενοδραβόντα.

5) Τὰ πλείεστα τῶν χειρογράφων, ἐν οἷς τὰ ἄριστα, ἔχουσι τὸν στίχον οὕτως· ἄν τι! Ἀχιλλῆος πολέμῳ ἔζειν ἢ δὲ μάχεσθαι.

6) Οἱ πλείεστοι τῶν ἐρμηνευτῶν δέχονται, ὅτι εἶναι μέλλων τῆς ὀρι-

στικῆς μετὰ τοῦ κεν ἀντὶ ὑποτακτικῆς, ἣν περιεμένομεν, ὡς ἐν I, 167. Κατὰ τὸν La Roche ὁμοῦς εἶναι ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς (ξυνεβλήμην). Σημειωτέον, ὅτι ὁ Cobet θέλει νὰ τρέψωμεν εἰς ὅτε κε ξυμβλήεται αὐτῷ. Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «ξυναντήσεις ἐν συμβολῇ πολέμου».

7) Ἀόριστος· ὁ τοῦ διαφράζω· εἶπε διαφρῆδην, ἐφάνερωσεν.

8) Ὁ ἐνεστώς· ἐξοράω δὲν εἶναι εὐρηστος. Σημαίνει μὲ μεγάλους ὀφθαλμοὺς παρατήρησεν, ὅπερ συνήθως πράττουσιν οἱ ἐκπλησσόμενοι.

9) Λέγεται μετ' ἐμφάσεως, δηλ.

ἔγχος μὲν τόδε¹ κεῖται ἐπὶ χθονός, οὐδέ τι φῶτα
 λεύσσω, τῷ ἐφέηκα κατακτάμεναι μενεαίνων.
 ἦ ῥα² καὶ Αἰνείας φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσιν
 ἦεν· ἀτάρ μιν ἔφην μάψ³ αὐτως εὐχετάσθαι.
 ἐρρέτω⁴· οὐ οἱ θυμὸς ἐμεῦ ἔτι πειρηθῆναι
 ἔσσεται, ὅς καὶ νῦν φύγεν ἄσμενος⁵ ἐκ θανάτοιο. 350
 ἀλλ' ἄγε δὴ Δαναοῖσι φιλοπτολέμοισι κελεύσας
 τῶν ἄλλων Τρώων πειρήσομαι⁶ ἀντίος ἐλθών. «

Ἦ, καὶ ἐπὶ στίχας ἄλτο⁷, κέλευε δὲ φωτὶ ἐκάστω·
 »Μηκέτι νῦν Τρώων ἐκὰς ἕστατε, δῖοι Ἀχαιοί,
 ἀλλ' ἄγ' ἀνὴρ ἄντ' ἀνδρὸς ἴτω, μεμάτω δὲ μάχεσθαι. 355
 ἀργαλέον δέ μοί ἐστι, καὶ ἰφθίμῳ περ ἐόντι,
 τοσσοῦσδ' ἀνθρώπους ἐφέπειν⁸ καὶ πᾶσι μάχεσθαι·
 οὐδέ κ' Ἄρης, ὅς περ θεὸς ἄμβροτος, οὐδέ κ' Ἀθήνη
 τοσσησδ' ὑσμίνης ἐφέποι⁹ στόμα καὶ πονέοιτο·
 ἀλλ' ὅσπον μὲν ἐγὼ δύναμαι χερσίν τε ποσίν τε 360
 καὶ σθένει¹⁰, οὐ μέ τί φημι μεθυσέμεν, οὐδ' ἡβαιόν,

δὲν ἀκούω, ἀλλὰ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν
 μου βλέπω.

1) Κεῖται δεικτικῶς καὶ ἐπεξη-
 γεῖται διὰ τοῦ ἐπὶ χθονός.

2) Ἐκ τῶν γεγεννημένων ἐξάγει
 τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ Αἰνείας εἶναι
 θεοφιλὴς, ὅπερ μέχρι τοῦδε δὲν ἐπί-
 στευνεν.

3) Τὸ μάψ καὶ τὸ αὐτως εἶναι συν-
 ὄνυμα, ἅπερ ἐνισχύουσιν ἄλληλα,
 ὡς τὸ πάλιν αὐτίς, ἐμμενὲς αἰεὶ, ἡ-
 ματα πάντα, διαμπερές αἰεὶ, οἰόθεν
 οἶος κτλ.

4) Ἐκφρασις ἀγανακτήσεως· ἄς ὑ-
 πάγῃ εἰς τὸ ἀνάθεμα.

5) Ἀντὶ ἡσμένος (ἐκ τοῦ ἡδομαι).

6) Δὲν εἶναι μέλλων τῆς ὀριστι-
 κῆς, ἀλλ' ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς.

7) Τοῦτο συνήθως λέγεται στίχας
 ἐπιπωλεῖσθαι Γ, 196 καὶ ἐποίχεσθαι
 Ο, 279.

8) Ἐνταῦθα σημαίνει καταδιώ-
 κειν.

9) Δύναται νὰ διατρέχῃ τὸ μέτω-
 πον τόσο μεγάλῃς μάχης. Τὸ δὲ πονέοι-
 το ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ πᾶσι μάχεσθαι.

10) Ὅρα, ὅτι συνέδεσε τὴν ἰδιό-
 τητα μετὰ τῶν μελῶν τοῦ σώματος,
 ὡς ἐν θ, 136. Κατὰ τὸν La Roche
 ἀντὶ τοῦ μέ τ' πάντα τὰ χειρόγραφα
 ἔχουσι οὐ μ' ἔτι. Τὸ μεθυσέμεν ση-
 μαίνει ἀμελήσειν.

ἀλλὰ μάλα¹ στιχὸς εἶμι διαμπερές, οὐδέ τιν' οἶω
Τρώων χαιρήσειν, ὅς τις σχεδὸν ἔγχεος ἔλθῃ. «

Ὡς φάτ' ἐποτρύνων Τρώεσσι δὲ φαίδιμος Ἴκτωρ
κέκλεθ' ὁμοκλήσας, φάτο δ' ἱμμεναι² ἄντ' Ἀχιλλῆος· 365

» Τρῶες ὑπέρθυμοι, μὴ δεῖδιντε Πηλεΐωνα.

καὶ κεν³ ἐγὼν ἐπέεσσι καὶ ἀθανάτοισι μαχοίμην·
ἔγχεϊ δ' ἀργαλέον, ἐπειὴ πολὺ φέρτεροί⁴ εἰσιν.

οὐδ'⁵ Ἀχιλλεύς πάντεσσι τέλος μύθοις ἐπιθήσει,
ἀλλὰ τὸ μὲν τελέει⁶, τὸ δὲ καὶ μεσσηγὺ κολουεῖ. 370

τῷ⁷ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ⁸ χεῖρας ἔοικεν,
εἰ⁹ πυρὶ χεῖρας ἔοικε, μένος δ' αἰθωνι σιδήρῳ. «

¹) Προσδιορίζει τὸ διαμπερές, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ γενικὴ στιχός. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: οἱ ὅλῃς τῆς τάξεως πορεύσομαι δι' ἀντάας ἀπ' ἀρχῆς ἕως τοῦ πέρατος τῆς φάλαγγος». Ἀντὶ τοῦ μάλα στιχὸς ὁ Διτὶ εἰκάζει κατὰ στίχας.

²) Ἀπαρέμφατον τοῦ εἶμι. Πάντες οἱ ἐκδύται ἔχουσιν ἱμμεναι, ἀλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἱμμεναι. Κατὰ τὴν γραφὴν ὅμως τῶν χειρογράφων τὸ ι πρέπει νὰ ληφθῇ ὡς μακρόν, ἐν ᾧ πανταχοῦ εἶναι βραχύ. Ὁ Nauck εἰκάσει δ' ἄψ ἱμμεν.

³) Δηλαδὴ ὡς καὶ ὁ Ἀχιλλεύς. Ὁ Ἴκτωρ λέγει ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὑπερηφάνους λόγους τοῦ Πηλεΐδου 360-363. Ἐκ τῶν τοιούτων γίνεται ὁ δῆλον, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἔχει συνειδησιν, ὅτι ὁ Ἀχιλλεύς μέχρι τοῦδε μόνον λόγους εἶπε καὶ μάτην οἱ κριτικοὶ ὑποφῶσι νοθείας, ὅπως ἄρῃσι τοὺς μακροὺς λόγους.

⁴) Ἐννοεῖται ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως, ἔμοῦ.

⁵) Καθὼς ἐγὼ δύναμαι νὰ πραγματοποιήσω μεγάλους λόγους, οὕτω καὶ ὁ Ἀχιλλεύς.

⁶) Εἶναι μέλλων τῆς ὀριστικῆς. Τὸ δὲ κολουεῖ ἐκ τοῦ κόλος παραγόμενον σημαίνει ἀκρωτηριάζω, κολουεῖν. Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ: ἀκολοβοὶ καὶ ἀτελεῖς ἀφίησιν.

⁷) Ἡ κοινὴ γραφὴ εἶναι τῷ, ἀλλ' ὁ La Roche προτιμᾷ τὴν γενικὴν διότι παρὰ τῷ ἀντίος καὶ ἀντίον εἶναι συνήθως τίθεται γενικὴ, ἣν καὶ ἐνταῦθα ἔχουσι καλὰ χειρόγραφα.

⁸) Διὰ μὲν τῆς παραβολῆς πρὸς τὸ πῦρ δηλοῖ τὴν ὀξύτητα, διὰ δὲ τῆς παραβολῆς πρὸς τὸν αἰθήρα τὴν καρτερίαν.

⁹) Τὴν ἐπανάληψιν ταύτην κατὰ δύο τρόπους πειρᾶται νὰ ἐξηγήσῃ ὁ Εὐστάθιος: «Ἡ δὲ διπλωσις τοῦ, πυρὶ χεῖρας ἔοικε, σχεδιασμὸν λόγου ἐμπαίνει. Δοκεῖ γάρ ὅτι αὐτοσχεδίως εἰπὼν, εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε, καὶ θέλων

Ὡς φάτ' ἐποτρύνων, οἱ δ' ἀντίοι ἔγχε' ἄειραν
Τρῶες· τῶν δ' ἄμυδις μίχθη μένος, ὥρτο δ' αὐτή.
καὶ τότε ἄρ' Ἔκτορα εἶπε παραστάς Φοῖβος Ἀπόλλων· 375

» Ἔκτορ, μηκέτι πάμπαν Ἀχιλλῇ προμάχιζε,
ἀλλὰ κατὰ πληθύν τε καὶ ἐκ φλοίσβοιο¹ δέδεξο,
μή πώς σ' ἡὲ βάλλῃ, ἡὲ σχεδὸν ἄορι τύψῃ. «

Ὡς ἔφαθ', Ἔκτωρ δ' αὖτις ἐδύσετο οὐλαμὸν ἀνδρῶν
ταρβήσας, δτ' ἄκουσε θεοῦ ὅπα φωνήσαντος. 380

ἐν δ' Ἀχιλεὺς Τρῶεσσι θόρε, φρεσὶν εἰμένους² ἀλκὴν,
σμερδαλέα ἰάχων. πρῶτον δ' ἔλεν Ἰφιτίωνα³,
ἔσθλόν Ὀτρυντείδην, πολέων ἡγήτορα λαῶν,
δν νόμφῃ τέκε νηῖς⁴ Ὀτρυντῇ πτολιπόρθῳ
Τμῶλῳ⁵ ὑπο νιφόεντι, ὕδης⁶ ἐν πίονι δήμῳ· 385

τὸν δ' ἰθὺς μεμαῶτα βάλ' ἔγχει δῖος Ἀχιλλεὺς
μέσσην κακὰ κεφαλὴν· ἡ δ' ἀνδιχα πᾶσα κεάσθη.
δοῦπησεν⁷ δὲ πεσών, ὃ δ' ἐπεύξατο δῖος Ἀχιλλεὺς·

» Κεῖσαι, Ὀτρυντείδη, πάντων ἐκπαγλότατ'⁸ ἀνδρῶν·

καὶ ἄλλο τι προσθεῖναι, μὴ φέρων δὲ
ἐπὶ στόματος ἐπανελάβε τό, εἰ πυρὶ
χεῖρας ἔοικεν». Τοιαῦται ἐπαναλή-
ψεις εὐρίσκονται καὶ ἐν Χ, 427 καὶ
Ψ, 641.

¹) Ὁ φλοίσφος ἐνταῦθα εἶναι ταυ-
τόσημος τῷ οὐλαμῷ· στίχ. 379 καὶ
ὕμιλος. Τὸ δὲ δέδεξο εἶναι ἐπικός ἀό-
ριστος μετὰ ἀναδιπλασιασμοῦ.

²) Προσδιορίζει τὸ ἐδύσετο.

³) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Γοργόν
δὲ καὶ τολμηρόν τό, φρεσὶν εἰμένος
ἀλκὴν. Γοργὸν μὲν, ὡς ἐν ὀλιγίστῳ
τὸν ἄλκιμον καὶ φρόνιμον δηλοῦν·
τολμηρόν δέ, ὡς ἐνδύον ἀλκῇ τὰς
φρένας σωματικώτερον».

⁴) Τὸ ὄνομα Ἰφιτίων παράγεται

ἐκ τοῦ Ἰφίτος. Οὗτος δὲν μνημονεύε-
ται μὲν ἐν τῇ καταλόγῳ, ὅμως φαίνε-
ται, ὅτι εἶναι ὑπαρχηγός τῶν Μαιό-
νων Β, 886.

⁵) Αἱ μὲν νηίδες εἶναι νόμφαι τῶν
γλυκῶν ὑδάτων, αἱ δὲ Νηρηίδες
τῆς θαλάσσης.

⁶) Ὁ Τμῶλος εἶναι ὄρος τῆς
Λυδίας, ἐξ οὗ ῥέει ὁ ὑμνοῦμενος χρυ-
σορροῖας Πακτωλός.

⁷) Κατὰ τοὺς ἀρχαίους Σχολια-
στὰς εἶναι αἱ βραδύτερον ὀνομασθεῖσαι
Σάρδεις.

⁸) Ἐκ τοῦ παρακολουθοῦντος ἀντί
τοῦ ἔθανεν.

⁹) Τοῦτο λέγει σπουδαίως καὶ
οὐχὶ εἰρωνικῶς. Διότι ὁ τὸ πρῶτον

ἐνθάδε τοι θάνατος, γενεή¹ δέ τοί ἐστ' ἐπὶ λίμνῃ 390

Γυγαίη², ὅθι τοι τέμενος πατρῷόν ἐστιν,

Ἵλλω³ ἐπ' ἰχθυόεντι καὶ Ἑρμῶ δινήεντι. α

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψε.

τὸν μὲν Ἀχαιῶν ἵπποι ἐπισσώτροις⁴ δατέοντο

πρώτῃ ἐν ὑσμίνῃ· ὁ δ' ἐπ' αὐτῷ Δημολέοντα, 395

ἐσθλὸν ἀλεξητῆρα⁵ μάχης, Ἀντήνορος υἱόν,

νύξε κατὰ κρόταφον, κυνέης διὰ χαλκοπαρήου.

οὐδ' ἄρα χαλκείῃ κόρυς ἔσχεθεν, ἀλλὰ δι' αὐτῆς

αἰχμὴ ἱεμένη ῥῆξ' ὀστέον, ἐγκέφαλος δὲ

ἔνδον ἅπας πεπάλακτο· δάμασσε δὲ μιν μεμαῶτα. 400

Ἴπποδάμαντα δ' ἔπειτα καθ' ἵππων αἵξαντα⁶,

πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα, μετάφρενον οὕτωςε δουρί.

αὐτὰρ ὁ θυμὸν αἴσθε⁷ καὶ ἥρυγεν, ὥς ὅτε ταῦρος

ἥρυγεν ἐλκόμενος Ἑλικώνιον⁸ ἀμφὶ ἄνακτα

ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεύου φονευθεὶς ἔπρεπε νὰ ἔχῃ οὐχὶ μικρὰν ἀξίαν. Τὸ ὑπερθετικὸν ὅμως δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ.

1) Γενεή ἐνταῦθα εἶναι ὁ τύπος τῆς γενήσεως.

2) Ἡ Γυγαίη εἶναι λίμνη τῆς Λυδίας. Ὁ πατήρ τοῦ Ἰφιδίωτος εἶχε τέμενος ὡς βασιλεὺς.

3) Ὁ σίγχιος οὗτος προσδιορίζει ἀκριδέστερον τὸ ὅθι. Καθ' Ἡρόδοτον ὁ Ὑλλος ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἑρμῶν I, 80 «διὰ δὲ αὐτοῦ ποταμοὶ βέοντες καὶ ἄλλοι καὶ Ὑλλος συρρηγνῶσι ἐς τὸν μέγιστον, καλεόμενον δὲ Ἑρμῶν» καὶ Στράβ. III, 626.

4) Ἐπίσσωτρον λέγεται τὸ σιδηροῦν ἐπικάλυμμα τῶν τροχῶν τοῦ ἄρματος E, 725. Λοιπὸν οἱ ἵπποι

τῶν Ἀχαιῶν κατεπάτουν, κατασυνέτριδον.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀγαθὸν ἐν τῇ μάχῃ βοηθόν».

6) Καταβάντα, πηδῆσαντα ἐκ τῶν ἵππων. Φαίνεται, ὅτι κατέβη ἐκ τοῦ ἄρματος· διότι τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ μετὰ ταχύτητος.

7) Ἐξέπνεε, ἐξεψύχει, O, 352. Τὸ ἐρεύγομαι, οὗ ὁ ἀόριστος β' ἥρυγεν, σημαίνει μυκῶμαι, βρυχώμαι. Αἱ δύο πράξεις ὑποτίθενται σύγχροναι, ὡς γίνεται ὁπλὸν ἐκ τοῦ σίγχι. 406.

8) Ἐννοεῖ τὸν Ποσειδῶνα, ὅστις ἐτιμᾶτο παρὰ τῇ Ἑλικῇ τῆς Ἀχαΐας. Ὡς Ἑλικώνιος ἐλατρεύετο καὶ ἐν Μυκάλλῃ Ἡρόδοτ. I, 148 καὶ ἐν Πιρίῃ Στράβ. VIII, 384. Ὁ θεὸς κατὰ τὴν ἐορτὴν ὑποτίθεται παρών.

κούρων ἐλκόντων¹. γάνυται δέ τε τοῖς² ἐνοσίχθων· 405
 ὡς ἄρα τόν γ' ἐρυγόντα λίπ' ὅστέα θυμὸς ἀγήνωρ·
 αὐτὰρ ὁ βῆ σὺν δουρὶ μετ' ἀντίθεον Πολύδωρον
 Πριαμίδην³. τὸν δ' οὐ τι πατήρ εἶασκε μάχεσθαι,
 οὐνεκά οἱ μετὰ παισὶ νεώτατος ἔσκε γόνοιο,
 καὶ οἱ φίλτατος ἔσκε, πόδεσσι δὲ πάντας ἐνίκα· 410
 δὴ τότε νηπιέησι⁴, ποδῶν ἀρετὴν ἀναφαίνων,
 θύνε διὰ προμάχων, εἴως φίλον ὤλεσε θυμόν.
 τὸν βάλε μέσσον ἄκοντι ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
 νῶτα παραΐσσοντος⁵, ἔθι ζωστήρος ὀχῆς
 χρύσειοι σύνεχον καὶ διπλὸς ἦντετο θώρηξ· 415
 ἀντικρὺ δὲ διέσχεν⁶ παρ' ὀμφαλὸν ἔγχεος αἰχμῇ,
 γυνὴ δ' ἔριπ' οἰμώξας, νεφέλη δέ μιν ἀμφοεκάλυψε
 κυανέη, προτὶ⁷ οἱ δ' ἔλαβ' ἔντερα χερσὶ λιασθεῖς.
 Ἔκτωρ δ' ὡς ἐνόησε κασίγνητον Πολύδωρον
 ἔντερα χερσὶν ἔχοντα, λιαζόμενον προτὶ γαίῃ, 420
 κάρ ῥά οἱ ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς⁸. οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἔτλη
 δηρὸν ἐκὰς στρωφᾶσθ⁹, ἀλλ' ἀντίος ἦλθ' Ἀχιλῆϊ

1) Γενική ἀπόλυτος, ἐπεξηγοῦσα τὸ ἐλκόμενος.

2) Δηλαδή τοῖς κούροις. Ὁ Ποσειδῶν χαίρει διὰ τὴν δύναμιν τῶν νέων, οἵτινες, καίπερ ἀνθισταμένου τοῦ ταύρου, ὅμως ἔλκουσι Ν, 572.

3) Ὁ Ἀχιλλεύς κατὰ τὸν Düntzer δὲν ἀνεγνώρισε τὸν Πριαμίδην, διότι ἄλλως ἤθελε σεμνύνεσθαι διὰ τὸν θάνατον τούτου.

4) Νηπιέη εἶναι ὁ παιδαριώδης τρόπος. Ὁ Πολύδωρος ἤθελε νὰ ἐπιδειχθῇ ὡς θεὸς πολεμιστὴς Ε, 571.

5) Περιεμένομεν τὴν μετοχὴν κατ' αἰτιατικὴν, ὥπως συμφωνῇ πρὸς τὸ

τόν. Ἡ γενική δύναται νὰ ληφθῇ ἢ ὡς ἀπόλυτος ἢ ὡς συντακτικὴ τοῦ νῶτα.

6) Διήλθεν, ἐπέρασεν εἰς τὸ ἄλλο μέρος, ὡς ἐν Ε, 100.

7) Κατὰ τὸν La Roche, ἂν μὴ πάντα τὰ χειρόγραφα, τοῦλάχιστον τὰ ἄριστα ἔχουσι π ο τ ι. Τὸ δὲ λιασθεῖς σημαίνει κλίνειν πρὸς τὰ κάτω.

8) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ: «Ὁ γὰρ ἔλεος ἀμελεῖν αὐτὸν τῆς ψυχῆς τε καὶ τῆς ἐντολῆς Ἀπόλλωνος ποιεῖ».

9) Εἶναι θαμιστικὸν τοῦ στρέφεισθαι¹ συγχάκις νὰ περιστρέφεται, νὰ κλωθογυρίζῃ.

ὄξυ δόρυ κραδάων, φλογὶ εἵκελος. αὐτὰρ Ἀχιλλεύς
ὥς εἶδ', ὥς ἀνέπαλτο¹, καὶ εὐχόμενος ἔπος ἠὔδα·

» Ἐγγὺς ἀνὴρ, ὃς ἐμόν γε μάλιστ' ἐσεμάσσατο² θυμόν, 525
ὃς³ μοι ἑταῖρον ἔπεφνε τετιμένον· οὐδ' ἂν ἔτι δὴν
ἀλλήλους πτώσσοιμεν⁴ ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας. »

Ἦ, καὶ ὑπόδρα ἰδὼν προσεφώνεεν Ἐκτορα δῖον·

» Ἀσσον⁵ ἴθ', ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πεῖραθ' ἔκηαι. «

Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κορυθαίολος Ἐκτωρ· 430

» Πηλεΐδῃ⁶, μὴ δὴ μ' ἐπέεσσιν γε νηπύτιον ὥς
ἔλπεο δειδίξεσθαι, ἐπεὶ σάφα οἶδα καὶ αὐτός
ἡμὲν κερτομίας ἡδ' αἵσυλα μυθήσασθαι.

οἶδα δ' ὅτι σὺ μὲν ἐσθλός⁷, ἐγὼ δὲ σέθεν πολὺ χεῖρων.

ἀλλ' ἢ τοι μὲν ταῦτα⁸ θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, 435

αἶ κέ σε χειρότερός περ ἐὼν ἀπὸ θυμόν ἔλωμαι

δοῦρὶ βαλὼν, ἐπειὴ καὶ ἐμόν βέλος ὄξυ πάροιθεν⁹. «

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προτρεῖ δόρυ, καὶ τό γ' Ἀθήνη
πνοιῇ¹⁰ Ἀχιλλῆος πάλιν ἔτραπε κυδαλίμοιο,

¹) Ἀνῆλτο, ἀνεπήδησεν. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· α' Ἦ δὲ λέξις αὕτη κυριολεκτεῖται καὶ ἐπὶ ἱπποῦ ὀρθοῦ ποτε στάντος διὰ πυρμόν ἢ ἄλλο τι πάθος. »

²) Ἀδρίστος α' τοῦ εἰσμαιόμαι· ὁ ὁποῖος κατ' ἐξοχὴν ἤφατο τῆς ψυχῆς μου, ἐλύπησεν αὐτήν.

³) Ἦ δευτέρα ἀναφορικὴ πρότασις ἐπεξηγεῖ τὴν πρώτην.

⁴) Μόνον ἐνταῦθα τῆς Ἰλιάδος τὸ πτώσσειν εὐρηται ὡς μεταβατικόν. Γεφύρας πολέμου λέγει τὰς διόδους τῶν φαλάγγων. Ὅρα ἐν Α, 371.

⁵) Ἦ τοῦ λόγου γοργότης μαρτυρεῖ τὸ πάθος τοῦ ἥρωος.

⁶) Τοὺς τρεῖς ἐπομένους στίχους

λέγει καὶ ὁ Αἰνείας ἐν στίχ. 200 καὶ ἑξῆς. Κατὰ τὸν Αμεινός ἐνταῦθα εὐλογος ἀφορμὴ πρὸς τοιαύτην ἀπόκρισιν δὲν ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. Εἶναι ἀληθές, ὅτι διὰ βραχείων εἶπεν ὁ Ἀχιλλεύς, ἀλλ' ἠπειλήσας, τὴν δ' ἀπειλήν ὁ Ἐκτωρ θεωρεῖ ὡς κενὸν λόγον.

⁷) Τὸ ἐσθλός καὶ τὸ χεῖρων δηλοῦσι πολεμικὰς ἰδιότητας.

⁸) Ἦ ἀνωνυμία ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα.

⁹) Ἐχει τοπικὴν σημασίαν· ὄξυ κατὰ τὴν αἰχμὴν, ὥστε νὰ ἐπενέγκῃ τὸν θάνατον.

¹⁰) Ὅριζται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ φύλακα

ἦκα' μάλα ψύξασα· τὸ δ' ἄψ' ἔκεθ' Ἑκτορα δῖον, 440
 αὐτοῦ δὲ προπάροιθε ποδῶν πέσεν. αὐτὰρ Ἀχιλλεύς
 ἔμμεμαῶς ἐπόρουσε, κατακτάμεναι μενεαίνων,
 σμερδαλέα ἰάχων· τὸν δ' ἐξήρπαξεν Ἀπόλλων
 ῥεῖα μάλ' ὥς τε θεὸς¹, ἐκάλυψε δ' ἄρ' ἥερι πολλῇ.
 τρὶς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς 445
 ἔγχεϊ χαλκείῳ, τρὶς δ' ἥερα τύψε βαθεῖαν².
 ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἴσος,
 δεινὰ δ' ὁμοκλήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Ἐξ αὖ νῦν ἔφυγες³ θάνατον, κύν· ἧ τέ τοι ἄγχι
 ἦλθε κακόν· νῦν αὐτέ σ' ἐρύσσατο Φοῖβος Ἀπόλλων, 450
 ᾧ μέλλεις⁴ εὐχεσθαι ἰὼν ἐς δοῦπον ἀκόντων.
 ἦ θὴν σ' ἐξανύω⁵ γε, καὶ ὕστερον ἀντιβολήσας,
 εἴ πού τις καὶ⁶ ἔμοιγε θεῶν ἐπιτάρροθός ἐστι.
 νῦν αὖ τοὺς ἄλλους ἐπιείσομαι⁷, ὃν κε κιχέω. «

Ὡς εἰπὼν Δρύοπ' οὔτα κατ' αὐχένα μέσσον ἄκοντι 455
 ἤριπε δὲ προπάροιθε ποδῶν. ὁ δὲ τὸν μὲν ἔασε,
 Δημοῦχον⁸ δὲ Φιλητορίδην, ἧν τε μέγαν τε,
 καγ γόνου δουρὶ βαλὼν ἠρύκακε¹⁰· τὸν μὲν ἔπειτα

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Πάνυ
 ἡρέμα καὶ πράως καταπνεύσασα καὶ
 ὑποκλάσασα τῆς ὀρμῆς». Περὶ τοῦ
 ἦκα ἰδὲ εἰς Γ, 155.

²) Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Τὸ
 δέ, ὡς θεός, ἐγχοπτικόν ἐστὶν ἀπορίας
 καὶ κατασκευαστικόν εἰς πιθανότητα
 τοῦ βετα μάλα ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀρπα-
 γῆναι τὸν Ἑκτορα».

³) Ἀλλὰ τρὶς ἐκτύπησε πυκνὴν
 ὁμήλην.

⁴) Ὁ λόγος· δηλοῖ τὴν ἄκραν ὀρ-
 γήν τοῦ Ἀχιλλεύου.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ᾧ

ἔοικας εὐχεσθαι παραγινόμενος εἰς
 πόλεμον».

⁶) Ἐνεστώς ἔχων σημασίαν μέλ-
 λοντος.

⁷) Δηλαδὴ ὡς καὶ σοὶ ἐπιτάρροθός
 ἐστίν. Ἐπιτάρροθος εἶναι ὁ βοηθός.
 Ὅρα εἰς Ρ. 349.

⁸) Μέλλων τοῦ ἔπειμι· θὰ ἐπέλθω,
 θὰ ἐφορμήσω. Ὅρα, ὅτι τὴν ἀντωνυ-
 μίαν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ ἀναφέρει εἰς
 πληθυντικόν.

⁹) Ἐσχηματίσθη κατὰ τὸ σκηπτου-
 χος.

¹⁰) Κατέσχε τοῦ φυγεῖν. Ἡ αἰ-

οὐτάζων ξίφει μεγάλῳ ἐξαίνυτο θυμόν.
 αὐτὰρ ὁ Λαόγονον καὶ Δάρδανον, υἱε Βιάντος, 460
 ἄμφω¹ ἐφορμηθεὶς ἐξ ἵπων ὥσε χαμαῖζε,
 τὸν μὲν δουρὶ βαλὼν, τὸν δὲ σχεδὸν ἄορι τύψας.
 Τρῶα δ' Ἀλαστορίδην². ὁ μὲν ἀντίος ἤλυθε γούνων³,
 εἰ πῶς εὐ⁴ πεφίδοιτο, λαβὼν, καὶ ζῶν ἀφείη,
 μηδὲ κατακτείνειεν ὁμηλικίην⁵ ἐλεήσας, 465
 νήπιος, οὐδὲ τὸ ἤδη, ὅ⁶ οὐ πείσεσθαι ἔμελλεν·
 οὐ γάρ τι γλυκύθυμος⁷ ἀνὴρ ἦν οὐδ' ἀγανόφρων,
 ἀλλὰ μάλ' ἐμμεμαώς⁸. ὁ μὲν ἤπτετο χεῖρεσι γούνων,
 ἰέμενος λίσσεσθ⁹, ὁ δὲ φασγάνῳ οὔτα καθ' ἤπαρ·
 ἐκ δέ οἱ ἤπαρ ὄλισσεν⁹, αὐτὰρ μέλαν αἷμα κατ' αὐτοῦ¹⁰ 470

τιατική τὸν ἀνέκει μὲν εἰς τὸ οὐτάζων, ἀλλ' ἐννοεῖται καὶ εἰς τὸ ἐξαίνυτο.

¹) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὥσε. Οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Βιάντος ὑπάρχον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρματος.

²) Προσχροῦσας εἰς τὸ χωρίον ὁ van Herwerden εἶκασεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ, τρῶσε δ' Ἀλαστορίδην. Ὁ δὲ Döderlein ἐκ τε τῶν ἡγουμένων καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων συμπληροῖ τὴν φράσιν οὕτως: οὐτάσας καθ' ἤπαρ ὥσε χαμαῖζε. Ἀλλ' οὔτε διαρθρώσεως, οὔτε συμπληρώσεως εἶναι ἀνάγκη· διότι παρεμπίπτει παρενεθιτική πρότασις, μεθ' ἣν ἐν στίχ. 469 ὑπάρχει τὸ ῥῆμα, εἰς ὃ ἀνέκει ἡδε ἡ αἰτιατική. Ὅτι δ' οὕτως ἔχει, ὁμοιολεγεῖ ὁ ποιητής, ὅστις πρὸ τοῦ ῥήματος ἐπαναλαμβάνει ἐν στίχ. 468 τὴν ἐν ἀρχῇ τῆς παρενεθίσεως ἐννοίαν, ὅπως ὑποδείξῃ, ποῦ ἀνέκει ἡ αἰτιατική.

³) Ἡ γενική ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λαβὼν.

⁴) Ὁ La Roche περισπῶν κατὰ τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἐξηγεῖ διὰ τοῦ sibi parceret. Τὴν ἀντωνυμίαν ὅμως ὁ Ἀρίσταρχος ἐγκλίνει.

⁵) Ἐλεήσας τὸν ὁμηλικα.

⁶) Κεῖται ἀντὶ τοῦ ὅτι.

⁷) Γλυκύθυμός μὲν σημαίνει τὸν μετρίχιον, ἀγανόφρων δὲ τὸν ἡπιον, τὸν πρᾶον.

⁸) Σφοδρὸς, ὀξύς.

⁹) Ὁ Παραφραστής ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ἐξέπασεν, ἀλλ' ὁρθῶς ὁ ποιητής μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα, διότι ἡ φύσις τοῦ ἥπατος εἶναι ὀλισθηρά.

¹⁰) Οἱ πλείστοι τῶν ἐρμηνευτῶν δέχονται τὴν σύνταξιν τοῦ Σχολιαστοῦ· «Τὸ δὲ αἷμα, φησί, κατὰ τοῦ ἥπατος ἐκχρουνίζον τὸν τοῦ χιτῶνος ἐπλησε κύλπον». Οὕτω τὴν πρόθεσιν συντάσσουσι πρὸς τὸ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ ἥπατος)· ἀλλ' ὁ Düntzer τὴν μὲν γενικήν ἐξαρτᾷ ἐκ τοῦ κύλπον, τὴν

κόλπον¹ ἐνέπλησεν· τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψε
 θυμοῦ δευόμενον· ὁ δὲ Μούλιον οὔτα παραστάς
 δουρὶ κατ' οὖς· εἴθαρ² δὲ δι' οὐρατος ἦλθ' ἐτέροιο
 αἰχμὴ χαλκείῃ· ὁ δ' Ἀγήνορος υἱὸν Ἐχεκλον
 μέσσην κακὰ κεφαλὴν ξίφει ἤλασε κωπήεντι³, 475
 πᾶν δ' ὑπεθερμάνθη⁴ ξίφος αἵματι· τὸν δὲ κατ' ὅσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
 Δευκαλίωνα δ' ἔπειθ', ἵνα τε ξυνέχουσι⁵ τένοντες
 ἀγκῶνος, τῇ⁶ τὸν γε φίλης διὰ χειρὸς ἔπειρεν
 αἰχμῇ χαλκείῃ· ὁ δὲ μιν μένε χεῖρα βαρυνθείς⁷, 480
 πρόσθ'⁸ ὁρώων θάνατον· ὁ δὲ φραγάνῳ αὐχένα θείνας⁹
 τῇλ' αὐτῇ πήληκι¹⁰ κάρη βάλε· μυελὸς αὖτε
 σφονδυλίων¹¹ ἔκπαλθ', ὁ δ' ἐπὶ χθονὶ κεῖτο τανυσθείς.
 αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' ἰέναι μετ' ἀμύμονα Πείρῳ¹² υἱόν,

δὲ πρόθεσιν πρὸς τὸ ἐνέπλησεν, ὅπερ ἐνισχύει. Ἀλλὰ τοιοῦτο σύνθετον ῥῆμα δὲν ὑπάρχει ἀλλαχοῦ.

1) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «κόλπον δὲ τὴν περὶ τὸ ἦπαρ ἔφη τοῦ ἱματίου πᾶσαν κοιλότητα».

2) Παρευθὺς ἢ αἰχμὴ διηλθε διὰ τοῦ ἄλλου ὠτός.

3) Διὰ ξίφους ἔχοντος ὠραίαν λαβὴν.

4) Παρέδειξε διὰ τοῦ ῥήματος τὸ τὸ δάθος τῆς πληγῆς.

5) Συνενοῦνται οἱ τένοντες, περὶ ὧν ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «πάντα τὰ τεταμένα νεῦρα τένοντας Ὀμηρος λέγει».

6) Εἶναι ἐπίρρημα τόπου, εἰς ὃ ἀναφέρεται τὸ ἵνα.

7) Ἐδαρύνθη κατὰ τὴν χεῖρα, διότι ἔμεινε προσκεκολλημένον τὸ δόρυ, ὡς ἐν Ε, 664.

8) Προορῶν, προβλέπων τὸν θάνατον.

9) Ἀόριστος τοῦ θείνω, ὅπερ σημαίνει τύπτω, κτυπῶ.

10) Εὐφωῶς παρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος· «Καὶνὴ δὲ τις πολέμου περιπέτεια κεφαλὴν ἀποτμηθεῖσαν ἰδεῖν συγκαταφερομένην ὡς διὰ τινι σκεύει τῇ πήληκι».

11) Εἶναι διάφορος τύπος τοῦ σφόνδυλος = σπόνδυλος, ὡς τὰ ἄεθλον καὶ ἀέθλιον, πτολίπορθος καὶ πτολιπόροτος, πάννουχος καὶ παννύχιος κτλ. Διὰ δὲ τοῦ ἔκπαλτο δηλοῖ τὴν ταχείαν ἐκροήν.

12) Ἐν τῷ Καταλόγῳ 844 μνημονεύεται Πείρους ἡγεμῶν τῶν Θρακῶν, ὅστις ἐν Δ, 527 φονεύεται. Ὁ L. Majer ὑποτίθει τὴν ὀνομαστικὴν Πειρέης ἢ Πειρέας καὶ οὐχὶ Πείρως, διότι ὁ Ὀμηρος τὰ εἰς ὡς ὀνόματα

ῥίγμον, ὃς ἐκ Θρήκης ἐριδῶλακος εἰληλούθει· 485
 τὸν βάλε μέσσον ἄκοντι, πάγη δ' ἐν πνεύμονι¹ χαλκός,
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων. ὁ δ' Ἀρηϊθρον² θεράποντα,
 ἄψ ἵππους στρέψαντα, μετάφρενον ὀξεί δουρὶ
 ὕψ', ἀπὸ δ' ἄρματος ὥσε· κυκλήθησαν³ δέ οἱ ἵπποι.

Ὡς δ' ἀναμαιμάει⁴ βαθέ' ἄγκεα θεσπίδαες πῦρ 490
 οὔρεος ἄζαλέοιο⁵, βαθεῖα δὲ καίεται ὕλη,
 πάντη τε κλονέων ἄνεμος φλόγα εἰλυφάζει⁶,
 ὥς ὅγε πάντη θύνε σὺν ἔγχει, δαίμονι ἴσος,
 κτεινομένους⁷ ἐφέπων· ῥέε δ' αἵματι γαῖα μέλαινα.
 ὥς δ' ὅτε τις ζεύξῃ βόας ἄρσενας⁸ εὐρυμετώπους 495
 τριδέμεναι κρῖ λευκόν⁹ εὐκτιμένην ἐν ἄλωϊ,
 ῥίμφα τε λέπτ' ἐγένοντο¹⁰ βοῶν ὑπὸ πόσσ' ἐριμύκων,
 ὥς ὑπ' Ἀχιλλῆος μεγαθύμου μώνυχες ἵπποι
 στεῖθον¹¹ ὁμοῦ νέκυάς τε καὶ ἀσπίδας· αἵματι δ' ἄξων

τῆς δευτέρας κλίσεως ἄγνοεῖ. Κατὰ δὲ τὸν Nauck πρέπει νὰ γραφῇ Πειρόου.

1) Ἐν τισι χειρογράφοις εὔρηται νηδύϊ, ὅπερ κατὰ τὸν La Roche ἀρμόζει εἰς τὸ μέσσον, διότι ὁ πνεύμων δὲν κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

2) Τὸ ὄνομα ἐσχηματίσθη κατὰ τὸ Ἀρηϊλυκος. Θεράπων εἶναι ὁ ἡνιόχος.

3) Ἀοριστος παθητικός τοῦ κυκᾶω· συνεταράχθησαν, ἐθορυβήθησαν οἱ ἵπποι.

4) Ὀρμητικῶς φέρεται. Ἄγκεα δὲ εἶναι οἱ φαραγγῶδες τόποι.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἐτηρὰν ἔχοντος ὕλην».

6) Συστρέφει, στρεφογυρίζει. Τὸ ῥῆμα ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλ' εὐ-

ρηται τὸ εἰλυφῶν ἐν Δ, 156, ὅπου ἰδέ.

7) Ἐκείνους, οἵτινες ἐμελλον νὰ φονευθῶσιν.

8) Λέγει ἄρσενας, διότι οὗτοι εἶναι ἰσχυρότεροι.

9) Τὸ ἐπίθετον ἀποδίδεται τῇ ὠρίμῳ κριθῇ. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Τίμιον γὰρ τοῖς παλαιοῖς ἡ κριθὴ ὡς πρώτη εὐρεθείσα, καὶ διὰ τοῦτο ἀπ' αὐτῆς ὡς ἐκ μέρους καὶ τὰ ἄλλα δηλοῦται σπόριμα».

10) Ἡ πρότασις αὕτη, καίπερ συνδεομένη διὰ τοῦ τε, κατέστη ἀνεξάρτητος· τῆς προηγουμένης. Ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ τὸν Döderlein εἶναι τὰ τοῦ κρῖ λευκοῦ ἢ αἱ κριθαί. Τὸ ἐπίθετον λεπτὸς παράγεται ἐκ τοῦ λέπω.

11) Κατεπάτουν, ἔτσαλαπάτουν.

νέρθεν ἅπας πεπάλακτο¹ καὶ ἄντυγες αἱ περὶ δίφρον, 500
 ἄς ἄρ' ἄφ' ἱππέων ὀπλέων² ῥαθάμιγγες ἔβαλλον
 αἶ τ' ἄπ' ἐπισσώτρων· ὁ δὲ ἔετο κύδος³ ἀρέσθαι
 Πηλείδης, λύθρῳ δὲ παλάσσετο χεῖρας ἀάπτους⁴.

Ἐνταῦθα κεῖται τὸ κύριον σημεῖον τῆς παραβολῆς.

1) Ὑπερσυντελικὸς τοῦ παλάσσω· εἶχε μινανθῇ, πασσαλειφθῇ.

2) Ἡ λέξις ὀπλῇ εἶναι συγγενὴς πρὸς τὸ ὄπλον.

3) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τὸ ἐκ τῆς ἀναιρέσεως Ἑκτορος καὶ τὸ ἐκ τοῦ συνειλῆσαι τοὺς πολεμίους εἰς τὸ ἄστυ».

4) Οἱ στίχοι 495—503 ὑπὸ τοῦ

Heyne, Bothe, Friedlaender καὶ ἄλλων θεωροῦνται ὡς νόθοι· διότι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπὸ τῆς μονομαχίας πρὸς τὸν Αἰνεΐαν κατῆλθε τοῦ ἄρματος καὶ ἐμάχετο πεζός, ἐν ᾧ ἐν τῇδε τῇ παραβολῇ εἰκονίζεται ὡς ἐποχούμενος. Ἄλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι οἱ ἥρωες εἶχον τὰ ἄρματα αὐτῶν ἐγγὺς ὅπισθεν αὐτῶν καὶ ὅτι ὁ ποιητὴς παρέλειψε νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἄρματος· διότι ὁ ἀκροατὴς εὐκόλως δύναται νὰ ἐννοήσῃ τοῦτο.

ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελίς	Στίχος	Ἀντί	Ἀνάγνωθι
5	8	τετρωμένων	τετρωμένων.
6	30	σημ. 1, 2,	2,1.
13	34	τεύχη	τείχη.
17	25	ἐν ᾧ	ἐν ᾧ
20	9	πρὸ δώματ'	πρὸς δώματ'.
22	15	οἶνον	οἶνον
»	21	λάβη	λάβη.
28	25	ἡ γαστροκνημία	ἡ γαστροκνημία.
29	4	ἀντιθέος	ἀντιθέος.
»	15	κωπήεντι	κωπήεντι.
30	29	ὀφθαλμῶν	ὀφθαλμῶν.
»	30	λεπτῶν	λεπτῶν.
34	5	οὖν	οὖν.
»	13	ἐκ κλιτύας	ἐκ τοῦ κλιτύας.
35	17	λοιμοῦ	λιμοῦ.
41	35	ἔπρεπε	ἔπρεπε.
42	1	πελέκεσι	πελέκεσι.
49	22	προτάσσει	προτάσσει.
»	25	Μυρμηδόνας	Μυρμιδόνας.
52	20	εὐκίνηστον	εὐκίνητον.
61	24	ἀλίῳ	ἀλίῳ.
64	37	P, 331	P, 321.
65	5	σμεδαλέα	σμερδαλέα.
70	18	οὔσαν	οὔσαν.
82	18	σύρειν	σύρων.
99	9	μέμνητο	μέμνηντο.
102	8	Ἀθήνη	Ἀθήνη.
106	20	κακοξεινότερος	κακοξεινώτερος.
115	33	πικρὸς	πικρῶς.
122	2	διοτρεφές	διοτρεφές.
130	9	ἦ	ἦ.
138	22	τεθνάην	τεθναίην.
145	28	περιγράφη	περιεγράφη.
150	34	παρευθ	παρευθός.
153	26	Ἐ τοῦ εἴσω	Ἐκ τοῦ εἴσω.
156	19	T, 133	P, 133.
158	3	χαλκῷ	χαλκῷ.
175	10	εἰς δύο	εἰς δύο.
184	25	ῥητοῦντο	ῥητοῦντο.
202	17	ὀμνύετο	ὀμνύετω.
214	30	ἔλον	ἔλεον.
233	11	φέρτερι	φίρτεροι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

800

ΜΙ

Μιστριώτης, Γ.

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

αριθ. χρ.

774

Ημερομηνία
έπιστροφής

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας